

کتابچه خلاصه مقالات

بیست و سومین

همایش کشورار آموزش پزشکی

۲۸-۳۰ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱

معاونت آموزشی
دانشگاه علوم پزشکی ایران

www.ichpe.org

برگزارکننده

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

@hpe24

کانال آموزش پزشکی

پیام وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

إنّما یخشی الله من عباده العلماء (فاطر، ۲۸)
از میان بندگان خدا، تنها دانشمندان از او می ترسند.

یکی از مهمترین ارکان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت آموزشی است که با توسعه کمی و کیفی آموزش علوم پزشکی و هدایت و ارتقای دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی کشور، به طور مستقیم و غیر مستقیم بر سطح سلامت جامعه تاثیرگذار می‌باشد.

اگرچه بروز همه گیری کووید-۱۹ و محدودیت حضور فیزیکی دانشجویان در محیط دانشگاه می‌توانست ادامه تحصیل دانشجویان را با وقفه مواجه کند، اما برنامه‌ریزی دقیق و به هنگام در این معاونت و استفاده از فناوری‌های نوین آموزشی در دانشگاه‌ها موجب ادامه قدرتمند روند آموزشی شده و یکی از درخشان‌ترین عملکردها در سطح جهان را به نمایش گذاشت. با این حال این عدم حضور باعث شد تا کسب توانمندی‌ها و مهارت‌های اساسی به ویژه در محیط‌های بالینی با کندی مواجه شود.

اکنون که با کنترل کووید-۱۹ و بازگشایی مجدد حضوری دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور مرحله جدیدی از آموزش علوم پزشکی را پیش رو داریم، باید با کمک درس آموخته‌های قبلی و افزایش بهره‌وری، در راستای رفع کمبودها و نواقص کوشیده و آموزش علوم پزشکی را به روز و در سطح کشورهای پیشرفته جهان حفظ کنیم.

بدیهی است که یکی از ارزشمندترین رویدادهای آموزشی کشور، همایش آموزش علوم پزشکی و جشنواره آموزشی شهید مطهری است که می‌تواند همه دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی را در تحقق این هدف بزرگ یاری کند. ضمن تشکر از کلیه دست‌اندرکاران و برگزارکنندگان این همایش، امیدوارم تا همانند ادوار گذشته، رویدادی موفق و پربار داشته باشیم و با کمک آن بتوانیم در این مسیر ارزشمند قدم برداریم.

بهرام عین‌اللهی

وزیر بهداشت و درمان و آموزش پزشکی

پیام معاون آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

به نام خداوند بخشنده مهربان

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ. (زمر: ۹)
بگو: آیا کسانی که می‌دانند با کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟ تنها خردمندان متذکر می‌شوند.

یکی از بارزترین دستاوردهای انقلاب شکوهمند اسلامی، توسعه و ارتقای دانش علوم پزشکی بوده است. این دانش که با ادغام آموزش علوم پزشکی در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جامه عمل پوشید، توانست سطح سلامت و بهداشت در جامعه را به طور شگرفی بهبود ببخشد. به طوری که امروزه سیستم بهداشت و درمان ایران که عملاً ثمره کاربرد این علم است، زبان زد محافل و سازمان‌های علمی در سراسر جهان شده است. با توجه به گسترش روزافزون آموزش پزشکی در سطح جهان، بدیهی است که بدون به کارگیری روش‌های نوین آموزشی و استفاده از آخرین دستاوردهای این علم نمی‌توان همپای کشورهای پیشرفته جهان قدم برداشت.

همایش کشوری آموزش علوم پزشکی که همه ساله به همراه جشنواره آموزشی شهید مطهری برگزار می‌شود، محملی است برای ارائه آخرین یافته‌های این علم در سطح کشور و می‌تواند با اشتراک تجربیات و دستاوردهای آموزشی، نقش بسیار ارزشمندی را در توسعه همه جانبه آموزش علوم پزشکی در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی ایفا کند.

امید است تا بیست و سومین همایش کشوری آموزش علوم پزشکی که با مشارکت فعال همه دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی کشور و نیز بزرگترین دانشمندان آموزش علوم پزشکی از سراسر جهان برگزار می‌شود، نیز همانند همایش‌های قبلی با موفقیت برگزار شود و نقطه عطفی برای گذر از دوران محدودیت‌های ناشی از کرونا در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باشد.

دکتر ابوالفضل باقری فرد

معاون آموزشی و رئیس بیست و سومین همایش کشوری آموزش علوم پزشکی

پیام دبیر محترم همایش

به نام خالق دانایی!

قُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا. (طه: ۱۱۴)

بگو: پروردگارا! علم مرا افزون کن.

هم اینک نوبت به بیست و سومین همایش کشوری آموزش علوم پزشکی رسید. همایشی که همه ساله با اشتیاق منتظر فرا رسیدنش هستیم و یک سال خود را برای حضور در آن آماده می‌کنیم. تجربه برگزاری بیست و دو همایش کشوری که امروزه به یکی از بزرگترین رویدادهای علمی در سطح کشور تبدیل شده، نشان می‌دهد که با شرکت در این همایش می‌توان با بهره‌برداری از ارائه‌های دانشمندان آموزش علوم پزشکی و نتایج تجربیات و پژوهش‌های انجام شده در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی کشور، به هم‌افزایی ارزشمندی دست یافت و برای ادامه پر بار این مسیر در سال پیش رو برنامه‌ریزی کرد.

بعد از دو سال برگزاری کاملاً مجازی همایش، در سال جاری با رهنمودهای وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بر آن شدیم تا در کنار ارائه مجازی به صورت حضوری نیز همایش را برگزار کنیم و ضمن رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی، بهره‌وری در همایش را به حداکثر برسانیم. لذا کلیه ارائه‌کنندگان رویدادهای همایش در کنار جشنواره آموزشی شهید مطهری و جشنواره دانشجویی ایده‌های نوآورانه آموزشی، به همراه تعداد کنترل شده‌ای از شرکت‌کنندگان، در آن حضور خواهند داشت. یکی دیگر از ویژگی‌های بارز همایش امسال مشارکت فعال ده‌ها نفر از دانشمندان به نام آموزش پزشکی و یادگیری الکترونیکی از سراسر جهان است که بعد بین‌المللی آن را نیز دوچندان کرده است.

در اینجا از کلیه بزرگواران و استادانی که با انجام داوری‌ها، ارائه‌های علمی و حضور در بخش‌های مختلف همایش انجام این مهم را مقدور کردند، تشکر می‌کنم. همچنین از همکاران عزیز در دانشگاه علوم پزشکی ایران که با پذیرش همکاری در برگزاری همایش امسال ما را در همه مراحل یاری کردند، کمال قدردانی را دارم. امیدوارم تا همایش امسال هم در کنار جشنواره‌های آموزشی، پر بار، ثمربخش و موفق برگزار شده و موجبات رضایت جامعه آموزش علوم پزشکی را فراهم آورد.

دکتر آیین محمدی

رئیس مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

و دبیر بیست و سومین همایش کشوری آموزش علوم پزشکی

پیام دبیر محترم علمی همایش

به نام خدا

کووید-۱۹ به طور همه جانبه ای آموزش را دگرگون نمود. آموزش پزشکی به دلیل حساسیت بسیار زیاد آن در پاسخگویی به نیازهای سلامت جامعه، در این دوران وضعیت دشواری را تجربه کرد. در بسیاری از حوزه های بالینی استفاده از روش های غیرحضور در آموزش و زمان بر بودن تطبیق با چنین تغییری، جامعه بزرگ دانشگاهی علوم پزشکی را با چالش هایی مواجه کرد. سیستم آموزشی قرار بود به آرامی به سمت آموزش از راه دور و استفاده از تکنولوژی های نوین آموزشی قدم بردارد، اما بحران جهانی کووید-۱۹ این فرایند را به الزامی آنی تبدیل نمود. در ایران عزیز آموزش ها اغلب به سمت مجازی پیش رفت و در زمینه هایی که نمی شد از لمس واقعیت ها فاصله گرفت، به دنبال پلتفرم های آنلاین پیش رفتیم تا بخشی از فرصت از دست رفته تجربه حضوری یادگیری دانشجویان را جبران کنیم.

بر اساس وعده الهی «ان مع العسر یسرا» و به قول سعدی علیه الرحمه:

پس از دشواری آسانست ناچار ولیکن آدمی را صبر باید

اکنون پس از واکسیناسیون گسترده، تمامی کشورها کم و بیش در پی حضوری نمودن مجدد آموزش هستند، اما با یک تفاوت، و آن هم اینکه همگی دریافته ایم که فناوری های آموزشی و آموزش از راه دور، امکانات و فرصت های متنوعی برای غنی سازی تجربه یادگیری دانشجویان فراهم می آورد. اکنون که دست در دست هم در این ایام نگذاشتیم آموزش و پژوهش علوم پزشکی در ایران تعطیل شود و این مسیر پر مخاطره را با هم پیمودیم، بر آن شدیم که تجربیات این دوران را در دفتر خاطرات تاریخی این بوم و بر به نشان هستی مان برای آیندگان ثبت نماییم و با امید و درایت در کنار یکدیگر، به صورت هدفمند برای روزهای پیش رو برنامه ریزی نماییم. از تمامی دست اندرکاران و دلسوزان حوزه آموزش علوم پزشکی و دانشجویان و علاقمندان این که تجربیات و دیدگاه های خود را در قالب مقالات و سخنرانی ها، فرایندها و ایده های نوآورانه در بستر این همایش ثبت نمودند صمیمانه تشکر می کنم.

دکتر حوریه محمدی کناری

دبیر علمی بیست و سومین همایش کشوری آموزش علوم پزشکی

اعضای کمیته علمی بیست و سومین همایش کشوری آموزش علوم پزشکی

(به ترتیب حروف الفبا)

آیین محمدی	یدالله زارع زاده	سلیمان احمدی
حوریه محمدی کناری	جواد سرآبادانی	کاوه اسلامی
نوید محمدی	سید کامران سلطانی عربشاهی	اطهر امید
سیاوش مرادی	مریم سلیمانی موحد	میترا امینی
الهه ملکان راد	زهره سهرابی	فواد ایرانمنش
مرضیه مولوی نجومی	ناصر شعبی	ابوالفضل باقری فرد
نادر ممتازمنش	بهنام شکبیا	حمیدرضا برادران عطار
فخرالسادات میرحسینی	فرنگیس شوقی شفق آریا	مقدم
عظیم میرزازاده	علیرضا شهریاری	الهام بوشهری
صدیقه نجفی پور	ماندانا شیرازی	شعله بیگدلی
آرش نجمی	مهستی علیزاده	قدیر پوربایرامیان
سمیه نوری حکمت	رضا غفاری	بهنام ثوتی
شهرام یزدانی	سعیده غفاری فر	عبدالرضا پازوکی
حمید یزدانی نژاد	خلیل قاسمی فلاورجانی	محمد جلیلی
نیکو یمانی	علی کبیر	طاهره چنگیز
	جواد کجوری	علی حاجی محمدی
	حسین کریمی مونقی	غلامرضا حسن زاده
	فاطمه کشمیری	محمد حسین زاده داورزنی
	ابراهیم کلانتر مهرجردی	فریبا حقانی
	جلیل کوهپایه زاده	علی اکبر حق دوست
	رقیه گندمکار	آبتین حیدرزاده
	سلیمه گوهری نژاد	زهرا خاموردی
	رضا لاری پور	ایده دادگران
	محبوبه خباز مافی نژاد	هلن درگاهی
	دکتر ریتم مجتهدزاده	سمینه دلاوری
	محمد رضا محقق دولت آبادی	فرهاد رضانی بدر

هیات داوران پایان نامه های آموزش پزشکی

(به ترتیب حروف الفبا)

کارشناسی ارشد	دکترا
الهام بوشهری	فضل الله احمدی
فاطمه کشمیری	جواد حاتمی
رضا لاری پور	یدالله زارع زاده
فخرالسادات میر حسینی	مصطفی قادری
	نوید محمدی

داوران خلاصه مقالات بیست و سومین همایش کشوری آموزش علوم پزشکی

(به ترتیب حروف الفبا)

سمیه علیزاده	مرضیه دشتی رحمت آبادی	مجتبی ابریشمی
آرزو فرج پور	سمیه دلاوری	مریم اخوتی
علی اصغر قربانی	محمود رضا دهقانی	مریم اعلا
نسترن قطبی	افسانه دهنداد	سمیه اکبری فارمد
آزاده کردستانی مقدم	معصومه رحیمی	فریده ایزدی
زهرا کریمیان	مریم روانی پور	معصومه ایمانی پور
محسن کشاورز	محمد رضا رئیسپور	مریم آویزگان
محمدحسن کشاورزی	ویدا سپاهی	اکبر بابایی حیدر آبادی
فرحناز کمالی	ماریا شاطر جلالی	منیژه تحویلدار زاده
الهه محمدی	ساره خاتون شاکریان رستمی	منصوره تقوی نیا
لیلا مصلی نژاد	معصومه شوهانی	هنگامه حبیبی
صدیقه مومنی	مریم شهابی	مهدی حبیبی
مانوش مهرابی	شهنام صدیق معروفی	هاشم حشمتی

زهره سادات میرمقتدایی

خدیدجه نصیریان

سیده زهرا نهاردانی

زریچهر و کیلی

منیژه هوشمندجا

افسانه یخ فروشها

افشین صرافی نژاد

لیلا صفابخش

ماهدخت طاهری

ناهید ظریف صنایعی

سمیره عابدینی

فریبا عسگری

سارا حیدری

سلیمه خلیلی ازاندهی

مجتبی خواجه آزاد

نسرین خواجه علی

معصومه خیرخواه

سعیده دریازاده

داوران چهارمین جشنواره دانشجویی ایده‌های نوآورانه آموزشی

(به ترتیب حروف الفبا)

مریم کرباسی مطلق

آزاده کردستانی مقدم

شهناز کریمی

محمود کهن

مهرناز گرانمانه

رضا لاری پور

صدیقه نجفی پور

مهشید نقاش پور

زهره وفادار

محمد رضا یزدانخواه فرد

عیسی رضائی

حبیب اله رضائی

فاطمه رنجبر

سولماز زارع

آفاق زارعی

ربابه زروج حسینی

مهسا شکور

محمد رضا عبدالملکی

سید علی اکبر فقیهی

مریم قائمی امیری

بتول اقبالی

فریبرز اکبرزاده

نرجس اکبری

مریم اکبری لاکه

محمد رضا اندرواژ

سپیده جمشیدیان

علی اصغر حیات

زهره خوش گفتار

ایده دادگران

ریتا رضایی

کمیته اجرایی بیست و سومین همایش کشوری آموزش علوم پزشکی

دکتر آیین محمدی	دکتر حوریه محمدی کناری	دکتر ابراهیم کلانتر مهرجردی
دکتر مجید محمدیان	دکتر شعله بیگدلی	دکتر مهدی آقاباقری
دکتر فرنگیس شوقی شفق آریا	دکتر محمد حسین زاده	مهندس روح ا. هاشمی
دکتر ریتا مجتهد زاده	دکتر مریم سلیمانی موحد	علیرضا قربان خانلو
زهرا آقاجانلو	دکتر فرزانه برزکار	علیرضا مزدکی
تقی ربانی	مهندس شروین یارمحمدی	بهمن بالویی
مهندس امیر مختاری	آیدا محرمی بخشایشی	محمود عشوری
نواز عمادی	دکتر سلیمه گوهری نژاد	علی آرش
ترانه تهنمی	دکتر سکینه شریفیان	علی رضا شریفی اعلم
ویدا رشمئی	دکتر دریادخت مسرور رودسری	علی صالح
مریم اجاقیان	دکتر سمیه دلاوری	علیرضا سیفی
کفایت حسینی	دکتر لیلا نعمتی	فرشاد پور رسول
مهندس امیرمحمد فراهانی	دکتر صالحه مرتضوی	دکتر زهرا حصاری
رضا استیری	فاطمه وکیلی بیجار	زهرا بابایی
حسین آتش فراز	زهرا عسکری لاسکی	افسانه رحمانی
ایرج حشمتی پور	منا کریمی	ربابه شمع صبحی
محمد تقی شهبازی	دکتر هلن درگاهی	ندا نوروزخانی
مهندس فرشید منجمی	دکتر داود رسولی	ظهیر بخشی
	دکتر شهرزاد سراوانی	
	مرجان عباس زاده توسلی	
	سیما علیرضایی طهرانی	
	فاطمه نکونام	
	مهندس حامد شیرازی نژاد	
	علی حاجی محمدی	
	امیرعباس کردافشاری	

سخنرانی‌های کوتاه

- ۲۲.....حیطه ارزشیابی دوره و هیئت علمی.....
- ۲۲.....طراحی مدل ژنریک اعتباربخشی برنامه‌های آموزشی علوم پزشکی در ایران.....
- ۲۳.....حیطه توانمندسازی اعضای هیئت علمی.....
- ۲۳.....نیازسنجی دوره توانمندسازی اساتید مبتنی بر تبیین "نیاز واقعی".....
- ۲۴.....حیطه ارزیابی دانشجو.....
- ۲۴.....تبیین تمایل دانشجویان به شیوه برگزاری امتحانات بصورت حضوری و یا غیرحضوری و شناسایی علل آن در دوران پاندمی کرونا.....
- ۲۵.....طراحی ابزار Mini-CEX ویژه سالمندی و ارزیابی صلاحیت حرفه‌ای بالینی دانشجویان عرصه پرستاری: یک رویکرد نوآورانه ارزشیابی بالینی در پرستاری سالمندی.....
- ۲۷.....بررسی اثربخشی بیوریتیم در ارزشیابی تحصیلی دانشجویان با استفاده از شبکه عصبی مصنوعی.....
- ۲۸.....شناسایی چالش‌های ارزشیابی الکترونیکی عملکرد تحصیلی دانشجویان در دوران پاندمی کرونا.....
- ۲۹.....بررسی دیدگاه اساتید و دانشجویان کارشناسی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی البرز در مورد وضعیت ارزشیابی بالینی.....
- ۳۰.....دیدگاه دانشجویان پزشکی در مورد کیفیت سرپرستی و روند اجرای پایان نامه‌های پزشکی بر اساس یک بستر الکترونیک در دانشگاه آزاد واحد مشهد.....
- ۳۱.....تبیین اثربخشی ارزیابی دانشجویان به شیوه OSPE در درس گیاهان دارویی عملی: یک مطالعه پدیدار شناسی.....
- ۳۱.....بررسی دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در زمینه آزمونهای مجازی: مطالعه کیفی.....
- ۳۲.....بررسی دیدگاه دانشجویان مقطع علوم پایه پزشکی نسبت به وضعیت اخلاق حرفه‌ای در تدریس استاد در دانشگاه علوم پزشکی بابل.....
- ۳۳.....استفاده از روش‌های نمره ثابت، آنکوف، آنکوف بلی/خیر و آنکوف سه سطحی جهت تعیین استاندارد و میزان قبولی دانشجویان پرستاری شرکت کننده.....
- ۳۳.....بررسی آزمون‌های MCQ و SCT در ارزشیابی بالینی درس بیماری‌های دهان و دندان دانشجویان دندانپزشکی رشت.....
- ۳۴.....پیاده سازی الگوی ارزشیابی DREEM جهت ارزیابی محیط آموزش بالینی دستیاران تخصصی و فوق تخصصی پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل.....
- ۳۵.....ارزیابی دانشجویان کارشناسی اتاق عمل و هوشبری با استفاده از آزمون از راه دور چند رسانه‌ای در زمان پاندمی COVID-۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی مازندران.....
- ۳۶.....طراحی، اجرا و ارزشیابی آزمون عملی نهایی دوره کارآموزی به روش آسکی در دانشجویان رشته بهداشت عمومی.....
- ۳۷.....تاثیر خودکارآمدی تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشکده پیراپزشکی در نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰.....
- ۳۸.....حیطه برنامه ریزی درسی.....
- ۳۸.....بازنگری در ارائه درس اخلاق حرفه‌ای به شکل ادغام چندتم طولی در برنامه درسی کارشناسی تکنولوژی اتاق عمل: یک مطالعه ترکیبی.....
- ۳۸.....تحلیل و طراحی برنامه دانشجو به عنوان مدرس مجازی بر اساس مدل ADDIE.....
- ۳۹.....پیامدهای آموزش پزشکی با رویکرد توسعه شایستگی‌های دینی: یک مطالعه کیفی.....
- ۴۰.....شناسایی قابلیت‌های درس علوم پایه برای تلفیق فرایند محور مهارت‌های نرم حرفه دندانپزشکی.....
- ۴۱.....طراحی، اجرا و ارزشیابی بسته مهارت آموزی ویژه پزشکان بدو خدمت شاغل در حوزه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کاشان.....
- ۴۲.....طراحی، اجرا و ارزشیابی کوریکولوم آموزشی «انفورماتیک بالینی» ویژه دانشجویان پزشکی، حرکتی نوین به سمت آینده پزشکی.....
- ۴۳.....تدوین برنامه درسی مراقبت از بیماران دیابتی در بلایا برای پرستاران.....
- ۴۳.....طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه درسی آلاینده‌ها و سلامت برای دانشجویان پزشکی عمومی بر اساس مدل کرن.....
- ۴۴.....بکارگیری دوره آموزشی آداب پرستاری بر آگاهی دانشجویان.....
- ۴۵.....ارزیابی اهداف برنامه درسی اجرا شده پزشکی عمومی با برنامه درسی مبتنی بر تربیت هنری از دیدگاه دانشجویان پزشکی.....

نیازسنجی برنامه درسی رشته پزشکی مبتنی بر تربیت هنری در دانشگاه‌های علوم پزشکی از دیدگاه خبرگان.....	۴۶
نکات مؤثر در بهبود برنامه آموزش بالینی پزشکی عمومی در ایران: یک مطالعه سه سوسازی شده	۴۷
آموزش پزشکی با مشارکت جامعه راهی به سوی پرورش مروج سلامت	۴۹
انطباق برنامه درسی دوره پزشکی عمومی با پارادایم سازنده‌گرایی از منظر اخلاق پزشکی	۵۰
طراحی برنامه آموزشی ارتقا: توانمندی‌های دانشجویان رشته‌های توانبخشی در جهت ارائه خدمات با کیفیت به معلولین در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.....	۵۱
میزان انطباق برنامه درسی بخش روانپزشکی رشته پزشکی (مقاطع کارآموزی و کارورزی) با نیازهای شغلی پزشکان عمومی.....	۵۲
بررسی تطبیقی مشخصات درس بیماری‌های دهان، فک و صورت در کوریکولوم آموزشی دندانپزشکی عمومی ایران و کشورهای منتخب جهان	۵۲
بررسی وضعیت موجود آموزش محیط زیست در برنامه درسی رشته پزشکی عمومی از دیدگاه اساتید و دانشجویان پزشکی	۵۳
دیدگاه دانشجویان کارورز پزشکی در دستیابی به صلاحیت‌های بالینی درپاندمی کرونا- مطالعه کیفی	۵۴
تدوین، اجرا و ارزشیابی واحد درسی "مقدمه‌ای بر یادگیری مجازی" برای دوران پاندمی کرونا.....	۵۴
پژوهش در آموزش علوم پزشکی.....	۵۵
نیاز سنجی آموزشی پرستاران بخشهای ویژه بیمارستان شهید مطهری مرودشت مبتنی بر الگوی شایستگی.....	۵۵
برآزش یک مدل برای درگیری شناختی دانشجویان علوم پزشکی در تکالیف یادگیری: نقش سبک‌های هویت و اهداف پیشرفت.....	۵۶
شناسایی مولفه‌های انگیزشی مورد هدف استراتژی‌های تنظیم انگیزشی در فرایند پایش فرا انگیزشی	۵۷
بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی البرز در مورد عوامل مؤثر بر ارتباط دانشجو- بیمار.....	۵۷
ارزیابی حرفه‌ای گری اساتید بالینی از دیدگاه کارآموزان و کارورزان پزشکی گروه‌های آموزشی مرکز آموزشی درمانی امام خمینی (ره) ساری در سال ۱۴۰۰.....	۵۸
طراحی و اعتبارسنجی پرسش نامه دانش، نگرش و عملکرد نسبت به استدلال بالینی و پزشکی مبتنی بر شواهد.....	۵۹
بررسی نظرات دانشجویان در خصوص میزان رعایت اصول اخلاقی در آموزش مجازی اساتید.....	۶۰
واکاوی عوامل تاثیرگذار بر تدوین طرح و تداوم اجرای دانش پژوهی آموزشی: یک تحلیل محتوای قراردادی کیفی.....	۶۰
کووید-۱۹ و اثر بر آموزش علوم تشریحی: دیدگاه اساتید علوم تشریحی دانشگاه علوم پزشکی ایران در باب نقاط قوت و ضعف، فرصت ها و تهدیدها.....	۶۱
توانمندسازی آموزشی، اعضای هیات علمی، آموزش مداوم.....	۶۳
طراحی، اجرا و ارزشیابی طرح آموزش هدفمند اساتید (طاها) در کلان منطقه شش آمایشی کشور	۶۳
طراحی یک مدل مفهومی در راستای توانمند سازی اساتید دانشگاه نسل سوم در دانشگاه‌های علوم پزشکی.....	۶۴
مدیریت و رهبری آموزشی.....	۶۵
شناسایی مولفه‌های رضایت شغلی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران و ارائه راهکارهای پیشنهادی.....	۶۵
بررسی حرفه مندی دانشجویان پرستاری کارآموزی در عرصه دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰.....	۶۵
ارتقای مدیریت آموزش پزشکی برای اجرای پزشکی همگن.....	۶۶
تبیین راهکارها و استراتژی‌های ثروت آفرینی آموزشی در دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی-مطالعه ترکیبی	۶۷
ارزیابی رضایت‌مندی دانشجویان از الگوی منتور و منتی در آشناسازی دانشجویان جدیدالورود.....	۶۸
مقایسه طراحی و به کارگیری لیدرشیپ Coaching در مدل Supervising با لیدرشیپ Laissez-Faire در مدل Report Back و ارزشیابی آموزش درمانگاهی	۶۹
طراحی، بکارگیری و ارزشیابی کتابچه ثبت فعالیت‌های عملی (logbook) برای ارزشیابی مهارت‌های پزشکان بدوخدمت شاغل در معاونت بهداشتی دانشگاه ع.پ کاشان ...	۷۰
طراحی نقشه راه استقرار استانداردهای اعتباربخشی برنامه ای جهت تحقق راهبرد تعالی مرجعیت علمی در دانشگاه‌های علوم پزشکی	۷۱
بررسی تأثیر فیدبک مبتنی بر پیام کوتاه بر میزان درخواست آزمایشات دستیاران بخش اطفال	۷۲
تجارب دانشجویان پرستاری از کارآموزی در دوران پاندمی کووید ۱۹ در دانشکده پرستاری و مامایی تبریز	۷۲
شناسایی مولفه ها و شاخص های توسعه کمی آموزش علوم پزشکی	۷۳
شناسایی و تبیین مولفه های جامعه پذیری اعضای هیات علمی جدیدالورود دانشگاه علوم پزشکی زنجان	۷۴

- مشاوره و حمایت دانشجویی ۷۵
- اثر بخشی آموزش مهارت‌های زندگی تحصیلی بر امید و نشاط در دانشجویان ۷۵
- بررسی فراوانی اضطراب پژوهش و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان در سال ۱۳۹۹-۱۳۹۸ ..... ۷۶
- بررسی شیوع رفتارهای قلدرمآبانه در میان دستیاران پزشکی و اثرات این رفتارها بر وضعیت سلامت روان آنها ۷۷
- رفتارهای زورگویانه محیط‌های بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری ۷۷
- بررسی مدیریت استرس ناشی از پاندمی کووید ۱۹ و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی البرز ۷۸
- یاددهی و یادگیری ۷۹
- بررسی اثربخشی همزمان روش یادگیری همتایان و میکرولرنینگ بر یادگیری درس بیوشیمی دانشجویان پزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی ایران ۷۹
- بررسی میزان تاثیر لگ بوک بر یادگیری دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ ..... ۸۰
- توانمندی ساختاری دانشجویان مامایی بدنبال آموزش مبتنی بر شبیه سازی مدیریت اورژانسهای مامایی ۸۰
- الگوسازی مواجهات غنی از ارزش در آموزش علوم پزشکی ۸۱
- تاثیر روایت نویسی بر اساس مدل بازاندیشی گیبس بر مهارت همدلی دانشجویان مامایی ۸۲
- تاثیر مقایسه‌ای کلاس وارونه و کلاس پازل بر استدلال بالینی دانشجویان کارشناسی پرستاری در تفسیر گازهای خون شریانی ۸۳
- تاثیر آموزش ترکیبی بر مهارت‌های ارتباط با بیمار دانشجویان پرستاری: یک مطالعه ارزشیابی آموزشی ۸۳
- طراحی، اجرا و ارزشیابی گروه مباحثه مجازی مکمل گزارشهای صبحگاهی: تجربه دانشکده طب ایرانی دانشگاه علوم پزشکی ایران ۸۴
- آیا آموزش مهارت‌های همدلی بر همدلی دانشجویان کارشناسی پرستاری مؤثر است؟ (یک مطالعه نیمه تجربی) ۸۵
- مقایسه تاثیر کلاس وارونه و جیگساو بر مشارکت و رضایت دانشجویان پرستاری از فضای کلاس درس ۸۶
- به کارگیری رویکرد مشاوره ای-حمایتی از نقش دانش پژوهی اعضای هیئت علمی: یک مطالعه دانشورانه ۸۷
- تبیین مفهوم حرفه‌ای گری در آموزش علوم پزشکی ۸۸
- تاثیر برنامه ارتقای حرفه‌ای گرای (پرفشنالیسم) در آموزش بالینی دانشجویان پرستاری با استفاده از آموزش هوش اخلاقی ۸۹
- تعیین تاثیر ساخت سازه‌های هنری سیمی بر کیفیت ساخت اجزای پلاک متحرک در واحد ارتودنسی عملی یک ۹۰
- ارزیابی مدل preceptor one minute برای آموزش کارورزان درمورد مداخلات ترک سیگار ۹۰
- مقایسه تاثیر دو تکنیک آموزشی در افزایش خلاقیت دانشجویان پرستاری: نقشه ذهنی و سخنرانی ۹۱
- تاثیر آموزش همتا بر اضطراب مبتلایان سوختگی ۹۱
- طراحی اجرا و ارزشیابی برنامه گراند راند پرستاری به عنوان استراتژی آموزش بالینی در دانشجویان پرستاری ۹۲
- یادگیری الکترونیکی ۹۳
- راهکارهای ایجاد انگیزه در اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز به منظور ارتقا کیفیت آموزش مجازی در دوران کووید ۱۹ ..... ۹۳
- طراحی و اعتبار بخشی سامانه مدیریت یادگیری مبتنی بر مورد بالینی ۹۴
- برنامه آموزشی Home-Based Learning ادغام شده با Microlearning، بر اساس مدل طراحی آموزشی گانه جهت ساخت ابر دانش ۹۵
- مقایسه تاثیر آموزش به روش چند رسانه‌ای و شبکه‌های اجتماعی بر احساس شایستگی والدی پرستاران شاغل در بیمارستان‌های منتخب آجا ۹۶
- برنامه کاربردی آموزشی مبتنی بر تلفن هوشمند جهت درمان سرطان مثانه: طراحی، توسعه و ارزیابی با مشارکت متخصصین و کاربران ۹۷
- اثر بخشی آموزش تریاژ در جنگ مبتنی بر رویکرد آموزش بین حرفه‌ای بر دانش و عملکرد دانشجویان علوم سلامت ۹۸
- The Structural Equation Model of Academic Efficacy in Online Learning: data from university students of nine countries ۹۹
- طراحی و تولید محتوای الکترونیکی "تکنیک‌های آموزش بالینی مؤثر ۱۰۱
- عوامل مؤثر بر پذیرش آموزش آنلاین توسط دانشجویان پرستاری در دوران همه گیری بیماری کووید ۱۹ ..... ۱۰۲
- ارزیابی کیفیت محتواهای آفلاین آموزشی مجازی در دوران اپیدمی کرونا از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر ۱۰۲

- روانسنجی ابزار سنجش اثربخشی آموزش الکترونیکی در دوران کووید - ۱۹ ..... ۱۰۳
- بررسی اثر پاندمی COVID-۱۹ بر کیفیت آموزش از دیدگاه اساتید دانشکده پرستاری طیس در سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹ ..... ۱۰۴
- مقایسه اثربخشی ابزارهای تعاملی شیوه حضوری و غیر حضوری در قبل و بعد از پاندمی کرونا از دیدگاه دانشجویان ۱۰۵
- طراحی، اجرا و ارزشیابی تدریس واحد کنترل میکروبی داروها به دانشجویان داروسازی عمومی به شیوه نوین آموزش فاصله دار مجازی ۱۰۶

پوسترها

- حیطه ارزیابی دانشجو ۱۰۷
- طراحی روش ارزشیابی شناختی فلش کارت (CEFC) برای دانشجویان پرستاری در بخش جراحی عمومی ۱۰۷
- بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان نخبه دانشگاه علوم پزشکی شیراز از اجرای دوره آموزشی پزشکی مبتنی بر شواهد ۱۰۸
- کاربرد آزمون آسکی غیرحضوری در ارزیابی مهارت ارائه خدمت کارکنان شبکه‌های بهداشتی؛ مثال ارائه خدمات با رویکرد مهارت‌های روانشناختی ۱۰۸
- ارتباط خودکارآمدی، تفکر انتقادی و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه شهرکرد ۱۰۹
- پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران با استفاده از آزمون آسکی بر اساس متغیرهای انگیزش، محیط پاسخگو و استرس آزمون ۱۱۰
- مقایسه رضایت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان از اساتید مشاور تحصیلی قبل و حین همه گیری کووید-۱۹ ..... ۱۱۱
- ۱۹ Evaluation of the quality of clinical pharmacy internship from the perspective of nursing students in Pandemic Covid ۱۱۲
- ارتباط خودارزیابی بالینی با خودآگاهی هیجانی و علاقه به رشته تحصیلی در دانشجویان پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر ۱۱۳
- ارزشیابی کارآموزی دانشجویان بهداشت عمومی بر اساس مدل کرک پاتریک ۱۱۳
- ۱۱۵ Comparison of professional ethical sensitivity of nurses and nursing students of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences ۱۱۵
- مرور سریع نظام‌مند روش‌های ارزیابی دانشجویان پزشکی سراسر جهان در دوران همه‌گیری کووید ۱۹ ..... ۱۱۶
- اثر بازخورد بدون باز اندیشی دانشجو بر نتایج ارزیابی‌های تراکمی ۱۱۶
- طراحی و اعتباریابی فهرست واریسی سؤالات آزمون تشریحی ۱۱۷
- آزمون کتاب بسته یا کتاب باز؟ ۱۱۸
- بررسی میزان خودکارآمدی پژوهشی و عملکرد مبتنی بر شواهد در دانشجویان پزشکی ۱۱۹
- سنجش نگرش دانشجویان کارشناسی ارشد بیوشیمی دانشگاه علوم پزشکی سمنان به مؤلفه‌های برنامه درسی رشته تحصیلی ۱۲۰
- تبیین تجربه استفاده از دفترچه ثبت مهارت الکترونیک (Log book)، چالش‌ها و موانع اجرای آن در دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۲۰
- حیطه ارزشیابی دوره و هیات علمی ۱۲۱
- بررسی روایی و پایایی نسخه فارسی ابزار سنجش اثربخشی فعالیت گروه مدرسین در دانشجویان پزشکی مقطع بالینی بر اساس روش PBL در سال ۱۴۰۰ ..... ۱۲۱
- بررسی مقایسه‌ای برنامه جدید آموزش پزشکی عمومی با کوریکولوم قبلی مصوب وزارت بهداشت در دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی همدان ۱۲۲
- ارزشیابی برنامه آموزشی درس آداب پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان براساس مدل CIPP ۱۲۳
- چالش باز یابی هویت در مسیر شکل گیری هویت حرفه‌ای رزیدنت‌های جراحی در طول دوره دستیاری ۱۲۴
- ارزیابی مهارت باز اندیشی اعضای هیات علمی ۱۲۴
- بررسی ویژگی‌های مدرس بالینی اثربخش از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران در دوران پاندمی کرونا ۱۲۵
- ارزشیابی آزمون صلاحیت بالینی کارورزان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از نقطه نظر دانشجویان ۱۲۶
- ارزشیابی عملکرد آموزش مجازی اساتید در دانشکده علوم پیراپزشکی مشهد ۱۲۷
- بررسی رضایتمندی کارورزان از دوره ۲۸ روزه طب اورژانس در دانشگاه علوم پزشکی مشهد ۱۲۸
- ارتقای شیوه اجرا و ارزشیابی کارآموزی در عرصه کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی دانشگاه علوم پزشکی لرستان ۱۲۹
- ارزیابی محیط آموزشی درمانگاه‌های مراکز آموزشی درمانی دانشگاه علوم پزشکی قزوین ۱۳۰
- مقایسه دیدگاه‌های اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی به اخلاق در تدریس در دانشگاه علوم پزشکی مازندران ۱۳۰

- ۱۳۱..... ارزیابی کیفیت برنامه کارآموزی رشته بهداشت عمومی بر اساس الگوی CIPP در دانشگاه علوم پزشکی گلستان
- ۱۳۲..... بررسی تحقق استانداردهای فدراسیون جهانی آموزش پزشکی (WFME) در دوره پزشکی عمومی دیپارتمنتهای دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج).....
- ۱۳۳..... **حیطه برنامه ریزی درسی**
- ۱۳۳..... طراحی، اجرا و ارزشیابی دوره آموزش و توانمندسازی ایده پردازی آموزشی مبتنی بر پروژه و کار تیمی دانشجویان علوم پزشکی کاشان-۱۴۰۰.....
- ۱۳۳..... ادغام عمودی دو درس آناتومی و تکنولوژی جراحی در برنامه درسی کارشناسی تکنولوژی اتاق عمل به منظور ارتقاء پیامدهای آموزشی.....
- ۱۳۴..... نگرش دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان نسبت به یادگیری مادام العمر.....
- ۱۳۵..... تبیین صلاحیت‌های مورد انتظار فارغ التحصیلان استعداد درخشان: قدم اول در طراحی برنامه‌های آموزشی با رویکرد مبتنی بر توانمندی برای دانشجویان.....
- ۱۳۶..... بررسی میزان پاسخگویی اجتماعی در برنامه‌های درسی رشته تکنولوژی پرتوشناسی.....
- ۱۳۶..... بررسی تأثیر کلاس آموزشی آنلاین در خصوص مدیریت مطب بر سطح آگاهی دانشجویان دندان-پزشکی دانشگاه علوم پزشکی البرز در سال ۱۴۰۰.....
- ۱۳۷..... طراحی، اجرا و ارزشیابی درس اصول طب فیزیکی و توانبخشی به روش آموزش مجازی جهت دانشجویان پزشکی در نیمسال اول ۱۴۰۰-۱۳۹۹.....
- ۱۳۸..... **Social Accountability ۳A Model (Awareness, Action, Achievement): A Practical Guide for Clinical Education Planners**
- ۱۳۸..... تدوین سند توانمندی‌های مورد انتظار دانش آموختگان پزشکی عمومی در ارتباط با آلاینده‌ها و سلامت.....
- ۱۳۹..... طراحی، اجرا، ارزشیابی برنامه درسی مواجهه زودرس بالینی برای دانشجویان سال دوم پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی کاشان در سال تحصیلی ۱۳۹۸.....
- ۱۴۰..... بررسی میزان رضایت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار از شیوه دستیار آموزشی.....
- ۱۴۰..... میزان پاسخگویی روشهای تدریس برنامه درسی در ایجاد تفکر انتقادی در دانشجویان علوم پزشکی: مطالعه گراندد تئوری.....
- ۱۴۱..... **پژوهش در آموزش علوم پزشکی**
- ۱۴۱..... بررسی روایی و پایایی نسخه فارسی پرسشنامه تعلق پذیری دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۴۰۰.....
- ۱۴۱..... مقایسه تأثیر آموزش به روش شبیه سازی و فیلم آموزشی بر مهارت اداره دیستوشی شانه در دانشجویان مامایی.....
- ۱۴۲..... تجربه زیسته دانشجویان پزشکی از دوران تحصیل: مطالعه‌ای کیفی با رویکرد تحلیل محتوا.....
- ۱۴۳..... اعتلای اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه علوم پزشکی مازندران.....
- ۱۴۳..... مقایسه تأثیر آموزش به دو روش سخنرانی و چند رسانه‌ای بر میزان دانش، نگرش و عملکرد پرستاران بخش‌های اورژانس در زمینه بکارگیری مدل ارتباطی SBAR.....
- ۱۴۴..... بررسی تأثیر بکارگیری مدل ترخیص ایده‌آل بر میزان تبعیت دارویی بیماران مبتلا به نارسایی احتقانی قلب بستری در بخش‌های ویژه بیمارستان‌های منتخب.....
- ۱۴۵..... بررسی توانایی تعیین تشخیص‌های پرستاری در دانشجویان پرستاری دانشگاه‌های منتخب شهر تهران.....
- ۱۴۵..... دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر نسبت به محیط یادگیری خود.....
- ۱۴۶..... سنجش محیط یادگیری آموزش مجازی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی در نیمسال ۹۸۲ بمکم پرسشنامه DELES.....
- ۱۴۷..... چالش‌های اخلاق حرفه‌ای در پرستاری از دیدگاه اساتید پرستاری دانشگاه علوم پزشکی امفهان.....
- ۱۴۷..... کیفیت آموزش پزشکی در گذر از دوران کرونا در بین دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی.....
- ۱۴۸..... مقایسه تأثیر آموزش از طریق برگزاری کارگاه و آموزش از طریق ارائه محتوای آموزشی غیرحضوری بر میزان آگاهی، نگرش و عملکرد پرستاران در زمینه تزریقات.....
- ۱۴۹..... طراحی و ارزشیابی آموزش‌های تلفیقی در بخش‌های بالینی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.....
- ۱۵۰..... فاکتورهای پیش‌بینی‌کننده عملکرد دانشجویان دکترای حرفه‌ای پزشکی، داروسازی و دندانپزشکی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.....
- ۱۵۰..... ارتقاء فرآیند کارآموزی در عرصه دانشجویان بهداشت عمومی مبتنی بر گام اول نظر سنجی مدل کرک پاتریک.....
- ۱۵۱..... نقاط قوت آموزش دانشجویان مامایی در دوره پاندمی کووید ۱۹ با تکنیک گروه اسمی.....
- ۱۵۲..... تبیین چالش‌ها و راهکارهای آموزش دانشجویان مامایی در دوره پاندمی کووید ۱۹.....
- ۱۵۳..... تأثیر آموزش مبتنی بر مورد اخلاق حرفه‌ای بر حساسیت اخلاقی دانشجویان کارشناسی فناوری اطلاعات سلامت.....
- ۱۵۴..... مرآت‌های پرستاری فراموش شده: چالش اخلاقی فراموش شده دانشجویان پرستاری.....
- ۱۵۴..... تبیین تجارب دانشجویان تحصیلات تکمیلی، از بحران کرونا و بر پایان نامه‌های آنها.....

- ۱۵۵ ..... چالش‌های انتخاب عنوان پایان نامه در دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری: یک مطالعه کیفی
- ۱۵۶ ..... حیطه توانمندسازی اعضای هیات علمی
- ۱۵۶ ..... بررسی تأثیر مشارکت در کارگاه‌های توانمندسازی بر کیفیت تدریس و تعهد حرفه‌ای اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی اصفهان
- ۱۵۷ ..... چگونه دوره‌های توانمندسازی آموزشی اعضای هیات علمی را اثربخش‌تر برگزار کنیم؟: بیان تجربه یک ساله
- ۱۵۸ ..... بررسی تطبیقی بر نامه‌های توانمندسازی اعضای هیئت علمی بمنظور ارتقای پروفشنالیزم
- ۱۵۹ ..... طراحی برنامه جامع توانمندسازی آموزشی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمان بر مبنای مدل برنامه ریزی کرن
- ۱۶۰ ..... تبیین مفهوم توانمندی از دیدگاه اعضای هیئت علمی
- ۱۶۰ ..... بررسی نیازهای آموزشی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی جهرم در زمینه توانمندسازی با استفاده از تکنیک دلفی
- ۱۶۱ ..... حیطه مدیریت و رهبری آموزشی
- ۱۶۱ ..... شناسایی و تدوین مدل توسعه شایستگی‌های کارآفرینانه اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها
- ۱۶۲ ..... عوامل آموزشی مؤثر در شکل‌گیری هویت حرفه‌ای مثبت در دانشجویان پرستاری: مطالعه کیفی
- ۱۶۲ ..... بررسی دیدگاه دانشجویان از آموزش و خدمات آموزشی ارائه شده در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان سمنان
- ۱۶۳ ..... بررسی نگرش دانشجویان پزشکی مقطع کارورزی دانشگاه جندی شاپور اهواز به حرفه‌ای گرایبی در سال ۱۴۰۰
- ۱۶۴ ..... تاثیر اجرای بسته‌های طرح تحول در آموزش بر شکاف بین انتظارات و کیفیت خدمات آموزشی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر
- ۱۶۴ ..... بررسی ارتباط بین محتوای کوریکولوم آموزشی و وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان مقاطع مختلف رشته مهندسی بهداشت محیط ایران طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹
- ۱۶۵ ..... نقش بازخورد در کیفیت آموزش در دوران بحران کرونا از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جهرم
- ۱۶۷ ..... تحلیل مدیریتی و تبیین دیدگاه دانشجویان دانشکده مجازی، آموزش پزشکی و مدیریت دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران از آموزش مجازی در دوران کووید
- ۱۶۷ ..... بررسی عوامل استرس دانشجویان دندانپزشکی دوره بالینی در درمان بیماران در ایام همه‌گیری بیماری کووید ۱۹
- ۱۶۸ ..... شناسایی مؤلفه‌ها و شاخص‌های صلاحیت و شایستگی مدیران گروه‌های آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی (ارائه یک مدل مفهومی)
- ۱۶۹ ..... ارزیابی آموزش‌های الکترونیک بر فعالیت یاددهی-یادگیری دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اراک در طی پاندمی کووید ۱۹ در سال ۱۴۰۰
- ۱۶۹ ..... مدل مدیریت آموزش علوم پزشکی در دوران پاندمی کرونا: تحلیلی بر تجربه دانشگاه علوم پزشکی شیراز
- ۱۷۰ ..... حیطه مشاوره و حمایت دانشجویی
- ۱۷۰ ..... اضطراب کرونا: ارتباط آن با سلامت مرتبط با کووید-۱۹ در دانشجویان علوم پزشکی
- ۱۷۱ ..... بررسی وضعیت موجود و تبیین چالش‌های طرح استاد مشاور تحصیلی از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان در دوران همه‌گیری
- ۱۷۲ ..... بررسی اضطراب امتحانات آنلاین و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان پیراپزشکی قم در دوران اپیدمی کووید-۱۹، سال ۱۴۰۰
- ۱۷۲ ..... بررسی تأثیر آموزش تنظیم هیجان مبتنی بر مدل GROSS بر راهبردهای هیجانی دانشجویان پرستاری نظامی
- ۱۷۳ ..... ارزیابی فرسودگی تحصیلی دانشجویان رشته پزشکی مرکز آموزشی درمانی امام خمینی (ره) ساری
- ۱۷۴ ..... بررسی عوامل تنش‌زا در دانشجویان پرستاری و پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان در دوران پاندمی کووید ۱۹ و ارتباط آن با رضایت تحصیلی
- ۱۷۵ ..... تبیین نقش تجارب در شکل‌گیری هویت حرفه‌ای دستیاران تخصصی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- ۱۷۶ ..... ارزیابی دانشجویان دندانپزشکی از میزان کمک‌رسانی (تعامل با مدرس) در حین آموزش‌های الکترونیک ارائه شده به آنان در طی پاندمی کووید ۱۹
- ۱۷۶ ..... تعیین معیارهای جذب دانشجوی خارجی در دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران از نگاه اساتید
- ۱۷۷ ..... بررسی تأثیر ارائه راهنمای مطالعه و قوانین بخش اندودانتیکس با smart phone مبتنی بر برنامه Tritapp (شبکه اجتماعی ویژه پزشکی) بر رضایتمندی
- ۱۷۸ ..... بررسی نگرش دانشجویان رشته علوم آزمایشگاهی دانشگاه علوم پزشکی البرز نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود در سال ۱۴۰۰
- ۱۷۸ ..... بررسی سطح بار ذهنی کاری و فاکتورهای مرتبط با آن در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹
- ۱۷۹ ..... حیطه یاددهی و یادگیری

- ۱۷۹ تعیین تاثیر برنامه آموزشی ترکیبی بر صلاحیت شناختی و روانی حرکتی دانشجویان پرستاری در بالین .....
- ۱۸۰ بررسی نقش واسطه‌ای ذهن آگاهی در رابطه با اضطراب آزمون و عملکرد تحصیلی دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی فاطمه الزهرا شیراز در سال ۱۴۰۰ .....
- ۱۸۱ شناسایی عوامل مؤثر بر توانمندی بالینی دانشجویان پزشکی عمومی .....
- ۱۸۲ طراحی، اجرا و ارزشیابی نرم افزار آموزشی بازی سازی (گیمیفیکیشن) درس جنین شناسی پزشکی .....
- ۱۸۲ تاثیر بازی آموزشی بر شایستگی دانشجویان اتاق عمل جهت چیدمان ابزار جراحی روی میز مایو و پشتیبان .....
- ۱۸۳ درکنار هم برای مراقبت ایمن از بیمار؛ دیدگاه‌های دانشجویان علوم پزشکی در خصوص آموزش بین حرفه‌ای .....
- ۱۸۴ رویکردهای یادگیری در دانشجویان پزشکی: نقش ساختار هدفی کلاس درس و باورهای هوشی .....
- ۱۸۵ استفاده از ابزار Google Docs در درس اصطلاحات پزشکی، راهی برای افزایش مشارکت دانشجویان کارشناسی فناوری اطلاعات سلامت در محیط‌های آنلاین .....
- ۱۸۶ مقایسه تاثیر تدریس به روش سخنرانی و یادگیری مبتنی بر مباحثه بر میزان یادگیری و رضایت دانشجویان کارشناسی پرستاری دانشگاه منتخب نظامی .....
- ۱۸۶ بررسی اهمالکاری و عوامل مرتبط آن در دانشجویان پرستاری در پاندمی کرونا .....
- ۱۸۷ مقایسه روش یادگیری مبتنی بر تیم (TBL) با تدریس از نوع سخنرانی معمول در درس فارماکولوژی دانشجویان مامایی .....
- ۱۸۷ طراحی سیستم تصمیمیار آموزشی جهت تشخیص خوشخیم و بدخیم‌بودن سرطان سینه برای استفاده توسط دستیاران گروه آنکولوژی .....
- ۱۸۹ بررسی میزان رضایت فارغ التحصیلان و فراگیران مهندسی بهداشت حرفه‌ای و ایمنی کار از برنامه ارزشیابی پایان دوره کارشناسی .....
- ۱۸۹ آموزش در دوران پسا کرونا: مجازی، حضوری یا آموزش به روش هیبرید .....
- ۱۹۰ طراحی مدل آموزش مشارکتی بین حرفه‌ای جهت ارتقا، آموزش بالینی گروه‌های مختلف فراگیران در بخش زایمان .....
- ۱۹۱ بررسی سطح یادگیری و میزان مشارکت فعال دانشجویان رشته بهداشت عمومی با استفاده از روش یادگیری کلاس وارونه .....
- ۱۹۲ ارزیابی رضایتمندی از روش‌های آموزش مدیریت مصرف کیسه‌های خون در اتاق عمل بیمارستان نمازی شیراز در سال ۱۳۹۹ .....
- ۱۹۳ درک دانشجویان کارورز پرستاری از فرهنگ ایمنی بیمار .....
- ۱۹۳ مقایسه تاثیر تدریس به دو روش سخنرانی و پازل در بستر آموزش مجازی بر میزان یادگیری، یادداری و اشتیاق تحصیلی دانشجویان اتاق عمل دانشگاه عل. پ البرز .....
- ۱۹۴ راهکارهایی ارتقای کیفیت آموزش بالینی دانشجویان مامایی: تعیین اولویت‌ها با تکنیک گروه اسمی .....
- ۱۹۵ توانمندی روانشناختی دانشجویان مامایی بدنبال آموزش مبتنی بر شبیه سازی مدیریت اورژانسهای مامایی .....
- ۱۹۶ تهیه الگوی برگزاری کنفرانس مرگ و میر بر اساس الگوی عمومی تدریس .....
- ۱۹۶ بررسی میزان رضایت کارورزان از دوره آموزشی رویکرد به بیماریهای شایع روماتولوژی به شیوه سناریو نویسی و ساخت شرح نامه .....
- ۱۹۷ بررسی تاثیر روش تدریس کلاس وارونه و روش تدریس سخنرانی بر پیشرفت تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی و رضایتمندی دانشجویان .....
- ۱۹۸ بررسی نقش آموزش مجازی به شیوه کلاس وارونه و بازی واره سازی در یادگیری و رضایت دانشجویان: درس بیوشیمی عمومی و بیوشیمی بالینی .....
- ۱۹۹ بررسی تاثیر باز اندیشی بر میزان ارتقا، یادگیری مهارت اجرای فرایند پرستاری در دانشجویان کارشناسی پرستاری طی دوره‌های کار آموزی .....
- ۱۹۹ شبیه سازی بر مولژ در قالب مدل چهار مرحله‌ای Peyton در برابر نمایش مانورهای دست توام با پخش ویدئو بر اساس رویکرد See one, Do one .....
- ۲۰۰ بررسی تاثیر روش آموزش مراقبت موردی (case method) بر میزان یادگیری مهارت اجرای فرایند پرستاری در دانشجویان کارشناسی پرستاری .....
- ۲۰۱ " بررسی متغیرهای مؤثر بر رفتار بازخوردجویی دستیاران در محیط کار بالینی .....
- ۲۰۲ تبیین تجارب یادگیری دانشجویان پزشکی در زمینه منش حرفه‌ای از طریق اساتید الگو در بالین در دانشگاه علوم پزشکی جهرم ۱۴۰۰ .....
- ۲۰۲ بررسی تاثیر کلاس درس وارونه مجازی بر یادگیری فعال و رضایتمندی دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی: درس بیوشیمی .....
- ۲۰۳ تاثیر مدل نظارت بالینی بر ایمنی دارویی اینترنتشپ‌های پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۴۰۰ .....
- ۲۰۴ بررسی مقایسه‌ای میزان رضایتمندی دانشجویان پرستاری از دو شیوه تدریس سخنرانی کلاسیک و مبتنی بر تیم در آموزش دروس تنوری .....
- ۲۰۴ چالش‌های یاددهی- یادگیری در آموزش بالینی دوره پزشکی عمومی کشور ایران: رویکرد تحلیل موقعیت .....
- ۲۰۵ بررسی سبک‌های یادگیری دانشجویان مراکز آموزش بهورزی دانشگاه علوم پزشکی مشهد بر اساس الگوی ایزالم در سال ۱۴۰۰ .....
- ۲۰۶ نیازسنجی آموزشی درس زبان تخصصی داروسازی از دیدگاه اساتید و دانشجویان داروسازی .....

۲۰۸	تدوین فرایند نسخه نویسی توسط اینترنت های پزشکی.....
۲۰۹	بررسی رابطه بین فضایل اخلاقی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران .....
۲۱۰	آموزش با فیلم راهکاری آموزشی در دوران کرونا و پس از کرونا .....
۲۱۱	بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر "چرخه یادگیری کلب" بر رضایت از آموزش و صلاحیت بالینی دانشجویان پرستاری در واحد کارورزی داخلی- جراحی. عنوان مکرر .....
۲۱۱	اثربخشی آموزش تریاژ کودکان مبتنی بر شایستگی بر آگاهی و تصمیم گیری دانشجویان پرستاری گیلان: یک مطالعه نیمه تجربی .....
۲۱۲	چالش‌های موجود در محیط آموزش بالینی در هنگام شیوع کووید ۱۹ .....
۲۱۳	تاثیر آموزش مبتنی بر شبیه سازی با استفاده از رویکرد FAIR هاردن بر مهارت‌های بالینی تیم مراقبت در منزل در طی پاندمی کووید ۱۹ .....
۲۱۳	ارزیابی مواد آموزشی ارائه شده در آموزش‌های مبتنی بر تکنولوژی به دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۴۰۰ در طی پاندمی کووید ۱۹ ...
۲۱۴	مقایسه آموزش اخلاق پزشکی به روش بحث در گروه‌های کوچک و روش سنتی در بستر فضای مجازی.....
۲۱۵	مقایسه روش مشارکتی شامل سخنرانی، یادگیری مبتنی بر مسئله و وبلاگ با سخنرانی در دوره‌های بالینی دانشجویان پزشکی .....
۲۱۵	طراحی، اجرا و ارزشیابی پاورپوینت‌های انیمیشنی، در تدریس آناتومی: راهی جهت یادگیری آسان و بهتر آناتومی برای دانشجویان علوم پزشکی.....
۲۱۶	طراحی، اجرا و ارزشیابی کاربرد گزارش کار آزمایشگاه میکروب شناسی (قارچ شناسی و باکتری شناسی) در دانشگاه علوم پزشکی زنجان .....
۲۱۷	تاثیر مطالعه مقالات گزارش مورد بارداری خارج رحمی بر یادگیری و اشتیاق تحصیلی دانشجویان مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایلام، طرح متقاطع .....
۲۱۸	عوامل انگیزشی مؤثر بر یادگیری دانشجویان پرستاری و بهداشت.....
۲۱۹	مقایسه تاثیر کلاس وارونه و روش سخنرانی بر میزان یادگیری و رضایتمندی دانشجویان در درس باکتریولوژی و انگل شناسی رشته اتاق عمل دانشکده پیراپزشکی.....
۲۲۰	تبیین تجارب دانشجویان مامایی از آموزش در محیط‌های بالینی در پاندمی کووید ۱۹: یک مطالعه پدیدار شناسی .....
۲۲۱	حیطه یادگیری الکترونیکی .....
۲۲۱	بررسی تاثیر نقش شبیه سازهای با دقت متوسط تا بالا در آماده سازی دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری و اتاق عمل جهت کار در بالین .....
۲۲۱	بررسی موانع مؤثر در توسعه در آموزش پزشکی مجازی در دوران کرونا از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز .....
۲۲۲	طراحی، اجرا و ارزیابی برنامه آموزشی الکترونیکی داینامیک انگل شناسی به دانشجویان پزشکی در دوران کرونا .....
۲۲۳	رضایت دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی مناطق آمایشی دهگانه کشور از اجرای آموزش مجازی در زمان شیوع کووید-۱۹ در سال ۱۳۹۹ .....
۲۲۴	بررسی ارتباط بین یادگیری خودتنظیمی برخط و پذیرش یادگیری الکترونیکی در دانشجویان علوم پزشکی مازندران در همه گیری کووید-۱۹ در سال ۱۴۰۰ .....
۲۲۵	بررسی مقایسه تاثیر آموزش هموویژننس به روش آموزش مجازی و نقشه مفهومی بر دانش پرستاران شاغل در بیمارستان منتخب آجا .....
۲۲۵	Efficacy of serious game training in comparison with the traditional training in learning the laparoscopic cholecystectomy skills
۲۲۶	بررسی تجارب اساتید دانشکده دندانپزشکی در مورد آموزش الکترونیکی در دوره پاندمی کووید ۱۹ .....
۲۲۷	آموزش الکترونیک، گره گشای آموزش پرستاران در دوران پاندمی .....
۲۲۸	تصاویر میکروسکوپی دیجیتال با استفاده از فناوری نقشه برداری آنلاین: راه حلی برای آموزش پزشکی در یادگیری الکترونیکی .....
۲۲۸	بررسی کیفیت آموزش از دیدگاه دانشجویان دانشکده پرستاری طبس در دوران پاندمی COVID-۱۹ در سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹ .....
۲۲۹	تدوین و اجرای درس فیلم‌های آموزشی روماتولوژی بر مبنای اصول هفت گانه جهت ارائه در دوره مقدمات بالینی پزشکی عمومی.....
۲۳۰	مقایسه تاثیر آموزش فرزندپروری به روش چند رسانه‌ای و شبکه‌های اجتماعی بر استرس والدی (Parenting Stress) پرستاران در پاندمی کووید ۱۹ .....
۲۳۱	مقایسه تاثیر آموزش مبتنی بر شبکه تحت وب و سخنرانی در زمینه تریاژ بیمارستانی بر یادگیری دانشجویان پرستاری دانشگاه‌های نیروهای مسلح .....
۲۳۲	بررسی معایب و محاسن آموزش الکترونیکی از دیدگاه پرستاران مرکز آموزشی درمانی شهدای تبریز .....
۲۳۲	تاثیر تدریس مجازی خلاقانه روش تحقیق پرستاری بر خودکارآمدی پژوهشی: یک مطالعه نیمه‌تجربی .....
۲۳۳	ارزیابی کارایی و میزان یادگیری در اکوسیستم آزمایشگاه مجازی (VirtuLab).....
۲۳۴	تجربه دانشجویان پزشکی از آموزش مجازی (فرصت‌ها و تهدیدها) .....
۲۳۴	طراحی، اجرا و ارزشیابی آموزش دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی بالینی به روش ترکیبی در درمانگاه چشم پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کردستان.....

۲۳۶	تاثیر آموزش مبتنی بر کیس به روش استدلال استقرایی جهت افزایش دقت تشخیصی به دانشجویان پزشکی
۲۳۷	بررسی تاثیر رویکرد تعاملی در آموزش مجازی با استفاده از نقشه مفهومی
۲۳۷	طراحی، اجرا و ارزیابی نرم افزار مبتنی بر تلفن همراه هوشمند برای مدیریت اورژانس‌های پزشکی در مطب دندانپزشکی
۲۳۸	مؤلفه‌های اساسی در راه اندازی و استقرار آموزش مجازی در دانشگاه علوم پزشکی زنجان
۲۳۹	بررسی اثر آموزش "در گروه کوچک، نقشه ذهن و مفهومی در آموزش مجازی" بر یادگیری درس فارماکولوژی دانشجویان رشته بهداشت
۲۴۰	آمادگی برای یادگیری الکترونیک از نظر فاکتورهای دموگرافیک در دانشگاهیان علوم پزشکی آبادان در سال ۱۴۰۰
۲۴۱	بررسی آمادگی یادگیری الکترونیک دانشجویان، اعضای هیئت علمی و کارمندان دانشگاه علوم پزشکی آبادان با اندازه گیری سطح دانش، نگرش و مهارت‌های رایانه‌ای
۲۴۲	تاثیر سیستم مبتنی بر وب تصمیم یار آموزش عفونت‌های حاد تنفسی بر دانش بالینی کارورزان پزشکی
۲۴۳	ارائه مدل ارزیابی کیفیت آموزش مجازی در پاندمی کرونا از دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران
۲۴۳	بازاندیشی در تالار گفتگو: نوآوری در تعامل آموزشی استاد - دانشجو و هم‌تایان در آموزش مجازی و تاثیرات آن
۲۴۴	بررسی تاثیر آموزش مجازی در دوران کرونا بر یادگیری و استراتژیهای مقابله در کارورزان پزشکی: یک مطالعه ترکیبی
۲۴۵	ارائه چارچوب آموزش الکترونیک مبتنی بر سامانه مدیریت یادگیری الکترونیک برای کارکنان معاونت بهداشتی دانشگاه ع.پ شهید بهشتی
۲۴۶	بررسی مقایسه‌ای تاثیر آموزش مداوم الکترونیکی به دو روش "خطی ثابت" و "شاخه‌ای انطباقی" مبحث پلیچینگ دندانهای تیره تکی بر دانش و رضایتمندی
۲۴۶	بررسی ارتباط علی آمادگی یادگیری الکترونیکی، باورهای انگیزشی و اضطراب کرونا بر رضایتمندی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی البرز از آموزش مجازی
۲۴۷	مقایسه تاثیر یادگیری الکترونیکی تعاملی و غیر تعاملی بر آگاهی و خودکارآمدی ماماها شاغل
۲۴۸	فرصت‌های آموزشی ایجاد شده در دوران همه گیری کرونا: تحلیل محتوا
۲۴۸	بررسی نقاط قوت و ضعف آموزش مجازی مبتنی بر دیدگاه دانشجویان کارشناسی مامایی و پرستاری در دوران شیوع بیماری کرونا در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد
۲۴۹	بررسی دیدگاه دانشجویان نسبت به کیفیت محیط یادگیری راه دور در دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج در دوران پاندمی کوید-۱۹
۲۵۲	برنامه تفصیلی همایش

سخنرانی‌های کوتاه

حیطه ارزشیابی دوره و هیئت علمی

طراحی مدل ژنریک اعتباربخشی برنامه‌های آموزشی علوم پزشکی در ایران

فریبا جوکار - نیکویمانی - طاهره چنگیز

دانشگاه ع.پ. اصفهان

مقدمه: تغییرات در برنامه‌های آموزشی معمولاً در پاسخ به نیازهای جامعه یا اصلاحات نظام مندی است که از طریق مراجع بالا رخ می‌دهد. آنچه که منجر به روند دائمی اصلاحات در برنامه‌های آموزش علوم پزشکی شده است، نیاز به تربیت دانش آموختگانی است که بتوانند از دانش علمی و استدلال بالینی مناسب برای فراهم نمودن مراقبت یکپارچه و پاسخگوئی به نیازهای سلامت جامعه استفاده نمایند. یکی از رویکردهای کمک کننده در دستیابی به این مهم اعتباربخشی است. الگوی اعتباربخشی در کشورهای مختلف با توجه به نظام آموزش عالی هر کشور و نقش دولت مرکزی در حوزه آموزش عالی از اشکال گوناگونی پیروی می‌کند. بنابراین یک الگوی جهان شمول برای اجرای اعتباربخشی وجود ندارد. در دهه‌های اخیر تعداد دانشگاه‌های علوم پزشکی و برنامه‌های آموزشی حرف سلامت در ایران افزایش یافته است. به دنبال توسعه کمی، اطمینان از کیفیت آموزش ارائه شده در دانشگاه‌های علوم پزشکی اکنون از اولویت برخوردار است. بنابراین نظام آموزش عالی سلامت ایران به نیازمند چارچوب ساختاری و فرآیندی اجرای اعتباربخشی برنامه‌ای است. در این راستا این مطالعه با هدف تدوین مدل ژنریک الگوی اعتباربخشی برنامه‌های آموزشی انجام شد.

روش اجرا: در این پژوهش با توجه به رویکرد تحقیق توسعه‌ای، مطالعه در سه مرحله تجزیه و تحلیل موقعیت، توسعه و ارزیابی طراحی و اجرا شد. مرحله تجزیه و تحلیل با هدف بررسی وضعیت اعتباربخشی در نظام آموزش عالی سلامت در یک مطالعه کیفی در طی ۲ مرحله با استفاده مصاحبه کیفی با خبرگان و بررسی مقالات فارسی زبان و تارنمای وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی انجام گردید. در این مرحله با مشارکت کنندگان مطلع (۳ نفر) در حوزه اعتباربخشی (مقاله، کتاب، تدریس، موقعیت اجرایی) مصاحبه نیمه ساختار یافته انجام شد. تجزیه تحلیل مصاحبه‌ها با روش تحلیل محتوی مرسوم انجام گرفت. گام بعدی در مرحله تحلیل، مشتمل بر بررسی تارنمای دبیرخانه‌های آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بود. کلیه مستندات موجود در تارنماها استخراج و با روش تجزیه و تحلیل محتوی جهت دار مورد بررسی قرار گرفتند. پس از مرحله تجزیه و تحلیل، فاز دوم یا مرحله توسعه اساساً بر پایه فرآیندهای توافق محور اجرا

گردید. در راستای تدوین نسخه اولیه الگوی اعتباربخشی ژنریک برنامه‌های آموزشی علوم پزشکی، ابتدا با روش مطالعه کتابخانه‌ای و تحلیل محتوی جهت دار مندرجات تارنمای مؤسسات اعتباربخشی کننده برنامه در کشورهای اروپایی، آسیایی، افریقایی، اقیانوسیه و امریکا از تجربیات موجود در دنیا در قالب جداول مقایسه‌ای استفاده شد. در این گام با استفاده از کلمات کلیدی اعتباربخشی، اعتباربخشی برنامه، فرآیند و ساختار، بانک‌های اطلاعاتی (Ovid, ProQuest, google scholar) در بازه زمانی ۲۰۱۹-۲۰۰۵ مورد بررسی قرار گرفت. مقالات بازایی شده با استفاده از تحلیل محتوی جهت دار مورد بررسی قرار گرفتند. در ادامه تارنمای مؤسسات اعتباربخشی کننده در کشورهای آسیایی، افریقایی، اروپایی و امریکا با روش تحلیل محتوی جهت دار صورت گرفت. ادغام حاصل داده‌های مرحله تحلیل و تدوین توسط تیم اجرایی منجر به تدوین نسخه اولیه آیین نامه اعتباربخشی برنامه، راهنمای خودارزیابی، راهنمای ارزیابان بیرونی، متدولوژی تدوین استاندارد و راهنمای اخلاقی اعتباربخشی گردید. نسخه اولیه ابتدا در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، سپس در کلان منطقه ۷ و طی یک نشست کشوری مورد بررسی و بازبینی قرار گرفت. در هر مرحله تغییرات پیشنهادی با توجه به ماهیت اعمال می‌شد. نشست کشوری با حضور دبیران دبیرخانه‌های آموزشی وزارت و متخصصین آموزش پزشکی انجام شد. در طی نشست کشوری نسخه نهایی در کارگروه‌های تشکیل شده مورد بررسی قرار گرفت و نتایج کارگروه‌ها در طی نشست پانل ارائه و اصلاحات نهایی انجام شد. در مرحله ارزشیابی نسخه نهایی برای دبیرخانه‌های آموزشی وزارت ارسال و نقطه نظرات دریافت شد. همچنین در طی اعتباربخشی پزشکی عمومی از راهنماها استفاده شد. به دنبال دریافت نظرات تغییراتی در نسخه نهایی صورت گرفت.

بحث و نتیجه گیری: بدیهی است هر کشور با توجه به نوع نظام آموزشی، فرهنگی، اقتصادی نیازمند شیوه و الگوی خاص اعتباربخشی برنامه می‌باشد. در ایران نیز با توجه به ادغام آموزش و درمان و همچنین ساختار موجود در دبیرخانه‌های آموزشی، تلاش گردید تا ساختار و فرآیند طراحی شده، منطبق بر وضع موجود و استفاده از ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل دبیرخانه‌ها و سایر ساختارهای نظارتی و توسعه‌ای (شورای گسترش،...) در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باشد. خروجی‌های این مطالعه مشتمل بر آیین نامه اعتباربخشی، ساختار اعتباربخشی، راهنمای خودارزیابی، راهنمای ارزیابان بیرونی، راهنمای تدوین استانداردهای برنامه‌های آموزش پزشکی و راهنمای اخلاقی به تمام دبیرخانه‌های آموزشی ارسال و مورد استفاده قرار گرفت.

کلمات کلیدی: اعتباربخشی، کیفیت، الگوی ژنریک

حیطه توانمند سازی اعضای هیئت علمی

نیازسنجی دوره توانمندسازی اساتید مبتنی بر تبیین "نیاز واقعی"

مرضیه برزگر- الهام بوشهری- حمیدرضا میری- فرحناز کمالی- سمیره عابدینی

دانشگاه ع. پ. هرمزگان

مقدمه: مرور مطالعات انجام شده و تجارب دانشگاه های علوم پزشکی در حیطه طراحی برنامه توانمند سازی مدرسین نشان می دهد که نیازسنجی های حرفه ای غالبا از طریق نظر سنجی و بررسی ترجیحات و نظرات اعضای هیات علمی در خصوص نیازهای آموزشی آن ها انجام شده است. به نظر می رسد که نتایج چنین رویکردی، فرض بر بکارگیری کامل آنها، تکافوی نیازهای حرفه ای مدرسین را نخواهد کرد. در مطالعه حاضر سعی شده است که این فرایند از طریق تبیین نیاز واقعی اعضای هیات علمی، با در نظر داشتن الزامات حرفه ای، ایشان انجام شود.

روش اجرا: پژوهش حاضر، مطالعه ای توصیفی تحلیلی به صورت مقطعی است که با هدف تعیین و اولویت بندی نیازهای اعضای هیات علمی دانشگاه در سال ۱۳۹۹ با مشارکت ۱۶۶ نفر از اعضای هیات علمی "مبتنی بر تبیین نیازهای واقعی" انجام شد. داده ها با استفاده از پرسشنامه دو لبه محقق ساخته مشتمل بر ۸ حیطه که روایی آن مبتنی بر نظر متخصصان و پایایی آن در یک مطالعه پایلوت (آلفای کرونباخ ۰.۸۸) تایید شده بود، جمع آوری گردید. حیطه های نیازسنجی بر اساس الزامات حرفه ای اساتید تعیین شد و در هر حیطه، مصادیق و عناوین آموزشی لیست گردید. کمترین امتیاز هر گویه صفر و بیشترین امتیاز ۱۰ بود. تحلیل نتایج بر اساس تعیین نیاز واقعی از طریق محاسبه شکاف بین خود گزارش دهی توانمندی آموزشی به عنوان "وضع موجود" با اهمیت برگزاری هر یک از دوره های آموزشی الزامی به عنوان "وضع مطلوب"، انجام شد.

یافته ها: میانگین سن شرکت کنندگان ۴۱.۵۳ سال بود که تقریبا نیمی از آن ها مرد (۵۵.۴٪) و ۱۶.۳٪ دارای مدرک کارشناسی ارشد و بقیه دکتری و بالاتر بودند. وضعیت استخدام ۶۰.۲٪ افراد رسمی و پیمانی و بقیه قراردادمعین، ضریب کا و ... بودند. دو سوم شرکت کنندگان (۷۰.۵٪) استادیار، ۱۸.۷٪ مربی و بقیه دانشیار و استاد بودند. تقریبا نصف شرکت کنندگان از دانشکده پزشکی (۵۱.۸٪) و بقیه از سایر دانشکده ها بودند. متوسط سابقه کار به عنوان عضو هیات علمی ۷.۶۲ سال بود.

بر اساس تحلیل نتایج، ترتیب اولویت ۸ حیطه (و پراولویت ترین مصادیق هر حیطه) از نظر اختلاف بین وضعیت موجود و مطلوب عبارت بودند از: (۱) حیطه بالندگی برنامه ریزی درسی و طراحی آموزشی (آزمون سازی در آموزش از راه دور، تهیه محتوای الکترونیکی، آشنایی با (LMS، ۲) بالندگی فردی (نحوه مکاتبات داخلی و خارجی، آشنایی با مقررات و ضوابط دانشگاهی)، (۳) ارزشیابی برنامه (ارزشیابی مبتنی بر مدل سیپ، اعتباربخشی، ارزشیابی مبتنی بر خبرگی و نقادی)، (۴) بالندگی سازمانی (مبانی مدیریت ۲) تفکر خلاق و تکنیک های خلاقیت مدیریت، تیم سازی و شیوه های کار گروهی، استراتژی های توسعه رقابت)، (مبانی مدیریت ۱) (مهارت های ارتباطی مدیر، آیین گفتار موثر ویژه مدیران، فنون سنجش ارزیابی عملکرد)، (مدیریت تعارض) (۵) ارزشیابی دانشجو (ارزشیابی ۳۶۰ درجه، mini-PAT، آزمون های استدلال بالینی)، (۶) نظریه های یادگیری و روش تدریس (یادگیری مفهومی و نقشه ذهنی، آموزش توسط پروژه، فنون تدریس در روش حل مسئله)، (۷) پژوهش و تحقیق (ویراستاری کتب و مجلات، تالیف کتاب و درسنامه، راههای ارتباط با صنعت و تدوین طرح های توسعه ای و دانش پژوهی)، (۸) اخلاق و مهارت های ارتباطی (نحوه ارتقا انگیزش دانشجویان، آشنایی با آیین نامه استاد مشاور، مهارت های راهنمایی و مشاوره دانشجویی).

بحث و نتیجه گیری: نتایج این مطالعه به طور مشخصی با نیازسنجی هایی که پیش از این با رویکرد نظر سنجی انجام می شد، متفاوت بود. به نظر می رسد که خواست و ترجیح افراد همیشه منعکس کننده نیاز های واقعی نیست. و بهتر است در اولویت بندی برنامه های توانمندسازی اعضای هیات علمی به روش های دیگری هم اندیشیده شود.

کلمات کلیدی: نیازسنجی آموزشی، اعضای هیات علمی، توانمندسازی

حیطه ارزیابی دانشجو

تبیین تمایل دانشجویان به شیوه برگزاری امتحانات بصورت حضوری و یا غیرحضوری و شناسایی علل آن در دوران پاندمی کرونا

لیلا کیکاوسی آرانی - جواد مقدسی

دانشگاه ع. پ. البرز

مقدمه: با توجه به شیوع پاندمی کرونا گسترش استفاده از آموزش الکترونیکی در بسترهای گوناگون و فرایندهای مختلف آموزشی را اجتناب ناپذیر نموده و برگزاری امتحانات بصورت حضوری و یا غیرحضوری (الکترونیکی) را به یکی از چالش‌های مدیران و سیاست‌گذاران آموزشی تبدیل کرده است. جهت انتخاب بهترین شیوه ارزشیابی دانشجویان بررسی دیدگاه اساتید، دانشجویان و کارکنان (عوامل اجرایی امتحانات) می‌تواند راهگشا باشد و در این بین بررسی دیدگاه دانشجویان به عنوان یکی از ذینفعان، مهم و ضروری به نظر می‌رسد لذا پژوهش حاضر با هدف تبیین تمایل دانشجویان به شیوه برگزاری امتحانات بصورت حضوری و یا غیرحضوری و شناسایی علل آن در دوران پاندمی کرونا انجام گردید.

روش اجرا: روش پژوهش بر مبنای هدف از نوع کاربردی و برحسب گردآوری اطلاعات، کیفی بود. مطالعه حاضر یک تحقیق کیفی و رویکرد آن تحلیل محتوای کیفی از نوع قراردادی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی البرز در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بود. حجم نمونه، با توجه به اصل اشباع (زمانی که پژوهشگر به این نتیجه برسد که انجام مصاحبه‌های بیشتر، اطلاعات بیشتری در اختیار وی قرار نداده و صرفاً تکرار اطلاعات قبلی است گردآوری اطلاعات متوقف می‌شود) تعیین شد. روش نمونه‌گیری به صورت هدفمند و در دسترس بود و نمونه‌گیری گلوله برفی تا مرحله اشباع بوده است یعنی تعداد نمونه‌ها بر اساس اشباع اطلاعاتی پژوهشگر صورت گرفت یعنی محتوای پاسخ‌ها و مطالب ارائه‌شده از سوی نمونه‌های گروه‌های مختلف از همگونی و مشابهت برخوردار بوده و بیانگر داده جدیدی نباشد داده‌ها از روش مصاحبه نیمه ساختاریافته و "خود شرح‌حال‌نویسی یا اتوبیوگرافی" گردآوری شد. جهت تعیین اعتبار پژوهش حاضر در خصوص سؤالات مصاحبه در چند مرحله از متخصصان و خبرگان در رابطه با موضوع پژوهش نظرسنجی شد و اشکالات و ابهامات برطرف و اصلاحات لازم انجام گردید. برای ثبت مصاحبه‌ها همه مکالمات انجام‌شده به صورت صوتی در واتساپ جمع‌آوری شد. سپس توسط پژوهشگر مصاحبه‌های ضبط‌شده به دقت گوش داده شد و کلمه به کلمه نوشته شد. پس از این که مصاحبه ضبط شده به صورت مکتوب درآمد برای تأیید روایی مصاحبه‌ها از روش "چک

اعضا" استفاده شد. بدین ترتیب که متن مکتوب مصاحبه دوباره برای شرکت کنندگان فرستاده شد تا صحت و سقم مطالب را تأیید و در صورت لزوم مطالب اصلاح شود. پس از جمع‌آوری و سازماندهی اطلاعات از روش تحلیل محتوای مصاحبه و اتوبیوگرافی استفاده شد. به این منظور متن مصاحبه‌ها چندین بار بوسیله پژوهشگر مطالعه و سپس متن به واحدهای معنایی جهت هدف مطالعه شکسته شد. زیر هر جمله یا پاراگراف معنادار خط کشیده شد. سپس به عبارات، جملات یا کلماتی که برای محقق حاوی معنای ضمنی بود یک کد تعلق گرفت.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد اکثریت دانشجویان تمایل به برگزاری امتحانات پایان نیمسال بصورت حضوری داشتند و علل آن را چهارتم مطرح نمودند. تم "کاهش استرس" شامل نداشتن استرس قطع شدن نت، نداشتن استرس قطع شدن برق در زمان آزمون، نداشتن استرس اتمام شارژ موبایل یا لب تاب، نداشتن استرس از کارافتادن یا خرابی ابزار آزمون، تم "برقراری ارتباط بی وقفه با استاد و عوامل اجرایی آزمون" شامل حضور استاد در جلسه آزمون و رفع مشکلات مربوط به سؤالات، توانایی پرسیدن سؤال از استاد، توانایی درخواست کمک از عوامل اجرایی آزمون جهت برطرف کردن مشکلات جسمانی فرد در زمان آزمون، امکان اعتراض جمعی به طرح سؤالات خارج از مباحث ارائه شده، تم "زمان مناسب آزمون" شامل امکان افزایش مدت زمان امتحان در صورت بوجود آمدن مشکلات غیرمترقبه، اشتباه بودن سؤال، امکان بازگشت به سؤالات قبلی و مدیریت زمان توسط خود فرد برای تمام سؤالات، تم "امکان محک زنی و خودسنجی دقیق" شامل نظارت بیشتر عوامل اجرایی و جلوگیری از تقلب، درک دقیق از میزان یادگیری مطالب توسط خود فرد، منصفانه تعیین شدن دانشجویان ممتاز بیان نمودند.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به تمایل اکثریت دانشجویان به برگزاری آزمون حضوری لازم است سیاست‌گذاران آموزشی از طرفی با برگزاری کلاس‌ها و دوره‌های آنلاین قبل از برگزاری آزمون برای آماده‌سازی دانشجویان در زمینه رعایت پروتکل‌ها و قوانین بهداشتی اقدام نمایند و از طرف دیگر از طریق اجباری (الزامی) نمودن انجام واکسیناسیون برای تمامی دانشجویان و نظارت کامل بر رعایت کلیه پروتکل‌های بهداشتی نسبت به فراهم آوردن محیطی ایمن، زمینه را برای برگزاری آزمون حضوری آماده نمایند و بر تنها علت ترس دانشجویان از سرایت بیماری کرونا غلبه نمایند.

کلمات کلیدی: تمایل، امتحانات، حضوری، غیرحضوری، پاندمی کرونا

opinion. Phase 2- Validity and reliability check of the geriatric nursing-specific Mini-CEX Tool; Delphi method

as applied to check the face and content validity and the allocation of sample behavior items to the appropriate dimensions, and then reliability was done by Cronbach alpha test. and the reliability was done by Cronbach's alpha test through a pilot test. The modified tool was scored between 1 up 9 in each item of skills 'domains (in which 1-3 was "unsatisfactory," 4-6 were "moderately satisfactory," and 7-9 were "satisfactory"), with a total score from 40 to 360. A higher score means the higher professional geriatric competency of nursing students. Phase 3-Implementing workshop for the evaluators; One-day workshop in two sessions was held for the evaluators by the researcher before the main study began to reach a consensus on the standards of scoring and to maintain the inter-rater reliability of raters. The definition and evaluation of the seven dimensions of checklist and tool guidelines were trained and discussed with evaluators (10 raters). Therefore, a guideline specifically was designed and prepared for helping the evaluators to the definition and measure professional competencies of students that refers to geriatric skills competencies assessment of each domain. Phase 4-Evaluation of PGC in

طراحی ابزار **Mini-CEX** ویژه سالمندی و ارزیابی صلاحیت حرفه‌ای بالینی دانشجویان عرصه پرستاری: یک رویکرد نوآورانه ارزشیابی بالینی در پرستاری سالمندی برای اولین بار در ایران

سمیرا مهاجر - محمد نمازی نیا - رضا حاجی علی بیگلو

دانشگاه ع. پ. مشهد

Introduction: Geriatric nursing is professional holistic care that needs special attention and professional competency development. There is a lack of valid and reliable tool to evaluate nursing students' professional geriatric competencies (PGC) in professional practice and it remains a debatable issue in nursing education. So, this study is crucial to fill data scarcity.

Aim: This study aimed to development of a Geriatric Nursing-Specific Mini-CEX tool and evaluation of the professional geriatric competency of internship nursing students.

Methods: This is a descriptive observational quantitative study with a cross-sectional design. The geriatric competence measurement instrument was developed and implemented in four phases: Phase 1-Development of Geriatric Nursing-Specific Mini-CEX Tool; The geriatric nursing-specific Mini-CEX tool in seven skill domains and 40 items was developed based on the core competencies of geriatric nursing, published literature, and expert

redesign curriculum for integrative core geriatric competencies as a process of quality improvement.

Keywords: Professional Competency, Geriatric Skills Competence, Mini-CEX, Nursing Students, Case study.

implementation of Case Study; 160 internship undergraduate nursing students were selected by convenience sampling at a major Medical Science University in January 2020, Iran. Then, the students' professional geriatric competencies through implementing case studies were evaluated. The results were analyzed with inter-rater reliability and descriptive statistics. The statistical significance was set at $P < .05$.

Findings: The ICC values for seven components of geriatric nursing-specific Mini-CEX were ranged between 0.639 to 0.919, indicating the acceptable level of reliability for this scale. The mean score for the overall geriatric competency was ($M = 6.12$, $SD = .33$), which indicated that the geriatric competencies of students enrolled in the study were at a moderately satisfactory level. The highest and the lowest mean score was observed in history taking /communication ($M = 6.71$, $SD = .71$) and physical examination skill ($M = 4.99$, $SD = .67$), respectively.

Conclusion: The results of this study indicate the feasibility of using the novel developed geriatric nursing-specific Mini-CEX tool to evaluate the professional geriatric competency of nursing students through implementing case studies in professional clinical settings. Its data could be useful for educators to evaluate and

بررسی اثربخشی بیوریتیم در ارزشیابی تحصیلی دانشجویان با استفاده از شبکه عصبی مصنوعی

وحیده ابوالحسن نژاد - الهه اللهیاری

دانشگاه ع. پ. بیرجند

مقدمه: عملکرد درسی مطلوب و موفقیت تحصیلی یکی از مهمترین هدف‌ها و دغدغه‌های هر دانشجو، خانواده او، دانشگاه و به طور کلی نظام آموزشی است، نمره پایان‌ترم به عنوان یکی از معیارهای ارزشیابی تحصیلی می‌تواند نقش مهمی در میزان موفقیت دانشجویان در درس مربوطه، ایجاد انگیزه در آنان و غربالگری صحیح داشته باشد و به عنوان یک بازخورد مناسب برای تعیین نقاط قوت و ضعف سیستم آموزش دانشگاهی و اساتید در ارزیابی فعالیت‌های آموزشی نیز در نظر گرفته شود. با توجه به اینکه اساتید دانشگاه نیز بخش مهمی از ملاک ارزشیابی خود را بر پایه آزمون پایان‌ترم استوار می‌سازند، توجه به اصل تفاوت‌های فردی و عوامل مختلفی که می‌توانند کارکردهای جسمی ذهنی و عقلانی متفاوت را برای دانشجویان در روز برگزاری امتحان رقم بزنند، لازم و ضروری می‌باشد. بیوریتیم به عنوان یکی از مهمترین موضوعات در حیطه شناسایی ارگونومی ذهن با شناخت جنبه‌های جسمانی، عاطفی، ادراکی و شهودی (حس ششم) شخص می‌تواند در کاهش اشتباهات بدون دلیل ظاهری و نوسانات عملکردی افراد مؤثر باشد. از دیدگاه نظریه بیوریتیم، انسان‌ها از روزی که متولد می‌شوند به وسیله سیکل‌های مختلف جسمانی، عاطفی، ادراکی و شهودی تحت تأثیر قرار گرفته و این تأثیرات تا مرگ آن‌ها ادامه می‌یابد. مطالعه حاضر با هدف اثربخشی بیوریتیم در پیش بینی نمرات پایان‌ترم دانشجویان با استفاده از شبکه عصبی مصنوعی به انجام رسید.

روش اجرا: در این پژوهش مقطعی که بر روی تعداد ۴۰ نفر از دانشجویان مهندسی بهداشت حرفه‌ای و ایمنی کار انجام گردید، با در نظر گرفتن سابقه تحصیلی دانشجویان در قالب معدل نیمسال قبل و نمره میان‌ترم اخذ شده در درس مورد نظر، نوع سکونت (بومی و غیر بومی ساکن خوابگاه دانشجویی)، بیوریتیم یا زیست‌آهنگ در دانشجویان دختر و پسر و در نهایت آماده سازی داده‌های خام و پیش پردازش آنها نمره پایان‌ترم مورد تخمین قرار گرفت. در بررسی زیست‌آهنگ، با استفاده از نرم افزار نچرال بیوریتیم ورژن ۳/۲ برای روز امتحان بر اساس تاریخ برگزاری امتحان و تاریخ تولد، نمودارهای بیوریتیم رسم گردیده و چرخه‌های ریتمی دانشجویان در چهار حیطه جسمانی، عاطفی، ادراکی و شهودی مورد بررسی قرار گرفت. بدین ترتیب ارتباط ۹ متغیر ورودی با نمره پایان‌ترم دانشجویان از طریق شبکه عصبی پس انتشار پیشخور چند لایه با ۲ تا ۱۰ نورون در لایه پنهان و عملکردهای مختلف با استفاده از SPSS ورژن ۲۶ مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها: در این مطالعه، ۵۵ درصد داده‌های مورد بررسی مربوط به دانشجویان دختر و ۴۵ درصد را نیز دانشجویان پسر به خود اختصاص دادند. بیش از نیمی از دانشجویان غیر بومی و ساکن خوابگاه‌های دانشجویی بودند. میانگین بیوریتیم دانشجویان در روز امتحان و با توجه به تاریخ تولد آنان در حیطه‌های جسمانی، عاطفی، ادراکی و شهودی به ترتیب $۵۳/۳۵ \pm ۳۱/۶$ ، $۵۳/۸۰ \pm ۲۹/۵۵$ ، $۵۱/۸۹ \pm ۳۲/۸۸$ و $۵۰/۱۷ \pm ۳۶/۵۳$ بدست آمد. با استفاده از شبکه عصبی مصنوعی، در هر دو داده‌های آموزش و تست، حداقل میانگین مربعات خطا زمانی حاصل گردید که از تابع فعال سازی سیگموئیدی برای ارتباط هر دو لایه شبکه عصبی بهینه (دارای یک لایه پنهان با دو گره) استفاده گردید. در پیش بینی نمره پایان‌ترم، معدل نیمسال قبل و نمره میان‌ترم اخذ شده در درس مورد نظر با درصد اهمیت $۴۹/۳$ و بیوریتیم با $۳۹/۵$ درصد به عنوان مهمترین پارامترهای تاثیرگذار شناسایی شدند و افزایش آن‌ها با کسب نمره پایان‌ترم بالاتر همراه بوده است. در این پژوهش، همبستگی میان مقادیر نمره پایان‌ترم مشاهده شده و تخمین زده شده $۰/۹۲۴$ بدست آمد.

بحث و نتیجه گیری: بر اساس نظریه بیوریتیم، افراد در زمان‌های مختلف رفتارهای متفاوتی از خود نشان می‌دهند و این تغییر درونی می‌تواند علت رفتارهای بیرونی و عملکردهای متفاوت آن‌ها در زمان‌های مختلف باشد. در مطالعه حاضر، بیوریتیم در دانشجویان به عنوان یک عامل درونی اثرگذار بر ارزشیابی تحصیلی شناسایی شد لذا، شناخت چرخه‌های بیوریتیم به عنوان یک دانش نوین می‌تواند در افزایش بهره‌وری و بازدهی مورد انتظار دانشجویان بکار گرفته شود به طوری که مدیران و اساتید با اطلاع از قواعد بیولوژی و کشف روزهای بحرانی در دانشجویان و تصمیم‌گیری بهتر با توجه به چرخه‌های مثبت ادراکی علی‌الخصوص در روزهای مهم مانند شرکت در مسابقات حساس، به عملکرد تحصیلی دانشجویان کمک شایانی نمایند. پیشنهاد می‌شود کاربردهای این دانش نوین در سطوح مختلف و با در نظر گرفتن مداخله‌های فردی، اجتماعی، اقتصادی و محیطی در دانشجویان مورد بررسی قرار گیرد.

کلمات کلیدی: ارزشیابی تحصیلی، بیوریتیم، شبکه عصبی مصنوعی

شناسایی چالش‌های ارزشیابی الکترونیکی عملکرد تحصیلی دانشجویان در دوران پاندمی کرونا

جواد مقدسی - لایلا کیکاوسی آرانی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

مقدمه: ارزشیابی در واقع بخشی از فرایند آموزش و یادگیری است و هدف از ارزشیابی، تقویت یادگیری است. پژوهش حاضر با هدف شناسایی چالش‌های ارزشیابی الکترونیکی عملکرد تحصیلی دانشجویان در دوران پاندمی کرونا انجام گردیده است.

روش اجرا: روش پژوهش بر مبنای هدف از نوع کاربردی و برحسب شیوه اجرا، آمیخته (کیفی و کمی) بود. جامعه آماری در بخش کیفی شامل اساتید، مدیران، کارکنان و عوامل اجرایی امتحانات دانشکده علوم و فناوریهای پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات در سال ۱۴۰۰ بودند و حجم نمونه، تا رسیدن به مرحله اشباع ادامه پیدا کرد که از مصاحبه ۱۳ به بعد به اشباع رسید و فرآیند مصاحبه با نفر پانزدهم پایان یافت روش نمونه گیری بصورت هدفمند و نمونه گیری گلوله برفی تا مرحله اشباع بود. در بخش کمی جامعه آماری کلیه دانشجویان دانشکده علوم و فناوریهای پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات در سال ۱۴۰۰ بودند ($N=2740$). حجم نمونه براساس فرمول کوکران ۳۳۷ نفر محاسبه گردید. روش نمونه گیری به صورت نمونه گیری در دسترس بود بدین صورت که با مراجعه به دانشکده، ضمن رعایت تناسب دانشجویان در رشته‌ها و مقاطع مختلف، دانشجویانی که تمایل به همکاری داشتند و دارای ملاکهای مورد نظر بودند وارد مطالعه شدند و این کار تا زمان تکمیل حجم نمونه ادامه پیدا کرد. ملاک‌های ورود به پژوهش: رضایت آگاهانه و حداقل یک‌ترم شرکت در امتحانات می‌باشد و ملاکهای خروج از پژوهش: پاسخ ندادن به پرسشنامه‌ها، دانشجویان جدیدالورود، انصرافی، اخراجی و یا فارغ التحصیل می‌باشند. ابزار گردآوری اطلاعات در بخش کیفی، مصاحبه نیمه ساختار یافته بود که جهت بررسی روایی و پایایی ابزار، در چند مرحله از متخصصان و خبرگان در رابطه با سؤالات مصاحبه، نظرخواهی و اشکالات برطرف و اصلاح گردید. پس از انجام مصاحبه با استفاده از روش کدگذاری بعدی- استقرایی تحلیل شدند. ابزار گردآوری داده‌ها در بخش کمی پرسشنامه محقق ساخته با ۶۴ گویه در مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای بود که با توجه به کدگذاری، به گزینه «خیلی کم» کد ۱ و به همین شکل تا آخرین گزینه یعنی «خیلی زیاد» که کد ۵ داده شد. برای سنجش روایی محتوا از قضاوت ۱۰ نفر از اساتید و خبرگان استفاده شد و روایی صوری از طریق اعمال نظرات متخصصان و صاحب‌نظران در زمینه سطح دشواری سؤالات، عدم تناسب و یا ابهام، شکل، ترتیب و تعداد سؤالات، از طریق

حذف، اضافه و یا تغییر سؤالات پرسشنامه انجام شد و روایی سازه از طریق تحلیل عاملی تأیید گردید و جهت تعیین پایایی، پرسشنامه بصورت پایلوت بین ۳۰ نفر از دانشجویان توزیع و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ بدست آمد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد چالش‌های ارزشیابی الکترونیکی از دیدگاه اساتید و کارکنان به ترتیب شامل: سواد رایانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان (توانایی‌ها و مهارت‌های محدود دانشجویان در ارتباط با فناوریها، استفاده از رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز)؛ ملاحظات اخلاقی (تقلب، سرقت ادبی، استفاده از منابع غیرمجاز، پاسخگویی فرد دیگری بجای دانشجو، عدم امکان نظارت واقعی بر دانشجویان و...); مسائل فنی و تکنولوژیکی (مشکلات فنی همچون پوشش نامناسب شبکه و محدودیت پهنای باند اینترنت و کندی مکرر، ناسازگاری نرم افزارها و سیستمهای آموزشی با موبایل و عدم دسترسی همه دانشجویان به اینترنت مناسب مخصوصاً در مناطق محروم)؛ امنیت اطلاعات (امکان هک شدن سؤالات و یا نقض حریم خصوصی افراد)؛ می‌باشد. از دیدگاه دانشجویان به ترتیب شامل: استرس (ناشی از قطعی برق، سرعت پایین سرعت اینترنت، خرابی سیستم، کند شدن و یا قطع شدن اینترنت هنگام ارسال پاسخنامه و...); طراحی و محتوای سؤالات، آزمون (کیفیت نوشتاری سؤالات، مدت زمان آزمون، ابهام در سؤالات، ضریب دشواری در پاسخ به سؤالات برخی از دروس مانند آمار و ریاضی)؛ پشتیبانی (محدودیت در دسترسی به کارکنان و یا مدرس جهت پاسخگویی به سؤالات و مشکلات دانشجویان در خصوص مشکلات نرم افزاری و یا ابهامات موجود در سؤالات آزمون)؛ می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری: اولین راهکار پیشنهادی جهت رویارویی با این چالشها راهکار پیشگیرانه است که با تقویت سیستم امنیتی آزمون یا دادن سؤالات متفاوت و تصادفی به دانشجویان یا ارائه سؤالات استنباطی امکان تقلب در آزمون را کم نمود دومین راهکار فرهنگسازی است که از طریق ارزشیابی مستمر و خودآزمایی به دانشجو نشان می‌دهد هدف از ارزشیابی، تقویت یادگیری خود اوست. سومین راهکار، تنبیهی است که با آگاه نمودن دانشجویان از عواقب تقلب، سعی در جلوگیری از تقلب نمود. البته در مواقعی ترکیبی از این سه راهکار را می‌توان در دوره‌های آموزش الکترونیکی استفاده نمود.

کلمات کلیدی: چالش، ارزشیابی الکترونیکی، عملکرد تحصیلی، پاندمی کرونا

بررسی دیدگاه اساتید و دانشجویان کارشناسی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی البرز در مورد وضعیت ارزشیابی بالینی

مریم آقابراری - مهسا خدمتی زارع - روح انگیز نوروزی نیا

دانشگاه ع. پ. البرز

مقدمه: برگزاری کارآموزی‌های بالینی همراه با استراتژی‌های ارزشیابی مناسب و استاندارد، بخش مهمی از روند آموزش دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری را تشکیل می‌دهد. برای دستیابی به روش مناسب ارزشیابی، لازم است نحوه ارزشیابی فعلی، بررسی و نقاط قوت و ضعف آن مشخص شود تا با توجه به نتایج آن‌ها، نسبت به ارتقاء سطح کیفی و کمی این نوع از ارزشیابی‌ها، برنامه ریزی و تغییرات ساختاری و اجرایی لازم صورت گیرد. از آنجا که بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری و مربیان بالینی به عنوان دو عضو مهم درگیر در فرآیند آموزش در مورد کمیت و کیفیت فرآیند ارزشیابی بالینی و روش اجرای آن می‌تواند بر فرآیند یاددهی - یادگیری مؤثر باشد؛ مطالعه حاضر به منظور بررسی و مقایسه دیدگاه دانشجویان و اساتید دانشکده پرستاری در مورد کیفیت روش فعلی ارزشیابی در دانشگاه علوم پزشکی البرز در سال ۱۳۹۹-۱۳۹۸، انجام شد.

روش اجرا: مطالعه حاضر از نوع توصیفی-مقایسه‌ای است که در طی نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ در دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی البرز انجام شد. گروه هدف، کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری ترم ۳-۸، و کلیه اساتید دانشکده پرستاری (اعضای هیات علمی و مربیان حق التدریس)، بودند که به روش سرشماری وارد مطالعه شدند. معیارهای ورود به مطالعه برای دانشجویان شامل گذراندن حداقل یک واحد کارآموزی حضوری و داشتن تجربه ارزشیابی شدن در محیط بالین و تمایل به شرکت در مطالعه بود. این معیارها برای اساتید شامل داشتن حداقل یکسال تجربه کاری به عنوان عضو هیئت علمی و یا مربی و همچنین تمایل به شرکت در مطالعه بود. جهت گردآوری داده‌ها، متناسب با اهداف مطالعه، از پرسشنامه بررسی وضعیت ارزشیابی بالینی، به همراه اطلاعات دموگرافیک استفاده شد. محقق پس از کسب مجوزهای لازم، با حضور در دانشکده پرستاری و از طریق لیست دانشجویان هر دوره (ترم ۳ تا ۸)، پرسشنامه‌ها را در اختیار دانشجویان و اساتید واجد شرایط ورود به مطالعه قرار داد. داده‌های جمع آوری شده توسط نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ و آمار توصیفی و آزمون t مستقل با سطح معنی داری ۰/۰۵ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: از ۱۷۰ دانشجوی مقطع کارشناسی پرستاری ترم ۳ - ۸، ۱۵۴ نفر پرسشنامه را تکمیل کردند و میزان پاسخ دهی ۹۰/۵۸٪ بود. همچنین

از ۳۸ استاد دانشکده پرستاری (اعضای هیات علمی و مربیان حق التدریس)، ۳۱ نفر پرسشنامه را تکمیل کردند و میزان پاسخ دهی ۸۱/۵۷٪ بود. یافته‌ها نشان داد که میانگین نمره نظرات دانشجویان برابر $2/0 \pm 85/74$ و کمتر از میانگین کل پرسشنامه (۳) بود. اساتید نیز وضعیت مشابهی داشته و میانگین نمره نظرات آنها در پرسشنامه $2/90 \pm 0/68$ بود. بر اساس آزمون آماری t مستقل، اختلاف معناداری بین نمره نظرات دانشجویان و اساتید وجود نداشت. چالش‌های موجود در فرآیند ارزشیابی از نظر دانشجویان و اساتید شرکت کننده در مطالعه که طی بررسی سؤالات باز پاسخ، مشخص شد؛ شامل: عدم کفایت لاگ بوک های موجود، تئوریک بودن ارزشیابی واحد کارآموزی در اغلب موارد و تاکید زیاد اساتید بر تکالیف نوشتاری و ارائه کنفرانس در کارآموزی‌ها، عدم تطابق بخش بیمارستانی انتخاب شده با اهداف کارآموزی در برخی کارآموزی‌ها، متفاوت بودن اساتید کارآموزی در گروه‌های مختلف برای یک واحد کارآموزی مشخص و متفاوت بودن سطح انتظارات این اساتید، تخصص متفاوت اساتید با واحد کارآموزی و عدم تجربه برخی اساتید در کارآموزی مشخص، تفاوت رفتاری اساتید با دانشجویان که سبب اختلاف طیف آموزشی و انگیزشی شده و باعث ایجاد نظر شخصی استاد در ارزشیابی دانشجو می‌شد، واضح و مشخص نبودن آیت‌های ارزشیابی و یکسان نبودن آیت‌های ارزشیابی توسط تمام اساتید، زمان نامناسب ارزشیابی که بطور معمول به پایان کارآموزی و در برخی موارد به پایان ترم مוקول می‌شد.

بحث و نتیجه گیری: نحوه فعلی ارزشیابی بالینی که بر اساس چک لیست‌های طراحی شده توسط اساتید صورت می‌گیرد، از نظر اساتید و دانشجویان شرکت کننده در مطالعه، کیفیت و مقبولیت لازم را ندارد. با توجه به نتایج مطالعه، و با توجه به متفاوت بودن محیط بالینی از کلاس درس تئوری، لزوم اصلاح و بازنگری فرم‌ها و به طور کلی فرآیند ارزشیابی بالینی جهت رسیدن به اهداف آموزش بالینی در راستای توانمندسازی دانشجویان پرستاری احساس می‌شود. همچنین لازم است در تدوین فرم‌های ارزشیابی، ویژگی‌های متفاوت هر بخش در نظر گرفته شده و متناسب با اهداف کارآموزی، فرم‌های ارزشیابی با قابلیت استفاده در بالین همگام با نظرات اساتید مربوط و همچنین دانشجویان، به عنوان افراد درگیر در فرآیند ارزشیابی، طراحی شود.

کلمات کلیدی: آموزش، ارزشیابی بالینی، دانشجویان، اساتید، پرستاری.

دیدگاه دانشجویان پزشکی در مورد کیفیت سرپرستی و روند اجرای پایان نامه‌های پزشکی بر اساس یک بستر الکترونیک در دانشگاه آزاد واحد مشهد

دکتر سید محمد علی رئیس السادات - دکتر لیلا بذرافکن

دانشگاه ع. پ. مشهد

مقدمه: در کشور ما به عنوان یک کشور در حال توسعه، تلاش‌های قابل توجهی به منظور بالا بردن شاخص توسعه انسانی (HDI) انجام می‌گردد. نوشتن پایان نامه و ارائه‌ایان نشانه‌ای از توسعه نظام آموزشی و پژوهشی است. در این میان سه عامل عمده یعنی استاد، دانشجو و سیستم آموزشی دخیل و با هم در تعاملند و مهمترین عوامل تعیین کننده کیفیت پایان نامه‌ها هستند. این مطالعه به منظور بررسی دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کیفیت نظارت و اجرای پایان نامه‌های پزشکی در دانشگاه آزاد مشهد انجام شده است.

روش اجرا: این مطالعه مقطعی در دانشجویان پزشکی سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ که از ترضان دفاع کرده بودند به روش سرشماری، انجام شد. معیارهای حذف، عدم رضایت شرکت در پژوهش و تکمیل ناقص پرسشنامه بود. به دلیل همه‌گیری کووید ۱۹، کارهای اداری و آموزشی ثبت، دفاع پروپوزال و دفاع نهایی به صورت مجازی برگزار گردیده و جمع آوری اطلاعات و پاسخگویی به پرسشنامه با استفاده از لینک در نرم افزار شبکه‌های اجتماعی واتس اپ انجام پذیرفته است پرسشنامه مورد استفاده نسخه فارسی پنج نمره‌ای لیکرتی تجربه پژوهشی کارشناسی ارشد (PREQ) بود. این پرسشنامه برای اولین بار در سال ۲۰۰۲ در استرالیا تهیه شد و در ایران با توجه به شرایط تحصیلی دانشگاه‌های ایران استاندارد شده است تا جنبه‌های مختلف تجربه پژوهشی دانشجویان را پوشش دهد.

یافته‌ها: از مجموع ۸۶ دانشجوی فارغ التحصیل در بازه زمانی تحقیق، ۴۲ دانشجو در این پژوهش شرکت کردند که ۸۳/۳٪ دختر و ۱۶/۷٪ را پسران با میانگین سنی ۲۷/۵ سال تشکیل می‌دادند اساتید راهنما ۷۵/۶ درصد مرد و ۲۴/۴٪ زن بودند. موضوع پایان نامه‌ها، ۱۱.۹٪ علوم پایه، ۵۹.۵٪ علوم بالینی، ۲۳.۸٪ آموزش پزشکی و ۴/۸٪ نیز به موضوعات بین رشته‌ای پرداختند. در این پژوهش به منظور بررسی توصیفی ارزیابی فرایند کیفیت نظارت و روند اجرای پایان نامه‌ها از شاخص‌های توصیفی میانگین و انحراف معیار نمرات ارزیابی استفاده شد. براساس طیف بازرگان، چنانچه میانگین هر حیطه بین ۱ تا ۲/۳۳ باشد، وضعیت نامطلوب، میانگین حیطه ۲/۳۴ تا ۳/۶۶ نسبتاً مطلوب، و میانگین حیطه ۳/۶۷ تا ۵ وضعیت مطلوب ارزیابی می‌شد بر اساس اطلاعات بدست آمده نمرات ارزیابی دانشجویان در

حیطه‌های فرایند تصویب پروپوزال، ارزیابی استاد راهنما، ارزیابی زیرساخت‌ها، ارائه شرایط و زمینه‌های رشد فکری، ارزیابی گسترش مهارت‌ها، شفاف سازی فرآیندها و اهداف، مشکلات پژوهشی، نسبتاً مطلوب با نمره بین ۲/۳۴ تا ۳/۶۶ ارزیابی شد ولی فرایند ارزیابی دفاع از پایان نامه‌ها، کیفیت نظارت و روند اجرا پایان نامه (بصورت کلی) نامطلوب و با نمره کمتر از ۲/۳۴ ارزیابی گردید با توجه به اینکه کیفیت کلی نظارت و روند اجرای پایان نامه‌های پزشکی کمتر از ۲/۳۴ بود با نمرات مطلوب تفاوت معنی داری ($P=0.023$) داشت که به بیان دیگر گرچه فرایند نظارت و روند اجرای پایان نامه‌ها در دانشکده پزشکی واحد مشهد براساس استاندارد بازرگان در وضعیت نسبتاً مطلوبی جای داشت. با این حال با وضعیت مطلوب فاصله معنی داری دارد.

بحث و نتیجه گیری: هدف اصلی این مطالعه بررسی نظرات دانشجویان پزشکی در زمینه نوشتن پایان نامه و طی کردن مراحل انجامان بود که در بحث نتایج مورد توجه قرار گرفت. بر مبنای نمرات حاصل از نظرات دانشجویان و تحلیل اماری آنها، اطلاعات نتایج در سه گروه مطلوب، نسبتاً مطلوب و غیر مطلوب دسته بندی شدند وضعیت پایان نامه‌های دوره پزشکی عمومی از نظر دانشجویان در اکثر ابعاد (حیطه‌های) نوشتن پایان نامه در سطح نسبتاً مطلوب اما در بعد دفاع و کیفیت کلی روند نظارت در سطح نامطلوب قرار دارد. این موضوع نشان می‌دهد که دانشجویان در مراحل اولیه طرح تحقیقاتی خود مشکلاتی دارند و وضعیت کاملاً مطلوب نیست.

با این حال در تحقیق انجام شده با توجه به تعداد اندک شرکت کننده‌ها نمی‌توان نتایج قوی و قطعی بدست آورد ولی از محدود پژوهشهای انجام شده‌ای است که در همه زمینه‌های نوشتن پایان نامه در یک دانشگاه غیر دولتی انجام شده و بر اساس نتایج بدست آمده بعضی موارد را می‌توان پیشنهاد کرد از جمله: تدوین دستورالعمل‌های مربوط به انتخاب استاد راهنما به‌طور شفاف. توانمندی‌های لازم جهت راهنمایی و نظارت بر پایان نامه با توجه به مهارت‌های جدید و تخصصی موردنیاز. سنجش علاقه و استعداد و توانمندیهای پژوهشی اساتید راهنما در بدو خدمت. آموزش رسمی اساتید راهنما جهت رسیدن به خبرگی با نیاز سنجی و نظر اساتید است. ارزشیابی دانشجویان و داوری پایان نامه‌های تحصیلی و ارائه بازخورد نیز به عنوان محصول فرآیند پایان نامه می‌تواند در جهت دهی پایان نامه‌ها به سمت حل مشکلات جامعه مؤثر باشد.

کلمات کلیدی: Medical student - thesis writing - quality and process assessment

تبیین اثربخشی ارزیابی دانشجویان به شیوه OSPE در درس گیاهان دارویی عملی: یک مطالعه پدیدار شناسی

سیده فاطمه عسکری - سیداحمد عسکری - خیرالنساء رمضان

دانشگاه ع. پ. بیرجند

مقدمه: ارزشیابی آموزشی یک فرآیند نظام دار جمع آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات است که تعیین می‌کند هدف‌های مورد نظر آموزشی تا چه میزانی تحقیق یافته‌اند یا در حال تحقق یافتن هستند. آزمون عملی ساختاریافته عینی (OSPE) که به عنوان یک ابزار عینی برای ارزیابی تمرینات آزمایشگاهی در علوم پیش بالینی، به ویژه فیزیولوژی استفاده می‌شود، از معاینه بالینی ساختار یافته عینی (OSCE) اقتباس گشته است. به نظر می‌رسد OSPE یک ابزار قابل اعتماد با ظرفیت خوب برای تمایز بین دسته‌های مختلف دانشجویان باشد و از این جهت بهتر از امتحان عملی مرسوم است. علاوه بر این، ساختار آن به گونه‌ای است که می‌توان تمام اهداف تدریس آزمایشگاهی را بررسی کرد و به هر جنبه وزن نسبی مورد نظر را اختصاص داد. برای اولین در دانشکده داروسازی بیرجند امتحان درس گیاهان دارویی عملی به صورت OSPE برگزار شد. این پژوهش به منظور بررسی اثربخشی این اقدام صورت پذیرفته است.

روش اجرا: در این پژوهش که به روش پدیدار شناسی توصیفی به روش کلایزری انجام شد، ضمن آماده سازی راهنمای پرسشگری از روش مصاحبه گروهی متمرکز با حضور ۹ نفر از دانشجویان داروسازی بیرجند که درس گیاهان دارویی عملی را گذرانیده بودند استفاده شد. این روش یک جلسه مصاحبه گروهی نیمه ساختاریافته برای گردآوری اطلاعات است که روش باارزشی برای تحقیق‌های کیفی است و در آن اطلاعات از طریق تعامل بین شرکت کنندگان ایجاد می‌شود. در این مصاحبه گروه مصاحبه شونده با هدایت مصاحبه گر نسبت به میزان اثرگذاری آزمون OSPE به بحث و تبادل نظر پرداختند و نهایتاً کدگذاری توسط دو نفر پژوهش گر انجام پذیرفت.

یافته‌ها: به طور کلی همه دانشجویان با برگزاری امتحان عملی به شکل OSPE موافق بودند. تجارب و بازخوردهای مثبت دانشجویان در ارتباط با برگزاری آزمون به روش OSPE در سه مضمون جذابیت امتحان، امکان بهره مندی بیشتر از آموخته‌ها (اینکه بر خلاف امتحان کاغذ و مدادی این امکان را برای خود مهیا می‌دیدند که با مشاهده گیاهان از نزدیک و بهره گیری از حواس پنجگانه خود، خصوصاً چشایی و بویایی، بتوانند در تشخیص‌های خود دقیق‌تر عمل کنند) و امکان یادگیری بیشتر در حین امتحان (اینکه با توجه به بحث و تبادل نظری که بعد از آزمون اتفاق می

افتد هر کس علت اشتباه خود را متوجه می‌شود و آن را کاملاً یاد می‌گیرد) منعکس گردید. با وجود نتایج و دیدگاه‌های مثبت دانشجویان، اما استرس آور بودن و کمبود زمان برای دست یابی به پاسخ چالش‌های این شیوه برگزاری آزمون قلمداد می‌شود.

بحث و نتیجه گیری: با وجود اینکه افزایش استرس دانشجویان همراه با ارزشیابی به روش OSPE می‌تواند سبب بروز مخالفت آنان با این روش باشد، اما در مجموع دانشجویان دیدگاه مثبتی نسبت به برگزاری آزمون OSPE دارند. هر چند که ساختار و نحوه برگزاری آزمون باید بهینه شده و کیفیت آن از نظر زمان امتحان، وجود ایستگاه‌های استراحت و ایجاد امکان مرور مجدد فراهم گردد. در مجموع از آنجایی که نگرش دانشجویان در مورد اجرای طرح فوق مثبت بود، لذا پیشنهاد می‌گردد که شیوه ارزیابی OSPE جزء برنامه متداول ارزشیابی دانشجویان در دروس مختلف قرار گیرد.

کلمات کلیدی: OSPE، داروسازی، گیاهان دارویی عملی، ارزیابی

بررسی دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در زمینه آزمونهای مجازی: مطالعه کیفی

کتابیون کاتبی

دانشگاه ع. پ. تبریز

مقدمه: سنجش و ارزیابی همواره یکی از مهمترین اجزا آموزش و جزء جدایی ناپذیر آن بوده است. آزمون‌ها ابزار اصلی جهت سنجش نتایج فرآیند آموزش می‌باشند. اگر آزمون بر اساس اصول و موازین علمی انجام گیرد می‌تواند نشانگر میزان دستیابی به اهداف آموزشی باشد. در سال‌های اخیر توجه به آزمون‌های مجازی افزایش یافته است و با شروع پاندمی کووید ۱۹ این نوع از آزمون‌ها به الزامی برای اکثر دانشگاه‌ها در سراسر جهان تبدیل شده‌اند. با توجه به اینکه اکثر دانشجویان تجربه آزمون‌های مجازی را نداشتند، برگزاری آزمون‌ها به این شیوه موجب ایجاد نگرانی‌هایی برای دانشجویان گردید. از این رو هدف از این مطالعه بررسی دیدگاه‌های دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در زمینه آزمون‌های مجازی و برخط می‌باشد تا چالش‌های موجود شناسایی شوند تا بتوان در راستای بهبود آن‌ها برنامه ریزی کرد.

روش اجرا: این پژوهش، یک مطالعه کیفی با رویکرد تحلیل محتوای قراردادی می‌باشد. داده‌ها از طریق انجام مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با پرسش‌های باز و به صورت انفرادی در طی ۱۴ مصاحبه چهره به چهره با

بررسی دیدگاه دانشجویان مقطع علوم پایه پزشکی نسبت به وضعیت اخلاق حرفه‌ای در تدریس استاد در دانشگاه علوم پزشکی بابل

حسین خالق زاده آهنگر - فروزان صادقی محلی - نسیم قهرانی

دانشگاه ع. پ. بابل

مقدمه: رعایت اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای در آموزش از سوی اعضای هیئت علمی تضمین کننده کیفیت فرآیند یاددهی-یادگیری در دانشگاه است چون اساتید نقش اصلی را در اداره و هدایت امر آموزش بر عهده دارند. بنابراین با رعایت اخلاق حرفه‌ای در آموزش از سوی اساتید، عملکرد آموزشی دانشجویان بهبود خواهد یافت. با توجه به اهمیت اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید در بازدهی تحقق اهداف آموزشی دانشگاه مطالعه حاضر با عنوان بررسی دیدگاه دانشجویان مقطع علوم پایه پزشکی نسبت به وضعیت اخلاق حرفه‌ای در تدریس استاد در دانشگاه علوم پزشکی بابل انجام شده است.

روش اجرا: مطالعه حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی است. جامعه مورد نظر ۲۵۰ نفر دانشجویان مقطع علوم پایه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل می‌باشد. نمونه گیری بصورت تصادفی است و برآورد نمونه با استفاده از جدول مورگان ۱۴۸ نفر بوده است. ابزار جمع آوری داده‌ها پرسشنامه استاندارد اخلاق حرفه‌ای تدریس استاد می‌باشد که شامل ۶ مؤلفه: ویژگی‌های شخصیتی (۲۱ گویه)، اشراف بر محتوا (۶ گویه)، تسلط بر شیوه‌های تدریس (۴ گویه)، شناخت ابعاد مختلف یادگیرنده (۶ گویه)، ارزشیابی استاندارد (۵ گویه) و رعایت قوانین و مقررات آموزشی (۶ گویه) می‌باشد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی-تحلیلی صورت خواهد گرفت.

یافته‌ها: میانگین نمره کل اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید از دیدگاه دانشجویان $0/51 \pm 4/44$ بود و مقایسه نتایج میانگین امتیازات کسب شده در مورد هریک از مؤلفه‌ها بین دیدگاه دانشجویان دختر و پسر ($P=0/19$) اختلاف معناداری مشاهده نگردید. نتایج امتیاز کسب شده از مؤلفه‌های تدریس از دیدگاه دانشجویان نشان داد که پایین‌ترین امتیاز را دانشجویان به مؤلفه‌های شناخت یادگیرنده ($0/76 \pm 4/26$) و رعایت قوانین ($0/66$) و بالاترین امتیاز را به مؤلفه اشراف بر محتوا ($0/57 \pm 4/48$) و ویژگی‌های شخصیتی ($0/78 \pm 4/47$) اختصاص دادند.

بحث و نتیجه گیری: همه مؤلفه‌های تدریس از دیدگاه دانشجویان در وضعیت مطلوب قرار داشت اما هنوز با وضعیت استاندارد که کسب امتیاز ۵ بوده است، کمی فاصله دارد که با بازخورد نتایج این مطالعه به مدیران و

دانشجویان دندانپزشکی در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ جمع آوری شدند. در این مطالعه از نمونه گیری هدفمند استفاده شد و نمونه گیری تا زمانی ادامه یافت که دیگر هیچ موضوع جدیدی در ارتباط با مفهوم موردنظر پدیدار نشد. در نمونه گیری سعی شد دانشجویان از ورودی‌های مختلف انتخاب شوند تا نظرات گسترده‌تری جمع آوری گردد. معیار ورود به مطالعه شرکت در حداقل ۲ آزمون مجازی در دروس نظری بود. دانشجویان سال اول وارد مطالعه نگردیدند. ابتدا از شرکت کنندگان مطالعه، یک سؤال باز پرسیده شد. سپس در حین مصاحبه نیز سؤالات پیگیر با توجه به پاسخ‌های شرکت کنندگان مطرح گردید. با اجازه از شرکت کنندگان صدای آن‌ها ضبط شد و سپس صداهای ضبط شده تایپ شده و چندین بار بازخوانی شده و سپس کدگذاری گردید. داده‌ها با استفاده از نرم افزار MAXQDA11 تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: از ۱۴ دانشجوی دندانپزشکی شرکت کننده ۸ نفر خانم و ۶ نفر آقا بودند و سن متوسط آنها $23 \pm 2/8$ سال بود. یافته‌ها در قالب سه درونمایه اصلی، "زمان آزمون" با درون مایه‌های فرعی زمان هر سؤال، زمان کل آزمون و بازگشت به عقب، "اتصال به شبکه" با درون مایه‌های فرعی سرعت اینترنت، امکان ورود مجدد به صفحه آزمون و استفاده از گوشی همراه به جای رایانه و "نمرات" با درون مایه‌های فرعی تضييع حقوق دانشجویان، تقلب و تصادفی سازی سؤالات و گزینه‌ها به دست آمدند.

بحث و نتیجه گیری: اگر چه آموزش مجازی تحولات بزرگی را در زمینه آموزش ایجاد کرده است، اما منجر به ایجاد چالش‌های جدیدی به خصوص در حیطه ارزیابی شده است. به نظر می‌رسد برگزاری آزمون‌ها به شکل مجازی محدود به دوران کرونا نباشد و بعد از آن نیز به طور رایج از آن‌ها استفاده شود، از این رو تلاش برای ارتقا کیفیت این آزمون‌ها ضروری است. بنابراین، برای مدنظر قرار دادن و حل این مشکلات باید به کلیه ابعاد آزمون‌های مجازی از جمله امکانات نرم افزاری و سخت افزاری سیستم آزمون‌ها و دانشجویان و اقداماتی برای کاهش امکان و نیاز به تقلب توجه ویژه‌ای مبذول داشت. همچنین انجام هماهنگی‌های لازم در هر دانشگاه برای یکنواخت کردن تنظیمات آزمون‌ها و اطلاع رسانی در مورد جزئیات هر آزمون به دانشجویان قبل از آزمون می‌تواند در بهبود شرایط آزمون‌ها مؤثر باشند. انجام مطالعه مشابه بر روی اعضای هیات علمی نیز می‌تواند سایر ابعاد این مسئله را روشن سازد.

کلمات کلیدی: آزمون مجازی، ارزیابی دانشجو، دندانپزشکی، مطالعه کیفی

برنامه ریزان آموزشی دانشگاه در جهت برنامه ریزی بهینه آموزشی برای ارتقاء بیشتر کیفیت آموزش دانشجو مرتفع خواهد گشت.

کلمات کلیدی: اخلاق حرفه‌ای، تدریس، استاد، دانشجوی پزشکی

استفاده از روش‌های نمره ثابت، آنگوف، آنگوف بلی/خیر و آنگوف سه سطحی جهت تعیین استاندارد و میزان قبولی دانشجویان پرستاری شرکت کننده در آزمون عینی ساختارمند بالینی

محمد رضا یزدانخواه فرد - فاطمه مقصودی - شهناز پولادی - کامران

میرزایی

دانشگاه ع. پ. بوشهر

مقدمه: روش‌های مختلفی برای تعیین نمره حدنصاب قبولی آزمون‌ها وجود دارند اما تا کنون برای امتحانات داخلی پرستاری کشور مورد استفاده قرار نگرفته‌اند. ما در این مطالعه استاندارد قبولی آزمون عینی ساختارمند بالینی پایان دوره دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بوشهر را در سال ۱۴۰۰ به چهار روش نمره ثابت، آنگوف، آنگوف بلی/خیر و آنگوف سه سطحی برای هر ایستگاه محاسبه کردیم.

روش اجرا: برای تعیین استاندارد به روش نمره ثابت، نمره ۱۲ (از ۲۰) در نظر گرفته شد. برای تعیین استاندارد به روش آنگوف، آنگوف بلی/خیر و آنگوف سه سطحی، بعد از طراحی ایستگاه‌ها (سوالات)، پانلی شامل ۱۳ نفر داور تشکیل شد که هر یک بطور مستقل، احتمال قبولی یک دانشجوی مرزی را در هر یک از ایستگاه‌های هفت گانه (ایستگاه مراقبت دارویی، ایستگاه واکنش‌های گاوآژ، ایستگاه استفاده از کیف یخ، ایستگاه سرم درمانی، ایستگاه رگ گیری، ایستگاه محافظت فردی) برآورد نمودند. میانگین احتمالات تمام داوران در یک ایستگاه، استاندارد آزمون آن ایستگاه محسوب شد.

یافته‌ها: نمره استاندارد و میزان قبولی حاصل از روش‌های مختلف به ترتیب به شرح ذیل به دست آمد:

در روش نمره ثابت استاندارد در ایستگاه اول ۱۲ (با میزان قبولی ۵۰/۹۸ درصد)، ایستگاه دوم ۱۲ (با میزان قبولی ۹۰/۹۶ درصد)، ایستگاه سوم ۱۲ (بامیزان قبولی ۸۰ درصد)، ایستگاه چهارم ۱۲ (با میزان قبولی ۸۰/۹۳ درصد)، ایستگاه پنجم ۱۲ (با میزان قبولی ۵۰/۸۱ درصد)، ایستگاه ششم ۱۲ (با میزان قبولی ۱۰۰ درصد)، و در ایستگاه هفتم ۱۲ (با میزان قبولی ۱۰۰ درصد) بود.

در روش آنگوف: نمره استاندارد در ایستگاه اول ۹ (با میزان قبولی ۱۰۰ درصد)، ایستگاه دوم ۱۱ (با میزان قبولی ۱۰۰ درصد)، ایستگاه سوم ۶۰/۱۱ (بامیزان قبولی ۱۰/۸۳ درصد)، ایستگاه چهارم ۸۰/۱۰ (با میزان قبولی ۸۰/۹۳ درصد)، ایستگاه پنجم ۳۸/۸ (با میزان قبولی ۴۰/۹۵ درصد)، ایستگاه ششم ۳۰/۱۲ (با میزان قبولی ۱۰۰ درصد)، و در ایستگاه هفتم ۲۰/۱۳ (با میزان قبولی ۱۰۰ درصد) بود.

در روش آنگوف بلی/خیر: نمره استاندارد در ایستگاه اول ۳۲/۸ (با میزان قبولی ۱۰۰ درصد)، ایستگاه دوم ۸۰/۱۳ (با میزان قبولی ۶۰/۸۴ درصد)، ایستگاه سوم ۳۰/۱۲ (بامیزان قبولی ۹۰/۷۶ درصد)، ایستگاه چهارم ۳۲/۸ (با میزان قبولی ۱۰۰ درصد)، ایستگاه پنجم ۱۵/۶ (با میزان قبولی ۹۰/۹۶ درصد)، ایستگاه ششم ۴۶/۱۸ (با میزان قبولی ۸۰/۱۰ درصد)، و در ایستگاه هفتم ۲۰ (با میزان قبولی ۵۰/۱۸ درصد) بود.

در روش آنگوف سه سطحی: نمره استاندارد در ایستگاه اول ۱۰ (با میزان قبولی ۱۰۰ درصد)، ایستگاه دوم ۵۰/۱۱ (با میزان قبولی ۱۰۰ درصد)، ایستگاه سوم ۷۶/۱۰ (بامیزان قبولی ۸۰/۹۳ درصد)، ایستگاه چهارم ۳۲/۸ (با میزان قبولی ۱۰۰ درصد)، ایستگاه پنجم ۳۸/۵ (با میزان قبولی ۵۰/۹۸ درصد)، ایستگاه ششم ۰۶/۱۳ (با میزان قبولی ۱۰۰ درصد)، و در ایستگاه هفتم ۶۰/۱۴ (با میزان قبولی ۱۰۰ درصد) بود.

بحث و نتیجه‌گیری: در این مطالعه چهار روش برای تعیین استاندارد آزمون عینی ساختارمند بالینی دانشجویان پرستاری مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت و نشان داد روش اتخاذ شده برای حد نصاب قبولی آزمون، تأثیر قابل توجهی بر نمره استاندارد تعیین شده و درصد قبولی دانشجویان در هر ایستگاه دارد.

کلمات کلیدی: تعیین استاندارد، آزمون عینی ساختارمند بالینی، روش آنگوف، روش آنگوف بلی/خیر، روش آنگوف سه سطحی

بررسی آزمون‌های MCQ و SCT در ارزشیابی بالینی درس بیماری‌های دهان و دندان دانشجویان دندانپزشکی رشت

نسترن میرفرهادی - نازنین بشر دوست - حسام محمدپور - فریبا عسگری -

مریم بصیرت

دانشگاه ع. پ. گیلان

مقدمه: استدلال بالینی توانایی بکارگیری دانش و تخصص برای حل مشکلات بالینی است. این توانایی نقش مهمی در تشخیص و مدیریت

مقدمه: آموزش تخصصی و فوق تخصصی پزشکی بنابر نقش ویژه دستیاران در نظام آموزشی همواره یکی از دغدغه‌های اصلی سیاست‌گذاران آموزش پزشکی است. با توجه به اینکه آموزش‌های بالینی در دوران همه‌گیری کوید-۱۹ تحت تأثیر قرار گرفت و دستیاران پزشکی و دندانپزشکی به دلیل حضور در خط مقدم کرونا با مشکلات عدیده‌ای روبرو شدند، در مطالعه حاضر جهت ارزیابی محیط آموزش بالینی دستیاران تخصصی و فوق تخصصی پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل در دوران همه‌گیری کوید-۱۹ و بررسی مسائل و چالش‌هایی که دستیاران در این شرایط پیچیده با آن مواجه هستند، از ابزار پرسشنامه DREEM استفاده نمودیم تا به دید جامعی نسبت به مشکلات محیط آموزشی دست یابیم.

روش اجرا: مطالعه حاضر از نوع توصیفی - مقطعی می‌باشد و حجم نمونه شامل دستیاران تخصصی و فوق تخصصی پزشکی و دندان پزشکی (۷۱ نفر) که به روش سرشماری انتخاب شدند. پرسشنامه استاندارد DREEM به صورت الکترونیک طراحی گردید و لینک آن در دسترس دستیاران قرار گرفت. پرسشنامه دارای دو قسمت است؛ مشخصات جمعیت شناختی در قسمت اول و شامل: سن، جنسیت، رشته دستیاری و سال دستیاری و قسمت دوم شامل ۵۰ عبارت گویند در مبنای لیکرت پنج گزینه‌ای (کاملاً مخالفم، مخالفم، مطمئن نیستم، موافقم و کاملاً موافقم) است. مقدار ضریب آلفای کرونباخ در داده‌های مربوطه برابر ۰/۹۵ محاسبه شده است که پایایی بسیار مطلوب را نشان می‌دهد.

یافته‌ها: سن افراد در بازه ۲۷ تا ۵۵ سال و میانگین سنی به صورت 37.5 ± 3.5 سال، ۳۹ نفر (۵۴/۹ درصد) مرد و ۳۲ نفر (۴۵/۱ درصد) زن بوده‌اند. اکثریت دانشجویان (۵۴ نفر معادل ۷۶/۰۵ درصد) در رشته دستیاری پزشکی و در سال چهارم (۲۹ نفر معادل ۴۰/۸ درصد) در حال تحصیل هستند. نمره کل ارزیابی محیط آموزشی به صورت 27.29 ± 10.485 گزارش شد که طبق تفسیر نمرات پرسشنامه، نمره ارزیابی کلی از دید دانشجویان مورد مطالعه متوسط رو به بالا بوده یعنی جنبه‌های مثبت محیط آموزشی بیشتر از جنبه‌های منفی آن است. تفاوت میانگین نمرات بر اساس جنسیت افراد، تنها در حیطه "ادراک دانشجو از توانمندی علمی خود" معنادار شده است ($p=0.015$) و با توجه به مقدار میانگین نمره این حیطه، زنان بیشتر از مردان نسبت به توانمندی علمی خود نگرش مثبت‌تری دارند. در نمره کلی و تمامی حیطه‌ها به جز حیطه "ادراک دانشجو از اساتید بالینی" ($p=0.127$)، اختلاف میانگین نمرات ارزیابی محیط آموزشی بالینی در دو رشته دستیاری پزشکی و دندانپزشکی معنادار است ($p<0.05$). در حالی که تفاوت میانگین نمرات تمامی حیطه‌ها و نمره کل در سال‌های مختلف دستیاری (اول تا چهارم) معنادار نشده است ($p=0.05$).

بیماران دارد. آزمون اسکریپت (Script concordance test)، یکی از ابزارهای سنجش استدلال بالینی است. لذا مطالعه حاضر با هدف تعیین همبستگی بین آزمون اسکریپت با آزمون چهار گزینه‌ای در ارزشیابی بالینی درس بیماری‌های دهان و دندان دانشجویان دندانپزشکی رشت صورت گرفت.

روش اجرا: در این مطالعه مقطعی تحلیلی ۷۳ نفر از دانشجویان ترم نه و بالاتر دانشکده دندانپزشکی دانشگاه گیلان که دروس بیماری‌های دهان و دندان یک تا پنج را گذرانده بودند، مورد بررسی قرار گرفتند. در این مطالعه در کنار آزمون چهار گزینه‌ای معمول پایان ترم، آزمون اسکریپت (SCT) 15 سناریو با ۳ سؤال دنبال کننده (۴۵ سؤال) نیز از دانشجویان به عمل آمد. و از آن‌ها خواسته شد تا با دقت به سؤالات پاسخ دهند. ضریب دشواری، ضریب تمیز و ضریب همبستگی بین دو آزمون SCT و MCQ اندازه گیری گردید.

یافته‌ها: نتایج نشان داد میانگین سنی دانشجویان 23.17 ± 1.55 ، ۳۴ نفر (۴۷ درصد) دختر و ۳۹ نفر (۵۳ درصد) پسر بودند. میانگین معدل ترم قبل 12.23 ± 1.42 بود. براساس نتایج بدست آمده مشخص شد که بین نمره SCT با نمره MCQ ارتباط مستقیم و معنادار وجود دارد ($P=0.035$). به طوری که با افزایش نمره SCT نمره MCQ نیز افزایش می‌یابد.

بحث و نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان می‌دهد آزمون اسکریپت می‌تواند به عنوان روش مکمل در ارزیابی مهارت‌های استدلال بالینی دانشجویان دندانپزشکی به کار رود. پیشنهاد می‌شود تحقیقات بیشتری در مورد پیامدهای آموزشی SCT با سایر روش‌های ارزشیابی در دانشجویان دندانپزشکی صورت گیرد.

کلمات کلیدی: آزمون SCT، آزمون چند گزینه‌ای رایج، استدلال بالینی، دانشجویان دندان پزشکی

پیاده سازی الگوی ارزشیابی DREEM جهت ارزیابی محیط آموزش بالینی دستیاران تخصصی و فوق تخصصی پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل در دوران همه گیری COVID-19

مریم قائمی امیری - زینب حسینی مطلق - زینب غلام نیا شیروانی - یاسمن حبیب زاده - زهرا مرادی

دانشگاه ع. پ بابل

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج حاصل شده، محیط آموزشی بالینی از دیدگاه دانشجویان دستیاری پس از شروع همه گیری کرونا چالش برانگیز شده است و این امر نیازمند بازنگری بر برنامه ریزی های آموزشی و حل مسائل و چالش های جدیدی است که دانشجویان در این برهه مواجه شدند.

کلمات کلیدی: ارزشیابی، DREEM، محیط آموزش بالینی، دستیاران تخصصی و فوق تخصصی

ارزیابی دانشجویان کارشناسی اتاق عمل و هوشبری با استفاده از آزمون از راه دور چند رسانه‌ای در زمان پاندمی COVID-19 در دانشگاه علوم پزشکی مازندران

آرمین الله وردی - علی اصغر قربانی - ابراهیم نصیری فرمی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: طغیان بیماری کووید بر عرصه‌های مختلف زندگی انسان در سراسر جهان از جمله ایران، اثرات مخربی بر جای گذاشت. برنامه آموزشی رشته‌های مختلف علوم پزشکی از جمله اتاق عمل و هوشبری هم دست خوش مشکلاتی شد. دانشجویان این دانشکده که از شهرهای مختلف کشور می‌باشند، تعداد زیادی خواهان استفاده از امکانات شهرستان محل سکونت خود برای گذراندن کارآموزی در عرصه شدند. لذا برای رفع این مشکل، پیشنهاد این مطالعه با عنوان طراحی، اجرا و ارزیابی آزمون از راه دور چندرسانه‌ای (Multimedia Tele Exam (MMTE)) در گروه آموزشی داده شد که هم نیاز به حضور همزمان دانشجو و اساتید ندارد و هم کیفیت ارزیابی نهایی دانشجویان و مهارت‌های فراگرفته در پایان کارآموزی‌های در عرصه مطابق سرفصل‌های آموزشی اهمیت بالایی دارد.

اهداف: هدف این مطالعه طراحی و اجرای یک آزمون MMTE برای ارزیابی دانشجویان کارشناسی اتاق عمل و هوشبری دانشگاه علوم پزشکی مازندران در زمان پاندمی کووید ۱۹ بوده است، که تمامی پارامترهای ارزیابی معمول رعایت شده و برای کارآموزی در عرصه دانشجویان قابلیت اجرا داشته باشد.

روش اجرا: این تحقیق بر مبنای مراحل هفتگانه PBL با رویکرد ماستریخی انجام شد. در این مطالعه تصمیم گرفته شد تا دانشجویان ضمن رعایت جنبه‌های اخلاقی از جمله اعدم نمایش چهره بیماران، اخذ رضایت ضمنی از بیماران و مسئولان آموزشی و درمانی به تهیه فیلم از ۳ مورد از

۵ مورد مهارت‌های عملی نموده و آن را به ایمیل مدیرگروه ارسال نمایند. این فیلم‌ها، در پنل تخصصی گروه، براساس اهداف یادگیری تعیین شده، مورد بازبینی و نمره دهی شد. همچنین گزارش نهایی تهیه شده از بازبینی هر فیلم، علاوه بر نگهداری در آرشیو گروه، نسخه‌ای از آن هم به دانشجو و هم به آموزش ارسال شده است تا دانشجو ضمن اطلاع از ارزیابی، از عملکرد خود بازخورد دریافت کند. بعد از گرفتن بازخورد از دانشجویان و نظرات و پیشنهادات اعضای پنل تخصصی، به منظور رفع ایرادات مطرح شده، در نیمسال بعدی تغییراتی در آن اعمال شد به نحوی که برای هر مهارت، یک چک لیست جداگانه طراحی شد و نوع پروسیجرها برای تمامی دانشجویان ثابت و به صورت Case Study در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: این مطالعه برای دانشجویان رشته‌های اتاق عمل و هوشبری دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران انجام پذیرفت. مقایسه رضایتمندی دانشجویان از آزمون MMTE در دو نیمسال تأیید کننده این موضوع است که با انجام اصلاحات در آزمون MMTE در نیمسال دوم، کیفیت این آزمون به صورت چشمگیری بهبود یافته است.

بحث و نتیجه گیری: به دنبال تحلیل نتایج فوق و بحث پیرامون آن، مزایا و محدودیت‌های این فرایند به شرح زیر استخراج شد:

محدودیت‌ها:

۱- در این طرح برای بررسی رضایتمندی دانشجویان، از یک سؤال لیکرت ۵ گزینه‌ای استفاده شد در صورتیکه حالت بهینه آن استفاده از فرم رضایت سنجی استاندارد بوده است که نتیجه فضای بحرانی ناشی از بروز پاندمی و جلوگیری از تأخیر در اجرای فرایند بوده است.

۲- عدم امکان مقایسه آزمون MMTE و آزمون‌های رایج دیگر همچون OSCE.

مزایا:

۱. توجه، تمرکز و دقت بر یادگیری با در نظر گرفتن نوع امتحان

۲. کاهش استرس و جلوگیری از خطرات مسافرت و کرونا

۳. به صرفه بودن از نظر هزینه و زمان

۴. افزایش تمرکز و دقت به دلیل پرزنتیشن توسط دانشجویان

۵. امکان ویرایش فیلم قبل از ارسال (خود بازخوردی)"

کلمات کلیدی: ارزیابی، پاندمی، آزمون از راه دور، آزمون چند رسانه‌ای

طراحی، اجرا و ارزشیابی آزمون عملی نهایی دوره کارآموزی به روش آسکی در دانشجویان رشته بهداشت عمومی: رویکردی جدید در راستای بهبود روش های ارزشیابی دانشجویان بهداشت عمومی

رضا شهرآبادی- معصومه هاشمیان- علی مهری- حمید جوینی- علیرضا قربانی- مهدی ربیعی

دانشگاه ع. پ. سبزوار

مقدمه: ارزشیابی بخش جدایی ناپذیر فرایند آموزش به شمار می رود و چنانچه بر اساس اصول و موازین علمی و به طور مستمر انجام گیرد می توان آن را مهمترین رکن آموزش به شمار رود. مهمترین وسیله اندازه گیری پیشرفت تحصیلی، آزمون است. از آزمون های عملی برای سنجش عملکرد دانشجویان، آزمون آسکی می باشد. در آزمون بالینی ساختاردار عینی (OSCE) یک یا بیش از یک ابزار ارزیابی در طی ۱۲ تا ۲۰ ایستگاه جداگانه، که در طی آنها آزمون دهنده با بیمار یا بیمارنا (بیمار استاندارد شده) برخورد دارد، مورد استفاده قرار می گیرد.

از انجایی که تغییر در شیوه ارزیابی و نتیجه بازتاب آن در نحوه مطالعه و یادگیری دانشجویان تاثیر گذار است و اینکه دانشجویان بهداشت عمومی در ترم عرصه هیچ گونه ارزشیابی یکپارچه ای در جهت ارزیابی آنچه در دوران کارآموزی آموخته اند، نداشته و این باعث می گردید دانشجویان به کارهای عملی خود در دوران کارآموزی حساسیت نداشته باشند این مطالعه با هدف طراحی، اجرا و ارزشیابی آزمون عملی نهایی به صورت OSCE برای دانشجویان رشته کارشناسی بهداشت عمومی ترم هشت دانشگاه علوم پزشکی سبزوار انجام شد.

روش اجرا: این مطالعه بر روی دانشجویان ترم هشت رشته کارشناسی بهداشت عمومی در دانشکده بهداشت به صورت آزمون نهایی با روش آزمون آسکی برگزار گردید. با توجه به روش آسکی، هشت سناریوی تخصصی برای هر ایستگاه طراحی گردید. در این آزمون آسکی، ۸ ایستگاه تعیین گردید که شامل ایستگاههای محاسبه و تفسیر شاخص های بهداشتی، آموزش بهداشت، بیماری ها، سالمندان، نوزادان، ایمن سازی، بهداشت خانواده و بهداشت روان بود. زمان هر ایستگاه هفت دقیقه تعیین شد. همچنین سناریوهای هر ایستگاه (هشت ایستگاه) توسط مربیان متخصص هر حیطه طراحی گردید. هفت سناریو بیمار نما طراحی گردید. روایی چک لیست ها توسط دانشجویان انجام شد. کدهای دانشجویان برای شروع ایستگاه ها و همچنین زمانبندی کرنومتر برای ایستگاه ها مشخص گردید. پس از پایان آزمون آسکی پرسشنامه ارزشیابی ایستگاه های از نظر دانشجویان و پرسشنامه استرس به دانشجویان داده شد و تکمیل گردید. نتایج با آزمون

های اماری توصیفی (تعداد، درصد و میانگین) و با نرم افزار SPSS16 تحلیل گردید.

در صورت انجام هر آیتیم از چک لیست مربوطه توسط دانشجویان در هر ایستگاه، ارزشیاب (مربی کارآموزی) در مقابل آیتیم مربوطه بلی و یا خیر را علامت می زدند. پس از پایان آزمون آسکی، پرسشنامه میزان استرس دانشجویان و پرسشنامه ارزشیابی ایستگاه های از نظر دانشجویان به دانشجویان داده شد و تکمیل گردید و با امارتوصیفی (تعداد و درصد و میانگین) تحلیل گردید.

قبل از آزمون آسکی، از دانشجویان جهت ارزشیابی مطالب تئوری کارآموزی ها، در مورد تمام هشت حیطه، آزمون تئوری گرفته شد و مقرر شد دانشجویانی که حد نصاب نمره کافی در آزمون تئوری را کسب نکرده اند (حداقل ۵۰ درصد)، در پایان دوره کارآموزی در عرصه مجدداً آزمون تئوری گرفته شود.

در مورد آزمون آسکی به شکل زیر عمل گردید: دانشجویانی که حداقل نمره کل را نگرفته اند بایستی کل آزمون های OSCE را مجدداً امتحان دهند (حداقل ۵۰ درصد: نمره ۴۰) (هر ایستگاه ده نمره داشت و کل ایستگاه ها ۸۰ نمره) و دانشجویانی که نمره حداقل از کل را گرفته اند ولی در حیطه ای نمره حداقل را کسب نکرده اند (به صورت زیر) بایستی بدین شکل عمل می شد: ۱: دانشجویانی که نمره زیر ۵ گرفته اند بایستی آن حیطه را مجدداً آزمون دهند و تاییدیه استاد ارایه شود. ۲: دانشجویانی که نمره ۵ تا ۷ کسب کرده اند بایستی نامه تاییدیه از استاد مربوطه اخذ نمایند و تحویل دهند.

یافته ها: تعداد دانشجویان ۱۳ دختر و ۳ پسر بود. میزان استرس متوسط بدست آمد. در پایان پس از بررسی چک لیستها همه دانشجویان در مورد نمره کل ایستگاه ها از نمره ۴۰ بالاتر بوده و نیاز به تکرار کل ایستگاه ها را نداشتند. اما در حیطه محاسبه و تفسیر شاخص های بهداشتی سه دانشجو نمره کمتر از پنج دریافت کردند که نیاز به شرکت مجدد در آزمون ایستگاه مدیریت داشتند. همچنین در ایستگاه سالمندان تعداد ۱۲ دانشجو، در ایستگاه ایمن سازی ۱ دانشجو، در ایستگاه مادران باردار ۲ دانشجو، در ایستگاه بهداشت روان دو دانشجو و در ایستگاه محاسبه و تفسیر شاخص های بهداشتی ۴ دانشجو نمره بین ۵-۷ گرفتند که نیاز به تایید مربی مربوطه داشتند که پس از آوردن تاییدیه توسط مربی مربوطه، نمره قبولی در ایستگاه در نظر گرفته شد.

در پایان آزمون، پرسشنامه ارزشیابی ایستگاه ها از نظر دانشجویان انجام شد. اکثر آیتیم های از نظر دانشجویان صددرصد با واقعیت همخوانی داشت.

بحث و نتیجه گیری: نتایج پژوهش حاضر نشان می دهد که این ازمون می تواند در سطح استرس متوسط حیطة های عملی مهارتی دانشجویان بهداشت عمومی را همانند واقعیت بسنجد.

کلمات کلیدی: ازمون آسکی، دانشجویان، بهداشت عمومی، کارآموزی

تأثیر خودکارآمدی تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشکده پیراپزشکی در نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

معصومه کوچکی

دانشگاه ع. پ. کاشان

مقدمه: مطالعه مفاهیم مرتبط با پیشرفت تحصیلی و فاکتورهای مؤثر بر آن سالهاست که کانون توجه روانشناسان حوزه تربیت و دیگر کارشناسان آموزشی بوده است. یکی از مهمترین مفاهیم مرتبط با یادگیری و پیشرفت تحصیلی، مفهوم خودکارآمدی تحصیلی است. از بین ابعاد مختلف خودکارآمدی، بعد خودکارآمدی تحصیلی که با تلاش و پشتکار در انجام تکالیف، به کارگیری راهبردهای شناختی و فراشناختی، خودسازماندهی، مقاومت در مواجهه با مشکلات، انتخاب رشته و مانند آن بر ابعاد مختلف زندگی تأثیر می گذارد، متغیری مهم محسوب می شود. خودکارآمدی تحصیلی به باور شخصی نسبت به توانایی موفقیت و عملکرد خوب در امور تحصیلی اشاره دارد. تحقیقات نشان داده است که خودکارآمدی تحصیلی بالا رابطه مثبتی با پیشرفت تحصیلی دارد (پورحمزه، ۱۳۹۲). نتایج بسیاری از مطالعات نشان می دهد که باورهای دانش آموزان در مورد خودکارآمدی اثرات مثبتی بر انگیزه و پیشرفت تحصیلی آنان دارد (پاجارس و میلر، ۱۹۹۴). افراد با باورهای خودکارآمدی قوی نسبت به افرادی که خودکارآمدی ضعیفی دارند در انجام تکالیف تلاش و پشتکار بیشتری نشان داده و در نتیجه عملکرد بهتری در انجام تکالیف دارند (سلیمی و همکاران ۱۳۹۴). بنا بر اهمیت این مفهوم و تأثیر آن در عملکرد تحصیلی فراگیران، لذا این مطالعه با هدف بررسی تأثیر خودکارآمدی تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشکده پیراپزشکی در نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ انجام شد.

روش اجرا: مطالعه حاضر یک پژوهش توصیفی از نوع مقطعی است که بر روی ۱۸۲ نفر از دانشجویان دانشکده پیراپزشکی کاشان انجام شد. جمع آوری داده ها به صورت مجازی و در سامانه پرس لاین صورت گرفت. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی مک ایلروی و بانتینگ (۲۰۰۱) بود. این پرسشنامه دارای ۱۰ سؤال با مقیاس لیکرت

هفت درجه ای از کاملاً موافق (۱) تا کاملاً مخالف (۷) می باشد. امام جمعه (۱۳۸۶) پایایی این پرسشنامه را با بررسی بر روی ۲۰۰ دانشجوی، از طریق آلفای کرونباخ ۰/۷۸ گزارش نموده است. مقیاس ارزیابی پیشرفت تحصیلی نیز معدل دانشجویان در نظر گرفته شد. در تحلیل داده ها از شاخص توصیف مرکزی میانگین، ضرایب همبستگی، آزمون T و آزمون ANOVA یکطرفه استفاده استفاده شد. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS22 آنالیز و سطح معنی داری برابر ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته ها: حجم نمونه مورد استفاده در این پژوهش ۱۸۲ نفر است. فراوانی دانشجویان دختر و پسر یکسان و برابر با ۵۰ درصد کل نمونه می باشد. ۱۷ درصد از دانشجویان نمونه آماری کمتر از ۲۰ سال، ۷۹/۷ درصد دانشجویان بین ۲۰ تا ۳۰ سال و دانشجویان دامنه سنی بالاتر از ۳۰ سال نیز ۲/۳٪ بود. از مجموع ۱۸۲ نفر دانشجوی شرکت کننده در این پژوهش، بیشترین و کمترین حجم نمونه از نظر مقطع تحصیلی به ترتیب به مقطع کارشناسی (۸۷/۹ درصد) و مقطع تحصیلی دکتری تخصصی (۲/۷ درصد) اختصاص داشت. همچنین از بین رشته های تحصیلی نیز کمترین حجم نمونه، به رشته آموزش هوشبری (۲/۲ درصد) مربوط می شد. دانشجویان در محدوده معدل ۱۸-۱۶ (۴۷/۳) نیز بیشترین حجم نمونه را به خود اختصاص دادند. میانگین نمره مقیاس خودکارآمدی در دانشجویان با معدل کمتر از ۱۶، ۴۵/۶۹ بود. در دانشجویان با سطح معدل ۱۸-۱۶، میانگین نمره خودکارآمدی تحصیلی ۵۲/۸۴ و در دانشجویان با معدل بیشتر از ۱۸، ۵۴/۲۲ مشاهده شد. یافته ها داد با افزایش معدل، نمره خودکارآمدی تحصیلی افزایش می یابد. از لحاظ آماری نیز تفاوت معنی داری وجود داشت ($p.value < 0/001$). ضریب همبستگی بین معدل و خودکارآمدی تحصیلی نیز ۰/۴۶۱ بود که نشان داد از لحاظ آماری بین مقیاس خودکارآمدی تحصیلی و معدل، همبستگی معناداری وجود دارد ($p.value < 0/001$).

بحث و نتیجه گیری: مطابق یافته های پژوهش، میانگین مقیاس خودکارآمدی تحصیلی در معدل های مختلف تفاوت معنی داری داشت ($p.value < 0/001$). در تایید این نتیجه و بر اساس نتایج حاصل از آزمون ضریب همبستگی پیرسون ($r=0/461$)، بین خودکارآمدی تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد و به عبارتی خودکارآمدی تحصیلی قادر است به طور معنی داری موفقیت تحصیلی دانشجویان را پیش بینی کند. از آنجایی که این پژوهش در خصوص آموزش الکترونیک انجام شد می تواند آغاز کننده بررسی های بیشتر و دقیق تر در زمینه خودکارآمدی تحصیلی در بستر یادگیری الکترونیک باشد. انجام تحقیقات بیشتر و جامع تر در این حوزه پیشنهاد می گردد.

چهار طبقه اصلی شد که در مرحله پایانی پس از تطبیق‌های نهایی با فرهنگ حاکم بر کشور، منتج به توسعه برنامه درسی پیشنهادی به شکل ادغام طولی و جایگزینی تم‌های تأیید شده در چندین درس تئوری و عملی در ترم‌های مختلف دوره درسی شد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج حاصل از این مطالعه و ضعف‌های موجود در محتوا، حجم؛ روش تدریس و ارزشیابی درس اخلاق حرفه‌ای در اتاق عمل در کشور ایران، بازنگری در ارائه این درس در رشته اتاق عمل و سایر رشته‌های پیراپزشکی و پرستاری به شکل ادغام طولی پیشنهاد می‌گردد.

کلمات کلیدی: کلید واژه‌ها: درس اخلاق حرفه‌ای، ادغام، تم طولی، مطالعه تطبیقی

تحلیل و طراحی برنامه دانشجوی به عنوان مدرس مجازی بر اساس مدل ADDIE

نسرین روزبهانی

دانشگاه ع. پ. اراک

مقدمه: در حال حاضر کرونا ویروس به نگرانی بزرگی در بهداشت جهانی تبدیل شده است و اتخاذ تدابیری از قبیل تعطیلی مدرسه، دانشگاه‌ها، مراکز علمی- آموزشی و قرنطینه اجباری را به منظور پیشگیری از گسترش شیوع عفونت ضروری کرده است. در این میان آموزش تعداد کثیری از دانش آموزان، دانشجویان و همچنین عامه مردم از طریق آموزش مجازی انجام می‌شود. یکی از روش‌های یادگیری فعال آموزش توسط گروه هم‌تایان است. آموزش گروه هم‌تایان نوعی استراتژی آموزشی است که بصورت توسعه دانش و مهارت از طریق تعامل فعال و حمایت بین افراد هم سطح تعریف می‌شود. در این روش آموزشی، هم استاد که موقعیت تدریس را طراحی و هدایت می‌کند و هم دانشجوی که روش را بکار می‌برد در فرایند تدریس سهیم هستند. این روش یکی از روش‌های مهم و مؤثر برای آموزش فراگیران مقاطع مختلف علوم پزشکی می‌باشد. از مهم‌ترین مزایای استفاده از هم‌تایان در تدریس افزایش اعتماد به نفس، بهبود یادگیری مهارت‌های روانی- حرکتی، افزایش مهارت ارائه مطلب، کار تیمی، تصمیم‌گیری، مسئولیت‌پذیری، و توسعه مهارت‌های انتقادی می‌باشد. یکی از توانمندی‌های مورد نیاز دانشجویان کارشناسی ارشد آموزش و ارتقا سلامت، معلمی، تدریس و از همه مهمتر آموزش به جامعه است. همچنین این

کلمات کلیدی: خودکارآمدی تحصیلی، پیشرفت تحصیلی، دانشجویان، پیراپزشکی

حیطه برنامه ریزی درسی

بازنگری در ارائه درس اخلاق حرفه‌ای به شکل ادغام چند تم طولی در برنامه درسی کارشناسی تکنولوژی اتاق عمل: یک مطالعه ترکیبی

لیلا ساداتی- مرتضی مطهری پور- رعنا آب‌جار -فاطمه عدالت

دانشگاه ع. پ. البرز

مقدمه: شواهد و نتایج مطالعات موید این مطلب است که ارائه درس اخلاق حرفه‌ای در گروه اتاق عمل به شکل هشت جلسه درس نظری در یکی از ترم‌های تحصیلی، فاقد اثربخشی لازم در پاسخگویی مناسب کارشناسان اتاق عمل در برابر معزلات و چالش‌های متعدد اخلاقی است که با افزایش ورود تکنولوژی‌های پیچیده تجهیزات جراحی و بیهوشی در حوزه اتاق عمل رو به افزون است. لذا مطالعه حاضر با هدف بازنگری در ارائه درس اخلاق حرفه‌ای به شکل ادغام چند تم طولی در برنامه درسی کارشناسی تکنولوژی اتاق عمل در دانشگاه علوم پزشکی البرز انجام شد.

روش اجرا: مطالعه حاضر یک مطالعه ترکیبی است که در بخش اول با استفاده از الگوی بردی یک مطالعه تطبیقی در چهار مرحله توصیف، تفسیر، هم‌جواری و مقایسه جهت استخراج محتواهای آموزشی، نحوه ارائه این درس در کوریکولوم رشته، روش تدریس و شیوه ارزشیابی آن صورت گرفت. در بخش دوم از مطالعه، در قالب یک مطالعه کیفی، جلسات متعددی با مدرسین، مدیران و فارغ التحصیلان، کارکنان این رشته در اتاق عمل و گروه اخلاق اسلامی دانشگاه، جهت استخراج، تطبیق و متناسب سازی تم‌های استخراجی با واحدهای درسی در کوریکولوم رشته، بافتار اتاق عمل در کشور، فرهنگ حاکم بر جامعه و اعتقادات دینی و شریعت تشکیل شد و پس از تحلیل داده‌ها به روش تحلیل محتوای قراردادی، موارد تأیید و اصلاح شده به شکل ادغام عمودی در تعدادی از دروس رشته در یک نمای کلی ترسیم گردید.

یافته‌ها: در بخش تطبیقی، نتایج مطالعه نشان داد که ارائه درس اخلاق حرفه‌ای در بسیاری از دانشگاه‌ها به شکل ادغام و در طول دوره به شکل اجباری یا اختیاری ارائه می‌شود. در تدریس این درس، علاوه بر سخنرانی، از روش‌های فعالی چون داستان نویسی، مبتنی بر سناریو، شبیه سازی و بحث گروهی استفاده می‌شود و از شیوه‌های مختلف ارزشیابی همچون آزمون کتبی، انجام پروژه و بیان تجارب استفاده می‌کنند. نتایج بخش کیفی و برگزاری ۱۴ جلسه، منتج به استخراج ۱۴۵ کد اولیه، هشت زیر طبقه و

خبر و اصول آموزش از طریق شبکه‌های مجازی) طراحی آموزش مجازی انجام داده (شکل ۱) و طرح درس آماده کردند. میانگین نمرات دانشجویان از چک لیست تحلیل ۱۸/۵ و از چک لیست طراحی ۱۸/۸ بدست آمد. اکثر دانشجویان (۶ نفر) این شیوه را خوب توصیف کردند.

بحث و نتیجه گیری: بر اساس این مطالعه تحلیل و طراحی برنامه

دانشجو به عنوان مدرس مجازی بر اساس مدل ADDIE بخوبی انجام شده و در ادامه مطالعه مراحل تولید، اجرا و ارزیابی انجام خواهد شد. این پروژه با حمایت مالی مرکز ملی تحقیقات راهبردی آموزش پزشکی با شماره طرح ۹۹۳۷۹۳ انجام شده است."

کلمات کلیدی: دانشجو، مدرس مجازی، مدل ADDIE

پیامدهای آموزش پزشکی با رویکرد توسعه شایستگی‌های دینی: یک مطالعه کیفی

مرتضی حیدری - عباس عباس‌پور - اکرم حیدری

دانشگاه ع. پ. قم

مقدمه: دین و معنویت به‌عنوان بخشی پیچیده و چندوجهی از تجارب بشری با ابعاد شناختی- فلسفی مانند جستجوی معنا، هدف و حقیقت و نیز ابعاد تجربی و عاطفی همچون امید، عشق، اتصال، آرامش درونی، آسودگی و حمایت را شامل می‌شود و بر ویژگی‌های فردی چون اخلاق کاری، صداقت و عقل معاش، نیکوکاری و مهمان‌نوازی، بر عملکرد اقتصادی تأثیرگذار است. از این رو، شناسایی عوامل فرهنگی، معنوی و دینی که ممکن است بر سلامت بیمار اثر بگذارد و پرداختن به آثار این عوامل در طراحی مراقبت و ارائه خدمات، نیازمند شایستگی‌ها و توانمندی‌هایی در ارائه کنندگان خدمات سلامت است که باید ایجاد شود. این مقصود با توسعه شایستگی‌های دینی و معنوی در فرایند آموزش پزشکی حاصل می‌شود که از طریق پرورش دانش‌آموختگان درست‌کردار حاصل می‌شود. با توجه به اینکه رویکرد آموزش پزشکی مبتنی بر شایستگی با نگاه به نیازهای ملموس در اجتماع از یک سو و پیامدهای حاصل از اجرای آن از سوی دیگر دنبال می‌شود، این مطالعه به بررسی پیامدهای توسعه شایستگی‌های دینی در دانشجویان علوم پزشکی از دیدگاه صاحب‌نظران پرداخته است.

روش اجرا: مطالعه از نوع کیفی بود که در طی آن، گردآوری داده‌ها، از طریق مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته با صاحب‌نظران عضو هیأت علمی و اساتید علوم پزشکی آگاه به این زمینه موضوعی انجام شد که در طی آنها،

دانشجویان باید توانمندی تولید محتوای مجازی را داشته باشند چرا که یکی از روش‌های آموزش به جامعه در عصر جدید، آموزش مجازی است. پاندمی کووید ۱۹ ضرورت این نوع از آموزش را بیشتر کرده است. به همین دلایل این مطالعه با هدف تحلیل و طراحی برنامه دانشجو به عنوان مدرس مجازی بر اساس مدل ADDIE انجام شد.

روش اجرا: فرایند برنامه دانشجو به عنوان مدرس مجازی برای درس فناوری‌های کاربردی دانشجویان کارشناسی ارشد آموزش بهداشت و ارتقا سلامت دانشگاه علوم پزشکی اراک (تعداد ۷ نفر) بر اساس مدل ADDIE طراحی شد که در این مطالعه دو مرحله اول مدل یعنی تحلیل و طراحی برنامه ارائه می‌شود. ابتدا در یک جلسه آشنایی و توجیهی با دانشجویان قبل از شروع ترم هدف برنامه و کلیات آن و همچنین مدل ADDIE توسط استاد درس توضیح داده شد. سپس دانشجویان (با راهنمایی و نظارت استاد درس) برای مرحله تحلیل: مخاطب، نیازهای آموزشی، توانمندی‌های مورد انتظار، و منابع در دسترس و شیوه‌های ارائه در زمان پاندمی را با شیوه بحث گروهی با هم‌کلاسی‌ها و همچنین فارغ‌التحصیلان بررسی و استخراج کردند. به جز این هر دانشجو برای ارائه مباحث خود به سؤالات: مخاطبان چه کسانی هستند؟ نیاز یادگیری آن‌ها چیست؟ به چه روش‌هایی می‌توان آموزش را ارائه کرد؟ محدودیت‌های موجود کدام اند؟ چه موقع باید پروژه پایان پذیرد؟ فراگیران باید چه کاری انجام دهند تا مشخص شود که به شایستگی‌های مورد نظر دست یافته‌اند؟ پاسخ دادند. در مرحله طراحی با توجه به نتایج مرحله تحلیل، طراحی آموزشی شامل: تدوین اهداف آموزشی، مشخص کردن مراحل یادگیری، فهرست رفتار ورودی فراگیران، تعیین توالی و ساختار تدریس، تعیین منابع اصلی آموزشی و شیوه ارزشیابی انجام شد و طرح دوره توسط همه دانشجویان و طرح درس توسط هر دانشجو نوشته شد. رضایت دانشجویان از این شیوه آموزشی با طیف لیکرت ۵ قسمتی سنجیده شد. استاد درس بر اساس چک لیست ارزیابی هر دانشجو را در مرحله تحلیل و همچنین در مرحله طراحی ارزیابی کرد و نمره‌ای بر اساس ۲۰ به هر دانشجو داده شد.

یافته‌ها: هفت دانشجوی (۵ نفر مرد و ۲ نفر زن) مورد بررسی، ترم سوم کارشناسی ارشد آموزش و ارتقا سلامت بودند. در مرحله تحلیل توانمندی‌های مورد انتظار این دانشجویان بر اساس درس فناوری‌های کاربردی استخراج شد که شامل نیازسنجی آموزشی، طراحی آموزشی، تهیه محتوای آموزشی، تولید رسانه‌های آموزشی بخصوص رسانه‌های دیجیتال، ارزیابی مجازی و نقد و تحلیل محتوای دیجیتال بود. در مرحله طراحی نیز هر یک از دانشجویان برای یک جلسه مجازی استخراج شده در مرحله تحلیل (روانشناسی رسانه، سناریونویسی، اصول عکاسی دیجیتال، طراحی و تولید فیلم آموزشی، طراحی و تولید برنامه‌های رادیو و تلویزیون، طراحی و تولید

شناسایی قابلیت‌های دروس علوم پایه برای تلفیق فرایند محور مهارت‌های نرم حرفه دندانپزشکی

رقیه ولی پور - محمد جواد لیاقت دار - محمد رضا نیلی - ماندانا شیرازی

دانشگاه ع. پ.

مقدمه: حرفه دندانپزشکی برای پاسخگویی به جامعه و ارائه خدمات با کیفیت علاوه بر مهارت‌های تخصصی به سطح بالایی از مهارت‌های نرم نیاز دارند. مناسب‌ترین مدل برای توسعه مهارت‌های نرم مدل تلفیق می‌باشد. از آنجایی که مدل تلفیق فرایند محور توسعه مهارت‌های نرم در برنامه درسی علوم پایه دندانپزشکی تا حدودی مغفول واقع شده است، پژوهش حاضر با هدف شناسایی قابلیت‌های هریک از دروس علوم پایه برای تلفیق فرایند محور مهارت‌های نرم حرفه دندانپزشکی انجام گردید.

روش اجرا: پژوهش حاضر از نوع کیفی است و برای جمع آوری داده‌ها از مصاحبه نیمه ساختار یافته استفاده شده است. جامعه آماری مطالعه اعضای هیئت علمی علوم پایه دانشگاه‌های علوم پزشکی اصفهان و مازندران بودند که نمونه گیری آنها به صورت هدفمند انجام گردید و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوا بر اساس نظر کریپ پندروف استفاده گردید.

یافته: نتایج نشان داد، مهم‌ترین مهارت‌های نرم هر پنج حیطه مهارت نرم حرفه دندانپزشکی؛ ارزش‌های اخلاقی - حرفه‌ای، مهارت زیبا شناختی - هنری، مهارت ارتباطی - بین فردی، ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های مدیریتی قابلیت تلفیق در همه دروس علوم پایه را دارند. همچنین نتایج مطالعه در مهارت‌های نرم حیطه شناختی - فکری نشان داد، تفکر تجسمی در دروس علوم تشریح، ایمنولوژی، آسیب شناسی، فیزیولوژی، مهارت استدلال و توانایی تصمیم گیری در درس‌هایی چون؛ ایمنولوژی، آسیب شناسی، فیزیولوژی، قارچ شناسی و انگل شناسی، ویروس شناسی، بیوشیمی و باکترشناسی و مهارت دقت در دروس آسیب شناسی، قارچ شناسی و انگل شناسی، ویروس شناسی و باکترشناسی قابلیت توسعه بیشتری دارند.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج این مطالعه، پیشنهاد می‌شود

برنامه ریزان آموزش دندانپزشکی اهداف آموزشی دروس علوم پایه دندانپزشکی را به دو گونه؛ اهداف آموزشی مهارت‌های تخصصی و اهداف آموزشی مهارت‌های نرم تعریف و برای اعضای هیئت علمی علوم پایه پزشکی شرح وظایف شفاف و ضمانت اجرایی تعیین نمایند. این الگو مستلزم فراهم شدن الزامات و رفع چالش‌ها در سطوح مختلف از جمله سیاست‌های کلان آموزش علوم پزشکی، برنامه درسی، اعضای هیئت علمی و کلاس‌های درسی است."

سؤالات مختلفی در زمینه توسعه شایستگی‌های دینی در دانشجویان علوم پزشکی و از جمله پیامدهای این امر از مشارکت کنندگان پرسیده شد. اشباع نظری داده‌ها پس از ۱۸ مصاحبه حاصل شد. داده‌های کسب شده به روش تحلیل محتوا، کدگذاری و تحلیل شدند و پس از حذف و ادغام کدهای مشابه و هم‌پوشان، مفاهیم حاصل در قالب مقوله‌ها و زیرمقوله‌ها طبقه‌بندی گردیدند.

یافته‌ها: از تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، ۲۲ مفهوم استخراج شد که در ذیل سه مقوله اصلی و شش مقوله فرعی به شرح جدول زیر طبقه‌بندی گردیدند.

پیامدهای فردی

توسعه وجودی: افزایش ظرفیت تحمل مشکلات، کنترل گرایش به مادیات و منافع شخصی، گشودگی نسبت به افکار و اندیشه‌های متفاوت، تلاش برای اصلاح رویه‌های ناصحیح

بهبود ارتباطات: ارتباط با بیمار، ارتباط با همکار، ارتباط با همراهان بیمار، ارتقای اعتماد بیمار به پزشک، افزایش تأثیرگذاری بر دیگران بهبود عملکرد نظام سلامت

بازدارندگی: کاهش تخلفات حرفه‌ای، توسعه رفتارهای مطلوب حرفه‌ای

افزایش بهره‌وری: مقرون به صرفگی خدمات، افزایش اثربخشی فعالیت‌ها، کاهش هزینه‌ها، حذف درمان‌های زائد و هزینه‌بر، اجرای بهتر قوانین

مزیت رقابتی: جذب دانشجوی خارجی، جذب بیمار خارجی

آثار اجتماعی

تعالی بخش بودن نظام سلامت: توجه به سلامت همه‌جانبه، تأکید بر پیشگیری و خودمراقبتی، توجه به عوامل معنوی در مواجهه با بیماری، بهبود کارایی نظام ارائه خدمات سلامت

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به آثار و تبعات مثبتی که در اثر توسعه شایستگی‌های دینی، می‌تواند نصیب خود حرفه‌مندان، گیرندگان خدمات آنان و کلیت نظام ارائه خدمات سلامت شود، توصیه می‌شود اهتمام شایسته به توسعه این شایستگی‌ها در نظام آموزش علوم پزشکی کشور به عمل آید."

کلمات کلیدی: آموزش پزشکی مبتنی بر شایستگی، شایستگی دینی، پیامدها

کلمات کلیدی: مهارت‌های نرم، حرفه دندانپزشکی، دروس علوم پایه، تلفیق فرایند محور

روش اجرا: مطالعه براساس اهداف تعیین شده در چهار گام زیر طراحی شد:

درگام اول نیازهای آموزشی پزشکان در بدو خدمت مبتنی بر شرح وظایف، انتظارات خبرگان و نیازسنجی چند منبعی تعیین گردید. در گام دوم برای تدوین بسته مهارت‌آموزی و مولفه‌های آن، از روش دلفی و برگزاری جلسات فوکوس گروپ استفاده شد، در روش دلفی هدف سنجش نظرات گوناگون درباره تعیین مولفه‌های بسته مهارت‌آموزی پزشکان بود تا اعضا برای تعیین این مولفه‌ها به یک اتفاق نظر برسند. و درگام سوم بسته مهارت‌آموزی جدید، طراحی، برنامه‌ریزی و اجرا شد و در گام چهارم نیز ارزشیابی چند مرحله‌ای شامل ارزشیابی دوره، محتوای دوره، مدرس، فراگیر و ارزشیابی برنامه با چک‌لیست انجام گردید. برای ارزشیابی برنامه، نظرات فراگیران، کارشناسان و دست‌اندرکاران طراحی، تدریس و اجراء برحسب مورد و در خصوص نحوه برنامه‌ریزی، برگزاری دوره و نحوه تدریس مدرسان توسط پرسشنامه‌های تدوین شده بررسی و نتایج تحلیل شد. مواردی که رضایت بالای ۷۰ درصد را داشته باشند مطلوب و رضایت زیر ۵۰ درصد نامطلوب، رضایت بین ۵۰ تا ۷۰ نیازمند اصلاح در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: پس از تعیین نیازهای آموزشی، بسته مهارت‌آموزی پزشکان براساس روش دلفی و مشتمل بر موارد زیر تدوین گردید:

برنامه‌های آموزشی شامل ۱۳۲ سرفصل در ۱۷ بخش از عناوین برنامه‌های جاری وزارت، شرح وظایف و انتظارات واحدهای بهداشتی از پزشکان، محتوای دوره، برنامه اجرایی دوره به مدت ۱۰ روز تئوری و سه روز عملی (معادل ۱۸ ساعت کارآموزی در عرصه)، کتابچه ثبت فعالیت‌های عملی (لاگ‌بوک)، راهنمای نحوه انجام کارآموزی، تعداد ۴۰ مهارت‌های عملی مورد انتظار پزشکان جدید، تجهیزات و امکانات آموزشی مورد نیاز، چک‌لیست ارزشیابی کل برنامه با ۳۵ گویه، چهار پرسشنامه خودساخته ارزشیابی دوره، محتوای، مدرس و فراگیر که برای تعداد ۲۱ پزشک خانواده با توجه به سرفصل‌های عملی آن طی ۱۰ دوره آموزشی برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی شد. در ارزشیابی فراگیران تمام پزشکان حدنصاب نمره را کسب و موفق به دریافت گواهی پایان دوره شدند. ۹۰.۲ درصد فراگیران رضایت‌مندی از مدرسین، ۷۴.۵۲ درصد رضایت‌مندی از محتوای آموزشی، ۷۱.۴۱ درصد رضایت‌مندی از مدیریت دوره‌های برگزار شده داشتند. با توجه به اینکه بر اساس معیارهای تعیین شده توسط خبرگان، هیچ‌یک از نتایج کمتر از ۷۰ درصد نبوده، لذا کیفیت اجرای بسته مهارت‌آموزی مطلوب می‌باشد. هم‌چنین نتایج ارزشیابی نهایی برنامه بر اساس چک‌لیست طراحی شده نشان داد که ۸۰/۵۷ درصد اقدامات طراحی و پیش‌بینی شده، اجرا و مداخلات صورت گرفته از نظر خبرگان تاثیرگذار و مورد قبول بوده است.

طراحی، اجراء و ارزشیابی بسته مهارت آموزی ویژه پزشکان بدو خدمت شاغل در حوزه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کاشان

زهرة رجبی آرائی - فخرالسادات مرحسینی - سید علیرضا مروجی - فاطمه رنگز جدی - زهرة ربانی

دانشگاه ع. پ. کاشان

مقدمه: آموزش‌های تخصصی مرتبط با وظایف شغلی بدو خدمت برای افزایش و توسعه مهارت‌های کارکنان در سازمان‌ها پیش‌بینی می‌گردد (۱ و ۲). این دوره‌های آموزشی اغلب کوتاه‌مدت بوده و با عنایت به زمان اجراء، ماهیت و محتوا برگزار می‌شوند (۳). آموزش بدو خدمت در صورت اجرای صحیح، تأثیر به‌سزایی در افزایش مهارت‌های شغلی کارکنان تازه وارد سازمان دارد. بازنگری سالیانه آن همگام با نیازهای شغلی جدید شاغلین، سبب ارتقاء کیفیت ارائه خدمات خواهد شد (۴). نتایج مطالعات نیز حکایت از فقدان کامل یا نسبی بسیاری از مهارت‌هایی دارد که انتظار می‌رود پزشکان جوان در شروع خدمت از آنها برخوردار باشند (۵). معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کشور با اجرای برنامه‌های آموزشی متعدد سعی در افزایش توانمندی کارکنان و دستیابی به بهره‌وری بالاتر دارند. پزشکان عمومی نیز مدیران مراکز بهداشتی درمانی می‌باشند و در صورت بهره‌مندی از آموزش‌های لازم قادر خواهند بود گام‌های موثری در حل معضلات و نارسائی‌های نظام سلامت کشور بردارند (۶). وجود برنامه‌های آموزش مبتنی بر شرح وظایف و ساختارمند برای پاسخگویی به نیازهای منطقه‌ای ضرورت دارد (۷). از سوی دیگر تقاضاهای فزاینده‌ای از طرف پزشکان عمومی برای آموزش وجود دارد (۸). لذا ضرورت اجرای آموزش‌ها برای پزشکان شاغل بدو خدمت بیشتر روشن می‌گردد.

تجربه نشان داده است که پزشکان همانند سایر نیروها، در هنگام ورود به سازمان نیاز به آموزش، کسب مهارت و توانمندی در زمینه برنامه‌های سلامت اجرایی وزارت دارند. و در مورد این برنامه‌ها اطلاعات زیادی ندارند. به همین دلیل توجه به برنامه‌ریزی دوره‌های آموزش پزشکان در بدو خدمت بسیار ضروری است. لذا این پژوهش با هدف طراحی، اجراء و ارزشیابی بسته مهارت آموزی ویژه پزشکان بدو خدمت شاغل در حوزه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کاشان انجام گردید.

بحث و نتیجه گیری: اجرای این طرح توانست تأثیر بسیار خوبی در کیفیت برگزاری دوره‌های بدو خدمت پزشکان شاغل در حوزه بهداشت و رضایت آنها داشته باشد. لیکن برای اجرای کامل بسته تدوین شده، مدیریت و محتوای دوره بایستی مداخلات قوی‌تری با حمایت مسئولین معاونت بهداشتی صورت گیرد. برای ارتقای کیفیت مستمر آموزش‌ها نیز، می‌توان با هماهنگی بیشتر با واحدهای مجری به نتایج مطلوب‌تری رسید. هم‌چنین با توجه به تغییرات دائم در برنامه‌های جاری وزارت بهداشت، نیاز به نیازسنجی مستمر، بازنگری در مولفه‌های بسته مورد نظر و طراحی جدید برنامه دوره بدو خدمت بر اساس آن ضروری به نظر می‌رسد.

کلمات کلیدی: طراحی، اجراء، نیازسنجی، بسته مهارت آموزی، پزشکان شاغل، بدو خدمت

طراحی، اجرا و ارزشیابی کوریکولوم آموزشی «انفورماتیک بالینی» ویژه دانشجویان پزشکی، حرکتی نوین به سمت آینده پزشکی

زهرا کرباسی - افشین صرافی نژاد - رقیه ارشاد سراپی - کامبیز بهاء‌الدین بیگی - محمد مهدی قائمی - فرهاد فاتحی

دانشگاه ع. پ. کرمان

مقدمه: تغییر همواره دشوار است و ساختن یک راه جدید که الزام آن تغییر باشد، دشواری‌هایی به مراتب بیشتر دارد. رشته انفورماتیک بالینی کاربرد انفورماتیک و فناوری اطلاعات برای ارائه خدمات سلامت و درمان با تکیه بر داده‌های بالینی است. این رشته شامل طیف گسترده‌ای از موضوعات از حمایت تصمیم‌گیری بالینی تا تصاویر بصری، از مستندات بالینی به سیستم‌های کامپیوتری ورود دستورات پزشک و از طراحی سیستم تا پیاده‌سازی آن و موضوعات پذیرش آن می‌باشد. پزشکان هر روز و در هر موقعیت کاری که هستند با خدماتی که در زمینه انفورماتیک پزشکی و بویژه خروجی‌هایی نظیر پاسخ آزمایش‌های پاراکلینیکی، رو در رو هستند و از آنها برای تصمیم‌گیری‌های بالینی خود بهره می‌برند. در این پروژه هدف اصلی آن است که با تکیه بر ابزارهای مؤثر آموزش‌های الکترونیکی و زیرساخت‌های مناسبی که در دسترس است، آموزش مبانی انفورماتیک بالینی به نحو بسیار مطلوب و با حداکثر اثربخشی ممکن برای پزشکان انجام شود. پژوهش حاضر با تمرکز بر آموزش مبانی دانش «انفورماتیک بالینی» ویژه دانشجویان پزشکی دانشگاه‌های علوم پزشکی کلان منطقه هشت و ارزیابی اثربخشی این فعالیت در طول زمان انجام گرفته است.

روش اجرا: این پژوهش به عنوان یک پروژه راهبردی، پژوهشی - آموزشی با هدف ارتقای علمی دانشجویان پزشکی در رشته انفورماتیک پزشکی برای ارتقای کیفی خدمات بالینی آنان صورت گرفت. پس از بررسی سر فصل آموزشی و با توجه به شرایط بحران کووید ۱۹، که اجرای دوره و تشکیل جلسات آموزشی به صورت حضوری امکان پذیر نبود، از روش آموزش مجازی جهت آموزش دروس انفورماتیک بالینی ویژه دانشجویان پزشکی استفاده شد. در فاز اول پروژه پژوهشی آموزشی، مبتنی بر روشهای پرسشگری با پرسشنامه و انجام مصاحبه و جلسات بحث تخصصی، بر اساس نیازسنجی‌های انجام شده در بین گروه‌های مختلف فراگیران، برنامه کلی دوره به صورت سرفصل اصلی و جوانب و حواشی آن تدوین گردید. محتوای آموزشی توسط اساتید مرتبط با هر موضوع ضبط و توسط کارشناسان ذی صلاح ویرایش گردید. طرح آماده سازی محتواها و مازول‌های درسی از ابتدای سال ۱۴۰۰ آغاز گردید و جهت اجرا برای دانشجویان پزشکی به صورت دوره کوتاه مدت طی پاییز ۱۴۰۰ ارائه گردید. کل دوره در قالب سه مازول اصلی تنظیم و در هر مازول حدود ۴-۶ ساعت آموزش طی مدت ۷ تا ۹ روز تنظیم شد. به منظور ارائه محتوای آموزشی از سامانه مدیریت یادگیری نوید استفاده شد. محتوای اصلی دوره به شکل تعداد متناسب ویدیو کلیپ آموزشی در چندین مازول جدا از هم ولی مرتبط و دنبال هم، تهیه شده و همراه با کتب الکترونیکی، فایل‌های اسلاید، فایل‌های صدای اساتید، متن نوشته شده از توضیحات اساتید، و برخی مقالات مرتبط و منابع اشتراکی داخلی و خارجی تدوین و تنظیم شد و در اختیار گروه هدف قرار گرفت. در پایان دوره جهت ارزیابی فراگیران، آزمون پایان دوره به صورت الکترونیکی برگزار شد و هم‌چنین نظرسنجی بررسی میزان رضایت شرکت کنندگان از دوره با استفاده از پرسشنامه طراحی شده صورت گرفت.

یافته‌ها: در این دوره ۱۲۲ دانشجوی پزشکی از مقاطع مختلف علوم پایه، علوم بالینی، فیزیوپاتولوژی و کارورزی ثبت نام کردند که از این تعداد ۶۰ نفر در امتحان نهایی شرکت کردند. بر اساس ارزیابی نهایی، ۳۱ نفر پذیرفته شدند و ۲۹ نفر موفق به کسب نمره قبولی در آزمون نشدند. میانگین نمره آزمون (از ۳۰)، ۲۰.۷۳ با انحراف معیار ۶.۷۹ بود. بر اساس نتایج حاصل از پاسخ ۳۶ شرکت‌کننده در نظرسنجی، ۲۲.۲۰ درصد از افراد قبل از شرکت در دوره نسبت به موضوع انفورماتیک بالینی آگاهی نداشتند و ۲.۸ درصد شناخت زیادی داشتند. بر اساس یافته‌های به دست آمده از این پژوهش، ۵۸.۳ درصد از پاسخ‌دهندگان به نظرسنجی معتقد بودند که این دوره تأثیر زیادی بر دانش آنها از انفورماتیک پزشکی و کاربردهای آن در امور بالینی داشته است.

بحث و نتیجه گیری: این دوره به عنوان اولین و مبتکرانه‌ترین حرکت جمعی برای آموزش پزشکان کشور در زمینه اصول و مبانی انفورماتیک بالینی می‌تواند راهگشای تداوم این کار توسط دانشگاه‌های دیگر کشور نیز باشد و انتقال تجربیات اخذ شده در این دوره، منطقاً منجر به تدوین و تصویب چارچوب صحیح و بازنگری کوریکولوم‌های رشته‌های پزشکی در همه مقاطع تحصیلی برای شمول مبانی این رشته مهم و حیاتی خواهد شد. این نشان دهنده مسیر طولانی به سمت آشناسازی متخصصین مراقبت بهداشتی با انفورماتیک بالینی است که بطور کلی به عنوان یک ضرورت اصلی برای پزشکان محسوب می‌شود. تجربه منحصر به فرد اجرای دوره انفورماتیک بالینی نشان داد که می‌توان دوره را به صورت متناوب و مجازی برای پزشکان ارائه کرد."

کلمات کلیدی: انفورماتیک بالینی، دانشجویان پزشکی، آموزش الکترونیکی

یافته‌ها: نتایج نیازسنجی آموزشی از پرستاران در خصوص مراقبت از بیماران دیابتی در بلایا در قالب ۹ وظیفه و ۱۹ زیر وظیفه و ۷۲ خرده وظیفه مشخص شد. بر اساس نیازسنجی و تجارب بین المللی، عناصر برنامه درسی مراقبت از بیماران دیابتی در بلایا تدوین و مطلوبیت آن با روش دلفی در دو دور مورد تأیید خبرگان قرار گرفت.

بحث و نتیجه گیری: برنامه تدوین شده، می‌تواند یک راهنمای کاربردی برای پرستاران جهت ارائه مراقبت به بیماران دیابتی در بلایا باشد. پیشنهاد می‌گردد برنامه تدوین شده، در فواصل منظم در قالب برنامه‌های بازآموزی ضمن خدمت به پرستاران ارائه شود."

کلمات کلیدی: برنامه درسی، بلایا، دیابت، پرستاران

طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه درسی آینده‌ها و سلامت برای دانشجویان پزشکی عمومی بر اساس مدل کرن

تدوین برنامه درسی مراقبت از بیماران دیابتی در بلایا برای پرستاران

علی کولیوند - نسرین روزبهانی - سید حامد میرحسینی - محسن شمسی - بهروز کریمی - سید محسن عزیزی

فاطمه ظاهری - شهلا علیاری

دانشگاه ع. پ. اراک

دانشگاه ع. پ. ارتش

مقدمه: تغییرات سبک زندگی جوامع انسانی و روحیه مصرف‌گرایانه در سالیان اخیر و روند صنعتی شدن جوامع باعث تخلیه آلاینده‌های گسترده‌ای در محیط زیست شده است این آلاینده‌ها یکی از مهمترین علت بیماری و مرگ و میر در جهان محسوب می‌شوند. علاوه بر تهدید سلامت جامعه، افزایش غلظت آلاینده‌ها با تغییرات آب و هوایی و تخریب محیط زیست نیز مرتبط است. با توجه به تاثیرات بسیار زیاد آلاینده‌ها بر سلامت افراد، نیاز مبرم به طراحی برنامه‌های آموزشی و درسی مرتبط با شناخت و کنترل آلاینده‌ها صنعتی و محیطی، شناخت تاثیرات آن‌ها بر سلامت، پیشگیری از این تاثیرات و شناخت و کنترل بیماری‌های مرتبط در رشته‌های مختلف مرتبط به سلامت کاملاً مشهود است. پزشکان عمومی بعنوان صف اول در ارائه خدمات سلامت با جامعه قرار دارند. تشخیص و درمان بیماری‌ها و ارجاع مناسب به سطوح تخصصی از وظایف اصلی دانش‌آموختگان پزشکی عمومی است. اما به جز این وظیفه مهم، وظایف دیگری مانند ارائه خدمات مشاوره، و آموزش سلامت، ارائه خدمات کارشناسی مسائل سلامت و مشارکت در فرایندهای مدیریتی حوزه سلامت نیز بر عهده این دانش‌آموختگان می‌باشد. لذا لازم است برنامه درسی مرتبط به

مقدمه: بروز و عوارض دیابت در زمان وقوع بلایا تشدید می‌یابد، لذا تدوین یک برنامه جامع مراقبت از بیماران دیابتی در بلایا ضروری به نظر می‌رسد. هدف: این مطالعه با هدف تدوین عناصر برنامه درسی مراقبت از بیماران دیابتی در بلایا برای پرستاران انجام شد.

روش اجرا: این پژوهش، از نوع تحقیقات کمی چندمرحله‌ای است. ۳۸۰ پرستار شاغل در بیمارستان‌های نیروهای مسلح در شهر تهران در سال ۱۳۹۹ به صورت نمونه‌گیری در دسترس در مطالعه شرکت نمودند. واحدهای مورد پژوهش، نیازهای آموزشی خود را برای ارائه خدمات به بیماران دیابتی در بلایا با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته روا و پایا با ۷۲ گویه، به روش خودارزیابی گزارش نمودند. بر اساس نتایج نیازسنجی، عناصر برنامه درسی طبق فرآیند ۶ مرحله‌ای کرن، ارائه گردید. به منظور تعیین مطلوبیت برنامه از شیوه دلفی در دو دور استفاده گردید. نمونه آماری در این مرحله ۱۰ نفر از اساتید صاحب‌نظر بودند که به شیوه گلوله برفی انتخاب شدند. نهایتاً برنامه درسی تدوین شده، در یک جلسه میزگرد کارشناسی مورد بررسی، اصلاح و تأیید نهایی قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل یافته‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲، استفاده شد.

دوره و محتوای آموزشی و شیوه برگزاری آن رضایت داشتند. نمره آزمون پایان دوره نیز به طور معنی داری بیشتر از نمره پیش آزمون بود.

بحث و نتیجه گیری: نتایج این پژوهش منجر به تهیه برنامه درسی و محتوای آموزشی آلاینده‌ها و سلامت برای دانشجویان پزشکی عمومی شد که اثربخشی خود را تا سطح دوم کرک پاتریک نشان داد. می‌توان از نتایج این پژوهش برای بازنگری برنامه درسی پزشکی عمومی و یا بعنوان یک دوره آموزشی و مکمل برای این رشته استفاده کرد. این پروژه با حمایت مالی مرکز ملی تحقیقات راهبردی آموزش پزشکی با شماره طرح ۹۸۳۷۹۳ انجام شده است."

کلمات کلیدی: آلاینده محیطی و صنعتی، برنامه آموزشی، پزشکی عمومی، مدل کرن

بکارگیری دوره آموزشی آداب پرستاری بر آگاهی دانشجویان

زهرا عابدینی - اشرف خرمی راد - هدی احمدی - حمید ترابیان - ثارالله شجاعی

دانشگاه ع. پ. قم

مقدمه: یادگیری ویژگیهای اخلاقی پسندیده در دانشجویان، لازمه کار در حرفه پرستاری است و بر کیفیت مراقبت از بیماران و رضایتمندی آنان تأثیر می‌گذارد. از این رو دانشجویان برای حرفه‌ای شدن باید با آداب پرستاری آشنا شوند. مطالعه حاضر با هدف تعیین تأثیر دوره آداب پرستاری بر آگاهی دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری انجام شد.

روش اجرا: مطالعه حاضر به روش نیمه تجربی روی ۸۶ دانشجوی پرستاری انجام شد. دانشجویان نیمسال سوم و چهارم در گروه آزمون و دانشجویان نیمسال پنجم و ششم در گروه شاهد شرکت داشتند. محتوای آموزشی شامل اهمیت پرستاری، پاداش پرستاری، بایسته‌ها و نبایسته‌ها در پرستاری با مطالعه کتب و مقالات مرتبط در ۴۰ صفحه تهیه شد و مورد تأیید صاحب نظران قرار گرفت. فایل الکترونیکی نیز با حجم ۷۷۱ کیلو بایت در گروه مجازی متشکل از اساتید و دانشجویان گروه تجربی بارگذاری شد. محتوای مربوطه به عنوان بخشی از برنامه آموزشی کارآموزی مورد تأیید گروه پرستاری قرار گرفت و در قالب کارگاه به مدت سه هفته در کارآموزی های بالینی، تدریس و پایش وضعیت یادگیری آنان از طریق برگزاری کوئیز هفتگی توسط مربیان کارآموزی انجام شد. آگاهی دانشجویان قبل و بعد از مداخله از طریق پرسشنامه محقق ساخته آداب پرستاری ارزیابی گردید.

محتوای‌های آموزشی پیشگفت را برای این دانشجویان طراحی و اجرا کرد تا بتوانند بعد از فارغ التحصیل شدن پاسخگوی این نیاز مبرم جامعه باشند. این مطالعه با هدف طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه آموزشی آلاینده‌های صنعتی و محیطی رشته پزشکی عمومی در دانشگاه علوم پزشکی اراک طراحی شد.

روش اجرا: برای تدوین برنامه ریزی آموزشی از مدل کرن استفاده شد. در مرحله اول برای تشخیص مشکل و نیازسنجی کلی در رابطه با آلاینده‌ها و سلامت، وضعیت فعلی جامعه، بیماران و فارغ التحصیلان پزشکی و دانشجویان پزشکی در رابطه با آلاینده‌های صنعتی و محیطی و ارتباط آن با سلامت به روش‌های گوناگون (پرسش از متخصصین و خبرگان، پرسش از دانشجویان پزشکی، پرسش از فارغ التحصیلان پزشکی عمومی، پرسش از جامعه، آنالیز وظایف پزشکان عمومی، بررسی برنامه پزشکی عمومی موجود) مورد بررسی قرار گرفت. سپس فهرست و تعریف دقیق توانمندی‌های ضروری مرتبط تدوین شد. بر اساس توانمندی‌های مورد انتظار در جلسه خبرگان در چندین جلسه (حضور و مجازی) پیش نویس برنامه آموزشی و اهداف کلی و اهداف رفتاری نوشته شد. برنامه آموزشی در شورای آموزشی دانشکده بهداشت و سپس در شورای آموزشی دانشگاه علوم پزشکی اراک برای اجرا مصوب شد. این برنامه در دوره فیزیوپاتولوژی به صورت یک دوره یک ماهه (۸ جلسه، هفته‌ای دو جلسه و به صورت مجازی از طریق سامانه نوید) برای دو گروه از دانشجویان پزشکی برگزار گردید. محتوای آموزشی بر اساس اهداف و توانمندی‌های مورد انتظار و با استانداردهای آرمان تهیه شد. از استراتژی‌های نوین مانند SPICES (دانشجو محور- مبتنی بر مسئله- تلفیق شده- مبتنی بر جامعه- انتخابی- سیستماتیک) برای آموزش استفاده شد. برای ارزشیابی جامع برنامه از مدل کرک پاتریک استفاده شد که تا بحال دو مرحله آن انجام شده است. در مرحله اول رضایت و نظرات دانشجویان و همچنین اساتید و کارشناسان اخذ شد. برای مرحله دوم نیز در ابتدای هر دوره پیش آزمون و در پایان آن نیز آزمون نهایی گرفته شد. آزمون‌ها به صورت تستی انجام شد.

یافته‌ها: برنامه درسی برای هشت جلسه و بر اساس نیازسنجی و سند توانمندی‌های مورد انتظار دانش آموختگان دکتری پزشکی عمومی در ارتباط با آلاینده‌ها و سلامت طراحی شد و طرح دوره و طرح درس‌ها نوشته شد. اهداف در سه حیطه شناختی، عاطفی و مهارتی تنظیم شدند. تعداد ۱۶ محتوای آموزشی ۳۰ تا ۴۰ دقیقه با استانداردهای آرمان تهیه شد. دانشجویان شرکت کننده در مطالعه دانشجویان دوره فیزیوپاتولوژی پزشکی و اکثراً خانم و مجرد بودند. هر دوره نیز شامل ۲۵ نفر دانشجو و در مجموع ۵۰ دانشجو در مطالعه شرکت کردند. اکثر دانشجویان از برگزاری

روایی ابزار از طریق اعمال نظرات اساتید گروه پرستاری و اخلاق و پایایی با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ ۰.۸۸ تأیید شد. برای تحلیل داده‌ها از آزمون تی زوج استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که بیشتر دانشجویان دارای سن ۲۱-۱۹ سال (۸۸٪/۸) و دختر (۵۵٪/۶) بودند. اکثریت ایشان (۷۶٪/۳) را دانشجویان بومی تشکیل داده بودند. از نظر سال تحصیلی، ۴۹٪/۴ درصد در سال دوم و ۵۰٪/۶ درصد دانشجویان در سال سوم پرستاری تحصیل می‌کردند. میانگین آگاهی دانشجویان، قبل از آموزش در گروه آزمون و شاهد به ترتیب $6/17 \pm 15/20$ و $3/74 \pm 16/33$ بود. این مقادیر بعد از آموزش به $2/60 \pm 18/13$ و $1/27 \pm 16/38$ رسید. تفاوت تغییرات آگاهی دانشجویان در دو گروه آزمون و شاهد، معنی دار بود.

بحث و نتیجه گیری: کارگاه آموزشی آداب پرستاری بر آگاهی دانشجویان پرستاری موثر است و جهت یادگیری رفتارهای حرفه ای در آموزش پرستاری پیشنهاد می‌گردد.

کلمات کلیدی: آداب، دانشجو، پرستاری، آگاهی

ارزش گذاری نمایند نیازمندیم. اسناد بالادستی که تعیین کننده سیاست‌های کلی نظام سلامت در حوزه آموزش است به این مهم به عنوان پاسخ گویی اجتماعی پزشک اشاره جدی دارد. بر این اساس چهار توانمندی مورد انتظار از دانش اموختگان پزشکی در زمینه مهارت‌های غیر پزشکی است که مرتبط با تربیت هنری می‌باشد مثل توانمندی برقراری ارتباط مؤثر و همدردی و ...

از طرف دیگر یکی از دغدغه‌های اصلی نظام آموزشی، مسأله عدم تحقق اهداف برنامه آموزشی است. برای بهبود انسجام برنامه‌های درسی و آموزشی، بایستی آنها را به‌طور دوره‌ای ارزیابی و در صورت لزوم تغییرات موردنیاز را بر روی آنها اعمال کرد. ازجمله منابع مهم در تعیین اهداف برنامه‌های درسی، یادگیرنده می‌باشد که بایستی برنامه درسی با نیازهای وی مطابقت داشته باشد؛ چرا که میان کارسازی انسان جامعه فردا و کیفیت یادگیری امروز او، رابطه علت و معلولی وجود دارد. بر این اساس هدف مطالعه حاضر بررسی وضعیت اهداف برنامه درسی دوره پزشکی عمومی مبتنی بر تربیت هنری از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند می‌باشد.

روش اجرا: این مطالعه از نوع توصیفی-تحلیلی است که در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ با هدف بررسی وضعیت اهداف برنامه درسی دوره پزشکی عمومی مبتنی بر تربیت هنری از دیدگاه دانشجویان رشته پزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند انجام شد. جامعه پژوهشی این تحقیق، کلیه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند در این سال می‌باشد. بر اساس جدول مورگان، حجم نمونه برآورد گردید. برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. این پرسشنامه مشتمل بر دو بخش می‌باشد؛ بخش اول شامل اطلاعات دموگرافیک افراد شرکت کننده از جمله جنس، مقطع تحصیلی و سن است. بخش دوم سوالاتی مربوط به وضعیت اهداف برنامه درسی دوره پزشکی عمومی است. شیوه نمره گذاری به شیوه مقیاس لیکرت ۵ گزینه‌ای بود. روایی پرسشنامه به تأیید صاحب‌نظران آموزش پزشکی رسید. و پایایی پرسشنامه با استفاده از شیوه الفای کرونباخ محاسبه گردید. برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS 16 و از آمار توصیفی (فراوانی و درصد و شاخص‌های مرکزی و پراکندگی) و آمار استنباطی آزمون (t تک نمونه‌ای) استفاده شد.

یافته‌ها: داده‌های مورد نیاز پژوهش از ۱۲۵ پرسشنامه که حاوی مشخصات فردی و سؤالات پژوهش است، جمع‌آوری گردید. براین اساس با استفاده از جداول فراوانی، توصیفی از وضعیت شاخص‌های جمعیت شناختی ارائه شد. سپس جهت بررسی سؤال "اهداف برنامه درسی موجود تا چه اندازه مبتنی بر هنر با رویکرد تلفیقی علوم انسانی در علوم پزشکی

ارزیابی اهداف برنامه درسی اجرا شده پزشکی عمومی با برنامه درسی مبتنی بر تربیت هنری از دیدگاه دانشجویان پزشکی

یحیی محمدی- خدیجه فرخ فال -حسین کریمی موفقی

دانشگاه ع. پ. بیرجند، دانشگاه ع. پ. مشهد

"مقدمه: برنامه درسی جزء اساسی هر نظام آموزشی است و در واقع نقش کلیدی و حساسی در تغییر و اصلاح نظام آموزشی ایفا می‌کند. یکی از کارکردهای مهم برنامه درسی که بخش عمده‌ای از اهداف آن را در بر می‌گیرد، بارور سازی توانمندی‌های مرتبط با رشد و ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای گری در دانشجویان است. اهمیت این کارکرد از این جا ناشی می‌شود که تربیت هنری بعنوان جزء مهم برنامه درسی، در ایجاد و رشد مهارت‌های حرفه پزشکی مثل تشکیل زیرساختی عمیق و پایدار در سلوک شخصی و اجتماعی، رشد اخلاقی، افزایش اعتماد به نفس و... تأثیر شگرفی دارد. در واقع هنر با رو کردن آگاهانه و آزادانه انسان به ارزش‌ها سبب تحول اصیل و واقعی و رشد و ارتقای شخصی پزشک می‌شود. آنچه این ساختار تحولی را ممکن می‌سازد تربیت است. از این رو توجه به تربیت هنری به منظور پرورش پزشکان به عنوان انسان‌های کامل که علاوه بر مهارت درمان بیماران، بعنوان اسوه‌هایی توانمند قادر باشند تمدن شایسته و مطلوبی را

بصری است (۱). هنر یکی از مهارت‌های اساسی است که به عنوان یکی از اشکال سواد و ابزار انتقال معنا می‌باشد. به عبارت دیگر معرفت زیبایی شناسی به عنوان یکی از اشکال دانستن بوده که صرفاً به کسانی که دارای استعداد ویژه‌ای هستند محدود نمی‌شود بلکه جنبه عمومی دارد. البته این با فعالیت هنری که منجر به تولید هنری می‌شود متفاوت است و در این دیدگاه تربیت هنری از تولید هنری به درک هنری وسعت می‌یابد. در واقع هنر، تحول درونی و واقعی در انسان ایجاد می‌کند که منجر به میل آگاهانه و آزادانه وی به ارزش‌ها می‌شود. آنچه باعث این تغییر و تحول شده و آن را تسهیل می‌کند، تربیت است. از این رو ما به تربیت هنری بیشتر و بهتر به منظور پرورش انسانهای کامل و رشد یافته یعنی شهروندانی که تمدن شایسته و مطلوبی را ارزشگذاری کنند، نیازمندیم. بنابراین هدف مطالعه حاضر تعیین مؤلفه‌های مورد نیاز تربیت هنری در برنامه درسی پزشکی عمومی می‌باشد.

روش اجرا: پژوهش حاضر از نوع کاربردی بود و با توجه به رویکرد چند جانبه برنامه درسی مبتنی بر هنر از رویکرد کیفی و روش علمی نیازسنجی جهت کشف مؤلفه‌ها استفاده شد. جامعه آماری اساتید گروه آموزش پزشکی، برنامه ریزی درسی و آموزش پرستاری بودند. برای ورود به مطالعه مشارکت کنندگانی انتخاب شدند که رضایت کامل برای همکاری در این مطالعه را داشتند. تعداد مشارکت کنندگان در مصاحبه ۱۵ نفر بودند که به اشباع نظری رسید. ابزار گردآوری اطلاعات در بخش مطالعه ادبیات و پیشینه تحقیق، بانک‌های اطلاعاتی و فیش برداری و در بخش رویکرد کیفی، مصاحبه نیمه ساختار یافته می‌باشد. برای تعیین نیازها، از روش مصاحبه نیمه ساختار یافته براساس روش تحلیل محتوا استفاده شده است. پس از انجام مصاحبه، داده‌ها به شیوه تحلیتم به صورت باز و محوری کدگذاری شد. جهت آنالیز داده‌های کیفی به روش تحلیل محتوا از رویکرد نیازسنجی استقرایی استفاده شد. در پژوهش حاضر برای اعتبارسنجی یافته‌ها از چهار معیار (۱۹۸۵) Goba & Lincoln (۱۰) شامل اعتبارپذیری، تعمیم پذیری، اطمینان پذیری و تأییدپذیری، استفاده شده است. برای سنجش پایایی مصاحبه‌ها از روش پایایی بازآزمایی که در دو نوبت سنجیده شد و از روش توافق درون موضوعی که همبستگی بین پاسخ‌ها را می‌سنجد، استفاده شد. داده‌ها با روش تحلیل محتوای پنهان و با استفاده از نرم افزار مکس کیو دی آ نسخه ۱۲ مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: اکثریت اسناد بالادستی بر موضوع توجه به بعد تربیت هنری دانشجویان تاکید نموده است. در سند افق ایران در ۱۴۰۴، چشم انداز آموزش عالی در حوزه سلامت: "کسب مرجعیت علمی در حوزه علوم سلامت در منطقه در افق ۱۴۰۴" می‌باشد. از طرفی بررسی متون و تحلیل

می‌باشد؟" از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده گردید. نتایج نشان داد که ۵۳٪ شرکت کنندگان دختر و ۴۷٪ پسر بودند. میانگین سن شرکت کنندگان 20.64 ± 1.8 بود. از کل شرکت کنندگان، ۸۲/۴٪ در دوره پیش بالینی و ۱۶/۶٪ در دوره بالینی مشغول به تحصیل بودند. از نظر توزیع سنی و جنسیتی بین افراد شرکت کننده تفاوت آماری وجود نداشت. توزیع داده‌های مربوط به اهداف برنامه درسی نرمال بود. میانگین اهداف برنامه درسی مبتنی بر هنر از دیدگاه دانشجویان به طور معنی داری $0.71 \pm 0.44/2$ بود که کمتر از میانگین نظری (۳) می‌باشد ($p=0.05$)

بحث و نتیجه گیری: بر اساس این مطالعه وضعیت اهداف برای درسی از نظر توجه به معیارهای تربیت هنری نامطلوب است. از طرفی نقش تربیت هنری در انتقال و نهادینه نمودن مهارت های اجتماعی شدن و سلوک فردی فراگیرنده ثابت شده است. لذا با توجه به این شرایط توصیه می شود با گنجاندن تربیت هنری در اهداف برنامه درسی می توان به تربیت دانش آموختگان شایسته و پاسخگو در دانشگاه علوم پزشکی که توانمندی های قابل انتظار برای پاسخگویی به نیاز های جامعه جهانی رو به رشد و در حال تغییر را داشته باشد.

کلمات کلیدی: اهداف برنامه درسی، دوره پزشکی عمومی، تربیت هنری، دیدگاه دانشجویان

نیازسنجی برنامه درسی رشته پزشکی مبتنی بر تربیت هنری در دانشگاه‌های علوم پزشکی از دیدگاه خبرگان

حدیجه فرخ فال - یحیی محمدی

دانشگاه ع. پ. بیرجند

مقدمه: برنامه درسی به عنوان جزء اساسی هر نظام آموزشی در دانشگاه‌ها، فرایندی است که هدف آن ایجاد تغییرات مناسب و مطلوب در ابعاد مختلف وجودی دانشجویان می‌باشد و در واقع نقش کلیدی و حساسی در تغییر و اصلاح نظام آموزشی ایفا می‌کند. هر جامعه‌ای بر اساس نظام ارزشی حاکم بر آن در صدد تعلیم و تربیت افرادی است که آرمان‌های خود را در وجود آنها متبلور سازد. بخش اعظمی از این اهداف و آرمانها از طریق تربیت هنری در برنامه آموزشی محقق می‌شود.

تربیت هنری شامل آموزش اساسی حواس و رشد آگاهی متعالی از تجارب بصری، آفرینش و فهم اشکال نمادین بصری در نقاشی، مجسمه سازی، هنرهای تزئینی و آموزش در زمینه کاربرد و اعمال قضاوت نقادانه تجارب

۱۷	توجه به علاقه‌های زیبایی شناسی و هنری دانشجویان
۱۸	ارتقای و تکامل شخصی و از عهده برای پزشک
۱۹	رشد صلاحیت‌های فرهنگی (۸)
۲۰	پرورش هوش موسیقی دانشجویان پزشکی
۲۱	یادگیری فعال (۱۱)
۲۲	توانایی هنرمندانه دانشجویان در مواجهه با شرایط سخت (۳-۶)

کیفی مصاحبه‌ها نشان داد که تلفیق هنر در برنامه درسی پزشکی همدردی، تیم سازی، ارتباط مؤثر، حساسیت فرهنگی و مکانیسم‌های از عهده برآیی را تقویت می‌نماید (۲-۳). بعلاوه با توضیح بیشتر هنر منجر به تعالی مواردی می‌گردد که بیشتر در ارتباط با مفاهیم غیر زیست پزشکی است. این موارد به صورت کدهای باز در جدول زیر آورده شده است.

ردیف	نیازهای کشف شده
۱	پرورش قوه شهودی دانشجویان پزشکی
۲	توانایی و ارتقای مهارت تیم سازی و فعالیت تیمی
۳	تحریک عاطفی دانشجویان با مواجهه مستقیم او با مباحث انسانی از طریق هنر (۷)
۴	برقراری ارتباط مؤثر و عاطفی با در نظر داشتن همزمان مسائل روانی، اجتماعی و فرهنگی (۷)
۵	ایجاد و پرورش قدرت کلامی و هنری اساتید و یادگیرندگان
۶	تقویت قدرت تشبیه نگری هنری
۷	آشنایی دانشجویان به جایگاه هنر و علوم انسانی در آموزش پزشکی (بین رشته‌ای)
۸	توانایی همدلی با بیمار (۱۰)
۹	تقویت حساسیت بینایی و تفسیر دقیق رفتار و زبان بیمار
۱۰	تقویت مهارت‌های معاینه فیزیکی، جراحی و مهارت‌های ترمیمی و زیبایی
۱۱	توانایی درک کامل از بیمار و توجه به احساسات و شرایط بیمار به جای بیماری
۱۲	پرورش خیال پردازی بالینی
۱۳	پرورش خلاقیت و تفکر واگرا
۱۴	ایجاد و تقویت حس زیبایی شناسی دانشجویان
۱۵	پرورش تفکر انتقادی و ایجاد فرصت مباحثه‌های انتقادی (۹)
۱۶	آشنایی اساتید با قابلیت هنر و زیبایی شناسی در تدریس

بحث و نتیجه گیری: توجه به تربیت هنری، شناسایی چالش‌ها، آسیب‌ها و سایر ابعاد و عوامل تأثیرگذار بر آن، از جمله دغدغه‌های اکثر نظام‌های آموزشی و از جمله نظام آموزشی دانشگاهی است. با توجه به اهمیت جهت گیری‌های کلان ارزشی اساتید و ساستگذاران آموزشی در تربیت هنری و تأثیر آن بر سایر مراحل و فرایندهای برنامه ریزی درسی از جمله طراحی، تدوین و اجرا- اتفاق مهمی رخ نخواهد داد؛ مگر اینکه شناسایی این جهت گیری‌ها و توجه به اهمیت آن در برنامه‌های درسی دانشگاه‌های علوم پزشکی با تأکید بر تربیت هنری مورد توجه قرار گیرد. بنابراین شناسایی نیازها، چالش‌ها و آسیب‌های جدی نظام آموزشی که می‌توان از طریق برنامه درسی مبتنی بر هنر، برای آن چاره اندیشی بلندمدت داشت، از ضروریات است و نقطه عطفی در ارتقای توجه به تربیت هنری در نظام آموزشی و برنامه درسی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور خواهد بود."

کلمات کلیدی: برنامه درسی رشته پزشکی، نیازسنجی، تربیت هنری، دیدگاه خبرگان

نکات مؤثر در بهبود برنامه آموزش بالینی پزشکی عمومی در ایران:
یک مطالعه سه سوسازی شده

ماریا شاطر جلالی - طاهره چنگیز- نیکویمانی

دانشگاه ع. پ. اصفهان

مقدمه: آموزش بالینی، جزء اصلی برنامه درسی پزشکی و فعالیت در محیط کار از عناصر کلیدی یادگیری است. فراگیران مفهوم واقعی شغل پزشکی را در محیط‌های بالینی بستری، سرپایی و جامعه می‌آموزند. از طرفی پژوهش‌ها عدم تطابق مولفه‌های آموزش بالینی با اهداف آموزش بالینی کارآموزان و کارورزان دوره پزشکی عمومی و ضرورت بازنگری را آشکار

می‌سازد. هدف ما در این پژوهش ارائه راهکارهای ارتقا در عرصه‌های آموزش بالینی بود.

روش اجرا: پژوهش حاضر شامل سه خرده مطالعه و به شیوه سه‌سوسازی (Triangulation) همزمان انجام شد. مشارکت‌کنندگان این پژوهش، معاونین آموزشی، روسای دانشکده‌های پزشکی و معاونین آموزشی پزشکی عمومی و فراگیران دوره بالینی سراسر کشور بودند. خرده مطالعه اول با هدف تعیین وضعیت مطلوب و به روش دلفی تعدیل شده بود. راند اول با تحلیل محتوا و ۱۲ مصاحبه نیمه ساختاریافته، و راندهای دوم و سوم با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته براساس نتایج راند اول پس از تأیید روایی و پایایی، و ارسال به سراسر کشور انجام شد. خرده مطالعه دوم با هدف تعیین وضعیت موجود به شکل توصیفی-مقطعی با استفاده از بازدید میدانی از ۹ دانشکده و جمع‌آوری مستندات انجام شد. خرده مطالعه سوم با هدف ارائه راهکارهای اجرایی ارتقا آموزش بالینی دوره پزشکی عمومی به روش تکنیک گروه اسمی و با تشکیل پانلی از ۸ نفر از خبرگان انجام شد.

یافته‌ها: توافق اعضای پانل بر امکان اجرایی نمودن راهکارهای استفاده از درمانگاه‌های بیماری‌های مزمن با برنامه زمانی و تیم آموزشی منظم (۵۷٪)، استفاده از فیلدهای پزشکی خانواده با کوریکولوم مشخص برای فراگیران دوره پزشکی عمومی در عرصه سرپایی (۷۲٪) و ثبت مستندات مربوط به سیر بیماری مراجعین در عرصه‌های سرپایی با امکان دسترسی فراگیران (۴۳٪) در کوتاه‌مدت بود. اجرایی نمودن استفاده از بیمارستان‌های درمانی جنرال و آماده‌سازی عرصه‌های بستری و سرپایی آن جهت آموزش کارورزان پزشکی عمومی با همکاری متخصصان غیر هیات علمی عضو تیم آموزش (۴۳٪) و مشارکت معاونت آموزشی و بهداشتی برای استفاده از عرصه مطب پزشکان عمومی مجری طرح برنامه پزشک خانواده (در صورت وجود مطب) به عنوان عرصه آموزشی کارورزان (۴۳٪) در میان‌مدت مورد توافق بود. بر اجرایی بودن راهکار جداسازی عرصه‌های درمانگاهی آموزشی و درمانی (دو اتاق مجاور) و انتخاب بیماران متناسب با اهداف آموزشی توسط فلو یا دستیار و انتقال به اتاق (آموزشی) با حضور آنان و فراگیران با هدف افزایش تنوع و کاهش تعداد بیماران برای آموزش کارآموزان (۴۳٪) توافق نشد.

اعضای پانل بر اجرایی نمودن راهکارهای مشخص کردن عرصه‌های آموزشی مناسب برای تحقق هر یک از اهداف بخش به تفکیک دوره کارآموزی و کارورزی (۶۷٪) و استفاده از عرصه‌های سرپایی اورژانس و درمانگاه اسکرین اورژانس در چرخش‌های داخلی، اطفال، جراحی و زنان با توجه به حداقل زمان مطلوب برای کارآموزان و کارورزان (۸۸٪) در کوتاه‌مدت توافق

داشتند. توافق بر اجرایی نمودن راهکارهای استفاده از مراکز سلامت جامعه در چرخش‌های داخلی و اطفال براساس حداقل زمان مطلوب برای کارآموزان و کارورزان (۷۱٪) و استفاده از مطب شخصی پزشکان مورد تأیید یا کلینیک ویژه در چرخش‌های داخلی، اطفال، جراحی و زنان با توجه به حداقل زمان مطلوب آموزش سرپایی برای کارورزان (۴۳٪) در میان‌مدت بود.

بر اجرایی نمودن راهکارهای معرفی کارآموز یا کارورز به آموزش‌دهنده یا آموزش‌دهندگان مشخص جهت همراهی با آنان براساس برنامه چرخش در عرصه (۷۲٪)، واگذاری مسئولیت اداره بیمار به کارورزان (زیر نظر پزشک مسوول) در عرصه‌های سرپایی (اورژانس و درمانگاه‌ها) متناسب با اهداف آموزشی (۱۰۰٪)، واگذاری مسئولیت اداره بیمار (بجز درمان) به کارآموزان در عرصه‌های سرپایی (اورژانس و درمانگاه‌ها) متناسب با اهداف آموزشی (۸۸٪)، وجود برگه نسخه‌نویسی مخصوص کارآموزان در عرصه‌های سرپایی (۵۷٪)، نظارت مستمر بر دستیابی فراگیران به اهداف آموزشی در عرصه‌های بالینی متناسب با مقطع (۸۶٪)، برنامه‌ریزی برای آموزش در مرکز مهارت‌های بالینی برای کارآموزان و کارورزان متناسب با توانمندی‌های مورد انتظار (۵۷٪) و الزام دانشجویان بالینی به کسب گواهی گذراندن دوره آموزش پروسیجرهای اساسی در مرکز مهارت‌های بالینی قبل از ورود به مقطع کارورزی (۵۷٪) در کوتاه‌مدت توافق شد.

بحث و نتیجه‌گیری: اغلب راهکارهای ارائه شده در راستای استراتژی‌هایی مانند آموزش در محیط‌های مشابه محیط کار واقعی، تعیین عرصه‌های مطلوب جهت تحقق اهداف آموزشی مقاطع بالینی مختلف و ارتقا شرح وظایف و حضور فراگیران به عقیده اعضای پانل در اغلب موارد در کوتاه‌مدت (کمتر از یکسال) و یا حداکثر ۵ سال (میان‌مدت) قابل اجرا بود. فراهم‌سازی زیرساخت‌های اجرایی جهت تحقق راهکارهای ارائه شده، باید مورد توجه برنامه‌ریزان دوره پزشکی عمومی قرار گیرد.

کلمات کلیدی: آموزش بالینی، کارورز، کارآموز، پزشکی عمومی

آموزش پزشکی با مشارکت جامعه راهی به سوی پرورش مروج سلامت

پیغام حیدرپور - شهرام یزدانی

دانشگاه ع. پ. شهید بهشتی

مقدمه: اهمیت ارتقا سلامت و توانمندی جامعه، سالهاست که مشخص شده است. ولی هنوز موانع متعددی در اجرای ارتقا سلامت در دنیا وجود دارد. یکی از راه حلها، تغییر در آموزش پزشکی در جهت پاسخگوی اجتماعی و مشارکت با جامعه است. هدف این مطالعه مقایسه برنامه‌های آموزشی دانشکده‌های پزشکی پیشرو در مشارکت با جامعه، با آموزش پزشکی در ایران است تا نقایص برنامه درسی را بررسی و راهکارهایی ارائه دهد.

روش اجرا: این مطالعه تطبیقی به روش پیشنهادی بردی انجام شده است. مراحل انجام پژوهش شامل توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه است. ۵ دانشگاه به روش نمونه گیری هدفمند انتخاب شدند. معیار ورود به مطالعه اجرای آموزش پزشکی با مشارکت جامعه بود. ابزار جمع آوری داده بر اساس اجزای برنامه آموزشی (اهداف کلی، محتوا، روش‌های تدریس، ارزشیابی دانشجو، اساتید، دانشجویان، جایگاه آموزشی و مدیریت برنامه) هاردن و مدل استراتژی جامعه نگری یزدانی بود. پس از استخراج اطلاعات از برنامه‌های درسی و مقالات مرتبط، شباهت‌ها و تفاوتها استخراج و مورد نقد و مقایسه قرار گرفتند.

یافته‌ها: گرچه گام‌هایی مؤثر جهت توسعه ارتقا سلامت همگانی و جامعه نگری در برنامه درسی ایران ایجاد شده است. ولی در مقایسه با کشورهای پیشرو، کافی به نظر نمی‌رسد. در کشورهای دیگر پاسخگویی به جامعه و توجه به نیازهای آن واضحاً در هدف دانشگاه‌ها ذکر شده است. تاکید بر این مساله در حد رهبری دانشگاه‌ها یک ضرورت است. در ایران برخلاف دانشگاه‌های مورد مطالعه محتوا مربوط به جامعه بیشتر تئوریک و مدت زمان آموزش در جامعه خیلی کمتر است (در ایران ۹ درصد و در بقیه بیشتر از ۲۰ درصد) در استراتژی آموزشی، آموزش ارتقا سلامت در ایران بیشتر فرصت طلبانه در زمان ارائه دیگر دوره‌هاست در صورتی که در دانشگاه‌های دیگر به صورت مارپیچی و طولی وادغام یافته در تمام طول تحصیل صورت می‌گیرد. در ارزشیابی دانشجویان از روشهای متفاوتی متناسب با اهداف استفاده می‌شود ولی در دانشگاه‌های مورد مطالعه غیر از ایران، افراد جامعه در ارزشیابی دانشجویان به صورت فعال شرکت می‌کنند. در مورد طیف اساتید، در دانشگاه‌های مورد مطالعه، از آموزش متخصصان مختلف حیطه‌های مختلف پزشکی و علوم پایه دانشگاهی، پزشکان عمومی، سایر کارکنان حیطه سلامت در مراکز ارائه خدمت، افراد جامعه و سازمانهای

مختلف در جامعه استفاده می‌شود. معمولاً دانشجویان به صورت گروهی در جامعه به فعالیت می‌پردازند و حتی در بعضی دانشگاه‌ها، دانشجویان دیگر حرف سلامت مانند پرستاری، بهداشت عمومی، داروسازی و غیره به آموزش، پژوهش و ارائه خدمت در جامعه فعالیت می‌کنند. در حالی که معمولاً دانشجویان رشته‌های دیگر با یکدیگر آموزش نمی‌بینند. در مقایسه جایگاه‌های آموزشی، در دانشگاه‌های مورد مطالعه، استفاده از عرصه‌های مختلف شهری، روستایی و مناطق کمتر برخوردار خود جامعه و سازمانهای آن و حتی منزل بیمار توصیه شده است. این موضوع با فلسفه آموزش خارج بیمارستانی مطابقت دارد. در این مطالعه به خصوص استفاده از مناطق کمتر برخوردار و روستایی از جایگاه‌های حتمی و اجباری آموزش می‌باشد ولی در ایران این کار توصیه شده ولی اجباری نیست و اگر هم انجام شود مدت زمان آن کم است. در دانشگاه‌های مذکور، در تمام مراحل آموزش از جمله تعیین اهداف آموزشی و تعیین مکان و منابع برای آموزش در جامعه، نقش راهنمای همراه در آموزش، مشارکت فعال در مداخلات جامعه و بازخورد به دانشجویان به عنوان روشی برای ارزشیابی دانشجو، جوامع به درجاتی و به صورت‌های مختلف درگیر هستند. حتی در پذیرش دانشجو و مدیریت برنامه درسی، اعضای جامعه در این دانشگاه‌ها دخالت می‌کنند به طوری که افراد بومی در مناطق محروم همان منطقه را به شرط بازگشت به این منطقه پس از تحصیل به دانشگاه معرفی می‌کنند. تفاوت عمده برنامه آموزشی دانشگاه‌های مورد مطالعه با ایران، در مشارکت فعال جامعه در تمام مراحل طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه درسی می‌باشد. بنابراین تعهد بیشتر دانشگاه‌های ایران به پاسخگویی جامعه، ارائه روشهای نوین آموزشی و استفاده از طیف گسترده اعضا هیات علمی چندرشته‌ای و افراد جامعه و افزایش اقامت در جامعه در آموزش پزشکی توصیه می‌شود.

بحث و نتیجه گیری: برنامه آموزش پزشکی در ایران هنوز راه زیادی برای رسیدن به پاسخگویی اجتماعی دارد. ولی با اجرای استراتژی‌های جامعه نگری بیشتر در برنامه آموزشی می‌تواند علاوه بر رفع نیازهای سلامتی جامعه، از مشکلات کاهش پزشک و توزیع آن در مناطق محروم نیز بکاهد."

کلمات کلیدی: آموزش پزشکی با مشارکت جامعه، پاسخگویی به جامعه، ارتقا سلامت

انطباق برنامه درسی دوره پزشکی عمومی با پارادایم سازنده‌گرایی از منظر اخلاق پزشکی

مریم نعمتی - ترانه عنایتی - نسیم قهرانی - حسین جلاهی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: مطابق اصول دیدگاه سازنده‌گرایی، یادگیری حاصل تعامل فرد با محیط آموزشی است و پیام اصلی آن این است که دانش به یادگیرندگان منتقل نمی‌شود بلکه آنان در تعامل با محیط آموزشی و هدایت مدرس، دانش خود را می‌سازند (۱). با توجه به اهمیت و جایگاه این رویکرد به عنوان یکی از مفاهیم اساسی در برنامه درسی (۲)، تحقیق حاضر با هدف بررسی میزان انطباق برنامه درسی دوره پزشکی عمومی با پارادایم سازنده‌گرایی از منظر اخلاق پزشکی در سال ۱۳۹۹ در دانشگاه علوم پزشکی مازندران انجام شده است.

روش اجرا: این مطالعه توصیفی-مقطعی، با هدف مطابقت دروس مرتبط با اخلاق پزشکی در برنامه درسی پزشکی عمومی با عناصر برنامه درسی سازنده‌گرایی اجتماعی انجام شده است (۳ و ۴). ابزار جمع آوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته مشتمل بر ۴۳ سؤال بسته با طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای است که معیارهای رویکرد سازنده‌گرایی را در قالب عناصر پنجگانه هدف سیال، محتوای کاربردی و به‌روز، راهبردهای یاددهی-یادگیری فعال، شیوه اجرا و ارزشیابی چندوجهی، در تمامی دروس، واحدها و سرفصلهای مرتبط با اخلاق و آداب پزشکی در کوریکولوم در حال اجرا سنجیده است. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه با اخذ نظرات ده نفر از متخصصان برنامه درسی و آموزش پزشکی و بررسی $CVR > 0.62$ به روش لاوشه و $CVI > 0.79$ به روش والتز و باسل و محاسبه **Item Impact Score** > 1.5 در تک‌تک گویه‌ها تأیید شد (۵ و ۶ و ۷). روایی سازه ابزار به روش تحلیل عاملی تأییدی مورد بررسی قرار گرفت (۸). پایایی پرسشنامه نیز به روش آلفای کرانباخ ۰.۹۶ محاسبه گردید. مطابق روش کوکران تعداد ۲۱۰ نفر از جامعه ۴۵۷ نفری شامل اعضای هیات‌علمی و دستیاران بالینی، از گروههای آموزشی بالینی دانشگاه علوم پزشکی مازندران که دارای کارآموز و کارورز بودند، به شیوه نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب و پرسشنامه را تکمیل نمودند (۹). با توجه نرمال بودن داده‌ها، برای تعیین وضعیت عناصر برنامه از آزمون **One Sample T test** و برای مقایسه نظرات اساتید و دستیاران از آزمون **Independent t test** توسط نرم افزار **spss-21** و برای آزمون

Confirmatory Factor Analysis از **PLS-3** استفاده گردید.

یافته‌ها: تعداد ۴۶.۲٪ (۹۷ نفر) از افراد نمونه زن و ۵۳.۸٪ (۱۱۳ نفر) مرد بودند. از نظر مرتبه علمی ۴۷.۷٪ (۱۰۰ نفر) استادیار، ۱۹٪ (۴۰ نفر) دانشیار، ۳.۳٪ (۷ نفر) استاد و ۳۰٪ (۶۳ نفر) دستیار بودند. در تحلیل عاملی تأییدی، مقادیر ویژه (**Eigenvalue**) عامل‌ها بالاتر از ۱ بود و شرط همگرایی و واگرایی یعنی $CR2 > 0.7$, $\alpha AVE > 0.5$, $CR2 > 0.7$, $CR2 > AVE$ برقرار بود (۱۰). در نتیجه همه عوامل پنجگانه تأیید شدند و با توجه به تجانس بین گویه‌های هر عامل، هیچ کدام از سؤالات پرسشنامه حذف نگردید و نشان داد ابزار از روایی سازه مناسبی برخوردار است. میانگین عناصر برنامه درسی سازنده‌گرا یعنی هدف سیال ۳.۲۴، محتوای کاربردی و به‌روز ۲.۱۸، راهبردهای یاددهی-یادگیری فعال ۴.۰۹، شیوه اجرا ۲.۱۹ و ارزشیابی چندوجهی ۴ محاسبه گردید. میانگین هر یک از این عناصر طی آزمون تی تک گروهی با گزینه متوسط (۳) پرسشنامه مقایسه شد. مقدار آماره **t** برای هدف، محتوا، شیوه اجرا، راهبردهای یاددهی-یادگیری و ارزشیابی به ترتیب $t(\text{objective})=4.66$, $t(\text{concept})=-18.24$, $t(\text{Implement})=-14.29$, $t(\text{strategy})=19.89$, $t(\text{Evaluate})=23.69$ بود. با سطح اطمینان ۰.۹۵٪ و $df=209$ و در همه موارد مشاهده $Sig=0.000$ نشانه تفاوت معنادار آنها با حد متوسط بود. بنابر نتایج بدست آمده عناصر هدف سیال، راهبردهای یاددهی-یادگیری فعال و ارزشیابی چندوجهی بالاتر از متوسط و عناصر محتوای کاربردی و به‌روز و شیوه اجرا کمتر از متوسط برآورد گردید. همچنین در مقایسه عناصر برنامه درسی، بین نظرات اساتید و دستیاران آموزشی تفاوت معناداری مشاهده نشد.

بحث و نتیجه‌گیری: کوریکولوم پزشکی در حال اجرا در موضوع اخلاق

پزشکی، در عناصر هدف، راهبردهای یاددهی-یادگیری و ارزشیابی به رویکرد سازنده‌گرایی گرایش پیدا کرده است، لیکن هنوز در عنصر محتوا و شیوه اجرا برای دستیابی به برنامه مبتنی بر سازنده‌گرایی فاصله داریم."

کلمات کلیدی: برنامه درسی، سازنده‌گرایی، پزشکی عمومی

طراحی برنامه آموزشی ارتقاء توانمندی‌های دانشجویان رشته‌های توانبخشی در جهت ارائه خدمات با کیفیت به معلولین در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

سمانه سرگزی - نیکویمانی - آرش نجیمی

دانشگاه ع. پ. اصفهان

مقدمه: در هر جامعه، یکی از ابعاد توجه به حقوق معلولین، ارائه خدمات مناسب درمانی و بازتوانی برای آنهاست که در این راستا، دانشکده‌های توانبخشی در سراسر کشور به تربیت نیروی انسانی، ارائه خدمات درمانی و انجام پژوهش‌های کاربردی و بنیادی می‌پردازند. با بررسی کوریکولوم مصوب رشته‌های توانبخشی، خلاء آموزش مفاهیم مهمی همچون مهارت ارتباطی، اخلاق حرفه‌ای و... به چشم می‌خورد، لذا محققین بر آن شدند این خلاءها را با استفاده از طراحی یک برنامه تکمیلی و بین رشته‌ای برای دانشجویان توانبخشی مرتفع نمایند.

روش اجرا: برای طراحی برنامه آموزشی از مدل ۶ مرحله‌ای دیوید کرن استفاده شد. محققین در گام اول با استفاده از مرور متون و جلسه با اساتید و دانشجویان توانبخشی به تعریف مشکل پرداختند. در گام دوم، نیازسنجی اختصاصی بصورت کیفی و کمی انجام گرفت. نیازسنجی کیفی از طریق مصاحبه نیمه ساختارمند با اساتید، دانشجویان، درمانگران و معلولین به منظور یافتن نیازهای آموزشی دانشجویان انجام گردید که این افراد بصورت هدفمند انتخاب شدند و مصاحبه‌ها تا زمان اشباع داده‌ها ادامه داشت (جمعاً ۲۱ مصاحبه). تحلیل مصاحبه‌ها با استفاده از نرم‌افزار MaxQda انجام و از روش تحلیل گرانهایم و لوندمن استفاده شد. صحت و استحکام داده‌ها هم بر اساس معیارهای ۴ گانه گوبا و لینکلن بررسی گردید. پس از یافتن نیازهای آموزشی، برای اولویت‌بندی آن‌ها پرسشنامه‌ای طراحی و روایی و پایایی آن تأیید شد و در اختیار دانشجویان توانبخشی قرار گرفت (۱۶۹ نفر) تا برای هر گویه، اهمیت موضوع و نیاز به آموزش آنرا بر اساس مقیاس لیکرت نمره دهی نمایند. در نهایت پرسشنامه‌ها با نرم‌افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفتند و اولویت نیازهای آموزشی مشخص شد. در گام سوم، پس از انجام نیازسنجی و تعیین حیطه‌های مورد نیاز برای آموزش، محتوا و اهداف آموزشی بر اساس جلسات گروه متمرکز تدوین گردیدند. سپس در گام چهارم، متخصصین آموزش پزشکی و اساتید در جلسه‌ای استراتژی‌های آموزشی برای تدریس را انتخاب نمودند. در گام پنجم و ششم، برنامه‌های مجزایی برای چگونگی اجرا و چگونگی ارزشیابی برنامه آموزشی، طراحی شدند.

یافته‌ها: از تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها، ۲ تم اصلی به دست آمد: ۱- نیازها و مشکلات ۲- راهکارها. در دسته نیازها و مشکلات، علاوه بر نیازهای آموزشی، موارد دیگری هم بدست آمد از جمله نیازهای معلولین، مشکلات دانشگاهی، مشکلات جامعه و مشکلات فرد معلول. در دسته راهکارها هم راهکارهایی از قبیل راهکارهای آموزشی، راهکارهای ارتقاء وضعیت جامعه و راهکارهای ارتقاء وضعیت دانشگاه. پس از مشخص شدن نیازهای آموزشی و اولویت‌بندی آن‌ها، مهارت‌های ارتباطی، مدیریت استرس، اخلاق حرفه‌ای و دانش مرتبط با نیازهای معلولین به ترتیب، بیشترین امتیاز را به دست آوردند. سپس اهداف کلی و اختصاصی به تفکیک حیطه‌های شناختی، عاطفی و روانی - حرکتی برای هر کدام از حیطه‌های بدست آمده در مرحله قبل نوشته شد. بخش عمده این اهداف بر اساس آنچه در مصاحبه‌ها به دست آمده بود مشخص شد و بخش کمی هم در جلسات گروه متمرکز که اساتید هر حیطه در آن حضور داشتند، مشخص شد. در همین جلسات، محتوا هم متناسب با اهداف اختصاصی و توسط مدرسین تعیین گردید. در گام بعد استراتژی و راهبردها و فنون آموزشی از قبیل؛ دانشجو محوری، PBL، یادگیری خودراهبر، شبیه‌سازی، کارگاه، بحث در گروه‌های کوچک، سخنرانی و آموزش مجازی مشخص شد. در گام پنجم، طرحی برای اجرای برنامه تدوین گردید که همه جوانب از قبیل منابع مالی، زمان، مکان، تجهیزات، نیروی انسانی و... در آن ذکر شد. در گام ششم هم برنامه ارزشیابی طراحی گردید که ۲ قسمت داشت: ارزشیابی دانشجو و ارزشیابی برنامه. ارزشیابی دانشجو در این برنامه بصورت تکوینی و تراکمی پیش‌بینی شده که ارزشیابی تکوینی در طول دوره، با بررسی تکالیف و مباحث مطرح شده برای دانشجویان و بررسی میزان مشارکت دانشجو در بحث، شیوه پاسخ به تکلیف، کار در گروه و... انجام می‌شود. همچنین در درس مجازی بر اساس تکالیف ارائه شده و درصد پاسخ به تکالیف بررسی می‌شود. آزمون‌های تراکمی بصورت تشریحی و چند گزینه‌ای، سناریو، آزمون‌های عملی و شبیه‌سازی است. ارزشیابی تکوینی برنامه از طریق نظرسنجی از اساتید درگیر برنامه و فراگیران با طراحی پرسشنامه لازم، مصاحبه با ذی نفعان اصلی برنامه و دست اندرکاران دوره، مصاحبه با فراگیران، در طول اجرای دوره انجام شده و اصلاحات مورد نیاز همزمان با اجرا اعمال خواهد شد. همچنین در پایان هر درس، ارزشیابی استاد، محتوا، منابع، امکانات و نحوه اجرای درس انجام خواهد شد.

بحث و نتیجه‌گیری: درمانگران ما بهتر است علاوه بر دانش تخصصی، مهارت‌هایی از قبیل برقراری ارتباط مناسب، همدلی، مدیریت جلسات درمان و اخلاق حرفه‌ای داشته باشند تا به خوبی جلسات درمانی و توانبخشی را مدیریت کرده و فرد معلول را به ادامه درمان مصمم‌تر نمایند. امید است این آموزش‌ها در برنامه آموزشی دانشجویان قرار گیرد."

کلمات کلیدی: برنامه آموزشی، نیازسنجی، توانبخشی، دانشجو، معلول، مهارت ارتباطی، اخلاق حرفه‌ای

میزان انطباق برنامه درسی بخش روانپزشکی رشته پزشکی (مقاطع کارآموزی و کارورزی) با نیازهای شغلی پزشکان عمومی

محمد رضا رئیسون - مهدی رئیسون

دانشگاه ع. پ. بیرجند

مقدمه: پزشکان عمومی، سهم عمده‌ای در اجرای برنامه‌های درمانی بیماران در مراکز بهداشتی و درمانی ایفا می‌نمایند. لذا نظرات پزشکان عمومی در خصوص این که آیا برنامه‌های آموزشی بخش روانپزشکی رشته پزشکی نیازهای شغلی آینده آنها را پوشش می‌دهد در شناسایی نیازها کمک می‌کند لذا هدف مطالعه حاضر بررسی میزان میزان انطباق برنامه درسی بخش روانپزشکی رشته پزشکی (مقاطع کارآموزی و کارورزی) با نیازهای شغلی پزشکان عمومی بود.

روش اجرا: این مطالعه توصیفی-تحلیلی در سال ۱۳۹۸ بر روی ۱۰۹ نفر از فارغ التحصیلان رشته پزشکی عمومی به صورت سرشماری در مراکز بهداشت درمانی و مطب‌های سطح استان خراسان جنوبی انجام شد. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه، مشتمل بر دو بخش مشخصات فردی و سؤالات مربوط به میزان کاربرد محتوای دروس بخش روانپزشکی بود که با سه مقیاس (کم، متوسط، زیاد) مورد پرسش قرار گرفت. روایی پرسشنامه به تائید صاحب نظران آموزش پزشکی رسید. و پایایی پرسشنامه با استفاده از شیوه الفای کرونباخ ۰.۸۳ بدست آمد. برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS 16 و از آمار توصیفی (فراوانی و درصد) و t مستقل استفاده شد.

یافته‌ها: در این مطالعه شامل ۱۰۹ نفر از پزشکان عمومی با میانگین سن 29.30 ± 2.49 سال شرکت داشتند. ۵۶ درصد (۶۱ نفر) از شرکت کنندگان مرد بودند. معدل پزشکان 16.71 ± 0.859 بود. سابقه کار پزشکان 2.0 ± 3.85 بود.

نتایج نشان می‌دهد که میانگین نمره سر فصل‌های (کلیات روانپزشکی و بهداشت روان و طبقه بندی رایج در روانپزشکی، شرح حال گیری و علامت شناسی در روانپزشکی، اختلالات جنسی در روانپزشکی، سوء مصرف مواد، اختلالات سوماتوفرم، درمان (دارویی و غیردارویی)، معنویت دارو) بیشتر از ۱.۵ است لذا می‌توان گفت این سرفصل‌ها با نیازهای شغلی پزشکان عمومی در متوسط به بالا است و از لحاظ اماری معنی داری است

($p=0/0001$). همچنین میانگین نمره سرفصل‌های (رشد روانی و چرخه طبیعی زندگی انسان در روانپزشکی، مسائل روانپزشکی در بیماری‌های جسمی در روانپزشکی، مشکلات جسمی در بیماری‌های روانی در روانپزشکی، اختلالات خواب در روانپزشکی، کلیات اختلالات شخصیتی در روانپزشکی، اختلالات خلقی در روانپزشکی اختلالات اضطرابی در روانپزشکی، اختلال اسکیزوفرنی و سایر اختلالات پسیکوتیک در روانپزشکی، اختلالات شناختی، Psychoeducation، روانپزشکی کودک و نوجوان، اورژانس‌های روانپزشکی) کمتر از میانگین ۱.۵ است لذا می‌توان این سرفصل‌ها با نیازهای شغلی پزشکان عمومی در متوسط به پائین است و از لحاظ اماری معنی دار است ($p=0/0001$).

بحث و نتیجه گیری: طبق نتایج این تحقیق، محتوای واحدهای آموزشی بخش روانپزشکی رشته پزشکی عمومی با نیازهای شغلی دانش آموختگان این رشته کاملاً منطبق نیست. به همین دلیل لزوم بازنگری و اصلاح سرفصل‌های دوره آموزشی و فراهم کردن بستر مناسب به منظور نیل به نیازهای شغلی و حرفه‌ای این رشته ضروری به نظر می‌رسد.

کلمات کلیدی: انطباق برنامه درسی، روانپزشکی، نیازهای شغلی، پزشکان عمومی

بررسی تطبیقی مشخصات درس بیماری‌های دهان، فک و صورت در کوریکولوم آموزشی دندانپزشکی عمومی ایران و کشورهای منتخب جهان

مینا ایرانی طلب - مریم ربیعی - ایده دادگران

دانشگاه ع. پ. گیلان

مقدمه: ارتقای عملکرد آموزشی منوط بر طراحی و بهبود برنامه‌های آموزشی است. این مطالعه به بررسی تطبیقی درس بیماری‌های دهان، فک و صورت در کوریکولوم آموزشی دندانپزشکی عمومی ایران و کشورهای منتخب جهان می‌پردازد.

روش اجرا: در مطالعه توصیفی-تطبیقی حاضر یک دانشکده دندانپزشکی از بین ۱۰ دانشگاه برتر QS ranking، در هر یک از کشورهای آمریکا، کانادا، استرالیا، انگلستان و سوئیس و با توجه به معیارهای مطالعه، انتخاب شد. کلیه مباحث مرتبط با بافت دهان و شرایط سیستمیک مرتبط با حرفه دندانپزشکی، از میان کلیه واحدهای درسی ارائه شده در دانشکده‌های انتخابی، استخراج شد. اطلاعات جمع آوری شده با روش Bereday و

در چهار مرحله توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: اطلاعات ثبت شده از هر یک از کوریکولوم‌ها (مرحله توصیف) مورد بررسی و تحلیل قرار گرفتند (مرحله تفسیر). سپس اطلاعات فراهم شده در دو مرحله قبل در جداولی به صورت موضوعی طبقه بندی شده و در کنار هم قرار گرفتند (مرحله همجواری). در پایان بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود (مرحله مقایسه) انجام شد. مهم‌ترین یافته‌ها حاکی از آن است که بیشترین شباهت در چیدمان واحدها در ایران و دانشکده Pennsylvania آمریکا دیده می‌شود. تفاوت‌ها عمدتاً در جایگذاری سر فصل‌ها در واحدهای مختلف و نحوه آموزش می‌باشد. دانشگاه Queensland استرالیا بیشترین تفاوت را در این زمینه دارد؛ به طوری که واحد مستقلی را در این رشته و نیز سایر رشته‌ها ارائه نمی‌کند؛ بلکه دانشجویان در هر واحد درسی به درمان‌های متنوع دندانپزشکی می‌پردازند که این امر آنها را با کار در مطب‌های خصوصی آشنا می‌کند. همچنین در دانشگاه‌های ایران و Queensland استرالیا واحدی در زمینه بحث آزاد درباره موارد کلینیکی برگزار نمی‌شود؛ این واحد می‌تواند دانش لازم برای موارد خاص را به صورت دست چین شده در اختیار دانشجویان قرار دهد.

بحث و نتیجه گیری: آنچه کوریکولوم‌های بررسی شده را از یکدیگر

متمایز می‌کند، شیوه آموزش و پراکندگی مباحث درسی در برنامه آموزشی می‌باشد. همچنین لازم به ذکر است که توجه به بومی سازی از نکات بسیار مهم در طراحی کوریکولوم هاست؛ بنابراین استفاده از نتایج حاصل از مطالعات تطبیقی نباید به صورت کپی برداری صرف باشد؛ بلکه باید با نیازهای هر جامعه همگام شود."

کلمات کلیدی: کوریکولوم، بیماری‌های دهان و فک و صورت، مطالعه توصیفی-تطبیقی

بررسی وضعیت موجود آموزش محیط زیست در برنامه درسی رشته پزشکی عمومی از دیدگاه اساتید و دانشجویان پزشکی

مسعود سعیدی

دانشگاه ع. پ. اصفهان

مقدمه: دوری انسان از طبیعت بکر و سالم و تخریب محیط زیست جهت رسیدن به دنیای متمدن و صنعتی سبب بروز انواع بیماری‌های جسمی،

روحي و روانی در انسان شده است. تغییرات اقلیمی، تاثیرات خطرناک و گسترده‌ای بر سلامت انسان وارد نموده است. با توجه به هدف رشته پزشکی که با حفظ و ارتقای سلامت به تشخیص، درمان و پیشگیری از بیماری‌ها می‌پردازد و همچنین ارتباط سلامتی و بیماری افراد با سلامتی و آلودگی محیط زیست، ضرورت آموزش محیط زیست در رشته پزشکی بیش از پیش احساس می‌شود. آموزش محیط زیست راه حلی جدی و مؤثر برای متوقف نمودن حرکت پر شتاب نابودی محیط زیست قلمداد می‌شود. این مهم در نظام آموزش پزشکی از طریق برنامه درسی قابل اجراست.

روش اجرا: این پژوهش به روش آمیخته (موازی همگرا) ابتدا به روش کیفی با بررسی اسناد و با ابزار مصاحبه (نیمه ساختار یافته) با اساتید رشته پزشکی و بهداشت محیط دانشگاه علوم پزشکی اصفهان وضعیت موجود آموزش محیط زیست رشته پزشکی را بررسی نموده و بموازات آن با روش کمی و با ابزار پرسشنامه، شناخت و نگرش دانشجویان را در زمینه آموزش محیط زیست سنجیده است. پایایی پرسشنامه شناخت بوسیله آلفای کرونباخ معادل ۰/۷ و برای پرسشنامه نگرش بوسیله ضریب کود ریچاردسون ۰/۹ محاسبه شد. آزمون بارتلت در سطح معنی دار ($P < 0.0001$) برازش خوب پرسشنامه‌ها را نشان داد ($KMO = 0.8$). روایی مصاحبه نیز با نظر خبرگان و اساتید و محاسبه ضریب CVR مناسب ارزیابی شد.

یافته‌ها: مبین آن است که در برنامه درسی رشته پزشکی به آموزش محیط زیست توجه نشده و فقط اشاره مختصری در درس کلیات سلامت به آن شده است. همچنین شناخت دانشجویان در زمینه آموزش محیط زیست، آلودگی‌های محیط زیست فیلد پزشکی و بیماری‌های مرتبط مطلوب نبوده ولی دیدگاه آنان و اساتید، نسبت به آموزش محیط زیست، برنامه درسی آموزش محیط زیست و جایابی آن در برنامه درسی رشته پزشکی و سایر رشته‌های علوم پزشکی و تاثیر آن بر دانش، نگرش و رفتار محیط زیستی دانشجویان مثبت می‌باشد.

کلمات کلیدی: آموزش محیط زیست، برنامه درسی، رشته پزشکی

عمومی

دیدگاه دانشجویان کارورز پزشکی در دستیابی به صلاحیت‌های بالینی در پاندمی کرونا- مطالعه کیفی

محمد رضا یوسفی

دانشگاه ع. پ. گلستان

مقدمه: پزشکان نقش اساسی در حفظ و ارتقا سلامت جامعه داشته و پاسخگوی خدماتی هستند که نیازمند صلاحیت آنان است. صلاحیت بالینی معیار اصلی اثربخشی آموزش می‌باشد. و شامل توانمندی به کارگیری دانش و اطلاعات، ارتباط و مهارت‌های بین فردی، حل مشکل و مهارت‌های فنی دانشجویان می‌باشد. به منظور بهبود و تقویت مهارت‌ها و دستیابی به صلاحیت‌های بالینی، دانشجویان پزشکی ضروری است بر بالین بیمار حضور یافته و درفیلدهای آموزش بالینی تجربیات یادگیری خود را به بحث و اشتراک بگذارند. که این موضوع در پاندمی کرونا با چالش‌های همراه می‌باشد. مطالعه حاضر باهدف بررسی دیدگاه دانشجویان کارورز پزشکی در دستیابی به صلاحیت‌های بالینی در پاندمی کرونا دانشکده پزشکی گرگان انجام شده است.

روش اجرا: مطالعه به روش کیفی و با رویکرد مطالعه موردی با شرکت دانشجویان کارورز پزشکی دانشکده پزشکی گرگان انجام شده است. نمونه گیری براساس مبتنی بر هدف و حجم آن تا اشباع داده‌ها می‌باشد. داده‌های مطالعه از طریق مصاحبه عمیق جمع آوری شده است. متن مصاحبه‌های استخراج شده باروش و نمان در چهار مرحله مورد تحلیل محتوایی موضوعی قرارگفتند و مضمون‌ها و کدهای مفهومی (تم) از آن استخراج شدند.

یافته‌ها: نتایج تحلیل داده‌ها در قسمت ضرورت و فوائد حضور دانشجویان بر بالین بیمار، شامل مضمون‌های نظامندی پایش و ارزشیابی میزان دستیابی به صلاحیت‌های بالینی، بکارگیری مدبرانه مهارت‌های تکنیکی، دانش، استدلال بالینی، عواطف و ارزش‌های محیط‌های بالینی، ایجاد فرصت آموزش و تمرین مهارت‌ها با صرف وقت بیشتر و پرورش نیروهای کارآمد در نظام سلامت به منظور پاسخگویی به نیازهای جامعه می‌باشد. در قسمت چالش‌ها شامل ترس و نگرانی از ابتلا و انتقال کرونا، موضوع عدالت عمودی در ارائه خدمات و تمرکز خدمات بر روی بیماران کرونایی، مهیا نبودن بستر مناسب زیرساخت‌ها و شفاف نبودن فضای آموزش مجازی و سخت افزارهای و نرم افزارهای جایگزین و عدم کفایت لازم به جایگاه و کیفیت آموزش بالینی در فضای آموزش مجازی و نرم افزاری آن، تعداد زیاد دانشجویان در بعضی از دوره‌ها، توانایی ناکافی بعضی اساتید در بهره‌مندی آموزش مجازی و نرم افزارهای رایج آموزشی و در قسمت راهکارها شامل نظامندی برنامه‌های آموزش صلاحیت بالینی در شرایط پاندمی کرونا، استفاده مفیدتر از برنامه

های آموزشی جایگزین در کنار آموزش مجازی، حضور منقطع و کوتاه دانشجویان با تعداد دفعات محدودتر بر بالین بیمار می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری: ضرورت دستیابی صلاحیت بالینی دانشجویان پزشکی در شرایط پاندمی کرونا جهت پرورش نیروهای کارآمد در نظام سلامت به منظور پاسخگویی به نیازهای جامعه، مستلزم بستر مناسب زیرساخت‌ها و شفاف نمودن برنامه‌های آموزش بالینی بمنظور برخورداری از کفایت لازم به جایگاه و کیفیت آموزش بالینی در فضای آموزش مجازی و نرم افزاری آن می‌باشد. نظامندی پایش و ارزشیابی آموزش صلاحیت بالینی در فضای مجازی، بکارگیری مدبرانه مهارت‌های تکنیکی، دانش، استدلال بالینی، عواطف و ارزش‌های محیط‌های بالینی با ایجاد فرصت‌های هر چند منقطع و محدود آموزش و تمرین مهارت‌ها بر بالین بیمار با صرف وقت حداقلی، موجب ارتقای آموزش و دستیابی صلاحیت بالینی دانشجویان می‌شود. و با توانمندی اساتید در بهره‌مندی از فضای آموزش مجازی و نرم افزارهای جایگزین و جلب همکاری آنها با واقعی نمودن محیط آموزشی با بستری محدود سایر بیماران موجب افزایش کفایت لازم آموزش جهت کسب صلاحیت‌های بالینی دانشجویان در برون رفت از پاندمی کرونا می‌گردد.

کلمات کلیدی: صلاحیت بالینی، دانشجویان کارورز پزشکی، آموزش مجازی

تدوین، اجرا و ارزشیابی واحد درسی "مقدمه‌ای بر یادگیری مجازی" برای دوران پاندمی کرونا

مهسا شکور - محسن شمسی - رضوان آزاد - فاطمه عباسی

دانشگاه ع. پ. اراک

"مقدمه: در حوزه آموزش پزشکی در چند سال گذشته وزارت بهداشت بر ارائه آموزش‌های علوم پزشکی در بستر فضای مجازی تأکید داشته است اما در عمل تنها برخی دانشگاه‌ها اقدام به برگزاری دوره‌های مجازی کرده بودند. با بروز ناگهانی کووید-۱۹، نه تنها سیستم بهداشتی درمانی کشورهای دنیا و از جمله ایران درگیر تغییرات زیاد شد بلکه حوزه آموزش نیز دچار چالش اساسی شد. مطالعه حاضر با هدف تدوین کوریکولوم آموزشی مقدمه‌ای بر یادگیری مجازی انجام شد.

روش اجرا: مطالعه از نوع توصیفی و برنامه ریزی درسی است. مطالعه در ۴ مرحله نیازسنجی، تدوین اهداف و تعیین استراتژی‌ها و تعیین محتوا و نهایتاً

تا از کیفیت و ایمنی مراقبت‌های ارائه شده اطمینان یابند. هدف پژوهش حاضر نیازسنجی آموزشی پرستاران شاغل در بخش‌های ویژه بیمارستان شهید مطهری مرودشت با توجه به رویکرد شایستگی می‌باشد.

روش اجرا: این مطالعه توصیفی - تحلیلی می‌باشد که به بررسی نیاز آموزشی پرستاران بخش‌های ویژه بیمارستان شهید مطهری مرودشت مبتنی بر الگوی شایستگی می‌پردازد. جامعه آماری این پژوهش کلیه پرستاران بخش مراقبت‌های ویژه بیمارستان شهید مطهری مرودشت می‌باشد. که تعداد آنها بر اساس آمار بیمارستان ۱۱۵ نفر در بخش‌های مختلف بود که از این تعداد ۱۰۰ پرسشنامه تکمیل و برگردانده شد. در این پژوهش از الگو شایستگی و پرسشنامه عباسی و کرباسی (۱۳۹۴) جهت گردآوری داده‌ها استفاده گردید. در این پژوهش نیز روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط اساتید گروه پرستاری و آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن از طریق الفای کرونباخ مورد محاسبه قرار گرفت و ۰/۸۷ بدست آمد.

یافته‌ها: نتایج این مطالعه نشان داد تفاوت معنی داری میان ارزیابی پرستاران بخش مراقبت‌های ویژه بیمارستان شهید مطهری از وضع موجود ($3/73 \pm 3/317$) و مطلوب ($8/52 \pm 32/425$) وجود دارد براساس یافته‌های این مطالعه مبنی بر اولویت نیاز پرستاران به کسب مهارت بیشتر، می‌توان نتیجه گرفت برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی در زمینه‌های مختلف، مشتمل بر مراقبت اصولی از کاتترها و اتصالات بیمار، مهارت فیزیکی و شیمیایی صحیح مددجو، اصول تغذیه صحیح مددجو، اصول حمایت روحی و روانشناختی بیمار و خانواده او، اصول آموزش به مددجو، مستندسازی، مراقبت از خود، رهبری و ایجاد انگیزش، مدیریت بحران و اصول مهارت‌های کلامی و روابط بین فردی و به طور کلی بهبود و تقویت مهارت پرستاران جز مهمترین نیازهای آموزشی این مرکز درمانی می‌باشند.

بحث و نتیجه گیری: براساس یافته‌های این مطالعه مبنی بر اولویت نیاز پرستاران به کسب مهارت بیشتر، می‌توان گفت بهبود و تقویت مهارت پرستاران جز مهمترین نیازهای آموزشی این مرکز درمانی می‌باشند.

کلمات کلیدی: نیازسنجی، شایستگی بالینی، مراقبت‌های ویژه.

ارزشیابی برنامه انجام شد. نیازسنجی از منابع مختلف نیازسنجی یعنی مقاله‌ها، دانشجویان، استادان و مسئولین انجام شد. جهت نیازسنجی از ۳۰ نفر از دانشجویان مصاحبه فردی با سؤالات ساختارمند توسط یک دانشجوی آموزش دیده انجام شد. ۱۲ نفر از اساتید از رشته‌های مختلف در طی جلسات فوکوس گروپ در خصوص نیازهای آموزشی نظر خود را اعلام کردند. تیمی از افراد صاحب نظر در حوزه آموزش مجازی اهداف، محتوا و استراتژیهای آموزشی را بازبینی کردند. برای هر یک از اهداف، با کمک کمترین و استوریلاین تولید محتوا شد، و برای آموزش بر روی سامانه نوید گذاشته شد. جهت ارزشیابی از دو سطح اول الگوی کرک پاتریک استفاده شد. جهت ارزیابی میزان رضایت، پرسشنامه محقق ساخته در بین دانشجویان به صورت محرمانه و بدون نام و الکترونیکی توزیع شد.

یافته‌ها: تمامی دانشجویان به پرسشنامه‌های رضایت سنجی و سؤالات آزمون جهت ارزیابی میزان یادگیری پاسخ دادند. میانگین نمره رضایت دانشجویان از ۲۰ نمره ۱۸.۴۳ شد و در ارزیابی میزان یادگیری، میانگین نمرات آنها به ترتیب معادل ۱۹.۳۳، ۱۴.۷۳ و ۱۶.۳۵ از ۲۰ نمره شد.

بحث و نتیجه گیری: اجرای این برنامه ریزی درسی واحد مقدمه‌ای بر یادگیری مجازی برای دانشجویان ترم یک در دوران کرونا و حتی پس از کرونا می‌تواند منجر به آشنایی بیشتر دانشجویان با روشهای آموزشی در حوزه آموزش مجازی و بهره‌گیری بهتر ایشان شود.

کلمات کلیدی: تدوین واحد درسی، بر یادگیری مجازی، پاندمی کرونا، برنامه ریزی درسی

پژوهش در آموزش علوم پزشکی

نیاز سنجی آموزشی پرستاران بخش‌های ویژه بیمارستان شهید مطهری مرودشت مبتنی بر الگوی شایستگی

علی اصغر حیات - رحمت اله عرب زاده - محمد حسن کشاورزی - زهرا صفاری - محمد جعفری - سعیده حبیبی

دانشگاه ع. پ. شیراز

مقدمه: تضمین شایستگی بالینی پرستاران که بزرگترین بخش ارائه دهندگان خدمات بهداشتی درمانی را تشکیل می‌دهند از اهمیت به سزایی برخوردار است. مدیران پرستاری نیز باید به طور مداوم شایستگی بالینی پرستاران را مورد ارزیابی قرار دهند.

برازش یک مدل برای درگیری شناختی دانشجویان علوم پزشکی در تکالیف یادگیری: نقش سبک‌های هویت و اهداف پیشرفت

مهدی ربیعی - راضیه خسروراد

دانشگاه ع. پ. سبزوار

مقدمه: یادگیری فرآیندی است که موجب سازگاری و بقا در موجودات زنده می‌گردد و از توانایی‌های مهم سیستم عصبی به حساب می‌آید بنابراین روان‌شناسان و متخصصان تعلیم و تربیت از دیرباز مشغول بررسی و مطالعه یادگیری به ویژه یادگیری دانشجویان و عوامل مرتبط با آن بوده‌اند. درگیری شناختی یا اهتمام شناختی از متغیرهایی است که در کنار متغیرهای انگیزشی یکی از مهم‌ترین عوامل اثر گذار بر یادگیری است این متغیرها در کنار متغیرهای هویتی، می‌توانند یادگیری مادام‌العمر را موجب شوند. درگیری شناختی همان فعالیت‌های آشکار و پنهان ذهنی یا پردازش اطلاعات هستند که در هنگام یادگیری به وسیله یادگیرندگان به کار گرفته می‌شود یا به عبارت ساده‌تر کاربرد راهبردهای شناختی و فراشناختی و خودتنظیمی در حین یادگیری و انجام تکالیف درسی می‌باشد. راهبردهای شناختی و فراشناختی شامل راهبردهای تکرار و مرور، بسط و گسترش و سازماندهی، برنامه‌ریزی و ... است. نقش انگیزش در یادگیری هیچگاه پوشیده نبوده است؛ لذا یکی از راه‌هایی که دانشجویان را از نظر ذهنی فعال می‌کند، وجود انگیزه است. نتایج تحقیقات نیز نشان داده‌اند که دانشجویان برای خوب انجام دادن تکالیف درسی و عملکرد مناسب نیاز به مهارت‌های شناختی و انگیزشی دارند. (۱). اهداف پیشرفت یکی از سازه‌های انگیزشی است که می‌توان آن را به عنوان یکی از توانمندسازهای تحصیلی مورد توجه قرار داد اهداف پیشرفت به دو دسته اهداف تبحری و عملکردی تقسیم می‌شوند. یادگیرندگان دارای اهداف تبحری به دنبال توسعه مهارت‌ها و دانش جدید، درک و فهم مطالب و رسیدن به تبحر بر اساس معیارهای شخصی خود برای یادگیری هستند (۳) و هدف آن‌ها از تحصیل واقعاً یادگیری و تجربه کردن است در حالی که یادگیرندگان دارای اهداف عملکردی متمرکز بر توانایی‌های خود هستند و سعی دارند در رقابت با دیگران توانایی خود را به اثبات برسانند و شایستگی خود را با بهتر عمل کردن نسبت به دیگران نشان می‌دهند (۴). هویت به عنوان یک نظریه مربوط به خود تعریف می‌شود، که افراد در نتیجه برخورد با شرایط مختلف زندگی این نظریه را شکل می‌دهند (۹). سبک‌های هویت به سه دسته تقسیم می‌شوند: سبک هویت اطلاعاتی، سبک هویت هنجاری و سبک هویت مغشوش اجتنابی. افرادی که دارای سبک هویت اطلاعاتی هستند در تمام امور و تصمیم‌گیری‌های مهم زندگی به جستجو و کنکاش می‌پردازند. دانشجویانی که از سبک هویت هنجاری استفاده می‌کنند، در موضوعات

مهم زندگی و تصمیم‌گیری‌ها به انتظارات و دستورهای افراد مهم زندگی خود مثل والدین و معلمان تکیه می‌کنند و افراد دارای سبک هویت مغشوش - اجتنابی تا جایی که ممکن است از مواجهه با مسائل و تعارضات دوری می‌کنند. هدف پژوهش طراحی مدلی برای اهتمام شناختی با تاکید بر سبک‌های هویت و نقش واسطه‌ای اهداف پیشرفت می‌باشد.

روش اجرا: پژوهش حاضر از نوع طرح‌های غیر آزمایشی و به طور دقیق‌تر طرح همبستگی است که با استفاده از تحلیل مسیر رابطه متغیرها را مورد بررسی قرار داده است. نمونه پژوهش تعداد ۶۳۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار هستند که با استفاده از نمونه‌گیری چند مرحله‌ای انتخاب شدند. به منظور ارزیابی متغیرهای پژوهش از مقیاس‌های سبک هویت برزنسکی (3-ISI) و اهداف پیشرفت میگلی و همکاران (PALS) و راهبردهای انگیزشی برای یادگیری (MSLQ) استفاده شد. روایی و اعتبار مقیاس‌ها به وسیله تحلیل عاملی تاییدی و اعتبار مرکب بررسی شد. داده‌ها با استفاده از روش آماری تحلیل مسیر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: سبک هویت اطلاعاتی بر اهتمام شناختی هم اثر مستقیم و هم اثر غیر مستقیم دارد، هر دو اثر در سطح ۰/۰۱ معنادار هستند. اثر غیر مستقیم آن، از طریق نقش واسطه‌گری اهداف تبحری اعمال می‌شود. سبک هویت هنجاری نیز بر اهتمام شناختی اثر دارد که به واسطه اهداف رویکرد- عملکرد و اهداف اجتناب عملکرد صورت می‌گیرد. مسیر سبک هویت مغشوش - اجتنابی به اهداف اجتناب - عملکرد از مدل برازش شده حذف شده است. مدل برازش شده توانسته است ۴۱٪ اهتمام شناختی را پیش بینی کند.

بحث و نتیجه‌گیری: برای بهبود یادگیری می‌توان اهتمام شناختی (کوشش‌های ذهنی) را به واسطه متغیرهای هویتی و انگیزشی هدفمند کرد. دانشجویانی که سبک هویت اطلاعاتی دارند و جستجوگر هستند از طریق هدایت به سمت جهت‌گیری هدفی تبحری، درگیر تکالیف یادگیری شده تا شایستگی‌های خود را در تسلط بر تکالیف محوله نشان دهند و این وظایف اساتید است که اهداف پیشرفت سازگاران را در دانشجویان توسعه دهند.

کلمات کلیدی: سبک‌های هویت، اهتمام شناختی، اهداف پیشرفت

شناسایی مولفه‌های انگیزشی مورد هدف استراتژی‌های تنظیم انگیزشی در فرایند پایش فراانگیزشی

علی نوروزی - مریم علیزاده - سعیده نوروزی

دانشگاه ع. پ. زنجان

مقدمه: در پایش فراانگیزشی دانشجویان سعی می‌کنند مؤلفه انگیزشی افت کرده را شناسایی کنند تا با استفاده از استراتژی‌های تنظیم انگیزشی، کمیت و کیفیت آن را تنظیم نمایند. بنابراین ۲ سؤال مهم مطرح می‌شود: ۱- مولفه‌های انگیزشی درگیر در پایش فراانگیزشی کدامند؟ ۲- هر یک از استراتژی‌های تنظیم انگیزشی بطور خاص کدامیک از مؤلفه‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد؟ مطالعه حاضر با هدف پاسخگویی به این دو سؤال طراحی شد.

روش اجرا: در یک فرایند نظام مند مولفه‌های انگیزشی درگیر در پایش فراانگیزشی تبیین شدند و پرسشنامه‌ای برای اندازه‌گیری آنها طراحی شد. سپس با استفاده از مدل‌سازی معادله ساختاری، روابط پیشگویی‌کنندگی بین مولفه‌های انگیزشی و استراتژی‌های تنظیم انگیزش مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته‌ها: پرسشنامه مولفه‌های انگیزشی شواهد معتبری از روایی و پایایی نشان داد. در تحلیل عاملی اکتشافی ۶ فاکتور کشف شدند که در مجموع ۷۴٪ واریانس را تبیین کردند. مولفه‌های شناسایی شده در تطابق کامل با مولفه‌های ارائه شده در مدل میل و شولر بودند. در بررسی روابط پیشگویی‌کنندگی هر یک از ۴ مولفه خودکارآمدی، ارزش درونزاد، ارزش مربوط به خود و ارزش ارتقا به طور اختصاصی توسط ۲ استراتژی تنظیم انگیزشی پیشگویی شدند.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به وجود رابطه خاص پیشگویی‌کنندگی بین استراتژی‌ها و مولفه‌ها، در صورت افت (کمیت یا کیفیت) انگیزه تحصیلی دانشجویان، می‌توان مؤلفه انگیزشی افت کرده را شناسایی نمود و استراتژی خاص مربوط به آن را به عنوان راهکاری جهت ارتقای سطح انگیزش پیشنهاد کرد.

کلمات کلیدی: انگیزش، فراانگیزش، استراتژی‌های تنظیم انگیزشی، خودتنظیمی یادگیری

بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی البرز در مورد عوامل مؤثر بر ارتباط دانشجویان - بیمار

مریم آقابراری - مهسا خدمتی زارع - روح انگیز نوروزی نیا - سیده صغری طاهر هریکنندی

دانشگاه ع. پ. البرز

مقدمه: دانشجویان پرستاری از گروه‌های مهمی هستند که به صورت مستقیم با بیماران در ارتباطند؛ از این رو، لازم است به عنوان افرادی که با بیماران تعامل مستقیم دارند، از مهارت‌های ارتباطی خوبی برخوردار باشند. برقراری ارتباط مؤثر، به دانشجویان پرستاری در کسب آمادگی برای پذیرش نقش پرستاری و مراقبتی، کمک کننده بوده و برای مراقبت موفقیت آمیز از بیمار ضروری است. به عبارت دیگر، برقراری ارتباط مؤثر، بخش مهمی از فرآیند یادگیری، عامل رشد فردی و حرفه‌ای دانشجویان، ارتقاء صلاحیت، بهبود و ارتقاء مهارت‌های بالینی، اعتماد به نفس، و انگیزه شغلی آنان محسوب می‌شود. به سبب تأکید روز افزون بر یادگیری و تأثیر ارتباط بر توانمندی آموزشی دانشجویان، تمرکز متخصصان آموزش و مراقبت‌های بهداشتی به سمت رابطه دانشجویان و بیمار سوق یافته است. با توجه به اینکه دانشجویان پرستاری در دوره‌های کارآموزی به عنوان پرستاران آینده باید بتوانند ارتباط صحیحی با بیمار برقرار کنند، بررسی عوامل مؤثر بر ارتباط دانشجویان - بیمار، می‌تواند به بهبود فرآیندهای ارتباطی دانشجویان با بیماران کمک نموده و باعث بهبود آموزش و یادگیری مهارت‌های بالینی شود. به همین سبب نیاز به مطالعات بیشتری در زمینه ارتباط دانشجویان احساس می‌شود تا بتوان با بررسی نظرات دانشجویان این رشته در ابعاد مختلف موضوع ارتباط با بیمار، به نتایج کاربردی جهت ارتقاء این مهارت، دست یافت. از این رو، مطالعه حاضر با هدف تعیین عوامل مؤثر بر ارتباط دانشجویان - بیمار از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی البرز در سال ۱۳۹۹ انجام شد.

روش اجرا: پژوهش حاضر از نوع توصیفی-مقطعی است که در طی نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ در دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی البرز انجام شد. گروه هدف، کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری ترم ۳-۸ بودند که به روش سرشماری وارد مطالعه شدند. معیارهای ورود به مطالعه، شامل گذراندن حداقل یک واحد کارآموزی حضوری و داشتن تجربه ارتباط با بیمار و تمایل به شرکت در مطالعه بود. دانشجویان ترم ۱ و ۲ به دلیل عدم گذراندن دوره حضوری کارآموزی از لیست پژوهش حذف شدند. جهت گردآوری داده‌ها، متناسب با اهداف مطالعه، از یک پرسشنامه محقق ساخته عوامل مؤثر بر ارتباط دانشجویان - بیمار، به همراه اطلاعات دموگرافیک استفاده شد. با توجه به بحران کرونا

و عدم دسترسی حضوری به واحدهای پژوهش، از نسخه الکترونیکی پرسشنامه استفاده شد. پس از کسب مجوزهای لازم برای انجام پژوهش، در بازه زمانی (تیر تا شهریور ماه ۱۳۹۹) جمع آوری داده‌ها از طریق ارسال لینک پرسشنامه الکترونیکی در فضاهای مجازی (شبکه‌های اجتماعی تلگرام و واتس اپ) مربوط به گروه‌های دانشجویی هر دوره، انجام شد. اطلاعات جمع آوری شده توسط نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ و آزمون‌های آماری توصیفی مورد تجزیه تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: از ۱۷۰ دانشجوی مقطع کارشناسی پرستاری ترم ۳-۸، ۱۴۹ نفر پرسشنامه الکترونیکی را تکمیل کردند و میزان پاسخ دهی ۸۷/۶۴٪ بود. بر اساس یافته‌های حاصل از پرسشنامه، دانشجویان عوامل حرفه‌ای را با میانگین $3/98 \pm 0/65$ به عنوان عامل عمده مؤثر بر ارتباط، و عوامل فردی را با میانگین $3/44 \pm 0/55$ به عنوان کمترین عامل مؤثر بر ارتباط خود با بیماران شناسایی کردند. همچنین؛ از بین عوامل فردی با میانگین $(3/0 \pm 44/55)$ ، وجود احساسات منفی (خواب آلودگی، استرس، عدم اعتماد به نفس) در دانشجو، در بین عوامل اجتماعی با میانگین $(3/0 \pm 58/54)$ ، اعتماد بیمار و همراهان او به توان علمی و عملی دانشجو، در بین عوامل آموزشی با میانگین $(3/84 \pm 0/60)$ ، مهارت دانشجوی پرستاری در زمینه ارتباط با بیمار، در بین عوامل محیطی با میانگین $(3/0 \pm 87/66)$ ، شرایط نامناسب محیطی (عدم تهویه مناسب محیطی، گرما، سرما، بوی نامطبوع)، در بین عوامل حرفه‌ای با میانگین $(3/0 \pm 98/65)$ ، تجارب قبلی دانشجو در برقراری ارتباط با بیمار و در بین شرایط بالینی بیمار با میانگین $(3/83 \pm 0/59)$ ، ابتلای مددجو به بیماری‌های قابل انتقال، به عنوان عمده عوامل مؤثر بر ارتباط دانشجو-بیمار از دیدگاه دانشجویان شناسایی شدند.

بحث و نتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشان داد که بر اساس دیدگاه دانشجویان به ترتیب، عوامل حرفه‌ای، محیطی، شرایط بالینی، و آموزشی در درجه اول اهمیت و سپس عوامل اجتماعی و فردی می‌توانند بر ارتباط دانشجو-بیمار مؤثر باشند. مدیران و مسئولان پرستاری، می‌توانند از طریق رفع موانع موجود در سیستم‌های آموزشی که سبب ایجاد اختلال در ارتباط دانشجو-بیمار می‌شوند، شرایط بهبود کیفیت آموزش دانشجویان را فراهم کرده و کیفیت خدمات مراقبتی ارائه شده توسط دانشجویان به بیماران را ارتقاء دهند. بدین منظور، پیشنهاد می‌شود تا کلیه دانشجویان پرستاری، قبل از شروع واحدهای کارآموزی، در کارگاه‌ها و دوره‌های تخصصی مهارت‌های ارتباطی/ارتباط مؤثر با بیمار، شرکت کنند و این دوره بخشی از برنامه درسی ایشان باشد."

کلمات کلیدی: ارتباط، بیمار، دانشجوی پرستاری

ارزیابی حرفه‌ای گری اساتید بالینی از دیدگاه کارآموزان و کارورزان پزشکی گروه‌های آموزشی مرکز آموزشی درمانی امام خمینی (ره) ساری در سال ۱۴۰۰

پژمان محمدعلیزاده - مریم زلیکانی - مهران رضوی پور - محمد غفاری همدانی - کاوه حدادی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: یکی از وظایف اساتید پزشکی، تضمین یادگیری اخلاق پزشکی است و آنان راهنمای یادگیری اخلاق محسوب می‌شوند. امروزه تاکید بسیاری بر آموزش حرفه‌ای گری در دانشگاه‌های پزشکی دنیا می‌شود. با این حال، ایجاد و تاثیرگذاری بر شکل‌گیری شخصیت حرفه‌ای و رفتارهای مرتبط با حرفه‌ای گری، یکی از موضوعات پرچالش و مشکل آفرین در آموزش پزشکی است، انتظار می‌رود ارزش‌های حرفه‌ای گری در طول تحصیل در دانشکده پزشکی و در طول مراقبت از بیماران شکل بگیرد. بررسی نظرات کارآموزان و کارورزان رشته پزشکی یکی از روش‌های ارزیابی حرفه‌ای گری در محیط بالینی است که به شیوه‌های مختلف انجام می‌شود. از آنجایی که اساتید الگوهای مناسبی برای نقش‌پذیری فراگیران می‌باشند و از سوی دیگر دانشجویان به دلیل حضور مستقیم در موقعیت آموزشی ارتباط نزدیکی با اساتید دارند، بنابراین دیدگاه آنان نسبت به ویژگی‌های یک استاد می‌تواند تأثیر زیادی در فرایند یادگیری داشته باشد. پژوهش حاضر با هدف بررسی دیدگاه کارآموزان و کارورزان رشته پزشکی در خصوص حرفه‌ای گری اساتید بالینی انجام پذیرفت.

روش اجرا: این پژوهش یک مطالعه توصیفی بود. جامعه آماری کارآموزان و کارورزان رشته پزشکی مرکز آموزشی درمانی امام خمینی ساری دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۴۰۰ بود که به روش نمونه‌گیری سرشماری انتخاب شدند (۹۹ نفر). ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته با ۳۰ سؤال مرتبط با حرفه‌ای گری اساتید بالینی بود. این پرسشنامه حاوی ۳۰ سؤال پاسخ بسته (لیکرت ۵ نقطه‌ای: بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم و بسیار کم با بارم بندی ۱-۵) می‌باشد که از این بین ۴ سؤال به ارزیابی نوع دوستی، ۵ سؤال به ارزیابی تعالی شغلی، ۴ سؤال به ارزیابی مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی اجتماعی، ۵ سؤال به ارزیابی وظیفه‌شناسی، ۶ سؤال به ارزیابی احترام به دیگران و ۶ سؤال به ارزیابی درستی و صداقت پرداختند.

برای تعیین روایی پرسشنامه از روایی صوری، روایی محتوا استفاده شد. روایی صوری این پرسشنامه توسط اساتید راهنما و مشاور و متخصصان

طراحی و اعتبارسنجی پرسش نامه دانش، نگرش و عملکرد نسبت به استدلال بالینی و پزشکی مبتنی بر شواهد

سیدامیر یاسین احمدی - مزگان جاودانی مسرور

دانشگاه ع. پ. ایران

مقدمه: با توجه به نقشی که استدلال بالینی و پزشکی مبتنی بر شواهد (EBM) در نظام سلامت دارد، تصمیم گرفتیم تا به طراحی یک مجموعه پرسش نامه دانش، نگرش و عملکرد (موسوم به KAP) نسبت به آن‌ها در اینترنت های پزشکی و رزیدنت‌های زنان دانشگاه علوم پزشکی ایران بپردازیم.

روش اجرا: این مطالعه به صورت مقدماتی بر روی ۶۰ نفر انجام شد. ابزار مطالعه یک مجموعه پرسش نامه حاوی ۱۰ سؤال در هر جزء KAP با ۵ گزینه براساس مقیاس لیکرت بود. جهت بررسی ثبات درونی نیز آلفای کرونباخ محاسبه گردید. فرایند کاهش تعداد سؤالات در هر جزء (component) به طور جداگانه انجام گرفت. کاهش تعداد سؤالات براساس همبستگی مورد-کل و تحلیل عاملی انجام شد.

یافته‌ها: پس از کاهش تعداد سؤالات به گونه‌ای که به طور همزمان بالاترین آلفای کرونباخ، تحلیل واریانس معنادار و نتیجه‌ی تک جزئی در تحلیل عاملی بدست آید، نهایتاً ۳۹ سؤال از ۶۰ سؤال اولیه باقی ماند. بیشترین ثبات درونی متعلق به دانش EBM (آلفای کرونباخ = ۰.۹۱۸) و کمترین آن متعلق به دانش استدلال بالینی (آلفای کرونباخ = ۰.۷۶۷) بود.

بحث و نتیجه گیری: مطالعه حاضر یک مجموعه پرسش نامه کامل KAP جهت استدلال بالینی و EBM ارائه می‌نماید که می‌توان از آن به منظور بررسی وضعیت KAP در دانشجویان و نیز ارتباط آن با سایر عوامل پرداخت.

کلمات کلیدی: استدلال بالینی، پزشکی مبتنی بر شواهد، پرسش نامه

مورد بازبینی قرار گرفت. روایی محتوایی پرسشنامه با استفاده از محاسبه ضریب CVR مورد بررسی قرار گرفت. ابتدا برای تعیین نسبت روایی محتوا از ۲۰ متخصص و خبره از متخصصان آموزش پزشکی، آموزش بالینی و آموزش عالی درخواست شد تا هر آیتم را بر اساس طیف سه قسمتی (ضروری است، مفید است ولی ضروری نیست، ضرورتی ندارد) بررسی نمایند. سپس با استفاده از فرمول CVR، نسبت روایی محتوایی محاسبه گردید. بر اساس جدول لاوشه، برای تعیین حداقل ارزش شاخص نسبت روایی محتوا، عباراتی که میزان CVR آن‌ها از ۰.۴۲ (بر اساس ارزیابی ۲۰ متخصص) بالاتر بود حفظ گردید و ۶ سؤال پرسشنامه به دلیل نمره کمتر از ۰.۴۲ از پرسشنامه حذف شدند. پایایی ابزار با استفاده از آلفای کرونباخ ۰.۸۷ محاسبه گردید. داده‌ها با استفاده از میانگین، من ویتنی و کای دو مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: تعالی شغلی اساتید بالینی از دیدگاه کارآموزان و کارورزان گروه‌های آموزشی مرکز آموزشی درمانی امام خمینی (ره) ساری در وضعیت مطلوبی قرار ندارد و وظیفه شناسی، درستی و صداقت، احترام به دیگران، مسئولیت پذیری و پاسخگویی اجتماعی و نوع‌دوستی اساتید بالینی از دیدگاه کارآموزان و کارورزان گروه‌های آموزشی مرکز آموزشی درمانی امام خمینی (ره) ساری در وضعیت مطلوبی قرار دارد ($P > 0.05$ value). تعالی شغلی، وظیفه شناسی، صداقت و درستی، احترام به دیگران، اساتید بالینی از دیدگاه زنان و مردان شرکت‌کننده تفاوت ندارد ($P < 0.05$ value). مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی اجتماعی و نوع‌دوستی اساتید بالینی از دیدگاه زنان و مردان شرکت‌کننده تفاوت دارد ($P > 0.05$ value). تعالی شغلی، وظیفه شناسی، صداقت و درستی، احترام به دیگران، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی و نوع‌دوستی اساتید بالینی از دیدگاه گروه‌های آموزش مختلف تفاوت دارد ($P > 0.05$ value).

بحث و نتیجه گیری: یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد تعالی شغلی، وظیفه‌شناسی، درستی و صداقت، احترام به دیگران، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی و نوع‌دوستی اساتید بالینی در وضعیت مطلوبی قرار دارد، جهت تعالی اخلاقی، برگزاری دوره‌های آموزش تخصصی کوتاه‌مدت اخلاق پزشکی و روش‌های تدریس فعال برای همه اساتید پزشکی پیشنهاد می‌شود.

کلمات کلیدی: حرفه‌ای گری، کارآموزان، کارورزان، اساتید بالینی

بررسی نظرات دانشجویان در خصوص میزان رعایت اصول اخلاقی در آموزش مجازی اساتید

مهدی یوسفی - سمیه فضائلی - محسن لعل موسوی - هما حاجی زادگان -
مرضیه معراجی

دانشگاه ع. پ. مشهد

مقدمه: کدهای اخلاقی در آموزش شامل ارزش‌ها و اهداف حرفه‌ای هستند که دستورالعمل‌هایی را برای اساتید در رابطه با عملکردشان ارائه می‌دهد. آموزش آنلاین نیز گونه خاصی از رویکردهای آموزشی بوده، ریشه در ارتباطات مبتنی بر کامپیوتر دارد. از آن جایی که این نوع آموزش به صورت تشکیل کلاس‌های مجازی و از طریق شبکه اینترنتی صورت می‌گیرد، چالش‌های اخلاقی خاص خود را دارا می‌باشد که هدف از این مطالعه بررسی میزان رعایت این اصول در آموزش مجازی ارائه شده در دانشکده علوم پیراپزشکی مشهد در سال ۱۳۹۹ بوده است.

روش اجرا: در مرحله اول کدهای اخلاقی موجود در منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی موجود و در دسترس، بررسی شد. به منظور جستجو، از پایگاه‌های اطلاعاتی PubMed و Science Direct و از پایگاه‌های اطلاعاتی دیگر مانند Web of Science, ICMJE, AMEE guide استفاده شد و موتور جستجوی Google Scholar کمک گرفته شد. کلید واژه‌های جستجو شامل کد، اخلاق، شاخص، مؤلفه، آموزش آنلاین و واژه‌های معادل بود.

پس از تهیه لیست کدهای اخلاقی مورد نظر، موارد مورد نظر در پرسشنامه‌ای تدوین شد و پس از بررسی روایی محتوای به روش تعیین میزان CVR, CVI با نظرسنجی از حداقل ۸ متخصص امور آموزش و آموزش مجازی، و پایایی پرسشنامه به روش تعیین میزان آلفای کرونباخ، پرسشنامه تدوین شد. قسمت اطلاعات دموگرافیک و تحصیلی نیز در پرسشنامه لحاظ شد. میزان رعایت این کدهای اخلاقی در آموزش‌های مجازی دانشکده پیراپزشکی علوم پزشکی مشهد توسط دانشجویانی که طی یک یا دو ترم گذشته تحت آموزش مجازی قرار گرفته‌اند ارزیابی و بررسی شد. قبل از شرکت از دانشجویان رضایت جهت شرکت در مطالعه اخذ شد.

یافته‌ها: روایی سؤالات پرسشنامه بالای ۰/۷۸ و پایایی آن ۰/۸۸ به دست آمد. در مجموع ۲۳۰ دانشجو از ۷ رشته مختلف در دانشکده در این مطالعه شرکت کردند. اکثر دانشجویان (۵۲٪) ساکن مشهد و ۶۸٪ خانم و اکثراً (۹۰٪) دانشجوی مقطع کارشناسی بودند. متوسط تعداد دروس مجازی گذرانده ۷ درس بود و متوسط تعداد اساتید دارای درس مجازی در

گروه‌های مختلف ۴ استاد بود. بهترین عملکرد اساتید در حیطه‌های عدم تبعیض بین دانشجویان (۴۰/۱۴) و حفظ حریم شخصی دانشجویان (۴ از ۵) و ضعیف‌ترین عملکرد در حیطه بارگزاری به موقع دروس در سامانه نوید (۳۰/۵۶) و توجه به تفاوت‌های فردی دانشجویان (۳۰/۵۵) دیده شد. میانگین امتیاز اخلاق حرفه‌ای اساتید دانشکده ۳۰/۷۸ بود که امتیاز خوبی می‌باشد. از بین ۷ گروه آموزشی مورد بررسی، گروه آموزشی فیزیوتراپی (۴۰/۱۷) و گفتاردرمانی (۴۰/۱۴) بیشترین و گروه‌های رادیولوژی (۳۰/۳۳) و کاردرمانی (۳۰/۴۸) کمترین میانگین امتیازات را کسب کردند.

بحث و نتیجه گیری: یافته‌ها نشان دهنده عملکرد خوب اساتید در حیطه اخلاق در آموزش مجازی ارائه شده توسط اساتید در دانشکده علوم پیراپزشکی مشهد بود. توجه به بارگزاری مرتب دروس در سامانه نوید و توجه به تفاوت‌ها فردی دانشجویان و ارزشیابی منصفانه اساتید می‌تواند در افزایش رضایت از رعایت اخلاق حرفه‌ای اساتید مؤثر باشند.

کلمات کلیدی: اخلاق، آموزش آنلاین، مجازی، دانشجو، استاد، دانشکده

واکوی عوامل تاثیرگذار بر تدوین طرح و تداوم اجرای دانش پژوهی آموزشی: یک تحلیل محتوای قراردادی کیفی

سیاوش مرادی - یدالله زارع زاده - فثانه عمویی - مریم نعمتی - رقیه ولی پور
خواجه غیاثی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: در سال‌های اخیر، دانشگاه‌های علوم پزشکی متقاعد شده‌اند که نقش‌های متفاوتی را برای معلم پزشکی در نظر بگیرند و اهمیت تبدیل معلم به مقام معلم به عنوان یک دانش پژوه مورد توجه قرار گرفته است. علیرغم توجه ویژه به دانش پژوهی آموزشی در آیین نامه ارتقاء و جشنواره‌های دانشگاهی و کشوری، همچنان این مفهوم در بین برخی اعضای هیات علمی، موضوعی غریب و نوآشنا است.

هدف: از آنجائیکه شناسایی عوامل تاثیرگذار بر نوآوری و خلاقیت اعضای هیات علمی در دانشگاه‌ها می‌تواند فراهم کننده زمینه مناسب جهت پرورش و تعالی دانشکده‌های وابسته به علوم پزشکی باشد و از طرف دیگر با عنایت به اینکه در جستجوی صورت گرفته در منابع معتبر شواهدی دال بر رصد تداوم اجرای فرآیندهای آموزشی نیافتیم، لذا در این مطالعه برآن شدیم ضمن واکوی نقطه نظرات صاحب‌نظران دانشگاهی به چند پرسش بنیادین در این خصوص پاسخ دهیم.

روش اجرا: در این مطالعه از روش تحقیق کیفی با رویکرد بحث گروهی متمرکز استفاده شده است. بدین منظور یک نمونه غیراحتمالی و هدفمند از مجریان، همکاران، مشاوران و یا داوران فرآیندهای آموزشی دانشگاهی و یا کشوری در ده سال گذشته از بین اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی مازندران جهت شرکت در دو جلسه بحث گروهی متمرکز انتخاب شدند. پرسش محوری که از شرکت کنندگان پرسیده شد، عبارت بود از مهمترین عوامل طراحی و تداوم اجرای یک فرآیند آموزشی توسط یک عضو هیات علمی کدامند؟ مدت زمان اجرای هر جلسه ۲ ساعت بوده که از آن مدت، نود دقیقه به بحث و تعامل اعضای گروه درباره موضوع پژوهش اختصاص یافته و در سی دقیقه باقیمانده، مصاحبه گر به مرور و جمع بندی نقطه نظرات شرکت کنندگان پرداخته است. برای ثبت داده‌ها هم از ضبط صوت و هم یادداشت برداری استفاده شد. برای تحلیل داده‌های حاصل از بحث، از روش تحلیل محتوای کیفی با رویکرد قراردادی استفاده شد. بدین منظور چندگام شامل آماده سازی داده‌ها، تعیین واحد معنا، توسعه طبقات و نقشه کدگذاری، آزمون نقشه کدگذاری در یک نمونه از متن، کدگذاری تمام متن، ارزیابی همسانی کدگذاری خود، ترسیم نتیجه گیری خود از داده‌های کدگذاری شده و در نهایت گزارش روش‌ها و یافته‌ها برداشته شد. جهت اثبات صحت و استحکام یافته‌های مطالعه از معیارهای پیشنهادی گوبا و لینکلن استفاده شد. در این راستا و به منظور ارزیابی مقبولیت نتایج مطالعه از شیوه "کنترل توسط همکاران" استفاده شد. همچنین جهت ارزیابی قابلیت انتقال، به ارائه مجموعه داده‌ها و توضیحات غنی پرداختیم. نیز با انسجام بخشی به فرآیندهای داخلی و راهی که پژوهشگر برای تغییر شرایط موجود شرح می‌داد، قابلیت اعتماد یافته‌ها مورد ارزیابی قرار گرفت. در ادامه تاییدپذیری یافته‌ها ضمن بررسی نظرات سایر افرادی که نتایج پژوهش را خواندند مورد ارزیابی قرار گرفت. لازم بذکر است پروپزال مطالعه حاضر در معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مجازی مورد تأیید قرار گرفت و کد اخلاق گرفت.

یافته‌ها: پس از ادغام کدهای مستخرج از دو جلسه بحث گروهی متمرکز و بازبینی‌های مکرر در نهایت ۱۰۲ کد شناسایی شد. سپس این کدها در ۱۹ مقوله طبقه بندی شدند که شامل تعهد فردی، وجود نیاز آموزشی، پشتیبانی مالی، توانمندسازی، تیم سازی، وجود منابع اطلاعاتی، رهبری و مدیریت آموزشی، ایجاد مشوق‌های سازمانی، فرهنگ سازی، ویژگی‌های فردی، ارزشیابی نتایج فرآیندهای آموزشی، حمایت مادی و معنوی، منتورشیپ، استمرار نیاز آموزشی، محیط آموزشی حمایت گر، توسعه برنامه درسی، مدیریت و رهبری آموزشی، کاربرد نتایج و در نهایت انتشار نتایج می‌باشد. در نهایت ۹ مقوله اول ذیل درون مایه تدوین طرح و ۱۰ مقوله دیگر ذیل درون مایه تداوم طرح قرار گرفتند.

بحث و نتیجه گیری: این مطالعه نشان داد که علاقمندی شخصی عضو هیات علمی به انجام فعالیت‌های دانش پژوهی وقتی با وجود یک نیاز آموزشی مبرم، وجود منابع کافی، آشنایی با مفاهیم و مدل‌های آموزش پزشکی، جلب مشارکت افراد آگاه، وجود مشوق‌های سازمانی و مدیریت حامی آموزشی همراه باشد قطعاً منجر به تدوین طرح‌های دانش پژوهی خواهد شد. از طرف دیگر، بازاندیشی فرآیندهای طی یک سازوکار نظام مند، وجود مشوق‌های بیرونی و درونی، مستمر بودن طبیعت نیاز آموزشی، قابلیت اعمال نتایج فرآیند در برنامه‌های درسی و تمهید زمینه نشر نتایج فرآیندهای آموزشی تا حد زیادی می‌تواند به تداوم اجرای فرآیندهای دانش پژوهی آموزشی کمک نماید.

کلمات کلیدی: دانش پژوهی آموزشی، تدوین، تداوم

کووید-۱۹ و اثر بر آموزش علوم تشریحی: دیدگاه اساتید علوم تشریحی دانشگاه علوم پزشکی ایران در باب نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها

مهرداد قربانلو - فاطمه مرادی - روناک شعبانی - مهدی مهدی زاده

دانشگاه ع. پ. ایران

مقدمه: بیماری کرونا ویروس بر تمام ابعاد زندگی بشر اعم از فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، آموزشی و پژوهشی تأثیرگذار بوده است. اگرچه وقوع همه گیری امر جدیدی در طول دوران زندگی بشر نیست، اما همه گیری کووید-۱۹ در عصر حاضر ملموس ترین و تأثیرگذارترین اتفاقی بود که رخ داد. این مطالعه با هدف بررسی نقاط قوت، ضعف، تهدیدها و فرصت‌ها در حوزه ی آناتومی پس از دوران پاندمی کووید-۱۹ از نظر اساتید علوم تشریحی دانشگاه علوم پزشکی ایران، انجام شد.

روش اجرا: در این مطالعه توصیفی پیمایشی جامعه ی آماری شامل تمام اساتید علوم تشریحی دانشکده ی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران است (۱۶ هیأت علمی)؛ نمونه گیری به روش تمام شماری انجام شد. ابزار پژوهش به صورت پرسشنامه پژوهش ساخته بود. پرسشنامه در دو حوزه تدوین شد. حوزه اول، پرسشنامه مطابق مطالعه لانگ هورست و همکاران طراحی شد که شامل بررسی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای آموزش در دوران همه گیری کووید-۱۹ بود و حوزه ی دوم در خصوص دیدگاه اساتید نسبت به مزیت، عدم مزیت و آینده آموزش آناتومی در دوران پسا کرونا طراحی شد. روایی پرسشنامه به وسیله ی اساتید علوم تشریحی مجرب تأیید شد و پایایی پرسشنامه از طریق آزمون آلفای کرانباخ با ضریب

و ارتقای مهارت های استفاده از منابع و فن آوری های جدید توافق نظر دارند. اساتید درباره ی زمان برپودن آموزش نحوه ی استفاده از فن آوری های آموزشی و تولید محتوی توافق نظر داشتند. حدود ۶۲٪ اساتید درباره ی دو فرصت پیش آمده در دوران کرونا، شامل همکاری بین اساتید، آموزش و کار از راه دور و به کار بستن روش آموزش ترکیبی در آینده توافق نظر داشتند. در واقع نگرش استفاده از تکنیک های آموزش فعال به میزان بیشتری شکل گرفت.

کلمات کلیدی: علوم تشریحی، کووید-۱۹

۰/۷۲ مورد تأیید قرار گرفت. در این مطالعه مقیاس نمره دهی لیکرت شامل نمرات ۱ (کم)، ۲ (متوسط)، ۳ (زیاد)، ۴ (خیلی زیاد) بود و در موارد دیگر اساتید نظرات خود را به صورت موافقت و مخالفت با گزاره-های معین اعلام کردند.

یافته ها: یافته ها نشان داد ۵۰٪ اساتید نقاط قوت را زیاد و ۵۰٪ دیگر نقاط قوت را متوسط گزارش کردند، این در حالی است که ۸۱.۲۵٪ اساتید نسبت به دو نقطه ی قوت آموزش در دوران کرونا که عبارتند از تولید منابع، محتویات جدید، کاربردی و ارتقای مهارتهای استفاده از منابع و فن آوری های جدید توافق نظر دارند. از نظر ۳۱.۲۵٪ اساتید نقاط ضعف زیاد و از نظر ۶۸.۷۵٪ اساتید نقاط ضعف متوسط بود. اساتید از چهار نقطه نظر درباره ی نقاط ضعف آموزش در دوره ی کرونا مورد سؤال قرار گرفتند: الف) درباره ی زمان اختصاص یافته برای آموزش نحوه ی استفاده از فن آوری های آموزشی در دوران کرونا که ۵۰٪ از اساتید اذعان داشتند که زمان زیادی صرف این کار شد. ب) درباره ی این که زمان زیادی از اساتید صرف تولید محتوی شد، ۱۰۰٪ از اساتید در این مورد توافق داشتند. ج) درباره ی عدم برگزاری کلاس های عملی و عدم مواجهه دانشجو با کاداور، ۸۷.۵٪ اساتید اتفاق نظر داشتند. د) درباره ی مشکل بودن ارزیابی و سنجش دانشجویان، ۸۱.۲۵٪ اساتید توافق نظر داشتند. در مورد فرصت های پیش آمده در حوزه ی آموزش در دوران کرونا، ۱۲٪ اساتید فرصت های پیش آمده را خیلی زیاد، ۶۲.۵٪ زیاد و ۲۵.۵٪ متوسط دانستند. اساتید درباره ی دو فرصت پیش آمده در دوران کرونا مورد سؤال قرار گرفتند: الف) همکاری بین اساتید، آموزش و کار از راه دور و ب) به کار بستن روش آموزش ترکیبی؛ ۶۲.۵٪ اساتید نسبت به این دو مورد توافق نظر داشتند. نظر اساتید در باب تهدیدهای پیش آمده در حوزه ی آموزش در دوران کرونا، در ۶۲.۵٪ موارد متوسط، در ۱۸.۷۵٪ موارد زیاد و در ۱۸.۷۵٪ موارد هم خیلی زیاد گزارش شد. از جمله این تهدیدها کاهش میزان حضور و درگیر شدن دانشجو در کلاس درس، و کاهش ارتباط بین دانشجو و استاد بود که در ۳۷.۵٪ اساتید با مورد اول، در ۱۸.۷۵٪ موارد با مورد دوم و در ۴۳.۷۵٪ موارد هم با هر دو موضوع توافق داشتند. دیدگاه اساتید نسبت به مزیت و عدم مزیت آموزش در دوره ی کرونا از این قرار بود، ۵۶.۲۵٪ اساتید مزیت ها را نسبت به عدم مزیت ها به طور نسبی بیشتر، اعلام کردند. نسبت به آینده ی آموزش آناتومی در دوران پسا کرونا، ۸۷.۵٪ اساتید اعتقاد داشتند که آموزش آناتومی به روش یادگیری ترکیبی تبدیل خواهد شد، این در حالی است که تنها ۱۲.۵٪ اساتید اعتقاد داشتند که آموزش آناتومی کاملاً به روش قبل از دوران کرونا برخواهد گشت.

بحث و نتیجه گیری: یافته های این بررسی نشان داد اساتید نسبت به این دو نقطه قوت که عبارتند از: تولید منابع و محتویات جدید و کاربردی،

توانمندسازی آموزشی، اعضای هیات علمی، آموزش

مداوم

طراحی، اجرا و ارزشیابی طرح آموزش هدفمند اساتید (طاها) در کلان منطقه شش آمایشی کشور

علی نوروزی - سعیده نوروزی

دانشگاه ع. پ. زنجان

مقدمه: مهم‌ترین و حیاتی‌ترین دارایی هر سازمان، نیروی انسانی آن سازمان است. کیفیت و توانمندی نیروی انسانی، مهم‌ترین عامل بقاء و حیات سازمان است. نیروی انسانی توانمند، سازمان توانمند را به وجود می‌آورد. از نظر دراکر رشد اقتصادی مرهون توانمند کردن کارکنان فرهیخته است. توانمندسازی کارکنان و مدیران یک ابزار ضروری مدیریتی است که می‌توان در جهات هدایت منابع انسانی به منظور افزایش بهره‌وری مورد استفاده قرار داد. این مطالعه با هدف تدوین و اجرای برنامه جامع توانمندسازی آموزشی اعضای هیات علمی در کلان منطقه شش آمایشی کشور طراحی گردید.

روش اجرا: مطالعه حاضر یا طرح آموزش هدفمند اساتید که به اختصار از آن به عنوان طاها یاد می‌شود بر مبنای مدل Kern و در شش گام به صورت ذیل اجرا شد:

گام اول - شناسایی مشکل و نیازسنجی در بعد کلان منطقه شش آمایشی کشور:

جهت تبیین مشکل و بررسی ابعاد آن در این مرحله جلسات گروه متمرکز مجازی با شرکت مدیران EDC و اعضای هیات علمی EDC کلان منطقه شش آمایشی کشور برگزار شد. در این جلسات نقطه نظرات و نیازهای آموزشی تمامی دانشگاهها در خصوص کارگاه‌های توانمندسازی اساتید گردآوری شد. در این جلسه مسائلی از قبیل امکانات آموزشی و زمان دسترسی به اساتید مورد بحث واقع شد.

گام دوم - نیازسنجی از گروه هدف برنامه:

نیازهای آموزشی اساتید با استفاده از یک پرسشنامه نیازسنجی مناسب انجام پذیرفت. این ابزار توسط اتوماسیون اداری و در قالب یک نامه رسمی به کلیه اساتید محترم دانشگاه ارسال گردید. پرسشنامه‌های تکمیل شده توسط مسئولین EDO دانشکده‌ها و مراکز آموزشی درمانی گردآوری و جهت تحلیل به EDC منتقل شدند.

گام سوم - تدوین اهداف کلی و اهداف ویژه:

در این گام با توجه به نتایج حاصله از نیازسنجی در مرحله قبل، اهداف کلی و اختصاصی دوره لیست شده و برنامه اجرایی نگاشته شد.

گام چهارم - تدوین استراتژی‌های آموزشی:

در این گام بر مبنای اطلاعات حاصله از گام نخست و نیز نوع اهداف آموزشی، نسبت به انتخاب محتوی و روش آموزشی اقدام گردید.

• گام پنجم - اجرای برنامه:

برنامه‌های تدوین شده توسط مرکز مطالعات و آموزش پزشکی مطابق جدول زمانی به اجرا در آمد.

گام ششم - ارزشیابی برنامه:

ارزشیابی این برنامه آموزشی بر مبنای سطوح ارزشیابی مدل کرک پاتریک انجام شد. در پایان هر دوره آموزشی پرسشنامه نظرسنجی از دوره توسط شرکت کنندگان تکمیل گردید.

یافته‌ها: نتایج گام اول - شناسایی مشکل و نیازسنجی در بعد دانشگاه:

نیازهای شناسایی شده در این گام عبارت بودند از:

- عدم وجود یک برنامه جامع مدون و مکتوب توانمندسازی آموزشی در کلان منطقه ۶ آمایشی کشور
  - عدم شناسایی توانمندی‌ها و ظرفیت‌های درون دانشگاه‌های کلان منطقه برای برنامه‌های توانمندسازی
  - آشنایی پایین اعضای هیئت علمی دانشگاه با دانش به روز آموزش پزشکی
  - نارضایتی اساتید از فرایندهای اجرایی برنامه‌های توانمندسازی ظرفیت‌های شناسایی شده در بعد کلان منطقه:
  - حضور اساتید مجرب با تحصیلات دکترای آموزش پزشکی در کلان منطقه
  - همکاری کلیه واحدهای توانمندسازی آموزشی EDC کلان منطقه جهت برگزاری دوره مشترک
  - وجود ظرفیت برگزاری دوره‌های مجازی
- نتایج گام ۲: نیازسنجی از گروه هدف برنامه:

طراحی یک مدل مفهومی در راستای توانمند سازی اساتید دانشگاه نسل سوم در دانشگاه‌های علوم پزشکی

لیلا ناصحی - خدیجه حاج میری - محمود مرادی - مصطفی جعفری - الهام حسینی

دانشگاه ع. پ. زنجان

مقدمه: با وجود اهمیت فراوان کارکنان و به ویژه اعضای هیئت علمی در حرکت به سمت دانشگاه‌های نسل سوم و همچنین لزوم توانمندسازی آنان مطالعات زیادی در خصوص توانمندسازی کارکنان و به ویژه اعضای هیئت علمی انجام نگرفته است. هدف از این مطالعه طراحی یک مدل مفهومی در راستای توانمند سازی اساتید دانشگاه‌های علوم پزشکی و عملکرد مورد انتظار از دانشگاه نسل سوم است.

روش اجرا: در مطالعه کیفی حاضر با رویکرد نظریه داده بنیاد (Grounded Theory) با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند، ۱۲ نفر از اعضای هیئت علمی دارای تجربه کار آفرینی انتخاب و مورد مصاحبه قرار گرفتند. اطلاعات با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته قرار گرفته و داده‌های حاصل با استفاده از نرم افزار MAXQDA تحلیل گردید.

یافته‌ها: مفاهیم شناسایی شده در مرحله کدگذاری، در پنج گروه و هفت دسته اصلی خلاصه و طبقه بندی شدند. سپس یک مدل مفهومی با شرایط علی (ساختار نظام آموزشی - جذب نیرو - آموزش و سرمایه گذاری)، شرایط زمینه‌ای (ساختار و ارتباط)، شرایط مداخله‌گر (سیستم رتبه بندی و ارتقای دانشگاه و اعضای هیئت علمی و نبود اعتماد بین صنعت و دانشگاه)، پدیده مرکزی (ویژگی‌های هیئت علمی توانمند)، نتیجه (دانشگاه نسل سوم) و سرانجام، مدل مفهومی توانمندسازی اساتید در دانشگاه نسل سوم ایجاد گردید.

بحث و نتیجه گیری: مهم‌ترین نظریه "" و ویژگی‌های اعضای هیئت علمی توانمند "" در راستای رسالت و اهداف دانشگاه نسل سوم است که در یک مدل مفهومی نشان داده شده است. یافته‌های این مطالعه به سیاست گذاران برای درک بهتر عوامل مؤثر بر توانمند سازی اساتید کمک می‌کند. **کلمات کلیدی:** دانشگاه نسل سوم، توانمند سازی، هیئت علمی، نظریه داده بنیاد"

در این گام با استفاده از تحلیل داده‌های پرسشنامه کارگاههای آموزشی مورد نیازهای اعضای هیئت علمی در سه دسته جدیدالورود، استادیار و دانشیار مشخص شدند. همچنین نظرات آنها در خصوص روز و ساعت برگزاری کارگاهها نیز مشخص گردید.

نتایج گام ۳: تدوین اهداف کلی و اهداف ویژه:

با توجه به نیازهای آموزشی به دست آمده اهداف این برنامه به صورت ذیل تعیین شدند:

- نگارش برنامه جامع توانمندسازی طاهها در کلان منطقه شش آمایشی کشور
- طراحی دوره‌های توانمند سازی در سه بسته آموزشی با توجه به اولویت‌های آموزشی اساتید در هر رتبه آموزشی (جدید الورد، استادیار، دانشیار)
- طراحی فرایند عملیاتی برای امور اجرایی کارگاهها

نتایج گام ۴: تدوین استراتژی‌های آموزشی:

محتوی و روش برگزاری دوره‌های توانمند سازی برنامه طاهها در جداول زیر قید شده است.

گام پنجم - اجرای برنامه:

برنامه طاهها در سه سطح مقدماتی (بسته ۱)، پیشرفته (بسته ۲) و تخصصی (بسته ۳) در کلان منطقه ۶ آمایشی کشور برگزار شد.

گام ششم - ارزشیابی برنامه:

کلیه کارگاهها با استفاده از فرم طراحی شده در سامانه EPOLL ارزشیابی شدند و نتایج آنها در اختیار مدرس کارگاه قرار گرفت.

بحث و نتیجه گیری: مطالعه حاضر منجر به تدوین و اجرای بسته‌های آموزشی برنامه طاهها در کلان منطقه شش آمایشی کشور گردید. برنامه طاهها می‌تواند به عنوان الگویی از یک برنامه موفق توانمندسازی در سطح کشوری توسط سایر دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور در کلان مناطق آمایشی مورد استفاده قرار گیرد."

کلمات کلیدی: توانمندسازی آموزشی، اعضای هیئت علمی، آموزش مداوم

مدیریت و رهبری آموزشی

شناسایی مولفه‌های رضایت شغلی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران و ارائه راهکارهای پیشنهادی

سلیمه گوهری‌نژاد - شهرزاد سراوانی

دانشگاه ع. پ. ایران

کلمات کلیدی: رضایت شغلی، اعضای هیات علمی، مدیریت و رهبری

بررسی حرفه مندی دانشجویان پرستاری کارآموزی در عرصه دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

سارا شفیعیان - مریم نعیم زاده - محمود رضا دهقانی

دانشگاه ع. پ. کرمان

مقدمه: حرفه مندی یک سازه چندبعدی در حال تکامل و دارای ابعاد اجتماعی- فرهنگی است؛ که بر روابط پزشک و بیمار، رضایت بیمار و نتایج مراقبت‌های بهداشتی تأثیر می‌گذارد. حرفه مندی در حوزه پرستاری در دهه ۱۹۹۰ با تمرکز بر بهبود ارائه خدمات پرستاری با کیفیت، همراه با کنترل هزینه‌ها از درخواست‌هایی بود که سیستم پرستاری با آن مواجه بود آغاز گردید و همین امر سبب این استدلال شد که پرستاران باید مسئولیت بیشتری را بعهده بگیرند و در مقابل خدمات خود پاسخگو باشند. این امر خود تأکیدی بر توسعه بیشتر نقش پرستاری و ارتقاء وضعیت پرستاری است. تضمین کیفیت مراقبت و کسب اطمینان از حرفه‌مندی پرستاران بعنوان دغدغه مدیران پرستاری و سیستم ارائه کننده خدمات سلامت مطرح شد تا اطمینان از کیفیت خدمات ارائه شده برای بیماران بستری بدست آید. با توجه به اینکه حرفه‌مندی پرستاران همواره مورد توجه مسئولین نظام سلامت می‌باشد، این امر خود تأکیدی بر توجه و ارزیابی عملکرد پرستاری و ارتقاء حرفه‌مندی در پرستاری بود. به عبارت دیگر، مراقبت با کیفیت مناسب، حق همه بیماران و مسئولیت همه پرستاران است. با مرور بر مطالعات انجام شده در این زمینه مشخص شد که در ایران مطالعات محدودی به بررسی حرفه مندی دانشجویان پرستاری پرداخته‌اند؛ از آن جا که برای رفع مشکل، قدم اول شناسایی وضعیت موجود ضروری می‌باشد و از آن جا که بررسی رفتارهای حرفه‌ای دانشجویان قبل از فارغ التحصیلی می‌تواند به روشن شدن بخشی از فرایند ایجاد و توسعه رفتارهای حرفه‌ای در مدت زمان آموزش رسمی و غیررسمی پرستاری کمک نماید. این پژوهش با هدف بررسی حرفه مندی دانشجویان پرستاری کارآموزی در عرصه از دیدگاه مربیان آنها در دانشگاه علوم پزشکی شیراز انجام خواهد گردید.

روش اجرا: مطالعه حاضر یک بررسی توصیفی - تحلیلی از نوع مقطعی بر روی ۷۰ دانشجوی سال آخر کارشناسی پرستاری در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ می‌باشد. معیارهای ورود به مطالعه شامل دانشجویان پرستاری در حال گذراندن کارآموزی در عرصه یا ترم آخر در دانشکده پرستاری و مامایی

مقدمه: اعضای هیات علمی به عنوان رکن اساسی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و بازوی اجرایی رسالت دانشگاه‌ها در آموزش، پژوهش و ارائه خدمات در نظام سلامت، پشتوانه عزت و اقتدار علمی کشور محسوب شده و توجه به آنان به منزله توجه به سرمایه انسانی در آموزش عالی است. این پژوهش با هدف شناسایی مولفه‌های اصلی رضایت شغلی و همینطور راهکارهای پیشنهادی اعضای هیات علمی بصورت کیفی انجام گردید.

روش اجرا: پژوهش کیفی حاضر با رویکرد تحلیل محتوای کیفی در نیمه اول سال ۱۴۰۰ در دانشگاه علوم پزشکی ایران انجام شد. مشارکت‌کنندگان، ۳۶ نفر از اساتید علوم بالینی علوم پایه بودند که بصورت هدفمند و با حداکثر تنوع انتخاب شدند. داده‌ها به روش، مصاحبه نیمه‌ساختارمند، جمع‌آوری و با استفاده از روش مقایسه‌ای مداوم و روش تحلیل محتوای کیفی عرفی، تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: در تجزیه و تحلیل مستمر و چرخشی داده‌ها تعداد ۲۴۳ کد اولیه استخراج شد که با در نظر گرفتن هم‌پوشانی و ادغام آنها، تعداد ۶۷ کد ثانویه حاصل شد. در ادامه بررسی و تحلیل مستمر تعداد ۵ طبقه متشکل از ""ویژگی‌های فردی، ساختار حمایتی و پشتیبانی، جو و فرهنگ سازمانی، عدالت سازمانی، ویژگی‌های رهبری و مدیریتی"" به عنوانتم یا درون‌مایه اصلی پدیدار شد که تمامی مشارکت‌کنندگان به وجود آن اذعان نمودند.

بحث و نتیجه‌گیری: رضایت شغلی یکی از عناصر اصلی عملکرد شغلی و حرفه‌ای اعضای هیات علمی دانشگاه‌هاست که علاوه بر افزایش بهره‌وری شغلی، احساس رضایت‌مندی فردی را نیز به دنبال دارد. مدیران هر سازمان جهت پویایی و رسیدن به اهداف آرمانی باید تصویری جامع از رضایت شغلی کارکنان داشته باشند و با فراهم نمودن بستری که اعضای هیات علمی در آن احساس کنند سازمان به آنها احترام گذاشته، به آنها اهمیت داده و حامی‌شان است، موجبات رضایت شغلی آنان را فراهم آورد و زمینه بروز رفتارهای فراسازمانی و داوطلبانه را مهیا کند."

پزشکی با شرع "در سال ۱۳۷۷ در مجلس شورای اسلامی تصویب شد و مبنای آن را ارائه خدمات بهداشتی و درمانی و آموزشی همراستا با شرع مقدس است و لازم است ارائه خدمات به بیمار در مراکز درمانی توسط پرسنل هم جنس انجام پذیرد تا کرامت همه مراجعین در مراکز درمانی حفظ شود.

از مزایای مهم پزشکی همگن این است که معاینه و درمان بیماران توسط پزشکان هم جنس صورت پذیرد و ضرورت دارد پزشک فرهنگ و اعتقادات جامعه، را در نظر داشته باشد. علی رغم اینکه نظام آموزش پزشکی ایران، کمبود نیروی پزشکی خانم را مرتفع نموده است، لیکن با وجود نیروی پزشکی متبخر خانم هنوز اجرای طرح پزشک همگن موفق نبوده است.

هدف: این مطالعه با هدف ارائه تدابیر لازم برای ارتقای مدیریت آموزش پزشکی در راستای اجرای پزشکی همگن و راهکارهای آموزشی و مدیریتی به خصوص برای حمایت از خانمها صورت پذیرفت.

روش اجرا:

پژوهش حاضر، مطالعه‌ای کاربردی- کیفی است که به صورت مقطعی و در دو مرحله انجام شد.

مرحله اول مرور متون و نتایج تحقیقات بین المللی از ترجیح بیماران برای پزشکی همگن و انطباق جنسیتی بیمار و پزشک، و شرایط بیماران خانم که به پزشک مرد مراجعه نکرده و آسیب دیده‌اند، به انجام رسید.

مرحله دوم از طریق نظر سنجی از خبرگان نظام سلامت و آموزش پزشکی برای تعیین چالشها و راهکارهای عملی اجرای طرح پزشکی همگن ارائه می‌شود.

به منظور دستیابی به نقطه نظرات خبرگان از روش نمونه گیری هدفمند برای انتخاب مطلعین کلیدی استفاده شد. این پژوهش کیفی به روش تحلیل محتوای تماتیک انجام شده است. مصاحبه‌ها پیاده سازی شده و واحدهای معنایی تحلیل و کدهای اولیه، کدهای انتزاعی و زیر طبقات استخراج شدند و طبقات مفهومی نهایی تعیین شدند.

نمونه‌ای از پرسش‌های مطرح شده:

دلایل تقاضا برای پزشکی همگن،

چالش‌های اجرای پزشکی همگن (با گذشت قریب دو دهه از ابلاغ قانون انطباق)

آیا تربیت پزشک خانم، متخصص و فوق تخصص به خصوص در رشته‌های جراحی کافی است؟

حضرت فاطمه زهرا (س) دانشگاه علوم پزشکی شیراز می‌باشند. در این پژوهش از ابزار بومی " حرفه مندی در پرستاری" با ۳۷ گویه در قالب ۷ بعد ارائه گردید که دارای روایی و پایایی مطلوبی بود؛ استفاده گردید.

یافته‌ها: نتایج این مطالعه نشان داد که ۸۲.۹٪ از مشارکت کنندگان زن بودند، میانگین نمره حرفه مندی دانشجویان ۷۵.۲۶ و در بین مؤلفه‌ها بیشترین میانگین برابر با ۸۰.۳۶ و مربوط به مؤلفه رفتار بر اساس ارزش‌ها و هنجارهای حرفه‌ای و کمترین میانگین برابر با ۷۵.۰۰ و مربوط به مؤلفه تعاملات حرفه‌ای بود.

بحث و نتیجه گیری: بخش مهمی از رفتار حرفه‌ای پرستاران در دوران دانشجویی و از طریق آموزش و یادگیری شکل می‌گیرد. فرایند اجتماعی شدن حرفه‌ای یکی از فرایندهای مهم است که در جهت حرفه‌ای شدن در دوران تحصیل اتفاق می‌افتد. هدف از اجتماعی شدن حرفه‌ای، توسعه رفتار حرفه‌ای است به این معنی که یکسری تجارب یادگیری و اجتماعی شدن لازم است تا یک فرد از نقش دانشجویی به یک پرستار حرفه‌ای انتقال یابد. فرآیند اجتماعی شدن حرفه‌ای نیاز به درونی کردن یا آموختن دانش، مهارت‌ها، نگرش‌ها، رفتارها، ارزش‌ها و استانداردهای اخلاقی توسط دانشجویان دارد و این پروسه قسمتی از هویت حرفه‌ای آنان را تشکیل می‌دهد. انتظار می‌رود رفتارهای حرفه‌ای در طول تحصیل در دانشکده و در طول مراقبت از بیمار شکل گیرد. با این توصیف یکی از وظایف مسؤولین دانشکده‌های پرستاری آگاهی از نحوه تأثیرگذاری عملکرد آموزشی آنها بر میزان حرفه‌ای شدن دانشجویان و فارغ التحصیلان نشان هست تا بینشی صحیح در این زمینه کسب شده و با کسب این آگاهی برنامه ریزی صحیح در جهت ارتقای آن صورت گیرد.

کلمات کلیدی: حرفه مندی، مسئولیت پذیری، دانشجویان پرستاری، احترام، توانمندی

ارتقای مدیریت آموزش پزشکی برای اجرای پزشکی همگن

دکتر ناصر سیم فروش - دکتر شیما طباطبایی

دانشگاه ع. پ. شهید بهشتی

مقدمه: تحقیقات نشان داده‌اند، گاهی بیماران خانم به دلیل حجب و حیا و نبود نیروی متخصص هم جنس، از معالجه خودداری کرده و در نتیجه لطمات جبران ناپذیری به سلامتشان وارد می‌شود. به همین دلیل مهم، لازم است امکانات را چنان فراهم نمود تا در عرصه پزشکی که با جان و روح آدم‌ها مرتبط است، قوانین الهی ملاک عمل قرار گیرد. "قانون انطباق

یافته‌ها: چالش‌های اصلی: عدم وجود تحقیقات و آمار عینی در کشور از پیامدهای عدم اجرای پزشکی همگن

تحقیقات کشورهای مختلف نشان داده است، درصد قابل توجهی از بیماران خانم (با زمینه‌های اعتقادی و فرهنگی مختلف) در موارد ابتلا به خونریزی گوارشی تحتانی، هماتوری یا مشکلات دستگاه تناسلی از مراجعه به پزشک غیر همجنس پرہیز می‌نمایند و عوارض جبران پذیری را تجربه نموده‌اند.

یکی از چالش‌های مهم مورد اشاره خبرگان، عدم آگاهی و عدم باور به کارآمدی علمی پزشکان خانم و عدم بهره مندی از جراحان خانم در عرصه مدیریت آکادمیک است.

فرهنگ مرد سالاری در دپارتمانهای جراحی و عدم حمایت کافی از جراحان خانم آر چالشهای اصلی است

امروزه در ایران پزشکان خانم از جمله ماهرترین جراحان هستند. تحقیقات نشان داده که بیماران خانم در بیماریهای حساس ترجیح می‌دهند به پزشکان خانم مراجعه نمایند و خانمها توانایی برقراری ارتباط بهتری با بیماران خانم دارند. لذا درمان بیمارمحور PCC و لذا رضایت مندی و پیامدهای درمانی بیماران خانم که توسط پزشک همجنس درمان شده‌اند بهتر است.

راهکارهای عملی

- ارتقای مدیریت آموزش پزشکی برای اجرای پزشکی همگن: نظام آموزش پزشکی به خصوص در بخش بالینی لازم است تمامی ملاحظات دینی، ملاحظات فرهنگی - اجتماعی، عوامل روانشناختی و عاطفی و نوع پروسیجر و درمان پزشکی را دربرخورد با بیماران به دانشجویان و دستیاران آموزش دهد.

- اصلاح کریکولوم ها: پرداختن به مسائل Gender Issues (و مدیریت بیماریهای مختص بیماران هم جنس

- ارتقای نظام آموزش پزشکی برای حمایت پزشکان خانم
- تقویت نقش مدیریت آموزشی خانم هادر دپارتمان‌های جراحی

- انعطاف پذیر نمودن دوره آموزشی دانشجویان پزشکی و دستیاران خانم متأهل از طریق افزایش سنوات مجاز تحصیلی

- بهبود انعطاف پذیری برنامه کاری و کاهش ساعات کشیک پزشکان خانم، دستیاران، متخصصان و جراحان

- ایجاد محیط‌های دوستدار خانواده و ارائه امکانات حمایتی از پزشک خانم با فرزندان خردسال

بحث و نتیجه گیری: در این مطالعه، راهکارهای ارتقای مدیریت آموزش پزشکی برای پزشکی همگن و تطبیق جنسیتی پزشک و بیمار پیشنهاد شد.

کلمات کلیدی: آموزش پزشکی، مدیریت، پزشکی همگن، انطباق جنسیتی، پزشک، بیمار، خانم‌ها، طرح انطباق

تبیین راهکارها و استراتژی‌های ثروت آفرینی آموزشی در دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی - مطالعه ترکیبی

عاطفه ذبیحی ززولی - زهره سهرابی - شعله بیگدلی

دانشگاه ع. پ. ایران

مقدمه: تاریخ تکاملی دانشگاه‌ها در جوامع حاکی از آن است که دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی از زمان پیدایش تاکنون دوره‌های متفاوتی را پشت سر گذاشته‌اند و مسئولیت‌هایی بزرگتری برعهده گرفته‌اند (۱). به عبارتی دیگر امروزه نقش دانشگاه‌ها با توجه به مسولیت‌های جدیدشان در قبال تغییرات جامعه مانند اقتصاد ملی، توسعه اجتماعی، کاهش منابع مالی عمومی و بازار آموزشی دگرگون شده است (۲) و دیگر نمی‌توان به اتکای گزارش سالانه امتیازهای پژوهشی و حجم مقالات آی‌اس‌آی دانشگاه‌ها منتظر بهبود یا استمرار بهبود در شرایط اقتصادی و ثروت آفرینی بود (۳). لذا تقاضای فزاینده‌ای برای مطالعات دقیق در مورد تأثیر اقتصادی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی وجود دارد و موضوع دانشگاه نسل سوم و ثروت آفرین توجه زیادی را در جوامع علمی به خود جلب کرده است. در این بین از نقش دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی نیز نباید غافل بود و لازم است نسبت به ترسیم نقشه راه و شفاف‌سازی حوزه‌های مختلف ثروت آفرینی در آن اقدام کرد. یکی از حوزه‌هایی که همواره مطابق متون مورد تاکید بوده است، نقش آموزش در ثروت آفرینی می‌باشد (۴-۱۰). لذا مطالعه جاری با هدف تبیین راهکارها و استراتژی‌های ثروت آفرینی آموزشی در دانشگاه‌های علوم پزشکی اجرا شد.

روش اجرا: برای جمع‌آوری اطلاعات در ابتدا مرور متون یکپارچه (تعریف سؤال، جمع‌آوری داده‌ها، ارزیابی داده‌ها، تحلیل داده‌ها، تفسیر و ارائه نتایج) مطابق ۵ گام پیشنهادی راسل انجام شد. سپس ۱۴ مصاحبه‌های نیمه ساختارمند انفرادی با افراد صاحب‌نظر در این حوزه، یعنی افراد دارای حداقل پنج سال سابقه کار (آموزش، پژوهش، فعالیت اجرایی و مشاوره‌ای) در زمینه ثروت آفرینی و دانشگاه نسل سوم یا صاحبان کسب و کار دانشگاهی (مانند صاحبان شرکت‌های دانش بنیان) و بنیانگذاران رویدادهای کارآفرینی و ثروت آفرینی در دانشگاه‌ها انجام شد و بعد از آن پنل خبرگان با حضور ۱۳ نفر از متخصصین این حوزه برگزار شد. داده‌ها با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی مرسوم تحلیل شد.

یافته‌ها: طی مرور متون یکپارچه در مجموع ۲۵ مقاله بعد از اعمال معیار ورود و خروج وارد مطالعه شد. نتیجه بررسی کیفیت مقالات منتخب براساس شاخص SJR و چک لیست‌های SANAR و MMAT نشان داد که سیزده مقاله در مجلات دارای شاخص SJR منتشر شده بودند که ۶ مورد کیو یک، دو مورد کیو دو، سه مورد کیو سه، یک مورد کیو چهار و یک مورد بدون کیو بود. ضمن آنکه این سیزده مقاله طی امتیاز متخصصین مطابق چک لیست‌های مذکور (≤ 6 یا $\leq 60\%$) نیز تأیید شدند و از غنای مفهومی قابل قبولی برخوردار بودند. دوازده مقاله دیگر در مجلات دارای شاخص SJR منتشر نشده بودند اما طبق نظر متخصصین امتیاز ≤ 6 یا $\leq 60\%$ کسب کردند. این دوازده مقاله نیز غنای مفهومی قابل قبولی داشتند. لذا بعد از بحث و جمع‌بندی تمامی مقالات به دلیل کسب امتیاز مطلوب و غنای مفهومی وارد مطالعه شدند و مورد تحلیل قرار گرفتند. در مجموع با کنار هم قرار دادن یافته‌های سه مرحله فوق ۴ استراتژی و ۲۴ راهکار عملیاتی برای ثروت آفرینی آموزشی مشخص گردید. استراتژی‌ها عبارتند از: بازنگری روشهای یاددهی و یادگیری، برنامه ریزی آموزشی مبتنی بر ثروت آفرینی، توسعه زیرساختها و تشکیلات آموزشی و برگزاری دوره‌های آموزشی بین‌المللی و ملی حضوری و مجازی (رسمی، غیر رسمی و مداوم). همچنین طی مصاحبه و پنل خبرگان نیازهای آموزشی ثروت آفرینی مشخص گردید که مطابق آن لازم است مهارت‌های رشد و توسعه فردی، مهارت‌های نرم و مهارت‌های کارآفرینی آموزش داده شود و سرفصل‌های آموزشی مورد نیاز برای ارتقای هر یک از آنها تعیین شد.

بحث و نتیجه‌گیری: مطابق یافته‌های مطالعه نقش آموزش در ثروت آفرینی دانشگاه‌ها از ابعاد توانمندسازی، تولید دانش، ایجاد سرمایه انسانی، تولید محصولات و ارائه خدمات آموزشی قابل توجه می‌باشد. در این راستا، اولین رابطه کلیدی بین ثروت آفرینی و آموزش از بعد توانمندسازی و تأمین سرمایه انسانی می‌باشد. همچنین تلفیق آموزش با تکنولوژی و نرم‌افزارهای آنلاین و از راه دور برای تولید ثروت از طریق

تولید محصولات و خدمات آموزشی مهم و مورد توجه است. ضمن آنکه به نظر می‌رسد تنوع وظایف و ساختار سازمانی دانشگاه ایجاب می‌کند تا بخشی از این فعالیت‌ها به صورت اکستراکوریکولار (فعالیت‌های فوق برنامه) باشد."

کلمات کلیدی: ثروت آفرینی، ثروت آفرینی آموزشی، دانشگاه نسل سوم، دانشگاه علوم پزشکی

ارزیابی رضایتمندی دانشجویان از الگوی متور و منی در آشناسازی دانشجویان جدیدالورود

محمد رضا اندرواژ - طاهره یعقوبی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: دانشجویان هر کشوری سرمایه‌های اصلی و لازم برای توسعه پایدار آن کشور در نظر گرفته می‌شود (۱). دانشجویان پویاترین قشر هر جامعه ایی را تشکیل می‌دهند و سلامت این قشر تا حدود زیادی تضمین کننده سلامت بسیاری از آحاد جامعه است (۲) دانشجویان برای ورود به دانشگاه و عبور از سد کنکور متحمل سختی‌های زیادی شده‌اند (۳). تغییر محیط و مکان زندگی افراد از خانه به دانشگاه، دست یابی استقلال فردی در پی جدایی از خانواده پیامدهای مختلفی را در پی دارد (۴). زندگی دانشجویی به دلیل شرایط خاص، با بروز استرس‌های گوناگونی همراه است. بسیاری از دانشجویان با ورود به محیط دانشگاه و جدایی از خانواده، دچار احساس تنهایی و انزوا می‌شوند از سوی دیگر مواجهه با تیپ‌های شخصیتی مختلف، در محیط حرفه ایی و خوابگاه، عدم کفایت امکانات رفاهی، کمبودهای اقتصادی، کاهش منابع حمایتی و نظارتی خانواده، آنان را در معرض اختلال‌های روان شناختی قرار می‌دهد (۴). برخی از دانشجویان جدیدالورود نمی‌توانند سازگاری با محیط جدید را داشته باشند و معمولاً دچار مشکلاتی نظیر افسردگی، اضطراب و احساس غم غربت می‌شوند (۵). اغلب دانشجویان در انطباق با محیط جدید مشکلی ندارند؛ عواقب روانی معمولاً دامن دانشجویانی را می‌گیرد که علاوه بر تغییر شکل، دچار تغییر محل زندگی و تحصیل نیز می‌شوند. دانشجویان جدیدالورود با مشکلات متعددی در زمینه انطباق با شرایط دانشگاه مواجه می‌شوند و این امر منتج به بروز اختلالات اضطراب، افسردگی، اختلال در خواب می‌شود (۵-۱۸)

با توجه به تجربیات قبلی در فرآیند ثبت نام دانشجویان جدیدالورود به دانشکده، و اولین مرحله آشنایی دانشجو با فضای و محیط دانشگاه، نیاز به

مقایسه طراحی و به کارگیری لیدرشیپ Coaching در مدل Supervising با لیدرشیپ Laissez-Faire در مدل Report Back و ارزشیابی آموزش درمانگاهی واحد بهداشت بر اساس الگوی SNAPPS در دانشجویان مامایی

مهرنوش قائم مقامی

دانشگاه ع. پ. اراک

مقدمه: آموزش درمانگاهی به عنوان جزیی از آن می‌تواند در جایگاه یک محیط خلاق، امکان آموزش و یادگیری طیف وسیعی از بیماری‌ها، اصول بهداشت و موقعیت‌های متنوع آموزشی را در اختیار دانشجویان، به عنوان فراگیران فعلی و نیروی مؤثر کار در آینده، قرار دهد. Dent (۲۰۰۵) انواعی از مدل‌های مختلف را برای سازمان دهی تعاملات استاد - دانشجو در مشاوری‌های سرپایی شرح داده شده است که پژوهشگر در این فرآیند، دو نمونه از آن یعنی supervising و Report Back را محور کار خود قرار داده است. از عمده‌ترین ویژگی‌های فرآیند یاددهی - یادگیری در درمانگاه‌ها، غیرقابل پیش بینی، غیرقابل تکرار و متغیر بودن درون داد اصلی یادگیری بالینی، یعنی "بیمار مراجعه کننده" است. بنابراین با توجه به چالش‌های اشاره شده، لازم است مدیریت و رهبری استاد در درمانگاه به گونه‌ای باشد که تعادلی میان فعالیت‌های بالینی و فعالیت‌های آموزشی (از جمله تعامل استاد با فراگیران و یا استاد و بیمار) در این محیط برقرار گردد.

روش اجرا: جامعه پژوهش با تعداد ۲۷ نفر از دانشجویان انتخاب شد و در گروه اول ادغام لیدرشیپ Coaching در مدل آموزش درمانگاهی Supervising، برای تدریس دو گروه ۷ نفره دانشجویان در نیمسال اول ۱۳۹۸-۱۳۹۹ و در گروه بعدی کارآموزی ادغام لیدرشیپ Laissez-Faire در مدل آموزش درمانگاهی Report Back، برای تدریس دو گروه ۷ و ۶ نفره دانشجویان در نیمسال دوم ۱۳۹۹-۱۴۰۰ انجام شد. جهت ارزشیابی آزمون مربوط به بعد دانشی دانشجویان از واحد بهداشت در جلسه ابتدایی کارآموزی در محل درمانگاه به عمل آمد و تکرار آزمون در جلسه آخر صورت گرفت. هم چنین پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه بررسی کیفیت آموزش درمانگاهی توسط دانشجویان هر گروه تکمیل شد. سپس داده‌ها در نرم افزار SPSS۲۴ ثبت گردید.

یافته‌ها: طبق تجزیه و تحلیل و استخراج داده‌ها و سپس ثبت در نرم افزار SPSS۲۴، اطلاعات دموگرافیک و کیفیت تدریس از نظر دو گروه

تغییر مراحل ثبت نام در راستای ارتقاء کیفیت و کاهش اضطراب دانشجویان احساس شد.

روش اجرا: جهت ارزیابی رضایتمندی دانشجویان از پیاده سازی الگوی منتورشیپ در آشناسازی دانشجویان جدیدالورود دانشکده، مطالعه به توصیفی و تحلیلی انجام گرفت. ابزار جمع آوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته با توجه به اهداف پیاده سازی الگوی منتورشیپ بود. مراحل روایی و پایایی پرسشنامه انجام گرفت. پرسشنامه شامل دوبخش، مشخصات فردی مشتمل بر ۹ سؤال و بخش سنجش رضایت مشتمل بر ۱۴ سؤال از مراحل پیاده سازی فرآیند منتورشیپ در آشناسازی دانشجویان بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با امار توصیفی و تحلیلی با نرم افزار spps 16 انجام گرفت.

یافته‌ها: نتایج سنجش رضایت دانشجویان از بکارگیری دانشجویان منتور در آشناسازی دانشجویان جدیدالورود در سطح مطلوب قرار داشت. بیشترین رضایت دانشجویان ۷۰/۶ درصد از کمک دانشجویان منتور در تکمیل فرم‌های فرآیند ثبت نام بود. ۶۸/۵ درصد دانشجویان جدیدالورود از کاهش استرس توسط دانشجویان منتور احساس رضایت داشتند. موارد دیگر رضایت از عملکرد دانشجویان منتور شامل افزایش دلگرمی و آرامش ۰/۵۳، کاهش سردرگمی ۶۳/۳ درصد، دریافت اطلاعات کاربردی در زمینه خوابگاه ۳۸/۲ درصد، اطلاعات رفاهی مورد نیاز دانشجو ۳۶/۸ درصد، افزایش علاقه مندی به رشته تحصیلی ۳۵/۳ درصد اعتماد و آرامش والدین ۳۶/۸ درصد بود.

میزان رضایت کلی دانشجویان از فرآیند منتور و منتهی جهت حمایت دانشجویان جدیدالورود ۶۳/۲ درصد بود. همچنین ۶۱/۸ درصد از دانشجویان نیز تداوم ارتباط با دانشجوی منتور و همیار را درخواست داشتند.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به شرایط پر استرس ورود به عرصه دانشگاه، نیاز می‌باشد جهت پیشگیری از آسیب‌های روانی مداخلات برنامه ریزی شده صورت گیرد. بکارگیری دانشجویان همیار و منتور در فرآیند ثبت نام دانشجویان ورودی جدید دانشگاه، نقش مهمی در کاهش استرس آنان دارد.

کلمات کلیدی: دانشجوی، منتورشیپ، آشناسازی، رضایتمندی

دانشجویان، شبیه به هم گزارش شد، ولی نمرات آزمون دانشی در جلسه آخر کارآموزی، در گروه اول یعنی مجموعه ۱۴ نفری دانشجویان که ادغام لیدرشپ **Coaching** در مدل آموزش درمانگاهی **Supervising** را تجربه کردند، بالاتر نشان داده شد ($p=0.011$) که شاید بتوان آن را با وجود ارتباط تنکاتنگ استاد - دانشجو و حضور مستقیم استاد در اتاق‌های درمانگاه و انجام نظارت توسط ایشان توجیه کرد که منجر به رفع مشکلات در دانشجویان و رفع ابهامات یادگیری بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری: مدیریت و لیدرشپ آموزشی یک فرآیند مستمر از رشد و یادگیری است و یک رهبر، هنگامی می‌تواند به بهترین وجه ممکن از عهده وظایف و مسئولیت‌های خطیر خود برآید که سبک رهبری مشخصی داشته باشد و نیز بتواند خود را با شرایط متغیر محیط درمانگاه هماهنگ کرده و از عهده تعارضات به خوبی برآید.

کلمات کلیدی: لیدرشپ **Coaching**، مدل **Supervising**، لیدرشپ **Laissez-Faire**، مدل **Report Back**، آموزش درمانگاهی، الگوی **SNAPPS**، مامایی

طراحی، بکارگیری و ارزشیابی کتابچه ثبت فعالیت‌های عملی (logbook) برای ارزشیابی مهارت‌های پزشکان بدوخدمت شاغل در معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کاشان

فخرالسادات میرحسینی - زهره رجبی آرانی - سیدعلیرضا مروجی - فاطمه رنگرز جدی - زهره ربانی

دانشگاه ع. پ. کاشان

مقدمه: مطالعات نشان می‌دهد پزشکان در شروع خدمت، دچار فقدان کامل یا نسبی مهارت‌های لازم می‌باشند (۱). به همین دلیل مانند همه سازمان‌ها که آموزش‌های بدوخدمت را برای افزایش و توسعه مهارت‌های کارکنان پیش‌بینی کرده‌اند (۲،۳،۴). این آموزش‌ها برای تمامی کارکنان جدید در جهت ایجاد توانایی‌های شغلی مورد نیاز برای تصدی شغلی مربوط الزامی است (۵). وزارت بهداشت نیز با تدوین برنامه‌های آموزشی سعی در افزایش توانمندی کارکنان و دستیابی به بهره‌وری بالاتر دارد. اما آموزش کارکنان جدید به دلیل نقشی که در سلامت جامعه دارند و پزشکان جدید به دلیل اینکه مدیریت سلامت خانوارهای تحت پوشش مرکز خدمات جامع سلامت و تیم سلامت را دارند نسبت به سایر سازمان‌ها اهمیت زیادی دارد و توجه ویژه‌ای را می‌طلبد (۸، ۷، ۶). این پزشکان در صورت بهره‌مندی از توانایی‌های

لازم، قادر به حل بسیاری از معضلات و نارسائی‌های نظام سلامت کشور خواهند بود (۹). در بخش سلامت آموزش‌ها بایستی به صورت نظری و عملی ارائه گردد (۱۰). در آموزش‌های عملی توجه به ارائه بازخورد به‌موقع به یادگیرنده و ارزشیابی دقیق مهارت‌های فراگرفته شده، به عنوان بخشی ضروری در فرایند آموزش است (۱۱). **logbook** به‌عنوان یک ابزاری مناسب و مؤثر در افزایش دانش و اعتماد به نفس دانشجویان، ارائه بازخورد به فراگیران، ارزشیابی کارعملی، کنترل میزان دستیابی به اهداف آموزشی برای طراحان آموزشی در طی یک دوره آموزشی و اصلاح آن بکارمی‌رود و در حوزه‌های پزشکی، بهداشت، پیراپزشکی مقبولیت زیادی دارد (۱۲، ۱۳، ۱۴). کشور هند برای تربیت مراقبین سلامت چندپیشه و در دانشگاه‌های کانادا و انگلیس، مجارستان و... نیز از آموزش‌های تئوری و عملی در عرصه و از **logbook** برای ارزشیابی دانشجویان بخصوص در عرصه‌های علوم پزشکی استفاده می‌شود. تا اطمینان حاصل گردد که مسئولیت‌های حرفه‌ای به درستی انجام می‌شود (۱۷، ۱۶، ۱۵). اما کتابچه کارآموزی (**logbook**) تاکنون برای آموزش عملی پزشکان در بدو خدمت بکارگرفته نشده است. و به دلیل عدم بهره‌گیری از آموزش‌های عملی، مهارت‌های شغلی کسب نشده و در نتیجه کیفیت آموزش پزشکان جدید نامناسب می‌باشد و مشکلات زیادی در هنگام ارائه خدمات به مردم ایجاد می‌گردد. با توجه به ضرورت و اهمیت آموزش عملی پزشکان و کسب مهارت‌های شغلی در بدو خدمت، این پژوهش برای یادگیری مهارت‌های شغلی با بکارگیری کتابچه ثبت فعالیت‌های کارآموزی در حوزه معاونت بهداشتی اجرا و ارزشیابی شد. تا در مدت زمان کوتاه کارآموزی حداکثر بهره‌برداری حاصل گردد.

روش اجرا: مطالعه بر اساس اهداف تعیین شده در سه گام طراحی شد:

در گام اول طراحی کتابچه ثبت فعالیت‌های (**logbook**) مرتبط با مهارت‌های شغلی پزشکان در دو مرحله تعیین محتوی کتابچه با انجام نیازسنجی از خبرگان و پزشکان شاغل به روش دلفی و برگزاری جلسات فوکوس‌گروپ صورت گرفت و موضوعات مورد نیاز مهارت‌آموزی در کتابچه مشخص شد. و در مرحله دوم ساختار کتابچه براساس نیازسنجی و نظر افراد تعیین گردید. در گام دوم **logbook** و ارزشیابی مهارت‌های شغلی بکار گرفته شد. برای اجرای برنامه کارآموزی، مراکز و پایگاه‌های خدمات جامع سلامت آموزشی انتخاب شدند. برای هر مرکز یک مربی ارشد با تجربه و مورد تأیید معاونت بهداشتی که دارای گواهی پایان دوره مهارتی و علمی برنامه‌های تحول سلامت باشند، انتخاب گردید. فراگیران موظف بودند **logbook** را به همراه داشته و ثبت فعالیت‌های تعیین شده را با حضور و مشاهده مستقیم مربی انجام و در کتابچه ثبت کنند. و در گام سوم برای

مقدمه: دانشگاه‌های علوم پزشکی با داشتن مزیت‌های رقابتی فراوان از امکانات بالقوه متنوعی برای تبدیل شدن به قطب‌های علمی در سطح کلان منطقه‌ای و ملی برخوردار می‌باشند. این دانشگاه‌ها با برنامه ریزی متمرکز و حمایت‌های ستادی می‌توانند در برخی از حوزه‌های علمی رهبری خود را حتی در سطح بین‌المللی تثبیت نمایند. در این راستا پژوهشگران برای تحقق راهبرد تعالی مرجعیت علمی در دانشگاه‌های علوم پزشکی به طراحی نقشه راه استقرار اعتباربخشی برنلمه ای پرداخته‌اند.

روش اجرا: تحقیق حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی و بصورت کیفی در سال ۱۳۹۹ انجام شده است. جمعیت پژوهش اعضای هیات علمی دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان می‌باشد که برای نمونه گیری سرشماری شده‌اند. داده‌ها با مشارکت ۱۹ نفر اعضای هیات علمی در قالب ۴ گروه آموزشی و با تشکیل ۹ جلسه گردآوری شده است. ابزار گردآوری داده‌ها بحث گروهی متمرکز (FGD: Focus Group Discussion) می‌باشد. برای ارزیابی و اولویت بندی گام‌های نقشه راه، از روش تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) استفاده شده است.

یافته‌ها: بر اساس تحلیل داده‌ها، برای تدوین نقشه راه مرجعیت علمی در دانشگاه‌های علوم پزشکی، ۵ هدف کلان، ۲۱ استراتژی و ۴۷ برنامه در پنج بعد رهبری و مدیریت، سرمایه‌های سازمانی (اعضای هیات علمی و کارکنان)، منابع و شراکت‌ها، گیرندگان خدمت (فراگیران و دانش‌آموختگان) و نتایج (کلیدی عملکرد، سرمایه‌های انسانی، گیرندگان خدمت و جامعه) استخراج گردید.

بحث و نتیجه گیری: تهیه ساختار تشکیلاتی و سازمانی مدون برای فعالیتهای بین رشته‌ای، بین گروهی/ برون گروهی (صنعت، جامعه، بیمارستان و...) در سطح ملی و بین‌المللی و تعیین فرآیند همکاری گروه‌های مختلف گروه‌های بالینی، پایه و پیراپزشکی، برنامه ریزی جهت استفاده از مشارکت و امکانات شرکت‌های دانش بنیان در پژوهش‌های فناوری محور و تدوین برنامه ارزیابی و پایش سیستم آموزشی (هیات علمی، فراگیر، تکنولوژی آموزشی و تسهیلات) از برنامه‌های اولویت دار برای تحقق راهبرد تعالی مرجعیت علمی در دانشگاه‌های علوم پزشکی بودند.

کلمات کلیدی: اعتباربخشی برنلمه ای، راهبرد تعالی، مرجعیت علمی

ارزشیابی logbook، رضایت‌مندی مربیان ارشد و فراگیران با پرسشنامه ارزیابی محقق ساخته انجام و نتایج در نرم‌افزار ثبت و تحلیل شد. هم‌چنین بازخورد نظرات خبرگان نیز دریافت و در جلسه‌ای با زاندیشی شد تا در دوره‌های بعدی مورد استفاده قرار گیرد.

یافته‌ها: ساختار کتابچه کارآموزی مشتمل بر ۹ هدف آموزشی، ۴ بخش و ۱۵ جدول ثبت فعالیت‌های عملی نیازسنجی شده به همراه راهنمای استفاده از آن طراحی شد. برای هر فراگیر ۴۰ فعالیت عملی شغلی مورد نیاز، در نظر گرفته شد. تا ۲۱ پزشک، طی ۱۰ دوره مهارت‌آموزی، با حضور مربی ارشد در مرکز آموزشی مهارت‌های مذکور را انجام و در ارزشیابی امتیاز حدنصاب را کسب نمایند. ۱۰۰ درصد شرکت‌کنندگان نمره حدنصاب را کسب و گواهی پایان دوره را دریافت نمودند. میانگین نمره ارزشیابی عملی فراگیران ۹۱ درصد، رضایت کلی فراگیران از آموزش مربیان ارشد ۹۹/۷ درصد، میانگین رضایت فراگیران، مربیان، کارشناسان و خبرگان از بکارگیری کتابچه (logbook) به ترتیب ۸۹٪، ۸۳٪، ۷۹٪ بوده، ۱۰۰ درصد فراگیران اعتقاد داشتند بکارگیری کتابچه و اجرای شیوه کار عملی توانسته نگرش مناسبی نسبت به مهارت‌های شغلی آنها ایجاد کند و ۹۱ درصد از آنها اعتقاد داشتند که مطالب مورد نیاز آموزش داده شده و توانمندی آنها با بکارگیری کتابچه افزایش یافته است.

بحث و نتیجه‌گیری: بر اساس نیازسنجی انجام شده، کتابچه ثبت فعالیت‌های مهارتی و عملکردی پزشکان در بدو خدمت طراحی و در عرصه به اجرا درآمد و امکان برنامه‌ریزی منظم جهت یادگیری مهارت‌های مورد انتظار پزشکان و ارزشیابی اهداف برنامه و فراگیران را فراهم نمود که مورد رضایت ذی‌ربطان قرار گرفت. بطوری که کلیه پزشکان بدو خدمت موفق به کسب نمره حدنصاب و مهارت مورد انتظار شدند. در صورت اجرای دقیق آن، تأثیر بسزایی در افزایش مهارت‌های شغلی کارکنان جدید ایجاد می‌کند.

کلمات کلیدی: طراحی، بکارگیری، ارزشیابی، logbook، مهارت‌های شغلی، پزشکان شاغل، بدو خدمت

طراحی نقشه راه استقرار استانداردهای اعتباربخشی برنلمه ای جهت تحقق راهبرد تعالی مرجعیت علمی در دانشگاه‌های علوم پزشکی

زهرا میدانی - مقدار راحتی - اصغر علی اکبرزاده

دانشگاه ع. پ. کاشان

بررسی تأثیر فیدبک مبتنی بر پیام کوتاه بر میزان درخواست آزمایشات دستیاران بخش اطفال

سحر زارع - احسان نبوتی - زهرا میدانی - داوود خیرخواه - فاطمه شجاعی زاده - حسین اکبری -

دانشگاه ع. پ. کاشان

مقدمه: با توجه به نگرانی‌های اقتصادی که در حوزه سلامت وجود دارد، توسعه مداخلاتی بر روی فرایندهای آموزش پزشکی و حرکت در راستای آموزشی پزشکی با رویکرد هزینه کرد هوشمند *Cost awareness* دنیا آغاز شده است. در این زمینه ارائه فیدبک در خصوص میزان درخواست اقدامات تشخیصی درمانی به دستیاران و پزشکان با استفاده سرویس پیام کوتاه (پیامک) یکی از قابلیت‌های مؤثر برای تغییر رفتار پزشکان محسوب می‌شود. لذا با توجه به ضرورت انجام مداخله برای بهبود وضعیت درخواست اقدامات تشخیصی درمانی شامل آزمایشات، این مطالعه قصد دارد تأثیر فیدبک در قالب ارسال پیام کوتاه بر میزان درخواست آزمایشات را در بخش کودکان بیمارستان عمومی آموزشی دانشگاه علوم پزشکی کاشان مورد بررسی قرار دهد.

روش اجرا: این مطالعه نیمه تجربی غیرتصادفی و در دو گام اصلی قبل از اجرای مداخله و مداخله و به مدت پنج ماه (دو ماه قبل از مداخله) و (سه ماه مداخله) در سال ۱۳۹۹ انجام شد. جامعه پژوهش، بخش اطفال بیمارستان شهیدبهبشتی کاشان بود و نمونه‌گیری بصورت سرشماری بر روی کلیه دستیاران بخش اطفال بیمارستان شهیدبهبشتی کاشان انجام گرفت. روش جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از چک لیست و بررسی گذشته نگر بررسی پرونده‌های پزشکی در فاز قبل از مداخله و در فاز مداخله بصورت جمع‌آوری روزانه درخواست آزمایشات دستیاران برای بیماران بستری در بخش کودکان انجام شد. در فاز مداخله یک نفر جمع‌آوری کننده داده که نسبت به هدف مداخله کور بود به بخش‌های مورد مطالعه مراجعه کرده و با بررسی پرونده‌های پزشکی میزان درخواست آزمایشات دستیاران را به تفکیک هر رزیدنت استخراج کرد. سپس اطلاعات مربوط به تعداد درخواست و هزینه آزمایشات به تفکیک هر دستیار جمع‌آوری و از طریق پیامک به آنها ارسال شد. علاوه بر آن، میانگین مصرف آزمایشات بخش و مقایسه میزان درخواست آزمایشات هر دستیار با بخش هر دو هفته یکبار بصورت عملکرد شخصی به آنان گزارش شد (شکل ۱). سپس میزان درخواست آزمایشات دستیاران در فازهای قبل از مداخله و بعد از مداخله

با استفاده از آزمون *chi-square* و *Exact* و آزمون *t* زوجی تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد که مجموع تعداد آزمایشات درخواست شده به نسبت بیمار در بخش مورد مطالعه در فاز قبل از مداخله برابر با ۱۴/۲۸ مورد بود که این تعداد پس از فیدبک پنجم به ۱۴/۰۶ مورد رسیده است که نشان دهنده روند نزولی در درخواست آزمایشات است. همچنین سرانه درخواست تست به نسبت بیماران در فاز قبل و پس از مداخله به ترتیب برابر با ۱۴/۲۷ و ۱۵/۱۳ بود.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج این بررسی نشان می‌دهد که ارائه فیدبک عملکرد از طریق ابزار موبایل منجر به تغییر در میزان درخواست آزمایشات دستیاران نشد. یکی از مهمترین دلایل عدم تأثیر این مداخله را می‌توان به کوتاه شدن طول مدت مداخله، حذف دوره پیگیری پس از مداخله به دلیل شیوع بیماری کرونا، و افزایش بیماران مبتلا به کرونا و تغییر شرایط مرکز تحت مطالعه در طول دوره مداخله منسوب دانست. از آنجا که استفاده از فیدبک با استفاده از ابزار فن آوری اطلاعات (موبایل اپلیکیشن‌ها) می‌تواند به عنوان ابزاری برای آموزش دستیاران در حیطه‌های مختلف آموزش بالینی بکار رود، توصیه می‌شود مطالعات بیشتری در خصوص اثربخشی اینگونه مداخلات در ستینگ‌های آموزشی صورت گیرد.

کلمات کلیدی: فیدبک، سرویس پیام کوتاه (پیامک)، آزمایشات، دستیاران، بخش اطفال

تجارب دانشجویان پرستاری از کارآموزی در دوران پاندمی کووید ۱۹ در دانشکده پرستاری و مامایی تبریز

حسین فیض اله زاده - هادی حسن خانی

دانشگاه ع. پ. تبریز

مقدمه: درخصوص اثرات اپیدمی کووید ۱۹ بر دانشجویان پرستاری اطلاعات کمی در دسترس می‌باشد و در این زمینه چالش‌های فراوانی وجود دارد که بایستی به طور مستمر پایش و مدیریت شوند. هدف از پژوهش حاضر بررسی تجربیات دانشجویان پرستاری از کارآموزی در دوران پاندمی کووید ۱۹ بود.

روش اجرا: در پژوهش کیفی حاضر با رویکرد تحلیل محتوا، دانشجویان کارشناسی پرستاری طی ۱۴ مصاحبه عمیق بدون ساختار با سؤالات باز

کمی در حوزه آموزش علوم پزشکی اتفاق نظر وجود ندارد (۳و۲) و متخصصین بازنگری در این مولفه‌ها را ضروری می‌دانند. لذا لازم است این مولفه‌ها به طور اجمالی جمع بندی و شناسایی شوند زیرا بدون شناسایی مولفه های اصلی نمی توان شاخص ها را مشخص نمود و آینده‌ای مطلوب در راستای توسعه کمیت آموزش علوم پزشکی ترسیم نمود(۴).

روش اجرا: در این پژوهش کیفی که به روش تحلیل محتوا انجام شد به جمع آوری و مطالعه اسناد بالادستی در حوزه آموزش پزشکی شد و سپس در خصوص مولفه ها از صاحب نظران آموزش پزشکی و آموزش عالی شاغل در مراکز توسعه آموزش دانشگاه های علوم پزشکی ایران، (به عنوان جامعه مورد مطالعه) با استفاده از روش دلفی، داده های مورد نظر جمع آوری شد. شرکت کنندگان در روش دلفی، ۱۰ نفر از صاحب نظران و خبرگان آموزش پزشکی و آموزش عالی در دانشگاه های علوم پزشکی مازندران، گیلان، گلستان، بابل، شهیدبهشتی، تهران، تبریز، کردستان بوده اند. بنابراین از این طریق به شناسایی مولفه های توسعه کمی آموزش علوم پزشکی پرداخته شد. این پژوهش دلفی در دو مرحله انجام شده است زیرا جهت رفع سوء تعبیرها و جلوگیری از کاستی های موجود در پژوهش، متن مصاحبه ها جهت بازنگری و توضیح بیشتر مجدد، در مرحله دوم به خبرگان ارسال شد و پاسخ ها جمع بندی شد و پس از اشباع شدن نظرات صاحب نظران، مولفه های نهایی توسعه کمی آموزش علوم پزشکی شناسایی شدند. در این مرحله چهار معیار اعتبارسنجی لینکن و گوبا در پژوهشهای کیفی یعنی اعتبارپذیری، تاییدپذیری، تکرارپذیری و اثبات پذیری رعایت شد.

یافته ها: به طور کلی از تحلیل داده های کمی پژوهش و کدگذاری مفاهیم حاصل از بررسی اسناد و مصاحبه ها، در بخش توسعه کمی آموزش علوم پزشکی، ۶۰ مفهوم کلی و ۱۷ مولفه فرعی و ۶ مولفه اصلی استخراج شد که حاصل آن ۶ مولفه اصلی و ۳۲ شاخص این مولفه‌هاست که در ذیل شرح داده شده است:

مولفه اول: تخصیص منابع مالی با ۲ شاخص (۱-وجود سازمان های اعتبار دهنده ۲-مقدار بودجه تخصیص یافته آموزشی)،

مولفه دوم: میزان تولید دانش با ۵ شاخص (۱-تعداد مراکز پژوهشی پزشکی ۲-تعداد کانون های عالی پژوهش ۳-تعداد مقالات نظام سلامت ۴-تعداد قراردادهای پژوهشی صنعت با مراکز پژوهشی نظام سلامت ۵-تعداد افتخارات پژوهشی از جشنواره های علمی)، مولفه سوم: توسعه کمی نیروی انسانی با ۹ شاخص (۱-تعداد پژوهشگران علوم پزشکی ۲-تعداد دانشجویان علوم پزشکی ۳-تعداد فارغ التحصیلان دوره های دکتری تخصصی علوم پزشکی ۴-تعداد بیمارستان ها و تخت های آموزشی ۵-تعداد نیروی کار

پاسخ، تجارب و نظرات خود در زمینه کارآموزی در دوران اپیدمی کووید ۱۹ را بیان کردند. نمونه گیری مبتنی بر هدف از بین دانشجویان سال آخر دانشکده پرستاری تبریز در آبان ماه ۱۴۰۰ تا اشباع کامل داده‌ها انجام شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با تحلیل محتوای به روش قراردادی انجام گرفت.

یافته‌ها: یافته‌ها در ۸۰ زیر طبقه و ۱۶ طبقه خلاصه شد. طبقات شامل اجتناب از بالین، ترس و نگرانی از بیماری، کمبود امکانات و تجهیزات، ابتلا به بیماری، گسیختگی در تعاملات اجتماعی، افسردگی، خطر مواجهه با بیماری، حرکت بسوی عادی شدن شرایط پیش آمده، درخواست‌های غیرعادی خانواده، سرزنش شدن، رشد حرفه‌ای، کاهش فرصت‌های کار بالینی، نارسایی در نقش مراقب، گسیختگی در فعالیت‌های آموزشی، کاهش ارتباط مؤثر یادگیری و افت تحصیلی بود.

بحث و نتیجه گیری: دانشجویان پرستاری در طی کارآموزی بالینی دوران اپیدمی کووید ۱۹، چالش‌های سلامت جسمی و روانی و تحصیلی را تجربه کرده‌اند. در دوران اپیدمی بیماری‌های مسری، مدیران آموزشی با بکارگیری استراتژی‌های مناسب می‌توانند سلامت دانشجویان را تأمین نموده و فعالیت‌های آموزشی و یادگیری را تسهیل نمایند."

کلمات کلیدی: کووید ۱۹، آموزش بالینی، دانشجویان پرستاری، اپیدمی

شناسایی مولفه ها و شاخص های توسعه کمی آموزش علوم پزشکی

نسیم قهرانی- سیاوش مرادی- ابراهیم صالحی عمران- صمد ایزدی- مریم نعمتی- حسین جلاهی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: کمیت در توسعه آموزش، به تعداد و نسبت ها در مولفه ها و شاخص های آموزشی مربوط می شود که توجه به آن‌ها موجب ارتقای سطح آموزش می شود. از آن جمله می توان به مواردی مانند درصد اعضای هیئت علمی تمام وقت و پاره وقت، دائمی، موقت و بازنشسته، نسبت آن‌ها به دانشجویان، تعداد ساعات دوره های آموزشی، تعداد بازنگری سرفصل دروس، تعداد رشته های موجود، و سرانه فضای آموزشی، اشاره نمود(۱). در حال حاضر علیرغم بررسی بعضی از مولفه های توسعه کمی در اسناد بالادستی در حوزه آموزش پزشکی (رتبه بندی آموزشی دانشگاه های علوم پزشکی مانند طرح راد و نقشه جامع علمی سلامت) در تعریف مولفه های

ارتقای عملکرد سازمانی شوند. در این بین عملکرد اعضای هیات علمی دانشگاه های علوم پزشکی که وظیفه خطیر تربیت دانشجویان حوزه سلامت کشور را بر عهده دارند حائز اهمیت می باشد. آن ها به عنوان مهمترین نیروی انسانی دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی در تحقق اهداف عالی دانشگاه ها که همانا توسعه پایدار و همه جانبه کشور خواهد بود، نقش بسیار موثری ایفا می نمایند، بنابراین موفقیت دانشگاه ها، قویا وابسته به توانمندی های اساتید و بهبود و ارتقاء مستمر عملکرد ایشان می باشد. در همین راستا و با توجه به کمبود مطالعات انجام شده در این حوزه در دانشگاه های علوم پزشکی کشور، هدف این پژوهش شناسایی مولفه های جامعه پذیری اعضای هیات علمی جدید در دانشگاه علوم پزشکی زنجان بود.

روش اجرا: این مطالعه یک پژوهش کیفی از نوع تحلیل محتوای قراردادی بود که با استفاده از سه گام مرور متون، مصاحبه با مدیران حوزه آموزش و مصاحبه با اعضای هیات علمی جدید ورود دانشگاه انجام شد. در مرحله مرور متون در بررسی سایت ها و بانک های اطلاعاتی Pubmed، Science Direct، Embase، Google Scholar، Iran Medex، SID، کلیدواژه های Socialization، orientation، socialization program Junior، Faculty، new faculty و جامعه پذیری، اعضای هیات علمی جدید ورود، اعضای هیات علمی جدید الاستخدام، اجتماعی سازی جستجو گردید. معیارهای ورود مقالات عبارت بودند از مطالعاتی که در خصوص اجتماعی سازی اساتید و اعضای هیات علمی دانشگاه یا دانشکده ها انجام شده است. همچنین با توجه به دانش پژوهشگر صرفاً مقالات و وب سایت های انتشار یافته تمام متن به زبان فارسی و انگلیسی انتخاب شدند و مقالاتی که دارای معیارهای فوق و یا متن کامل نبودند از مطالعه خارج شدند. در مرحله مصاحبه نمونه گیری بصورت هدفمند انجام شد. راهنمای مصاحبه طراحی و سؤالات باز پرسیده شد. به منظور تعیین روایی و اطمینان از معنی دار بودن سؤالات از نظر پاسخ دهندگان، با سه تن از اعضای هیات علمی گروه هدف و اعضای هیات علمی صاحب نظر که جزء افراد منتخب نبودند، مصاحبه شد و بر حسب دیدگاه آن ها و بنا به ضرورت، اصلاحات لازم جهت رفع نواقص انجام شد. به منظور تحلیل مصاحبه ها از یک فرآیند پنج مرحله ای تحت عنوان تحلیل چهارچوبی (این روش برای تحلیل داده های کیفی در تحقیقات نظام های سلامت به کار می رود) استفاده شد.

فعال پزشکی ۶- تعداد و اعضای هیئت علمی ۷- نسبت تعداد دانشجو به هیئت علمی ۸- تعداد نیروی انسانی تحصیل کرده شاغل در مراکز تحقیقاتی ۹- تعداد بورسیه های تخصیص یافته، مولفه چهارم: میزان انتشار دانش تولید شده با ۷ شاخص (۱- درصد هزینه های مربوط به خرید و انتقال فناوری اطلاعات سلامت از خارج از کشور از کل هزینه مربوط به واردات ۲- تعداد پایگاه های اطلاع رسانی ۳- تعداد بیمارستان ها و مراکز بهداشتی و درمانی دارای ثبت رایانه ای سابق پزشکی بیماران ۴- تعداد انجمن های علمی نظام سلامت ۵- تعداد مقالات پزشکی نمایه شده در پایگاه های معتبر ۶- ضریب تاثیر کل مقالات پزشکی منتشر شده در مجلات معتبر بین المللی ۷- تعداد کتب علمی تخصصی پزشکی تالیف شده)، مولفه پنجم: افزایش تولید خدمات آموزش پزشکی با ۵ شاخص (۱- نسبت درآمد حاصل از صادرات خدمات پزشکی به کل درآمد صادرات ۲- درآمد حاصل از ارائه خدمات به بیماران خارجی توسط بیمارستان های ایرانی ۳- درصد دانشجویان خارجی دوره های تحصیلات تکمیلی پزشکی دانشگاه های ایرانی از کل جمعیت دانشجویی تحصیلات تکمیلی پزشکی ۴- تعداد طرح های تحقیقاتی پایان یافته ۵- تعداد ثبت اختراعات)، مولفه ششم: رشته های دانشگاهی با ۴ شاخص (۱- تعداد رشته ها یا مقاطع جدید تاسیس شده در دانشگاه برای اولین بار در سه سال گذشته ۲- تعداد رشته های جدید تاسیس شده آموزشی به روش آموزش از راه دور ۳- تعداد رشته های نوگشایی شده منجر به تاسیس دانشکده جدید ۴- تعداد رشته های غیر معتبر شناخته شده با حذف دائم یا موقت).

بحث و نتیجه گیری: با بازنگری و جمع بندی جامع مولفه ها و شاخص های توسعه کمی، می توان در ترسیم نقشه راه، انجام مطالعات آینده پژوهی و شناسایی سناریوها و آینده های مطلوب توسعه کمی آموزش علوم پزشکی، قدم های موثری برداشت.

کلمات کلیدی: توسعه کمی، مولفه ها، شاخص ها، آموزش پزشکی

شناسایی و تبیین مولفه های جامعه پذیری اعضای هیات علمی جدیدالورود دانشگاه علوم پزشکی زنجان

سمیرا علیرضایی- علی نوروزی- ندا موسوی

دانشگاه ع. پ. زنجان

مقدمه: جامعه پذیری سازمانی فرآیندی است که طی آن افراد تازه وارد شده به سازمان با ساختار و تشکیلات، قوانین و مقررات و فرآیندهای سازمانی آشنا می شوند تا بتوانند نیروهای مفیدی در سازمان بوده و باعث

می‌شود که میان سه حوزه دانش، نگرش و مهارت توازن برقرار می‌کند و مجموعه‌ای از توانایی‌هاست که قدرت سازگاری، رفتار مثبت و کارآمد را در محیط‌های آموزشی افزایش می‌دهد. در نتیجه شخص قادر می‌شود بدون اینکه به خود یا دیگران صدمه بزند، مسئولیت‌های مربوط به نقش خود را بپذیرد و با چالش‌ها و تکالیف تحصیلی به شکل مؤثر روبرو شود (پیتمن، ۲۰۰۴). امید حالت انگیزشی مثبت و ذهنی مبتنی بر برنامه ریزی برای رسیدن به هدف است که محصول تعامل فرد با محیط می‌باشد. همچنین امید به عنوان عاملی برای غنای زندگی، افراد را قادر می‌سازد تا با چشم اندازی فراتر از وضعیت کنونی خود را ببینند (ون هون، ۲۰۰۸). نشاط ناشی از قضاوت و داوری انسان درباره چگونگی گذراندن زندگی است. این قضاوت از بیرون به فرد تحمیل نمی‌شود، بلکه حالتی درونی است که از هیجان‌های مثبت تأثیر می‌پذیرد. بر این اساس نشاط به نگرش و ادراک شخصی مبتنی است و به حالتی مطبوع و دلپذیر دلالت دارد که از تجربه‌های مثبت ناشی می‌شود (هیلیز و آرگایل ۲۰۰۱). بنابراین با توجه به شرایط کنونی و شرایط موقعیتی که امید و نشاط در دانشجویان کاهش یافته است پژوهش حاضر قصد دارد به بررسی اثربخشی مهارت‌های زندگی تحصیلی بر امید و نشاط در دانشجویان دانشگاه بپردازد.

روش اجرا: جامعه آماری این پژوهش همه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار بودند. که از بین آنها ۵۰ نفر به عنوان نمونه با استفاده از روش نمونه گیری چندمرحله‌ای انتخاب شدند. گروه نمونه به صورت تصادفی به ۲۵ نفر گروه آزمایش و ۲۵ نفر به گروه گواه منتسب شدند. این پژوهش نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون و پس آزمون با گروه‌های آزمایش و کنترل بود هر دو گروه پرسشنامه امید (اسنایدر و همکاران، ۱۹۹۱) و نشاط آکسفورد (آرگایل و لو، ۱۹۹۰) را به عنوان پیش آزمون و پس آزمون تکمیل کردند. آموزش در ۱۲ جلسه انجام شد. مهارت‌های زندگی تحصیلی شامل: راهبردهای یادگیری (راهبردهای شناختی، راهبردهای فرا شناختی)، مدیریت زمان، مدیریت منابع، تفکر نقاد، مهارت حل مساله و مهارت تصمیم گیری بود. وبه هر دو گروه دوباره پرسش نامه‌های مذکور را تکمیل کردند و داده‌ها با روش تحلیل کوواریانس چند متغیری (مانکووا) و تحلیل کوواریانس تک متغیری (آنکووا) با کمک نرم افزار SPSS-19 تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج این پژوهش نشان داد که میانگین نمرات پیش آزمون و پس آزمون در بین گروه‌های آزمایشی و کنترل در متغیرهای امید و نشاط در دانشجویان تفاوت معنادار وجود داشت. و در واقع آموزش بر متغیرهای نامبرده اثربخش بود.

یافته‌ها: با استفاده از سه گام انجام شده در این پژوهش، چالش‌های اعضای هیأت علمی در بدو استخدام و ورود به خدمت در دانشگاه در هفت حوزه یاددهی و یادگیری، حوزه آموزش دانشگاه، تحقیق و پژوهش، قوانین اداری، ارتباطات، محیط کار و خدمات رفاهی بود که در نهایت و براساس چالش‌های شناسایی شده، مولفه‌های جامعه پذیری شامل برگزاری سمینار معرفی دانشگاه، معاونین و مدیران و آشنایی با قسمت‌های مختلف دانشگاه، تدوین و توزیع بروشور معرفی دانشگاه، برگزاری تورهای بازدید از مرکز مطالعات و توسعه آموزش و آشنایی با واحدهای مختلف آن، آشنایی با طرح تحول و نوآوری آموزش، برگزاری کارگاه‌های توانمندسازی و ایجاد روابط منتورینگ از طریق مدیران گروه‌ها بدست آمد.

بحث و نتیجه گیری: نتایج نشان داد اعضای هیأت علمی جدید در بدو ورود به دانشگاه با مسائل و مشکلات بیشماری به علت ابهامات موجود در نقش‌ها و وظایف و عدم آشنایی با قوانین و آیین‌نامه‌ها مواجه هستند و شناسایی و تعیین این عوامل در دانشگاه‌ها و سپس بکارگیری استراتژی‌های جامعه‌پذیری سازمانی می‌تواند بسیاری از مشکلات اساتید را برطرف نموده، زمینه ارتقای بهره‌وری و عملکرد دانشگاه‌ها را فراهم نماید. بنابراین داشتن یک برنامه نظام مند و مدون در دانشگاه به منظور هدایت و راهنمایی آنان و رفع ابهامات و مشکلات موجود و جلوگیری از سردرگمی و اتلاف وقت و انرژی و هزینه می‌تواند کمک کننده باشد.

کلمات کلیدی: جامعه پذیری، جامعه پذیری سازمانی، اعضای هیأت علمی

مشاوره و حمایت دانشجویی

اثربخشی آموزش مهارت‌های زندگی تحصیلی بر امید و نشاط در دانشجویان

راضیه خسروورد - علی مهری

دانشگاه ع. پ. سبزوار

مقدمه: یکی از کاربردهای اصلی علم روانشناسی، کاربست اصول آن در یافتن شیوه‌های نوین زندگی، ارتقای سلامت و سازگاری است. برنامه آموزش مهارت‌های زندگی تحصیلی از جمله کاربردهای روانشناسی در عرصه‌های مختلف فردی و اجتماعی است که با هدف ارتقای سطح بهداشت جسمانی و روانی و پیشگیری از آسیب‌های جسمانی، روانی و اجتماعی اجرا می‌شود (ویلفورد، ۲۰۰۵). مهارت‌های زندگی تحصیلی به عنوان یک رویکرد مبتنی بر تغییر رفتار یا شکل دهی رفتارهای تحصیلی تعریف

در نظر گرفته شد. روش جمع‌آوری اطلاعات، روش پرسشنامه‌ای بود که به شیوه در دسترس از هر دوره تحصیلی پزشکی عمومی و دستیاران رشته‌های مختلف به شکل متناسب انجام گرفت. اطلاعات پرسشنامه‌ها پس از گردآوری و استخراج وارد نرم‌افزار SPSS ویرایش ۲۰ شد و توسط روش‌های آماری استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: در مجموع از ۳۷۵ شرکت کننده ۱۶۶ دانشجوی مذکر و ۲۰۹ دانشجوی مؤنث مشارکت داشتند میانگین سنی دانشجویان ۲۴.۸۵ با انحراف معیار ۳.۶۹ و رنج ۱۸ تا ۳۸ سال بود

بطور کلی نمره کل اضطراب پژوهش در دانشجویان ۱۱۵.۲۳ و با انحراف معیار ۱۸.۳۹ به دست آمد حداقل و حداکثر نمره قابل اکتساب ۳۷ تا ۱۸۵ بود بنابراین اضطراب پژوهش در بین دانشجویان پزشکی بالاتر از حد متوسط بود و در زیر حیطه‌های مرتبط بالاترین میزان نمره اضطراب پژوهش کسب شده در بین افراد شرکت کننده در طرح در ابعاد احساسی عاطفی، دانش و مهارت‌های روش‌شناختی و سواد اطلاعاتی و کمترین میزان در بعد راحتی نسبت به مراکز تحقیقاتی و قوانین و سیاست‌های حوزه سلامت به دست آمد. اضطراب پژوهش در جنس مؤنث و مقاطع پایین‌تر بالاتر بود. بین تأهل، جنس، سن محل زندگی، تحصیلات پدر و مادر و مقطع تحصیلی و اضطراب پژوهش ارتباط معنی‌دار وجود نداشت اما دارا بودن مدرک زبان، گذراندن کارگاه روش تحقیق، وضعیت تحصیلی بهتر، تجربه پژوهش و همکاری بالاتر استاد راهنما به‌طور معنی‌داری با اضطراب پژوهش کمتر همراه بود.

بحث و نتیجه‌گیری: یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد سطح اضطراب پژوهش در کل و در تمامی حیطه‌ها در بین دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان بالا و بیشتر از حد متوسط می‌باشد. با توجه به اهمیت پزشکی مبتنی بر شواهد و شناخت موانع مختلف تحقیق، برنامه‌ریزی برای افزایش مهارت در متدولوژی تحقیق با کارگاه‌های متعدد و کاربردی آمار و روش تحقیق، حمایت استاد راهنما و مشاور و تسهیل امور مربوط به پژوهش و دادن انگیزه به دانشجویان از همان مقاطع پایین تحصیل می‌تواند گام مؤثری در تربیت پزشکان توانمند و پژوهشگر گردد.

کلمات کلیدی: اضطراب، پژوهش، دانشجویان پزشکی

بحث و نتیجه گیری: با توجه به این که دانشجویان دانشگاه سرمایه‌های هر کشور محسوب می‌شوند که معمولاً در بدو ورود در سنین نوجوانی بوده و در شرایط خاص رشد جسمانی شناختی، هیجانی و اجتماعی قرار دارند، بنابراین نیازمند توجه بیشتری می‌باشند لذا لازم است برنامه ریزی‌های لازم برای رشد و توسعه توانمندی‌های آنان انجام گیرد در این اثنا ویژگی‌های نوجوانان که با توجه به شرایط موقعیتی و زمانی کاهش می‌یابد، امید و نشاط است لذا پیشنهاد می‌شود آموزش مهارت‌های زندگی تحصیلی در دستور کار معاونت‌های فرهنگی و آموزشی دانشگاه‌ها قرار گیرد.

کلمات کلیدی: مهارت‌های زندگی تحصیلی، امید، نشاط

بررسی فراوانی اضطراب پژوهش و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان در سال ۱۳۹۹-۱۳۹۸

الهام خانلرزاده - امیر کشاورزی - فاطمه عاشقی

دانشگاه ع. پ. همدان

مقدمه: پژوهش، یکی از اصلی‌ترین ابزار تولید و گسترش علم می‌باشد از طرفی موانع متعددی در مسیر انجام پژوهش‌ها وجود دارد که بررسی و شناسایی این موانع امری ضروری است. از موانع پژوهش می‌توان به عوامل فردی، مدیریتی، سازمانی و اداری، اقتصادی و مالی، امکاناتی، اجتماعی و حرفه‌ای اشاره کرد که در این میان، اضطراب پژوهش به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل فردی، مانع پژوهش اعضای هیئت علمی و دانشجویان می‌باشد لذا مطالعه حاضر با هدف بررسی فراوانی اضطراب پژوهش و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان طراحی شده است.

روش اجرا: مطالعه حاضر یک مطالعه مقطعی بود که بر روی ۳۷۵ نفر از دانشجویان پزشکی در مقاطع مختلف پزشکی عمومی و دستگیری انجام شد.

ابزار اصلی این پژوهش، پرسشنامه سنجش اضطراب پژوهش معصومی و همکاران بود و روایی و پایاییان تأیید شده بود. (آلفای کرونباخ ۰.۹۵). اضطراب پژوهش در کل و در ابعاد دانش و مهارت روش‌شناسی تحقیق. احساس راحتی نسبت به مراکز تحقیقاتی و مجلات تخصصی، سواد اطلاعاتی، عوامل عاطفی و قوانین و حمایت‌های حوزه سلامت سنجیده شد. گویه‌های پرسشنامه طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) را شامل می‌شد که برای این گزینه‌ها به ترتیب نمره‌های ۱ تا ۵

بررسی شیوع رفتارهای قلدرمآبانه در میان دستیاران پزشکی و اثرات این رفتارها بر وضعیت سلامت روان آنها

سیده نسیم ترابی - بهنام شکبیا - حامد واثقی - راحله علیمرادزاده - شیرین ایرانی - پریسا دینی

دانشگاه ع. پ. ایران

مقدمه: رفتارهای قلدرمآبانه (bullying) (به عنوان رفتارهای مخرب، آزارنده، بی ادبانه و مضر است که به صورت مداوم صورت می‌گیرد و سبب فشارهای روانی و جسمی بر افراد می‌گردد و باعث می‌شود که فضای مناسب کاری و آموزشی از بین برود. شیوع رفتارهای قلدرمآبانه در دستیاران پزشکی هنوز در کشور ما ارزیابی نشده است. مطالعه حاضر با هدف بررسی میزان شیوع رفتارهای قلدرمآبانه در بین دستیاران و تأثیر آن بر سلامت عمومی آنها انجام شده است.

روش اجرا: این بررسی مقطعی بر روی دستیاران پزشکی چهار بیمارستان آموزشی انجام شد. جهت بررسی رفتارهای قلدرمآبانه از پرسشنامه Negative Act Questionnaire-Revised (NAQ-General R) و جهت بررسی سلامت عمومی از پرسشنامه Health Questionnaire (GHQ-12) استفاده شد. هر دو پرسشنامه در ایران استانداردسازی شده است. هر دو پرسشنامه به صورت آنلاین برای دستیاران ارسال گردید و بعد از ده روز مجدد یادآوری شد.

یافته‌ها: در مجموع، ۲۵۴ پرسشنامه تکمیل شده با میزان پاسخ کلی ۷۱ درصد دریافت شد. تعداد شرکت کنندگان مرد و زن به ترتیب ۱۰۲ و ۱۵۲ نفر با میانگین سنی $31/8 \pm 4/7$ سال بود. نود و پنج درصد از شرکت کنندگان در شش ماه گذشته یک یا چند بار رفتارهای قلدرمآبانه را تجربه کرده بودند، در حالی که ۹۱ درصد از پاسخ دهندگان در این مدت شاهد رفتارهای قلدرمآبانه در اطرافیان خود بوده‌اند. شایع‌ترین منبع این رفتارها رزیدنت‌های ارشد بودند (۷۳/۸٪). بین نمره GHQ و سنجش نمره NAQ-R همبستگی مثبت و معناداری وجود داشت ($r=0/496$ و $P=0/000$).

بحث و نتیجه گیری: این مطالعه به عنوان اولین مطالعه در مورد شیوع رفتارهای قلدرمآبانه در بین دستیاران پزشکی در ایران، نشان داد که جو آموزش پزشکی در دوره دستیاری مطلوب نیست. بنابراین نیاز به مداخله در جهت بهبود محیط آموزش پزشکی وجود دارد. آموزش دستیاران و اعضای هیات علمی، سیاست گذاری و ارائه خط مشی قوی و طراحی یک سیستم مناسب برای گزارش این رفتارها به عنوان گام‌های اساسی و اولیه

در مراکز آموزشی توصیه می‌شوند و برای بررسی کارآمدی این مداخلات به مطالعات وسیعتر نیاز است."

کلمات کلیدی: رفتار قلدرمآبانه، دستیار، پزشکی، سلامت روان

رفتارهای زورگویانه محیط‌های بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری

معصومه برخوردار شریف آباد - زهرا عبداللهی - خدیجه نصیریانی - حسین فلاح زاده

دانشگاه آزاد اسلامی یزد

مقدمه: زورگویی شکلی از رفتار پرخاشگرانه بین فردی است که در پرستاری به عنوان یک نگرانی رو به افزایش است، دانشجویان پرستاری با ورود به مرحله کار بالینی در معرض آسیب و زورگویی هستند که عواقب ناخوشایندی به همراه دارد. هدف این مطالعه شناسایی فراوانی، نوع رفتارهای زورگویانه، منبع زورگویی، نحوه گزارش و عواقب آن بر دانشجویان پرستاری دانشگاه‌های آزاد اسلامی و علوم پزشکی شهر یزد است.

روش اجرا: در این مطالعه توصیفی مقطعی که در سال ۱۳۹۸ انجام شد، ۱۹۳ نفر از دانشجویان سال سوم و چهارم پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی و علوم پزشکی شهر یزد شرکت نمودند. نمونه‌گیری به روش تصادفی طبقه‌ای بود. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌های مشخصات فردی و رفتارهای زورگویی کلارک (Clarke) و همکاران بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده آمار توصیفی و استنباطی (تی مستقل و آنوا) صورت گرفت.

یافته‌ها: بر اساس یافته‌ها ۱۱۸ نفر (۶۱/۸۵٪) از دانشجویان انواعی از زورگویی را تجربه نمودند که ۷۶۹ (۳۲٪) مورد زورگویی از طرف مربی بالینی، ۵۹۷ (۲۴/۸٪) مورد از جانب پرستار و ۴۰۲ (۱۶/۷۲٪) مورد از طرف بیمار و خانواده بوده است. بیش‌ترین رفتارهای زورگویی ۳۸۳ مورد (۱۵/۹۳٪) برخورد سرد، نادیده گرفته شدن و اخراج بود. ۲۱ نفر (۱۰/۹٪) به دلیل زورگویی تصمیم به ترک رشته داشتند. ۱۳۱ نفر (۶۷/۹٪) رفتار زورگویی را گزارش ندادند که ۵۵ نفر (۳۶/۸٪) آنان علت را ترس از ارزیابی ضعیف بیان نمودند.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج حاکی از آن است بیش از نیمی از دانشجویان پرستاری در معرض انواع رفتارهای زورگویانه قرار گرفته‌اند که این امر می‌تواند عاملی برای انصراف از تحصیل باشد. لذا برنامه‌ریزان آموزش بالینی باید راه‌های پیشگیری از زورگویی و نحوه واکنش به اینگونه

رفتارها را به دانشجویان پرستاری آموزش دهند و اقدامات مناسبی جهت اصلاح محیط‌های آموزش بالینی در این زمینه انجام گیرد."

کلمات کلیدی: زورگویی، دانشجوی پرستاری، محیط بالین

بررسی مدیریت استرس ناشی از پاندمی کووید ۱۹ و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی البرز

آرزو آقا کوچک زاده - زهرا مومنی - مهسا کرمی پور

دانشگاه ع. پ. البرز

مقدمه: کرونا ویروس خانواده بزرگ از ویروس‌ها هستند، که ممکن است باعث عفونت‌های تنفسی شود. استرس در مورد کووید-۱۹ شایع است، ترس از ناشناخته‌ها ادراک ایمنی را در انسان کاهش داده و همواره برای بشر استرس‌زا بوده است. درباره کووید-۱۹ همچنان اطلاعات کم علمی نیز این استرس را تشدید می‌کند و از آن جایی که استرس می‌تواند سیستم ایمنی بدن را تضعیف کرده و افراد را در برابر بیماری‌ها از جمله کرونا آسیب پذیر کند و از طرفی در کادر درمان و دانشجویان دندانپزشکی با توجه به وظایف درمانی مختلف و همین‌طور طی کردن آموزش و آزمون‌های مختلف استرس به صورت طبیعی و جدا از بحث پاندمی کرونا نیز وجود دارد؛ یادگیری استراتژی‌هایی برای مقابله با آن لازم می‌باشد. لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی مدیریت استرس دانشجویان دانشکده دندانپزشکی البرز در مواجهه با ویروس کرونا انجام شده است.

روش اجرا: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی - تحلیلی از نوع مقطعی و جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی البرز می‌باشد. در این پژوهش مدیریت استرس دانشجویان دندانپزشکی در دوره پاندمی ویروس کرونا (کووید-۱۹) سنجیده شد. به این منظور از پرسشنامه استاندارد شده مدیریت استرس حاوی ۱۶ سوال که دارای دو قسمت جداگانه مربوط به تحمل استرس (سوالات ۱ تا ۷) و کنترل استرس (سوالات ۸ تا ۱۶) بود، استفاده شده است. هر سؤال دارای لیکرت ۵ گزینه‌ای است طیف و امتیازبندی آن به صورت خیلی زیاد (نمره ۵)، زیاد (نمره ۴)، متوسط (نمره ۳)، کم (نمره ۲)، و خیلی کم (نمره ۱) می‌باشد. نمره مدیریت استرس با جمع امتیازات هر سوال (با وزن یکسان) محاسبه شده و برای آن که نمرات قابل مقایسه و هم‌مقیاس باشند، در محدوده صفر تا ۱۰۰ استاندارد سازی نمرات انجام گردید و نمره بالای ۵۰

نشان دهنده میزان بالای استرس در افراد بود. با توجه به این که هر سوال نمره‌ای بین ۱ تا ۵ می‌گیرد، یک مینیمم نمره (مساوی با تعداد سوال هر حیطه) و یک ماکسیمم نمره (مساوی با ۵ ضرب در تعداد سوال هر حیطه) داشتیم. پس از اخذ کد اخلاق از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی البرز و مجوزهای لازم، پرسشنامه به صورت آنلاین در اختیار دانشجویان قرار گرفت. از Google Docs برای ساخت پرسشنامه آنلاین استفاده شده و لینک آن در تمام گروه‌های دانشجویان دانشکده دندانپزشکی البرز ارسال شد. پس از توضیح اهداف پژوهش، از دانشجویان خواسته شد در صورت رضایت پرسش‌نامه را تکمیل نمایند. پرسش‌نامه‌هایی که با IP تکراری تکمیل شده بودند و یا برای تکمیل آن کمتر از ۳۰ ثانیه زمان صرف شده بود، از آنالیز کنار گذاشته شدند. پس از اتمام نمونه‌گیری و تکمیل پرسشنامه، داده‌ها جهت تجزیه و تحلیل، وارد نرم افزار آماری SPSS-24 شد. از میانگین و انحراف معیار برای داده‌های کمی استفاده شد. جهت تعیین رابطه بین متغیرهای دموگرافیک و میزان مدیریت استرس از ضریب همبستگی پیرسون استفاده خواهد شد. حد معنی داری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: نمونه‌های مورد بررسی شامل ۱۹۰ نفر از دانشجویان دندانپزشکی جهت بررسی مدیریت استرس ناشی از پاندمی کووید ۱۹ بود. متغیرهای مورد مطالعه شامل: تاهل، ترم تحصیلی، سن و جنس و مطالعه پروتکل‌های مربوط به کرونا، تفاوت معنی داری در میزان کنترل و تحمل استرس ایجاد نکرده بودند ($P < 0.05$). نمره تحمل استرس $11/3 \pm 7.0/118$ و نمره کنترل استرس $10/48 \pm 69/114$ دانشجویان بود و طبق آزمون همبستگی بین کنترل استرس و تحمل استرس نیز همبستگی دیده شده است. در بین سوالات مختلف پرسشنامه، دانشجویان دو گزینه "در زمان تنش انتخاب دوست جدیدی در دانشکده کارساز است" و "در زمان استرس در محیط باز پیاده روی طولانی را در پیش می‌گیرم" را کمترین و دو گزینه، "نگاه واقع بینانه به مسئله تنش دارم" و "موقعیت را تا زمانی که امور به شرایط عادی برگردد تحمل می‌کنم" بیشترین جهت مدیریت استرس خود انتخاب نموده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های مطالعه حاضر، استرس زیادی در کل جمعیت مورد مطالعه وجود داشت، البته تاثیرات روانی ناشی از همه گیری بیماری کرونا غیرقابل انکار است. در میان دانشجویان دندانپزشکی عوامل مختلفی از جمله سن، جنس، تاهل، ترم تحصیلی و مطالعه پروتکل، تفاوت معنی داری در میزان کنترل و مدیریت استرس ایجاد نکرده بود. به نظر می‌رسد، دسترسی به سیستم مشاوره روانشناسی در این دوران می

تواند کمک موثری به بهبود شرایط روحی افراد و به خصوص کادر درمان که دانشجویان دندانپزشکی را نیز شامل می شود، بنماید.

کلمات کلیدی: کرونا ویروس، تحمل استرس، کنترل استرس، مدیریت استرس

یاددهی و یادگیری

بررسی اثربخشی همزمان روش یادگیری همتایان و میکرولرنینگ بر یادگیری درس بیوشیمی دانشجویان پزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی ایران

معصومه توکلی یرکی - سلیمه گوهری نژاد - رسول سرایی

دانشگاه ع. پ. ایران

مقدمه: علم بیوشیمی به عنوان یکی از بنیادی ترین علوم پایه برای رشته های علوم پزشکی و زیست شناسی محسوب می شود و اهمیت این علم به حدی است که در کوریکولوم آموزشی تمامی رشته های وابسته به علوم پزشکی مانند پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی، علوم آزمایشگاهی، تغذیه و پرستاری دروس تئوری و عملی بیوشیمی گنجانده شده است. شواهد حکایت از آن دارد که حجم بالای مطالب، فرار بودن مباحث و واکنش های سخت بیوشیمیایی مرتبط با متابولیسم منجر به دشواری بیشتر این درس برای دانشجویان پزشکی و عدم مشارکت مطلوب آنها در کلاس درس شده است. از این رو ضرورت استفاده از روش های نوین تدریس بیوشیمی که بتواند به یاددهی و یادگیری بهتر منجر گردد، بیش از پیش نمایان است.

هدف: در این تحقیق به بررسی تأثیر همزمان روش یادگیری به کمک همتایان و محتوای میکرولرنینگ بر میزان یادگیری و رضایتمندی دانشجویان پزشکی عمومی از درس بیوشیمی پرداخته شده است.

روش اجراکار: این مطالعه از نوع مطالعه تجربی است که بر روی دانشجویان پزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی ایران انجام گرفت. افراد مورد مطالعه شامل ۱۴۶ دانشجوی نیمسال اول سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ در مقطع پزشکی عمومی بود. برای این مطالعه مبحث ویتامین ها انتخاب گردید و از دانشجویانی که سال قبل این مبحث را زیر نظر استاد گذارنده بودند جهت تهیه محتواهای میکرولرنینگ استفاده شد. بعد از اینکه محتواها آماده و تأیید استاد را گرفت یک هفته قبل از برگزاری کلاس اصلی درس محتوای آموزشی مبحث فوق بصورت فیلم های کوتاه در اختیار

دانشجویان قرار گرفت و از آنها خواسته شد تا قبل از جلسه اصلی کلاس فیلم ها را مطالعه نمایند. فیلم ها شامل خلاصه ای از کلیات مبحث ویتامین ها و نکات مهم آن بصورت انیمیشن صدا دار بود که بر اساس مباحث تدریس شده استاد درس تهیه شده بود. قبل از برگزاری کلاس درس از دانشجویان در خصوص مطالب ارائه شده در فیلم ها آزمونی شامل ۸ سؤال ۴ گزینه ای گرفته شد، تا سطح اطلاعات آن ها ارزیابی گردد. سپس جلسه های کلاس درس در مبحث فوق تشکیل گردید که با توجه به دانش پایه آنها کلاس با مشارکت بیشتر و پرسش و پاسخ بیشتر برگزار گردید. میزان رضایت دانشجویان از شیوه ارائه فوق توسط پرسشنامه شامل ۹ سؤال دو گزینه ای (بلی، خیر) بررسی گردید.

یافته ها: نتایج حاصل از بررسی پرسشنامه رضایت سنجی نشان داد که از ۱۴۲ پرسشنامه ای که توسط دانشجویان جواب داده شده بود، ۹۹.۲۹٪ از دانشجویان معتقد بودند محتواهای ارائه شده قبل از کلاس در میزان یادگیری آنها مؤثر است. همچنین ۹۵.۷٪ از دانشجویان معتقد بودند فیلم های ارائه شده قبل از کلاس می تواند به عنوان خلاصه درس برای مرور مطالب درسی در طول سال تحصیلی برای آنها مفید باشد. بر این اساس، ۹۸.۵۹٪ از دانشجویان در اختیار داشتن محتواهای آموزشی قبل از برگزاری کلاس درس را برای آشنایی کلی آنها با مبحث درسی قبل از برگزاری کلاس درس مفید را می دانستند. همچنین ۹۷.۸۹٪ از دانشجویان معتقد بودند محتوای های فوق در استفاده بهینه آنها از جلسه اصلی کلاس درس مؤثر است و ۹۹.۲۹٪ از دانشجویان حجم محتوای های ارائه شده قبل از کلاس و نیز زمان بندی فیلم ها را مطلوب می دانستند. ۹۷.۱۸٪ از دانشجویان ارائه درس به شیوه فوق را برای درک بهتر درس بیوشیمی مفید می دانستند و در آخر، ۹۸.۵۹٪ از دانشجویان با ارائه درس بیوشیمی به شیوه فوق موافق بودند. همچنین بر اساس پیام های دریافت شده از دانشجویان، این شیوه ارائه درس به ایجاد انگیزه برای مشارکت بیشتر دانشجویان در کلاس درس و نیز ایجاد انگیزه برای همکاری در تهیه محتوای های آموزشی بیشتر در این خصوص مؤثر بود.

بحث و نتیجه گیری: برای دروسی که دلیل دشواری و حجم بالای حفظیات، یادگیری آنها برای دانشجویان پزشکی با مشکل همراه است که منجر به عدم درک دانشجویان از اهمیت دروس فوق شده، این شیوه تدریس می تواند به ضمن یاددهی و یادگیری بهتر به بهینه شدن زمان کلاس درس، افزایش تعامل استاد و دانشجو، افزایش زمان پرسش و پاسخ و کاهش اضطراب دانشجویان منجر شود.

کلمات کلیدی: بیوشیمی، روش تدریس، رضایتمندی تحصیلی، پزشکی عمومی

بررسی میزان تأثیر لاگ بوک بر یادگیری دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱

رضا افضل‌ی پور - حمزه اسلامی رمچاهی - ام البنین دل آشوب

دانشگاه ع. پ. هرمزگان

مقدمه: مسائل و پیچیدگی‌های محیط بالینی باعث شده تا محققین برای رفع این مسائل به ابداع نوآوری‌هایی در این زمینه بپردازند که استفاده از لاگ بوک یکی از روش‌های رفع این پیچیدگی‌ها در محیط بالینی است و همچنین یکی از روش‌هایی است که در سال‌های اخیر در حیطه پزشکی کاربرد وسیعی پیدا کرده است و روشی است که می‌تواند آموزش را تسهیل یا هدایت کند و از آنجایی که فاصله بین تئوری و بالین را کاهش می‌دهد، می‌تواند به استاد و دانشجو در رسیدن به اهداف آموزشی کمک کند. هدف از انجام این پژوهش بررسی میزان تأثیر لاگ بوک بر یادگیری دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان می‌باشد.

روش اجرا: مطالعه توصیفی-تحلیلی حاضر، بر روی ۲۰۰ نفر از دانشجویان پرستاری که در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ وارد بالین شده‌اند به روش سرشماری با استفاده از پرسشنامه‌ای از مطالعه نجفی و همکاران با هدف بررسی میزان تأثیر لاگ بوک بر یادگیری دانشجویان بود. ضریب همبستگی پرسشنامه ۰/۸۰٪ و روایی آن از طریق پنل متخصصین تأیید گردید. داده‌ها از طریق آمار توصیفی (توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و آزمون استنباطی (تی مستقل) جهت مقایسه میانگین نمرات در دو گروه، با استفاده از نرم افزار آماری SPSS22 آنالیز شدند. و همچنین نرمال بودن داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف تأیید شد.

یافته‌ها: میانگین سنی دانشجویان در مطالعه حاضر، $21/2 \pm 0.5$ سال بود. ۵۹ درصد دانشجویان مؤنث و ۴۱ درصد از آنان مذکر بودند. این مطالعه نشان داد که ۲۵ درصد از دانشجویان استفاده از لاگ بوک را در کارآموزی ضروری می‌دانستند و ۳۵ درصد موافق استفاده از لاگ بوک در کارآموزی نبودند. همچنین در این پژوهش، به اثر لاگ بوک در میزان یادگیری دانشجویان موافق در استفاده لاگ بوک و دانشجویان مخالف، در حیطه‌های شناختی و مهارتی پرداخته شد و نتایج نشان داد که میانگین نمرات حاصل از حیطه شناختی در دانشجویان موافق و مخالف به ترتیب، $18/35 \pm 2/1$ و $17/30 \pm 0/11$ بود ($p=0/11$) و میانگین نمرات حاصل از حیطه مهارتی در دانشجویان موافق و مخالف به ترتیب، $18/25 \pm 93/1$ و $17/25 \pm 96/0$ بود ($p=0/02$). در نتیجه میانگین نمرات حاصل از بررسی حیطه

شناختی و مهارتی در گروه‌های موافق افزایش یافته است ولی این تفاوت براساس آزمون t از نظر آماری معنی دار نمی‌باشد.

بحث و نتیجه گیری: یافته‌های حاصل از این مطالعه نشان داد که بیشتر دانشجویان استفاده از لاگ بوک را ضروری نمی‌دانند اما در دانشجویانی که موافق بودند میزان یادگیری آنها در حیطه شناختی و مهارتی بیشتر از گروه مخالف بود زیرا این دانشجویان برای پر کردن لاگ بوک تلاش کرده و آن را به درستی انجام می‌دهند و در بالین باعث افزایش مهارتی آنها می‌شود اما بیشتر دانشجویانی که مخالف هستند لاگ بوک های خود را با کیس های تخیلی پر کرده یا کیس ها را از اینترنت کپی برداری می‌کنند. اما از آنجایی که ارائه سطوح بالای مراقبت از بیماران از اهداف اصلی حرفه پرستاری است بنابراین ارزشیابی میزان شایستگی پرستاران حائز اهمیت است؛ این در حالی است که اغلب روش‌های ارزیابی، دانش افراد را می‌سنجد و شایستگی حرفه‌ای کمتر مورد ارزیابی قرار می‌گیرد، به همین دلیل استفاده از لاگ بوک ایده آل اهمیت زیادی دارد. از جمله محدودیت‌های مطالعه حاضر می‌توان به حجم نمونه و اجرای مطالعه در یک دانشکده اشاره نمود که تعمیم پذیری نتایج را با محدودیت مواجه می‌سازد. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده ضمن بازنگری در کیفیت و محتوای لاگ بوک، مطالعات مداخله‌ای با حجم بیشتر صورت گیرد."

کلمات کلیدی: لاگ بوک، دانشجویان پرستاری، هرمزگان، یادگیری

توانمندی ساختاری دانشجویان مامایی بدنبال آموزش مبتنی بر شبیه سازی مدیریت اورژانسهای مامایی

حجت اله یوسفی - مژگان جانی قربان - نیکویمانی

دانشگاه ع. پ. اصفهان

مقدمه: جامعه جهانی در طی چند دهه گذشته توجه ویژه‌ای به شناسایی مداخلات و استراتژی‌های مؤثر در جهت بهبود نتایج بارداری و زایمان داشته است. تربیت و آماده کردن افراد ماهر برای اداره بارداری و زایمان، جزء ضروری استراتژی‌های کاهش بیماری و مرگ مادر باردار و گامی اساسی در جهت ارتقاء بهداشت باروری است. حضور سرپرست ماهر در زمان زایمان به عنوان یک شاخص سلامت باروری در زمره اهداف مورد توافق بین المللی قرار دارد. از آنجا که هیچ رشته تخصصی از طب نسبت به رشته مامایی از موقعیتهای اورژانسی لبریز نگردیده است، اورژانس‌های مامایی در هر زمانی در فرایند بارداری و زایمان می‌توانند رخ دهند. لذا دانشجویان مامایی نیز بایستی هم در تشخیص درست و هم در مدیریت صحیح و به موقع یک

قبل از مداخله تفاوت معناداری در میانگین امتیاز توانمندی ساختاری دانشجویان دو گروه کنترل و مداخله وجود نداشته است ($P=0/415$) ولی بلافاصله پس از مداخله ($P<0/001$) میانگین امتیاز توانمندی ساختاری در دانشجویان گروه مداخله بطور معناداری بیشتر از دانشجویان گروه کنترل بوده است. یکسال پس از مداخله میانگین امتیاز توانمندی ساختاری در گروه مداخله بالاتر از گروه کنترل بوده است لیکن این تفاوت به لحاظ آماری معنی دار نبود ($P=0/061$).

بحث و نتیجه گیری: شبیه سازی یک ابزار مفید در جهت اثر بخش شدن شرایط یادگیری و ارتقاء توانمندی ساختاری دانشجویان مامایی در مدیریت اورژانسهای مامایی می باشد که با تکرار دوره های آموزشی با این ابزار می توان توانمندی ساختاری افراد را در سطح بالایی حفظ نمود.

کلمات کلیدی: توانمندی ساختاری، اورژانس های مامایی، شبیه سازی، دانشجویان مامایی

الگوسازی مواجهات غنی از ارزش در آموزش علوم پزشکی

حکیمه سابقی - لیلا افشار - شهرام یزدانی - سید عباس فروتن

دانشگاه ع. پ. بیرجند

مقدمه: آموزش رشته های مختلف علوم پزشکی فرآیندی بسیار فراگیرتر از انتقال دانش و مهارت های تشخیصی و درمانی بوده و ایجاد فرهنگ رفتاری و کسب ارزش ها، باورها، شخصیت و هویت آن رشته را نیز در بر می گیرد. انتقال درست ارزش های اخلاقی و حرفه ای در فرآیند آموزش علوم پزشکی ضروری بوده و بایستی در اولویت قرار گیرد؛ برای این منظور آموزش اخلاق پزشکی باید به سمت ارتقاء سیستم ارائه خدمات سلامت غنی از ارزش حرکت نماید. مواجهات غنی از ارزش، فرصت های واقعی یادگیری برای دانشجویان هستند که روش مناسبی جهت انتقال ارزش ها می باشد. مطالعه حاضر با هدف الگوسازی مواجهات غنی از ارزش در آموزش علوم پزشکی انجام شد.

روش اجرا: پژوهش حاضر در ارسنای ارائه الگوی عملیاتی جهت انتقال ارزش های حرفه ای در قالب سه زیرمطالعه انجام شده است. در ابتدا به دلیل غنی نبودن متون موجود در رابطه با مواجهات غنی از ارزش و نیز فقدان تعریف واضح و مشخص در سطح مفهومی برای آن، مطالعه کیفی انجام گردید. از آنجائیکه در ایران تجربه خوبی در رابطه با ارائه یک واحد درسی بصورت مواجهات غنی از ارزش (گروه مهاجر) در دانشگاه علوم پزشکی

موقعیت اورژانسی توانمند باشند. در این زمینه شبیه سازی یک روش تدریس منحصر به فرد برای یادگیری، کسب تجربه و توانمندی برای انجام کار است. توانمندی ساختاری فرصت مشارکت در فرایندهای تصمیم گیری، کنترل منابع و رشد در زمینه شغلی را برای افراد فراهم می نماید. لذا این مطالعه با هدف تعیین توانمندی ساختاری دانشجویان مامایی در مدیریت اورژانسهای مامایی قبل، بلافاصله و یکسال پس از شرکت در مداخله آموزشی مبتنی بر شبیه سازی انجام شده است.

روش اجرا: این مطالعه یک کارآزمایی در عرصه است که با شرکت ۴۲ نفر از دانشجویان ترم ۷ مامایی (۲۰ نفر در گروه کنترل و ۲۲ نفر در گروه مداخله) از مرداد ۱۳۹۶ تا مرداد ماه ۱۳۹۸ انجام شده است. به روش سرشماری تمام دانشجویان ورودی سال ۹۳ به عنوان گروه کنترل و تمام دانشجویان ورودی سال ۹۴ به عنوان گروه مداخله به مطالعه وارد شده اند (انتخاب سال ورود به صورت تصادفی بوده است). گروه مداخله در ۶ جلسه شبیه سازی مدیریت اورژانسهای مامایی شرکت کرده اند. ابزار سنجش توانمندی ساختاری در این پژوهش مقیاس شرایط برای اثربخشی یادگیری می باشد که میزان توانمندی ساختاری را مورد ارزیابی قرار می دهد و در سه مرحله قبل، بلافاصله و یکسال بعد از مطالعه جهت اندازه گیری توانمندی ساختاری دانشجویان در دو گروه کنترل و مداخله مورد استفاده قرار گرفت. از آزمون آنالیز واریانس با اندازه های تکراری و نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ جهت تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شد و حداکثر خطا ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته ها: بر اساس نتایج آزمون آنالیز واریانس با اندازه های تکراری، اثر زمان اندازه گیری $F(2,23)=71/23=2.2=0/372$ ، گروه آزمایشی $F(1,23)=99/16=1.2=0/298$ و اثر متقابل زمان و گروه $F(2,23)=0/222$ ، $F(2,43/11)=80$ بر توانمندی ساختاری دانشجویان در سطح خطای پنج درصد معنادار بود. نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی مربوط به اثر متقابل نشان داد در گروه مداخله میانگین امتیاز توانمندی ساختاری قبل از آموزش بطور معناداری کمتر از بلافاصله پس از آموزش ($P<0/001$) و یکسال پس از آموزش ($P=0/003$) بوده است. همچنین میانگین امتیاز توانمندی ساختاری در یکسال پس از مداخله بطور معناداری کمتر از بلافاصله بعد مداخله مشاهده شد ($P<0/001$). در حالیکه در گروه کنترل میانگین امتیاز توانمندی ساختاری دانشجویان قبل و بعد مداخله ($P=0/274$)، قبل و یکسال بعد مداخله ($P=0/076$)، بلافاصله بعد و یکسال بعد مداخله ($P=1/00$) تفاوت معناداری نداشت. همچنین نتایج مقایسه های بین گروهی با استفاده از آزمون تعقیبی بونفرونی نشان داد که

تأثیر روایت نویسی بر اساس مدل بازاندیشی گیبس بر مهارت همدلی دانشجویان مامایی

هدی احمري طهران - زهرا عابدینی - زهره خلجی نیا - عصمت جعفریگلو -
ساره باکویی

دانشگاه ع. پ. قم

مقدمه: همدلی یک عنصر ضروری در عملکرد مامایی است که نقش اساسی در ایجاد و کیفیت ارتباط با مادران دارد. ارتباط مؤثر، گرم و همدلانه، نتایج بالینی را بهبود بخشیده، در پیشرفت درمان و افزایش انگیزه مددجو برای شرکت فعال در درمان و مراقبت مهم است. برقراری ارتباط همدلانه با زنان باردار باعث بهبود رضایت، اعتماد متقابل، مشارکت در درمان و مراقبت، کنترل بر روند زایمان و سلامت مادر می‌شود. این مطالعه با هدف تأثیر روایت نویسی بر اساس مدل بازاندیشی گیبس بر مهارت همدلی دانشجویان مامایی دانشگاه علوم پزشکی قم انجام شد.

روش اجرا: این مطالعه نیمه تجربی دو گروهی قبل و بعد طی یک دوره آموزش بالینی ۹ روزه واحد مراقبتهای بارداری طبیعی و غیر طبیعی در شش گروه از دانشجویان مامایی انجام شد. کلیه دانشجویان مامایی (۴۰ نفر) به طور تصادفی در دو گروه مداخله یا کنترل قرار گرفتند. برای گروه مداخله، مهارت‌های همدلی به شیوه روایت نویسی آموزش داده شد. از گروه آزمایش درخواست شد در طول ۹ روز از کارآموزی خود در پایان هر روز بهترین و دردناکترین احساسات و تجربیات خود را در ارتباط با مفاهیم آموزش داده شده همدلی در طول کارورزی در بالین به صورت حکایت نویسی بر اساس مدل گیبس در یک دفترچه شخصی یادداشت نمایند. راهنمای بازاندیشی دانشجویان با سؤالاتی همچون: چه اتفاقی افتاد؟ احساسات و افکارشان در آن لحظه چه بود؟ خوب و بد این تجربه چه بود؟ چه درسی از این موقعیت گرفتید؟ چه اقدام دیگری می‌توانستید انجام دهید؟ اگر این مورد دوباره اتفاق بیفتد چه خواهید کرد؟ داده‌ها در هر دو گروه روز اول و نهم هر کارورزی با استفاده از مقیاس همدلی جفرسون نسخه سلامت-حرفه دانشجویی جمع آوری شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های مجذور کای، من ویتنی، ویلکاکسون و تی زوج و مستقل در نرم افزار SPSS نسخه ۱۸ انجام شد.

یافته‌ها: تفاوت آماری معنی‌داری قبل از مداخله بین میانگین و انحراف معیار نمرات دو گروه آزمایش (۱۰۹/۸±۱۰/۸) و کنترل (۱۰۸/۰±۱۰/۴) یافت نشد ($P=0/591$). آزمون تی مستقل بین نمرات پس آزمون در دو گروه آزمایش (۱۲۸.۴±۱۱.۳) و کنترل (۱۳۰.۳±۱۳.۸) تفاوت آماری معنی‌داری را بین دو گروه نشان داد ($P>0/05$).

شهید بهشتی داشته‌ایم و نیز قصد ما استخراج دانش نهفته از درون تجربه بود، در گام اول این مطالعه، با رویکرد فنومنولوژی انجام شد تا به فهم و درک عمیقی از پدیده تحت مطالعه برسیم. سپس در گام بعدی با استفاده از روش سنتز مفهوم و با رویکرد ترکیبی (سنتز کیفی و متنی)، یک مدل مفهومی در رابطه با مواجهات غنی از ارزش در حوزه آموزش علوم پزشکی ارائه گردید. در نهایت و در گام سوم با بکارگیری سنتز مبتنی بر چارچوب، الگوی عملیاتی مواجهات غنی از ارزش جهت انتقال ارزش‌ها معرفی شد.

یافته‌ها: در فاز اول پژوهش و بدنبال انجام مطالعه پدیدارشناسی، در نهایت ۶۹۳ کد اولیه، ۲۱ زیرمضمون و ۷ مضمون استخراج گردید. مضامین اصلی شکل گرفته در مطالعه حاضر عبارتند از: جستار ارزش‌ها در خود خویش، حرکت در سایه یک مراد و مرشد، تعاملات در یک منظومه ارزشی، موومان های ارزش بنیاد برنامه درسی، صید ارزش‌ها در محیط واقعی، روایتگری ارزشی و تعامل با جامعه انسانی مقید به ارزش‌ها. در زیرمطالعه دوم پس از تجزیه و تحلیل مستمر و چرخشی داده‌ها و ترکیب و سنتز گزاره‌ها و طبقات، در نهایت مفهوم مواجهه غنی از ارزش در آموزش علوم پزشکی ذیل ۵ طبقه کاویدن ارزش‌های درونی خویش، برنامه آموزشی غنی از ارزش، مرشد و مربی ارزشی، تعاملات غنی از ارزش و محیط غنی از ارزش، تعریف گردید. در گام آخر، با تأمل بر مصادیق استخراج شده از شواهد موجود و ارتباطات آنها با چارچوب پیشینی که حاصل انجام مطالعه پدیدارشناسی و سنتز مفهوم بود، در نهایت مدل عملیاتی مواجهه غنی از ارزش در آموزش علوم پزشکی براساس مؤلفه‌های تجارب واقعی، تجارب پنهان، دانشجو، گروه، محیط فیزیکی و تعاملات غنی از ارزش ارائه گردید.

بحث و نتیجه گیری: مفهوم مواجهه غنی از ارزش در بستر یک محیط غنی از ارزش و ذیل یک برنامه آموزشی و تعاملات ارزشی غنی اتفاق می‌افتد. تجربه دانشجویان از این مواجهات ضمن فراخواندن ارزش‌های درونی آنها و هدایت و حمایت یک منتور، شکل گرفته و منجر به درک عمیق ارزش‌ها می‌گردد. مدل عملیاتی مواجهات غنی از ارزش که محصول نهایی پژوهش حاضر می‌باشد، می‌تواند راه و روش مؤثری برای انتقال ارزش‌ها به دانشجویان باشد."

کلمات کلیدی: ارزش‌های حرفه‌ای، مواجهات غنی از ارزش، آموزش پزشکی، آموزش اخلاق پزشکی، پدیدارشناسی، سنتز مفهوم، سنتز چارچوب

یافته‌ها: نتایج آزمون در مورد مقایسه میانگین نمرات استدلال بالینی گروه‌های کلاس درس پازل و کلاس درس وارونه قبل و بعد از مداخله نشان داد که میانگین این نمرات در کلاس درس وارونه و کلاس درس پازل به طور معناداری بعد از مداخله افزایش داشته است ($P=0/22$) میانگین نمره کل استدلال بالینی قبل از مداخله در گروه کلاس درس پازل نسبت به گروه کلاس درس وارونه بیشتر بود. نتیجه آزمون من ویتنی نشان دهنده آن بود که دو گروه مورد بررسی از نظر میانگین نمره کل استدلال بالینی قبل از مداخله تفاوت معنی دار آماری داشتند ($P=0/03$). میانگین نمره کل استدلال بالینی بعد از مداخله در گروه کلاس درس پازل نسبت به گروه کلاس درس وارونه بیشتر بود (میانگین گروه پازل ۹/۵۳، (انحراف معیار ۱/۷۷)، میانگین گروه وارونه ۹/۴۴، انحراف معیار ۱/۹۵) اما نتیجه آزمون t مستقل نشان داد که دو گروه مورد بررسی از نظر میانگین نمره کل استدلال بالینی بعد از مداخله تفاوت معنی دار آماری نداشتند. همچنین یافته‌های مطالعه نشان داد که میانگین نمره کل استدلال بالینی در هر دو گروه پس از مداخله افزایش یافته است. نتیجه آزمون ویلکوکسون نشان دهنده آن بود که این افزایش در هر دو گروه از نظر آماری معنی دار می‌باشد ($P<0/001$).

کلمات کلیدی: کلاس وارونه، کلاس پازل، استدلال بالینی، گازهای خون شریانی، اختلالات اسید و باز، دانشجویان پرستاری

تأثیر آموزش ترکیبی بر مهارت‌های ارتباط با بیمار دانشجویان پرستاری: یک مطالعه ارزشیابی آموزشی

هنگامه کریمی - صهبا امینی - نوید جمال زاده

دانشگاه ع. پ. بابل

مقدمه: با توجه به اهمیت ارتباط مؤثر در ارائه مراقبت‌های پرستاری رضایت‌بخش، پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر روش‌های آموزشی ترکیبی (سخنرانی، کارگاه، ایفای نقش و بحث گروهی) بر مهارت‌های ارتباطی دانشجویان پرستاری در تعامل با بیماران انجام شد.

روش اجرا: این مطالعه نیمه تجربی در دو مرحله بر روی تمامی دانشجویان پرستاری جدید ورود در ترم پاییز (۳۳ نفر) انجام شد. در مرحله اول، کلاس ارتباط در اولین روزهای سال تحصیلی، در دو جلسه ۲ ساعته برای برنامه ریزی گردید. در جلسه اول پس از آشنایی با دانشجویان و بیان اهداف کلاس، آزمون رفتار ورودی و پیش آزمون انجام گرفت. سپس مدرس با

بحث و نتیجه گیری: نتایج نشان داد حکایت نویسی بر اساس مدل بازاندیشی گیبس سبب افزایش مهارت همدلی در دانشجویان مامایی می‌گردد. همدلی یک جنبه اصلی در تضمین ارتباط با کیفیت بین ماماها و مادران است. توجه به هر روایت ممکن است حاوی نکات آموزشی ارزشمندی در ارائه مراقبت‌ها باشد. حکایت نویسی روشی کارآمد و در دسترس در تدریس است، اساتید می‌توانند از آن برای آموزش مهارت‌های همدلی استفاده کنند."

کلمات کلیدی: روایت نویسی، بازاندیشی گیبس، مهارت همدلی، دانشجویان مامایی

تأثیر مقایسه‌ای کلاس وارونه و کلاس پازل بر استدلال بالینی دانشجویان کارشناسی پرستاری در تفسیر گازهای خون شریانی

فاطمه بهرام نژاد - بنفشه قربانی - مریم علیزاده - پریسا غلامرضا مهنی

دانشگاه ع. پ. تهران - دانشگاه ع. بهزیستی و توانبخشی

مقدمه: آموزش به دانشجویان پرستاری با استفاده از روش‌های یادگیری دانشجو محور و فعال همانند کلاس درس وارونه و کلاس درس پازل منجر به یادگیری عمیق، ماندگار و دست یابی به استدلال بالینی شده و دانشجویان برای کار در شرایط دشوار و دلهره آور آماده می‌شوند. در نتیجه مراقبت مؤثر و ایمن از بیمار به عمل می‌آید. مطالعه حاضر با هدف تعیین تأثیر مقایسه‌ای کلاس وارونه و کلاس پازل بر استدلال بالینی دانشجویان کارشناسی پرستاری در تفسیر گازهای خون شریانی انجام شد.

روش اجرا: مطالعه شبه تجربی حاضر در سال ۱۳۹۸-۱۳۹۹ به صورت دو گروهی با پیش آزمون و پس آزمون با حجم ۷۷ نفر اجرا شد. نمونه‌های این پژوهش از جامعه پژوهش و براساس معیارهای ورود و بصورت تصادفی ساده براساس جدول اعداد تصادفی به دو گروه تقسیم شدند. در یک گروه از روش کلاس درس وارونه و در گروه دوم از روش پازل برای آموزش مبحث گازهای خون شریانی استفاده شد. محتوای آموزش در هر دو گروه یکسان بود. قبل و یک هفته بعد از مداخله پرسشنامه آزمون نکات کلیدی و مشخصات دموگرافیک توسط نمونه‌های پژوهش تکمیل شد. سپس داده‌ها با کمک نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ و با کمک آزمون آزمون کای اسکوئر، تست دقیق فیشر، t مستقل، من ویتنی وتی زوجی تجزیه و تحلیل شدند.

بالاتر از گروه آزمون بوده و این اختلاف از نظر آماری معنی دار بود.
($p=0/04$)

بحث و نتیجه گیری: با توجه به یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که شرکت در کلاس آموزش مهارت‌های ارتباطی به روش ترکیبی، می‌تواند به اندازه دو سال یادگیری مهارت‌های ارتباطی به صورت تجربی در مهارت‌های ارتباط با بیمار تأثیر گذار بوده و می‌تواند به عنوان رویکرد نوین در آموزش پرستاری به کار گرفته شود.

کلمات کلیدی: مهارت‌های ارتباطی، آموزش ترکیبی، ارتباط با بیمار، دانشجوی پرستاری

طراحی، اجرا و ارزشیابی گروه مباحثه مجازی مکمل گزارشهای صبحگاهی: تجربه دانشکده طب ایرانی دانشگاه علوم پزشکی ایران

فاطمه اقبالیان - فتنه هاشم دباغیان - بهاره سادات یوسف ثانی

دانشگاه ع. پ. ایران

مقدمه: گزارش صبحگاهی یکی از مهمترین برنامه‌های آموزشی در رشته‌های بالینی است که صفت "مدرسه یک اتاقه" به آن داده‌اند. اضطراب دانشجوی ارائه دهنده در جلسات حضوری و زمان کم از محدودیت‌های این برنامه است. جهت اصلاح نواقص و افزایش انگیزه دانشجویان و اساتید برای مشارکت فعال در برنامه گزارش صبحگاهی و افزایش کیفیت علمی جلسات خصوصاً در دوران تعطیلی دانشگاهها بعزت پاندمی کرونا، مداخلاتی در دانشکده طب ایرانی طراحی گردید که از یک و نیم سال قبل در حال اجرا می‌باشد. نظر دانشجویان در مورد این برنامه در این مقاله ارائه شده است.

روش اجرا: گروهی در فضای مجازی با حضور همه دانشجویان و اساتید دانشکده تشکیل شد. برای هر جلسه گزارش صبحگاهی، یک نفر دانشجوی ارائه دهنده، یک دستیار استاد و یک استاد مشخص گردید. یک پاورپوینت الگو شامل تمام سرتیترهای لازم برای ارائه یک گزارش صبحگاهی کامل طراحی و در اختیار دانشجویان قرار گرفت. دانشجوی مسئول هر جلسه موظف است با راهنمایی استاد و کمک دستیار استاد، یک بیمار جهت معرفی انتخاب و مطالب را طبق الگو آماده کرده و حداقل سه روز قبل از تاریخ ارائه جهت مطالعه اساتید و سایر دانشجویان در گروه مجازی قرار دهد. سپس در روز ارائه، دانشجو در مدت یک ساعت بیمار را معرفی کرده

ذکر مثالهای متعدد عینی، ایفای نقش و بحث گروهی به بیان تعریف ارتباط و انواع آن، عوامل تأثیر گذار در ارتباط، عوامل توسعه دهنده ارتباط - مهارت‌های محاوره، مهارت ارتباط قاطعانه و..... پرداخت. پس از اتمام مباحث تئوری، در جلسه دوم دانشجویان به طور تصادفی به ۷ گروه تقسیم شدند. یک سناریوی کوتاه از پیش طراحی شده برای هر گروه روایت شد. به گونه‌ای که فراگیران در فرآیند ارتباط با چالشهای متفاوتی روبرو شوند. همه این محاوره‌ها با این جمله پایان می‌یافت: "این دانشجوی/ دانشجویان ممکن است در مورد این موضوع به نحو زیر با ..... ارتباط برقرار کنند.....". سپس مقرر گردید دانشجویان در مدت ۳۰ دقیقه با بحث و تبادل نظر، بهره گیری از آموخته‌های خود و مشاوره با استاد مربوطه، ارتباط تاکیدی مورد نظر را نوشته و در مدت ۵ دقیقه با استفاده از روش ایفای نقش در کلاس اجرا نمایند. سپس طراحی و اجرای هر گروه توسط گروه‌های دیگر و با همراهی مدرس، مورد بحث، نقد قرار گرفته و نظرات اصلاحی در کلاس مطرح شد. بلافاصله بعد از پایان کلاس از دانشجویان پس آزمون گرفته شد. در مرحله دوم، دو هفته پس از آموزش، نتایج مهارت‌های ارتباطی این دانشجویان به‌عنوان گروه آزمون، با دانشجویان ترم پنجم (نفر ۲۵) به‌عنوان گروه کنترل که مهارت‌های ارتباطی به آنان آموزش داده نشده بود، مقایسه شد.

ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه ۳۰ سوالی مهارت‌های ارتباطی (ا.س.م.) شامل ۷ حیطه در دو بخش مهارت‌های ارتباطی عمومی (۶ گویه) و اختصاصی (۲۴ گویه در ۶ حیطه: سخن گفتن، گوش دادن، تفسیر و شفاف سازی صحبت‌های مخاطب، سؤال پرسیدن، بازخورد، تشویق و تحسین) و مقیاس نمره گذاری هر گویه مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای از بسیار ضعیف تا عالی بود. طراحی و روانسنجی این ابزار در ایران انجام و آلفای کرونباخ ابزار برای حیطه‌ها از ۰/۷۶ تا ۰/۸۵ و برای کل بزار ۰/۹۱ تعیین شده است (وکیلی و همکاران). پرسشنامه‌ها بدون ذکر نام و در حضور محقق توسط دو گروه تکمیل شد.

یافته‌ها: میانگین سنی گروه آزمون $18/8 \pm 0/76$ و گروه کنترل $18/3 \pm 0/83$ سال بود. بین سن و هیچیک از حیطه‌ها ارتباط معنی دار آماری وجود نداشت. همه نمونه‌ها در گروه آزمون مجرد و در گروه کنترل فقط یک پسر متأهل وجود داشت. ۱۸ نفر از نمونه‌های هر دو گروه مؤنث بودند. تعدادپسران در گروه آزمون ۱۸ نفر و در گروه کنترل ۷ نفر بود. اگرچه در همه حیطه‌ها میانگین نمره دختران بیشتر از پسران بود ولی فقط بین جنسیت و جمع نمره ارتباط اختصاصی رابطه معنی داری وجود داشت. ($p=0/01$) در میانگین نمرات مهارت‌های ارتباطی، نتایج آزمون t مستقل تفاوت معناداری را بین دو گروه نشان نداد. فقط در حیطه مهارت گوش دادن در گویه اجتناب از قطع کردن موضوع، میانگین نمره گروه کنترل

از آنها در مورد بیمار معرفی شده، تقسیم بندی مطالب ارائه بین دانشجویان بر اساس مقطع تحصیلی و ایجاد انگیزه و تعیین تشویق برای دانشجویان فعال تر بود.

بحث و نتیجه گیری: با استفاده از امکانات فضاهای مجازی می توان

آموزش بالینی انجام شده در گزارش صبحگاهی را بسط و توسعه داد تا سوالاتی که برای دانشجویان ایجاد شده است بدون پاسخ نماند. برای حضور پررنگ دانشجویان و اساتید در این گروههای مجازی برنامه ریزی دقیق و همکاری همه اساتید و دانشجویان الزامیست. با توجه به نظرات جمع آوری شده، تغییراتی در برنامه داده شد که نتیجه آنها باید در ترمهای آینده ارزیابی شود."

کلمات کلیدی: گزارش صبحگاهی، آموزش مجازی، طب سنتی ایرانی، آموزش بالینی

آیا آموزش مهارت‌های همدلی بر همدلی دانشجویان کارشناسی پرستاری مؤثر است؟ (یک مطالعه نیمه تجربی)

مریم صدقاتی کسبخی - کاملیا روحانی - لیلیا حسینی طبدهی - سیمین عرب

دانشگاه ع. پ. شهید بهشتی

مقدمه: یکی از عناصر کلیدی در آموزش پرستاری، ارتباط درمانی و همدلی است. همدلی به عنوان یک توانایی یا رفتار ماهرانه که می توان آن را از طریق آموزش و تمرین آموخت و توسعه داد، پذیرفته شده است. بنابراین، این مطالعه با هدف تعیین تأثیر آموزش همدلی آنلاین بر مهارت‌های همدلی دانشجویان پرستاری در دانشجویان پرستاری انجام شد.

روش اجرا: این پژوهش از نوع نیمه تجربی با طرح پیش آزمون- پس آزمون تک گروهی است. آموزش مهارت‌های همدلی در قالب یک برنامه آموزشی ۵ روزه ۲ ساعته در ۵ هفته متوالی یک روز در هفته به صورت مجازی برای ۷۱ دانشجوی پرستاری برگزار شد. در جلسات آموزشی اول تا پنجم، همدلی، همدردی، دلسوزی، انواع مختلف همدلی، نظریه‌های همدلی، مفاهیم مربوط به همنهشتی، فراشناخت، ادراک، هم حضوری و نکات کلیدی در یک رابطه درمانی، تشخیص پرستاری در حوزه همدلی، و آموزش نکات مهم برای همدلی با بیمار با کمک فیلم آموزشی، اسلاید و تعامل چندوجهی و ... آموزش داده شد. در ابتدای جلسه پنجم آموزشی به دانشجویان هر ترم سه سناریو داده شد و از آنها خواسته شد تا در مورد راههای همدلی کردن با موارد داده شده با یکدیگر بحث کرده و نتیجه کار

و تشخیص و درمانهای انجام شده را توضیح داده و به سؤالات اساتید و همکاران پاسخ می‌دهد. ادامه مباحثه در گروه مجازی به مدت ۵ روز انجام می‌شود و استاد مسوول هر جلسه روند بحث را نظارت کرده و با ارائه سؤالات چالشی مشارکت سایر دانشجویان را در بحث پیگیری می‌نماید.

مسوولین هر جلسه نیز موظف می‌باشند موارد اختلافی و سؤالات را از اساتید پرسیده و جواب را در گروه به سایر دانشجویان منتقل نمایند. در پایان ۵ روز مباحثه، مسوول هر جلسه مطالب را جمع بندی و ارائه می‌کند. در انتهای ترم برای دانشجویانی که بعنوان دستیار استاد در برنامه‌های گزارش صبحگاهی همکاری مناسب داشتند، گواهی تدریس ارائه می‌شد.

این برنامه تاکنون به مدت ۱۸ ماه (۳ دوره ۶ ماهه) اجرا شده است. نظرسنجی از اساتید در مورد دانشجو ارائه دهنده، در پایان هر جلسه بر اساس فرم ویژه انجام می‌شود. در پایان هر دوره ۶ ماهه، نظر سنجی پاسیو از دانشجویان و اساتید در مورد نحوه اجرای فرایند و نقاط قوت و ضعف انجام شده، بازخوردها جمع آوری و در گروه مطرح می‌شد.

در پایان ۳ دوره، نظرات دانشجویان در مورد این برنامه به روش کیفی بررسی شد. پس از انجام هماهنگی و اخذ رضایت آگاهانه مشارکت کنندگان، بحث گروهی متمرکز Focus group discussion (FGD) به طور متناوب و تا اشباع داده‌ها انجام شد. تعداد شرکت کنندگان در هر جلسه ۶ تا ۱۰ نفر از تمامی ورودیها و مدت هر جلسه ۶۰ تا ۹۰ دقیقه بود. تعدادی سؤال راهنما برای آغاز بحث طراحی گردید و در حین برگزاری جلسه سؤالات جدید پیش آمده نیز به این سؤالات اضافه شد. پس از اتمام هر بحث گروهی، متن گفتگوها پیاده شده و آنالیز محتوای قراردادی انجام شد.

یافته‌ها: از مطالعه و کدگذاری مطالب حاصل از نظر سنجی‌ها و دسته بندی کدها، مجموعاً ۳ درون مایه اصلی شامل نقاط قوت، نقاط ضعف و پیشنهادات مشخص شد. نقاط قوت این طرح عبارت بودند از ایجاد مکان و زمانی برای ادامه بحث و رفع اشکالات دانشجویان، ایجاد محیطی دوستانه برای بحث بدون اضطراب، جلوگیری از تعطیلی آموزش در ایام قرنطینه، افزایش توانمندی دانشجویان در مباحثه و ارتباط علمی مستمر دانشجویان در مقاطع گوناگون. نقاط ضعف این طرح عبارت بودند از بار کاری زیاد بر دانشجویان سال بالا، مشخص نشدن پاسخ علمی بخشی از سؤالات، فعالیت غیر یکسان دانشجویان در مباحثه و ارائه بیماران غیر چالشی بود. پیشنهادات ارائه شده نیز در زمینه نحوه انتخاب بیماران برای گزارش صبحگاهی بود و ترجیح دانشجویان این بود که بیمارانی در گزارش صبحگاهی مطرح شوند که تشخیص و درمان آن‌ها سؤال برانگیز است. همچنین تمایل دانشجویان به حضور پررنگتر اساتید، ارائه تجربیات هر یک

مشارکتی که وجود دارند و می‌شود به آن‌ها اشاره نمود روش کلاس وارونه و جیگساو می‌باشد. هدف این مطالعه تعیین تأثیر دو روش فعال آموزشی کلاس وارونه و جیگساو، بر روی مشارکت و رضایت دانشجویان پرستاری از فضای کلاس درس احیاء قلبی-ریوی در مبتلایان به کووید ۱۹ می‌باشد.

روش اجرا: در این مطالعه نیمه تجربی، ۴۱ دانشجوی ترم هفت پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بوشهر شرکت داشتند که به طور تصادفی ساده در دو گروه کلاس وارونه و جیگساو قرار داده شدند. هر دو گروه با محتوای شیوه احیاء قلبی-ریوی در مبتلایان به کووید ۱۹، با دو روش تدریس متفاوت آموزشی کلاس وارونه (۲۱ دانشجوی) و جیگساو (۲۰ دانشجوی) تحت آموزش قرار گرفتند. در انتهای برنامه‌های آموزشی، مشارکت و رضایت دانشجویان پرستاری در هر دو گروه مورد بررسی قرار گرفت. برای جمع آوری داده‌ها از سئوال‌ات مربوط به ابعاد مشارکت و رضایت پرسشنامه خود گزارش دهی محیط کلاس دانشگاه و دانشکده استفاده گردید این دو حیطه هر یک شامل ۷ گویه می‌باشد. طیف پاسخ‌گویی به گویه‌ها، لیکرت ۵ تایی از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف می‌باشد که به بدترین حالت نمره ۱ و به بهترین حالت نمره ۵ تعلق می‌گیرد. دامنه نمره قابل کسب هر حیطه ۷ تا ۳۵ می‌باشد. داده‌های مطالعه با استفاده از نرم افزار آماری SPSS و آزمون تی مستقل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. سطح معنی‌داری در تمام موارد کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: نتایج این مطالعه نشان داد که بعد از مداخله، میانگین و انحراف معیار مشارکت در دو گروه کلاس وارونه و جیگساو به ترتیب $90/51 \pm 23/2$ و $20/25 \pm 81/2$ می‌باشد. علی‌رغم بالاتر بودن میانگین نمره مشارکت بعد از مداخله در گروه جیگساو نسبت به گروه کلاس وارونه، مقایسه میانگین‌ها تفاوت آماری معنی‌داری را نشان نداد ($t = -128/0$ ، $P = 1/555$). میانگین و انحراف معیار نمره رضایت در دو گروه کلاس وارونه و جیگساو به ترتیب $81/25 \pm 30/4$ و $10/29 \pm 28/4$ بود. میانگین نمره رضایت در گروه آموزش به روش جیگساو به طور معنی‌داری بیشتر از گروه آموزش به روش کلاس وارونه بود ($t = -2/456$ ، $t = 0/19$).

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که مشارکت و رضایت در هر دو گروه آموزش بالاتر از متوسط می‌باشد. میزان مشارکت در دو گروه مشابه اما رضایت از روش آموزشی جیگساو بیشتر بود. با توجه به تأثیر مناسب روش تدریس جیگساو بر رضایت دانشجویان در مقایسه با کلاس وارونه که می‌تواند؛ ناشی از داشتن فعالیت حرکتی بیشتر (که به نظر می‌رسد به دلیل جابجا شدن بین گروه‌های هم‌تا و حس شادابی در روش جیگساو) باشد؛ توصیه می‌شود که اساتید پرستاری از این روش در آموزش نظری

خود را گزارش کنند. روش‌های تدریس شامل سخنرانی در یک برنامه آموزشی آنلاین، ارائه سناریو به دانشجویان، بحث در گروه‌های کوچک به صورت مجازی، تکالیف و ارائه بازخورد گروهی در طول جلسات طبق مطالعات قبلی بود. ابزار گردآوری داده‌ها اطلاعات دموگرافیک و مقیاس همدلی جفرسون نسخه R دانشجویان پرستاری بود. داده‌ها در سه نوبت قبل (T1)، بلافاصله (T2) و دو ماه پس از مداخله آموزشی (T3) جمع آوری شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که فرضیه پژوهش پذیرفته شده است. به این معنی که میانگین و انحراف معیار (SD) همدلی دانشجویان پرستاری در T1، T2 و T3 بعد از برنامه آموزشی آنلاین به ترتیب (120.0 ± 108.1) ، (125.7 ± 4.7) و (118.6 ± 3.4) بوده و افزایش یافته است. همچنین مشخص شد که دو ماه پس از مداخله آموزشی، میانگین و انحراف معیار همدلی در دانشجویان زن پرستاری، متأهل، دانشجویان بالای ۲۲ سال و دانشجویان ترم ششم به ترتیب بالاتر بود $(118/9 \pm 3/7)$ ، $118/8 \pm 7/0$ ، $118/3 \pm 9/2$ ، اما به جز متغیر جنس در مرحله قبل از مداخله، رابطه سایر موارد در زمان‌های مختلف معنی دار نبودند. نتایج تفسیر کوهن هم نشان داد که اگرچه آموزش مهارت همدلی بر افزایش همدلی کلی، اتخاذ دیدگاه و قرار دادن خود به جای دیگری تأثیر متوسطی دارد، اما این تأثیر بر قرار دادن خود به جای دیگری (ادراک) بیشتر است.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که برنامه آموزش همدلی بر سطح همدلی دانشجویان پرستاری تأثیر مثبت دارد. پیشنهاد می‌شود که برنامه آموزش همدلی در برنامه درسی پرستاری در مقطع کارشناسی گنجانده شود."

کلمات کلیدی: آموزش، مهارت‌های همدلی، همدلی، دانشجویان پرستاری

مقایسه تأثیر کلاس وارونه و جیگساو بر مشارکت و رضایت دانشجویان پرستاری از فضای کلاس درس

فاطمه کیانی - محمدرضا یزدانخواه فرد - مریم روانی پور -راضیه باقرزاده

دانشگاه ع. پ. بوشهر

مقدمه: روش‌های آموزش مشارکتی نقش مثبتی در ارتقای کیفیت فضای روانی- اجتماعی محیط‌های آموزشی داشته، و برای انواع مختلف فعالیت‌های آموزشی نیز قابل استفاده می‌باشند. از جمله روش‌های فعال و

دانشجویان بیشتر استفاده نمایند تا موجب جنب و جوش و علاقه بیشتر دانشجویان به مطالب درسی و محیط‌های آموزشی گردد.

کلمات کلیدی: یادگیری مشارکتی، کلاس وارونه، جیگساو، محیط کلاس، دانشجویان پرستاری.

به کارگیری رویکرد مشاوره‌ای-حمایتی از نقش دانش پژوهی اعضای هیئت علمی: یک مطالعه دانشورانه

فاطمه کشمیری-شکیبا السادات طباطبایی

دانشگاه ع. پ. یزد

مقدمه: یکی از اهداف برنامه‌های مشاوره‌ای-منتورینگ، رشد مهارت‌های آموزشی اعضای هیئت علمی برای ارتقای کیفیت آموزش و نوآوری در فرایندهای آموزشی است. در مطالعه حاضر رشد مهارت‌های دانش پژوهی آموزشی در برنامه‌های توانمندسازی با استفاده از رویکرد مشاوره‌ای-منتورینگ مورد توجه قرار گرفته است. دانش پژوهی آموزش یکی از توانمندی‌های مورد انتظار از اعضای هیئت علمی است که می‌تواند بستر مناسب برای بهبود کیفیت آموزش از طریق طراحی و اجرای فعالیت‌های توسعه آموزش را فراهم کند. با توجه به اینکه طراحی و اجرای فعالیت‌های دانشجویی و دانش پژوهی نیازمند کسب مهارت‌هایی مانند روشمندی طراحی پروژه‌های پژوهش در آموزش، تسلط بر تئوری‌ها و مدل‌های آموزشی، یادگیری حیطه‌های تخصصی آموزش، طراحی و اجرای پروژه‌های آموزشی، نیازسنجی، جستجوی شواهد، ارائه مناسب و بازخوردجویی و بازاندیشی نقادانه است، رشد مهارت‌های مذکور در بین اساتید نیازمند حمایت علمی و عملی دارد. برگزاری جلسات کلینیک مشاوره‌ای و استفاده از رویکرد منتورینگ در حوزه دانش پژوهی آموزشی می‌تواند راه را برای اعضای هیئت علمی در این مسیر هموار سازد.

روش اجرا: فرایند حاضر توسعه‌ای است و در سه فاز انجام شده است. که شامل فاز نیازسنجی و برنامه ریزی، آماده سازی و اجرای برنامه و ارزشیابی بود. در فاز نیازسنجی و برنامه ریزی، باتوجه به لزوم توسعه فعالیت‌های دانشورانه و دانش پژوهی در دانشگاه و الزامات اسناد بالادستی توسعه برنامه‌های توانمندسازی با محوریت دانش پژوهی در دستور کار قرار گرفت. به منظور تبیین مهارت مورد نیاز برای توانمندسازی، بررسی متون در پایگاه داده PubMed، Scopus، science direct، Google، scholar، magiran، SID و کلید واژه‌های mentoring، scholar، scholarship، mentor، scholar.

educational, faculty development, mentee teaching and learning, scholarship scholarship انجام شد. در جلسات تخصصی در رابطه با توانمندسازی در محوریت دانش پژوهی و مکانیسم‌های اجرای آن بحث تبادل نظر انجام شد.

اجرای فرایند مشاوره‌ای-منتورینگ براساس گام‌های دانش پژوهی Rowland انجام شده است (۲۸). اولین جلسه با هدف آشنایی و ایجاد انگیزه اعضای هیئت علمی برگزار شد و از اساتید خواسته می‌شد تا در رابطه با مشکلات و چالش‌های آموزشی در کانتکس آموزشی خود لیستی از مشکلات را پیشنهاد دهند. سپس از فرد خواسته شد به تبیین مشکل و راهکار آن از طریق بررسی متون و بررسی دیدگاه همکاران و متخصصین در حوزه آموزش پزشکی بپردازند. در گام دوم بر اساس پیشنهادات ارائه شده و با نظر منتور، راهکار انتخاب و مسیر تدوین پروپوزال توسعه‌ای آغاز می‌شد. اهداف ویژه، چگونگی اجرا، ابزارهای مورد استفاده، روشمندی مداخلات توسعه‌ای متناسب برای رفع و یا توسعه فرایند آموزشی در جلسات متعدد مورد بحث قرار گرفت و جزئیات پروپوزال توسط متقاضی تدوین شد.

در گام بعد فرایند ثبت در سامانه ملی فعالیت‌های نوآورانه (Meded portal) و داوری آن انجام شد. پس از داوری و تصویب طرح، مراحل و فرایند اجرای طرح نوآورانه در جلسات برنامه ریزی شده توسط منتور پیگیری شد. در کلیه مراحل فرایند بازاندیشی نقادانه توسط متقاضی و منتور انجام شد و رفع مشکلات و بهبود برنامه مورد توجه قرار گرفت در مرحله انتشار و به اشتراک گذاری، با همکاری متقاضی و منتور تجربیات دانش پژوهی انجام شده در سطح گروه، دانشکده و مرکز مطالعات و توسعه دانشگاه به اشتراک گذاشته شد. به منظور ارزشیابی نگرش شرکت کنندگان نسبت به فرایند کلینیک‌های مشاوره‌ای در کلینیک‌های مشاوره‌ای با استفاده از پرسشنامه ۱۱ سوالی ارزیابی شد. این پرسشنامه در مطالعه قبلی (۲۹، ۳۰) تدوین و در مطالعه حاضر روانسنجی شد. علاوه بر این میزان موفقیت شرکت کنندگان در تدوین نوآورانه بررسی شد داده‌ها با استفاده از آزمون‌های توصیفی تحلیل شد.

یافته‌ها: در این برنامه ۵۵ نفر از اعضای هیئت علمی در برنامه توانمند سازی مذکور شرکت داشتند، که از این تعداد ۳ نفر استاد تمام (۵/۷۶٪)، ۱۴ نفر دانشیار (۲۶/۹۲٪)، ۲۶ نفر استادیار (۵۰٪) و ۹ نفر مربی (۱۷/۳۲٪) بودند. ۲۱ نفر زن (۳۸/۱۸٪) و ۳۴ نفر مرد (۶۱/۸۱٪) بودند و میانگین سنی آن‌ها ۴۱/۵ بود. تعداد ۱۵۰ جلسه منتورینگ مشاوره‌ای از سال ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ با ۵۵ نفر برگزار شد که میانگین هر نفر در ۲/۷ تعداد جلسه

شرکت داشته است. نتایج حاصل شامل ارائه ۴۹ پروپوزال نوآورانه مصوب، ۱۳ فرایند به عنوان فعالیت دانش پژوهی آموزشی و انتخاب ۱۰ فرایند به عنوان فرایند برتر در سطوح دانشگاهی و کشوری بوده است.

بحث و نتیجه گیری: اعضای هیئت علمی وظایف مختلفی از جمله

وظایف آموزش، پژوهش و مدیریتی را به عهده دارند. یکی از راهبردهای مؤثر برای حمایت از اعضای هیئت علمی منتورینگ است. منتورینگ مکانیسم ارزشمندی برای حمایت و هدایت اعضای هیئت علمی در سیستم‌های آموزشی است و نقش مهمی در پیشرفت شخصی و حرفه‌ای آن‌ها دارد و می‌تواند مسیر رشد مهارت‌های عملکردی مانند مهارت دانش پژوهی آموزشی را در بین اساتید تسهیل کند.

کلمات کلیدی: منتورینگ، منتورشیپ، کلینیک مشاوره‌ای، مشاوره آموزشی

تبیین مفهوم حرفه‌ای گری در آموزش علوم پزشکی

سیده فاطمه غیائی - نسرین حنیفی

دانشگاه ع. پ. زنجان

مقدمه: یکی از پایه‌های توسعه حرفه‌ای در آموزش علوم پزشکی، حرفه‌ای گری است. حرفه‌ای گری، یک سازه پیچیده و چند بُعدی است که مفهوم آن در طی زمان و در بافتارهای فرهنگی مختلف تغییر می‌کند. اگر چه تعاریف متعددی از حرفه‌ای گری وجود دارد، اما تعریف دقیقی برای حرفه‌ای گری در آموزش علوم پزشکی موجود نیست. لذا، مطالعه حاضر با هدف تبیین مفهوم حرفه‌ای گری در آموزش علوم پزشکی انجام شد.

روش اجرا: این مطالعه کیفی توصیفی اکتشافی با هدف تبیین مفهوم حرفه‌ای گری در آموزش علوم پزشکی انجام شد. جامعه پژوهش با لحاظ ماکزیمم واریتی شامل اعضای هیئت علمی شاغل در دانشکده‌های علوم پزشکی کلان منطقه ۶ آمایشی کشور بود. مشارکت کنندگان در مطالعه به روش هدفمند انتخاب شدند. معیار ورود به مطالعه شامل: فعالیت در زمینه حرفه‌ای گری و تمایل به شرکت در مطالعه بود. جهت جمع آوری داده‌ها از مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختارمند استفاده شد. مصاحبه‌ها تا زمان اشباع داده‌ها ادامه یافت. همزمان با جمع‌آوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل آن با استفاده از رویکرد تحلیل تماتیک استقرایی ۶ مرحله‌ای براون و کلارک انجام شد. جهت مدیریت داده‌های متنی از نرم‌افزار MAXQDA 2020 استفاده شد. جهت دستیابی به اعتبار و اعتماد علمی داده‌های

کیفی طبق چهارچوب (Nowell et al, 2017). مد نظر قرار گرفت. مطالعه حاضر، بخشی از نقشه راه تفصیلی حرفه‌ای گری در کارگروه تخصصی اعتلای حرفه‌ای گری دانشگاه علوم پزشکی زنجان با کد اخلاق (IR.ZUMS.REC.1397.257) است.

یافته‌ها: تعداد ۱۹ مصاحبه با مشارکت کنندگان انجام شد. از تجزیه و تحلیل داده‌های متنی، دو تم "ظهور اساتید الگو در دانشگاه" و "نهادینه شدن فرهنگ حرفه‌ای گری و اعتلای اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه" به عنوان ویژگی‌های حرفه‌ای گری در آموزش علوم پزشکی تبیین گردید.

بحث و نتیجه گیری: فضیلت، تعالی و بالا بودن حساسیت اخلاقی از جمله ویژگی‌های شناسایی شده در اساتید الگو بود. حضور اساتید الگو به تدریج فرهنگ حرفه‌ای گری را در محیط‌های آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی ارتقاء می‌دهد؛ به طوری که، رفتار الگوها معیاری برای سنجش حرفه‌ای بودن هر رفتار و عملکرد در محیط‌های آموزشی محسوب خواهد شد.

از مشخصه‌های نهادینه شدن فرهنگ حرفه‌ای گری در محیط دانشگاه‌های علوم پزشکی می‌توان به مواردی نظیر فراهم کردن فرصت مشاوره برای دانشجویان، ایجاد مشارکت و همکاری بین دانشجویان، فراهم آوردن بستر اعتماد به نفس، حساس سازی اخلاقی در دانشجویان، مشارکت هر چه بیشتر اساتید و دانشجویان در سیاست‌گذاری‌ها، ایجاد فرصت بازاندیشی در آموزش برای اساتید و دانشجویان، توسعه روح همکاری و همدلی در دانشجویان و اساتید اشاره نمود.

طبق نتایج مطالعه، ویژگی‌های حرفه‌ای گری در آموزش علوم پزشکی در دو مؤلفه نهادینه شدن فرهنگ حرفه‌ای گری و ظهور اساتید الگو در محیط‌های آموزشی جهت تربیت دانشجوی حرفه‌ای برای ارائه بهترین کیفیت خدمات و تأمین سلامت جامعه در آینده تبیین شد.

کلمات کلیدی: حرفه‌ای گری، پروفشنالیسم، اخلاق حرفه‌ای، آموزش، علوم پزشکی

تأثیر برنامه ارتقای حرفه‌ای گرای (پرفشنالیسم) در آموزش بالینی دانشجویان پرستاری با استفاده از آموزش هوش اخلاقی

اکرم گازرانی - زهرا سادات منظری - فرین تاناری - حسن ابراهیم پور صدقیانی

دانشگاه ع. پ. زنجان

مقدمه: "از آنجائیکه شخصیت اخلاقی و حرفه‌ای دانشجویان در دوره دانشجویی شکل می‌گیرد، اساتید بالینی می‌توانند نقش مهمی در شکل دهی رفتار دانشجو و پرورش فضائل اخلاقی آنها داشته باشند.

رعایت اخلاق و پرفشنالیسم در همه مشاغل ضروری است اما در حرفه مراقبت از بیماران این عامل به دلیل رفتار با انسانی که در شرایط آلام بیماری و درد قرار دارد ضرورت بیشتری می‌یابد. از دانشجویان انتظار می‌رود توانمندی بکارگیری دانش اخلاقی در بالین را در طی دوره آموزش بالینی کسب نموده تا بتوانند در آینده در حل چالش‌های اخلاقی حین مراقبت نقش فعالی داشته باشند.

این مطالعه با هدف تعیین تأثیر مقایسه‌ای آموزش هوش اخلاقی با استفاده از روش مدل ایفای نقش و سخنرانی بر ارتقای حرفه‌ای گرای در دانشجویان پرستاری انجام شد.

روش اجرا: فرایند حاضر در ۴۰ نفر از دانشجویان پرستاری ترم ۶ که معیارهای ورود مطالعه را داشتند به روش سرشماری انتخاب و وارد مطالعه شدند. معیارهای ورود داشتن معدل کل بالای ۱۵، نداشتن سابقه شرکت در دوره‌های آموزشی اخلاق، عدم سابقه ابتلا به بیماری‌های روانی مزمن و تخصیص واحد کارآموزی بودند. جهت جمع آوری اطلاعات از چهار پرسشنامه دموگرافیک، ارزیابی هوش اخلاقی، چک لیست مربی و رفتار حرفه‌ای گرای استفاده شد. پرسشنامه هوش اخلاقی لنینیک و کیل (۱) جهت بررسی هوش اخلاقی استفاده شد. این پرسشنامه با ۴۰ سؤال در ۱۰ مؤلفه شامل اهمیت دادن خود جوش به دیگران، توانایی در بخشش دیگران، اقرار به شکست و اشتباهات، پایبندی به عهد، مسئولیت پذیری برای تصمیمات شخصی، استقامت و پافشاری برای حق، راستگویی، عمل کردن مبتنی بر اصول، توانایی در بخشش خود (جدول ۱) با طیف پنج درجه‌ای مقیاس لیکرت (۰ هرگز، ۱ بندرت، ۲ گاهی، ۳ بعضی مواقع و ۴ همیشه) تنظیم شد. روایی و پایایی فوق توسط تأیید شده است. روایی پرسشنامه هوش اخلاقی توسط ده نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه مورد بررسی قرار گرفت و شاخص روایی محتوای آن ۸۵ درصد محاسبه گردید.

پرسشنامه حرفه‌ای‌گرایی با تعدیل «پرسشنامه رفتار حرفه‌ای دانشجویان پرستاری» گز و همکاران (۲) طراحی شد. روایی پرسشنامه به تأیید ۱۰ نفر از اعضای هیات علمی دانشکده علو پزشکی نیشابور رسید. همچنین پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۷۹ محاسبه شد. پرسشنامه حرفه‌ای گرای شامل ۲۷ گویه با طیف پنج درجه‌ای لیکرت (۰ هرگز، ۱ بندرت، ۲ گاهی، ۳ بعضی مواقع و ۴ همیشه) بود. چک لیست ارزیابی مربی محقق ساخته شامل ۱۰ سؤال بر مبنای مؤلفه‌های پرسشنامه هوش اخلاقی بود (جدول ۱). امتیاز هر فرد در هر سه پرسشنامه با استانداردسازی بین ۰ تا ۱۰۰ جهت مقایسه تنظیم شد و نمرات بین ۰ تا ۲۵ خیلی ضعیف، ۲۶ تا ۵۰ ضعیف، ۵۱ تا ۷۵ خوب و ۷۶ تا ۱۰۰ خیلی خوب در نظر گرفته شد. برای اجرای پژوهش، همه دانشجویان به مدت ۳ هفته (۱۱ جلسه) در کلاس‌های آموزشی هوش اخلاقی که به صورت سخنرانی ارائه می‌شد، شرکت کردند. پس از انجام و اجرای نمایش در انتها بحث درباره محتوا و چگونگی اجرا انجام و نتیجه گیری انجام شد. در آخر هفته چهارم پرسشنامه‌ها، برای ارزیابی دوباره در اختیار دانشجویان و مربی قرار گرفتند. داده‌های پرسشنامه‌های قبل و بعد از آموزش از طریق ایفای نقش وارد نرم افزار V.25 SPSS شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی، تحلیلی و آزمون‌های ویلکاکسون، t زوجی و ضریب همبستگی پیرسون در سطح اطمینان ۹۵٪ انجام شد.

یافته‌ها: میانگین نمرات هوش اخلاقی، ارزیابی مربی و حرفه‌ای‌گرایی در قبل آموزش ایفای نقش به ترتیب برابر ۸.۳۴ ± ۶۵.۲۵ ، ۶.۳۷ ± ۵۱.۶۲ و ۳۷.۷۲ ± ۷.۳۳ و بعد از آن به ترتیب برابر ۱۸.۴۶ ± ۸۲.۲۱ ، ۶۷.۶۷ ± ۶.۵۸ و ۶۴.۸۹ ± ۹.۵۱ بود. در هر سه نمره بین نمرات قبل و بعد از آموزش از طریق مدل ایفای نقش اختلاف معنی داری مشاهده شد.

بحث و نتیجه گیری: آموزش هوش اخلاقی با استفاده از روش مدل ایفای نقش بر ارتقای حرفه‌ای‌گرایی هم بر مبنای ارزیابی مربی از هوش اخلاق دانشجویان و هم بر مبنای آزمون هوش اخلاقی لنینیک و کیل تأثیر مثبت داشته و از نظر آماری در تمامی مؤلفه‌ها اختلاف معنی داری بین امتیاز قبل و بعد از آموزش از طریق ایفای نقش مشاهده شد.

کلمات کلیدی: حرفه‌ای‌گرایی، هوش اخلاقی، مدل ایفای نقش

تعیین تأثیر ساخت سازه‌های هنری سیمی بر کیفیت ساخت اجزای پلاک متحرک در واحد ارتودنسی عملی یک

آرش فرزبان - آذین نوریان - کامیار منصوری - سمیرا علیرضایی - درسا مختاری
دانشگاه ع. پ. زنجان

مقدمه: نحوه آموزش مهارت‌های عملی و بالینی یک جنبه چالشی در آموزش دندانپزشکی تلقی می‌گردد و هرگونه تغییر در نحوه آموزش دوره باید بر پایه شواهد مستند و در راستای دستیابی به اهداف کوریکولوم آموزشی باشد. امروزه اکثر دانشگاه‌های دنیا در پی یافتن روش‌های آموزشی برای ارتقاء ظرفیت‌های یادگیری مداوم و خود محور دانشجویان هستند. تدریس‌های معمول به صورت انتقال معلومات از ذهن استاد به دانشجو، منجر به انباشتگی ذهن از مطالبی می‌شود که با نیاز و فکر دانشجویان متناسب نیست و رکود علمی و دلزدگی از فعالیت‌های علمی و عملی، وابستگی علمی، عدم خلاقیت و کارآفرینی و تولید ضعیف علم را برای نظام آموزشی دربردارد. آموزش‌های عملی بر روی مهارت‌های بالینی دانشجویان دندانپزشکی تأثیر مثبتی می‌گذارد و موجب پیشرفت مهارت‌های دستی (manual) آن‌ها می‌شود. بدین جهت تأثیر آموزش ساخت سازه‌های هنری در مهارت دانشجویان در ساخت اجزای گیر پلاک متحرک، موضوع مهمی است که تاکنون به آن پرداخته نشده است.

روش اجرا: ۶۲ نفر از دانشجویان واحد ارتودنسی عملی یک، به صورت تصادفی به دو گروه شاهد و مداخله با دو نوع آموزش متفاوت جهت ساخت کلاسپ تقسیم شدند؛ در پایان ترم بر اساس سنج‌های کلاسپ‌های ساخته شده توسط دانشجویان، از طرف اساتید ارزیابی و داده‌های مربوطه پس از جمع آوری، توسط نرم افزار SPSS24 و آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف (Kolmogorov-Smirnov test) مورد بررسی قرار گرفتند و نیز پرسشنامه‌ای جهت تعیین میزان فهم دانشجویان از دو نوع آموزش، با استفاده از طیف LIKERT تهیه گردید و به دانشجویان ارائه شد؛ داده‌های مربوطه، توسط نرم افزار ذکرشده مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته‌ها: میانگین نمرات سه استاد برای گروه شاهد ۶.۳۹ و میانگین نمرات برای گروه مداخله ۶.۹۷ بود که نهایتاً بین نتایج دو گروه تفاوت آماری معناداری وجود نداشت. از بین ۶۲ دانشجو ۱۸ نفر از گروه شاهد و ۲۶ نفر از گروه مداخله قادر به کسب نمره قبولی شدند. در سؤال مربوط به تأثیر کمک کنندگی نحوه آموزش در انجام تمرینات wire bending، تفاوت آماری معناداری بین نتایج دو گروه مشاهده شد و تفاوت آماری

معناداری بین دو گروه شاهد و مداخله از نظر میانگین در سؤالات دیگر پرسشنامه یافت نشد ($p\text{-value} > 0.05$)

بحث و نتیجه گیری: اگرچه افزودن آموزش ساخت سازه‌های سه بعدی در میانگین نمرات دانشجویان تفاوت آماری در دو گروه نداشت اما میزان دانشجویانی که قادر به دریافت نمره قبولی در این واحد درسی بوده‌اند افزایش یافت و برای بهبودی یادگیری و عملکرد دانشجویان با توجه به این که هر دو نوع آموزش مزایا و معایب خود را دارند بهتر است که این نوع آموزش هم وارد کوریکولوم درسی واحد ارتودنسی عملی ۱ گردد تا دانشجویان بتوانند آموزش مورد نظر را ترجیح داده و انتخاب نمایند.

کلمات کلیدی: پلاک متحرک، اجزای سیمی، سازه‌های سیمی، آموزش ارتودنسی

ارزیابی مدل preceptor one minute برای آموزش کارورزان در مورد مداخلات ترک سیگار

مریم برداران بی نظیر

دانشگاه ع. پ. تبریز

مقدمه: مدل preceptor one minute (OMP) برای آموزش در محیط بالینی تدوین شده است و دلیل انتخاب این نام زمان کوتاه در دسترس برای تدریس در محیط‌های بالینی هست و نه تدریس در مدت یک دقیقه. درمانگاه محیطی شلوغ برای آموزش است و از سوی دیگر وجود کارورزان در کلینیک‌های آموزشی باعث کند شدن روند درمانگاه می‌شود. لذا برآن شدیم با توجه به شرایط کلینیک پیشگیری و ضرورت آموزش کارورزان در مورد مداخلات ترک سیگار با کمک مدل OMP به آموزش دانشجویان در کلینیک پیشگیری دانشگاه علوم پزشکی تبریز بپردازیم.

روش اجرا: مطالعه حاضر از نوع توصیفی-مقطعی می‌باشد که در تیرماه سال ۱۴۰۰ انجام شد. جمعیت هدف مطالعه شامل ۴۸ نفر دانشجوی پزشکی در مقطع کارورزی بودند که همگی چرخش بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تبریز را می‌گذراندند. محتوای آموزشی مرتبط با مداخلات ترک سیگار براساس ایراین توسط استاد مربوطه آماده و همراه در کلاس‌های نظری که در هفته اول هر ماه برای کارورزان بهداشت تشکیل می‌شد، به مدت ۲ ساعت کلاس نظری ارائه می‌شد. سپس طی حضور کارورزان در کلینیک پیشگیری دانشگاه واقع در مرکز اسدآبادی مهارت عملی ارائه مداخلات ترک سیگار شامل مداخلات توصیه پزشک (A: Ask, ۵)

توجه به نیاز مبرم به حل مسئله و تصمیم گیری سریع در مراقبت‌های بهداشتی و درمانی، پرستاران نیازمند روش‌های جهت افزایش خلاقیت برای مسائل پیچیده بهداشتی و مراقبتی می‌باشند که روش ترسیم نقشه ذهنی یکی از این روش‌هاست. لذا مطالعه حاضر با هدف بررسی تأثیر آموزش حل مسئله به روش ترسیم نقشه ذهنی بر پرورش خلاقیت دانشجویان پرستاری سال اول طراحی و انجام شده است.

روش اجرا: مطالعه حاضر از نوع مداخله‌ای شاهدمدارمی باشد. در این مطالعه مداخله‌ای نمونه‌های مورد بررسی به روش تصادفی از میان دانشجویان پرستاری سال اول از دانشکده‌های پرستاری شهر تهران انتخاب شدند. برای جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه اطلاعات زمینه‌ای و پرسشنامه استاندارد خلاقیت عابدی (CT) پس از انجام روایی و پایایی استفاده شد. همچنین تجزیه و تحلیل داده‌ها با کمک نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ و آزمون‌های آمارهای توصیفی و همبستگی انجام گرفت.

یافته‌ها: نتایج مطالعه نشان داد، آموزش حل مسئله به روش ترسیم نقشه ذهنی در افزایش خلاقیت دانشجویان پرستاری نسبت به آموزش به روش سنتی، تأثیر بیشتری دارد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به ضرورت مهارت حل مسئله در حرفه پرستاری اعم از آموزش و پژوهش و بالین، و با توجه به نقش غیر قابل انکار آن در موفقیت پرستاران در عرصه‌های مدیریت، پژوهش، آموزش و مراقبت، می‌توان انتظار داشت که آموزش این مهارت به روش ترسیم نقشه ذهنی، موجب توانمندی پرستاران در اجرای وظایف خطیر و مهم ایشان گردد.

کلمات کلیدی: نقشه ذهنی، پرستاری، یادگیری

تأثیر آموزش همتا بر اضطراب مبتلایان سوختگی

محمرضا عسگری - محمد رحیم خانی

دانشگاه ع. پ. تربت حیدریه

مقدمه: سوختگی فاجعه‌ای است که مشکلات متعدد در بیمار از جمله درد و اضطراب را به دنبال دارد. تجویز مسکن‌های مخدر و داروهای ضد اضطراب به تنهایی نمی‌توانند به طور کامل اضطراب بیماران سوختگی را تسکین دهند. اکثر داروهای کاهنده اضطراب آرام بخش و مسکن هستند و این داروها عوارض جانبی بدنال داشته و ایجاد تحمل می‌کنند. بنابراین به کارگیری روش‌های دیگر جهت کمک بیشتر در تسکین درد مورد نیاز

(Advice, assess, Assist and Arrange) برای بیماران سیگاری مراجعه کننده به کلینیک پیشگیری انجام می‌شد. لازم به ذکر است کلینیک پیشگیری هر روز از ساعت ۸ الی ۱۳ با حضور یک پزشک متخصص پزشکی اجتماعی و ۱-۳ کارورز بهداشت دایر بود. برای آموزش نکات بالینی از مدل One-Minute Preceptor استفاده می‌شد: ۱- متعهد سازی ۲- شواهد کاوش حمایت کننده ۳- تدریس قواعد کلی ۴- تقویت موارد ۵- اصلاح اشتباهات. برای ارزشیابی انریختی آموزشی که شامل بررسی میزان رضایت مندی و میزان دستیابی به اهداف آموزشی بود از مدل کرک-پاتریک استفاده گردید. جهت سنجش میزان رضایت فرم رضایت سنجی تدریس استفاده شد. همچنین برای سنجش میزان یادگیری دانشجویان در ارائه مشاوره ترک سیگار برای مراجعین سیگاری از سؤالات بالینی در قالب سناریو بصورت قبل و بعد استفاده گردید.

یافته‌ها: بطور کلی ۲۴ نفر از دانشجویان دختر و ۲۴ نفر پسر بودند. میانگین سنی مشارکت کنندگان ۱۴/۲۳ بود. میانگین نمره رضایتمندی ۱۸/۱۷ (از ۲۰ نمره) بود که در سطح خوبی قرار داشت. میانگین نمره یادگیری دانشجویان در ارائه مشاوره ترک سیگار قبل از مداخله ۲۷/۱۰، و بعد از مداخله ۱۷/۲۳ بود که تفاوت معنی داری از نظر آماری میان وضعیت قبل و بعد وجود داشت ($p = 0.010$).

بحث و نتیجه گیری: مدل preceptor one minute برای آموزش کارورزان درمورد مداخلات ترک سیگار موجب افزایش یادگیری و رضایت دانشجویان می‌گردد. لذا پیشنهاد می‌شود در تدریس مداخلات ترک سیگار برای کارورزان پزشکی، از این مدل استفاده گردد.

کلمات کلیدی: مدل preceptor one minute، کارورزان، آموزش

مقایسه تأثیر دو تکنیک آموزشی در افزایش خلاقیت دانشجویان پرستاری: نقشه ذهنی و سخنرانی

دکتر رفعت رضاپور نصرآباد - مرتضی مهرگان

دانشگاه ع. پ. تهران

مقدمه: توانایی در بازی با تصورات کلی ذهن یک امر اساسی برای حل مسائل، تصمیم گیری بهتر و خلاقیت بشمار می‌روند. ساختار نقشه‌های ذهنی به ایجاد ایده‌ها و اطلاعات معین کمک می‌کند و تلفیق، ارتباط، ترکیب، وابستگی و هم خوانی بین مفاهیم مختلف را فراهم می‌سازد. با

طراحی اجرا و ارزشیابی برنامه گرانده راند پرستاری به عنوان استراتژی آموزشی بالینی در دانشجویان پرستاری

مریم خوشبخت پیشخانی - نازیلا جوادی - معصومه ادیب - ملوک پورعلیزاده

دانشگاه ع. پ. گیلان

مقدمه: یکی از این فرایندهای آموزشی که باید در بیمارستانها در برنامه آموزشی دانشجویان پرستاری گنجانده شده است، گرانده راندهای پرستاری است. استفاده از گرانده راندها به دانشجویان پرستاری فرصتی برای ارزیابی بیماران، بحث در مورد داده های ارزیابی و پیشنهاد هرگونه تغییر در برنامه مراقبت ارائه می دهند. از طریق مشارکت با تیم های درمانی دانشجویان پرستاری می توانند نقش حرفه ای خود را در مراقبت و درمان بیماران ارتقا بخشند. بر اساس بررسی های صورت گرفته، در زمینه آموزش بالینی پرستاری در کشور نتایج نشان میدهد که این روش رو به فراموشی است و بیشتر به سمت آموزش در راهروها یا اتاقهای کنفرانس تغییر یافته است. لذا لازم است با آموزش اساتید در این زمینه و انجام هماهنگی های بین بخشی و انجام ارزیابیهای دوره های در جهت احیای هر چه بیشتر این روش ارزشمند از آن در آموزش بالینی پرستاری استفاده گردد، لذا این مطالعه با هدف طراحی، اجرا و ارزشیابی گرانده راند پرستاری در آموزش بالینی پرستاری در دانشگاه علوم پزشکی گیلان انجام گردید.

روش اجرا: در این مطالعه دانشجویان کارشناسی پرستاری در دوره کارورزی بالینی ترم دوم و چهارم در دو نیمسال تحصیلی سال ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۰ پس از ابراز رضایت در مطالعه وارد شدند. دوره کارورزی دانشجویان هفت روزه بوده که در هر روز کارورزی، در ابتدای شیفت در راند پرستاری بخش در ایستگاه پرستاری و سپس در بالین بیمار به صورت گروهی با سرپرستار، استفت، پرستاران بخش و مربی مربوطه شرکت می نمودند. سپس در هر روز، مدرس بالینی، با همکاری دانشجویان یک بیمار برای هر دانشجو انتخاب نموده و دانشجویان به بررسی بیمار خود بر اساس شرح وظایف خود در آن واحد کارورزی می پرداختند. در پایان روز کارورزی بالینی، دانش جویان، گزارش خود را به بالین بیمار منتقل نمودند. بیمار خود را به گروه بالینی معرفی کرده و داده های فیزیکی، تشخیص های پرستاری، مداخلات و نتایج را توصیف می نمودند. همسالان مشاهده و سوالات خود را مطرح نموده، مراحل مراقبت و بخش هایی که نیاز به توضیح بیشتر داشتند، را یادداشت می کردند. در ادامه دانشجویان آموزش های لازم را به بیمار و همراه او ارائه می کردند. نقش استاد بالینی بصورت مجری و مشاور برنامه بوده استاد بحث را روشن و هدایت می کرد، و به طور مناسب سوالاتی را مطرح می کرد تا دانشجویان بحث را ادامه دهند.

است. یکی از این روش ها آموزش به بیماران است. مطالعه حاضر با هدف تعیین تاثیر آموزش همتا بر اضطراب مبتلایان به سوختگی انجام شد.

روش اجرا: این مطالعه از نوع کارآزمایی بالینی تصادفی شده با گروه کنترل بود. نمونه گیری به روش مستمر بوده و تعداد ۸۶ بیمار دچار سوختگی بستری در بیمارستان شهید مطهری، با توجه به داشتن معیار های ورود، به روش قانون تخصیص تصادفی (Random allocation rule) در دو گروه کنترل و مداخله قرار گرفتند. پس از انتخاب همتایان بر اساس معیار های ورود و برگزاری ۳ جلسه آموزشی برای همتایان، آموزش از طریق همتایان پیرامون راهکارهای کاهش اضطراب و درد، تجربه همتا در مدیریت سوختگی و لزوم پیگیری درمان به مدت ۴۵ تا ۶۰ دقیقه در هر جلسه، طی ۳ جلسه ی یک روز در میان برای گروه مداخله، علاوه بر آموزش های روتین انجام گرفت. به گروه کنترل تنها آموزش های روتین بخش داده شد. اضطراب قبل و بعد از مداخله توسط پرسشنامه اشپیلبرگر اندازه گیری شد. از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ و آزمون دقیق فیشر، کای-دو، T تست مستقل و T زوجی جهت آنالیز داده ها استفاده گردید.

یافته ها: نتایج نشان داد که میانگین نمره اضطراب در گروه کنترل و مداخله قبل از مداخله تفاوت آماری معناداری نداشته است. نتایج آزمون تی زوجی بعد از مداخله نشان داد که میزان اضطراب در گروه مداخله نسبت به قبل از مداخله به صورت معنادار کاهش پیدا کرده است و این کاهش در مقایسه با گروه کنترل تفاوت معناداری دارد ($p < 0.01$).

بحث و نتیجه گیری: براساس یافته های پژوهش می توان گفت که آموزش از طریق همتا در کاهش اضطراب بیماران سوختگی اثر دارد. آموزش از طریق همتا در کنار آموزش روتین بخش می تواند اضطراب را در بیماران سوختگی بیشتر از بیمارانی که آموزش روتین بخش را دریافت می کنند کاهش دهد. پس می توان آموزش توسط همتایان را برای کاهش اضطراب بیماران سوختگی به پرستاران و مسولین برنامه ریزی مراقبتی بیماران پیشنهاد کرد.

کلمات کلیدی: سوختگی، اضطراب، آموزش همتا

یادگیری الکترونیکی

راهکارهای ایجاد انگیزه در اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز به منظور ارتقا کیفیت آموزش مجازی در دوران کوید ۱۹

محمد حسن کشاورزی - رحمت اله عرب زاده - علی اصغر حیات - زهرا صفاری
- مریم گنجه - زهره اسماعیل زاده

دانشگاه ع. پ. شیراز

مقدمه: تبیین راهکارهای ایجاد انگیزه در اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز به منظور ارتقا کیفیت آموزش مجازی در دوران کوید ۱۹

روش اجرا: این پژوهش یک مطالعه کیفی است که در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ در دانشگاه علوم پزشکی شیراز انجام شد. در این پژوهش پس از هماهنگی لازم با مسئولین مربوطه و جلب رضایت و موافقت مشارکت کنندگان، از مصاحبه نیمه ساختار یافته جهت جمع آوری اطلاعات استفاده شد. مصاحبه نیمه ساختار یافته مصاحبه‌ای است که در آن، سؤالات مصاحبه از قبل مشخص می‌شود و از تمام پاسخ دهندگان، پرسش‌های مشابه پرسیده می‌شود؛ اما آن‌ها آزادند که به هر طریقی که می‌خواهند، پاسخ دهند. معیار ورود شامل اعضای هیات علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی شیراز که سابقه فعالیت و کار کردن در فضای مجازی را داشتند، بود. لذا اعضای هیات علمی که در زمینه تولیدات و فعالیت‌های مجازی فعال و جزء مطلعین کلیدی بودند، به صورت نمونه گیری هدفمند جهت پژوهش با حداکثر تنوع از نظر سن، جنس، سابقه کار و سابقه استفاده از آموزش مجازی و مرتبه علمی، انتخاب شدند. قبل از انجام مصاحبه ضمن هماهنگی با مشارکت کنندگان، در خصوص اهداف پژوهش توضیح داده شد. فرم رضایت آگاهانه کتبی (پیوست ۱) به مشارکت کنندگان در مصاحبه داده شد. مصاحبه توسط پژوهشگر با استفاده از دستگاه ضبط صدا، با اطلاع مصاحبه شونده، ضبط شد. زمان و مکان مصاحبه طبق توافق بین مصاحبه کننده و شرکت کنندگان تعیین شد. محقق با برقراری رابطه مناسب و جلب اعتماد مشارکت کنندگان، زمینه را جهت انجام مصاحبه بهتر، فراهم نمود. میانگین مدت زمان مصاحبه برای کلیه شرکت کنندگان بین ۲۰ تا ۳۰ دقیقه بوده است.

مصاحبه‌ها به صورت انفرادی انجام شد. در جریان مصاحبه، ابتدا یک سؤال کلی پرسیده شد و در ادامه و با پیشرفت مصاحبه، سؤالات در مسیر هدف پژوهش هدایت گردید. سؤال کلی این بود " در خصوص کار با فضای مجازی و استفاده آن در محیط آموزشی توضیح دهید؟". ادامه سؤالات بر

دانش جویان همچنین تشویق می شدند که بیمار و خانواده را در صورت لزوم به صورت دوره ای درگیر بحث نمایند. مسائل حساس خارج از حضور بیمار و خانواده در اتاق دیگری مورد بحث قرار می گرفت. در نهایت رضایتمندی دانشجویان از انجام گراند راند توسط یک پرسشنامه ۶ آیتمی رضایت سنجی بر اساس مطالعه SPENCER و STROEHLEIN (۲۰۲۰)، بصورت لیکرت ۵ حالتی از کاملاً مخالف (نمره ۱) تا کاملاً موافق (نمره ۵) سنجیده شد. سطح آگاهی و مهارت دانشجویان نیز بر اساس نمرات ارزشیابی پایان کارورزی سنجیده شد.

یافته ها: نتایج نشان داد که انجام گراند راند، باعث افزایش سطح آگاهی و رضایت دانش جویان شده و باعث تقویت مفاهیم تئوری بحث شده در کلاس در محیط بالینی می شود. از بین ۳۷ دانشجوی مورد بررسی، ۹ نفر ترم چهارم و ۲۸ نفر ترم دوم بودند. میانگین سنی دانشجویان ۱۹.۴۸ بود که ۲۲ نفر زن و ۱۵ نفر مرد بودند. نتایج رضایتمندی از گراند راند نشان داد که دانشجویان در دو بعد رضایت کامل (۱۰۰٪) و در چهار بعد دیگر رضایت ۹۵-۹۰ درصد را گزارش نمودند. همچنین سطح آگاهی و مهارت همه دانشجویان بر اساس نمرات ارزشیابی پایان کارورزی خیلی خوب (بالای ۱.۳۲±۱.۶۸) بدست آمد.

بحث و نتیجه گیری: این مطالعه بیان می کند که گراند راند پرستاری می تواند ابزاری ارزشمند برای افزایش یادگیری دانش جویان در محیط های بالینی باشد. گراند راندهای پرستاری در ایجاد مهارتهای بالینی و حرفه ای پرستاری نقش بسیار مهمی داشته و به دانشجویان این رشته فرصت تبادل ایده های مرتبط با مراقبت از بیماران را با یکدیگر، مربیان و سایر کارکنان درمانی فراهم می نماید لذا استفاده از راند پرستاری به طور منسجم و هدفمند در آموزش بالینی همه دانشجویان پرستاری می تواند به عنوان یک استراتژی آموزشی پرکاربرد در ارتقای آموزش بالینی، ارتقای آگاهی و مهارت دانشجویان و رضایتمندی آنان موثر باشد.

کلمات کلیدی: پرستاری، گراند راند، آموزش بالینی

کلمات کلیدی: ایجاد انگیزه، اعضا هیئت علمی، دوران کوید ۱۹، آموزش مجازی.

طراحی و اعتبار بخشی سامانه مدیریت یادگیری مبتنی بر مورد بالینی

پریسا بهرامیان - زهره سادات میر مقتدایی

دانشگاه ع. پ. شهید بهشتی

مقدمه: در آموزش علوم پزشکی هدف تربیت افرادی است که بتوانند با مهارت‌های تفکر عالی (تفکر انتقادی)، تلفیق معلومات، استفاده از استدلال بالینی صحیح و با تکیه بر شواهد، تصمیم‌گیری را به بهترین نحو انجام دهند. استدلال بالینی فرایند منطقی جمع آوری نکات کلیدی اطلاعات، درک مشکلات و وضعیت بیمار، برنامه ریزی و اجرای مداخلات، ارزیابی مداخلات و بازخورد در فرایند یادگیری است. بسیاری از تکنیک‌های آموزشی برای آموزش دانشجویان پزشکی از جمله آموزش مبتنی بر مشکل، یادگیری مبتنی بر تیم و ارائه‌های بالینی، اجرا می‌شود.

یادگیری مبتنی بر مورد که شامل هر سه این آموزش‌ها می‌شود (آموزش مبتنی بر مشکل، یادگیری مبتنی بر تیم و ارائه‌های بالینی) به منظور افزایش استدلال بالینی، با استفاده از ارائه مورد‌های بالینی مورد توجه قرار گرفته است. از سوی دیگر فناوری اطلاعات، ظرفیتی بالقوه، وسیع برای بهبود کیفیت در آموزش پزشکی و تخصصی فراهم می‌کند و ممکن است باعث ایجاد راه‌هایی جهت استفاده از منابع بیشتر شود.

در همین جهت، با بررسی دقیق ابعاد یادگیری مبتنی بر مورد و بررسی امکاناتی که یادگیری مجازی ارائه می‌دهد، تلاش به طراحی چهارچوب یادگیری مبتنی بر مورد بالینی، در قالب یک سامانه مدیریت یادگیری مبتنی بر مورد بالینی طبق یک ایده فناورانه در چارچوب طراحی آموزشی سازنده گرایشی جهت ایجاد یادگیری فعال و افزایش توانایی استدلال بالینی در دانشجویان علوم پزشکی با استفاده از موارد بالینی طراحی شده است، تا امکان ارائه حرفه‌ای یک مورد بالینی و برپایی آزمون‌های استدلال بالینی، برای اساتید دانشگاه‌های علوم پزشکی فراهم شود.

هدف:

طراحی سامانه یادگیری مبتنی بر مورد بالینی جهت بالا بردن مهارت‌های بالینی (تشخیص، استدلال بالینی، نحوه ارزیابی بیمار و...)، مهارت‌های

اساس نوع پاسخ مشارکت کننده، به این شرح تنظیم گردید: "با توجه به تجربه کار در فضای مجازی و تولیدات و کلاس‌های برگزار شده راهکار شما برای ارتقاء آموزش مجازی و ایجاد انگیزه در اساتید چه می‌باشد؟" همچنین، در ادامه یک سری سؤالات ژرف کاوانه مطرح گردید: "می‌شود بیشتر توضیح دهید؟"، "می‌شود بیشتر در موردش حرف بزنید"، "شما اشاره کردید به... منظورتان چه بود؟" مصاحبه تا زمانی که مشارکت کننده تمایل به ادامه داشت، ادامه یافت. همچنین پس از پایان هر مصاحبه این سؤال پرسیده شد "آیا مطلبی هست که به مطالب خود اضافه نمایید؟". همچنین، مشاهدات محقق نیز در حین مصاحبه، علاوه بر ضبط صدا، حالت یا وضعیت فرد را ثبت می‌کرد تا در تحلیل استفاده شود.

پس از پایان مصاحبه در اولین فرصت متن صدا به دقت توسط محقق پیاده شد. اصل مصاحبه در پوشه محرمانه‌ای نگهداری گردید. تجزیه و تحلیل و کدگذاری داده‌ها در هر مصاحبه قبل از مصاحبه بعدی صورت گرفت. مصاحبه‌های اولیه در اختیار تیم پژوهش قرار می‌گرفت تا راهنمایی لازم را در بهتر نمودن روند مصاحبه‌های آتی و ارائه کار با حداقل خطا انجام شود. جمع‌آوری داده‌ها تا جایی پیش رفت که پژوهشگر به این نتیجه رسید که اشباع داده‌ها صورت گرفته است، به این صورت که داده‌های جدیدی از مصاحبه استخراج نشده و داده‌های به دست آمده تکراری هستند. یک معیار برای کشف رسیدن به اشباع، تکرار داده‌های قبلی است به طوری که پژوهشگر مرتباً با داده‌هایی مواجه شود که تکرار می‌شوند. به طور مثال زمانی که در مصاحبه‌های در حال انجام توسط پژوهشگر، حرف‌ها و نظرات مشابهی را به طور مکرر می‌شنود، می‌تواند حدس بزند که به اشباع داده‌ها دست یافته است (۱).

یافته‌ها: نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها در رابطه با هدف پژوهش با عنوان «تبیین راهکارهای ایجاد انگیزه در اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز به منظور ارتقاء کیفیت آموزش مجازی در دوران کوید ۱۹» بیانگر این مطلب است که خدمات فنی و پشتیبانی، سادگی در کاربرد، توانمندسازی، تشویق افراد فعال، امتیاز در ارتقاء شغلی، حمایت از مالکیت معنوی و استاندارد سازی محتوا مواردی هستند که می‌توانند در ایجاد انگیزه و رغبت اعضای هیئت علمی جهت تلاش بیشتر برای ارتقاء آموزش مجازی در دوران کوید ۱۹ منجر شود.

بحث و نتیجه‌گیری: افزایش انگیزه در اساتید منجر به آموزش مجازی

مؤثرتر خواهد شد که خود موجبات نیل به اهداف پزشکی را به‌طور

محسوس و چشمگیری بهبود می‌بخشد. با توجه به یافته‌های پژوهش

حاضر، تسهیل سازی، مشوق‌های حرفه‌ای و وضع قوانین مناسب بر ایجاد

انگیزه در اساتید در حیطه آموزش مجازی تأثیر دارد."

ارتباطی از طریق مشارکت و همکاری در یادگیری در فضای گروهی و تعامل با استاد و برگزار آزمون‌های استدلال بالینی

روش اجرا:

این پژوهش از نوع کاربردی است که در گام‌های به شرح زیر انجام گرفته است

۱. بررسی مواد و ابزار آموزشی و ارتباطی مورد نظر برای تدریس بر پایه مورد بالینی مورد
۲. تعریف و طراحی معادل الکترونیکی آنها در سامانه
۳. ساخت نمونه اولیه سامانه

یافته‌ها: سامانه مدیریت یادگیری مبتنی بر مورد بالینی با سه کاربر مدرس، یادگیرنده و مدیر برای ارائه به مدرسین و فراگیران علوم پزشکی طراحی و ساخته شده است. در این سامانه کلاس‌های آموزشی با عنوان رشته‌های موجود در دانشگاه‌های علوم پزشکی (پرستاری، پزشکی، اتاق عمل، هوشبری و...) توسط مدیر ایجاد شده‌اند این سامانه در گام اول جهت آموزش بیماری‌های داخلی و جراحی به صورت آزمایشی ارائه شده است. در کلاس پرستاری طبق سرفصل‌های وزارت بهداشت دوره‌های با عنوان واحدهای موجود جهت آموزش بیماری‌های داخلی جراحی راه اندازی شده‌اند در هر دوره مدرس امکان ایجاد مورد بالینی و ارائه به یادگیرندگان و برگزاری آزمون‌های استدلال بالینی و ارائه تکلیف و تعیین نمره را دارد همچنین فراگیران می‌توانند در دوره‌ها ثبت نام کنند و به موارد بالینی وارد و دیدگاه‌های خود را با مدرس و دیگر فراگیران به اشتراک بگذارند تکالیف خود را انجام و دوره را با آزمون و نمره به پایان برسانند.

در این سامانه انواع امکانات چند رسانه‌ای در اختیار مدرس قرار گرفته است تا بتواند مورد بالینی خود را در هر قالبی ارائه کند. در مرحله نخست جهت راهنمایی و الگوی ارائه استاندارد موارد بالینی مدرسین در دوره اورژانس کلاس پرستاری موارد بالینی نوشته و آماده ارائه می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری: این سامانه می‌تواند در سطح ملی و به مرور زمان و با مشارکت مدرسین حاوی بانک غنی از موارد بالینی جهت ارائه به فراگیران علوم پزشکی باشد.

کلمات کلیدی: طراحی سامانه مدیریت یادگیری، یادگیری مبتنی بر مورد بالینی

برنامه آموزشی **Home-Based Learning** ادغام شده با **Microlearning**، بر اساس مدل طراحی آموزشی گانه جهت ساخت ابر دانش (**Knowledge Cloud**) از واحد درسی بیماری‌های داخلی برای دانشجویان مامایی در سامانه آموزش مجازی نوید و سمالایو در زمان همه گیری کرونا و پروس

مهرنوش قائم مقامی

دانشگاه ع. پ. اراک

مقدمه: در عصر حاضر، همه‌گیری کووید-۱۹ ظرفیت و توانایی بسیاری از جوامع را در مدیریت این وضعیت در معرض آزمایش قرار داده است؛ یکی از این حوزه‌ها نظام آموزش عالی در سراسر جهان است و "یادگیری در خانه" تحت عنوان "کلاس در خانه"، به نوعی تداوم یادگیری رسمی بر بستر فضای مجازی و پویاست تا دانشجو بتواند در هر زمان و هر مکان با اتصال به شبکه جهانی اینترنت، یک ابر دانش را که بر پایه اصول میکرولرنینگ تعبیه شده است، همراه خود داشته باشد و جهت مطالعه درس بیماری‌های داخلی از آن استفاده کند.

روش اجرا: این برنامه آموزشی برای ۱۳ نفر دانشجوی مامایی ترم ۵، طی نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ و در مدت زمان ۸ هفته پیش رفت. پژوهشگر محتواهای آموزشی تدریس واحد بیماری‌های داخلی را با تکیه بر یادگیری در خانه، به صورت میکرولرنینگ به طور همزمان (سامانه نوید) و غیر همزمان (سمالایو)، مطابق با گام‌های الگوی طراحی آموزشی گانه بارگذاری کرد که مراحل آن عبارتند از: جلب توجه، آگاه‌سازی یادگیرنده از هدف، تحریک به خاطرآوری یادگیری‌های پیشین، ارائه مواد آموزشی و محرک‌ها، تدارک راهنمایی برای یادگیری، فراخوان عملکرد، ارائه بازخورد، ارزیابی عملکرد و افزایش یادگیری و انتقال. پس از بارگذاری هر جلسه در سامانه نوید و یا تدریس در سمالایو و انجام تکالیف محوله از سوی دانشجویان، مدرس در جلسه بعدی، به سؤالات مطرح شده پاسخ می‌داد و به صورت مکتوب نیز، نکات لازم را برای آنان قید می‌کرد تا بتوانند هم چنان پا به پای آموزش مجازی و یادگیری در خانه حرکت کرده، حمایت و پشتیبانی لازم را از سوی مدرس دریافت کنند و با انگیزه و نگرش مثبت به هدف یادگیری دست پیدا کنند. هم چنین دانشجویان موظف به تکمیل پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه یادگیری در خانه بودند که برگرفته از ابزاری در پژوهش آزلین منصور و همکاران (۲۰۲۱) در مالزی است که با طیف لیکرت پنج گزینه‌ای (۵-۱) دارای گزینه‌های کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم و کاملاً موافقم بوده و برای هر متغیر تعدادی سؤال وجود دارد. داده‌ها در نرم افزار SPSS ۲۵ مورد آنالیز قرار

مقایسه تأثیر آموزش به روش چند رسانه‌ای و شبکه‌های اجتماعی بر احساس شایستگی والدی پرستاران شاغل در بیمارستان‌های منتخب آجا

شهلا علیاری - مهناز عباسی لعل آبادی - زهرا فارسی - مرضیه خلجی

دانشگاه ع. پ. ارتش

مقدمه: والدگری از دوران سخت و پر استرس برای والدین به ویژه مادران محسوب می‌شود. در دنیای امروز بسیاری از مادران شاغل می‌باشند، از آن جا که شغل پرستاری یکی از مشاغل پر استرس در دنیا محسوب می‌گردد، احساس شایستگی والدی می‌تواند تحت تأثیر این استرس قرار گیرد. لذا این پژوهش، با هدف تعیین تأثیر آموزش به روش چند رسانه‌ای و شبکه‌های اجتماعی بر احساس شایستگی والدی پرستاران انجام شد.

روش اجرا: پژوهش حاضر یک مطالعه نیمه تجربی می‌باشد، که در سال ۱۳۹۹ در شهر تهران در بیمارستان‌های منتخب نظامی انجام شد. تخصیص بیمارستان‌ها به دو گروه آزمون و گروه کنترل به صورت تصادفی و نمونه گیری در هر بیمارستان به صورت در دسترس بود. ۶۰ نفر از پرستاران زن که دارای فرزند ۵-۲ سال بودند، در این مطالعه شرکت نمودند (در هر گروه ۲۰ نفر). گرد آوری داده‌ها با استفاده از پرسش نامه‌های روا و پایای احساس شایستگی والدی (PSOC) انجام گرفت که قبل از مداخله و دو هفته بعد از اتمام آموزش تکمیل گردید. در گروه چند رسانه‌ای آموزش واحدهای مورد پژوهش به صورت چند رسانه‌ای در قالب ۴ دی وی دی، به مدت چهار هفته ارائه گردید. در گروه شبکه‌های اجتماعی مطالب آموزشی به مدت چهار هفته و به صورت ۵ آموزش در هفته در ساعت مشخصی، ارسال گردید. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ تحلیل شدند.

یافته‌ها: میانگین و انحراف معیار نمره کل احساس شایستگی والدی واحدهای مورد پژوهش قبل از مطالعه به ترتیب در گروه‌های چند رسانه‌ای، شبکه اجتماعی و کنترل عبارت بودند از $5/29 \pm 63/55$ ، $5/20 \pm 63/10$ و $4/88 \pm 63/35$ بود که تفاوت معناداری بین نمره کل احساس شایستگی واحدهای مورد پژوهش در سه گروه چند رسانه‌ای، شبکه اجتماعی و کنترل قبل از مداخله وجود نداشت، لذا گروه‌ها همگن بودند ($0/05$)

بحث و نتیجه گیری: نتایج این پژوهش نشان داد که آموزش مهارت‌های فرزند پروری و راهبردهای مدیریتی به روش‌های چند رسانه‌ای و شبکه اجتماعی برای مادران پرستار منجر به ارتقا معنی دار نمره احساس شایستگی در پرستاران دارای فرزند خردسال گردید. در مورد ارتقا احساس شایستگی نیز تأثیر روش شبکه اجتماعی احتمالاً به دلیل تعامل بیشتر بین مدرس و شرکت کنندگان بیشتر بود. لذا مدیران پرستاری جهت ارتقا

گرفت و در بخش آمار استنباطی از آزمون نرمالیتی، آزمون آلفای کرونباخ، آزمون تی دو نمونه زوجی، آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون استفاده گردید.

یافته‌ها: بیش‌ترین فراوانی مربوط به سن ۲۲ سال و کم‌ترین فراوانی مربوط به سن ۲۴ سال، ۹ نفر (معادل ۶۹.۲ درصد) مجرد ۴ نفر (معادل ۳۰.۸ درصد) متأهل و ۶ نفر (معادل ۴۶.۲ درصد) بومی و ۷ نفر (معادل ۵۳.۸ درصد) دارای خوابگاه بودند. میانگین نمرات میان‌ترم 16.80 و میانگین نمرات پایان‌ترم 17.58 این تفاوت با توجه به میزان تی به دست آمده ($T=1.515$) و هم چنین سطح معناداری به دست آمده (0.156) در سطح ۹۹ درصد غیرمعنی دار است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که میزان میانگین نمرات میان‌ترم و میانگین نمرات پایان‌ترم با یکدیگر برابر می‌باشند. در حیطه‌های پرسشنامه یادگیری در خانه اعم از کارائی فناوری اطلاعات و ارتباطات (سطح معناداری = $417/0$)، نگرش (سطح معناداری = $933/0$)، کنترل رفتار ادراک شده (سطح معناداری = $743/0$) و هنجار ذهنی (سطح معناداری = $311/0$) در جامعه پژوهش رابطه معناداری از نظر رگرسیون با یادگیری مشاهده نشد که علت آن را می‌توان به محدودیت‌های شبکه، ناآشنایی با استفاده از فضای مجازی جهت آموزش، تحمیل بار روانشناختی ناشی از همه‌گیری کرونا و ویروس و بستر ضعیف دانشگاه‌ها در سامانه‌های موجود نسبت داد.

بحث و نتیجه‌گیری: در پژوهش حاضر علی‌رغم عدم وجود نتایج معنادار از نظر آماری، مشهود است که روش یادگیری در خانه و به همراه داشتن ابر دانش می‌تواند برای یادگیرنده تجربه‌ای نو و لذت بخش باشد به شرطی که «آ» وزش مجازی هم چنان در دوران پساکرونا تداوم داشته و به بدنه اصلی آموزش در کشور بدل شود تا دانشجو بتواند با غلبه بر محدودیت‌ها و دریافت حمایت لازم به آموزشی هم پای کلاس‌های درس حضوری و با همان کیفیت دست یابد."

کلمات کلیدی: Home-Based Learning.

Microlearning، مدل طراحی آموزشی گانیه، ابر دانش

(Knowledge Cloud)، مامایی، سامانه آموزش مجازی نوید،

سمالایو، کروناویروس

احساس شایستگی والدی در پرستاران خود می توانند، از برنامه های آموزشی غیر حضوری نظیر شبکه های اجتماعی استفاده نمایند.

کلمات کلیدی: احساس شایستگی والدی، پرستاران، چند رسانه ای، شبکه های اجتماعی

برنامه کاربردی آموزشی مبتنی بر تلفن هوشمند جهت درمان سرطان مثانه: طراحی، توسعه و ارزیابی با مشارکت متخصصین و کاربران

عاطفه خسرویگی - احسان نبوتی - فاطمه رنگرز جدی - الهام موسوی نسب - مهرداد محمدی سیچانی - داود قاراخانی دهسرخ

دانشگاه ع. پ. تهران - دانشگاه ع. پ. کاشان - دانشگاه ع. پ. اصفهان

مقدمه: سرطان مثانه به عنوان شایع ترین سرطان سیستم ادراری، نیازمند درمان به موقع و مناسب بر اساس دستورالعمل های بالینی می باشد. امروزه برنامه های کاربردی تلفن هوشمند ابزار مناسبی برای دسترسی سریع کادر درمانی به دستورالعمل های بالینی می باشند. هدف از این پژوهش طراحی، توسعه و ارزیابی برنامه کاربردی آموزشی مبتنی بر تلفن هوشمند برای رزیدنت های اورولوژی جهت درمان سرطان مثانه بود.

روش اجرا: این پژوهش از نوع توسعه ای - کاربردی بود که در سال ۱۴۰۰ در اصفهان - ایران طی چهار مرحله مطابق با مدل "طراحی کاربر - محور" انجام شد. در مرحله نخست به منظور تعیین محتوای اطلاعاتی و قابلیت های عملکردی برنامه کاربردی، طی سه جلسه گروهی متمرکز با پنج متخصص اورولوژی و پنج رزیدنت اورولوژی محتوا براساس دستورالعمل های بالینی و مراجع علمی استخراج شد. قابلیت های عملکردی نیز با بررسی برنامه های کاربردی موجود در مارکت Google Play برای سیستم عامل Android و نیز نشست هایی با متخصصین و رزیدنت های اورولوژی تهیه شد. اطلاعات استخراج شده در قالب پرسشنامه ای الکترونیکی در چهار بخش: قابلیت آموزش و اطلاع رسانی به پزشک (۲۲ سؤال)، قابلیت انجام محاسبات (۲ سؤال)، قابلیت نمایش گرافیکی اطلاعات (۴ سؤال)، قابلیت ثبت اطلاعات بیمار (۱ سؤال) و سایر قابلیت ها (۱ سؤال)، طراحی شد. سپس مطابق با تکنیک دلفی، توسط پنج پزشک متخصص اورولوژی و پنج رزیدنت اورولوژی که به روش نمونه گیری آسان انتخاب شدند، تکمیل شد. در مرحله دوم پس از تهیه نمونه اولیه و دریافت حداقل سه مرحله بازخورد از خبرگان (متخصصین مدیریت اطلاعات سلامت، انفورماتیک پزشکی و نرم افزار) نمونه نهایی با استفاده از نرم افزار

Android Studio طراحی شد. در مرحله سوم برنامه کاربردی بر روی تلفن هوشمند دو متخصص انفورماتیک پزشکی، دو متخصص مدیریت اطلاعات سلامت، دو متخصص اورولوژی و نه رزیدنت اورولوژی نصب شد و از آن ها خواسته شد به مدت دو هفته به صورت مداوم از برنامه کاربردی استفاده کنند. سپس ارزیابی کاربردپذیری برنامه کاربردی، با روش فکر کردن با صدای بلند (Think aloud) انجام شد که در آن ویژگی های رابط کاربری، عملکرد، کاربردی بودن، اثربخشی، کارایی، یادگیری، محتوای آموزشی برنامه، مشکلات کاربردپذیری و رضایت کاربران، بر اساس مطالعات انجام شده، بررسی شدند. مراحل استفاده افراد از برنامه با استفاده از نرم افزار ضبط صفحه نمایش مستند شد. صدای کاربران پس از تبدیل به متن توسط دو پژوهشگر در دو مرحله مورد بررسی قرار گرفت. سپس لیست نهایی نقاط قوت و ضعف که حاصل توافق دو پژوهشگر بود در اختیار کاربران نهایی قرار گرفت و صحت آن ها توسط کاربران بررسی شد. در مرحله چهارم میزان استفاده ۱۲ رزیدنت اورولوژی از برنامه کاربردی بعد از یک ماه استفاده از آن با استفاده از یک پرسشنامه محقق ساخته دارای حیطه های میزان استفاده، درک سهولت استفاده، مفید بودن و تمایل و نگرش کاربران بررسی شد.

یافته ها: قابلیت های برنامه کاربردی مبتنی بر سیستم عامل اندروید شامل آموزش به پزشک (از طریق ارائه محتوای چندرسانه ای و فعالیت های یادگیری و آزمون)، نمایش گرافیکی اطلاعات، جستجو بین محتوای آموزشی، ورود، حذف، ویرایش و انتخاب داده های بیمار، محاسبه مرحله بیماری، محاسبه پیگیری بیماری و امکان به روز رسانی محتوا است. در این برنامه کاربردی محتوای آموزشی چند رسانه ای مبتنی بر گایدلاین و کتب مرجع حوزه اورولوژی به زبان انگلیسی و در قالب متن، تصاویر (سیستسکوپی و سی تی اسکن)، جداول و فیلم های آموزشی ارائه شده توسط متخصصین اورولوژی ارائه شده است. از دید متخصصان و کاربران مهمترین محتوای اطلاعاتی برنامه کاربردی شامل: تقسیم بندی بیماری به دو گروه Muscle Invasive Bladder Cancer و Non-Muscle Invasive Bladder Cancer، تقسیم بندی پیگیری بیماری بر اساس مرحله بیماری، آموزش گرید بندی و استیج بندی بیماری، آموزش برخورد و درمان بر اساس استیج بیماری، آموزش اصول درمان اینتراوزیکال و آموزش پیگیری بیماران با ریسک بالا بود. همچنین مهمترین قابلیت ها شامل: استفاده از جدول staging and grading و AUA risk و stratification، انجام محاسبات استیج بیماری و پیگیری بیمار و ثبت اطلاعات بیمار بود. ارزیابی کاربردپذیری نشان داد متخصصان و کاربران نهایی برنامه کاربردی را از نظر ویژگی های ذکر شده، در سطح "خیلی خوب" ارزیابی کردند. نتایج میزان استفاده شرکت کنندگان از برنامه

سنجش عملکرد تیمی با ارائه ۶ سناریوی شبیه سازی شده: تریاژ در بحران‌های بیولوژیک، تریاژ شیمیایی، تریاژ در صحنه جنگ، تریاژ در بیمارستان صحرایی، تریاژ هوایی و اخلاق در تریاژ بود که روایی آن از طریق گروه خبرگان و پایایی آن از طریق آزمون مجدد مورد تأیید قرار گرفت. دانشجویان پس از بررسی سناریوها در گروهها با گفتمان بین حرفه‌ای و ارائه استدلال بالینی به سؤالات پاسخ دادند. داده‌ها در سه مرحله قبل، بعد از مداخله و پیگیری (یک ماه بعد از اتمام مداخله) جمع آوری شدند، برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS نسخه ۲۴ و از آزمون‌های RMANOVA و chi-square استفاده شد.

یافته‌ها: ۸۰ دانشجوی پسر با میانگین سنی 23.07 ± 1.51 (SD) سال در مطالعه شرکت داشتند. توزیع سنی نمونه‌ها بر حسب رشته تحصیلی تفاوت معنادار آماری نداشت ($P \text{ value} > 0.05$). در مقایسه میانگین متغیرهای دانش تریاژ در جنگ و عملکرد تیمی در هر سه مرحله اندازه گیری (قبل، بعد از مداخله و پیگیری) با ($p \text{ value} < 0.05$)، تفاوت معنادار آماری ایجاد شد. به گونه‌ای که در همه گروههای بین حرفه‌ای، ارتقاء دانش و عملکرد تیمی در مرحله بعد از مداخله افزایش معنادار داشته است. ولی در مرحله پیگیری کاهش اندکی در متغیرهای مطالعه دیده شد.

بحث و نتیجه گیری: این مطالعه نشان داد در شرایطی که تعامل دانشجویان در فضای حقیقی امکان پذیر نیست برگزاری آموزش‌های شبیه سازی شده، آنلاین و مبتنی بر رویکرد بین حرفه‌ای می‌تواند در ارتقاء دانش و عملکرد تیمی دانشجویان علوم سلامت در عرصه خدمات نظامی مؤثر باشد.

کلمات کلیدی: آموزش بین رشته‌ای، تریاژ، دانشجوی سلامت، مراقبت زیر آتش، میدان جنگ، همکاری بین رشته‌ای

کاربرد آموزش نشان داد به طور کلی میانگین درصد پاسخ‌های "زیاد" و خیلی زیاد" رزیدنت‌های اورولوژی به سه حیطة ذکر شده، 24.16 ± 54.71 بود.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج "خیلی خوب" ارزیابی کاربردپذیری برنامه کاربردی با در نظر گرفتن همه جنبه‌های ویژگی‌های قابلیت استفاده و توسط شرکت کنندگان حوزه‌های مختلف و نتایج تعیین میزان استفاده از برنامه کاربردی، این نرم افزار ابزار مناسبی جهت دسترسی کادر درمان به گایدلاین‌های سرطان مثنان می‌باشد. توصیه می‌شود از این ابزار به عنوان یک روش آموزشی نوین برای کمک به رزیدنت‌های اورولوژی جهت دسترسی به مراجع معتبر و به روز استفاده شود."

کلمات کلیدی: سلامت همراه، تلفن هوشمند، برنامه کاربردی، سرطان مثنان، ارزیابی.

اثربخشی آموزش تریاژ در جنگ مبتنی بر رویکرد آموزش بین حرفه‌ای بر دانش و عملکرد دانشجویان علوم سلامت

ملیحه السادات مؤید - زهره وفادار - حمیدرضا جوادزاده

دانشگاه ع. پ. بقیه الله

مقدمه: یکی از توانمندیهای ضروری برای دانشجویان علوم سلامت به ویژه در عرصه نظامی، ارائه عملکرد تیمی مطلوب در انجام تریاژ در صحنه‌های جنگ است. در همین راستا این مطالعه با هدف اثربخشی آموزش تریاژ در جنگ با رویکرد بین حرفه‌ای و شبیه سازی بر میزان دانش و عملکرد تیمی دانشجویان علوم سلامت انجام شد.

روش اجرا: یک مطالعه نیمه تجربی قبل و بعد در سال ۲۰۲۱ با شرکت ۸۰ دانشجوی پسر از ۳ رشته علوم سلامت شامل: پزشکی (۵۰ نفر)، پرستاری (۲۰ نفر) و فوریت‌های پزشکی (۱۰ نفر) انجام شد. نمونه گیری اولیه در دسترس بوده سپس دانشجویان با تخصیص تصادفی به ۱۰ گروه بین حرفه‌ای متشکل از ۵ دانشجوی پزشکی، دو دانشجوی پرستاری و یک دانشجوی فوریت پزشکی تقسیم بندی شدند. تعامل، همفکری و گفتمان دانشجویان در هر گروه از طریق پیام رسان واتس آپ انجام شد. مداخله آموزشی شامل ارائه متون و فیلم‌های آموزشی عملکرد تیمی و بین حرفه‌ای در تریاژ در صحنه جنگ بود که به صورت آنلاین به گروه‌های بین حرفه‌ای دانشجویان آموزش داده شد. ابزار جمع اوری اطلاعات شامل پرسشنامه دانش تریاژ در جنگ که به صورت فردی توسط هر دانشجو تکمیل شد.

students more comfortable about their discussion. According to the background, the study hypothesizes that Student Engagement played a mediating role in the relationship between online course content, online interaction, student acceptance, academic self-efficacy, and student satisfaction with e-learning.

Methods: In this cross-sectional study, 6,489 university students from Iran(N=921), China(N=1054), India(N=518), Italy(N=465), Malaysia(N=383), Portugal(N=1172), Serbia(N=595), Turkey(N=413), and the United Arab Emirates (UAE)(N=525) were invited through online forums, emails, social media, and institutional sites to carry out the survey with the sociodemographic questionnaire and measures related to the model, during COVID-19 pandemic from April to July 2021. The measurements that were used in this study are; University Student Engagement Inventory (USEI) (Maroco et al. 2016); Academic Self-efficacy (Hu & Schaufeli, 2009); Interaction and course content (Chung & Chen, 2020); Student satisfaction (Lee, J. W. 2010) and E-learning acceptance scale (Pham & Tran, 2020). The online questionnaire was prepared in seven languages: Chinese, Italian, Serbian, Portuguese, Persian, Turkish, and English.

Descriptive statistics per item and country were obtained with the R packages. Measures of skewness (sk) and kurtosis (ku) used to evaluate data normal distribution. Evidence of validity and reliability were gathered with confirmatory factor analysis.

The Structural Equation Model of Academic Efficacy in Online Learning: data from university students of nine countries

پردیس رحمت پور - حمید شریف نیا - فاطمه خوشنواوی فومنی Jao
IvanaStepanovic Ilic-Long She -Maroco

دانشگاه ع. پ. کرج- دانشکده پرستاری آمل- دانشگاه ع. پ. تهران-
دانشگاه لیسبون- دانشگاه مالزی- دانشگاه بلگراد

Introduction: Most countries faced the challenge of educating university students during the pandemic. The closure of universities, and the absence of students, was the starting point for online education in the World. In online learning, learners' satisfaction is to be a major factor affecting the continuity of online learning and learning effectiveness. Also, academic self-efficacy is closely linked with students' favorable learning engagement, learning satisfaction, and academic performance. Regardless of the experience of countries in using online education, student satisfaction and academic self-efficacy in online education are dependent on several factors such as student engagement, and acceptance of online learning, as well as interaction during class and course content of the online courses. Students' active engagement in learning has been seen as central to their academic success and learning satisfaction. When students accept the e-Learning, they are more focused on the learning process, then they may engage more with activities and gain more confidence. Students also need the teacher to facilitate online discussion, which makes

study demonstrated the importance of empowering students to improve their competencies to be an active learner. Providing an educational atmosphere that promotes student engagement and selecting a suitable course content, as well as improving the online interactions will lead to students' academic efficacy. Student engagement can play a critical role to explore the relationship between course content, online interaction, e-learning acceptance, and academic efficacy.

Keywords: student engagement, student satisfaction, academic efficacy, online learning, interaction

The hypothetical causal model fit was tested on the polychoric correlation matrix of all the items in all countries using the DWLS estimator present in lavaan. The goodness of fit of both confirmatory factor models and structural model was evaluated using the CFI, TLI, RMSEA and the SRMR. Reliability was assessed with the McDonald's ω for first order factors and ω_{L1} for second order factors. Test of the SEM model configural and metric invariance for countries was tested by comparing a set of nested models with free loadings (configural invariance), constrained loadings to be equal between countries (metric invariance), and constrained factor loadings and intercepts (scalar invariance). The protocol of this study was approved by the Mazandaran university of medical sciences.

Findings: Overall participants' median age was 21 years, 53% were females and 84% of students were enrolled in a BSc degree, 11% on an MSc, and 5% on a Doctorate/Ph.D. The model had a good fit to the data of the nine countries (CFI=.947, TLI=.943; RMSEA=.068; SRMR=.048). The larger effect of students' perception of the quality of course contents was on student satisfaction ($\beta=0.263$; $z=14.218$, p

Discussion: The results emphasize the importance of factors that improve the student's experience of e-learning. Although countries' experiences of online pandemic learning during the COVID- was different, the results of the present

طراحی: (Instructional Design)

در این مرحله بر اساس نتایج حاصل از فاز تحلیل، اهداف آموزشی و طرح دوره تدوین شد. اهداف رفتاری یا آموزشی بیانگر رفتاری است که از فراگیر انتظار می‌رود در پایان آموزش از خود بروز دهد. تعیین محتوا بر اساس اهداف دوره و توالی آن‌ها تعیین شد. سازمان‌دهی محتوای آموزشی موردنظر انجام شد. آموزش به صورت مجازی و با استفاده از محتوای الکترونیکی همزمان طراحی شد.

تولید (Development):

یکی از مهمترین و حساس‌ترین بخش کار، طراحی رابط کاربری است. در این مرحله از نظرات تخصصی اساتید باتجربه در حوزه آموزش پزشکی و آموزش مجازی استفاده شد.

برای تولید محتوای آموزشی طرح دوره تدوین و جزئیات ارائه محتوا و آماده‌سازی مواد آموزشی در پانل تخصصی مورد بررسی قرار گرفت. در این جلسات از نظرات متخصصین آموزش پزشکی و آموزش الکترونیکی و مشاورین فنی تولید محتوای الکترونیکی استفاده شد. محتوای تدوین‌شده در پانل تخصصی بررسی و پس از تأیید نهایی اعضای کارگروه تخصصی، اقدامات لازم برای ارائه دوره انجام شد. به‌منظور بررسی روایی محتوایی بسته آموزشی، دیدگاه متخصصان بالینی بررسی شد.

اجرا و ارزیابی بسته آموزشی:

برنامه‌های آموزشی به صورت مجازی غیرهمزمان در اختیار اساتید بالینی قرار گرفت. در این جلسات محتوای آموزشی در رابطه با تکنیک‌های مؤثر در آموزش بالینی در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفت و رضایتمندی شرکت‌کنندگان با استفاده از پرسشنامه ارزیابی شد.

یافته‌ها: محتوای آموزشی در رابطه با اصول آموزشی در رخدادهای بالینی، شامل گزارش صبحگاهی، آموزش مبتنی بر شبیه‌سازی، راند بالینی، درمانگاه، کلاس‌های آموزشی (مجازی و مبتنی بر کیس) و تکنیک‌های آموزشی مورد استفاده در رخدادهای مذکور همچنین روش‌های ارزیابی بالینی در حوزه دانشی، شناختی و مهارت‌های استدلالی و تصمیم‌گیری (مدیریت بیمار) همچنین در حوزه نگرشی و عملکردی (DOPS، Mini CEX، OSCE) طراحی و تولید شد. میانگین میزان رضایتمندی اعضای هیئت علمی از بسته آموزشی $7/6 \pm 1/7$ ارزیابی شد.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به اهمیت آموزش بالینی و توجه اساتید بالینی به اصول و استانداردهای آموزش در بالین بیمار لازم است

طراحی و تولید محتوای الکترونیکی "تکنیک‌های آموزش بالینی مؤثر"

امیرهوشنگ مهرپرور - فاطمه کشمیری

دانشگاه ع. پ. یزد

مقدمه: امروزه اهمیت آموزش بالینی به عنوان یکی از مهم‌ترین تعیین‌کننده‌های اساسی کیفیت محیط یادگیری بالینی، بر کسی پوشیده نیست. اگرچه لازم است اساتید در رشته‌های تخصصی خود دانش کافی داشته باشند، اما در فرایند تدریس این دانش به تنهایی کافی نیست و لازم است اصول آموزش نیز به درستی در فرایند آموزش بالینی لحاظ شود. با وجود اینکه آموزش بالینی یک رویکرد مناسب آموزشی است، اغلب به دلیل مشکلات پیاده‌سازی نادیده گرفته می‌شود. لذا لازم است در این راستا برنامه‌های آموزشی هدفمندی طراحی گردد. برنامه ریزی ساختار و زمینه را برای اساتید و دانشجویان فراهم می‌کند و همچنین چارچوبی برای بازاندیشی و ارزیابی فرایند آموزشی ارائه می‌دهد این امر موجب می‌شود تا با ارائه آموزش‌های لازم در این زمینه به اعضای هیئت علمی، در جهت ارتقای تدریس اصول بالینی گام برداشته تا در یادگیری هرچه بهتر دانشجویان در مهارت‌های بالینی گام مهمی برداشته شود. لذا مطالعه حاضر با هدف طراحی و تولید محتوای الکترونیکی "تکنیک‌های آموزش بالینی مؤثر" و اجرای آن در بین اعضای هیئت علمی بالینی انجام شده است.

روش اجرا: مطالعه حاضر توسعه‌ای است و فرایند طراحی و اجرای بسته آموزش الکترونیکی در پنج مرحله شامل تحلیل، طراحی، تولید، اجرای پایلوت و ارزیابی بسته آموزشی انجام شده است.

تحلیل: (Analysis)

این مرحله با هدف تحلیل نیاز (نیازسنجی)، تحلیل فراگیر و تحلیل هدف (کلی) آموزش انجام شد. بدین منظور بررسی متون در رابطه با اصول و تکنیک‌های آموزش بالینی با کلیدواژه‌های Clinical Teaching، Teaching Methods، teaching and learning در پایگاه‌های PubMed و Google Scholar بدون محدودیت زمانی انجام شد.

نتایج حاصل به‌منظور تحلیل اهداف و نیازهای آموزشی در پانل تخصصی با حضور افراد با تجربه در حوزه آموزش بالینی ($n=8$) مورد بررسی قرار گرفت.

توانمندسازی اعضای هیئت علمی در این زمینه مورد توجه جدی سیاستگذاران و برنامه ریزان در عرصه آموزش بالینی قرار گیرد."

کلمات کلیدی: اعضای هیئت علمی، آموزش بالینی، آموزش ترکیبی، توانمندسازی

عوامل مؤثر بر پذیرش آموزش آنلاین توسط دانشجویان پرستاری در دوران همه گیری بیماری کووید ۱۹

اسماعیل حسین زاده - طیبه علی آبادی - پردیس رحمت پور - حمید شریف نیا

دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان و نیشابور

مقدمه: افزایش استقلال و انگیزه دانشجویان در فرآیند یادگیری، توسعه تعامل بین افراد، انعطاف پذیری در زمان و مکان برای توسعه فعالیتها از مزایای آموزش آنلاین می باشد. هدف کلی این مطالعه بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش آموزش آنلاین توسط دانشجویان پرستاری در دوران همه گیری بیماری کووید ۱۹ بود.

روش اجرا: مطالعه حاضر یک مطالعه توصیفی مقطعی است که در دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان و نیشابور انجام شد. نمونه گیری به روش در دسترس و از تعداد ۵۰۰ دانشجوی پرستاری ۳۶۸ نفر در پژوهش شرکت داشتند. ابزار مورد استفاده در پژوهش پرسشنامه شامل سؤالات دموگرافیک و اطلاعات تحصیلی و پرسشنامه های ترجمه شده درک دانشجویان از آموزش آنلاین، پرسشنامه مشارکت تحصیلی دانشجویان و پذیرش آموزش آنلاین بود. از آمار توصیفی برای ارزیابی ویژگی های جمعیت شناختی و از رگرسیون خطی ساده و چندگانه جهت تحلیل متغیرهای پیش بینی کننده میزان پذیرش آموزش آنلاین توسط دانشجویان استفاده شد. سطح معنی داری کلیه آزمون ها کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته ها: نتایج نشان داد افزایش میزان دسترسی به اینترنت پرسرعت در منزل، افزایش کیفیت اتصال اینترنت، افزایش کیفیت لپ تاب، تبلت، گوشی مهمترین عوامل مؤثر بر پذیرش آموزش آنلاین بود اما نتایج رگرسیون خطی چندگانه نشان داد تنها متغیرهای باقی مانده در مدل افزایش نمره محتوای دروس ارائه شده ($P < 0/001, \beta = 0.18$)، افزایش نمره تعامل استاد-دانشجو ($P < 0/001, \beta = 0.14$)، و افزایش مشارکت تحصیلی

دانشجویان ($P > 0/001, \beta = 0.18$)، بودند و این مدل قدرت تبیین ۴۶ درصدی را دارا بودند.

بحث و نتیجه گیری: با توجه نتایج پژوهش حاضر در صورتی که اساتید جهت اجرای آموزش آنلاین محتوی درس ارائه شده را تقویت نموده و با ایجاد خلاقیت در تعامل و استفاده از تمام امکانات سیستم آموزش آنلاین می توان امید داشت که میزان پذیرش آموزش آنلاین در دانشجویان افزایش یابد."

کلمات کلیدی: پذیرش آموزش آنلاین، یادگیری الکترونیکی، دانشجویان پرستاری

ارزیابی کیفیت محتوای آفلاین آموزشی مجازی در دوران اپیدمی کرونا از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

پرویز عضدی - کامران میرزایی - ثریا زحمت کش

دانشگاه ع. پ. بوشهر

مقدمه: بدنبال همه گیری کووید ۱۹ در اواخر سال ۱۳۹۸ در ایران، سیستم های آموزشی دانشگاه ها با چالش بزرگ عدم حضور دانشجو در فضاهای آموزشی مواجه شدند. برای مقابله با پیامدهای ناشی از تعطیلی مراکز آموزشی و توقف فرآیندهای آموزشی، استفاده از شیوه های مختلف آموزش مجازی از جمله تولید محتوای آموزشی آفلاین بعنوان جایگزینی برای آموزش حضوری در دستورکار دانشگاه ها قرار گرفت. ارزیابی کیفیت محتوای آموزشی تولید شده در این دوره یکی از راهکارهای ارزیابی کیفیت آموزش دانشجویان می باشد. این مطالعه با هدف ارزیابی کیفیت محتوای آموزشی الکترونیکی آفلاین دروس تئوری از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر انجام شد.

روش اجرا: این مطالعه توصیفی - تحلیلی بر روی ۴۰۰ دانشجوی غیر بالینی شاغل به تحصیل در ۵ دانشکده دانشگاه علوم پزشکی بوشهر در پایان نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ انجام شد. دانشجویان بر اساس نمونه گیری طبقه ای دو مرحله ای از تمامی رشته های تحصیلی دانشکده ها انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها، پرسشنامه محقق ساخته ۳۵ سئوالی در ۵ حیطه دسترسی (۵ سئوال)، محتوای علمی (۸ سئوال)، کیفیت محتوای تولید شده (۱۱ سئوال)، ارزشیابی (۴ سئوال) و تعامل دانشجو و استاد (۵ سئوال) بود که پاسخ آن بر مبنای طیف ۵ درجه ای لیکرت (بسیار نامطلوب تا بسیار مطلوب) طراحی شد. میانگین نمره هر حیطه و نمره کل

کمتر از ۳ نامطلوب، ۳ تا ۴ نسبتاً مطلوب و بیشتر از ۴ مطلوب طبقه بندی شد پرسشنامه فوق اقتباسی از پرسشنامه‌های ارزیابی کیفیت آموزش مجازی بود که مورد تأیید مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی و آموزش مجازی دانشگاه قرار گرفت. گردآوری داده‌ها با استفاده از طراحی و ارسال پرسشنامه بصورت الکترونیک صورت گرفت.

یافته‌ها: از مجموع ۴۰۰ پرسشنامه توزیع شده، ۳۶۴ پرسشنامه تکمیل گردید (میزان پاسخدهی ۹۱٪). ۵۱٪ پاسخ دهندگان مؤنث و مابقی (۴۸٪) مذکر بودند. میانگین نمره حیطه‌های دسترسی 0.36 ± 0.44 ، محتوای علمی 0.21 ± 0.36 ، کیفیت محتوای تولید شده 0.89 ± 0.38 ، ارزشیابی 0.69 ± 0.28 ، تعامل دانشجو و استاد 0.32 ± 0.49 و نمره کل 0.37 ± 0.09 برآورد شد. ارزیابی محتواها تولید شده از نظر کیفیت محتواهای آموزشی تولید شده و تعامل دانشجو و استاد نسبتاً مطلوب و در حیطه‌های دسترسی، محتوای علمی تولید شده، ارزشیابی و ارزیابی کلی کیفیت محتواها از دیدگاه دانشجویان مطلوب ارزیابی شد. بین دیدگاه دانشجویان دختر و پسر در ارزیابی کل و زیر حیطه‌های آن تفاوت آماری معنی داری مشاهده نشد. لیکن بین دیدگاه دانشجویان در نمره کل و زیر حیطه‌های آن بر حسب دانشکده محل تحصیل دانشجو تفاوت آماری معنی دار بود ($P \text{ value} < 0.05$).

بحث و نتیجه گیری: کیفیت کلی محتواهای آموزشی آفلاین طراحی شده از دیدگاه دانشجویان غیر بالینی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر مطلوب ارزیابی شد. ضرورت ارتقا و بهبود محتواهای تولیدی در حیطه‌های کیفیت طراحی محتوا و تعامل بودن محتواها بین دانشجو و استاد بیشتر احساس می‌شود.

کلمات کلیدی: محتوای آموزشی، آموزش مجازی، ارزشیابی، برنامه آموزشی، دانشجو

روانسنجی ابزار سنجش اثربخشی آموزش الکترونیکی در دوران کووید - ۱۹

لیلی یکه فلاح - پیمان نامدار - لیلی دهقانکار

دانشگاه ع. پ. قزوین

مقدمه: آموزش الکترونیکی یک رویکرد آموزشی است که به صورت هیجان انگیز، پرانرژی، پرشور، احساسی و گسترده تعریف می‌شود. از ویژگیهای آموزش الکترونیکی می‌توان به فرایند دانشجو - محور به جای استاد -

محور؛ انعطاف و پویایی زیاد در روش شناسی آموزشی، محتوای، تعامل همزمان و غیرهمزمان بین اساتید و دانشجویان، سازمان - دهی و ساختار دوره‌های آموزشی، طرح‌های آموزشی و بالاخره ارزیابی دانشجویان اشاره نمود. تأثیرات رشد تکنولوژی آموزش الکترونیکی در حوزه علوم پزشکی چشمگیر بوده است و بررسی ابعاد اثرات آموزش الکترونیکی در علوم پزشکی اهمیت دارد. مطالعه حاضر با هدف طراحی و روانسنجی ابزار سنجش اثربخشی آموزش الکترونیکی در بین دانشجویان انجام گردید.

روش اجرا: این مطالعه که بخشی از یک پژوهش بزرگتری است که با استفاده از روش ترکیبی متوالی در سال ۱۳۹۹ در شهر قزوین انجام شده است مطالعه حاضر در دو فاز طراحی گویه و بررسی ویژگیهای روانسنجی پرسشنامه سنجش اثربخشی آموزش الکترونیکی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قزوین در دوران همه گیری بیماری کووید - ۱۹ انجام یافته است. طی ۲ مرحله طراحی و روانسنجی شد. برای طراحی گویه‌های پرسشنامه از مرور متون استفاده شد. از لحاظ روایی صوری، روایی محتوا (به صورت کمی و کیفی)، روایی سازه (تحلیل عاملی اکتشافی)، همسانی درونی (آلفای کرونباخ) و ثبات (پایایی آزمون مجدد) مورد ارزیابی قرار گرفت. داده‌ها از طریق SPSS 20 مورد تجزیه تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: پرسشنامه اولیه با ۷۵ سؤال تهیه شد که پس از روانسنجی به ۶۷ عبارت با شش بعد با اسامی رضایتمندی، محتوا و مواد آموزشی، فعالیت‌های یاددهی یادگیری، بازخورد و ارزشیابی و انعطاف پذیری، تناسب و حجم کاری، زیر ساخت و فن آوری و پشتیبانی تقلیل یافت. آلفا کرونباخ کل ابزار ۰/۹۵ و آلفا کرونباخ زیرمقیاسها در محدوده ۰/۹۲ - ۰/۸۶ بود که نشانگر وجود یک همبستگی درونی مناسب در هر یک از ابعاد و کل ابزار است. بیشترین آلفا برای بعد بازخورد و ارزشیابی و انعطاف پذیری (۰/۹۲) و کمترین آن برای بعد فعالیت‌های یاددهی یادگیری ۰/۸۴ را نشان داد، همچنین پایایی بین ۰ تا ۰/۹۵ بود. در ارزیابی روایی سازه در مطالعه حاضر نتایج آزمون شاخص کفایت نمونه گیری $KMO=0/77$ را تأیید کرده و اندازه گیری کرویست بارتلت نشان دهنده تناسب استفاده از تحلیل عاملی برای داده‌های این مطالعه است.

بحث و نتیجه گیری: مسولان دانشگاه و دانشکده‌ها با استفاده از ابزار این پژوهش می‌توانند اثربخشی آموزش الکترونیکی در دوران شیوع بیماری کووید - ۱۹ را شناخته و با اصلاح موانع اثربخشی آموزش الکترونیکی شاهد ارتقاء کیفیت آموزش تئوری و بالینی دانشجویان در ارائه مراقبت‌های بیماران در هنگام شیوع کووید - ۱۹ باشیم. همچنین سیاستگذاران برنامه‌های مراقبتی وزارت بهداشت و درمان با استفاده از این ابزار و استخراج ربخشی آموزش الکترونیکی در دوران شیوع بیماری

کووید - ۱۹، می‌توانند جهت بهبود وضعیت کیفیت آموزش، دستورالعمل‌ها و برنامه‌های مدون و جامعی طراحی نموده و با تدوین دستورالعمل‌های منسجم در خصوص آموزش الکترونیکی در جهت ارتقاء کیفیت آموزش در کشور گامی بلند اتخاذ نمایند."

کلمات کلیدی: روانسنجی، آموزش، دانشجویان، کووید - ۱۹

بررسی اثر پاندمی COVID-19 بر کیفیت آموزش از دیدگاه اساتید دانشکده پرستاری طبس در سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹

ایوب ایار - مصطفی عبدالهی

دانشگاه ع. پ. بیرجند

مقدمه: بیماری کروناویروس (COVID 19) یک بیماری تنفسی است که اولین بار شیوع این بیماری در ووهان چین شناسایی شد (۱). و سازمان بهداشت جهانی در ۱۱ مارس ۲۰۲۰ این بیماری را همه گیری اعلام کرد (۲). با گسترش ویروس، سیستم آموزشی در حال حاضر با یک بحران کاملاً جدید و بزرگ روبرو گردید. بیشتر مدارس از مقاطع ابتدایی تا دانشگاه تعطیل گردیده‌اند و دانشجویان نیز به خانه والدین خود بازگشته و با هم قرنطینه شدند (۳) تا بتوانند فاصله گذاری اجتماعی را رعایت کنند (۴). علاوه بر سیستم‌های آموزشی کشورهای جهان ایران نیز تحت تأثیر قرار گرفت و منجر به تعطیلی دوره‌های حضوری در مدارس و دانشگاه‌ها گردید (۵). حضور دانشجویان در محیط‌های آموزشی و بالینی باعث افزایش احتمال ابتلا به بیماری خواهد شد و حتی دانشجویان می‌توانند به عنوان ناقل در جامعه باشند و از سوی دیگر عدم حضور دانشجویان در بخش‌ها، فرصت آموزش را از بین خواهد برد. در این بین آموزش آنلاین می‌تواند تا حدود زیادی جلوی تعطیلی کامل آموزش پزشکی را بگیرد (۶). یک ماه پس از تعطیلی دانشگاه‌ها در ایران، مسئولان خدمات یادگیری الکترونیکی را پیشنهاد کردند (۷). آموزش به صورت مجازی مزایای بسیاری دارد که برنامه‌های سنتی (حضوری) دانشگاهی آن را شامل نمی‌شود مانند دسترسی از هر نقطه در هر زمان، انعطاف پذیر بودن آموزش است. (۸). در ایران دانشجویان دانشگاه‌ها نیز به ندرت قبل از همه گیری COVID-19 از آموزش الکترونیکی استفاده می‌کردند. یک مطالعه در دانشگاه تهران نشان داد که فقط ۲۶/۴٪ از دانشجویان آمادگی استفاده از آموزش الکترونیکی را داشتند (۹). کیفیت پایین آموزش منجر به تربیت نیروی انسانی بی کیفیت و فاقد توان علمی و تخصصی می‌شود و این عامل نقش و اعتبار وجودی مراکز آموزشی را زیر سؤال خواهد برد (۱۰). با توجه به

اینکه توجه به کیفیت در سازمان‌های خدماتی و به ویژه دانشگاه‌ها، نه تنها مهم بلکه حیاتی است و این اهمیت در دانشگاه‌های علوم پزشکی نیز به دلیل ماهیت متفاوت خدمات بیشتر احساس می‌شود (۱۱). این مطالعه به بررسی اثر پاندمی COVID-19 بر کیفیت آموزش از دیدگاه اساتید دانشکده پرستاری طبس می‌پردازد.

روش اجرا: پژوهش حاضر مطالعه‌ای مقطعی (توصیفی) و جامعه پژوهش کلیه اساتید دانشکده پرستاری طبس بود. تعداد ۲۳ استاد به روش سرشماری وارد مطالعه شدند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل فرم مشخصات دموگرافیک و پرسشنامه پژوهشگر ساخته بود و داده‌های پژوهش در طول ۴ ماه و به صورت آنلاین تکمیل شدند. این پرسشنامه متشکل از ۳۸ گویه می‌باشد که دیدگاه اساتید را در مورد کیفیت آموزش در دوران پاندمی کووید ۱۹ اندازه گیری می‌کند. پاسخدهی به گویه‌ها در طیف لیکرت ۵ حالتی می‌باشد که نمره ابزار بین ۱۹۰-۳۸ است و هر چه نمره فرد بیشتر باشد نشان دهنده کیفیت آموزش بالاتر در دوران پاندمی کووید ۱۹ است. روایی محتوای این پرسشنامه توسط سه نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بیرجند بررسی شد. در این مطالعه برای تخمین پایایی از ثبات درونی و پایایی (آزمون- بازآزمون) به صورت پرسشنامه در دو مرحله به فاصله زمانی تقریباً دو هفته در اختیار ۵ نفر اساتید پرستاری واجد شرایط ورود به مطالعه قرار گرفت و ضریب همبستگی برای کل پرسشنامه محاسبه شد. برای بررسی ثبات درونی از محاسبه ICC استفاده شد که مقدار آن برابر با ۰/۸۲۵ بدست آمد. پایایی به روش آلفای کرونباخ و برابر با ۰/۸۸ بدست آمد. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ در سطح معناداری (۰/۰۵ < p) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. این مطالعه توسط کمیته اخلاق معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند با کد اخلاق IR.BUMS.REC.1399.407 مورد تأیید قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد ۸۲/۶ درصد از اساتید پیش از شروع پاندمی کرونا سابقه تدریس مجازی را نداشتند و میزان استفاده از آموزش مجازی پیش از شروع پاندمی کرونا اکثر اساتید بسیار کم (۳۹/۱ درصد)، آموزش‌های مجازی بیشتر از نوع ترکیب آنلاین و آفلاین (۸۲/۶ درصد) بود. میانگین نمره کیفیت آموزش از دیدگاه اساتید بر حسب نمره کل برابر با ۱۶/۱۸ ± ۱۳۳/۴۴ و بر حسب طیف لیکرت برابر با ۳/۳۸ ± ۳/۱۷ بود و کیفیت آموزش اساتید در سطح متوسط بود.

بحث و نتیجه گیری: نتایج پژوهش نشان داد که اغلب اساتید معتقدند مهارت کافی را برای تدوین و ارزیابی مواد آموزش الکترونیکی ندارند و همچنین زیر ساخت‌های فنی و فرهنگ سازی مناسب در این زمینه تهیه

تی تک نمونه‌ای، تی زوجی، تی گروه‌های مستقل و ANOVA با استفاده از نرم افزار SPSS بررسی شد.

یافته‌ها: از مجموع ۲۹۸ شرکت کننده، ۱۵۳ (۵۱.۳٪) نفر مرد و ۱۴۵ (۴۷.۸٪) نفر زن و میانگین سنی آنها 1.1 ± 22.7 بود. 20.1 (۶۷.۴٪) نفر کارشناسی و 97 (۳۲.۶٪) در مقطع دکتری حرفه ای تحصیل می کردند. در مقایسه شیوه حضوری و غیر حضوری؛ هر دو شیوه آموزش از دیدگاه دانشجویان از حداقل مطلوبیت برخوردار بود اما شیوه حضوری در مقایسه با مجازی رضایت بیشتری را به خود اختصاص داد ($P < 0.001$). در عامل ارائه محتوای آموزشی و منابع درسی، محتواهای الکترونیکی ارائه شده در طول پاندمی کرونا با توجه دسترسی بیشتر و امکان تمرین و تکرار میانگینی بیشتر از ارائه محتوای درسی در شیوه حضوری را به خود اختصاص داد ($P = 0.022$)، اما در مورد فعالیت ها و تکالیف و نیز برگزاری کویزها و آزمون های کوتاه دانشجویان شیوه حضوری را در مقایسه با خودآزمون های سامانه نوید ترجیح میدادند ($P < 0.001$). بحث در تالار گفتگو در مقایسه با بحث در کلاس حضوری کمترین میانگین و بیشترین فاصله را داشت ($P < 0.001$). ارائه درس به شیوه کلاس مجازی تفاوت معناداری با ارائه درس به شیوه حضوری نداشت ($P < 0.001$) اما در مجموع مدیریت کلاس در شیوه حضوری میانگین بیشتری در مقایسه با شیوه مجازی داشت و بیشترین گویه مربوط به تعاملات زنده در کلاس درس بود ($P < 0.001$). نتایج به تفکیک جنسیت، سن و دانشکده تفاوت معناداری نشان داد ($P < 0.05$). دانشجویانی که به لپ تاپ یا کامپیوتر دسترسی داشتند در مقایسه با افرادی که تنها از موبایل استفاده می کردند رضایت بیشتری داشتند.

بحث و نتیجه گیری: آموزش مجازی دوران پاندمی کرونا ابرچه پدیده ای منحصر به فرد بود و پیش از آن دانشگاه های علوم پزشکی تجربه عدم دسترسی استاد و دانشجو به یکدیگر را تجربه نکرده بودند اما به نظر میرسد این شیوه تا حدودی توانسته است جایگزین شیوه حضوری در دوران پاندمی باشد با این وجود محدودیت تعاملات و ارتباطات زنده در کلاسهای مجازی و نیز چالش های امکاناتی و تجهیزاتی نظیر دسترسی به کامپیوتر یا لپ تاپ، سرعت اینترنت و هزینه های مربوط به آن از اثربخشی بهینه این شیوه کاسته است. اما در مورد محتوای الکترونیکی به علت دسترسی بیشتر، امکان تمرین و تکرار و نیز دقت بیشتر اساتید در تهیه محتواهای الکترونیکی در مقایسه با پاورپوینت، و نیز چندرسانه ای بودن محتواها منجر به رضایت بیشتر دانشجویان از شیوه الکترونیکی شد. به نظر می رسد شیوه ترکیبی و استفاده از مزایای هر دو روش بتواند

و صورت نگرفته است. در نتیجه اساتید نه تنها باید چگونگی تدوین و استفاده از مواد آموزش الکترونیکی را بیاموزند و همچنین لازم است برنامه ریزی مناسبی توسط دانشگاهها جهت بسترسازی و ایجاد زمان کافی برای اساتید جهت پرداختن به این مقوله مهم اتخاذ شود."

کلمات کلیدی: آموزش مجازی، آموزش الکترونیک، پرستاری، کووید-۱۹، اساتید، کیفیت آموزش

مقایسه اثربخشی ابزارهای تعاملی شیوه حضوری و غیر حضوری در قبل و بعد از پاندمی کرونا از دیدگاه دانشجویان

زهرا کریمیان - نواب مؤمنی - حمید محمدی

دانشگاه ع. پ. شیراز

مقدمه: در اواخر سال ۲۰۱۹ شیوع پاندمی کرونا تقریباً همه عرصه های زندگی از جمله آموزش علوم پزشکی را تحت تأثیر قرار داد. مهم ترین پیامد این تأثیر در دانشگاهها، تعطیلی کلاسهای حضوری و جایگزین شدن آن با آموزش های مجازی بود. اساتید دانشگاه در این دوران از انواع ابزارهای تعاملی جایگزین با آموزش های حضوری نظیر سیستم مدیریت یادگیری، فوروم، تکالیف مجازی، خودآزمونها و محتواهای الکترونیکی استفاده کردند. تحقیق حاضر به بررسی مقایسه ای اثربخشی ابزارهای تعاملی در کلاسهای حضوری و مجازی در قبل و بعد از پاندمی کرونا از دیدگاه دانشجویان پیردازد.

روش اجرا: تحقیق حاضر به شیوه توصیفی پیمایشی و در اواخر سال ۱۳۹۹ انجام شد. جامعه آماری دانشجویان را کلیه دانشجویان مقطع Undergraduate (کارشناسی و دکتری حرفه ای) دانشگاه علوم پزشکی شیراز که حداقل یک سال آموزش حضوری را تجربه کرده باشند و در ترم مصادف با پاندمی کرونا مشغول به تحصیل بودند تشکیل می داد. ابزار تحقیق پرسشنامه محقق ساخته مشتمل بر ۲۷ سؤال در مقیاس ۵ گزینه ای لیکرت بود (بیشترین توافق=۵ و کمترین توافق=۱) در شش حیطة محتوا و منابع درسی (۴)، تکالیف و فعالیت های یادگیری (۲)، بحث و گفتگو (۴)، کویز و آزمون کوتاه (۵)، ارائه استاد به شیوه همزمان (۷) و مدیریت کلاس درس (۵) بود. روایی روایی محتوایی ابزار با نظرات ۱۰ نفر از اساتید متخصص آموزش با شاخص CVI و CVR بررسی شد و پایایی ابزار با آلفای کرونباخ ۰.۹۱۴ تأیید شد. با استفاده از جدول مورگان حجم نمونه حدود ۳۰۰ نمونه برآورد شد و ۲۹۸ دانشجو از طریق توزیع پرسشنامه الکترونیکی به سؤالات به صورت کامل پاسخ دادند. نتایج با استفاده از آزمون

شیوه موثر تری را به ویژه بعد از کنترل پاندمی و بازگشت به محیط های حضوری ایجاد نماید.

کلمات کلیدی: اثربخشی، شیوه حضوری، شیوه غیرحضوری، یادگیری الکترونیکی، پاندمی، کوید ۱۹، دانشجویان

طراحی، اجرا و ارزشیابی تدریس واحد کنترل میکروبی داروها به دانشجویان داروسازی عمومی به شیوه نوین آموزش فاصله دار مجازی

زهرا حساری

دانشگاه ع. پ. گیلان

مقدمه: آموزش یکی از مسائل بسیار مهم نظام های تعلیم و تربیت است. سال هاست که تدریس دروس نظری در رشته پزشکی و رشته های مرتبط به شیوه سنتی سخنرانی استاد در کلاس ادامه دارد، معلم افزون بر آگاهی های لازم در زمینه ماده درسی، باید درباره شیوه های طراحی آموزشی و ارزشیابی آن نیز دانش و مهارت کافی داشته باشد. امروزه شیوه های نوین و فعال توجه مسئولان و دبیران را به خود جلب کرده است. آموزش فاصله دار (Spaced learning) یکی از روش های نوین آموزشی است که هدف اصلی آن ایجاد ماندگاری بیشتر مطالب آموزش داده شده در ذهن فراگیران است. با شروع اپیدمی کووید-۱۹ در سراسر جهان، در بسیاری از کشورها از جمله در کشور ما، برای کاهش شیوع ویروس کرونا آموزش های حضوری در مدارس و دانشگاه ها تعطیل شد و آموزش مجازی جایگزین آن گردید. لذا به نظر می رسد استفاده از روش نوین آموزش فاصله دار در بستر آموزش مجازی راهکاری برای تلفیق مزایای هر دو تکنیک در آموزش دانشجویان داروسازی دوره عمومی می باشد.

روش اجرا: این مطالعه نیمه تجربی دو گروهی با طرح پیش آزمون و پس آزمون بر روی ۶۶ نفر دانشجوی دوره دکتری حرفه ای داروسازی دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی گیلان در سال ۱۴۰۰ صورت گرفت. در این مطالعه دانشجویان داروسازی که واحد درسی کنترل میکروبی داروها را اخذ کردند، بر اساس معدل کل ترم های گذشته مرتب شده و به صورت یک در میان در دو گروه مجزا در سامانه نوید دسته بندی شدند. سپس به صورت آنلاین در مورد اجرای این طرح برای ایشان جلسه ای توجیهی برگزار شد و به ایشان اطمینان داده شد که آزمون های الکترونیک پیش آزمون و پس آزمون صرفاً جهت ارزیابی روش آموزش انجام شده و بر روی نمرات

نهایی نیم سال این درس تاثیرگذار نخواهد بود. سپس محتوای درسی آنلاین به دو صورت یکپارچه برای گروه کنترل و فاصله دار برای گروه آزمون آماده و در سامانه نوید بارگزاری می گردد. محتوای آموزش فاصله دار کاملاً مشابه محتوای یکپارچه بوده با این تفاوت که به سه قسمت تقسیم شده و فواصل ۱۰ دقیقه ای حاوی ویدیوهای نرمش های کششی و آشنایی با صنایع دارویی به عنوان زمان استراحت در بین محتوای علمی قرار گرفت. همچنین آزمون چهارگزینه ای حاوی ۱۰ سؤال در همان سامانه نوید به صورت پیش و پس آزمون برای هر دو گروه طراحی شد. اجرای این مطالعه به صورت برگزاری هم زمان پیش آزمون، اجرای کلاس به صورت مجازی و پس آزمون پشت سر هم و به صورت هم زمان برای هر دو گروه بود. در نهایت با استفاده از آزمون آماری t مستقل و Paired t test و با استفاده از نرم افزار آماری SPSS 23 معنی دار بودن یا نبودن اختلاف نمرات پس آزمون دو گروه با توجه به نمرات پیش آزمون با یکدیگر ارزیابی شد.

یافته ها: نتایج نشان داد که از ۳۳ نفر حاضر در هر دو گروه، ۲۰ نفر در گروه کنترل و ۲۳ نفر در گروه آموزش فاصله دار در این مطالعه شرکت نمودند. به علاوه مطالعات آماری بیان کرد میانگین نمرات دانشجویان در پس آزمون افزایش معنی داری نسبت به میانگین نمرات پیش آزمون داشته است ($P < 0.001$) و این نتیجه برای هر دو گروه کنترل (2.54 ± 0.5) و آزمون (2.25 ± 0.26) تکرار شده بود.

بحث و نتیجه گیری: هر چند میانگین نمرات دانشجویان در پس آزمون در گروه فاصله دار بالاتر از گروه کنترل بود، اما براساس نتایج حاصله اختلاف معنی داری بین میانگین نمرات دانشجویان در دو گروه کنترل و فاصله دار در پیش آزمون و پس آزمون مشاهده نشد (0.5)

کلمات کلیدی: روش نوین تدریس، آموزش فاصله دار، کنترل میکروبی داروها، آموزش داروسازی

حیطه ارزیابی دانشجو

طراحی روش ارزشیابی شناختی فلش کارت (CEFC) برای دانشجویان پرستاری در بخش جراحی عمومی

صبا کریمی - دانشگاه ع.پ. کرمانشاه

مقدمه: ارزشیابی دانشجو بخش جدا نشدنی از آموزش است، و یکی از فعالیت‌های مهم در فرایندهای آموزشی به شمار می‌رود. بر همین اساس به کارگیری یک سیستم ارزشیابی درست و اثربخش اهمیت می‌یابد. این در حالی است که بر اساس شواهد، اغلب ابزارها و روش‌های ارزشیابی فعلی مورد استفاده در مؤسسات آموزشی، از اعتبار و پایایی کافی برخوردار نیستند و نوعی عدم ثبات، تردید و بلا تکلیفی در فرایند ارزشیابی بالینی دانشجویان وجود دارد ما در این فرآیند سعی نمودیم که با استفاده از روش (CEFC) (Cognitive Evaluation Flash Card) توانایی شناختی دانشجویان پرستاری را در بخش جراحی عمومی ارزشیابی نماییم.

روش اجرا: فرآیند حاضر از نوع ارزشیابی آموزشی می‌باشد، که در سال ۱۳۹۸ در بیمارستان طالقانی استان کرمانشاه انجام شد. جامعه پژوهش شامل سه گروه از همه دانشجویان ترم سوم پرستاری (اعضای هر گروه ۱۰ نفر) بودند. مرحله اول: روش کار به این صورت بود که قبل از شروع کارآموزی، مدرس مربوطه اهداف کارآموزی پرستاری بزرگسالان وسالمندان ۱، که در بخش جراحی عمومی بیمارستان طالقانی استان کرمانشاه برگزار می‌شد را بررسی نمود. بر اساس کوریکولوم مربوطه و بررسی پیش نیازهای این واحد کارآموزی، انتظارات خود را با همکاری دانشجویان تدوین نمود. سپس بر اساس موارد ذکر شده فرمی را طراحی نمود که شامل ۲۰ سؤال مربوط به کارآموزی دانشجویان در بخش جراحی عمومی بود. مرحله دوم: در مرحله دوم از دانشجویان خواسته شد که هر کدام ۵ فلش کارت را درست کنند، و مواردی که در بخش با آن‌ها روبه رو می‌شوند و برایشان مبهم است به صورت سؤال بر روی هر فلش کارت ذکر نمایند. در طول کارآموزی مدرس فلش کارت‌ها را بررسی می‌نمود و کیفیت سؤال‌ها و عدم تکراری بودن آن‌ها را بین دانشجویان بررسی می‌کرد. مرحله سوم: پس آن که دانشجویان پاسخ سؤالات را به دست آوردند، مربی فلش کارت‌ها را از آن‌ها تحویل می‌گرفت. سپس از هر دانشجو در مورد ۵ فلش کارت به صورت تصادفی سؤال پرسیده می‌شد و به هر پاسخ وی نمره‌ای بین ۰ تا ۳ داده می‌شد. مرحله چهارم: در مرحله چهارم، مربی دانشجویان

را بر بالین بیماران برده، و به تعداد دانشجویان بیمارانی را که موارد مربوط به فلش کارت‌ها در آن‌ها صدق می‌کرد انتخاب می‌نمود. بعد مواردی که در سؤالات بود به صورت بالینی ارزشیابی می‌شد. مرحله پنجم: در این مرحله پس از سه هفته از گذشت کارآموزی، مدرس از بین سوالاتی که در این ۹ روز در فلش کارت‌ها تدوین شده بود، ۲۰ سؤال از فلش کارت‌ها را انتخاب می‌نمود. البته از آن جایی که سؤالات طراحی شده توسط دانشجویان با سؤالات طراحی شده توسط مدرس در روز اول ارزشیابی هم پوشانی داشتند، مربی از ۲۰ سؤال ارزشیابی اولیه استفاده نمود، در اختیار دانشجویان قرار می‌داد. اگر دانشجویی نمره بین ۰ تا ۲۰ کسب می‌کرد ارزشیابی شناختی وی ضعیف، ۲۰ تا ۴۰ ارزشیابی شناختی وی متوسط و ۴۰ تا ۶۰ ارزشیابی شناختی وی خوب قلمداد می‌شد

یافته‌ها: نمرات دانشجویان گروه شاهد قبل از مداخله با گروه آزمون تفاوت معناداری نداشت ($P=0.91$)، پس از استفاده از روش ارزشیابی سنتی و CEFC نتایج نشان داد که نمرات دانشجویان گروه آزمون که با استفاده از روش CEFC مورد ارزشیابی دوره‌ای قرار گرفته بودند با دانشجویان گروه شاهد که در آن‌ها از روش سنتی استفاده شده بود، تفاوت معناداری داشت ($P=0.002$).

بحث و نتیجه گیری: نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که با استفاده از روش‌های نوینی همچون فلش کارت می‌توان به صورت دقیقی دانشجویان در بالین را مورد ارزیابی قرار داد و پیشنهاد می‌شود که اساتید پرستاری از این روش بهره مند شوند.

کلمات کلیدی: ارزشیابی، فلش کارت، دانشجویان پرستاری

بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان نخبه دانشگاه علوم پزشکی شیراز از اجرای دوره آموزشی پزشکی مبتنی بر شواهد

پریسا نییی - میترا امینی - رویا خلیلی - هاجر شیعه

دانشگاه ع.پ شیراز

مقدمه: پزشکی مبتنی بر شواهد بر استفاده درست، صریح و مدبرانه از بهترین شواهد موجود در تصمیم گیری درباره مراقبت از بیمار، با بهره گیری از زبان علمی و مشترک برای پزشکان و با تلفیقی از بهترین دانش موجود و اطلاعات به دست آمده از پژوهش‌های نظام مند با تجربه بالینی پزشک و ارزش‌های بیمار اشاره دارد. در اجرای این شیوه، استاد در نقش یک محقق فعالیت می‌کند، وی رویکردها و نظریه‌های جدید را مطالعه، نتایج مطالعات مختلف را نقد و در نهایت تصمیم گیری می‌کند. با در نظر گرفتن ضرورت این شیوه مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی شیراز اقدام به برگزاری دوره‌های پزشکی مبتنی بر شواهد در دانشجویان نخبه دانشگاه نموده است و هدف این مطالعه بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان این دوره از کیفیت برگزاری آن می‌باشد.

روش اجرا: این مطالعه از نوع توصیفی - تحلیلی و مقطعی می‌باشد. جامعه آماری آن را کلیه دانشجویان نخبه دانشگاه شرکت کننده در دوره آموزش مبتنی بر شواهد تشکیل می‌دهد که با توجه به محدودیت جامعه آماری و مشورت با مشاور محترم آماری، از روش سرشماری استفاده شد؛ بنابراین نمونه آماری برابر با جامعه آماری و ۳۸ نفر از شرکت کنندگان در این دوره آموزشی در نظر گرفته شد. ابزار جمع آوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته بود که روایی آن را اساتید گروه آموزش پزشکی و پایایی آن نیز در ۱۵ نفر از شرکت کنندگان دوره آموزشی به صورت پایلوت (آزمایشی) با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، ۸۴٪ بدست آمد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون‌های آماری توصیفی - تحلیلی انجام گرفت.

یافته‌ها: ۳۸ نفر از اساتید دانشگاه در این دوره آموزشی شرکت نمودند که از این تعداد ۲۳ نفر (۶۰٪)، اساتید گروه بالینی و ۱۵ نفر (۴۰٪) اساتید گروه علوم پایه بودند. همچنین ۲۴ نفر از شرکت کنندگان (۶۳٪) را زنان و ۱۴ نفر (۳۷٪) را مردان تشکیل می‌دادند. کلیه اساتید به طور متوسط ۱۴ سال سابقه کار داشتند و اکثراً بیش از ۴۴ سال سن داشتند. میانگین نمره رضایت ایشان از دوره آموزش (۵/۲۳+۱/۵۲ از ۶ بود) که حاکی از سطح خوب دوره آموزشی است. همچنین ۷۹٪ از شرکت کنندگان نحوه تدریس اساتید و سطح آموزشی کارگاه‌ها را بسیار خوب می‌دانستند و ۶۷٪

از شرکت کنندگان معتقد بودند که مدت زمان و طول دوره کارگاه‌ها کوتاه می‌باشد. و باید طولانی‌تر شود.

بحث و نتیجه گیری: به نظر می‌رسد با توجه به نتایج به دست آمده، این دوره آموزشی می‌تواند به صورت گسترده‌تر در بخش بیشتری از اساتید دانشگاه اجرا و به کار گرفته شود. همچنین نتایج حاصل از بررسی فرم‌های رضایت سنجی و بازخوردهای شفاهی، حاکی از استقبال مناسب دانشجویان شرکت کننده از کارگاه‌ها می‌باشد به شکلی که از زوایای مختلف، کارگاه را مطلوب ارزیابی نمودند. لذا پیشنهاد می‌شود این دوره آموزشی به عنوان جزئی کاربردی و مؤثر در دوره‌های توانمندسازی اساتید در نظر گرفته شود.

کلمات کلیدی: پزشکی مبتنی بر شواهد، رضایتمندی، اساتید

کاربرد آزمون آسکی غیرحضور در ارزیابی مهارت ارائه خدمت کارکنان شبکه‌های بهداشتی: مثال ارائه خدمات با رویکرد مهارت‌های روانشناختی در مدیریت بیماری دیابت

طاهره زیادلو - ناهید جعفری - احمد حاجبی - علیرضا مهدوی هزاوه - مریم هاشمی نسب

دانشگاه ع.پ ایران

مقدمه: شرایط متأثر از وجود پاندمی کووید ۱۹ و از طرفی پیگیری خدمات روتین و ارتقاء مهارت تیم سلامت منجر به تجربه جدید آموزش و ارزیابی در بتر یادگیری الکترونیکی شده است. با توجه به اهمیت ارتباط «مهارت» ارائه دهندگان خدمت در اثربخشی بسته‌های خدمات سلامت و مدیریت پیامدهای مرتبط در مورد مراجعه کنندگان به مراکز خدمات سلامت و همچنین شرایط محدودیت پایش و ارزیابی‌های حضوری در شرایط خاص، در این مطالعه کارایی آزمون بالینی ساختار یافته عینی (آسکی) را به عنوان یکی از پرکاربردترین اشکال ارزیابی بالینی در مشاغل بهداشتی و یک روش اندازه گیری صلاحیت بالینی که بر نتایج و رفتارهای قابل مشاهده تمرکز دارد را با اجرای غیرحضور در بررسی کمی اثر آموزش مهارت‌های ارتباطی بین پزشک و بیمار در سطح یک نظام سلامت مورد بررسی قرار داده است.

روش اجرا: اگرچه نحوه اجرا و محتوی آزمون‌های آسکی در زمینه‌های مختلف متفاوت است، اما معمولاً داوطلبان را در مدار ایستگاه‌های مشخص و با محدودیت زمانی یکسان و بر اساس معیارهای مشخص شده ارزیابی

می‌شوند؛ در این پژوهش، مهارت پزشکان خانواده مراکز خدمت شهرستان‌های گنبد، کلاله و مینودشت دانشگاه ع پ گلستان بعد از برگزاری ۱۶ ساعت آموزش غیرحضورى کارگاه آموزش مهارت‌های ویژه ارتباطی پزشک و بیمار با رویکرد مواجهه صحیح از ابعاد روانشناختی به صورت برخط (آنلاین) توسط سه ارزیاب متخصص به صورت غیرحضورى (دکترى روانشناس سلامت و دو پزشک با مدرک MPH سلامت روان و از مدیران گروه سلامت روان دانشگاه علوم پزشکی) مورد ارزیابی بر اساس گذاره‌های استاندارد قرار گرفته است. در اجرای این بخش تمهیدات استاندارد آزمون مطابق با اجرای حضورى در نظر گرفته شده و شرکت کنندگان پس از انتظار در یک اتاق مشترک و بدون دسترسی به لوازم الکترونیک به قید غرقه برای ورود به ایستگاه‌های ارزیابی انتخاب شده‌اند. هر پزشک پس از فرصت یک دقیقه مطالعه شرح حال بیمار استاندارد برای ویزیت بیمار استاندارد مطابق سناریو - اولین ملاقات و یا ملاقات با بیمار بدکنترل در جلسه دوم - وارد ایستگاه ارزیابی شده و مطابق کارسنجی زمان ملاقات با بیمار در مراکز خدمات سلامت، حداکثر ۱۰ دقیقه فرصت ارائه مهارت ارتباطی با بیمار استاندارد بر اساس سناریو از پیش تعیین شده را داشته‌اند. همه شرکت کنندگان یک دقیقه قبل از اتمام زمان قانونی آزمون از فرصت باقی مانده برای جمع بندی مطلع می‌شده‌اند. نتایج میانگین نمرات هر ۳ ارزیاب با روش آزمون t مقایسه میانگین با مقدار ثابت محاسبه شد.

لازم به ذکر است جهت سهولت عملکرد و سرعت انتقال داده‌ها در همان زمان اجرای آزمون؛ چک لیست‌های ارزیابی نیز به صورت الکترونیک و در بستر «پرس لاین» (نرم افزار فرم ساز آنلاین تحت وب ایرانی) برای متخصصین ارزیاب قرار گرفت و همچنین تمام مراحل آزمون در بستر نرم افزار کاربردی ایرانی «قرار» به صورت الکترونیک همراه با صدا و تصویر ضبط و آرشیو گردید.

یافته‌ها: نتایج توسط ۳ ارزیاب آزمون نشان داد که میانگین امتیاز مهارت‌های ارتباطی همه شرکت کنندگان ۳۸/۷۱ بوده و ۷۷ درصد شرکت کنندگان نمره میانگین ۹۸/۷۶ را کسب کرده‌اند. این نتیجه به صورت معنی داری بالاتر از حد مطلوب نمره استاندارد ۷۰ در آزمون آسکی از مقدار P کوچک‌تر از ۰۰۱/۰ بوده است.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به شرایط تحمیل شده در پاندمی کووید ۱۹ اجرای موفق مداخله آموزشی و ارزشیابی آنلاین نتایج ارزشمندی را از تجربه سازمانی در بستر یادگیری الکترونیک به همراه داشته است و در حالی که برای اولین بار آزمون‌های تأیید صلاحیت به صورت مجازی در سطح ستاد کشوری به انجام رسید که نتایج نظرسنجی به تفکیک سه

حیطه ارزیابی کیفیت (محتوی آموزشی، نحوه اجرا، زیرساخت و فرآیند آموزش مجازی و سطح واکنش به برداشت محتوی ضرورت توانمندسازی روانشناس در مدیریت بیماری دیابت) در گروه دریافت کنندگان مداخله آموزشی نشان دهنده سطح واکنش مطلوب از مسیر دریافت آموزش بوده است. این نتایج همسو با مطالعه کریگ و همکاران از نتایج تجربه اجرای آزمون مجازی آسکی برخط (آنلاین) است که فرآیند ارزشیابی را قابل اعتماد توصیف می‌کنند."

کلمات کلیدی: آزمون آسکی، ارزیابی غیرحضورى، مهارت ارتباط مؤثر بین پزشک و بیمار، پزشک خانواده

ارتباط خودکارآمدی، تفکر انتقادی و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه شهرکرد

فاطمه ریسی دهکردی - مهدی ناخدایی زاده

دانشگاه ع.پ شهرکرد

مقدمه: یادگیری و پیشرفت تحصیلی و عوامل مؤثر بر آن همواره مورد توجه روانشناسان و متخصصان تعلیم و تربیت بوده است. یادگیری هر فرد متأثر از فرایندهای شناختی و عاطفی است. تفاوت‌های افراد در این زمینه نه تنها به علت تفاوت‌های هوشی است، بلکه تابعی از باورها، قضاوت‌ها، افکار، گرایش‌های عاطفی، نگرش‌ها، ارزش‌ها و تجربیات پیشین است. مطالعه حاضر درصدد پر کردن خلأ پژوهشی در این زمینه بوده و به دنبال بررسی ارتباط خودکارآمدی، تفکر انتقادی و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه شهرکرد بود.

روش اجرا: مطالعه حاضر مطالعه‌ای توصیفی - تحلیلی از نوع مقطعی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان دانشگاه شهرکرد در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ بود که در مجموع ۴۸۷ (۳۱۹ دختر و ۱۶۸ پسر) نفر بودند که به روش تصادفی ساده انتخاب شدند. شرط ورود به مطالعه برخوردارى از سلامت جسمی و روانی، عدم ابتلا بستگان درجه یک به بیماری روانی یا بیماری مزمن جسمی و عدم رخداد عامل تنیدگی زا مانند مرگ بستگان درجه یک در یک سال گذشته بود و شرط خروج از مطالعه امتناع شرکت کننده از ادامه همکاری و دستیابی به پرسشنامه‌های نامعتبر یا ناقص بود. به منظور جمع آوری داده‌های مورد نیاز از سه پرسشنامه معتبر و پایا شامل ابزارهای خودکارآمدی عمومی ۱۷ سوالی، تفکر انتقادی ۳۳ سوالی و هوش هیجانی باران ۹۰ سوالی استفاده شد. علاوه بر ابزارهای ذکر شده معدل ترم قبل دانشجویان به عنوان شاخص پیشرفت تحصیلی

پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران با استفاده از آزمون آسکی بر اساس متغیرهای انگیزش، محیط پاسخگو و استرس آزمون

اعظم نوروزی - قباد رضانی - قدیر پوربایرامیان - لیلا سامانی نیسانی - اسحاق مرادی - شهرزاد سراوانی

دانشگاه ع.پ ایران

مقدمه: پژوهش حاضر به منظور پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران با استفاده از آزمون آسکی بر اساس مؤلفه‌های انگیزش، محیط پاسخگو و استرس آزمون صورت پذیرفت.

روش اجرا: این پژوهش، از نوع مطالعات بررسی مقطعی (Cross sectional)، می‌باشد. ۹۸ نفر از دانشجویان پزشکی مشغول به تحصیل در مقطع کارورزی، از طریق نمونه‌گیری تصادفی انتخاب گردیدند. کلیه شرکت‌کنندگان پرسشنامه راهبردهای انگیزشی برای یادگیری (MSLQ) و پرسشنامه استرس آزمون فریدمن را تکمیل نمودند. پیشرفت تحصیلی دانشجویان نمرات آزمون آسکی در نظر گرفته شد و به منظور تحلیل داده‌های آماری از همبستگی پیرسون و رگرسیون گام‌به‌گام استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل حاضر، حاکی از این بود که مؤلفه محیط پاسخگو در کل جمعیت مورد مطالعه تبیین‌کننده پیشرفت تحصیلی دانشجویان می‌باشد. نتایج بدست آمده از تحلیل واریانس و شاخص‌های آماری رگرسیون بر اساس خرده مقیاس‌های مؤلفه محیط پاسخگو نیز در کل نمونه مورد نظر، نشان می‌دهد که مدیریت زمان و مکان ($p < 0/005$ ، $B = 0/335$)، تغییرات مربوط به عملکرد را تبیین می‌نماید

بحث و نتیجه گیری: یافته‌های این پژوهش حاکی از ارتباط معنادار مؤلفه محیط پاسخگو و عملکرد بود. با شناسایی این متغیر موثر بر عملکرد، امکان بهینه نمودن آن برای بدست آوردن بهترین عملکرد تحصیلی وجود خواهد داشت.

کلمات کلیدی: عملکرد، آزمون آسکی، انگیزش، محیط پاسخگو، استرس آزمون

در نظر گرفته شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روشهای آمار توصیفی یعنی شاخصهای گرایش مرکزی و پراکندگی برای توصیف توزیع متغیرها و از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. همچنین برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS ۱۹ و سطح معناداری ۰/۰۵ استفاده شد.

یافته‌ها: میانگین سنی دانشجویان ۲۰/۷۸ بود. از بین آنان ۸۷ دانشجوی متأهل، ۵ نفر مطلقه و سایرین مجرد بودند. میانگین معدل دانشجویان ۱۵/۸۱ بود که به عنوان شاخص پیشرفت تحصیلی در نظر گرفته شد. ۲۳ درصد دانشجویان از خوابگاه استفاده می‌کردند. برای بررسی روابط میان متغیرها از جدول ضرایب همبستگی پیرسون استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که خودکارآمدی، تفکر انتقادی و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار داشتند. از میان متغیرهای مورد مطالعه خودکارآمدی بهترین متغیر پیش بین پیشرفت تحصیلی است. در مدل اول این متغیر توانست حدود ۲۱ درصد پیشرفت تحصیلی را پیش بینی کند. در مدل دوم پس از خودکارآمدی، تفکر انتقادی وارد معادله شد. این دو متغیر توانستند ۳۰ درصد پیشرفت تحصیلی را پیش بینی کنند. در مدل سوم، سومین متغیر هوش هیجانی بوده که این سه متغیر توانسته حدود ۴۱ درصد پیشرفت تحصیلی را پیش بینی کنند.

بحث و نتیجه گیری: این پژوهش نشان داد متغیرهای خودکارآمدی، تفکر انتقادی و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار داشتند.

یک تبیین احتمالی این است که خودکارآمدی بیشتر تحت تأثیر انباشتی از تجارب یادگیری است. فرد در طی زمان به تدریج به این درک می‌رسد که در یک تکلیف خاص تا چه اندازه توانمند است و در چالش با آن تا چه اندازه می‌تواند موفق باشد. افراد برخوردار از تفکر انتقادی بالا به دلیل قدرت دریافت و پردازش خوب اطلاعات و سازمان دهی آنها، برخوردار از از قوه استنباط، کنجکاوی، دوری از تعصب و سوگیری بهتر می‌تواند از عهده تکالیف برآیند و عملکرد تحصیلی بهتری داشته باشند. بنابراین برنامه‌های دانشگاه‌ها و مدارس باید خودکارآمدی و نظم فکری را به فراگیران منتقل نمایند و چنان سازماندهی شوند که آنها را فقط به جای ذخیره سازی اطلاعات و حقایق علمی، درگیر مساله و حل مساله نماید و برای روبرو شدن با تحولات شگفت انگیز قرن بیست و یکم به مهارت‌های تفکر جهت تصمیم گیری مناسب و حل مساله های پیچیده جامعه مجهز نماید."

کلمات کلیدی: واژگان کلیدی: پیشرفت تحصیلی، تفکر انتقادی،

خودکارآمدی، هوش هیجانی

مقایسه رضایت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان از اساتید مشاور تحصیلی قبل و حین همه گیری کووید-۱۹

علی صادقی ورزقان - فخر السادات میر حسینی - سارا بهرام نژاد - سمیرا محمودی اکرم یزدانی

دانشگاه ع.پ کاشان

مقدمه: استاد مشاور طی مداخلات پویای روانی-اجتماعی، بین دانشجویان و مربیان تعاملات آموزشی و حمایتی ایجاد می کند. (۱). یک استاد مشاور توانمند باید بتواند یک رابطه تعاملی با دانشجو برقرار کرده و با ارائه مشاوره هدفمند به حمایت از دانشجویان در جهت تکمیل فرایند یادگیری و حرفه کاری خود بپردازد. (۱) امروزه اساتید مشاور توانسته است با تعامل نزدیک با دانشجو و ایجاد رشد حرفه‌ای در او (۲، ۳)، نقش مهمی را در دانشگاه‌های پزشکی ایفا کنند. (۴، ۵) از جمله تاثیرات مثبت استاد مشاور بر فرایند تحصیل دانشجویان می‌توان به تطبیق علائق و تواناییها با برنامه آموزشی، ارزیابی متناوب از پیشرفت تحصیلی، ارتقای دانش و انگیزه، بهبود مهارت افراد در شناخت مسئله و تصمیم گیری آگاهانه، بازدهی و کارایی بیشتر نظام آموزشی، کاهش افت تحصیلی دانشجویان، افزایش رضایت و سخت کوشی دانشجویان و ... اشاره کرد. (۵، ۶)

پاندمی کووید-۱۹ باعث ایجاد اختلال در سیستم‌های جهانی، از جمله آموزش و خدمات بهداشتی شده است. (۷) این اختلالات ایجاد شده اثر قابل توجهی بر آموزش پزشکی تحمیل کرده است. تغییرات آموزشی تنها قسمتی از اختلالات این دوره شمرده می‌شود زیرا اثرات این همه گیری تنها محدود به آموزش نمی‌باشد. همه گیری کووید-۱۹ باعث القای اثرات منفی بر حمایت روانی دانشجویان نیز شده است تا آنجا که بسیاری از دانشجویان دچار استرس و افسردگی ناشی از این بیماری شده‌اند. (۸) دانشگاه‌ها عموماً به امر مشاوره تحصیلی اهمیت داده و دانشگاه علوم پزشکی کاشان از این هدف مستثنی نبوده است و از سال ۱۳۹۰ فرایند مشاوره تحصیلی را در دانشکده پیراپزشکی به صورت نظام مند شروع کرد و آن را به دیگر دانشکده‌ها تسری داد و در فرایندهای آموزشی کشوری سال ۱۳۹۰ نیز رتبه برتر کشوری را اخذ نمود. طی این سال‌ها ارزیابی و بازخورد را ادامه داده است و در زمان پاندمی کووید ۱۹ نیز به این موضوع اهمیت داده است. هدف از این مطالعه بررسی میزان رضایت دانشجویان از حمایت اساتید مشاور تحصیلی طی سال‌های قبل و در زمان همه گیری کووید ۱۹ است.

روش اجرا: در این مطالعه توصیفی مقطعی از نوع رضایت سنجی، نظرات دانشجویان دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان در مورد

مشاوره کلیه اساتید مشاور تحصیلی طی سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ با سال تحصیلی ۹۹-۱۴۰۰ بررسی شد. پرسشنامه محقق ساخته ۱۵ سوالی با لیکرت ۵ تایی (از ۱ تا ۵) و یک سؤال ارزیابی کلی (از ۱ تا ۱۰) برای این مطالعه استفاده شد. پرسشنامه مبتنی بر هدف و شرح وظایف ابلاغی از وزارت متبوع برای اساتید مشاور طراحی شده بود و در گروه خبرگان معتبر شد. پایایی پرسشنامه با آلفای کرونباخ ۹۸ درصد تأیید شد. نمونه سؤالات عبارت بود از، علاقه استاد به مشاوره، تأثیر بر انگیزه تحصیلی، ارتقا مهارت خود تنظیمی، کمک به حل مشکلات شخصی دانشجو و ... . مقایسه میانگین‌های نمرات قبل از پاندمی با زمان پاندمی کووید ۱۹ با استفاده از آزمون تی مستقل انجام شد. نتایج تحلیل با استفاده از نرم افزار SPSS 22 انجام شد

یافته‌ها: میانگین (انحراف معیار) تعداد دانشجویان شرکت کننده (۲/۳) ۱۸۵ نفر در ۴ گروه آموزشی بود. تعداد ۲۴ استاد مشاور تحصیلی مورد ارزیابی قرار گرفتند. میانگین (انحراف معیار) نمره ارزیابی کلی استادان مشاور در سال‌های قبل از کووید ۱۹ به میزان ۶.۹۵ (۲.۷۵) و در زمان پاندمی ۵.۸۸ (۲.۹۵) با اختلاف معنی دار حاصل شد ($P=0.001$). میانگین (انحراف معیار) نمره میانگین حاصل از مجموع سؤالات پرسشنامه سال قبل از کووید ۱۹ به میزان ۷.۸۹ (۴.۵۸) و در زمان پاندمی کرونا ۶.۰۲ (۲.۵۰) با اختلاف معنی دار بود ($P=0.001$). ($value >$)

بحث و نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان دهنده کاهش نمره رضایت دانشجویان از مشاوره تحصیلی در زمان پاندمی کرونا بود؛ هم در سؤالات پرسشنامه و هم در بخش ارزیابی کلی. دلایل این کاهش قابل بررسی است اما فاصله گرفتن دانشجویان از محیط و استاد، استفاده از فضای مجازی، کمبود مهارت استفاده از آن، کاهش تعاملات و از طرفی افزایش نیاز به کمک و مشاوره می‌تواند دلایلی بر این کاهش رضایت و مجموعه نتایج در این مطالعه باشد.

کلمات کلیدی: استاد مشاور تحصیلی، کرونا، کووید ۱۹، رضایت سنجی "

Findings showed that the variables of gender, pharmacology course score in the second semester and study in the field of drugs before the internship predicted the degree of satisfaction with the clinical pharmacology internship in students.

Discussion: Considering the students' relative satisfaction with the internship and the fact that in this study, 85% of students considered using the game application with clinical pharmacology content to be effective in increasing students' skills and knowledge. It is suggested to use new educational methods to better learn the courses and pass the practical unit of clinical pharmacology.

Keywords: Satisfaction, Nursing students, Clinical Pharmacology, Learning, Covid 19

Evaluation of the quality of clinical pharmacy internship from the perspective of nursing students in Pandemic Covid 19

فرشته عراقیان - طاهره یعقوبی - مهروز عالی‌شاه - ربابه بابایی

دانشگاه ع. پ. مازندران

Introduction: In nursing education, learning pharmacology and applying clinical skills in prescribing medicine is very important. Therefore, the aim of this study was to evaluate the quality of nursing students from clinical pharmacy internships during the Covid 19 pandemic.

Methods: This research is a cross-sectional descriptive study that was conducted in 1400 (September 6 to December 6) in Nasibeh School of Nursing and Midwifery in Sari. The study population included all nursing students of Nasibeh School of Nursing and Midwifery in Sari who underwent their clinical pharmacy internship during the Covid-19 epidemic. Data collection tool was two researcher-made questionnaires. In order to analyze the obtained data, descriptive statistics (percentage, mean and standard deviation) and analytical statistics (t-test and non-parametric Mann-Whitney test) and SPSS 22 software were used. Ethical considerations of the research were observed

Findings: The findings of the study showed that there was no statistically significant relationship between students' satisfaction and willingness to play online games.

ارتباط خودارزیابی بالینی با خودآگاهی هیجانی و علاقه به رشته تحصیلی در دانشجویان پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

شرافت اکابریان - راضیه باقرزاده

دانشگاه ع.پ بوشهر

مقدمه: یکی از بهترین روش‌هایی که برای تعیین دانش و مهارت بالینی استفاده می‌شود خودارزیابی است؛ موفقیت بالینی و خودارزیابی به عنوان نشانگر کیفیت عملکرد بالینی تحت تأثیر عوامل متعددی است. شناخت فاکتورهای مؤثر می‌تواند در بهبود عملکرد بالینی مؤثر باشد. پژوهش حاضر به بررسی ارتباط خودارزیابی بالینی با خودآگاهی هیجانی و علاقه به رشته تحصیلی در دانشجویان پیراپزشکی پرداخته است.

روش اجرا: مطالعه حاضر، مطالعه‌ای توصیفی - تحلیلی و از نوع مقطعی است که بر روی ۱۴۵ دانشجوی پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر به شیوه سرشماری در سال ۱۳۹۷ انجام گردید. جهت جمع آوری اطلاعات از فرم اطلاعات دموگرافیک، حیطة خودآگاهی پرسشنامه استاندارد هوش هیجانی سبیریا شرینگ و پرسشنامه محقق ساخته خودارزیابی بالینی استفاده گردید. مقیاس پاسخگویی پرسشنامه خودارزیابی بالینی طیف لیکرت پنج گزینه‌ای بود. که نمرات خودارزیابی بالینی و حیطة خودآگاهی هیجانی به ۱۰۰ رسانیده و به سه سطح خوب، متوسط و ضعیف تقسیم بندی شد. گویه‌های پرسشنامه با استفاده از مرور متون، گایدلاین‌ها و نظرات متخصصین تدوین گردید. روایی پرسشنامه از طریق روایی صوری و محتوایی و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ ($\alpha = 0/85$) تأیید گردید. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS و روش‌های آماری توصیفی و استنباطی تی مستقل، آنالیز واریانس و رگرسیون خطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین سنی شرکت کنندگان در پژوهش $22/7 \pm 2/1$ سال بود. ۱۱۹ نفر (۸۲/۱ درصد) به رشته تحصیلی خود علاقمند بودند. از نظر خودارزیابی بالینی ۶۴ نفر (۴۴/۱ درصد) خود را در سطح متوسط و ۸۱ نفر (۵۵/۹ درصد) خود را در سطح خوب ارزیابی نموده بودند. خودآگاهی هیجانی در ۹۸ نفر (۶۷/۶ درصد) در سطح متوسط و ۴۷ نفر (۳۲/۴ درصد) در سطح خوب گزارش شد. خودآگاهی هیچ یک از دانشجویان در سطح ضعیف نبود. بین خودآگاهی و خودارزیابی بالینی ارتباط آماری معنی دار وجود داشت یعنی احتمال خودارزیابی بالینی خوب در کسانی که خودآگاهی خوب داشتند بیشتر بود ($X^2 7/658 = P < 0/007$). همچنین در کسانی که به رشته تحصیلی خود علاقه داشتند احتمال خودارزیابی بالینی خوب بیشتر بود ($X^2 3/890 = P < 0/044$).

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به اینکه کسب مهارت‌های بالینی توسط دانشجویان رشته‌های پیراپزشکی نقش مهمی در موفقیت شغلی آنان در آینده دارد و با توجه به ارتباط مستقیم خودآگاهی هیجانی با خودارزیابی بالینی، لازم است آموزش مهارت‌های خودآگاهی در برنامه آموزشی دانشگاه‌ها گنجانده شود و جهت اجرای کامل آن به طور مؤثر باید فرصت کافی در اختیار دانشجویان قرار گیرد تا بهتر با فشارهای تحصیلی مقابله کرده و کمتر دچار مشکلات هیجانی شوند.

کلمات کلیدی: خودآگاهی هیجانی، خودارزیابی بالینی، دانشجویان، پیراپزشکی

ارزشیابی کارآموزی دانشجویان بهداشت عمومی بر اساس مدل کرک پاتریک

علی دشتگرد - بی بی فاطمه باقرنژاد حساری - سید مصطفی محسنی زاده

- دانشگاه ع.پ بیرجند

مقدمه: ارزشیابی برنامه به معنای تحقیق در مورد ویژگی‌های و مزیت‌های برنامه است. ارزشیابی یک فرایند نظام مند برای جمع آوری، تجزیه و تحلیل و تفسیر اطلاعات است و جزء لاینفک برنامه ریزی است. مدل ارزشیابی کرک پاتریک رویکرد مبتنی بر هدف می‌باشد در این الگو چهار سطح برای ارزشیابی پیشنهاد می‌شود که عبارتند از واکنش، یادگیری، رفتار و سطح چهارم منظور از میزان تحقق هدفهایی است که به طور مستقیم به سازمان ارتباط دارد.

روش اجرا: مطالعه حاضر از نوع اقدام پژوهی و با هدف ارزشیابی کارآموزی آموزش بهداشت و بهداشت کودکان دانشجویان

بهداشت عمومی دانشکده پرستاری و مامایی قاین در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ انجام شد. نمونه‌های

این مطالعه با روش سرشماری ۲۰ دانشجو بود که کارآموزی بهداشت کودکان و آموزش بهداشت را در دانشکده پرستاری و مامایی قاین گذرانده و چک لیست‌های ارزشیابی کارآموزی را داوطلبانه بطور کامل تکمیل کرده‌اند.

معیارهای خروج عدم رضایت در تکمیل چک لیست و یا تکمیل ناقص بود. مراحل مطالعه به شرح زیر می‌باشد.

مرحله ۱: نیازسنجی

* ابزار ارزیابی مهارت دانشجویان در کارآموزی بهداشت کودکان شامل ۱۴ سؤال و در کارآموزی آموزش بهداشت ۱۲ سؤال بود.

یافته‌ها: در مطالعه حاضر ۲۰ دانشجو در کارآموزی آموزش بهداشت و ۲۰ دانشجو در کارآموزی بهداشت کودکان شرکت کردند. فراگیران در هر دوره کارآموزی ۱ نفر مرد و ۱۹ نفر زن بود. ۳۵ درصد شرکت کنندگان دانشجوی ترم ۵ بهداشت عمومی بودند.

ارزشیابی سطح اول: میانگین نمره رضایت دانشجویان از مربی در طی کارآموزی آموزش بهداشت ۳۵ بوده است به عبارتی رضایت دانشجویان از مربی ۹۷ درصد بوده است. میانگین نمره رضایت دانشجو از مکان و زمان کارآموزی ۱۱ بوده است. میزان رضایت ۷۳ درصد بوده است. میانگین نمره رضایت و علاقه دانشجویان در دوره کارآموزی ۲۵ (۹۲ درصد) بوده است

ارزشیابی سطح دو:

میانگین نمره پیش آزمون دانشجویان ۳۸ بوده و به عبارتی ۳۸ درصد نمره مربوط به پیش آزمون را کسب کرده‌اند. میانگین نمره پس آزمون ۱۰ بوده و دانشجویان ۱۰۰ درصد نمره پس آزمون را در کارآموزی آموزش بهداشت کسب کرده‌اند.

ارزشیابی سطح سوم:

میانگین نمره مهارت دانشجویان در کارآموزی آموزش بهداشت ۲۰ و در کارآموزی بهداشت کودکان ۲۵ بوده است و به عبارتی دانشجویان ۸۳ درصد نمره را در ارزیابی مهارت‌ها کسب کرده‌اند.

بحث و نتیجه گیری: نتایج نشان می‌دهد که هر چند امتیازات کسب

شده در ارزشیابی قابل قبول می‌باشد کمترین میزان نمره ارزشیابی مربوط به چک لیست مکان و زمان کارآموزی می‌باشد. لذا هماهنگی با مسئولین مرکز بهداشت در انتخاب مکان‌های مناسب ضروری می‌باشد."

کلمات کلیدی: دانشجو، ارزشیابی، کرک پاتریک

یکی از چالش‌ها، عدم ارزشیابی کامل دوره کارآموزی براساس مدل‌های ارزشیابی است که این باعث بروز مشکلاتی مانند سردرگمی مربی در ثبت نمرات و گاهی عدم تناسب نمره با فعالیت دانشجو، عدم ملاک‌های شفافیت در ارزشیابی دانشجو، اطلاع ناکافی مربیان و مسئولین دانشکده از کیفیت کارآموزی شده است.

مرحله ۲: طراحی ارزشیابی و تهیه ابزارها

با توجه به اهداف آموزشی هریک از دوره‌های کارآموزی، در سه سطح از مدل ارزشیابی کرک پاتریک ابزار طراحی گردید.

مرحله ۳: بررسی ابزار توسط خبرگان

ابزار تهیه شده در اختیار ۵ نفر از اساتید قرار گرفت و نظرات اعمال گردید.

مرحله ۴: توجیه دانشجویان

در ابتدای دوره کارآموزی توضیحات در مورد انتظارات، نحوه ارزشیابی، قوانین ارائه شد.

مرحله ۵: اجرای ارزشیابی

در شروع پیش آزمون از دانشجویان گرفته شد. نتایج پیش آزمون علاوه بر نقش ارزشیابی تشخیصی به عنوان بررسی

تأثیر دوره کارآموزی در یادگیری دانشجویان در سطح دوم ارزشیابی مدل استفاده شد بر اساس شرح وظایف

کارشناس بهداشتی و دستورالعمل‌ها در حین فعالیت در فیلد آموزش‌های لازم به دانشجویان ارائه شد.

در پایان دوره کارآموزی، چک لیست ارزیابی مهارت دانشجویان توسط مربی تکمیل گردید. سؤالات پست تست

و چک لیست‌های مربوط به مکان و زمان و مربی توسط دانشجویان تکمیل گردید. جهت رعایت نکات اخلاقی

ضمن ارائه توضیح به دانشجویان در رابطه با عدم تأثیر تکمیل پرسشنامه‌ها در نمره از آنها خواسته شد

از ذکر نام خودداری نمایند. ابزار جمع آوری داده‌ها شامل

*چک لیست ارزشیابی مربی ۱۲، چک لیست ارزشیابی مکان و زمان ۵، چک لیست ارزیابی رضایت و علاقه دانشجو ۹ سؤال و سؤالات پیش آزمون و پس آزمون ۱۰ سؤال به تفکیک در هریک از کارآموزی‌ها.

software version 18 and descriptive statistics, t-test and ANOVA.

Findings: Mean score and standard deviation of moral sensitivity score in nurses ($50/01 \pm 11/64$) and nursing students ($57/42 \pm 13/60$) were obtained from 100 which was statistically significant difference ($P = 0.01$). Among students and nurses, the mean score of moral sensitivity in the field of "honesty and benevolence" had the highest score and the field of "use of professional knowledge" had the lowest score.

discussion: The level of moral sensitivity was moderate in both groups of nursing students and nurses. Due to the importance of moral sensitivity and its effect on increasing the quality of care, it is necessary to provide the necessary training in this field among students and nurses to improve the level of moral sensitivity".

Keywords: Nurse, Nursing student, Ethical sensitivity, Ethics fundamental

Comparison of professional ethical sensitivity of nurses and nursing students of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in Yazd in 1398

عهديه بحري - سيده الهام فضلجو - خديجه نصيرياني - نجمه زماني

دانشگاه ع.پ يزد

Introduction: The nature of the nursing profession is such that nurses face many ethical challenges. Ethical practice requires the ability to recognize or be sensitive to the dimensions and ethical issues associated with each profession. However, it seems that this sensitivity should be formed in students early in their studies so that in the future, as a nurse, they will have sufficient professional ethical sensitivity. But being in the clinical environment as a nurse and in the educational environment as a nursing student can each affect the professional ethical sensitivity in some way; Therefore, this study was conducted to compare the moral sensitivity of nurses and nursing students of Yazd Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in 1398.

Methods: This study is a descriptive cross-sectional study. 130 final year nursing students and 140 nurses working in hospitals affiliated to Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in Yazd were selected by using available sampling method. Data were collected using demographic and ethical sensitivity questionnaires of Lutzen by self-reporting method. Data were analyzed by SPSS

مرور سریع نظام‌مند روش‌های ارزیابی دانشجویان پزشکی سراسر جهان در دوران همه‌گیری کووید ۱۹

صبا دهقان‌زاده الواری - سیدمحمد صادقی

دانشگاه ع.پ تبریز

مقدمه: شروع پاندمی کووید-۱۹ موجب تعطیلی اجباری و کم‌رنگ شدن آموزش حضوری در دانشگاه‌ها شد. بدین ترتیب نیاز به ادامه آموزش‌ها به اشکال گوناگون به‌ویژه آموزش پزشکی از راه دور باعث بهبود فرایندهای آموزش مجازی شد. در طی ماه‌های بعدی لازم بود که آموخته‌های فراگیران علوم پزشکی ارزیابی شوند. نیاز به روش‌های جدید ارزیابی متناسب با شرایط جدید منجر شد ابتکارات و نوآوری‌های متنوعی در سراسر دنیا شکل گیرد. مطالعه حاضر با هدف مرور نظام‌مند این ابتکارات ارزشمند انجام شده است. نتایج این مطالعه می‌تواند راهنمایی برای تصمیم‌گیری‌های بهتر برای آینده آموزش پزشکی باشد.

روش اجرا: این مرور سریع سیستماتیک (rapid systematic review) با استفاده از چک‌لیست پریسما انجام گرفته است. استراتژی جست‌وجو با هدف یافتن همه مطالعات منتشرشده یا منتشرنشده در دو زبان انگلیسی و فارسی طراحی شد. برای یافتن کلیدواژه‌ها ابتدا جست‌وجوی اولیه در پایگاه داده Medline از طریق درگاه PubMed انجام گرفت. کلیدواژه‌هایی شامل medical education, covid-19, medical student, assessment, انتخاب گشت. با استفاده از این کلیدواژه‌ها در پایگاه‌های داده Scopus, Medline از درگاه PubMed, ProQuest, magiran, و SID جست‌وجو گردید. برای بررسی متون منتشرنشده (grey literature) از google scholar استفاده شد. غربالگری مقالات بر اساس معیارهای ورود و خروج مستقلاً توسط نویسندگان به کمک هوش مصنوعی Rayyan بررسی و تعارضات با گفت‌وگو حل شد. برای ارزیابی کیفی از چک لیست JBI بهره گرفته شد.

یافته‌ها: از مجموع ۳۲۶۳ مقاله یافت‌شده، پس از حذف مقالات تکراری ۲۹۷۴ مقاله باقی ماند که پس از غربالگری و ارزیابی کیفی، ۱۷ مقاله وارد مطالعه شد. داده‌های به‌دست‌آمده از این مطالعات اقدامات انجام‌شده به در دو دسته روش‌های ارزیابی نظری و عملی طبقه‌بندی شدند. برای دسته بندی دقیق‌تر نیز زیرگروه‌هایی برای هر دو دسته پیش‌بینی شد.

از مجموع ۳۲۶۳ مقاله یافت‌شده، پس از غربالگری و ارزیابی کیفی ۱۷ مقاله وارد مطالعه شد. داده‌های به‌دست‌آمده از این مطالعات اقدامات انجام‌شده به در دو دسته روش‌های ارزیابی نظری و عملی طبقه‌بندی شدند. برای دسته بندی دقیق‌تر نیز زیرگروه‌هایی برای هر دو دسته پیش‌بینی شد.

بحث و نتیجه گیری: عصاره هر آموزش رسمی در ارزیابی صحیح فراگیران نهفته است. در این مطالعه، اقدامات شایان توجه در سراسر جهان در راستای بهینه‌سازی این امر بررسی شده‌اند. می‌توان گفت این راهکارها اغلب با نتایج موفقیت‌آمیزی همراه بودند. بهبود روش‌های فعلی ارزیابی با استفاده از این روش‌ها محتمل است.

کلمات کلیدی: آموزش پزشکی، ارزیابی دانشجو، پزشکی، کووید-۱۹

اثر بازخورد بدون بازاندیشی دانشجو بر نتایج ارزیابی‌های تراکمی

زینت السادات هجرتی - سهیلا ضیائی

دانشگاه ع. پ. کازرون

مقدمه: با توجه به تاکید بسیار بر اثر بازخورد بر یادگیری به خصوص در رابطه با ارزیابی‌های تکوینی و تراکمی، بررسی فوق به منظور بررسی اثر بازخورد قبل، حین و پس از آزمون بر نتیجه آزمون میان‌ترم بارداری و زایمان ۳ دانشجویان مامایی ترم ۵ دانشگاه ازاد اسلامی واحد کازرون در سال ۹۸ انجام شد.

روش اجرا: از فصول تدریس شده، برای ۳۵ دانشجوی کارشناسی مامایی، ۵ سؤال تشریحی طراحی شد. سؤالات در حیطه شناختی و سطح درک و کاربرد با توجه به توانمندیهای مورد انتظار از دانشجویان مامایی بود. هفته قبل از برگزاری آزمون، تدریس با ارائه یک مسئله آغاز شد و حین حل مسئله، تذکرات لازم در رابطه با پاسخ به اینگونه سؤالات تشریحی (یعنی محاسبه سن حاملگی و تصمیم‌گیری بر مبنای آن) به دانشجویان داده شد. در زمان آزمون، بعد از توزیع برگه‌های امتحانی، مجدد به دانشجویان توضیح داده شد که برای پاسخ به هریک از سؤالات بایستی سن حاملگی مادر محاسبه، و مطابق سن و سایر اطلاعات هدایتی ارائه شده؛ اقدامات مراقبتی، تشخیصی، درمانی و... خواسته شده؛ نوشته شود. پس از پایان مدت آزمون، برگه‌ها جمع‌آوری شد. در کلاس درس هفته بعد، نمرات دانشجویان اعلام و اشکالات آنها در پاسخ دهی به سؤالات با اشاره به فصل و موضوع تدریس شده برای هر سؤال بیان شد. به دانشجویانی که در این مرحله نمره قبولی نداشتند اعلام شد که می‌توانند دو هفته بعد در آزمون

مقدمه: مشکلی که معمولاً دانشجویان با آن دست به گریبان هستند سلیقه‌ای عمل کردن برخی از اساتید در طرح سؤالات می‌باشد. علی‌رغم اهمیت سؤالات تشریحی بسیاری از سازندگان آزمون بدون اینکه از آموزش کافی در سنجش و اندازه‌گیری و شیوه ساخت آزمون‌ها برخوردار باشند به ساخت آزمون مبادرت می‌کنند

هدف از این تحقیق طراحی و اعتبار یابی فهرست واری سؤالات آزمون‌های تشریحی طرح شده در دانشگاه علوم پزشکی ایران است.

روش اجرا: این مطالعه، یک بررسی توصیفی تحلیلی است. در سال ۹۹ در دانشگاه علوم پزشکی ایران انجام گردید. در این مطالعه ابتدا نسبت به طراحی چک لیست واری سؤالات تشریحی اقدام شد و سپس به منظور بررسی روایی و سازگاری درونی، به ترتیب از روایی صوری و محتوایی و جهت محاسبه پایایی نیز از آزمون کودریچاردسون و آلفای کرانباخ استفاده شد.

یافته‌ها: چک لیست واری سؤالات تشریحی برای ارزیابی روایی محتوا و محاسبه شاخص‌های اعتبار محتوا CVR و CVI، در اختیار ۱۱ نفر از متخصصین و صاحب‌نظران حوزه آموزش پزشکی و پزشکی اجتماعی قرار گرفت بر اساس جدول لاوشه مقدار قابل قبول و محاسبه شده برای ۱۱ نفر ۰/۵۹ می‌باشد و مقدار CVR هر یک از گویه‌ها با مقدار تعیین شده در جدول لاوشه مقایسه گردید و بر اساس نتایج این مرحله ۱ شاخص حذف و جمله بندی تعدادی از شاخص‌ها تغییر یافت و در انتها ۱۹ شاخص تأیید گردید.

در بخش محتوایی با توجه به اینکه تعداد خبرگان ۱۱ نفر است حداقل مقدار CVR باید ۰/۵۹ باشد و علی‌رغم این که سؤال ۱۰ شماره پایین‌تر از مقدار قابل قبول بود بدین جهت برای سؤال شماره ۱۰ و بقیه سؤال‌ها میانگین قضاوتی محاسبه شد و کلیه سؤالات امتیاز بالای ۱/۵ را کسب کردند و قابل پذیرش بوده و در پرسشنامه باقی ماندند.

در بررسی شاخص روایی محتوا و در محاسبه (CVI) با توجه به این که همه سؤالات امتیاز ۰/۷ و بالاتر رو کسب کرده بودند مورد قبول قرار گرفتند و در چک لیست باقی ماندند. مقدار پایایی ۰/۹۴ بدست آمد که حاکی از قابل قبول و مورد رضایت بودن شاخص‌های بدست آمده از پایایی پرسشنامه جهت واری و ارزیابی کیفیت سؤالات تشریحی اساتید می‌باشد

بحث و نتیجه گیری: این مطالعه با توجه به اهمیت طراحی فهرست واری سؤالات آزمون تشریحی جهت تعیین روایی و پایایی مقیاس مورد نظر انجام پذیرفت.

مجدد میان‌ترم شرکت کنند. در زمان آزمون مجدد، سؤالات آزمون قبلی بدون تغییر در اختیار دانشجویان قرار گرفت تا مجدد به آنها پاسخ دهند. نحوه پاسخ به سؤالات (محاسبه سن حاملگی و پاسخ به سؤال با توجه به سن حاملگی مادر) دوباره برای آنها توضیح داده شد. برگه‌های این دوره نیز جمع‌آوری و تصحیح و بررسی شد.

یافته‌ها: از ۳۵ دانشجوی حاضر در اولین آزمون، ۱۰ نفر با توجه به اطلاعات مندرج در سؤال، سن حاملگی مادر باردار را تقریباً درست (با اختلاف ۱ تا ۵ روز) محاسبه کرده بودند و با توجه به سن محاسبه شده توانسته بودند برنامه مراقبتی یا تشخیصی یا درمانی خواسته شده از آنها را تقریباً کامل بنویسند.

۸ نفر از دانشجویان بدون محاسبه سن حاملگی برنامه مراقبتی یا تشخیصی یا درمانی خواسته شده در سؤال را تقریباً درست نوشته بودند و ۱۰ نفر سن حاملگی را اشتباه محاسبه کرده بودند اما توضیحات خواسته شده از آنها با سن محاسبه شده آنها منطبق بود نه سن حاملگی واقعی. ۷ نفر باقی مانده نه سن حاملگی را درست محاسبه کرده و نه توضیحات درخواستی را مطابق با سن حاملگی محاسبه شده نوشته بودند. از این ۷ دانشجو امتحان مجدد با ۱۴ روز تأخیر با سؤالات قبلی گرفته شد. در بررسی این ۷ برگه، ۲ نفر بدون محاسبه سن حاملگی به سؤال پاسخ نسبتاً درست داده بودند و ۲ نفر سن حاملگی را اشتباه محاسبه کرده و متناسب اشتباه خود به سؤال پاسخ گفته بودند. و ۳ نفر نه سن حاملگی را درست محاسبه کرده بودند و نه به سؤال متناسب با سن حاملگی محاسبه شده توسط خود درست پاسخ داده بودند.

بحث و نتیجه گیری: بازخورد در روند آموزش مامایی فاکتور فراموش شده‌ای نیست اما حتی اگر مریبان توانمند در ارائه بازخورد باشند تا زمانی که فراگیران نخواهد بر عملکرد خویش بازنگری و بازاندیشی داشته و به دنبال رفع نواقص یادگیری خود باشد؛ بازخورد به هر شکل آن بی‌فایده خواهد بود.

کلمات کلیدی: بازخورد، بازاندیشی، ارزیابی تراکمی

طراحی و اعتباریابی فهرست واری سؤالات آزمون تشریحی

سیما علی‌رضایی طهرانی - شهنام صدیق معروفی - علی کبیر

دانشگاه ع. پ. ایران

روش اجرا: سه دسته سؤال تشریحی از فصول تدریس شده برای ۴۱ دانشجوی کارشناسی بهداشت عمومی آماده شد. هر دسته شامل ۵ سؤال در حیطه شناختی و در سطح درک با وزنهای مشابه برای سه گروه بود. دانشجویان از تشریحی بودن امتحان و فصلهایی که از آن امتحان برگزار می‌شد آگاه بودند. ساعت آزمون طبق توافق دانشجویان و محل آن کلاس درس ایشان بود. در زمان مقرر بدون فاصله گذاری بین دانشجویان، سؤالات امتحانی بین دانشجویان طوری تقسیم شد که سؤال هر دانشجو با سؤالات دانشجویهای مجاور و پست سر و جلوی آنها متفاوت بود. پس از توزیع برگه‌ها، دانشجویان در استفاده از جزوه، کتاب، سرچ اینترنتی و مشورت با هم مخیر بودند. پس از پایان مدت یکساعته آزمون، به دانشجویان اختیار داده شد که برگه‌های خود را همان زمان یا هفته بعد سر کلاس تحویل دهند. ۴ نفر برگه‌های خود را همان زمان و مابقی هفته بعد تحویل دادند. در پایان امتحان نظر دانشجویان در رابطه با آزمون کتاب باز پرسیده و بررسی شد. و برای بررسی میزان به خاطر سپاری مطالب آموزشی توسط دانشجویان ۳ سؤال از سؤالات آزمون میان‌ترم با نمره ارفاقی در میان سؤالات آزمون پایان‌ترم دانشجویان که یک ماه بعد برگزار شد، قرار گرفت. آزمون پایان‌ترم زمان محدود و جزوه / کتاب بسته و تستی بود.

برگه میان‌ترم تمامی دانشجویان تصحیح شد و تفاوت نمره در دو گروه دانشجویی (تحویل فوری برگه‌ها و تحویل تاخیری) بررسی شد همچنین پاسخهای دانشجویان از نظر نگارش متن با هم مقایسه شد. میزان پاسخ دهی به سوالهای ارفاقی از مباحث میان‌ترم در آزمون پایان‌ترم در دو گروه مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها: تفاوت معناداری میان میانگین نمره در گروهی که برگه‌های خود را فوری تحویل دادند با آنهایی که اوراق خود را بعد از یک هفته تحویل دادند وجود نداشت (۴.۵ در مقابل ۴.۲ از ۵ نمره). متن و نگارش پاسخهای تقریباً ۹۰٪ دانشجویانی که برگه‌های خود را با تأخیر تحویل دادند یکسان بود با اشتباهات املائی و مفهومی مشابه، که نشان از کپی کردن متن از روی یک برگه بود. ۵۰٪ دانشجویانی که برگه‌های خود را به موقع تحویل داده و ۳۰٪ دانشجویانی که برگه‌ها را با تأخیر ارائه کرده بودند موفق به ارائه پاسخ قابل قبول به سؤال ارفاقی پایان‌ترم شدند. و در بررسی نظرات دانشجویان نسبت به این نوع امتحانات قابل تأمل ترین پاسخ این بود که "من که مطالعه‌ای نداشتم؛ با کتاب هم نمی‌توانم به سؤالات پاسخ دهم"

بحث و نتیجه گیری: طولانی شدن زمان امتحان ممکن است در کاهش استرس امتحانی دانشجویان مؤثر باشد اما تأثیر چندانی در میزان پاسخ دهی صحیح به سؤالات و حتی به خاطر سپاری مطالب ندارند. در آزمون‌های کتاب باز، دانشجویان ضعیف‌تر، به خاطر اعتماد به نفس کاذب

طراحی و روانسنجی این ابزار برای اولین بار در ایران انجام شده است. از نظر محتوای علمی و موارد واریسی به روز و از نظر اجرایی دارای قابلیت عینی و کاربردی است. بطوریکه می‌تواند نتایج را بصورت کمی جهت استفاده اساتید طراح سؤال ارائه نماید.

کاربردهای که از تهیه این فهرست واریسی یا چک لیست مد نظر می‌باشد عبارت است از: ابزاری برای خود ارزیابی و کنترل کیفیت، به عنوان راهنمای انجام کار، شناسایی نقاط قوت و ضعف، پیشرفت روندکاری طراحی و سؤالات آزمون‌های تشریحی است

از مزایای چک لیست حاضر این هست که اساتید می‌توانند سؤالات تشریحی را خود مورد ارزیابی قرار دهند تا از ضعف‌های ذاتی که در آزمون‌های تشریحی ممکن است وجود داشته باشد تا حدودی آگاه گردند و از طریق نمره دهی کمی بر اساس مقیاس لیکرت سه گزینه‌ای خوب، متوسط و ضعیف طراحی آزمون‌های تشریحی خود را از نظر کیفی مورد بازنگری قرار دهند و به مرور این فعالیت می‌تواند تحول مهمی در آگاهی اساتید در خصوص نحوه طراحی سؤالات ایجاد نماید. تا در آزمون‌های بعدی شاخص‌های لازم را در طراحی سؤالات رعایت نمایند. این ابزار می‌تواند به عنوان ابزاری روا جهت واریسی سؤالات آزمون تشریحی مورد استفاده قرار گیرد و به دلیل اختصار، روان بودن، واضح بودن و کمی و قابل فهم بودن آن برای کلیه اساتید قابل استفاده خواهد بود.

کلمات کلیدی: آزمون تشریحی، ارزیابی دانشجو، طراحی و اعتباریابی

آزمون کتاب بسته یا کتاب باز؟

سهیلا ضیائی - زینت السادات هجرتی

دانشگاه ع. پ. اصفهان

مقدمه: آزمون‌ها به منظور ارزیابی آموزشی دانشجویان و با هدف میزان دستیابی به اهداف آموزشی دوره طراحی، اجرا و بررسی می‌گردد. ابزار آزمون به فراخور نوع آموزش (نظری و بالینی) و سودمندی ابزار و شرایط آزمون (مدت آزمون، جزوه یا کتاب باز یا بسته و...) انتخاب شده از سوی مدرس است. با توجه به استرس دانشجویان در رابطه با امتحانات و تمایل برای طولانی بودن زمان امتحان و حتی استفاده از کتاب و جزوه در موقع امتحانات، بررسی فوق به منظور بررسی میزان پاسخگویی دانشجویان کارشناسی بهداشت عمومی به سؤالات امتحانی در شرایط جزوه باز و زمان امتحان طولانی و همچنین میزان به خاطر سپاری اطلاعات مربوط به آزمون در سال ۹۸ انجام شد.

and Parrish's questionnaire of EBP (10 questions).

Statistical analysis used: The gathered data were analysed through SPSS at $\alpha = 0.05$ using descriptive statistics, t-test, chi square, and multiple linear regressions.

Findings: There was a positive correlation between EBP and RSE score ($p\text{-value} < 0.05$). In the regression analysis, participation in the MPH program ($B: 50.8$) and the research project ($B: 33.9$) had the greatest impact on the RSE and EBP score, respectively. The mean RSE score was 55.71 ± 171.10 . The highest mean score in RSE was shown in the subscale of writing skills (52.54). The lowest score was observed in the sub-scale of quantitative as well as computer skills (35.61).

Discussion: Students who were participated in a research project, workshop, or MPH program got a higher score in RSE and EBP. Due to the positive correlation between RSE and EBP, we conclude that trained physicians who can research independently and use research evidence can find the best treatment approach for patients. These finding support the importance of integrating research education in medical curriculum to increase research self-efficacy and finally improvement of evidence based practice among medical students.

Keywords: self efficacy, research, evidence-based practice, medical students, evidence-based medicine

در استفاده از کتاب و جزوه ضعیف عمل می‌کنند چرا که بر مطالب آموزشی خود حتی در حدی که بتوانند آنها را در جزوه یا کتاب بیابند مسلط نیستند و نمی‌توانند از لغات کلیدی مناسب برای سرچ آنها استفاده کنند. نکته مهم آن است که با وجودی که دانشجویان خود بر این امر واقفند که بدون مطالعه و یادگیری حتی با کتاب باز هم نمی‌توانند پاسخگویی سؤالات باشند چرا در جهت یادگیری مطالب مطالعه نمی‌کنند؟؟ و چرا این تصور وجود دارد که بدون یادگیری مطالب آموزشی دوره می‌توانند در آن زمینه ارائه خدمت کنند؟؟"

کلمات کلیدی: آزمون، آزمون کتاب باز، آزمون کتاب بسته، یادگیری

بررسی میزان خودکارآمدی پژوهشی و عملکرد مبتنی بر شواهد در دانشجویان پزشکی

علیرضا صالحی - زهرا ضیا - میترا امینی - حسین مولوی

دانشگاه ع. پ. شیراز

Introduction: Due to the rapid advancement of medical knowledge, promotion in research is necessary to have the best clinical practice. Research Self-efficacy (RSE) is the researcher's confidence in their ability to conduct a specific study. The Evidence-Based Practice (EBP) represents how to improve the quality of care and treatment of patients. RSE and EBP are the cornerstones of successful research and then efficacious medical practice.

This study aims to evaluate RSE and acceptance of EBP and their correlation among medical students.

Methods: This is a cross-sectional study designed on 600 clinical students at the medical school of Shiraz in 2020. Students were invited to fill out the standardized Phillips and Russell's questionnaires about RSE (4 domains, 33 questions) and Rubin

سنجش نگرش دانشجویان کارشناسی ارشد بیوشیمی دانشگاه علوم پزشکی سمنان به مؤلفه‌های برنامه درسی رشته تحصیلی

علی خالقیان - مهسا ایرجی

دانشگاه ع. پ. سمنان

مدرسين بر اساس نمرات كسب شده نسبت به ادامه دادن و يا تغيير شيوه تدريس اقدام كنند. بررسي نتايج نشان داد كه دانشجويان (۷۰/۵٪) از كيفيت آزمون‌هاي اخذ شده رضايت داشته و ارزيابي‌هاي پايان درس را منطبق بر مطالب آموزش داده شده مي‌دانستند. ۸۰/۶٪ دانشجويان اطلاعاتي در مورد همراستا بودن آموزش انجام شده با اهداف تعيين شده در رشته تحصيلي خود نداشتند.

بحث و نتيجه گيري: از نظر دانشجويان و دانش آموختگان، برنامه درسي ارائه شده در دوره كارشناسي ارشد بيوشيمي در افزايش دانش آنها در حوزه تخصصي بيوشيمي مفيد بوده است. اكثر دانشجويان نسبت به اهداف برنامه آموزشي اطلاع چنداني نداشتند كه به نظر مي‌رسد گروه آموزشي مي‌تواند با معرفي به موقع اهداف آموزشي مورد انتظار از هر درس و تشریح کاربرد آنها در آینده شغلي و تحصيلي مي‌تواند نقش بسزايي در رفع سردرگمي دانشجو و علاقه مند شدن آنها به كسب اطلاعات بيشتر در آن حوزه كمك كند.

كلمات كليدي: بيوشيمي، واحدهاي درسي مقطع ارشد رشته بيوشيمي باليني، نگرش دانشجويان

تبیین تجربه استفاده از دفترچه ثبت مهارت الکترونیک (Log book)، چالش‌ها و موانع اجرای آن در دانشگاه علوم پزشکی تهران

پگاه مطوری - شهرزاد غیاثوندیان - لیلا مردانیان - سپیده بیرامی - فاطمه

عبداللهی

دانشگاه ع. پ. تهران

مقدمه: لاگ بوک، وسیله ساده‌ای برای فراگیران و چارچوبی برای سازماندهی و ثبت فعالیت‌های آموزشی مختلف آنان می‌باشد. گذر از مرحله سنتی برگزاری و اجرای برنامه‌های آموزشی دانشجویان به سمت آموزش الکترونیکی ضرورتی غیر قابل انکار است. از آنجا بررسی تجارب کاربران لاگ بوک های الکترونیک منجر به شناسایی چالش‌ها و نقاط ضعف و قوت در اجرای این برنامه می‌گردد، مطالعه حاضر با هدف بررسی تجارب دانشجویان و اعضا هیات علمی و آموزش دانشگاه علوم پزشکی تهران در مورد استفاده از لاگ بوک الکترونیک انجام شد.

روش اجرا: مطالعه حاضر یک مطالعه کیفی به منظور کشف تجارب دانشجویان و اعضا هیات علمی و آموزشی دانشگاه علوم پزشکی تهران در

مقدمه: هدف ارزشیابی، بررسی کیفیت آموزش و تعیین نقاط قوت و ضعف آن جهت دستیابی به اهداف نظام آموزشی و ارتقاء کیفیت آموزش می‌باشد. بنابراین مناسب‌ترین روش ارزیابی، ارزیابی درونی است که به بررسی نگرش دانشجویان و دانش آموختگان نسبت به مؤلفه‌های برنامه درسی رشته تحصیلی‌شان می‌پردازد. با توجه به اهمیت ارزیابی درونی در گروه‌های آموزشی جهت دریافت بازخورد از میزان یادگیری مؤلفه‌های درسی، مطالعه حاضر به بررسی نگرش دانشجویان کارشناسی ارشد بیوشیمی دانشگاه علوم پزشکی سمنان نسبت به مؤلفه‌های درسی پرداخته است.

روش اجرا: مطالعه حاضر به صورت توصیفی-تحلیلی است که به وسیله پرسشنامه‌هایی که پایایی آن‌ها تأیید شده بود و بر اساس رتبه بندی لیکرت به ۵ رتبه عالی، خوب، متوسط، ضعیف و خیلی ضعیف تقسیم و ارقام ۵-۱ برای آن منظور شده بود انجام شد. جامعه و نمونه مورد ارزیابی را کلیه دانشجویان و دانش آموختگان کارشناسی ارشد بیوشیمی دانشگاه علوم پزشکی سمنان تشکیل می‌دادند. در این ارزیابی درباره تمامی دروس ارائه شده در دوره کارشناسی ارشد بیوشیمی بالینی در حیطه‌های یادگیری، علاقه مندی، کاربردی بودن مورد ارزیابی قرار گرفت. اطلاعات پس از جمع آوری از طریق آزمون کولموگروف - اسمیرنوف نرمال بودن آن تأیید و جهت تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، فراوانی، درصد) و آزمون‌های آماری t مستقل، آ همبستگی پیرسون، آنالیز واریانس یک طرفه استفاده گردید. سطح معنی داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد

یافته‌ها: نتایج به دست آمده نشان داد که ۶۱/۳٪ از دانشجویان بر این باور بودند که دروس ارائه شده در دوره کارشناسی ارشد بیوشیمی نقش مهمی در افزایش دانش تخصصی آنها داشته اما طیف گسترده‌ای از دانشجویان (۵۵/۵٪) بر این باور بودند که ارائه محتوای درسی با محدودیت‌ها و توانایی‌های آنها متناسب نمی‌باشد (P=0.05). در بررسی انجام شده مشخص شد که ۶۳/۸٪ دانشجویان تأکید کردند که مدرسین با استفاده از روشهای مختلف تدریس، موقعیت‌های یادگیری جدیدی را ایجاد کنند و همچنین ۶۵٪ از دانشجویان انتظار داشتند که با اخذ آزمون‌های مستمر، روند یادگیری آنها را در طول دوره آموزشی مورد ارزیابی قرار داده شود و

حیطه ارزشیابی دوره و هیات علمی

بررسی روایی و پایایی نسخه فارسی ابزار سنجش اثربخشی فعالیت گروه مدرسین در دانشجویان پزشکی مقطع بالینی بر اساس روش PBL در سال ۱۴۰۰

صدیقه مختارپور - میترا امینی - محمدجعفری - مژگان فلاح نیا -

ماریاجلالی نژاد

دانشگاه ع. پ. شیراز

مقدمه: یکی از چالش‌های اساسی که در دانشگاه‌ها به عنوان یک اولویت مدنظر است این است که دانشگاه‌های ما به معنای واقعی دانشجو محور نیست، یعنی باید اساس فعالیت‌های دانشگاهی بر عهده دانشجو بوده و اساتید بیشتر نقش راهنما را داشته باشند. از دیدگاه متخصصان استفاده از روش ارائه PBL به عنوان یک شیوه آموزشی نوین که منجر به تغییرات مفهومی دراز مدت و ایجاد فرصت‌هایی برای همکاری گروهی در دانشجویان می‌باشد به عنوان یک روش آموزشی جایگزین پیشنهاد می‌گردد.

روش اجرا: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی تحلیلی می‌باشد که به صورت مقطعی در سال ۱۳۹۹ بر روی دانشجویان پزشکی مشغول به تحصیل در مقاطع بالینی (استیودنت، اکسترنی و اینترنی) در دانشگاه علوم پزشکی شیراز به منظور بررسی روایی و پایایی نسخه فارسی پرسشنامه اثربخشی فعالیت گروه مدرسین توسط دانشجویان انجام شد. حجم نمونه در این مطالعه ۱۵۰ نفر در نظر گرفته شد. ابزار پژوهش در این مطالعه پرسشنامه (TGEI) بود که بر اساس چارچوب نظری اسلاوین در سال ۱۹۹۶ تهیه گردیده و شامل دو عامل انگیزشی و شناختی می‌باشد. روایی محتوایی نسخه انگلیسی این پرسشنامه توسط نویسندگان آن در سطح بالا و الفای کرونباخ ۰/۹ گزارش داده‌اند.

یافته‌ها: با توجه به نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی مقدار ویژه سه مؤلفه بزرگ‌تر از عدد یک هستند که با در نظر گرفتن تمامی سؤالات، حدود ۷۴/۴۱ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کند. لذا پیچیدگی تحلیل با ۱۹ متغیر را می‌توان با استفاده از ۳ عامل اول کاهش داد. نتایج تحلیل عاملی نیز تائیدی نشان داد بین هر یک از متغیرها (ابعاد پرسشنامه) و سؤالات آن بعد، همبستگی معناداری وجود دارد و لذا سؤالات مورد نظر از قدرت تبیین خوبی برخوردار هستند. در نتیجه روایی سازه‌های اندازه‌گیری متغیرهای مربوطه تأیید گردید و نیاز به تغییر یا حذف سوالی در مدل و پرسشنامه تحقیق وجود ندارد. پایایی سازه‌ها نه به صورت مطلق، بلکه با توجه به همبستگی گویه‌های آن‌ها با همدیگر (پایایی ترکیبی) محاسبه

مورد استفاده از لاگ بوک الکترونیک متدولوژی کیفی مورد استفاده قرار گرفت. جمع آوری داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته تا زمان اشباع داده‌ها انجام شد و تجزیه و تحلیل داده‌ها به روش لاندمن و گرانهام انجام گرفت.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش مشتمل بر ۴ درون مایه و ۱۰ طبقه بود. درون مایه‌ها شامل "نیاز به بازآرایی مجدد سامانه" با طبقات "محدودیت‌ها تب‌های عملکردی" و "طراحی مجدد محتوای برنامه بر حسب رشته‌ها و مقاطع"، درون مایه دوم "موانع بکارگیری لاگ بوک" با طبقات "وقت گیر بودن"، "انگیزه ناکافی"، "دانش ناکافی" و "نداشتن ملاکی برای قضاوت"، درون مایه سوم شامل "تهدیدها و فرصت‌های آموزشی" با طبقات "تهدید ارزیابی یادگیری"، "تسهیل برنامه‌های آموزشی"، "الزامات آموزشی پشتیبان" با طبقات "الزام به ثبت دقیق" و "تعریف نقش‌ها" می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری: یافته‌های پژوهش نشان داد نیاز به اصلاح سامانه سیپاد جهت افزایش راحتی کاربران برای کار با سیستم از طریق کدنویسی مجدد، آموزش عملی و فردی به اساتید، مدیران گروه‌ها و دانشجویان جهت نحوه کار و گزارش‌گیری از سامانه ضروری است. در نظر گرفتن سیستم تشویق برای اساتید جهت افزایش انگیزه تکمیل کمی و کیفی لاگ بوک مانند ورود این فعالیت در سامانه شعاع و تاثیرگذاری در فرایند ارتقا و در نظر گرفتن واحد برای استاد می‌تواند راهکار پیشنهادی باشد. تداوم ورود فعالیت‌ها در طول دوره نه انتهای آن توسط دانشجویان و نظارات بر تائید و فیدبک دهی از سوی اساتید در طول دوره می‌تواند به بهبود عملکرد دانشجویان از طرفی و برنامه ریزی آموزشی بهتر از سوی دیگر کمک شایانی نماید. کمک دستیاران سال بالاتر در تائید و فیدبک دهی به دستیاران سال پائین تر در سامانه طبیب می‌تواند، پاسخگو مشکل تعداد بالای رزیدنت‌ها و زمان بر بودن تائید لاگ بوک‌ها باشد.

کلمات کلیدی: دفترچه ثبت مهارت الکترونیک، دانشجو، دانشگاه علوم پزشکی تهران

شد. پایایی ترکیبی مولفه‌های (عوامل شناختی، ۰/۹۴۸؛ عوامل انگیزشی، ۰/۹۲۹؛ عوامل غیرانگیزشی، ۰/۹۳۱) پرسشنامه بالاتر از ۰/۷۰ محاسبه و مورد تأیید قرار گرفت.

بحث و نتیجه گیری: استراتژی آموزشی مسئله محور توسط اساتید، یک رویکرد فراگیر محور، مؤثر، فعال و مشارکتی بوده که منجر به ارتقای مهارت‌های ارتباطی، کار تیمی، استدلال، تفکر انتقادی و حل مسئله می‌گردد لذا وجود و به کارگیری یک ابزار مناسب در این زمینه توصیه می‌شود تا در کنار استفاده اساتید از این روش آموزشی، نتایج فعالیت‌های آموزشی به شکل دقیق و مطلوبی ارزیابی گردد.

کلمات کلیدی: گروه مدرسین، دانشجویان پزشکی، اثربخشی

بررسی مقایسه‌ای برنامه جدید آموزش پزشکی عمومی با کوریکولوم قبلی مصوب وزارت بهداشت در دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی همدان

الهام خانلرزاده - فرزانه اثنی عشری - حمیده پارساپور - فهیمه مقصودی - ناهید سلطانی عظمیان

دانشگاه ع. پ. همدان

مقدمه و هدف: با توجه به تغییر محتوا و کاهش طول دوره‌ی علوم پایه و توجه به این امر که پایش و ارزیابی مستمر هر برنامه‌ی جدید، اقدام ضروری و حیاتی برای بهبود مستمر کیفیت است، مطالعه مقطعی حاضر با هدف بررسی اثربخشی برنامه‌ی جدید آموزش پزشکی عمومی بر پایه‌ی اصلاحات در تغییر محتوا و طول دوره‌ی علوم پایه و مقایسه‌ی آن با کوریکولوم قبلی مصوب وزارت بهداشت در دانشجویان پزشکی دانشگاه همدان انجام شد.

مواد و روش‌ها: ۵۰ نفر از دانشجویان ورودی نیمسال اول سال تحصیلی ۹۵ (آخرین دوره کوریکولوم قدیم) و ۵۰ نفر از دانشجویان نیمسال اول تحصیلی سال ۹۶ (اولین دوره بر مبنای کوریکولوم جدید) و ۱۵ نفر اساتید مقطع علوم پایه وارد مطالعه شدند. برای سنجش اثربخشی برنامه دو فاز اول رضایت و یادگیری از الگوی ۴ فازی استاندارد کریک پاتریک بررسی و مقایسه شد.

یافته‌ها:

در مجموع از ۱۳۰ دانشجوی بررسی شده ۱۰۰ نفر (۷۶/۹٪) از دانشجویان پرسشنامه را تکمیل نمودند در این مطالعه مقطعی ۱۰۰

دانشجوی پزشکی که معیارهای ورود و رضایت به شرکت در مطالعه را داشتند بررسی شدند. همچنین ۱۵ نفر از اساتید علوم پایه در ارزشیابی شرکت کردند.

۵۰ نفر کوریکولوم جدید و ۵۰ نفر کوریکولوم قدیم آموزشی را گذرانده بودند.

بین دو گروه مطالعه از نظر رتبه کنکور، جنسیت، تأهل، مکان سکونت و میانگین سنی تفاوت آماری معنی‌داری وجود نداشت.

با توجه به مقایسه‌ی نظرسنجی کلی در دو گروه دانشجویان، میزان دستیابی به اهداف کلی دوره در پایان علوم پایه از دید دانشجویان کوریکولوم جدید به طور معنی‌داری بیشتر گزارش شد. p value < 0.001). اما رضایت از شناور شدن برخی دروس بین مقاطع مختلف در دانشجویان با کوریکولوم جدید پایین بود در حالیکه دانشجویان کوریکولوم قدیم این تغییر را تأیید میکردند. اکثر دانشجویان در هر دو گروه (۹۰ درصد در کوریکولوم قدیم و ۷۴ درصد در کوریکولوم جدید) کاهش حجم مطالب و تغییر محتوا را ضروری میدانستند.

در هر دو گروه در ارتباط با فراوانی پاسخ عالی و خوب در مورد نحوه ارائه دروس توسط اساتید مرتبط با هردرس (انتقال مفاهیم، میزان تسلط، نحوه ارائه کلاس، استفاده از وسایل کمک آموزشی تفاوت آماری معنی‌داری برای تمام درس‌ها مشاهده نشد. علی‌رغم عدم وجود تفاوت معنی‌دار میزان پاسخ‌های خوب و عالی در کوریکولوم قدیم بیشتر بوده است.

یافته‌ها نشان داد که مقایسه میزان تناسب واحد‌ها با حجم ارائه شده به تفکیک نوع درس در هر دو گروه از دیدگاه دانشجویان در کوریکولوم قدیم در مجموع در دروس ارائه شده به طور معنی‌داری بیشتر بود.

p value < 0.005). در دروس انگل شناسی، باکتری شناسی، ایمونولوژی و قارچ حجم مطالب ارائه شده بیشتر از واحد گزارش شد.

از نظر تناسب محتوای ضروری آموزش داده شده با سر فصل‌های ارائه شده تفاوت آماری معنی‌داری بین دو گروه وجود نداشت و تطابق در اکثر دروس بالاتر از ۷۵ درصد بود. برگزاری کلاس‌های آموزشی تئوری و عملی نیز در بیش از ۷۵ درصد در هر دو گروه طبق برنامه ارائه شده بود. میانگین معدل در کوریکولوم جدید $1.3/9 \pm 1.5/9$ و قدیم $1.5/1 \pm 1.6/1$ بود که تفاوت معنی‌دار نبود ($P=0.552$). مقایسه واحدهای پاس نشده نیز بین دو گروه معنی‌دار نبود ($P=0.905$). نمره آزمون جامع علوم پایه در گروه جدید برابر $2.9/4 \pm 1.6/9$ و در گروه قدیم برابر $1.7/9 \pm 1.2/1$ بود که تفاوت آماری معنی‌داری نشان نداد ($P=0.384$). هر چند که معدل و

میانگین نمره ی علوم پایه در گروه آموزش دیده با کوریکولوم قدیم بیشتر بود .

فراوانی نظرسنجی کلی در بین اساتید نشان داد که اغلب اساتید بر خلاف دانشجویان با کاهش طول دوره علوم پایه و کاهش حجم مطالب مخالف بودند. طبق نظر اساتید حجم مطالب نسبت به قبل تغییر نداشته و فقط طول دوره کم شده که منجر به فشار بیشتر بر دانشجویان و فرصت کمتر برای مطالعه میگردد.

نتیجه گیری: در کل نتایج مطالعه نشان داد کاهش طول دوره علوم پایه همراه با کاهش حجم و محتوای دروس متناسب با نیاز یک پزشک عمومی برای پاسخگویی به انتظارات جامعه اقدام موثری است و دستیابی به اهداف پایان دوره را تحت تاثیر قرار نداده است. اضافه شدن برخی دروس برای کسب مهارت های دیگری نظیر رشد فردی، مهارت ارتباطی، حل مساله و استدلال بالینی، تفکر نقاد اقدام به جا و موثری بوده اما نحوه ی اجرا نیز باید ارتقا یابد ادغام در دو سطح افقی و عمودی، ارائه مطالب مورد نیاز برای یک پزشک عمومی، تدوین درسنامه های مبتنی بر کیس های بالینی، مواجهه زودرس بالینی گام هایی است که باید برای برقراری پیوند بالین و پایه به کار گرفته شود.

کلمات کلیدی: دانشجوی پزشکی، کوریکولوم آموزشی، ارزیابی دوره

ارزشیابی برنامه آموزشی درس آداب پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان براساس مدل CIPP

اطهر امید - نیکویمانی - مریم آویژگان

دانشگاه ع. پ. اصفهان

مقدمه: در برنامه آموزشی درس آداب پزشکی دانشجویان پزشکی چهار توانمندی مهارت ارتباطی، پیشرفت فردی و یادگیری مادام العمر، پروفشنالیسم و استدلال ورزی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان مورد توجه قرار گرفته است و آموزش این توانمندی ها از طریق استراتژی ادغام یا مواجهات زودرس بالینی تاکید شده است. این درس از سال ۱۳۹۶ در چهارترم و به صورت تم طولی در حال اجرا است و اکنون بعد از گذشت ۴ سال باید این درس ارزشیابی شود و نقاط قوت و ضعف آن از طریق یک الگوی مناسب ارزشیابی گردد. ارزشیابی برنامه های آموزشی در شناخت نقاط قوت و ضعف برنامه ها، راه های حفظ نقاط قوت و پیشنهادات لازم جهت حذف نقاط ضعف برنامه ها نقش موثری دارد. همچنین ارزشیابی در تعیین نتایج برنامه های آموزش و لزوم بازنگری آنها کمک کننده است و در

نهایت موجب تحول در آموزش و ارتقا کیفیت برنامه می گردد. از بین الگوهای ارزشیابی، الگوی CIPP یکی از تاثیرگذارترین الگوهای نظام مند است. بر همین اساس این مطالعه با هدف ارزشیابی برنامه آموزشی درس آداب پزشکی از طریق الگوی سیپ انجام گردید.

روش اجرا: پژوهش حاضر از نوع توصیفی و ارزشیابی آموزشی بود که براساس الگوی سیپ در سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ انجام شد. در این مطالعه داده ها به صورت مقطعی استخراج گردید. جامعه پژوهش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در مقطع علوم پایه بودند که به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. در این مطالعه داده ها از طریق پرسشنامه محقق ساخته بر اساس الگوی سیپ (CIPP) و با اقتباس از پرسشنامه عبدی و همکاران، جمع آوری شد. بخش اول پرسشنامه حاوی اطلاعات دموگرافیک بود. بخش دوم در ۴ حیطه زمینه، درون داد، فرآیند و برون داد سؤالات طراحی شده بود که ۶۳ سؤال داشت. پاسخ این سؤالات در یک طیف لیکرت به پنج رتبه خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد طبقه بندی شد. همچنین در ادامه سؤالات یک ارزشیابی کلی در قالب ۵ سؤال انجام گردید که در مجموع نظر واحدهای پژوهش را در مورد طرح دوره، اجرای درس، ارزیابی درس، ضرورت برگزاری این درس و ضرورت بازنگری این درس را مورد سؤال قرار می داد و بین ۱ تا ۱۰ امتیاز داده می شد. پرسش نامه در قالب گوگل فرم طراحی شد و در بین چهار ورودی درس آداب پزشکی دانشجویان (N=450) توزیع گردید. داده های این پرسش نامه ها در SPSS23 مورد تحلیل قرار گرفت و میانگین و انحراف معیار هر آیتم استخراج شد.

یافته ها: تعداد کل پرسش نامه های جمع آوری شده ۲۲۸ پرسش نامه بود. داده های این پرسش نامه ها مورد تحلیل قرار گرفت و میانگین و انحراف معیار هر آیتم استخراج شد. تعداد کل پرسش نامه های جمع آوری شده ۲۲۸ پرسش نامه بود ۴۱.۱٪ نمونه ها زن و ۵۷.۶٪ نمونه ها مرد بودند. میانگین سن ۲۰/۸±۳/۴ بود.

در حیطه زمینه بیشترین موافقت دانشجویان با "نیاز به حضور در عرصه های بیمارستان" (۱.۱۶±۳.۹۶) و سطح جامعه (۱.۱۵±۳.۷) بود. کمترین موافقت دانشجویان در این حیطه "همپوشانی داشتن بعضی از اهداف با سایر دروس" (۱.۰۵±۳.۱۴) بود.

در حیطه درون داد بیشترین موافقت با "مناسب بودن انتخاب مدرسان" (۳.۸۸±۱.۰۲) و "تسلط مدرسان روی دروس" (۰.۹۲±۳.۹۴) بود. کمترین موافقت در این حیطه با "غیرمرتبط بودن بعضی از فعالیت ها با اهداف آموزشی" (۱.۱۲±۲.۷۶) بود.

روش اجرا: مقاله حاضر، بخشی از یک مطالعه کیفی از نوع داده بنیاد است که بر اساس رویکرد ساختارگرایانه چارمز انجام شده است. نمونه گیری ابتدا به شکل هدفمند شروع شد و با نمونه گیری نظری تداوم یافت. جمع آوری داده‌ها از طریق انجام ۲۵ مصاحبه نیمه ساختارمند، مشاهده، بررسی اسناد و یادآور نویسی‌ها و یادداشت‌های عرصه صورت گرفت. تحلیل داده‌ها منطبق بر الگوی چارمز در دو سطح کدگذاری اولیه و کدگذاری متمرکز انجام شد.

یافته‌ها: بر اساس تحلیل داده‌ها، در این بخش از مطالعه، طبقه بازبایی هویت یکی از شش مقوله استخراجی بود که مشتمل بر زیر مقوله‌های بحران هویتی، کسب مشروعیت، شرط مقبولیت و استقلال توأم با حمایت بود که بیانگر آشفتگی اولیه رزیدنت‌ها در سال‌های اول ورود به رشته بود که به مرور و با ورود به جامعه عملی جراحان، کسب صلاحیت و استقلال به عنوان رزیدنت سینیور، منتج به شکل گیری هویت حرفه‌ای جدید در آن‌ها می‌گردد.

بحث و نتیجه گیری: از آنجا که کسب هویت حرفه‌ای در دوره دستیاری، با یک بحران و آشفتگی هویتی در سال‌های اول آغاز می‌شود، ضروری است تا مسئولین آموزشی، با طراحی یک نظام آموزشی ساختارمند، خلق و توسعه یک محیط آموزشی سالم، تعاملی و تأمین شرایطی مناسب برای ارتقاء سلامت جسمی، روانی و اجتماعی رزیدنت‌ها تلاش نمایند تا آنها را در ورود به جامعه عملی جراحان و توسعه هویت حرفه‌ای جدید هدایت نمایند.

کلمات کلیدی: کلیدواژه‌ها: هویت حرفه‌ای، دستیاران جراحی، جامعه عملی.

ارزیابی مهارت بازانديشی اعضای هیات علمی

مرضیه برزگر - الهام بوشهری - حمیدرضا میری - فرید خرمی - کیمیا زراعتکار - سید ایمان میریان

دانشگاه ع. پ. هرمزگان

مقدمه: بازانديشی یک عنصر کلیدی یادگیری از تجارب از جمله تجارب تدریس و یک مؤلفه اصلی در توانمندسازی اعضای هیات علمی در بعد خودراهبری و یادگیری مادام العمر می‌باشد. مسلماً ارائه هر برنامه‌ای در راستای ارتقا این توانایی، مستلزم دست یابی به تصویری واضح از وضعیت موجود آن در اعضای هیات علمی است. هدف از مطالعه فعلی، تعیین میزان برخورداری مدرسین علوم پزشکی از مهارت بازانديشی است.

در حیطه فرایند بیشترین موافقت با ""حضور منظم اساتید"" (۳.۹۶±۱.۰۲) و ""حفظشان و احترام دانشجویان (۰.۹۷±۳.۸۸) بود. کمترین موافقت دانشجویان با ""عدم امکان حضور و تمرین برای کارهای عملی و مهارت‌ها"" بود (۱.۲۸±۲.۴۸).

در حیطه درونداد بیشترین موافقت دانشجویان با ""آگاه شدن دانشجویان به اینکه شغل آنها فقط درمان نیست"" (۱.۰۶±۳.۵۹) و ""آشنایی با اصول اخلاق و منش حرفه"" بود (۱.۰۱±۳.۵۳). کمترین نمره مربوط به ""عدم ارتباط استاد با دانشجو بعد از اتمام دوره"" (۱.۱۷±۳.۱۱) بود. در این حیطه میانگین هیچ یک از برون داده‌ها کمتر از ۳ نبود.

در نمره کلی بیشترین نمره ""ضرورت اجرای درس"" (۲.۸۲±۷.۵۲) و کمترین ""نحوه اجرای درس"" (۲.۵۶±۶.۸۹) را به خود اختصاص داد.

بحث و نتیجه گیری: درارزشیابی درس آداب مشخص شد که دانشجویان، این درس را ضروری دانسته اما فرایند اجرای آن نیاز به تغییراتی دارد. بعضی از فعالیت‌های این درس باید بازنگری شود و امکان تمرین مهارت عملی برای دانشجویان بیشتر فراهم گردد. به علاوه حضور دانشجویان در بالین و در جامعه باید ادامه پیدا کرده و انتخاب اساتید به درستی انجام شده است. از برون داده‌های بسیار مهم این درس آشنایی دانشجویان از بدو ورود به دانشگاه با شرح وظایفشان و همچنین اصول منش حرفه‌ای می‌باشد.

کلمات کلیدی: مدل CIPP، آداب پزشکی، دانشجویان پزشکی

چالش باز یابی هویت در مسیر شکل گیری هویت حرفه‌ای رزیدنت‌های جراحی در طول دوره دستیاری

سحرکرمی - لیلا ساداتی

دانشگاه ع. پ. البرز

مقدمه: رزیدنت‌ها در بدو ورود به اتاق عمل، با یک بحران هویتی مواجهه می‌شوند. آن‌ها که تا چندی پیش در نقش یک پزشک عمومی، دارای هویت حرفه‌ای شناخته شده‌ای بودند، در مواجهه با فرهنگ سینیور، جینیوری و سلسله مراتبی حاکم بر اتاق عمل، دچار یک آشفتگی روانشناختی در جهت تطابق هویت قبلی با وضعیت موجود و کسب هویت جدید می‌شوند. مطالعه حاضر در قالب یک مطالعه کیفی، به بررسی این چالش جدی دستیاران در دوره آموزشی آنها پرداخته است.

بیانگر واقعیت نباشد لذا پیشنهاد می‌شود که سطوح بازانديشي از روش‌ها و ابزارهای عملی مانند مواجهه با سناریو آموزشی یا یک موقعیت آموزش واقعی سنجیده شود."

کلمات کلیدی: بازانديشي، توانمندسازی، اعضای هیات علمی

بررسی وبژگی های مدرس بالینی اثربخش از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران در دوران پاندمی کرونا

منصور رنجبر - روزان صادقی محلی - نسیم قهرانی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: تدریس بالینی یکی از جنبه‌های مهم آموزش پرستاری است. بخش اعظمی از یادگیری‌های حرفه پرستاری در بالین صورت می‌گیرد. مدرسان بالینی نقش بسیار مهمی در موفقیت و کسب مهارت‌های حرفه‌ای دانشجویان پرستاری دارند. همه‌گیری کووید-۱۹ بزرگ‌ترین چالشی است که سیستم‌های آموزشی از جمله پرستاری در جهان با آن روبرو بوده‌اند. با توجه به مطالب ارائه شده بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری بعنوان فراگیرانی که در نظام آموزشی بالینی پرستاری در ارتباط مستقیم با این چالش‌ها در دوران پاندمی کرونا هستند، می‌تواند به‌عنوان منبع مهمی در جهت شناسایی ویژگی‌های مدرس بالینی اثربخش بخصوص در دوران کرونا عمل کند. تقویت ویژگی‌هایی که مورد توجه دانشجو بر اساس محیط یادگیری است می‌تواند به بهبود فرآیند یادگیری تدریس بالینی در دوران کرونا کمک کند و در نهایت منجر به ارتقاء ارائه خدمات سلامت به جامعه گردد. با توجه به اینکه در بحران پاندمی کرونا، آموزش بالینی پرستاری به علت وجود خطرات برای دانشجویان و اساتید نیاز به رویکرد جدید در دانشگاه علوم پزشکی مازندران می‌باشد و تاکنون خصوصیات و ویژگی‌های مدرس بالینی اثربخش در این دوران مورد سنجش قرار نگرفته است؛ لذا در این پژوهش، به بررسی خصوصیات مدرس بالینی اثربخش از دیدگاه دانشجویان پرستاری در دوران پاندمی کرونا خواهیم پرداخت.

روش اجرا: این پژوهش یک مطالعه توصیفی-مقطعی بود، جامعه مورد مطالعه شامل دانشجویان کارشناسی پرستاری که در حال گذراندن واحدهای کارآموزی در بیمارستانهای آموزشی هستند، بود. نمونه‌گیری بصورت سرشماری و ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته صالحی و همکاران در سال ۱۳۸۱ بود که با استفاده از روش دلفی و مصاحبه با دانشجویان پرستاری و مدرسین و نظر خواهی از کارشناسان و متخصصان و ادامه آن تا رسیدن به اتفاق نظر، تدوین و طراحی گردید. پرسشنامه

روش اجرا: در این مطالعه توصیفی مقطعی، سطح بازانديشي ۴۶ نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان در سال ۱۴۰۰ با استفاده از پرسش نامه محقق ساخته در طیف لیکرت ۵ تایی؛ همیشه، اغلب، گاهی، به ندرت و هرگز (کمترین امتیاز: ۱ و بیشترین امتیاز: ۵) به صورت خوداظهاری مشتمل بر سه بعد بازانديشي قبل از فعالیت (۷ گویه: تعیین اهداف روشن قبل از فعالیت، انتخاب راهکارهای مشخص قبل از شروع فعالیت برای رسیدن به هدف، استفاده از تجربیات هر کار برای برنامه ریزی و هدف گذاری کارهای بعد، ارزیابی افکار، توجه به نقاط قوت و ضعف خود، فکر کردن به راه حل‌های جایگزین برای حل مشکل)، حین فعالیت (۳ گویه: نظارت دائم بر عملکرد حین فعالیت، اصلاح عملکرد حین فعالیت، انجام کار درست حتی در صورت تعارض با منافع شخصی) و بعد از فعالیت (۱۱ گویه: فکر کردن در مورد چرایی رفتار صورت گرفته، مقایسه قضاوت‌های خود با دیگران، فکر کردن به نتایج رفتار پس از فعالیت، فکر کردن به منشأ رفتارهای سر زده از خود، ارزیابی یک فعالیت پس از انجام آن، در نظر گرفتن تشویق یا تنبیه متناسب با ارزیابی صورت گرفته پس از فعالیت، مهم بودن ارزیابی کارهای انجام شده، دیدن یک تجربه از زوایای مختلف، علاقمندی به بحث در مورد نقطه نظرات خود توسط دیگران، استقبال از بازخورد دیگران در مورد عملکرد شخصی) مورد ارزیابی قرار گرفت. داده‌ها از طریق آمار توصیفی و آزمون‌های تحلیلی ضریب همبستگی، one way ANOVA، t-test مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین سن شرکت کنندگان ۴۰.۲۲ سال بود که نیمی از آن‌ها مرد و ۸۰.۴٪ استادیار بودند. تنها ۸.۷٪ مدرک کارشناسی ارشد داشتند و بقیه دکتری و بالاتر. کمترین میزان سابقه کار به عنوان عضو هیات علمی صفر (جدیدالورود) و بیشترین میزان ۲۷ سال بود. میانگین مهارت بازانديشي اعضای هیات علمی (4.09 ± 0.44) بود که بازانديشي بعد از فعالیت به طور غیر معناداری کمترین امتیاز (4.01 ± 0.48) را نسبت به دو حیطة قبل (4.19 ± 0.47) و حین (4.18 ± 0.55) داشت. تشویق یا تنبیه خود متناسب با ارزیابی از خود بعد از انجام یک فعالیت "" و "" علاقه به بحث در مورد نقطه نظرات خود توسط دیگران "" و "" مقایسه قضاوت‌های خود با قضاوت‌های دیگران ""، به ترتیب با امتیاز ۳.۵۰، ۳.۵۹ و ۳.۶۳ از بعد بازانديشي بعد از تجربه، همچنین "" فکر کردن به راه حل‌های جایگزین "" از حیطة بازانديشي قبل از فعالیت با امتیاز ۳.۹۶ کمترین نمره را داشتند. بین سابقه کار، مرتبه علمی و جنسیت با مهارت بازانديشي ارتباط معناداری وجود نداشت.

بحث و نتیجه گیری: در این پژوهش سطح مهارت بازانديشي اعضای هیات علمی بر اساس خود اظهاری آنان بالا بود، اما شاید این نتیجه

مشمول بر ۵۶ سؤال در پنج حیطة، بصورت ۸ سؤال برای ویژگی حرفه‌ای، ۱۶ سؤال برای ویژگی ارتباطی، ۷ سؤال برای ویژگی ارزشیابی، ۱۱ سؤال برای ویژگی شخصی و ۱۴ سؤال برای ویژگی تدریس، با مقیاس رتبه‌بندی تکرار زمانی ۱ تا ۷ (۱ به معنی کاملاً مخالف و ۷ به معنی کاملاً موافق) تدوین شد، بعلاوه اطلاعات بیوگرافی شامل سن، جنس نیز مورد بررسی قرار گرفت. روایی و اعتبار محتوایی پرسشنامه نیز قبلاً در مطالعاتی که مورد استفاده قرار گرفت تأیید شد. جهت رعایت اصول اخلاقی پژوهش، شرکت نمونه‌ها در طرح کاملاً داوطلبانه صورت گرفت و توضیحات لازم در مورد طرح، چگونگی استخراج و ارائه اطلاعات، محرمانه بودن اطلاعات فردی، عدم نیاز به درج نام و نام خانوادگی و سایر نکات اخلاقی به داوطلبان محرمانه خواهد بود. تکمیل و عودت پرسشنامه‌ها به منزله تمایل و رضایت از مشارکت در طرح در نظر گرفته می‌شود.

معیار ورود به مطالعه کلیه دانشجویان پرستاری ترم ۷ و ۸ که در حال گذراندن کارورزی در بیمارستان‌ها بودند بود و معیار خروج از مطالعه دانشجویان غیر از ترم هفت و هشت می‌باشد و نیز عدم پاسخدهی به بیش از ۶۰ درصد سؤالات پرسش نامه بود. محیط انجام مطالعه دانشکده پرستاری مامایی نسبیبه ساری دانشگاه علوم پزشکی مازندران بود، برای تحلیل داده‌ها از آزمون تک نمونه‌ای t ، آزمون t مستقل استفاده شد. سطح معنی‌داری "P"

یافته‌ها:

میانگین کل مولفه‌های مدرس بالینی اثربخش از دیدگاه دانشجویان ($5/0 \pm 33/95$) بالاتر از حد متوسط می‌باشد. از دیدگاه دانشجویان، مولفه ویژگی‌های شخصی ($5/1 \pm 38/09$) بالاترین میانگین و ویژگی‌های حرفه‌ای ($5/1 \pm 26/1$) پایین‌ترین میانگین را به خود اختصاص داده است. داده‌های جدول بیانگر آن است که بین دیدگاه دانشجویان دختر و پسر ($\alpha = 0/05$) تفاوت معناداری ($p = 0/046$) نسبت به برآیند ویژگی‌های مدرس بالینی اثربخش از دیدگاه دانشجویان وجود دارد. از دیدگاه دانشجویان دختر و پسر بین ویژگی‌های حرفه‌ای ($p = 0/957$)، ارتباطی ($p = 0/60$) و تدریس ($p = 0/105$) یک مدرس اثربخش تفاوت معناداری وجود ندارد و تفاوت اصلی دیدگاه این دو گروه، در ویژگی‌های شخصی ($p = 0/021$) و ویژگی‌های ارزشیابی ($p = 0/015$) یک مدرس بالینی اثربخش می‌باشد. داده‌های جدول بیانگر آن است که بین دیدگاه دانشجویان ترم هفت و هشت ($\alpha = 0/05$) تفاوت معناداری ($p = 0/495$) نسبت به برآیند ویژگی‌های مدرس بالینی اثربخش از دیدگاه دانشجویان وجود ندارد. همچنین در این بررسی

مشخص گردید از دیدگاه دانشجویان ترم هفت و هشت بین ویژگی‌های ارتباطی ($p = 0/566$)، ارزشیابی ($p = 0/578$)، شخصی ($p = 0/613$) و تدریس ($p = 0/091$) یک مدرس اثربخش تفاوت معناداری وجود ندارد و تفاوت اصلی دیدگاه این دو گروه، در ویژگی‌های حرفه‌ای ($p = 0/017$) یک مدرس بالینی اثربخش می‌باشد.

نتیجه‌گیری: کلیه ویژگی‌های مدرسین بالینی اثربخش در وضعیت نسبتاً مطلوب قرار داشت و مورد تأیید دانشجویان قرار گرفت. پیشنهاد می‌شود ویژگی‌های مدرسین بالینی اثربخش در کلیه رشته‌های بالینی مورد توجه و بررسی قرار گیرد.

کلمات کلیدی: تدریس اثربخش، دانشجویان پرستاری، مدرسین بالینی

ارزشیابی آزمون صلاحیت بالینی کارورزان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از نقطه نظر دانشجویان

رضا شکرریز فومنی - کامبیز عباچی زاده - عدرا رنجبر - فاطمه درخشان نیا

دانشگاه ع. پ. شهید بهشتی

مقدمه: آزمون مهارت‌های بالینی به روش ساختارمند عینی بالینی (Objective Structured Clinical Examination-OSCE) یا آسکی با تأکید بر مهارت‌های ارتباطی، تصمیم‌گیری بالینی مبتنی بر اخذ شرح حال و معاینه فیزیکی و انجام مهارت‌های عملی تشخیصی درمانی برگزار می‌شود. این مطالعه با هدف ارزیابی این آزمون در دانشجویان پزشکی شهید بهشتی از نقطه نظر دانشجویان انجام شد.

روش اجرا: در این مطالعه با طراحی توصیفی مقطعی با استفاده از پرسشنامه به کار رفته در مطالعه امینی و همکاران (۲۰۰۵)، در آزمون برگزار شده در مرداد ۱۴۰۰ در دانشکده پزشکی شهید بهشتی، نظرات ۵۶ نفر از کارورزان پزشکی در مورد ۱۵ آیتم پرسشنامه که به صورت «موافق-مخالف-نظری ندارم» طراحی شده و روایی و پایایی آن تأیید شده بود، اخذ گردید. نتایج با آماره‌های توصیفی به صورت فراوانی و درصد در مورد هر آیتم ارائه گردید.

یافته‌ها: نشان داد که از نظر ۴۳ نفر از دانشجویان (۷۶/۸ درصد)، عملکرد بیمارنا مناسب بود. ۴۵ نفر (۸۰/۴ درصد) آزمون را فرصتی برای یادگیری می‌دانستند. ۴۵ نفر (۸۰/۴ درصد) موافق توالی منطقی و مناسب ایستگاه‌ها

روش اجرا: این پژوهش مقطعی با ترکیبی از روش‌های کمی و کیفی اجرا شد. از ابزار مصاحبه، فوکوس گروپ، مشاهده، بررسی مستندات، پانل متخصصان در این پژوهش استفاده شد. جامعه پژوهش اساتید کلیه اساتید دانشکده علوم پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد بودند که در طول دوره مطالعه دروس خود را به صورت مجازی ارائه داده‌اند (۳۲ نفر). مراحل اقدام پژوهی برای انجام این پژوهش بکار گرفته شد که شامل برگزاری جلسات فوکوس گروپ جهت شناسایی مسئله و ذینفعان اصلی بود، سپس برنامه ریزی برای حل مسئله با شرکت متخصصان، گردآوری و تفسیر داده‌های مورد نیاز برای تصمیم‌گیری که منجر به تدوین ابزار ارزشیابی شامل ۳ چک لیست: خوداظهاری اساتید، گزارش سامانه نوید و نظرسنجی از دانشجویان و مدیر گروه بود که روایی این شاخص‌ها به روش کیفی و کمی (سنجش CVR و CVI) محاسبه و تأیید شد، روش گردآوری داده‌ها از اساتید به صورت ایمیل و از دانشجویان به صورت تماس تلفنی بود. به شاخص‌های تعیین شده وزن‌های اختصاص داده شد. اجرای تصمیم و نهایتاً ارزیابی و بازخورد تصمیم اجرا شده مرحله آخر بود که در این مرحله، با استفاده از شاخص‌های تدوین شده به ارزشیابی اساتید دانشکده علوم پیراپزشکی در انتهای دو ترم متوالی پرداخته شد و گزارشات در جلسه شورای آموزشی دانشکده به مدیران گروه‌ها بازخورد داده شد.

یافته‌ها: نتیجه برگزاری جلسات فوکوس گروپ و پانل متخصصان با اساتید و متخصصان آموزش مجازی و سنجش روایی چک لیست‌های پیشنهاد شده منجر به تدوین چک لیستی ۱۰۰ امتیازی گردید شامل بررسی گزارش سامانه نوید (۳۰ امتیاز) شامل وجود حداقل یک مورد در هر یک از زمینه‌های تالار گفتگو/آزمون میان‌ترم/تکلیف/کوئیز از اساتید و تعداد فایل‌های بارگزاری شده متناسب با تعداد جلسات مجازی برگزار شده، خوداظهاری استاد (۳۰ امتیاز) شامل بارگزاری مباحث کلاسی به صورت درس الکترونیک در سامانه نوید: در فرمت‌های اسلاید، اسلاید صداگذاری شده، فیلم، یا برگزاری وبینار بود که به صورت درصد استفاده از این فایل‌ها از کل فایل‌های بارگذاری شده امتیاز دهی گردید. ارزشیابی دانشجویان (۱۵ امتیاز) شامل میانگین امتیاز ارزشیابی دانشجویان از استاد مربوطه در سامانه سپید و میانگین امتیاز نظرسنجی از دانشجویان برتر و نماینده کلاس (۱۵ امتیاز) (شامل رضایت از بارگزاری به موقع فایل‌ها، استفاده از محتوای استاندارد، ارزشیابی مستمر، ارتباط مؤثر با دانشجو و...) بود. امتیاز مدیر گروه مربوطه در مورد عملکرد استاد در حیطه آموزش مجازی در طول ترم نیز از ۱۰ نمره محاسبه گردید. به طور کلی در سال مورد بررسی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ میانگین امتیاز اساتید دانشکده در قسمت گزارشات سامانه نوید ۲۳ از ۳۰، در نظرسنجی از دانشجویان ۲۵، در خوداظهاری ۲۹ و در نظرسنجی از مدیر گروه ۹۰۷۰ بود. همچنین میانگین امتیاز کل اساتید

بودند. ۴۵ نفر (۸۰/۴ درصد) وظایف مورد سؤال را منصفانه و مناسب می‌دانستند. ۴۴ نفر (۷۸/۸ درصد) دستورالعمل‌ها را شفاف و بدون ابهام می‌دانستند. از نظر ۵۲ نفر (۹۲/۹ درصد)، فضای فیزیکی برگزاری آزمون مناسب نبود. ۴۹ نفر (۸۷/۵ درصد) زمان هر ایستگاه را کافی می‌دانستند. ۴۰ نفر (۷۱/۴ درصد) وظایف خواسته شده در هر ایستگاه را بر اساس آموخته‌های قبلی می‌دانستند. از نظر ۴۵ نفر (۸۰/۴ درصد) قبل از آزمون، اطلاعات مورد نیاز به دانشجو داده شده بود. از نظر ۴۸ نفر (۸۵/۷ درصد)، آزمون محدوده وسیعی از مهارت‌های بالینی را پوشش داد. از نظر ۴۴ نفر (۷۸/۶ درصد)، آزمون نقاط ضعف یادگیری دانشجو را مشخص می‌کرد. ۴۷ نفر (۸۳/۹ درصد) آزمون را استرس آور می‌دانستند. ۵۱ نفر (۹۱/۱ درصد) برگزاری آزمون را خوب و سازماندهی شده می‌دانستند. از نظر ۵۰ نفر (۸۹/۳ درصد) آزمون محدوده قابل قبولی از دانش حرفه‌ای را در بر می‌گرفت و ۴۷ نفر (۸۳/۹ درصد) آزمون را برای سنجش و مقایسه صلاحیت بالینی کارورزان، منصفانه می‌دانستند.

بحث و نتیجه‌گیری: بر اساس نظرات دانشجویان، سازماندهی و برگزاری آزمون در شرایط بسیار مطلوب، محتوای علمی آزمون، در شرایط مطلوب بودند. حال آنکه محیط آزمون را پر استرس می‌دانستند که لازم است اقداماتی قبل از آزمون مانند آشنایی اولیه با محیط آزمون، صحبت اولیه توسط مسئولین آزمون و ... انجام گیرد. عملکرد بیمار نما نیز می‌بایست با تمهیداتی مثل آموزش و توجیه، در شرایط مطلوب قرار گیرد."

کلمات کلیدی: مهارت‌های بالینی، آسکی، کارورزان پزشکی، ارزشیابی

ارزشیابی عملکرد آموزش مجازی اساتید در دانشکده علوم پیراپزشکی مشهد

سمیه فضائی - ساراخادمی - مهدی یوسفی - الهام شمسیان - تکتیم مالکی -

محسن اسدی نژاد

دانشگاه ع. پ. مشهد

مقدمه: با توجه به شیوع کرونا از سال ۲۰۱۹ اکثر مراکز آموزشی و دانشگاه‌ها به سمت آموزش مجازی سوق داده شدند. ضرورت اطمینان از کیفیت و کمیت آموزش ارائه شده در این دوران از دغدغه‌های مدیران آموزش کشور بوده است. لذا هدف از این مطالعه طراحی و اجرای مدل ارزشیابی عملکرد آموزش مجازی اساتید در دانشکده علوم پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد بود.

حدود ۸۸ از ۱۰۰ بود. میانگین امتیازات ترم دوم بیشتر از ترم اول بود. بیشترین امتیاز در سال مورد بررسی متعلق به گروه‌های شنوایی سنجی، کاردرمانی و گفتاردرمانی با امتیاز بالای ۹۰ بوده است. کمترین امتیاز متعلق به گروه‌های مددکاری اجتماعی، بینائی سنجی و علوم آزمایشگاهی می‌باشد و البته قابل ذکر است که حداقل امتیاز که مربوط به گروه مددکاری اجتماعی می‌باشد بالای ۸۱ امتیاز از ۱۰۰ می‌باشد که جزو سطح بندی امتیازات همچنان عالی می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری: نتایج حاصل از اجرای پایش عملکرد اساتید در ابتدا و انتهای ترم سبب دستیابی به داده‌های شفاف و عینی از عملکرد اساتید از ابعاد مختلف آموزشی و از منابع مختلف موثق شامل خود اظهاری، دانشجویان، مدیران گروه‌ها، سامانه نوید گردید. نتایج نشان دهنده کسب امتیاز قابل قبول و خوب برای اساتید در دانشکده علوم پیراپزشکی بود، که در ترم دوم امتیاز کسب شده افزایش داشت که نشان دهنده آمادگی بیشتر اساتید برای ارائه دروس مجازی طبق اصول تعریف شده بود. با توجه به اهمیت ارزشیابی مستمر اساتید و ارائه بازخوردهای منظم پیشنهاد می‌شود انجام ارزشیابی دوره‌ای اساتید و ارائه بازخورد به آن‌ها ادامه یابد.

کلمات کلیدی: ارزشیابی، اساتید، آموزش مجازی

بررسی رضایتمندی کارورزان از دوره ۲۸ روزه طب اورژانس در دانشگاه علوم پزشکی مشهد

الناز وفادار مرادی - سیدمجید صدرزاد - سیدمحمد موسوی

دانشگاه ع. پ. مشهد

مقدمه: در طی چند دهه اخیر، آموزش پزشکی مانند ارائه خدمات بهداشتی با کیفیت به موضوعی مورد توجه تبدیل شده است. پزشکی ترکیبی از علم و هنر است، اگر آموزش منجر به یادگیری مناسب نگردد لذا امکان پرورش مهارت‌های بالینی وجود ندارد. در بخش‌های بالینی هدف نهایی کسب تبحر کافی در برخورد با بیمار می‌باشد. در دوره پزشکی عمومی، دوره کارورزی از مهم‌ترین مراحل آموزش بالینی است و عوامل متعددی بر نتایج استراتژی‌های آموزش تأثیر می‌گذارد. یکی از مهم‌ترین این عوامل رضایتمندی دانشجویان از آموزش‌های ارائه شده می‌باشد. رضایتمندی دانشجویان منجر به بهبود عملکرد، افزایش اعتماد به نفس و نیز موفقیت‌های آن‌ها در مراحل بعدی آموزش می‌باشد ما این مطالعه را با هدف تعیین میزان رضایتمندی کارورزان از دوره ۲۸ روزه طب اورژانس

طراحی کردیم تا بر اساس آن بتوانیم برای آموزش بهتر در آینده نیز تصمیم گیری کنیم.

روش اجرا: این مطالعه توصیفی- مقطعی بر روی کارورزان طب اورژانس، در سال ۱۴۰۰ در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، اجرا شده است. این دوره ۲۸ روزه است و از دوره‌های ضروری برای کارورزان می‌باشد. کارورزان در این دوره در ۳ مرکز آکادمیک شامل بیمارستان امام رضا (ع)، بیمارستان قائم (عج) و بیمارستان شهید هاشمی نژاد آموزش می‌بینند. کلیه کارورزان پس از اتمام دوره طب اورژانس پرسشنامه طراحی شده پژوهشگر ساخته را که به تأیید ۷ نفر از اساتید طب اورژانس رسیده و روایی صوری و محتوایی تأیید گردید، تکمیل نمودند. پایایی پرسشنامه با روش بازآزمایی با ضریب همبستگی ۰.۷۶ تأیید شد.

کرایتریای ورود در این مطالعه شامل کلیه کارورزان که این دوره را به اتمام رسانده‌اند و کرایتریای خروج شامل کارورزانی که قبلاً این دوره را گذرانده‌اند و یا کارورزانی که در هر یک از کارگاه‌های برگزار شده غیبت داشته‌اند، می‌باشد. پرسشنامه شامل دو قسمت اطلاعات دموگرافیک و رضایتمندی بود، و کارورزان سؤالات را بر اساس مقیاس لیکرت ۵ تایی (۵ خیلی خوب، ۴ خوب، ۳ متوسط، ۲ بد، ۱ خیلی بد) تکمیل کردند. در پایان این پرسشنامه موافقت آنان برای افزایش طول دوره به ۲ ماه نیز مورد ارزیابی قرار گرفت. برنامه آموزشی گروه طب اورژانس در طول انجام این طرح تحقیقاتی ثابت بوده است. پرسشنامه به صورت آنلاین برای همکاران ارسال شد و پس از تکمیل آن، آنالیز اطلاعات با استفاده از نرم افزار SPSS ورژن ۲۵ انجام شد.

با توجه به پاندمی کرونا و عدم امکان برگزاری حضوری کارگاه‌ها، لذا نظر سنجی در دوره‌هایی انجام شد که کلیه کارگاه‌ها به روش حضوری برگزار می‌شدند.

یافته‌ها: در مجموع ۸۴ کارورز در این مطالعه همکاری داشتند که ۳۷ نفر (۴۴٪) مذکر و ۴۷ نفر (۵۶٪) خانم بودند. در این بین بیشترین امتیاز مربوط به نظارت قاطع برای جلوگیری از واگذاری کشیک‌ها با ۶۵ مورد (۷۷٪/۴) موافق بود و کمترین امتیاز مربوط به آموزش ایمنی و آموزش به بیمار با ۹ مورد (۱۰٪/۷) موافق بود. از کارگاه‌های آموزشی برگزار شده، بیشترین رضایت از احیا پایه بالغین با ۶۴ مورد (۷۶٪/۱) موافق بود.

ما جهت بررسی بهتر، موافقت کارورزان با افزایش طول دوره کارورزی را با چندمین ماه دوره آن‌ها به طور جداگانه مقایسه کردیم. این مقایسه نشان داد که کارورزانی که در شش ماهه سوم کارورزی هستند، بیشتر موافق با

افزایش طول دوره نسبت به کارورزان شش ماهه اول و دوم می‌باشند اما آزمون اماری تفاوت اماری معناداری را بین سه گروه نشان نداد ($p:0.11$)

بحث و نتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشان دهنده رضایتمندی بالای ۵۰٪ فراگیران از دوره اورژانس و کارگاه‌های برگزار شده، سرفصل‌های آموزشی ارائه شده و آموزش اثر بخش در این دوره بود. علیرغم کشیک‌های پراسترس و پرازدحام، ولی نتایج نظر سنجی ما نشان داد که بیش از ۵۰٪ از فراگیران حتی موافق با افزایش طول این دوره آموزشی می‌باشند. مطالعات نظر سنجی دانشجویان راهی مؤثر جهت شناخت نیازهای آن‌ها می‌باشد و از این طریق می‌تواند خدمات آموزشی بهتری به فراگیران ارائه کرد. با توجه به کمترین میزان رضایت (۵۱٪) از آموزش‌های ارائه شده در مبحث آموزش به بیمار و ایمنی، این مبحث به سرفصل‌های آموزشی در دوره اضافه گردید.

کلمات کلیدی: رضایتمندی، دانشجویان، اورژانس، آموزش

ارتقای شیوه اجرا و ارزشیابی کارآموزی در عرصه کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی دانشگاه علوم پزشکی لرستان

محمد حسن ایمانی نسب - فاطمه بستامی - ثریا نورایی مطلق

دانشگاه ع. پ. لرستان

مقدمه: کارآموزی در عرصه در دستیابی دانشجویان به توانمندی‌های حرفه‌ای نقش اساسی دارد. برنامه‌ریزان حیطه آموزشی باید بکوشند تا با مساعد کردن زمینه برای استفاده بهینه از منابع موجود، شرایطی را فراهم سازند که دانشجویان بتوانند دانش و مهارت لازم را برای حرفه آینده خود کسب نمایند. استفاده از ارزشیابی کارآمدترین روش برای بهبود کیفی آموزش است. روش‌های متعددی برای ارزشیابی وجود دارد. گزارش کارآموزی به دلیل مطالب غیرضروری و یا کم اهمیت، باعث اتلاف زیادی از وقت و هزینه می‌شود. با توجه به اهمیت موضوع می‌بایست در شیوه اجرا و ارزشیابی کارآموزی در عرصه بازنگری شود تا از حالت سنتی خارج شده و تا حد امکان بهبود یابد. لذا فرآیند حاضر با هدف نوآوری در ارتقاء شیوه اجرا و ارزشیابی کیفیت کارآموزی در عرصه دانشجویان رشته بهداشت عمومی در راستای توسعه کیفی آموزش طراحی و اجرا شد.

روش اجرا: این مطالعه به روش بحث گروهی متمرکز و بارش افکار با مشارکت اعضای هیات علمی گروه بهداشت عمومی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی لرستان از سال ۱۳۹۶ تا سال ۱۳۹۸ انجام شد. در

این فرایند طی سه مرحله سرفصل‌ها، مهارت‌های مورد نیاز و محورهای ارزشیابی به‌طور عینی مشخص شدند. در مرحله اول، سرفصل‌های موجود براساس ارتباط موضوعی به ۱۷ سرفصل مجزا تقسیم و وزن هر یک از آنها به‌صورت واحد درسی تعیین شد. برای تعیین وزن هر یک از سرفصل‌ها، ابتدا هر یک از اعضای گروه وزن مورد نظر خود را پیشنهاد دادند و سپس از طریق بحث و اجماع، وزن هر یک از سرفصل‌ها نهایی شد. در مرحله دوم، مهارت‌های مورد انتظار دانش‌آموختگان کارشناسی بهداشت عمومی با استفاده از روش بارش افکار شناسایی شد. مهارت‌های شناسایی شده به لاگ بوک تبدیل شد. در پایان هر ترم تحصیلی لاگ بوک بر اساس پیشنهادات دانشجویان، اساتید کارآموزی و مسئولین مراکز بهداشتی، درمان ارزشیابی شده و محتوای آن ارتقاء یافت. در مرحله سوم، محورهای ارزشیابی کارآموزی در عرصه با استفاده از روش بارش افکار در قالب هفت محور شناسایی شد. برای تعیین نمره هر یک از محورهای ارزشیابی، ابتدا هر یک از اعضای گروه نمره مورد نظر خود را پیشنهاد و از طریق بحث و اجماع، نمرات نهایی شدند.

یافته‌ها: ۱۷ سرفصل شناسایی شده عبارتند از: واکسیناسیون، ساختار و مدیریت نظام سلامت، آموزش بهداشت، بهداشت باروری، سلامت مادران، سلامت کودکان، بهداشت روان، تغذیه، کمک‌های اولیه، بهداشت مدارس، بهداشت دهان و دندان، مبارزه با بیماری‌های واگیر، مبارزه با بیماری‌های غیر واگیر، بهداشت سالمندان، بهداشت محیط و برنامه ریزی، پایش و ارزشیابی. تعداد مهارت‌های شناسایی شده مندرج در لاگ بوگ ۱۷۸ بود. هفت محور ارزشیابی عبارتند از: مشارکت عملی در عرصه، ارزشیابی از طریق لاگ بوک، گزارش موردی، کنفرانس دستورالعمل، امتحان کتبی، اخلاق حرفه‌ای و ارزشیابی مسوول مرکز بهداشتی، درمانی.

بحث و نتیجه گیری: با اجرای این فرایند، اهمیت و وزن نسبی هر یک از سرفصل‌ها و محورهای ارزشیابی برای اساتید کارآموزی، کارآموزان و مسوولین مراکز بهداشتی، درمانی مشخص شد. دانشجویان، دوره کارآموزی در عرصه را با آگاهی از مهارت‌های مورد انتظار شروع می‌کنند و ارزشیابی پایان دوره برای اساتید کارآموزی عینی‌تر شده است. مطالعه حاضر، بهترین ابزار شناخته شده برای ارزیابی توانمندی‌های مهارتی دانش‌آموختگان کارشناسی بهداشت عمومی (لاگ بوک) را به دست می‌دهد، باعث هدفمندی تلاش دانشجویان به سمت یادگیری مهارت‌های مورد انتظار شده و همچنین هدفمندی تلاش اساتید کارآموزی به سمت یادهی مهارت‌های مورد انتظار را فراهم می‌کند. لذا در کل می‌توان گفت فرایند حاضر به بهبود آمادگی دانش‌آموختگان کارشناسی بهداشت عمومی برای ورود به بازار کار منجر شده و زمینه ارائه خدمات پیشگیری اثربخش به منظور ارتقاء سلامت آحاد جامعه را فراهم آورده است.

کلمات کلیدی: کارآموزی در عرصه، لاگ بوک، دانشجو، بهداشت عمومی

ارزیابی محیط آموزشی در مانگاههای مراکز آموزشی درمانی دانشگاه علوم پزشکی قزوین

افسانه یخ فروشها - امیر امین - منیرالسادات میرزاده

دانشگاه ع. پ. قزوین

مقدمه: امروزه آموزش سرپایی در آموزش پزشکی به دلیل کاهش مدت زمان بستری در بیمارستان و تغییر ارائه خدمات سلامت مورد توجه ویژه‌ای قرار گرفته است زیرا آموزش سرپایی با فراهم کردن محیطی مناسب جهت مواجهه فراگیران با بیماران دست اول و متنوع برای آموزش صلاحیت‌های حرفه‌ای دانشجویان پزشکی از خصوصیات منحصر به فرد برخوردار شده است. علیرغم اهمیت این نوع آموزش، شواهد معرف این است که برگزاری این نوع آموزش، دارای واریانس متفاوتی است. لذا شناخت چالش‌ها در بهبود کیفیت این نوع آموزش نقش اساسی دارد. لذا مطالعه جاری با هدف شناسایی کیفیت آموزش سرپایی از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی قزوین انجام شد.

روش اجرا: در این پژوهش مقطعی، ۵۰ نفر از کارورزان دانشگاه علوم پزشکی قزوین پرسشنامه ACLEEM (در مطالعات قبلی در ایران روا و پایا شده بود) را که شامل پنجاه سؤال در ۸ حیطه جهت ارزیابی وضعیت درمانگاه‌های ۸ بخش داخلی، جراحی، کودکان، زنان، روان پزشکی، عفونی، پوست و ENT تکمیل نمودند. حیطه‌ها شامل توانمندی اساتید بالینی (۱۲ سؤال با ۴۸ امتیاز)، فعالیت در عرصه بالینی و مراقبت از بیمار (۱۱ سؤال با ۴۴ امتیاز)، تخصیص وقت برای فعالیتهای غیر بالینی (۵ سؤال با ۲۰ امتیاز)، زیر ساخت (۶ سؤال با ۲۴ امتیاز)، مهارت‌های بالینی (۶ سؤال با ۲۴ امتیاز)، سنجش و بازخورد (۴ سؤال با ۱۶ امتیاز)، اطلاعات، ارتباطات و فناوری (۳ سؤال با ۱۲ امتیاز) و نظارت بالینی (۳ سؤال با ۱۲ امتیاز) که در قالب ۰ تا ۲۰۰ امتیاز و در چهار گروه به صورت نامطلوب (۰-۵۰)، نیمه مطلوب (۵۱-۱۰۰)، مطلوب (۱۰۱-۱۵۰) و بسیار مطلوب (۱۵۱-۲۰۰) نمره گذاری شدند

یافته‌ها: در بین ۵۰ کارورز شرکت‌کننده در پژوهش حاضر، اکثریت آنها (۶۶٪) زن بودند. در مجموع ۸۰٪ آنها مجرد بودند. میانگین سنی آنها نیز ۲۰.۱۴ ± ۲۵.۶ بود میانگین نمره کل پرسشنامه ACLEEM در تمام بخش‌ها ۱۱۰.۵ محاسبه شد که در طبقه بندی مطلوب گزارش گردید.

بیشترین میانگین امتیاز ۱۵.۳ از ۲۴ (۶۳.۷۵٪) از حداکثر نمره) به حیطه مهارت‌های بالینی اساتید اختصاص یافت که در این حیطه بخش روانپزشکی بیشترین میانگین نمره را به خود اختصاص داد سپس به ترتیب بیشترین میانگین‌ها مربوط به حیطه‌های توانمندی اساتید بالینی با (۵۹.۳۷٪) از حداکثر نمره)، فعالیت در عرصه بالینی و مراقبت از بیمار (۵۶.۱۳٪) از حداکثر نمره) و تخصیص وقت برای فعالیت‌های غیر بالینی (۵۴.۵٪) بود. کمترین میانگین امتیاز در بین حیطه‌ها در مطالعه جاری مربوط به حیطه نظارت بالینی (۴۵٪) بود. در میان ۸ بخش ارزیابی شده در مطالعه جاری، وضعیت ۶ بخش آموزشی مطلوب گزارش شد و تنها دو بخش آموزشی وضعیت نیمه‌مطلوب داشتند. در بخش‌های داخلی، کودکان، زنان، پوست و ENT دیدگاه کارورزان متأهل از نظر نمره کل ارزیابی به طور معنی‌داری نسبت به کارورزان مجرد منفی‌تر بود.

بحث و نتیجه گیری: در نهایت می‌توان این‌گونه نتیجه‌گیری کرد که با وجود کمبودها و ضعف‌ها، در حیطه‌های نظارت بالینی، ارتباطات، اطلاعات و فن‌آوری، سنجش و بازخورد و زیرساخت آموزش سرپایی برگزار شده در برخی بخش‌های آموزشی، وضعیت کلی آموزش سرپایی از دیدگاه کارورزان، مطلوب ارزیابی شده لذا توصیه می‌شود مطالعات بعدی با هدف ارزیابی کیفیت آموزش در مانگاه‌های از دیدگاه اساتید و بیماران نیز در سطح دانشگاه علوم پزشکی قزوین صورت بگیرد.

کلمات کلیدی: آموزش در مانگاه‌های، آموزش پزشکی، ارزیابی

مقایسه دیدگاه‌های اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی به اخلاق در تدریس در دانشگاه علوم پزشکی مازندران

دکتر فروزان صادقی محلی - دکتررقیه ولی پور خواجه غیائی - دکتر سمیه اکبری فارمد

دانشگاه ع. پ. مازندران دانشگاه ع. پ. شهید بهشتی

مقدمه: تدریس و آموزش نیازمند ملاحظات اخلاقی است. از این رو مطالعه حاضر با هدف رویکرد مقایسه‌ای به اخلاق حرفه‌ای تدریس از دیدگاه اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی مازندران صورت گرفت.

روش اجرا: مطالعه حاضر توصیفی-مقطعی است. جامعه مورد مطالعه شامل کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی و مدرسان آنها در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ بود که ۲۸۴ نفر از آنها دانشجوی تحصیلات تکمیلی و ۴۲ نفر

بهداشت عمومی در دانشگاه علوم پزشکی گلستان با استفاده از الگوی CIPP طرح‌ریزی شده است.

روش اجرا: این مطالعه طولی با رویکرد توصیفی و تحلیلی بر روی ۳۲ دانشجوی کارشناسی رشته بهداشت عمومی پیوسته و ناپیوسته دارای واحد کارآموزی و شش مربی کارآموزی در دانشکده بهداشت عمومی دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۱۳۹۸ انجام شد. کلیه این افراد به صورت تمام‌شماری وارد مطالعه شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این مطالعه پرسشنامه‌ای روا و پایایی شده شامل دو بخش، برگرفته از مطالعه مظلومی محمودآباد و همکاران بود که با استفاده از چک لیست الگوی ارزشیابی CIPP تهیه شد که چک لیست پذیرفته شده در سطح بین‌المللی می‌باشد. بخش اول مشخصات دموگرافیک، شامل سه سؤال در رابطه با اطلاعات فردی مانند سن، جنس و وضعیت تأهل و بخش دوم شامل ۵۵ سؤال برای ارزشیابی برنامه کارآموزی براساس الگوی CIPP در چهار فاز (زمینه، درون‌داد، فرآیند و محصول) بود. این پرسشنامه در کلیه فازهای مطالعه، بین کلیه دانشجویان و مربیان توزیع شده و بعد از جمع‌آوری اطلاعات، کلیه مراحل تحلیل با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ انجام شد. از روش‌های آمار توصیفی برای داده‌های کمی و کیفی (میانگین، انحراف معیار، تعداد و درصد)، آزمون کولوموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها و آزمون تی مستقل برای بررسی تفاوت میانگین‌ها در گروه‌ها استفاده گردید. سطح معنی داری ($P < 0.05$) از نظر آماری معنی‌دار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: از کل ۳۲ دانشجوی شرکت‌کننده در این مطالعه، ۸ نفر (۲۵ درصد) مرد و ۲۴ نفر (۷۵ درصد) زن بودند. میانگین سنی کل دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه $22/94 \pm 9/60$ بود که ۸ نفر (۲۵ درصد) از آنان مجرد و ۲۴ نفر (۷۵ درصد) متأهل بودند و از نظر وضعیت محل سکونت ۳۱ نفر (۹۶/۹ درصد) غیر خوابگاهی و تنها ۱ نفر (۳/۱ درصد) خوابگاهی بودند. ۱۰ نفر (۳۱/۳ درصد) دانشجویان کارشناسی پیوسته و ۲۲ نفر (۶۸/۸ درصد) از دانشجویان کارشناسی ناپیوسته بودند. مربیان شرکت‌کننده در این مطالعه ۶ نفر بودند که ۵ نفر (۸۳/۳ درصد) مرد و ۱ نفر (۱۶/۷ درصد) زن بودند. میانگین سنی آنها $41/80 \pm 9/15$ بود که ۱ نفر (۱۶/۷ درصد) مجرد و ۵ نفر (۸۳/۳ درصد) متأهل بودند. ۲ نفر (۳۳/۳ درصد) دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و ۴ نفر (۶۶/۷ درصد) تحصیلات دکتری تخصصی داشتند. بین دیدگاه دانشجویان پیوسته و ناپیوسته و همچنین دیدگاه دانشجویان و مربیان برنامه کارآموزی در ارزیابی کیفیت برنامه کارآموزی در فازهای مطالعه تفاوت معناداری وجود نداشت ($P > 0.05$). دریافت بازخورد از دانشجویان، نگاهی ویژه به دفترچه

مدرسان آنها با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب با حجم هر طبقه انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه استاندارد اخلاق حرفه‌ای تدریس استاد در قالب ۶ مؤلفه و ۴۸ گویه بود. مقیاس نمره دهی گویه‌ها بر اساس طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت از یک تا پنج بوده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با کمک نرم‌افزار آماری SPSS-21 با استفاده از آمار توصیفی و آزمون تی مستقل و آنالیز واریانس یکطرفه انجام شد.

یافته‌ها: میانگین کل نمره اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید از دیدگاه دانشجویان $3/67 \pm 0/63$ و از دیدگاه مدرسان $4/29 \pm 0/59$ بوده است. در هریک از مولفه‌ها بین دو دیدگاه دانشجویان و اساتید اختلاف معنی داری مشاهده شد ($P < 0.001$). در مولفه‌های تسلط بر روش‌های تدریس و رعایت قوانین بین دانشکده‌ها اختلاف معنی داری مشاهده شد.

بحث و نتیجه‌گیری: با این وجود از دیدگاه دانشجویان هنوز وضعیت اخلاق حرفه‌ای تدریس یا شرایط استاندارد فاصله دارد و نیاز به برنامه‌ریزی بیشتری از سوی برنامه‌ریزان آموزشی در جهت ارتقای وضعیت اخلاق حرفه‌ای تدریس دارد.

کلمات کلیدی: اخلاق حرفه‌ای، تدریس، اساتید، دانشجویان تحصیلات تکمیلی.

ارزیابی کیفیت برنامه کارآموزی رشته بهداشت عمومی براساس الگوی CIPP در دانشگاه علوم پزشکی گلستان

زهرا خطیرنامنی - علیرضا حیدری - نرگس رفیعی - منصوره لطف

دانشگاه ع. پ. گلستان

مقدمه: یکی از مهمترین منابع مدیریتی در سیستم سلامت، وجود نیروی انسانی کارآمد، شایسته و قوی می‌باشد. در همین راستا، تقویت و تربیت نیروی انسانی و تدوین یک برنامه درسی منطبق با نیاز جامعه، ضروری می‌باشد که همکاری بین بخش‌های مختلف نظام آموزشی و مراکز ارائه دهنده خدمات بهداشتی را می‌طلبد. ارزشیابی به عنوان یکی از ابزارهای ارتقای کیفیت این امکان را فراهم می‌سازد تا نقاط قوت و ضعف برنامه‌های آموزشی مشخص گردند و با تقویت جنبه‌های مثبت و رفع نارسایی‌ها در ایجاد تحول و اصلاح نظام آموزشی گام‌های مناسبی برداشته شود. رشته بهداشت عمومی شاخه اساسی علوم بهداشتی است که دانش‌آموختگان آن، مسئولیت تأمین، حفظ و ارتقای سلامت جامعه را به عهده می‌گیرند. در همین راستا پژوهش حاضر به منظور بهبود کیفیت برنامه کارآموزی رشته

بررسی و تلاش جهت ارتقای کیفیت آموزش پزشکی در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، با در نظر گرفتن استانداردهای بین‌المللی اهمیت دارد. لذا جهت دست‌یابی به کیفیت مطلوب انجام ارزیابی درونی موثرترین راه می‌باشد. ارزیابی درونی موجب می‌شود نهادهای آموزشی از نتایج عملکرد خود در قبال انجام وظایف آگاه شوند و در صورت لزوم اصلاحات لازم را انجام دهند

روش اجرا: مطالعه انجام شده در سال ۱۳۹۸ از نوع مقطعی توصیفی می‌باشد. حجم نمونه شامل گروه‌های آموزشی دانشکده پزشکی (۲۲ گروه آموزشی پایه و بالینی) می‌باشد. نمونه‌گیری بر اساس سرشماری انجام گرفت و اطلاعات با استفاده از چک لیست ارزیابی که بر اساس استانداردهای فدراسیون جهانی آموزش پزشکی (WFME) در ۷ حوزه، مصاحبه، بررسی مستندات و مشاهده، جمع‌آوری گردید. چک لیست طراحی شده دارای ۱۸ سؤال در حوزه‌های مختلف بود که گزینه‌های آن از کاملاً رعایت شده تا اصلاً رعایت نشده طراحی شد.

یافته‌ها: گروه‌های آموزشی دانشکده پزشکی در حوزه رسالت و اهداف توانسته‌اند ۹۱٪ از هدف مربوطه، در حوزه برنامه آموزشی ۷۷/۸۹٪ از امتیاز استانداردها، حوزه هیئت علمی ۱۴/۷۶٪ امتیاز، حوزه منابع آموزشی ۷۷/۸۹٪ امتیاز، حوزه مدیریت عالی و اجرایی ۲۸٪ امتیاز، حوزه دانشجو ۵/۶۷ درصد نمره و در حوزه ارزشیابی ۷۰/۶۹٪ از کل امتیاز را به دست آورده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش، دپارتمان‌های آموزشی دانشکده پزشکی در مقطع آموزشی دکتری عمومی مطابق با استانداردهای فدراسیون جهانی آموزش پزشکی (WFME) توانسته است در حوزه‌های مختلف به امتیاز مطلوب و قابل قبولی دست یابد.

کلمات کلیدی: اعتباربخشی، دوره پزشکی عمومی، استانداردهای جهانی

فعالیت‌های عملی، استفاده از تجهیزات کمک آموزشی، انجام مهارت‌های عملی و همچنین تعیین مدت زمان مناسب جهت ارائه برنامه کارآموزی از جمله نکاتی است که می‌بایست مورد توجه تصمیم‌گیرندگان و مسئولین طراحی و اجرای برنامه کارآموزی قرار گیرد.

بحث و نتیجه‌گیری: نمرات کلی ارزشیابی در بین دانشجویان و مربیان و همچنین در کل نمونه در حد خوب ارزیابی گردید. رضایت از نحوه برخورد پرسنل و مسئولین در محیط‌های کارآموزی به عنوان نقطه قوت شناخته شد. از دیدگاه مربیان، برگزاردن کارگاه‌های آموزشی و عدم آموزش عملی مهارت‌ها با استفاده از تجهیزات آموزشی قبل از ورود به محیط‌های واقعی کارآموزی و عدم رضایت از وضعیت یادگیری دانشجویان و از دیدگاه دانشجویان، مناسب نبودن مدت زمان در نظر گرفته شده برای اجرای برنامه کارآموزی از نقاط ضعف برنامه کارآموزی شناخته شد. در هر کدام از فازهای مطالعه، ارزشیابی با استفاده از الگوی CIPP، موجب شناسایی نقاط ضعف و قوت کارآموزی از دیدگاه دانشجویان و مربیان شد. مدل ارزیابی CIPP این پتانسیل را دارد که سیاست‌گذاران و ذینفعان را برای اجرای اصلاحات در یک برنامه آموزشی، به منظور تصمیم‌گیری آگاهانه هدایت کند. با توجه به نتایج این مطالعه، می‌توان به پژوهشگران، انجام پژوهش‌هایی کیفی در زمینه یافتن راهکارهای ارتقای کیفیت درس کارآموزی در عرصه رشته بهداشت عمومی را پیشنهاد داد.

کلمات کلیدی: ارزشیابی، رشته بهداشت عمومی، کارآموزی، مدل CIPP، بهبود کیفیت

بررسی تحقق استانداردهای فدراسیون جهانی آموزش پزشکی (WFME) در دوره پزشکی عمومی دپارتمانهای دانشگاه علوم پزشکی بقیه ... (عج)

آزاده صدقی جلال - طالب بدری - حسن گودرزی - محمد رئیس زاده

دانشگاه ع. پ. بقیه ... (عج)

مقدمه: نظام آموزش پزشکی کشور علاوه بر عملکرد خدماتی در بخش بهداشت و درمان؛ در عرصه عملکردهای آموزشی و پژوهشی خود نیز برای به روز ماندن، رقابت‌پذیری و کسب رتبه منطقه‌ای و جهانی، نیازمند ارتقای کیفی است. بهبود کیفیت آموزش پزشکی از مسائل اصلی نظام آموزش پزشکی کشور است و یکی از استراتژی‌ها برای ارتقای کیفیت آموزش پزشکی ارزیابی وضعیت موجود و شناسایی نقاط ضعف می‌باشد. به همین منظور،

حیطه برنامه ریزی درسی

طراحی، اجرا و ارزشیابی دوره آموزش و توانمندسازی ایده پردازی آموزشی مبتنی بر پروژه و کار تیمی دانشجویان علوم پزشکی کاشان-۱۴۰۰

محمد مسعود زمانی فرد - مریم قطبی - فریما رئیسی - علی رضا پاکدل - فاطمه اصغری - فخراسادات میرحسینی

دانشگاه ع. پ. کاشان

مقدمه: خلاقیت و نوآوری، پیشبرد اهداف مشترک با انجام کار تیمی و شبکه سازی بین اجزای مختلف در بحث آموزش از نیازهای اساسی دانشگاه‌ها جهت پیشرفت آموزشی و حرکت به سوی دانشگاه‌های نسل سوم و چهارم می‌باشد. در این راستا دانشجویان به عنوان مرکزیت آموزش با ارائه راهکار و یا ایده‌های نوآورانه آموزشی، می‌توانند کمک بسزایی در حل مشکلات آموزشی موجود کنند. ارائه ایده‌های نوآورانه آموزشی نیازمند آشنایی با اصول ایده پردازی، خلاقیت و تفکر نقادانه می‌باشد. از طرفی آشنایی حداقلی با روش‌ها و استراتژی‌های آموزشی و نحوه ارزشیابی اثر بخش بودن ایده و نحوه جستجو در پایگاه‌های داده مربوطه از نیازهای آموزشی مهم در این راستا است. هدف از این مطالعه طراحی، اجرا و ارزشیابی دوره آموزشی توانمندسازی برای ارائه ایده‌های نوآورانه آموزشی بود.

روش اجرا: مطالعه حاضر از نوع توسعه‌ای نوآورانه با استفاده از مدل طراحی آموزشی ادی انجام شده است. (۱ و ۲) دانشجویان داوطلب از دانشگاه علوم پزشکی کاشان نمونه شرکت کننده در مطالعه بودند. دوره چهارماهه با گام‌های مدل منتخب طراحی شد که مشتمل بود بر تحلیل (فراگیر، دوره، بستر ارائه، شرایط اجرا، اطلاع رسانی و امتیازات)؛ طراحی (اهداف، فازها، استراتژی‌ها، سرگرمی‌ها، تسهیلگران و حمایت‌ها و تعیین نام متناسب برای برنامه)؛ توسعه (محتوا، رسانه، راهنمای فراگیران، مدرس و همکار و تعیین پیام‌ها)؛ اجرا (آماده سازی فراگیران، مدرسین، محیط یادگیری و ارائه محتواها و ارسال پیام‌ها)؛ و ارزشیابی (واکنش، یادگیری، رفتار). بازخورد به برنامه نیز با انجام رفلکشن حین و پس از هر برنامه انجام می‌شد. تعداد ۳ چک لیست ارزشیابی (شامل چک لیست‌های امتیاز دهی به فراگیران، داوری ایده‌ها و بررسی فعالیت تیم علمی-اجرایی) و ۳ پرسشنامه نظرسنجی (شامل رضایت سنجی نیمه اول فاز آموزشی و انتهای فاز آموزشی) نیز پس از طراحی، در گروه مطالعه اعتبارسنجی شد. اطلاعات براساس فراوانی، درصد و میانگین گزارش شد.

یافته‌ها: نتایج هر گام از مطالعه استخراج و به تفکیک فهرست شد و برای استفاده در گام بعد مورد استفاده قرار گرفت. بطور کلی ۷۴ دانشجو در ۱۳ رشته و ۴ مقطع در برنامه‌های آموزشی دوره ثبت نام و ۱۰۰ درصد موارد تا انتهای دوره آموزشی شرکت کردند. ۱۰ منتور با عنوان فالوور جداگانه آموزش دیده و هماهنگ شدند. ۶ استاد، ۳ مربی و ۸ داور همراهی داشتند. ۱۳ عنوان محتوا (۵ جلسه به صورت آنلاین و ارائه محتوای اصلی و مابقی به صورت محتوای میکرولرنینگ و متنی) تهیه و ارائه شد که مجموعاً ۳۱ ساعت و ۳۰ دقیقه آموزشی را با احتساب ساعات حضوری شامل می‌شد. ۶ فایل راهنما برای شرکت کننده‌ها، ۳ عدد اینفوگراف برنامه هفتگی و ۲ فایل راهنمای اساتید طراحی شد. ۷ پلتفورم برای ارائه محتوا و ثبت نام استفاده شد. در فاز تحلیل ۷ هدف آموزشی استخراج و دو فاز آموزشی و اجرایی برای دستیابی به آن‌ها و ۷ استراتژی تعیین شد. در طول مطالعه ۱۵ تیم آموزشی تشکیل گردید و در نهایت ۱۹ ایده طی منتورینگ و داوری، تولید و در مسابقه و جشنواره شرکت داده شد. نتایج ارزیابی اولیه رضایت ۷۸ درصدی از کارگاه‌ها و ۸۷ درصدی از فالوور ها را نشان داد.

بحث و نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان دهنده اثربخشی دوره در تیم سازی و اجرای کار تیمی و توجه و کشف مشکلات آموزشی به ویژه در زمان کووید ۱۹ و تبدیل آنها به ایده‌های نوآورانه آموزشی توسط خود فراگیران بود. افزایش تعداد تسهیلگران آموزش دیده در طول دوره آموزشی و اجرایی پیشنهاد می‌گردد.

کلمات کلیدی: ایده، نوآورانه، کووید ۱۹، جشنواره، دوره آموزشی، ADDIE

ادغام عمودی دو درس آناتومی و تکنولوژی جراحی در برنامه درسی کارشناسی تکنولوژی اتاق عمل به منظور ارتقاء پیامدهای آموزشی

ایادر یاری - رعنا آب جار - لیلیا ساداتی - سحر کرمی

دانشگاه ع. پ. البرز

مقدمه: درس آناتومی یکی از دروس پایه در برنامه درسی دانشجویان تکنولوژی اتاق عمل است که نقش مهمی در یادگیری تکنیک‌های متنوع جراحی و ایفای نقش مؤثر کارشناسان اتاق عمل به عنوان کمک جراح در اتاق عمل دارد. این درس غالباً به شکل سخنرانی، نمایش مولاژ و برگزاری جلسات بسیار محدود مشاهده اجساد در سالن تشریح در دو واحد مجزا درترم های اول و دوم و قبل از دروس تکنولوژی جراحی تدریس می‌شوند. شواهد حکایت از عدم علاقه بسیاری از دانشجویان به این درس و کسب

نگرش دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان نسبت به یادگیری مادام العمر

بهنام شعبانی - فرخنده رفیع زاده - بنفشه شعبانی - زهرا زین الدینی

دانشگاه ع. پ. کرمان

مقدمه: یادگیری مادام العمر یکی از مهم‌ترین توانمندی‌ها در عصر حاضر تبدیل شده است که جوامع امروز را قادر به توسعه ظرفیت‌های انسانی خود می‌کند، لذا توسعه یادگیری مادام العمر در تمام جنبه‌های زندگی کنونی به عنوان یک چالش عمده جهان امروز مطرح است. در معنای گسترده یادگیری مادام العمر فرآیندی چند بعدی تصور می‌شود که علاوه بر منافع اقتصادی و اجتماعی، موجب رشد و توسعه شخصی هم می‌شود. این تحقیق با هدف بررسی نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به یادگیری مادام العمر در دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال تحصیلی ۹۷-۹۸ انجام گرفت.

روش اجرا: روش مورد استفاده در این تحقیق توصیفی-پیمایشی بوده و برای جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه یادگیری مادام العمر کنبر و کرایلی استفاده شد. نمونه تحقیق شامل ۶۵ نفر بود که به طور تصادفی از بین دانشجویان پزشکی دانشگاه کرمان انتخاب شد. برای تحلیل داده‌ها از نرم افزاراس پی اس اس پیشرفته و از آزمون‌های تی تک نمونه‌ای و تی هتکینگ استفاده شد.

یافته‌ها: در چهار مؤلفه‌های تنظیم اهداف (۵۰+۴۶)، کاربرد دانش و مهارت‌ها (۰۲/۱=۰/۰)، خود راهبری و ارزشیابی (۲۹+ /۰) و راهبردهای یادگیری انعطاف پذیر (۰.۸۰-۰.۵۹) بین میانگین فرضی صفر و میانگین تفاوت معناداری وجود داشت، ولی در مؤلفه جستجوی اطلاعات (۱.۰۱+۰.۴۰) بین میانگین فرضی صفر و میانگین تفاوت معناداری وجود داشت و همچنین میانگین دانشجویان پسر در دو مؤلفه جستجوی اطلاعات و راهبردهای یادگیری انعطاف پذیر بیشتر از میانگین دانشجویان دختر بوده است.

بحث و نتیجه گیری: دانشجویان پزشکی نسبت به مؤلفه‌های یادگیری مادام العمر نگرش مثبتی دارند. بالاترین میانگین مؤلفه کاربرد دانش و مهارت و پایین‌ترین مؤلفه جستجوی اطلاعات در دانشجویان است. با توجه به ماهیت کاربردی و عملی بودن و حیاتی بودن دروس رشته پزشکی که با جان بیماران و سلامت جامعه در آینده سرو کار دارند، میانگین مؤلفه کاربرد دانش و مهارت بیشتر از سایر مؤلفه‌هاست. نکته قابل تأمل این است که دانشجویان در مؤلفه جستجوی اطلاعات کمترین میانگین را دارند و نیاز است در برنامه درسی مدیریت اطلاعات توجه بیشتری شود.

نمرات پایین و فراموشی موارد آموخته شده در ترم های بعدی است که یادگیری تکنولوژی های جراحی را با مشکل مواجه می‌سازد. لذا با تغییر در روند اجرای برنامه درسی آناتومی و ارائه همزمان دروس تکنولوژی و آناتومی به شکل ادغام طولی و ترکیبی می‌توان نقش موثری در ارتقا فرایند یاددهی و یادگیری این درس ایفا کرد به گونه‌ای که با پی بردن به اهمیت یادگیری آناتومی در درک تکنولوژی‌های جراحی در ترم های بعد، دانشجویان با انگیزه و علاقه بیشتری به یادگیری آناتومی در ترم های اول می‌پردازند. در مطالعه حاضر تأثیر اجرای این برنامه بر پیامدهای آموزشی (رضایتمندی و یادگیری) انجام شد.

روش اجرا: مطالعه حاضر، یک مطالعه مداخله‌ای است که پس از تعیین عناوین، تعداد جلسات ارائه مشترک و روش تدریس توسط اعضای هیات علمی گروه جراحی و آناتومی، چهار جلسه درسی مشترک اجرا شد. در این جلسات همزمان با تدریس آناتومی در یک اندام یا ارگان، جراحان با نمایش فیلم‌های آموزشی از اعمال جراحی ارتوپدی و مغز و اعصاب اهمیت یادگیری درس آناتومی را با تأکید بر آناتومی جراحی نشان می‌دادند. نمونه گیری در این مطالعه به روش در دسترس انجام شد. جهت جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه رضایت سنجی و آزمون چهار گزینه‌ای ارزیابی سطح یادگیری دانشجویان در دو مرحله قبل و بعد از جلسات تدریس استفاده شد. اعتبار علمی ابزار به روش روایی محتوی و نظر سنجی از متخصصین تأیید شد و پایایی ابزار پرسشنامه با محاسبه آلفای کرونباخ (۰/۸۹) و پایایی آزمون نیز با محاسبه ضریب کاپا (۰/۸۵) تأیید شد. جهت تحلیل داده‌ها از آزمون توصیفی و استنباطی متناسب با متغیرهای کمی از جمله آزمون تی زوجی و تی تست استفاده شد.

یافته‌ها: ۳۲ درصد از دانشجویان، مذکر و ۶۸ درصد مؤنث با میانگین سنی 1.03 ± 19.36 بودند. مقایسه میزان دانش دانشجویان در دو مرحله قبل و بعد از اجرای این مداخله آموزشی بیانگر وجود اختلاف معنی دار بود ($P < 0.001$) که اثربخشی مداخله فوق را تأیید می‌کند. همچنین ۶۸٪ از دانشجویان در سطح بالا و ۳۲٪ از آنها در سطح متوسط، از این شیوه تدریس راضی بودند.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج مطالعه حاضر و جایگاه ویژه علم آناتومی در کسب صلاحیت جراحی توسط دانشجویان اتاق عمل، به نظر می‌رسد ارائه همزمان این دروس به شکل ادغام طولی و ترکیبی نقش موثری در ارتقاء پیامدهای آموزشی خواهد داشت. لذا این شیوه آموزشی در برنامه درسی رشته تکنولوژی اتاق عمل پیشنهاد می‌شود"

کلمات کلیدی: کلید واژه: ادغام، آناتومی، تکنولوژی جراحی، برنامه درسی، تکنولوژی اتاق عمل، یادگیری

کلمات کلیدی: یادگیری مادام العمر، دانشجویان پزشکی، نگرش، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، مدیریت اطلاعات

تبیین صلاحیت‌های مورد انتظار فارغ التحصیلان استعداد درخشان: قدم اول در طراحی برنامه‌های آموزشی با رویکرد مبتنی بر توانمندی برای دانشجویان استعداد درخشان

الهام بوشهری - صدیقه دولتی

دانشگاه ع. پ. هرمزگان

مقدمه: پرورش استعداددهای درخشان، زودبازده‌ترین، اثربخش‌ترین و کم هزینه‌ترین راه پیشرفت و بقا است. شناسایی صحیح انسان‌های مستعد و فراهم سازی فرصت پرورش و شکوفایی آنان، نقشی اساسی در حیات اجتماعی جوامع مدرن امروزی به خود گرفته است، به گونه‌ای که توجهات ویژه در کلیه کشورها به سمت نخبگان و تیزهوشان جهت گیری شده است. اهمیت موضوع پرورش درست و مناسب صاحبان این استعدادها می‌باشد چرا که عدم توجه به این موضوع می‌تواند ضربه جبران ناپذیری بر پیکره هر جامعه باشد. این در حالی است که به نظر می‌رسد اغلب دانشجویان استعداد درخشان با همان سطح از ویژگی که وارد دانشگاه می‌شوند، فارغ التحصیل می‌گردند.

چشم اندازهای پرورشی استعداددهای درخشان و افراد تیزهوش، مبتنی بر سازه‌های اساسی مفهوم نخبگی است. یکی از مدل‌های پیشنهادی برای پرورش دانشجویان استعداد درخشان و تحکیم نقش دانشگاه‌ها در ارتقا و رشد استعداددهای ایشان، آموزشی مبتنی بر توانمندی "Competency based medical education" است. در این مدل آموزشی اهداف از دل نیازهای واقعی استخراج شده و افراد فقط در صورت کسب صلاحیت، مجوز صعود به دوره بالاتر را دارند، هرچند که اولین قدم در بکارگیری این مدل، تبیین صلاحیت‌های مورد انتظار دانشجویان استعداد درخشان است. هدف از انجام این مطالعه تبیین صلاحیت‌های مورد انتظار دانشجویان استعداد درخشان به منظور تعیین انتظارات و پیامدهای منطقی در تدوین برنامه‌های آموزشی این دسته از دانشجویان است.

روش اجرا: این پژوهش در قالب یک مطالعه کیفی تحلیل محتوا و با استفاده از دو تکنیک گرد آوری اطلاعات مشتمل بر مصاحبه و بحث گروهی متمرکز با ذینفعان برنامه آموزشی دانشجویان استعداد درخشان انجام شد. نمونه گیری با رویکرد حداکثر تنوع منجر به دستیابی به ۱۷ نفر فرد مطلع

و مرتبط از بین مدیران آموزشی، مدرسین با سابقه، پرسنل حرفه‌ای ستینگ های آموزشی، فارغ التحصیلان و دانشجویان استعداد درخشان گردید. سئوالات اصلی مصاحبه و بحث حول دو حیطه تعریف استعداد درخشان و انتظارات ذینفعان از فارغ التحصیلان استعداد درخشان طراحی شد. کلیه محتواهای گردآوری شده بعد از ضبط، پیاده سازی و به روش تحلیل محتوا، آنالیز شد. از روش‌هایی مانند اجماع میان تحلیلگران و ارتباط تنگاتنگ تحلیل گر با موضوع مورد بررسی، برای افزایش دقت تحلیل نتایج کمک گرفته شد.

یافته‌ها: سه تم اصلی حاصله از تحلیل محتوای تحقیق عبارت بود از: "شایستگی‌های شناختی"، "شایستگی‌ها عاطفی" و شایستگی‌های اجتماعی. در ادامه و با تدوین زیرتم ها، مجموعاً ۵ زیرتم دیگر نیز تبیین گردید (دو زیرتم برای شایستگی‌های شناختی، سه زیرتم برای شایستگی‌های اجتماعی). در پایان و با بررسی نقطه نظرات مصدافی، مهارت‌های مرتبط با هر زیرتم نیز مشخص شد. برای توضیح بیشتر در خصوص مهارت‌های مرتبط می‌توان به مفهوم مهارت‌های مدیریت و رهبری در زیرتم "جمعی" از تم اصلی شایستگی‌های اجتماعی یا مفهوم مهارت همدلی از تم اصلی شایستگی‌های عاطفی و مهارت دانش پژوهی در زیرتم "توسعه فردی" از تم اصلی شایستگی شناختی اشاره نمود.

بحث و نتیجه گیری: به طور کلی استعداد در برگیرنده بلوغ برجسته‌ای است که عموماً شایستگی‌ها (دانش، مهارت و توانایی) نامیده می‌شود. این بلوغ منجر به پیامدهای رفتاری ویژه‌ای خواهد بود که به طور کامل شناسایی نشده‌اند. همچنین دانشجو با انتظاراتی که جامعه و کارفرمایان از او دارند آشنا نیست هرچند که ممکن است به طور بالقوه یا بالفعل واجد انتظارات مذکور باشد، اما تا زمان فارغ التحصیلی به اهمیت آن پی نخواهد برد. لذا انتظار می‌رود فارغ التحصیلان با استعداد از پرورش مناسبتری نسبت به دانش آموختگان عادی برخوردار باشند. مطالعه حاضر ابعادی از صلاحیت‌های مورد انتظار از دانشجویان استعداد درخشان را مشخص نمود که کمتر مورد توجه بوده‌اند. به نظر می‌رسد دانشگاه‌ها برای ایفای نقش سازنده خود، نیازمند به روشن سازی انتظارات و شایستگی‌های این قشر از دانشجویان هستند به گونه‌ای که تدوین برنامه‌های آموزشی مبتنی بر صلاحیت در این حیطه به بهترین شکل ممکن و با در نظر داشتن انتظارات تبیین شده انجام گردد."

کلمات کلیدی: پرورش استعداددهای درخشان، آموزش مبتنی بر توانمندی، صلاحیت مورد انتظار دانشجویان استعداد درخشان

بررسی میزان پاسخگویی اجتماعی در برنامه‌های درسی رشته تکنولوژی پرتوشناسی

ام البنین دل آشوب - رضا افصلی پور

دانشگاه ع. پ. هرمزگان

مقدمه: یکی از مهم‌ترین چالش‌های مهم نظام آموزش پزشکی در ایران و دیگر کشورهای جهان، کادر درمان توانمند و پاسخگو به نیازهای جامعه است از این رو پاسخگویی اجتماعی برنامه درسی به منزله جهت دهی تمامی فعالیت‌های آموزشی به سمت تربیت کارشناسان پرتونگاری است که قادر به رفع نیازهای سلامتی جامعه هدف باشند. در این مطالعه سعی شده است که با نگاهی کلی به این مقوله، میزان پاسخگویی اجتماعی در دروس این رشته بررسی شود و پیشنهادات و راهکارهایی جهت آگاهی برنامه ریزان و اساتید این رشته ارائه شود.

روش اجرا: این مطالعه با رویکرد کیفی و روش تحلیل محتوا انجام شده است. مشارکت کنندگان در این پژوهش را ۶۰ دانشجوی رادیولوژی که وارد عرصه بالین شدند و ۲۰ مدرس این رشته تشکیل می‌داد. روش جمع آوری داده‌ها مصاحبه نیمه ساختاری بود. کلیه مصاحبه‌ها به صورت آنلاین صورت گرفت و بعد از مرور پاسخ‌ها، تم یا درون مایه‌ها استخراج گردید. سپس فهرستی از این تم‌ها تهیه گردید و شباهت‌ها در معنا و مفهوم آنها مرور شدند. براساس محوریت، تم‌ها در ۲ زیر طبقه قرار گرفتند، پس با مرور مجدد زیر طبقه‌ها، زیرواحدهای مربوط به هم در یک طبقه قرار گرفتند.

یافته‌ها: با استفاده از تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها، تعداد قابل توجهی درون مایه اولیه و ۲ درون مایه اصلی که هر یک دارای چند درون مایه فرعی داشتند، استخراج شد. درون مایه‌های اصلی به دست آمده، شامل آموزشی و بالینی بود. طبق جمع بندی نظرات جامعه هدف، مهم‌ترین درون مایه فرعی در تم اصلی بالین، بحث کارآموزی‌ها و کاروزی‌ها بود زیرا در دانشگاه‌ها ۶۰ درصد به رادیولوژی و ۲۰ درصد به سی تی اسکن و ۲۰ درصد به MRI پرداخته است در صورتیکه نیاز امروز مراکز درمانی دقیقاً برعکس شده است. و مهم‌ترین درون مایه فرعی در تم اصلی آموزش، تدریس تکنیک‌های منسوخ شده رادیولوژی است که دیگر جامعه نیازی به آنها ندارد.

بحث و نتیجه گیری: در راستای توسعه پاسخگویی اجتماعی، موانع ساختاری متعددی در رشته تکنولوژی پرتوشناسی وجود دارد که لازم است در جهت افزایش پاسخگویی اجتماعی مرتفع گردد. پیشنهادات متعددی در زمینه بازبینی در متون درسی این رشته ارائه شده ولی اغلب حاصل تجارب فردی محققین است و کارایی آن در سیستم آموزشی

مختلف نیاز به بررسی و تحقیق بیشتر دارد و با وجود تشکیل نظام پرتونگاری می‌توان به بازبینی آنها در یک محیط کارشناسانه پرداخت.

کلمات کلیدی: کلیدواژه: تکنولوژی پرتوشناسی، پاسخگویی اجتماعی، آموزش، بالین

بررسی تأثیر کلاس آموزشی آنلاین در خصوص مدیریت مطب بر سطح آگاهی دانشجویان دندان-پزشکی دانشگاه علوم پزشکی البرز در سال ۱۴۰۰

سمیه خرمیان طوسی - پریسا اکبری - مرتضی عشاق

دانشگاه ع. پ. البرز

مقدمه: آموزش مدیریت مطب طی سال‌های گذشته به منظور آماده سازی بهتر دانشجویان دندان پزشکی، اهمیت بیشتری یافته است. با این حال، برنامه‌های درسی دندان پزشکی فاقد این محتوا هستند که بر استفاده از اصول مدیریت مطب تأکید دارد. بنابراین، مطالعه حاضر جهت بررسی تأثیر کلاس آموزشی آنلاین در خصوص مدیریت مطب بر سطح آگاهی دانشجویان دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی البرز در سال ۱۴۰۰ انجام شد.

روش اجرا: طی این مطالعه مداخله نیمه تجربی، ۵۴ نفر از دانشجویان سال پنجم و ششم دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی البرز در کلاس آموزشی آنلاین درمورد اصول مدیریت مطب شرکت کردند. جمع آوری اطلاعات از طریق پرسش نامه‌ای که روایی و پایایی آن تعیین شده بود، قبل و پس از شرکت در کلاس، انجام گرفت. جهت تجزیه و تحلیل آماری، اطلاعات وارد نرم افزار SPSS نسخه ۲۴ شد. سطح معنی‌داری در آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: میانگین و انحراف معیار نمره آگاهی دانشجویان دندان پزشکی در زمینه مدیریت مطب در قبل از مداخله آموزشی $1/30 \pm 5/81$ بود، در حالی که پس از مداخله آموزشی، میانگین و انحراف معیار نمره آگاهی دانشجویان $1/48 \pm 16/07$ بود. آزمون آماری t زوجی نشان داد که میانگین نمره آگاهی دانشجویان در زمینه مدیریت مطب پس از مداخله آموزشی به طور معنی داری، نسبت به قبل از مداخله آموزشی افزایش یافته است ($P < 0/001$).

بحث و نتیجه گیری: با توجه به مطالعه حاضر، مداخله آموزشی استفاده شده تأثیر مثبتی بر آگاهی دانشجویان شرکت کننده، در زمینه اصول مدیریت مطب داشت.

کلمات کلیدی: دندان پزشکی، مدیریت مطب، آگاهی، دانشجویان

طراحی، اجرا و ارزشیابی درس اصول طب فیزیکی و توانبخشی به روش آموزش مجازی جهت دانشجویان پزشکی در نیمسال اول ۱۴۰۰-۱۳۹۹ در دانشگاه علوم پزشکی کاشان؛ تنها دانشگاه در ایران

الهه میانه ساز - عطیه فقیهی - نیره جلالی - میلاد یوسفیان - محمدجواد آزادچهر

دانشگاه ع. پ. کاشان

مقدمه: مشکلات عضلانی اسکلتی دومین علت شایع مراجعه بیماران به پزشکان عمومی هستند. متأسفانه پزشکان عمومی در حوزه تشخیص، درمان و مدیریت آنها، دانش و توانمندی لازم را ندارند. یکی از دلایل آن نبود آموزش کافی در این حوزه در دوره پزشکی عمومی است. از آنجا که متخصصین رشته طب فیزیکی و توانبخشی به معاینه دقیق بیماران با مشکلات عضلانی اسکلتی، درمان‌های غیرجراحی، تمرین‌درمانی و توانبخشی بیماران با مشکلات عضلانی اسکلتی می‌پردازند، می‌توانند نقش موثری در آموزشهای این حوزه داشته باشند. در آخرین ویرایش کوریکولوم آموزشی پزشکی عمومی در سال ۱۳۹۶، درس اصول طب فیزیکی و توانبخشی به عنوان درسی اختیاری برای دانشجویان پزشکی اضافه شد. در سال ۱۳۹۸ این درس به صورت حضوری برای دانشجویان ترم ۵ پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی کاشان به عنوان اولین و تنها دانشگاه در کشور ارائه شد.

در این پژوهش با توجه به پاندمی کرونا و لزوم تعطیلی دانشگاه‌ها، طراحی، اجرا و ارزشیابی درس اصول طب فیزیکی و توانبخشی به صورت آموزش مجازی برای دانشجویان پزشکی برای اولین بار در کشور اجرا شد.

روش اجرا: پژوهش حاضر نوعی مطالعه پیش تجربی بود که مبتنی بر مدل طراحی آموزشی ADDIE انجام شد و اقدامات متناظر با پنج مرحله این مدل شامل تحلیل، طراحی، تکوین (توسعه)، اجرا و ارزشیابی مد نظر و اجرا شد. نمونه گیری به روش سرشماری بود و کلیه دانشجویانی که در نیمسال اول ۱۴۰۰-۱۳۹۹ این درس یک واحدی نظری-عملی را انتخاب

کرده بودند، وارد مطالعه شدند. در بخش نظری طی هشت جلسه آفلاین، محتواها به صورت فایل‌های پادکست، فیلم، فایل متنی و pdf ارائه شدند. قسمت عملی به صورت فایل‌های مولتی مدیا در خصوص ابزارهای معاینه و آموزش نحوه انجام معاینات ارائه شد. در پایان دوره دانش فراگیران بر اساس نمرات کسب شده از انجام تکالیف (از جمله ارسال فیلم معاینه اطرافیان) و آزمون پایان ترم (شامل انواع سؤالات چهارگزینه‌ای، کوتاه پاسخ، جورکردنی و پرسش از خطاهای معاینه موجود در فیلم واقعی از محیط درمانگاه) ارزیابی شد. نگرش و رضایتمندی آنان با استفاده از پرسشنامه‌های محقق ساخته بررسی شد. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه‌ها به تأیید متخصصان رسید. داده‌ها توسط نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶، با استفاده از آمار توصیفی (توزیع فراوانی و شاخص‌های مرکزی و پراکندگی) و آمار استنباطی (آزمون تی تک نمونه‌ای) تحلیل شدند.

یافته‌ها: در این پژوهش ۵۵ نفر از دانشجویان پزشکی ترم ۵ شرکت کردند. اکثریت فراگیران، خانم‌ها (۶۵/۴ درصد) بودند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان $21/43 \pm 0/99$ بود. معدل کلاس در این درس $16/1 \pm 71/76$ بود و نمره نزدیک به نیمی از دانشجویان بالای ۱۷ بود. میانگین نمره خانم‌ها به طور معناداری از نمره آقایان بالاتر بود ($p < 0/001$)

بحث و نتیجه گیری: برگزاری دوره اصول طب فیزیکی و توانبخشی به شیوه‌ی مجازی با رضایت بالای فراگیران همراه بود و در حوزه‌ی نگرش حتی با اقبال بیشتری روبه‌رو شد. یکی از عوامل مهم در نگرش مثبت و رضایتمندی دانشجویان، رها نکردن و مغفول نماندن بخش عملی درس بود که مدرسین با شیوه‌های نوآورانه آن را حفظ کردند. تهیه ویدئو از انجام معاینات توسط دانشجویان و تکالیفی از این دست در بالابردن انگیزه دانشجویان و نیز مهارت آموزشی ایشان موثر است و می‌تواند در تدریس و ارزشیابی سایر دروس عملی نیز مد نظر قرار گیرد.

کلمات کلیدی: آموزش مجازی، طب فیزیکی و توانبخشی، طراحی آموزشی، مدل ADDIE، دانشجوی پزشکی

Therefore the proposed model has a high validity from the view of experts.

Discussion: The Social Accountability 3A model (Awareness, Action, Achievement) can be an applicable guide for planning the clinical education of medical students".

Keywords: accountability, social responsibility, education, strategic planning, model, Delphi Technique

تدوین سند توانمندی‌های مورد انتظار دانش‌آموختگان پزشکی عمومی در ارتباط با آلاینده‌ها و سلامت

نسرین روزبهانی - حامد جعفری - فرهاد قمری - مهدی اصغری -

رحمت‌الله مرادزاده - مریم زمانیان

دانشگاه ع. پ. اراک

مقدمه: تدوین برنامه آموزشی متناسب با نیاز جامعه یکی از کارکردهای اصلی برنامه ریزی آموزشی می‌باشد. تدوین برنامه آموزشی بر اساس توانمندی‌های مورد انتظار دانش‌آموختگان، به برنامه‌ای جامع و مؤثر در رفع مشکلات جامعه می‌باشد. تغییرات سبک زندگی جوامع انسانی و روحیه مصرف‌گرایانه در سالیان اخیر و روند صنعتی شدن جوامع باعث تخلیه آلاینده‌های گسترده‌ای در محیط زیست شده و آلاینده‌های صنعتی و محیطی شده است. این آلاینده‌ها یکی از مهمترین علل بیماری و مرگ و میر در جهان محسوب می‌شوند. با توجه به اینکه پزشکان عمومی خط اول پیشگیری، تشخیص و درمان در نظام سلامت می‌باشند لذا تعیین توانمندی‌های مورد انتظار آنها در راستای آلاینده‌ها و سلامت ضروری به نظر می‌رسد.

هدف: این مطالعه با هدف شناسایی توانمندی‌های مورد انتظار دانش‌آموختگان دکتری پزشکی عمومی در ارتباط با آلاینده‌ها و سلامت در دانشگاه علوم پزشکی اراک طراحی و اجرا شد.

روش اجرا: این پژوهش یک مطالعه چند روشی است. ابتدا تیمی از خبرگان تشکیل شد. سپس در مرحله اول برنامه آموزشی دکتری عمومی پزشکی از نظر مباحث مرتبط با آلاینده‌ها و سلامت توسط تیم خبرگان بررسی شد. در مرحله دوم به روش دلفی سه مرحله‌ای نظر متخصصین و

Social Accountability 3A Model (Awareness, Action, Achievement): A Practical Guide for Clinical Education Planners

خورشید مبصری - مژگان لطفی - رحیم خدایاری زرنق - وحید زمان

زاده

دانشگاه ع. پ. تبریز

Introduction: Social accountability is the direction of all medical education activities towards training people who are able to respond to the health needs of the community they serve. This article presents how a social accountability model was promoted in the Tabriz nursing faculty, as well as what actions were taken to reach this model.

Methods: Based on the concepts in the accountability model (Responsibility, Responsiveness, Accountability), the processes content of the surgical technology laboratory in the nursing faculty of Tabriz was assessed; and the model was designed. Delphi panel of experts was formed. The experts in Delphi panel rated the 12 statements of the survey using a four-point Likert scale from 4 = very high to 1 = very low. The mean of the scores was calculated for each item.

Findings: The model consists of 3 stages and their contents; Awareness (Needs assessments, Situation analysis, Strategic and Operational planning), Action (Plan, Capacity building, Creating innovative methods), and Achievement (Impact Evaluation, Reflective Criticism and Providing Evidences). The average score of all checklist components was higher than 3.

برنامه‌ای با توجه به ویژگی‌های به دست آمده از بافتار که قابلیت اجرا داشته باشد.

در این مطالعه، پژوهشگران با تعیین برنامه مواجهه زودرس بالینی مبتنی بر بافتار دانشگاه سعی در ارتقا نگرش دانشجویان نسبت به دروس پایه و همچنین آینده رشته پزشکی نمودند.

روش اجرا: این مطالعه از نوع نوآورانه آموزشی با سه مرحله طراحی، اجرا و ارزشیابی بود که بر روی ۷۵ دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه با ۱۰ تسهیلگر (کارآموز پزشکی) در دانشگاه علوم پزشکی کاشان انجام شد. مرحله اول شامل دو فاز پیش طراحی و فاز اصلی طراحی برنامه بود. در فاز پیش طراحی، با بررسی متون چالش‌ها، راهکارها و مدل‌های طراحی برنامه استخراج گردید و نهایتاً مدل ادی به عنوان مبنای اصلی و مدل نیازسنجی کرن و ده سؤال هاردن در تکمیل آن انتخاب گردیدند. فاز اصلی طراحی برنامه، مشتمل بر سه گام تحلیل، طراحی، و تهیه و توسعه بود که در آن نهایتاً با در نظر گرفتن شرایط دانشگاه، مدل ترکیبی منتخب تبدیل به یک برنامه منطبق بر بافتار شد. مرحله دوم، یعنی اجرای برنامه مواجهه زودرس، براساس آنچه که در مرحله طراحی مشخص شده بود در سه قسمت پیش از مواجهه، مواجهه و پس از مواجهه اجرا گردید. در مرحله سوم، پژوهش ارزشیابی انجام شد. ارزیابی کمی با ۳ پرسشنامه محقق ساخته مبتنی بر اهداف و پایا برای ارزیابی اثربخشی برنامه (به صورت پیش آزمون-پس آزمون گذشته نگر) و ارزیابی گام‌های برنامه بود. با چک لیست مبتنی بر گام‌ها، پیش همزمان صورت گرفت. روش کیفی تحلیل محتوا برای آنالیز بازاندیشی دانشجویان استفاده شد. آنالیز توصیفی و نیز تحلیل پیش و پس آزمون با آزمون ویلکاکسون انجام شد. نتایج در یک مرحله تکمیلی برای ارتقا برنامه به کار گرفته شد.

یافته‌ها: نتایج هر کدام از مراحل طراحی، اجرا و ارزشیابی جداگانه ارائه گردید. طراحی و اجرا منجر به برنامه "بربال ۳+۱" شد. تعداد ۶۱ دانشجویان و ۸ تسهیلگر در ارزیابی شرکت کردند. هر دو گروه اجرای گام‌های برنامه را خوب ارزیابی کردند (به ترتیب نمره گلوبال 7.11 ± 0.49 و 8.1 ± 1.30 از ۱۰). ارزیابی نگرش دانشجویان در مورد اثربخشی برنامه، میانگین نمره 7.88 ± 39.08 و 48.91 ± 7.27 را به ترتیب پیش و پس آزمون با اختلاف معنادار نشان داد ($P < 0.001$ در آزمون ویلکاکسون). از آنالیز فرم‌های بازاندیشی دانشجویان، ۳۹ کد استخراج شد و در پاسخ به اهداف در سه دسته مزایا، کاربردها و دانش پیش نیاز دسته بندی شد. از جمله پر تکرارترین کدها عبارت بودند از: «افزایش انگیزه برای تحصیل در رشته پزشکی»، « بهره گیری از استیج‌های مسلط به لحاظ علمی (به عنوان تسهیلگر)»، « لزوم رعایت اصول اخلاق حرفه ای در ارتباط با بیماران،

خبرگان و همچنین فارغ التحصیلان رشته پزشکی عمومی مشغول به کار و دانشجویان دو سال آخر رشته پزشکی عمومی در رابطه با توانمندیهای مورد انتظار دانش آموختگان پزشکی عمومی جمع آوری و نهایی شد. با استفاده از اطلاعات بدست آمده از این دو مرحله پیش نویس سند توانمندیها تهیه و در اختیار ۱۰ نفر از صاحب نظران و خبرگان قرار گرفت و بعد از جمع آوری نظر آنها در تیم خبرگان مورد بحث و بازنگری قرار گرفته و نهایی شد.

یافته‌ها: سه محور اصلی توانمندی استخراج شد که عبارتند از مهارت شناخت آلاینده‌ها و منابع آن، مهارت آموزشی مشاوره‌ای، ارتباطی و و حمایت طلبی در زمینه کنترل آلاینده‌ها و مهارت تشخیص، درمان و توانبخشی بیماری‌های مرتبط با آلاینده‌ها. برای هر محور ۳ تا ۵ زیر محور نیز تعیین شد. در این زمینه چک لیستی نیز برای ارزشیابی هر توانمندی طراحی شد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به افزایش آلاینده‌های محیطی و صنعتی در ایران و جهان، تدوین سند توانمندیهای مورد انتظار دانش آموختگان دکتری پزشکی عمومی در ارتباط با آلاینده‌ها و سلامت ضروری بوده و این سند می‌تواند در بازنگری برنامه آموزشی این رشته گامی مؤثر باشد. در نهایت دانش آموختگان پزشکی عمومی می‌توانند در این راستا نقش خود را بخوبی ایفا نمایند. این پروژه با حمایت مالی مرکز ملی تحقیقات راهبردی آموزش پزشکی با شماره طرح ۹۸۳۷۹۳ انجام شده است."

کلمات کلیدی: آلاینده محیطی و صنعتی، سلامت، برنامه آموزشی، پزشکی عمومی، توانمندی‌های مورد انتظار

طراحی، اجرا، ارزشیابی برنامه درسی مواجهه زودرس بالینی برای دانشجویان سال دوم پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی کاشان در سال تحصیلی ۱۳۹۸

علیرضا رضائی - فخرالسادات میرحسینی - عطیه فقیهی - منصوره مؤمن هروی - زهرا ویسی - یاسین حاجی سیدحسینی

دانشگاه ع. پ. کاشان

مقدمه: مزایای مواجهه زودرس بالینی بر کسی پوشیده نیست اما آنچه که اجرای آن را با چالش مواجه کرده است، شناخت درست بافتار موسسه و طراحی برنامه‌های اجرایی مبتنی بر بافتار است. لذا شناسایی دقیق بافتار در گام نخست از اهمیت به سزایی برخوردار است و در گام بعد، طراحی

SPSS16 تحلیل و از آزمون رگرسیون خطی و ضریب همبستگی استفاده شده است.

یافته‌ها: بین رشته تحصیلی و سطح رضایت مندی دانشجویان ارتباط معنادار وجود داشت ($P < 0.05$). 0.379 دانشجویان پرستاری از سطح رضایت مندی متوسط و 0.621 آنها از سطح رضایتمندی بالا برخوردار بوده اند در حالیکه در دانشجویان بهداشت 0.20 از آنها سطح رضایت متوسط و 0.80 رضایت بالا از اجرای این طرح داشته اند. در آزمون من ویتنی بین رشته تحصیلی دانشجویان و نمره رضایت سنجی، اختلاف معناداری مابین دو رشته وجود داشت، بدین ترتیب که میانگین امتیاز دانشجویان بهداشت (31.40) از پرستاری (20.59) بیشتر است و آنها از رضایت بیشتری در مورد این طرح برخوردارند ($P < 0.05$).

بحث و نتیجه گیری: رضایت سنجی از دانشجویان نشان داد که رضایت آنها در سطح متوسط و بالا است و اجرای این روش می تواند در بهبود کیفی آموزش تاثیرگذار باشد.

کلمات کلیدی: دستیار آموزشی، آموزش، دانشجویان

میزان پاسخگویی روشهای تدریس برنامه درسی در ایجاد تفکر انتقادی در دانشجویان علوم پزشکی: مطالعه گراندد تئوری

زینب حلمبادانی <mailto:jalambadaniz@gmail.com>

دانشگاه ع. پ. تربت جام

مقدمه: تفکر انتقادی دارای فعالیت و فرایند ذهنی پیچیده‌ای است و به همین دلیل، از آن تعریف واحدی وجود ندارد و شاید بتوان گفت که تعداد تعاریف تفکر انتقادی به اندازه تعداد متخصصان در این حوزه است. بر این اساس هدف از این پژوهش بررسی میزان پاسخگویی روشهای تدریس برنامه درسی به تفکر انتقادی در گروه‌های دانشکده علوم پزشکی تربت جام می‌باشد.

روش اجرا: رویکرد پژوهش کیفی از نوع گراندد تئوری برای دستیابی به اهداف این بخش از مطالعه صورت گرفت و جهت جمع آوری اطلاعات از مصاحبه نیمه ساختارمند استفاده گردید. جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان زیرگروه‌های علوم پایه دانشکده علوم پزشکی تربت جام می‌باشد. برای انتخاب نمونه از روش نمونه گیری هدفمند استفاده شد و مصاحبه با نمونه‌های پژوهش تا زمان دست یابی محقق به اشباع نظری به طول انجامید.

همکاران»، «یادگیری نحوه ارتباط مناسب با بیمار». همچنین دانشجویان از دروس آناتومی، فیزیولوژی و فیزیک پزشکی به عنوان دروس مهم علوم پایه یاد کردند.

بحث و نتیجه گیری: روش پیش، حین و پس از مواجهه، با استفاده از تسهیلگر، برای دانشجویان علوم پایه پزشکی در بافتار آموزشی دانشگاه منجر به ارتقا نگرش دانشجویان نسبت به دروس و آینده حرفه ای شان شد.

کلمات کلیدی: دانشجوی پزشکی، مواجهه زودرس بالینی، طراحی آموزشی

بررسی میزان رضایت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار از شیوه دستیار آموزشی

پریسا مهردادیان - معصومه هاشمیان - رضا شهرآبادی - مهدی ربیعی - حمید

جوینی - علی مهری

دانشگاه ع. پ. سبزوار

مقدمه: دانشگاه‌ها برای موفقیت در انجام وظایف خود لازم است که به‌طور پیوسته فرایندهای کاری خود را بهبود بخشند. دستیار آموزش به دانشجویان واجد شرایط کارشناسی ارشد یا دکتری، که در امر برگزاری کلاس‌های عملی و یا تئوری با استاد مربوطه به صورت پاره وقت همکاری لازم را به عمل می‌آورند، اطلاق می‌گردد؛ در دانشگاه‌ها در امر پژوهش نیز، جایگاهی تحت عنوان دستیار پژوهش وجود دارد. هدف از این مطالعه استفاده از دانشجویان مستعد مقطع تحصیلات تکمیلی به عنوان دستیاران آموزشی جهت ارتقا کیفیت آموزش می‌باشد.

روش اجرا: در این مطالعه توصیفی - تحلیلی، 49 نفر از دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری و بهداشت عمومی با شرط سال دوم و بدون تجربه یادگیری با شیوه دستیار آموزشی با روش نمونه گیری آسان انتخاب شدند. بعد از اخذ مجوزهای لازم از شورای پژوهشی دانشگاه و کمیته اخلاق، نحوه تدریس و اداره کلاس با کمک دستیار استاد به دانشجویان توضیح داده شد و سپس فرم رضایتنامه شرکت در طرح، توسط آنها تکمیل گردید. در این مطالعه کلاس‌های آموزشی توسط دستیار آموزشی (دانشجوی ارشد) برگزار گردید. ابزار گردآوری داده پرسشنامه رضایت سنجی بوده است که روایی و پایایی آن در مطالعات مشابه انجام شده بود. داده‌های حاصل با نرم افزار

یافته‌ها: در گروه‌های علوم پایه گرچه میزان پاسخگویی روشهای تدریس برنامه درسی به تفکر انتقادی مناسب نیست. این به معنای عدم مناسب نبودن وضع موجود نیز نمی‌باشد. در این گروه‌ها بنا به دلایلی که اشاره گردید، مشخص شد میزان پاسخگویی روشهای تدریس برنامه درسی به تفکر انتقادی اثربخش نیست و با چالش‌های زیادی مواجهه است. به نظر می‌رسد در این گروه‌ها فرایند نیمه متمرکز تعاملی می‌تواند اثر بخش باشد.

بحث و نتیجه گیری: نتایج نشان داد دانشجویان در روشهای تدریس پرسش و پاسخ (عامل افزایش مهارتهای ارتباطی)، سخنرانی (عاملهای افزایش مهارتهای ارتباطی، پرورش توانمندی‌های فردی و تدبیر راههای مواجهه با تغییر) و تفکر انتقادی را در مهارتهای داشتن اطلاعات کافی، پرسشگری، داشتن جامعیت فکر، انعطاف در تفکر، تحلیل گر بودن و داشتن مهارت شنود مطرح کرده‌اند. علاوه بر این، بیشتر اعضای هیئت علمی بر اکتسابی بودن تفکر انتقادی و نقش مهم تدریس در این امر تأکید داشتند.

کلمات کلیدی: تفکر انتقادی، روش‌های تدریس، پژوهش گراند تئوری

۱۰۰/۱۵±۶۱/۳۵ گزارش شد. تفاوت نمرات دو گروه اکسترن ها و اینترن ها با آزمون من-ویتنی سنجیده شد که این تفاوت به لحاظ آماری معنی دار بود ($P.value < 0.001$). آلفای کرونباخ ۰/۲۹ سؤال بررسی شده پرسشنامه تعلق پذیری ۰/۹۲ به دست آمد که نشان دهنده سازگاری درونی عالی این پرسشنامه می‌باشد. تعداد ۱۱ سؤال نسبت روایی محتوای کمتر از ۰/۵۹ داشتند که از این تعداد یک سؤال حذف و ۹ سؤال از لحاظ ساختاری تصحیح شدند. تمامی سؤالات در سه قسمت مرتبط بودن، واضح بودن و سلیس بودن، شاخص روایی محتوای بزرگ‌تر از ۰/۷۹ داشتند که مقداری قابل قبول می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری: نتایج حاصل از بررسی‌های آماری نشان دهنده آن است که این نسخه ترجمه شده پرسشنامه تعلق پذیری دانشجویان پزشکی از روایی و پایایی مناسبی برخوردار است و می‌تواند به عنوان ابزاری کارآمد جهت تعیین میزان حس تعلق پذیر دانشجویان مورد استفاده قرار گیرد.

کلمات کلیدی: تعلق پذیری - دانشجویان پزشکی

مقایسه تأثیر آموزش به روش شبیه سازی و فیلم آموزشی بر مهارت اداره دیستوشی شانه در دانشجویان مامایی

سیده عادلہ رحمانیان - مریم آراد مهر

دانشگاه ع. پ. تربت حیدریه

مقدمه: در آموزش بالینی، دانشجو باید حجم زیادی از محتوای درسی فرا گرفته شده را با هم ترکیب نماید و در عمل بکار گیرد، بنابراین، آموزش مهارت‌های بالینی باید با تفکر و برنامه ریزی دقیق طراحی گردد. در آموزش بالینی برای پیشگیری از صدمه به بیماران ضروری است، با استفاده از رویکردهای نوین آموزشی، دانشجویان قبل از حضور در بالین آمادگی لازم جهت انجام صحیح مهارت‌های بالینی را کسب نمایند. لذا مطالعه حاضر با هدف مقایسه تأثیر آموزش به روش شبیه سازی و فیلم آموزشی بر مهارت اداره دیستوشی شانه در دانشجویان مامایی انجام شد.

روش اجرا: این مطالعه مداخله‌ای در سال ۱۳۹۷ بر روی ۶۰ نفر از دانشجویان ترم ۵ مامایی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه آزاد گناباد انجام شد. دانشجویان به طور تصادفی در سه گروه آموزش در محیط شبیه سازی، گروه فیلم آموزشی و گروه آموزش معمول سخنرانی قرار گرفتند. در گروه شبیه سازی آموزش به مدت ۲ ساعت در مرکز مهارت‌های بالینی روی مانکن و مولاژ انجام شد، فیلم از این آموزش تهیه شد و در اختیار

پژوهش در آموزش علوم پزشکی

بررسی روایی و پایایی نسخه فارسی پرسشنامه تعلق پذیری دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۴۰۰

شهرزاد شفیعی رودسری - سولماز زارع - سید علی اکبر فقیهی

دانشگاه ع. پ. شیراز

مقدمه: هدف از این مطالعه بررسی روایی و پایایی نسخه فارسی پرسشنامه حس تعلق پذیری بالینی در بین دانشجویان پزشکی مقاطع بالینی دانشگاه علوم پزشکی شیراز می‌باشد.

روش اجرا: ابزار حاضر طبق اصول و استانداردهای بین المللی به فارسی برگردانده شده و به صورت یک پرسشنامه ۳۰ سوالی اینترنتی در اختیار ۲۷۷ دانشجوی مقطع بالینی رشته پزشکی قرار گرفت و اطلاعات حاصل جهت تعیین روایی محتوا به روش کمی از نسبت روایی محتوا و شاخص روایی محتوا و نظرات اعضای هیئت علمی استفاده شد و برای بررسی پایایی با به کارگیری آلفای کرونباخ پرسشنامه مذکور مورد آنالیز قرار گرفت.

یافته‌ها: دانشجویان اینترن و اکسترن دارای میانگین تعلق‌پذیری متفاوتی بودند، میانگین نمره اینترن ها $14/44 \pm 8/88$ و گروه اکسترن ها

و زندگی تحصیلی آنها بالندگی و توسعه جامعه را تضمین نماییم. این مطالعه با هدف تبیین تجربه زندگی دانشجویی در حین تحصیل دانشجویان پزشکی صورت گرفت.

روش اجرا: این مطالعه به روش تحقیق کیفی با رویکرد تحلیل محتوا انجام شده است. انتخاب شرکت کنندگان به روش نوع نمونه گیری هدفمند بود. تمایل به شرکت در مطالعه به عنوان معیار ورود به پژوهش در نظر گرفته شد. ابزار گردآوری اطلاعات مصاحبه نیمه ساختارمند و بصورت فردی بود. انجام مصاحبه با افراد تا اشباع مفاهیم ادامه یافت. فرم مصاحبه شامل دو دسته سؤالات بود. مصاحبه با این سؤال کلی که داستان یک روز عادی غیر تعطیل خودتان را تعریف کنید، شروع و بر روی آن بخش از پاسخ‌هایی که به فعالیت‌های مرتبط با رشته پزشکی مربوط می‌شود با طرح سؤالات پیگیری کننده نظیر «می‌توانید بیشتر توضیح دهید؟» یا «وقتی که می‌گویید ..... منظور شما چیست؟» دقیقاً آشکار نماید مصاحبه‌ها ادامه می‌یافت. تعداد جلسات مصاحبه بنا بر فرصت و ارائه اطلاعات شرکت کنندگان متغیر بود و غالباً در یک جلسه و در مواردی بر حسب نیاز در دو جلسه برگزار شد. در این مطالعه ۱۲ مصاحبه با ۱۰ دانشجو صورت گرفت. مدت زمان مصاحبه بین ۴۰ تا ۹۰ دقیقه بود. داده‌ها با استفاده از روش هفت مرحله‌ای کلایزری تجزیه و تحلیل شدند. اصول اخلاق در پژوهش با دریافت کد اخلاق (IR.HUMS.REC.1398.472)، حفظ محرمانگی اطلاعات و اخذ رضایت آگاهانه و برخورداری شرکت کنندگان از حق کناره‌گیری از پژوهش در هر زمان رعایت گردید. پژوهشگران با کمک روش‌هایی نظیر قابلیت اعتبار (Credibility)، قابلیت اعتماد (Dependability) و قابلیت تأیید (Conformability) دقت و صحت یافته‌ها را تقویت نمودند. محقق برای کسب اعتبار از شرکت کنندگان خواست تا یافته‌ها را مرور کرده و همسانی آنها را با نظرات و تجارب خود تأیید نمایند. جهت قابلیت اعتماد نیز محققین گزارش دقیق جزئیات کار را ارائه کرده‌اند. و جهت تأیید پذیری نیز محققین متن مصاحبه‌ها را در اختیار دو نفر از اعضای هیات علمی که آشنا به روش تحقیق کیفی بودند قرار دادند تا صحت فرایند کد گذاری مورد بررسی قرار گیرد.

یافته‌ها: در این مطالعه ۱۰ دانشجو پزشکی مقطع کارورزی شرکت کردند که ۶ نفر از آن‌ها زن و ۴ نفر مرد بودند و رنج سنی ۲۵ تا ۳۳ داشتند. همچنین ۵ نفر مجرد و ۵ نفر متأهل بودند. طی تجزیه و تحلیل مصاحبه‌های شرکت کنندگان در مطالعه، ۳ طبقه اصلی با ۱۰ زیر طبقه با عنوان مفهوم دانشجو بودن (نقش درمانی)، فرآیند انطباق با مفهوم دانشجو بودن (موقعیت اجتماعی، مسائل اقتصادی)، تسهیل‌گرها و موانع فرایند دانشجوی پزشکی بودن (محیط یادگیری بالینی غیر حرفه‌ای، آموزش غیر

دانشجویان گروه فیلم آموزشی به طور خودآموز قرار گرفت و دانشجویان گروه آموزش سخنرانی نیز به مدت ۲ ساعت آموزش دیدند. قبل از آموزش و یک هفته بعد از آموزش، آزمون ساختارمند عینی گرفته شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم افزار آماری SPSS نسخه ۱۱/۵ و آزمون‌های کروسکال وایس، کای دو و آنالیز واریانس یک طرفه انجام شد. سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ معنی دار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: میانگین نمره مهارت کلی دانشجویان در اداره دیستوشی شانه، یک هفته بعد از آموزش در سه گروه شبیه سازی (۰/۰۰۲) (P)، فیلم (۰/۰۱) (P) و روش سخنرانی (۰/۰۴) (P) تفاوت آماری معنی داری داشت. اما در مقایسه سه گروه به صورت دو به دو، بین گروه آموزش در محیط شبیه سازی شده و گروه فیلم آموزشی (۰/۶۵۷) (P)، همچنین بین گروه فیلم آموزشی و سخنرانی (۰/۸۱۱) (P) تفاوت آماری معنی داری وجود نداشت. ولی نمره مهارت دانشجویان در گروه آموزش شبیه سازی شده بطور معنی داری بیشتر از گروه سخنرانی (۰/۰۳۹) (P) بود.

بحث و نتیجه گیری: مهارت اداره دیستوشی شانه در گروه شبیه سازی و فیلم آموزشی بیشتر از روش مرسوم سخنرانی است، بنابراین استفاده از دو روش شبیه سازی و فیلم آموزشی در آموزش بالینی توصیه می‌گردد. استفاده از فیلم آموزشی به طور خودآموز می‌تواند به اندازه آموزش توسط متخصص بالینی در محیط شبیه سازی مؤثر باشد.

کلمات کلیدی: شبیه سازی، دیستوشی شانه، فیلم آموزشی

تجربه زیسته دانشجویان پزشکی از دوران تحصیل: مطالعه‌ای کیفی با رویکرد تحلیل محتوا

سمیره عابدینی - الهام بوشهری - مریم فرخنده - حسام الدین کمال زاده

دانشگاه ع. پ. هرمزگان

مقدمه: زندگی دانشجویی بخشی از زندگی است که دانشجویان در دوران تحصیل خود می‌گذرانند. ورود به دانشگاه و زندگی دانشجویی بخش مهمی از تجربه زیسته بسیاری از انسانها در جامعه معاصر است. زندگی روزمره فردی شامل روال‌هایی است که در آن چیزهای مختلفی را می‌بینند، می‌شنوند، احساس می‌کنند و در مورد آنها فکر می‌کنند که تمامی آنها که تجارب افراد را شکل می‌دهند. چنین تجربیاتی ممکن است تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم ثابتی بر افراد داشته باشد. با عنایت به نقش و جایگاه دانشجویان در آینده جامعه، لازم است با ایجاد شرایط مناسب برای تحصیل

اثربخش، تعارض در باورهای ارزشی، ترس، ناامنی، تغییرات سبک زندگی، وجود الگو و منابع انگیزشی) استخراج گردید.

بحث و نتیجه گیری: تجربیات زندگی دانشجویان پزشکی در دوران تحصیل نشان داد که در دوران تحصیل با موضوعات و چالش‌های مختلفی مواجهه هستند. دانشجویان پزشکی نیازمند دیدگاه عمیق و کاملی نسبت به رشته پزشکی قبل از ورود به آن هستند تا از دلزدگی‌ها و نارضایتی‌ها که به علت عدم شناخت این رشته، ایجاد می‌شود جلوگیری کرد و این امر با اطلاع رسانی کامل و جامع نسبت به مقاطع مختلف پزشکی و شرایط و بازار کار آن به دانش‌آموزان قبل از ورود به دانشگاه امکان‌پذیر است. مشکلات آموزشی مطرح شده، رفتارهای غیر حرفه‌ای، نگرش منفی نسبت به آینده شغلی در حال حاضر از عمده مشکلات دانشجویان پزشکی است که با ایجاد قانون گذاری‌های مناسب و فراهم کردن محیط و شرایط متناسب می‌توان قسمت اعظمی از مشکلات را رفع کرد. تغییرات بنیادی در سیستم آموزشی و تعیین استانداردهای آموزشی در زمینه‌ها مختلف و نظارت بر اجرا استانداردها می‌تواند نقش بسزایی در آموزش و پرورش پزشکانی علاقه مند و توانا جهت بهبود سیستم بهداشت و درمان داشته باشد."

کلمات کلیدی: تجربه زیسته، دانشجویان پزشکی، تحلیل محتوا

اعتلای اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه علوم پزشکی مازندران

رؤیا ملک زاده - سید حسین حسینی کارنامی - قاسم عابدی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: یکی از الزامات توسعه دانش پزشکی، گسترش اصول و مفاهیم اخلاق پزشکی و تعهد حرفه‌ای است در کلیه شئون نظام سلامت اعم از آموزش، پژوهش و ارائه خدمات است. در طول یک دهه اخیر اقدامات مؤثری در عرصه اخلاق پزشکی به عمل آمده است که البته برای اعتلای این حیطه هنوز راه درازی در پیش است. به منظور اعتلای اخلاق پزشکی و توجه خاص به این مقوله یکی از بسته‌های تحول و نوآوری در آموزش پزشکی به این امر مهم اختصاص یافته است. این مطالعه با هدف تبیین فعالیت‌های اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه علوم پزشکی مازندران انجام گرفته است.

روش اجرا: مطالعه حاضر از نوع مطالعه کیفی است. مشارکت کنندگان ۲۲ نفر از اساتید و اعضای شورای اخلاق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی

مازندران با حداقل سه سال تجربه در زمینه آموزش اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه بودند. داده‌ها از طریق مصاحبه نیمه ساختار یافته به صورت مبتنی بر هدف و روش گلوله برفی جمع‌آوری شد و تا اشباع داده‌ها ادامه یافت. سپس پیاده کردن مصاحبه‌ها، تعیین واحدهای معنایی، کدگذاری، دسته بندی بر اساس تشابه و تناسب، شناسایی درون مایه‌ها انجام و با استفاده از روش تحلیل محتوا تحلیل و تفسیر شد. تحلیل داده‌های مطالعه با استفاده از روش گرانهم لوندمن انجام شد. جهت صحت و استحکام مطالعه از معیارهای پیشنهادی گوبا و لینکلن استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان می‌دهد که در بسته اعتلای اخلاق حرفه‌ای، علیرغم تدوین دستورالعمل‌های شورای اخلاق پزشکی و تأکید بر برگزاری جلسات در سطوح ارشد دانشگاه و تدوین دستورالعمل ارزشیابی پایبندی به اصول حرفه‌ای دستیاران، نیاز به فرهنگ سازی و جلب مشارکت بیش از پیش کادر علمی به این موضوع و تدوین قوانین و دستورالعمل‌های اجرایی قوی‌تر و نظارت مستمر و مداوم بر تحقق آن دارد. کاربردی کردن مفاهیم اخلاق پزشکی، افزایش آگاهی متناسب با نیازها در رده‌های مختلف پزشکی، ایجاد سیستمی برای دستیابی به موضوعات جدید ضمن بازنگری موضوعات قدیمی، ایجاد جایگاه مناسب منطقه‌ای و بین المللی در اهداف برنامه استراتژیک اخلاق پزشکی کشور نیازمند توجه جدی می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری: علیرغم تلاش‌های صورت گرفته، اساتید پزشکی نتوانسته‌اند نقش کلیدی خود را در ارتقا و رشد اخلاقی دانشجویان ایفا کنند. از همین رو برگزاری دوره‌های آموزش تخصصی کوتاه مدت اخلاق پزشکی و روش‌های تدریس فعال برای همه اساتید پزشکی مؤثر خواهد بود، تا زمینه ظهور صلاحیت‌های اخلاقی و حرفه‌ای را به صورت عملی در دانشجویان فراهم نمایند."

کلمات کلیدی: اخلاق حرفه‌ای، اخلاق پزشکی، آموزش علوم پزشکی

مقایسه تأثیر آموزش به دو روش سخنرانی و چند رسانه‌ای بر میزان دانش، نگرش و عملکرد پرستاران بخش‌های اورژانس در زمینه بکارگیری مدل ارتباطی SBAR در ثبت و گزارش نویسی پرستاری در مراکز درمانی منتخب نظامی

نسرین جعفری گلستان - جلیل نوروزی - امیرحسین پیشگوی

دانشگاه ع. پ. ارتش

بررسی تأثیر بکارگیری مدل ترخیص ایده‌آل بر میزان تبعیت دارویی بیماران مبتلا به نارسایی احتقانی قلب بستری در بخش‌های ویژه بیمارستان‌های منتخب

نسرین جعفری گلستان - علی رضایی فر - امیرحسین پیشگوی

دانشگاه ع. پ. ارتش

مقدمه: نارسایی احتقانی قلبی یک اختلال مزمن پیش‌رونده، ناتوان‌کننده است. این بیماری از شایع‌ترین بیماری‌های مزمن در سراسر دنیا و یکی از چالش‌های تیم مراقبت بهداشتی است. پس از ترخیص به سبب آن که مسئولیت مراقبت، از تیم درمان در بیمارستان به بیمار و خانواده انتقال می‌یابد ممکن است به ایجاد مشکلات جدید و جدی برای بیمار و خانواده او منجر شود.

هدف: این مطالعه با هدف تعیین تأثیر به‌کارگیری مدل ترخیص ایده آل بر میزان تبعیت دارویی بیماران نارسایی احتقانی قلب بستری در بخش‌های ویژه بیمارستان‌های منتخب آجا در سال ۱۳۹۸ انجام شده است.

روش اجرا: پژوهش حاضر یک کارآزمایی بالینی یک سوکور کنترل شده تصادفی است؛ ۶۰ بیمار مبتلا به نارسایی احتقانی قلب، بستری در بخش مراقبت‌های ویژه در بیمارستان‌های نظامی منتخب آجا واقع در شهر تهران در سال ۱۳۹۸ با روش نمونه‌گیری در دسترس وارد مطالعه شدند؛ بیماران به صورت تصادفی ساده، به ۲ گروه آزمون و کنترل (هر گروه ۳۰ نفر) تقسیم شدند که گروه کنترل صرفاً مراقبت روتین را دریافت کردند. مطالعه در دو مرحله قبل و بعد از انجام مداخله انجام شد. جهت گردآوری داده‌ها از فرم اطلاعات دموگرافیک، پرسشنامه تبعیت دارویی مورسکی MMAS استفاده شد. پایایی پرسشنامه بر اساس آلفاکرونباخ ($\alpha=0/91$) و ارزیابی و مورد تأیید قرار گرفت. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS ۲۱ (= روش‌های توصیفی، آزمون تی تست مستقل، همبستگی پیرسون، تست دقیق فیشر و کای‌اسکوئر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت ($P=0/05$)).

یافته‌ها: نتایج نشان داد؛ بین دو گروه کنترل ($2/861 \pm 16/503$) و گروه آزمون ($3/394 \pm 15/83$) قبل از اجرای مداخله از نظر میزان تبعیت دارویی قبل از مداخله اختلاف معنی دار آماری وجود نداشت ($P=0/722$). لیکن در بین دو گروه کنترل ($2/202 \pm 15/666$) و آزمون ($2/991 \pm 20/866$) بعد از اجرای مداخله از نظر میزان تبعیت دارویی اختلاف معنی دار داشتند ($P=0/008$).

مقدمه: ثبت‌های پرستاری، بخش مهمی از مراقبت‌های پرستاری هستند که می‌تواند برای بیماران، پرستاران و سایر اعضای ارائه دهنده خدمات مرتبط با سلامت مفید و ضروری باشد.

هدف: این پژوهش با هدف بررسی مقایسه‌ای تأثیر آموزش به دو روش سخنرانی و چند رسانه‌ای بر میزان دانش، نگرش و عملکرد پرستاران بخش‌های اورژانس در زمینه بکارگیری مدل ارتباطی SBAR در ثبت و گزارش نویسی پرستاری در بیمارستان‌های منتخب نظامی انجام شده است.

روش اجرا: مطالعه نیمه تجربی حاضر در سال ۱۳۹۸ در دو بیمارستان منتخب نظامی در شهر تهران انجام شد. حجم نمونه شامل ۴۰ نفر در هر دو گروه سخنرانی و چند رسانه‌ای بود. ابزار این مطالعه، شامل یک پرسشنامه دموگرافیک و دو پرسشنامه پژوهشگر ساخته جهت اندازه‌گیری میزان دانش (۱۰ گویه)، نگرش (۱۰ گویه) و یک چک لیست برای اندازه‌گیری عملکرد (۳۵ گویه) پرستاران بخش‌های اورژانس در زمینه بکارگیری مدل ارتباطی SBAR در ثبت و گزارش نویسی پرستاری می‌باشد. در هر دو گروه، پیش آزمون انجام شد. آموزش در گروه سخنرانی در قالب ۴ جلسه دو ساعته در طول چهار هفته و در روش چند رسانه‌ای (لوح فشرده، کارگاه آموزشی با پاورپونت توام با صدا و تصویر، نمایش فیلم و پمفلت) طی ۴ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای در طول ۴ هفته اجرا شد. پس آزمون در هر دو گروه و یک ماه پس از مداخله انجام شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با آزمون‌های آماری فیشر، تی زوجی و تی مستقل و با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ انجام شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که اجرای هر دو روش آموزش اعم از سخنرانی و چند رسانه‌ای با سطح معناداری $P > 0/05$ بر میزان دانش، نگرش و عملکرد پرستاران بخش‌های اورژانس در بکارگیری مدل ارتباطی SBAR در ثبت و گزارش نویسی پرستاری، مؤثر است و بیش‌ترین تأثیر را روش چند رسانه‌ای داشته است.

بحث و نتیجه‌گیری: استفاده از مدل‌های ذهنی کارآمد مانند مدل

ارتباط SBAR در ثبت و گزارش نویسی پرستاری، می‌تواند سبب بهینه‌سازی ارتباط بین بیمار و پرستار، ارتقا کیفیت خدمات پرستاری، کاهش خطاها و افزایش میزان رضایتمندی در گیرندگان خدمات سلامت شود.

کلمات کلیدی: سخنرانی، چند رسانه‌ای، آموزش، پرستاران اورژانس،

مدل ارتباطی SBAR، ثبت پرستاری

پیشنهاد می‌شود که آموزش‌ها در این زمینه در محیط‌های بالینی توسط مربیان و در محیط دانشگاهی به طور جدی‌تر و وسیع‌تر صورت گیرد.

کلمات کلیدی: تشخیص پرستاری، دانشجویان پرستاری، توانایی

دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر نسبت به محیط یادگیری خود

ثریا زحمت‌کش - کامران میرزایی - صدیقه خیراندیش

دانشگاه ع. پ. بوشهر

مقدمه: محیط یادگیری بعنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی مؤثر در موفقیت تحصیلی دانشجویان و انگیزه‌های تحصیلی آنان محسوب می‌شود و کیفیت آن می‌تواند یکی از نشانگرهای اثر بخشی برنامه‌های آموزشی باشد. آموزش دندانپزشکی بعنوان یک حیطه آموزشی پیچیده متشکل از آموزش‌های بالینی و نظری همراه با تاکید بر کسب توانمندی در برقراری ارتباط مؤثر با بیماران است و آگاهی از دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی از محیط یادگیری خود می‌تواند مسئولین آموزشی را در ارائه راهکارهای بهبود کیفی و کمی آموزش بالینی یاری نماید. این مطالعه با هدف بررسی دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر در خصوص محیط یادگیری خود در دانشکده دندانپزشکی انجام شد.

روش اجرا: در این مطالعه توصیفی - تحلیلی از نوع مقطعی، کلیه دانشجویان دندانپزشکی مقطع پیش بالینی و بالین دانشکده دندانپزشکی بوشهر در سال ۱۳۹۸ به صورت سرشماری شرکت نمودند. جهت گردآوری داده‌ها از پرسشنامه خود ایفا شامل دو بخش ویژگی‌های دموگرافیک دانشجویان و نسخه فارسی پرسشنامه ۴۸ سئوالی (Dental Student Learning Environment Survey) که روایی و پایایی آن در مطالعات قبل مورد تأیید قرار گرفته بود استفاده شد که دیدگاه دانشجویان را در هفت حیطه انعطاف پذیری، روابط دانشجویان، جو عاطفی، توجه به دغدغه دانشجویان، تناسب فعالیت‌های آموزشی با اهداف آموزشی، سازماندهی برنامه‌های آموزشی و توسعه فعالیت‌های فوق برنامه را با استفاده از سیستم نمره دهی لیکرت ۵ تایی (تقریباً همیشه (۴) تا نمی‌دانم (۰)) مورد ارزیابی قرار می‌داد. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم افزار آماری SPSS Version 24 در سطح معنی داری ۰/۰۵ مورد ارزیابی قرار گرفت

بحث و نتیجه گیری: به کارگیری مدل ترخیص ایده‌آل باعث افزایش میزان مشارکت بیمار در فرایند درمان و میزان تبعیت دارویی بیماران نارسایی احتقانی قلب بستری در بخش‌های ویژه شود.

کلمات کلیدی: نارسایی احتقانی قلب، مدل ترخیص، IDEAL، تبعیت دارویی، بخش مراقبت ویژه

بررسی توانایی تعیین تشخیص‌های پرستاری در دانشجویان پرستاری دانشگاه‌های منتخب شهر تهران

نسرین جعفری گلستان - ناهید رجایی - مسعود فلاحی خشک‌ناب - محمد علی حسینی - اصغر دالوندی - امیر حسین پیشگوی

دانشگاه ع. پ. ارتش

مقدمه: تشخیص پرستاری، یکی از اجزای اصلی و جدایی ناپذیر فرایند پرستاری است. تشخیص مناسب می‌تواند، از بسیاری از درمان‌های غیر ضروری و اشتباه و همچنین پرداخت هزینه‌های اضافی در مراکز ارائه دهنده مراقبت‌های بهداشتی و درمانی جلوگیری کند. بخش عمده‌ای از خطاهای پرستاران تازه کار و دانشجویان پرستاری جدید الورد، عدم توانایی آن‌ها، در افتراق تشخیص‌های پرستاری از تشخیص‌های پزشکی می‌باشد. لذا این مطالعه با هدف بررسی توانایی دانشجویان پرستاری در تعیین تشخیص پرستاری و ارتباط آن با متغیرهای دموگرافیک انجام گرفت.

روش اجرا: مطالعه حاضر از نوع توصیفی تحلیلی است که بر روی ۶۰ نفر از دانشجویان سال سوم و چهارم در یکی از دانشکده‌های پرستاری منتخب شهر تهران به روش نمونه گیری تمام شماری انجام شد. جمع‌آوری داده‌ها با پرسشنامه "ویژگی‌های فردی" و پرسشنامه پژوهشگر ساخته "تعیین تشخیص‌های پرستاری" انجام شد. سپس داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS ورژن ۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. P کمتر از ۰/۰۵ به عنوان سطح معنی داری در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که توانایی بیشتر دانشجویان در تعیین تشخیص‌های پرستاری در سطح متوسط (۵۶/۳ درصد) بود. ارتباط معنی داری بین سابقه کار بالین (P=۰/۰۰۲) و معدل سال گذشته (P=۰/۰۰۳) با توانایی تعیین تشخیص پرستاری دیده شد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به اینکه نتایج این مطالعه حاکی از توانایی دانشجویان در تعیین تشخیص پرستاری در سطح متوسط بود، لذا

دانشگاههای علوم پزشکی سراسر دنیا و نیز دانشگاههای داخل کشور بسرعت توسعه پیدا کرد. یکی از دغدغه‌های مهم متولیان آموزش در دانشگاهها، حفظ و ارتقا کیفی آموزش و پایش مستمر مولفه‌های اثرگذار بر آن است تا بتوانند براساس نتایج بدست آمده، مداخله مناسبی را طراحی و اجرا نمایند. سنجش محیط یادگیری یکی از موارد مهمی است که می‌تواند نیمرخ مناسبی از وضعیت موجود در حوزه آموزش ترسیم نماید که بکمک ابزارهای تخصصی گوناگون اجرا می‌گردد. در این پژوهش با استفاده از نسخه فارسی DELES (Distance Education Learning Environments Survey) سنجش محیط یادگیری آموزش مجازی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی در نیمسال ۹۸۲ صورت پذیرفت.

روش اجرا: برای اجرای این تحقیق از نسخه فارسی پرسشنامه استاندارد DELES که کوهپایه‌زاده و همکاران روانسنجی آن را انجام داده بودند استفاده گردید. بخش اول پرسشنامه مشتمل بر سؤالات دموگرافیک شامل سن، جنسیت، مقطع تحصیلی، دانشکده محل تحصیل و سال تحصیل و بخش دوم پرسشنامه حاوی ۳۰ سؤال است که گزینه فهرست درجه‌بندی شده براساس مقیاس لیکرت (همیشه ۴ امتیاز، اغلب ۳ امتیاز، گاهی اوقات ۲ امتیاز، بندرت ۱ امتیاز و هرگز صفر امتیاز) تعیین شده است. لذا حداکثر امتیاز پرسشنامه براساس مقیاس لیکرت برای مجموع سؤالات عدد ۱۲۰ است. حیطه‌های مورد سنجش در این پرسشنامه شامل حمایت اساتید (۷ سؤال)، تعاملات دانشجو (۴ سؤال)، ارتباطات شخصی (۳ سؤال)، آموزش معتبر (۳ سؤال)، یادگیری فعال (۴ سؤال)، استقلال دانشجو (۳ سؤال) و ادراک دانشجو (۶ سؤال) می‌باشد. نمره ۳۰- خلی ضعیف، نمره ۶۰-۳۱ مجموعه‌ای از مشکلات، نمره ۹۰-۶۱ نکات مثبت بیشتر از نکات منفی و نمره ۱۲۰-۹۱ بصورت عالی تفسیر می‌شوند.

نسخه الکترونیک پرسشنامه جهت تکمیل برای تمامی دانشجویان شاغل به تحصیل دانشگاه ارسال شد. سپس پاسخ‌های جمع آوری شده بکمک نرم‌افزار SPSS18 با استفاده از ANOVA مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین نمره حاصل از پرسشنامه DELES معادل ۵۵.۶±۲۱.۱ در بازه "مجموعه‌ای از مشکلات" در سطح کل دانشگاه بدست آمد. نمره حاصل از نظر جنسیت مذکر ۵۶.۷±۲۲.۱ و مؤنث ۵۴.۹±۲۰.۵؛ نمره دانشکده‌های پزشکی ۵۳.۱±۲۰.۵، دندانپزشکی ۵۹.۱±۲۱.۱، پرستاری ۲۱.۲±۵۷.۳ و بهداشت ۵۶.۵±۲۱.۷؛ نمره حاصل از نظر دانشجویان مقاطع دکتری عمومی ۵۳.۹±۲۰.۸، کارشناسی ۵۶.۴±۲۱.۲ و کارشناسی ارشد ۶۴ محاسبه گردید. اختلاف نمرات بین هیچ‌یک از گروهها معنی‌دار نبود.

یافته‌ها: از مجموع ۱۲۸ پرسشنامه توزیع شده، ۱۰۱ پرسشنامه بصورت کامل، تکمیل گردید (میزان پاسخدهی ۷۹٪). ۵۶/۳٪ پاسخ دهندگان را دانشجویان دختر، ۶۸/۳٪ سهمیه بومی و ۹۲/۰٪ علاقمندی خود را به رشته دندانپزشکی در زمان انتخاب رشته اعلام نمودند. میانگین سنی دانشجویان ۱/۳۴ ± ۲۲/۸ سال بود. نتایج بررسی حیطه‌های هفتگانه محیط یادگیری به ترتیب بیشترین نمره مربوط به حیطه‌های سازماندهی (۲/۶۸ ± ۰/۷۳)، رولبط بین دانشجویان (۲/۵۹ ± ۰/۵۸)، جو عاطفی (۲/۵۱ ± ۰/۴۴)، تناسب فعالیت‌های آموزشی با اهداف آموزشی (۲/۳۳ ± ۱/۰۶)، توسعه فعالیت‌های یادگیری و فوق برنامه (۲/۳۱ ± ۰/۸۶)، انعطاف پذیدی (۲/۱ ± ۲/۱۶) و توجه به دغدغه دانشجویان (۲/۰۲ ± ۱/۸۶) و میانگین نمره کل ۲/۳۹ ± ۱/۱۴ بود. بین حیطه‌های هفتگانه محیط آموزشی و جنسیت دانشجویان (P = ۰/۶۴) رابطه آماری معنی داری مشاهده نشد. بین حیطه‌های روابط بین دانشجویان (P = ۰/۰۳۸) و تناسب فعالیت‌های آموزشی با اهداف آموزشی (P = ۰/۰۳۳) با علاقمندی به رشته و بین حیطه‌های روابط بین دانشجویان (P = ۰/۰۴۱)، تناسب فعالیت‌های آموزشی با اهداف آموزشی (P = ۰/۰۴۳) و سازماندهی (P = ۰/۰۴۱) و بومی بودن دانشجو رابطه آماری معنی داری مشاهده شد.

بحث و نتیجه گیری: ضرورت توجه بیشتر به محیط آموزشی دانشجو، انعطاف پذیری در محتوای کوریکولوم آموزشی و برگزاری برنامه‌هایی با هدف مشارکت بیشتر دانشجویان در فرآیندهای آموزشی و افزایش راههای ارتباطی بین مسئولین دانشکده و دانشجویان بمنظور توجه به دغدغه‌ها و مشکلات آموزشی دانشجویان و انتخاب راهکارهای مناسب با هدف ارتقا، رایندهای آموزشی توصیه می‌شود"

کلمات کلیدی: آموزش یالینی، محیط یادگیری، دانشجو، دندانپزشکی

سنجش محیط یادگیری مجازی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی در نیمسال ۹۸۲ بکمک پرسشنامه DELES

مهران وطنچیان یزدی - اکبر صولتی - بهنام خلیلی

دانشگاه ع. پ. بیرجند

مقدمه: هرچند که استفاده از روش‌های یاددهی-یادگیری مجازی و نیز آموزش ترکیبی، دیرزمانی است که در فضاهای آموزش آکادمیک بین‌المللی و داخلی در حوزه علوم پزشکی مورد استفاده قرار گرفته‌اند؛ اما با آغاز پاندمی کووید ۱۹ بکارگیری راهبردهای آموزش مجازی و ترکیبی در

روش اجرا: در این مطالعه کیفی، مشارکت کنندگان (۸ استاد پرستاری داوطلب شرکت در این مطالعه) به روش نمونه گیری هدفمند انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از مصاحبه رو در رو و عمیق و نیمه ساختار یافته گردآوری شدند. مصاحبه‌ها تا زمانی که در حین تجزیه و تحلیل و کدگذاری داده‌ها، اطلاعات جدیدی وجود نداشت ادامه یافت. برای دقت و استحکام داده‌ها، ۴ ملاک لینکلن و گوبا (۱۹۸۵) شامل مقبولیت، اعتمادپذیری، تصدیق پذیری و انتقال پذیری مد نظر قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی با روش تحلیل محتوای معمول و نرم افزار MAXQDA 10 انجام شد.

یافته‌ها: یافته‌های مطالعه منجر به دستیابی به ۸ طبقه فرعی چالش‌های اخلاق حرفه‌ای در پرستاری "عوامل انگیزشی، عوامل بین فردی و بین حرفه‌ای، عوامل آموزشی، عوامل سازمانی، عوامل اقتصادی، عوامل فردی، عوامل اجتماعی فرهنگی، عوامل زمینه‌ای" گردید.

بحث و نتیجه گیری: با شناسایی چالش‌های اخلاق حرفه‌ای در پرستاری (۸ طبقه فرعی) می‌توان زمینه را جهت برنامه ریزی و تدارک مداخلات اثر بخش به منظور ارتقاء اخلاق حرفه‌ای پرستاری در محیط‌های بالینی فراهم آورد.

کلمات کلیدی: اخلاق حرفه‌ای، چالش‌ها، پرستاری، تحلیل محتوا، اساتید

کیفیت آموزش پزشکی در گذر از دوران کرونا در بین دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی

فاطمه حسین زاده دوگلر - حسین فیروزی - مهسا نارنجی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: با شیوع بیماری کرونا و ویروس جدید، ابعاد مختلف زندگی انسان تحت تأثیر قرار گرفته است. دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی که در آینده‌ای نه چندان دور باید به عنوان کادر درمان نظام سلامت خدمت کنند، نیاز مبرمی به دریافت آموزش‌های کیفی مناسب دارند. فاصله گذاری اجتماعی باعث شده است که شیوه آموزش بخش بزرگی از دروس این دانشجویان به روش مجازی تغییر شکل پیدا کند. پاندمی کوید ۱۹ بر روی سیستم‌های بهداشتی درمانی و آموزشی در سرتاسر دنیا تأثیرات بسیاری گذاشته است و بسیاری از اقدامات روزانه در محیط‌های بیمارستانهای آموزشی از جمله ساعات و روش‌های آموزشی به علت رعایت ایمنی دانشجویان و پزشکان و تغییر بیماران بستری تغییرات چشمگیری داشته

بحث و نتیجه گیری: وضعیت نمرات کسب‌شده حیطه‌های ۷ گانه در دانشکده‌های دانشگاه نشان داد از ۲۸ امتیاز حیطه حمایت اساتید؛ دانشکده دندانپزشکی با ۱۹.۱ بیشترین و دانشکده بهداشت با ۱۴.۴ کمترین نمره - از ۱۶ امتیاز حیطه تعاملات دانشجو؛ دانشکده دندانپزشکی با ۸.۷ بیشترین و دانشکده بهداشت با ۶.۳ کمترین - از ۱۲ امتیاز حیطه ارتباطات شخصی؛ دانشکده دندانپزشکی با ۶.۳ بیشترین و دانشکده بهداشت با ۵.۲ کمترین - از ۱۲ امتیاز حیطه آموزش معتبر؛ دانشکده دندانپزشکی با ۶.۵ بیشترین و دانشکده پرستاری با ۵.۶ کمترین - از ۱۶ امتیاز حیطه یادگیری فعال؛ دانشکده دندانپزشکی با ۶.۲ بیشترین و دانشکده پزشکی با ۴.۷ بطور معنی‌دار کمترین - از ۱۲ امتیاز حیطه استقلال دانشجو؛ دانشکده بهداشت با ۳.۴ بیشترین و دانشکده پزشکی با ۲.۵ بطور معنی‌داری کمترین - و از ۲۴ امتیاز حیطه ادراک دانشجو؛ دانشکده بهداشت با ۱۵.۵ بیشترین و دانشکده دندانپزشکی با ۹.۱ بطور معنی‌داری کمترین نمرات را کسب نمودند.

در سطح کل دانشگاه؛ حمایت اساتید با ۵۷ درصد کسب نمره کل بهترین و حیطه استقلال دانشجو با ۲۶ درصد کسب نمره کل این حیطه ضعیف‌ترین حیطه محسوب می‌شوند.

کلمات کلیدی: سنجش، آموزش مجازی، DELES

چالش‌های اخلاق حرفه‌ای در پرستاری از دیدگاه اساتید پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

آرش نجیمی - زهرا آموزشی - نیکویمانی

دانشگاه ع. پ. بیرجند - دانشگاه ع. پ. اصفهان

مقدمه: امروزه معضلات اخلاقی در محیط‌های مراقبتی و بهداشتی با توجه به تغییرات سریع در تکنولوژی و درگیری‌های در حال افزایش بین ارزش‌های شخصی، حرفه‌ای و سازمانی پیچیده شده و دارای رشد فزاینده‌ای هستند. دانشجویان پرستاری معمولاً در معرض چنین معضلاتی در تجربیات بالینی مربوط به کوریکولوم آموزشی خود قرار دارند. در نتیجه، مربیان پرستاری چالش‌هایی را برای آماده سازی دانشجویان پرستاری به عنوان طرفداران بیمار در میان مسائل اخلاقی بحث برانگیز دارند. بنابراین مسائل اخلاقی باید به عنوان یک نیاز اساسی جدی گرفته شود. این پژوهش کیفی با هدف شناسایی چالش‌های اخلاق حرفه‌ای در پرستاری از دیدگاه اساتید پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شد.

دوره اپیدمی بیماری کرونا ممکن است با چالش‌های مختلفی در آموزش روبرو شوند، نیاز به بررسی و پایش دقیق تغییرات رخ داده و تاثیرات احتمالی آنها بر آموزش پزشکی، میزان یادگیری دانشجویان و به طور کل فرآیند آموزش داریم. پس و کووید ۱۹ بررسی میزان تغییرات آموزشی در پاسخ به همچنین بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی، سلامت شخصی، ایمنی دانشجویان و استادان مهم می‌باشد. بنابراین، باید در نظر بگیریم که دانشجویان پزشکی چگونه می‌توانند مهارت‌های مناسب در پزشکی را کسب کنند و در مواجهه با این تغییرات اخیر، خود را به خوبی برای ایفای نقش خود آماده کنند."

کلمات کلیدی: کرونا ویروس، آموزش پزشکی، آموزش مجازی، علوم پزشکی، مازندران

مقایسه تاثیر آموزش از طریق برگزاری کارگاه و آموزش از طریق ارائه محتوای آموزشی غیرحضور بر میزان آگاهی، نگرش و عملکرد پرستاران در زمینه تزریقات ایمن در بخش‌های اورژانس بیمارستانهای منتخب آجا

فاطمه کلروزی - عباس جعفری - هنگامه حبیبی - امیرحسین پیشگوی

دانشگاه ع. پ. ارتش

مقدمه: تزریق ایمن به عنوان بخشی از مراقبت با کیفیت و امن، یکی از روشهای رایج در تجویز داروها می‌باشد که در صورت عدم رعایت استانداردهای ایمنی، خطرات زیادی را متوجه گیرندگان و ارائه دهندگان خدمت می‌نماید.

هدف: مطالعه حاضر با هدف مقایسه اثر آموزش از طریق برگزاری کارگاه و آموزش از طریق ارائه محتوای آموزشی غیرحضور بر میزان آگاهی، نگرش و عملکرد پرستاران اورژانس بیمارستانهای منتخب آجا در مورد تزریقات ایمن انجام شده است.

روش اجرا: این مطالعه نیمه تجربی پیش-پس آزمون در سال ۹۸-۱۳۹۹ بر روی ۴۶ پرستار شاغل در بخش اورژانس بیمارستانهای منتخب آجا واقع در تهران انجام شد. نمونه‌ها به صورت تصادفی در دو گروه کارگاه و آموزش غیر حضوری قرار گرفتند. تاثیر آموزش به این دو روش، قبل، بعد و یک ماه بعد از انجام مداخله بررسی شد. ابزار مورد استفاده، پرسشنامه آگاهی، نگرش و چک لیست مشاهده‌ای عملکرد، محقق ساخته بود. داده‌ها در نرم

است و سیاستگذاران آموزش پزشکی با چالش‌های متعددی برای بهینه کردن آموزش و ارزیابی دانشجویان پزشکی مواجه هستند و باید از روشهای جایگزین آموزش آنلاین و تکنولوژی‌های آموزشی بهره بیشتری ببرند و در روش‌های سنتی آموزش پزشکی تغییرات اساسی بوجود بیاورند. یکی دیگر از نکات ضروری در این مقطع بازبینی کوریکولوم‌های آموزشی و تاکید بر حداقل‌های آموزشی می‌باشد که این مهم نیازمند حذف و تغییر و یا ایجاد روشهای جدید آموزشی می‌باشد.

برای اطمینان از کیفیت مناسب آموزش در دوره پاندمی، تعیین دقیق چالش‌ها و نیازهای دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی اهمیت بالایی می‌یابد که در این مطالعه به بررسی آن خواهیم پرداخت.

روش اجرا: این پژوهش یک تحقیق کیفی-تحلیلی است که بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران و با هدف بررسی درک و درخواست دانشجویان از ابعاد مختلف آموزش مجازی در دوران کرونا و همچنین در زمان گذر از دوران کرونا انجام خواهد شد. پس از جمع آوری اطلاعات دانشجویان رشته‌های مختلف به وسیله سؤال باز پاسخ در سامانه نوید و شبکه‌های اجتماعی (واتس اپ) و بهره گیری از پرسشنامه آنلاین گوگل، نتایج مورد تحلیل کیفی و پژوهشی قرار گرفت.

یافته‌ها: در تحقیق حاضر تعداد ۴۰۰ دانشجوی رشته‌های مختلف علوم پزشکی در گروه‌ها و مقاطع شرکت کردند. از تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده، ۵ بخش مختلف مشخص گردید. در بررسی بعد مزایای بیان شده توسط دانشجویان، ۱۳ مورد با موضوعیت کلی رضایت از نحوه دسترسی آسان به مطالب شناسایی شد. در بررسی بعد معایب بیان شده توسط دانشجویان، ۲۱ مورد بیان شد که غالباً مربوط به مشکلات ناشی از نبود زیرساخت تکنولوژی و حجم مطالب یا کمبود وقت دانشجویان بود. تقاضای دانشجویان جهت بهبود کیفی محتوای آموزشی دارای ۱۷ پیشنهاد مختلف بود که نیازها و چالش‌های دانشجویان را مشخص کرد. سبک‌های یادگیری دانشجویان در ایام قرنطینه نیز دارای ۱۱ مورد بود که تنوع دیده شده در گویه‌های آن نیاز به اختصاصی سازی آموزش بر اساس سبک یادگیری دانشجو را گوش زد می‌کند. بررسی ابعاد روانشناختی تجربه شده در آموزش در دوره کرونا منجر به شناسایی ۱۰ بعد منفی و ۸ مورد از ابعاد مثبت گردید.

بحث و نتیجه گیری: پژوهش حاضر با شناسایی نقاط قوت و چالش‌های آموزش پزشکی در گذر از دوران کرونا و در دوران پاندمی کرونا به دانشجویان در دانشگاه علوم پزشکی مازندران کمک کرد. که در این راستا برنامه ریزی مناسبی در جهت یادگیری و آموزش دانشجویان صورت گیرد. با توجه به اینکه دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی و دانشکده‌ها در طول

افزار SPSS نسخه ۲۳ با استفاده از آزمون‌های توصیفی و استنباطی در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ تحلیل شدند.

یافته‌ها: بین میزان آگاهی و نگرش دو گروه، قبل از انجام مداخله و بعد از آن، تفاوت معناداری مشاهده نشد ($P < 0/05$) بین میزان عملکرد دو گروه، قبل از انجام مداخله تفاوت معناداری دیده نشد ($P < 0/05$) ولی پس از مداخله، نمره عملکرد در گروه آموزش کارگاهی به طور معنادار کمتر از نمره گروه دیگر بود ($P < 0/05$) بین عملکرد دو گروه، یک ماه بعد از مداخله نیز تفاوت معناداری وجود نداشت ($P < 0/05$)

بحث و نتیجه گیری: نتیجه حاصل از این مطالعه نشان داد پرستاران گروه آموزش از طریق ارائه محتوای آموزشی غیرحضوری،

عملکرد بالاتری نسبت به گروه دیگر داشته‌اند. در نتیجه از این روش می‌توان به منظور ارتقاء عملکرد پرستاران و در نهایت

بهبود کیفیت عملکرد ایشان در ارائه خدمات مراقبتی - بهداشتی استفاده نمود.

کلمات کلیدی: آگاهی، آموزش، ایمن، اورژانس، پرستاران، تزریق، عملکرد، غیرحضوری، کارگاه، نگرش.

طراحی و ارزشیابی آموزشی‌های تلفیقی در بخش‌های بالینی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

راضیه نشاط آور - فروغ زارع - میترا امینی

دانشگاه ع. پ. شیراز

مقدمه: آموزش از منظر ابعاد مختلف نیاز به طرح و برنامه ریزی دارد بویژه آموزش متقابل استاد و دانشجو در امر یادگیری بسیار اثرگذار است در شرایط فعلی، همه گیری بیماری کرونا منجر به تغییر برنامه در سطح دانشگاهها شده است که علاوه بر ارائه آموزش دروس علوم پزشکی، به عنوان فضاهایی برای رشد اخلاقی، اجتماعی و عاطفی دانشجویان، محسوب می‌شوند. تعطیل نمودن دانشگاهها و دانشکدهها در دوره بحران شیوع کووید-۱۹، ایجاد فاصله گذاری اجتماعی و استفاده از روشهای مختلف ایجاد آموزش مجازی از جمله مهمترین رویکردهایی بوده که اکثر مراکز آموزشی جهت پیشگیری از گسترش بیماری و در عین حال ادامه روند آموزش به آن توجه نموده‌اند. و جایگزین آموزشهای روتین شده است. بستر یادگیری مجازی یک زیرساخت آموزشی با کیفیت بالا و پایدار فراهم

می‌کند که مشارکت و همکاری را بین بخشهای مختلف از جمله فراگیران و مدرسین تقویت می‌کند. این روش به عنوان روشی مکمل بوده و در بحران جهانی کنونی، در دانشکدههای آموزش پزشکی، جوابگوی آموزش پاسخگو می‌باشد در دانشگاه علوم پزشکی شیراز نیز آموزش‌های مجازی جنبه اصلی آموزش را به خود اختصاص داد و گروه‌های بالینی با این آموزش‌ها درگیر شده و فراگیران نیز به عنوان گروه هدف درگیر این نوع آموزش‌ها شده و این فرایند با هدف طراحی و ارزشیابی آموزش‌های تلفیقی شکل گرفت.

روش اجرا: کارشناسان دفتر توسعه آموزش دانشکده پزشکی به عنوان ارزیاب بخش‌های ماینور و ماژور چک لیستی را تدوین و موارد آموزشی شامل برگزاری کنفرانس، تعداد جلسات آموزش‌های آنلاین، حضوری، ساعت راند، تعداد روز راند و تعداد روز و ساعت‌های برگزاری درمانگاه، تعداد کشیک، تعداد کنفرانس‌های درون بخشی، برگزاری مورنینگ رپورت، جلسات توجیهی، جلسات رفع اشکال و پرزنت بیمار و پروگرس توسط استیودنت ها و پیشنهادات و انتقادات در مورد بخش، امکانات خوابگاه و سلف سرویس در مدت ۱ سال از شهریور ۹۹ تا شهریور ۱۴۰۰ با مصاحبه ماهیانه با دانشجویان بالینی سنجیدند.

بازخورد به گروه‌های آموزشی داده شد. گزارش‌های نهایی ماهیانه در قالب کتابچه به رئیس دانشکده، دانشگاه و معاونان آموزشی دانشکده به صورت محرمانه ارسال گردید.

یافته‌ها: بخش‌های ماژور شامل جراحی ۳ تا ۷ روز در هفته، اطفال ۴ تا ۶ روز در هفته، زنان ۵ روز هفته، داخلی ۱ تا ۲ روز در هفته کلاس‌های آنلاین در کنار کنفرانس‌های حضوری و راند بر بالین بیمار و حضور در درمانگاه بود بیش از ۹۰ درصد دانشجویان تمام مقاطع از این آموزش‌ها راضی بودند. بیشترین فراوانی راند مربوط به جراحی کلیه و توانبخشی با ۱۴۴ روز (۹۵٪) بود. و کمترین فراوانی مربوط به نوروسرجری، پوست و جراحی عمومی با ۲۴ روز (۲۰٪) بود.

مورنینگ رپورت به صورت آنلاین بود و ۱ و نیم ساعت و ۲ روز در هفته، بیش از ۹۰ درصد از دانشجویان مقطع اینترن از این آموزشها راضی بودند.

بخش‌های ماینور شامل ارتوپدی ۳ تا ۴ بار در هفته، اورولوژی و توانبخشی هر روز، رادیولوژی ۴ روز در هفته، قلب و عروق ۴ تا ۵ بار، پوست یک روز در هفته بود. نورولوژی ۲۰ جلسه آنلاین در ماه، بخش ENT یکبار در هفته و روانپزشکی ۳ بار در هفته بود. پزشک خانواده ۲ تا ۳ جلسه آنلاین و چشم ۴ بار در هفته جلسه آنلاین بود. بیش از ۹۵ درصد از دانشجویان از آموزش‌های آنلاین راضی بودند. و از امکان پرسش و پاسخ در واتس آپ ۱۰۰ درصد رضایت داشتند. با ضریب همبستگی اسپیرمن بین گروه

آموزشی و کلاس حضوری و راند ماهیانه ارتباط معناداری وجود داشت. ($p < /05$) (بین گروه و کلاس آنلاین و راند رابطه معنادار نبود).

بحث و نتیجه گیری: توجه به آموزشهای آنلاین و توجه به فواید آن در امر آموزش می تواند فرایند یاددهی و یادگیری را تقویت نموده و برنامه ریزان آموزشی در طراحی آموزشی خود از آن بهره گیرند. و فراگیر نیز با آموزش از راه دور دسترسی تمام وقت بیشتری به استاد دارند."

کلمات کلیدی: آموزش آنلاین، راند حضوری، دانشجوی پزشکی

فاکتورهای پیش‌بینی‌کننده عملکرد دانشجویان دکترای حرفه‌ای پزشکی، داروسازی و دندانپزشکی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

ساره خاتون شاکریان - شهرام یزدانی

دانشگاه ع. پ. شهید بهشتی

مقدمه: امروزه در دنیا جهت پذیرش دانشجویان در دانشکده‌های پزشکی، ترکیبی از انواع تست‌های شناختی و غیر شناختی استفاده می‌شود. اما در کشور ما تنها از شاخص‌های دانشی استفاده می‌شود. با توجه به چهار چوب مفهومی پژوهش در این مطالعه سعی می‌گردد به این سؤال پاسخ داده شود که آیا این معیارهای پذیرش ارتباطی با ملاک معیارهای مورد نظر دارند و آیا پیش‌بینی‌کنندگی خوبی برای صلاحیت حرفه‌ای پزشکان در آینده خواهند بود؟

روش اجرا: مطالعه حاضر به شیوه توصیفی تحلیلی انجام گردید. مشارکت کنندگان پژوهش شامل تمامی دانشجویان ورودی‌های ۸۹ الی ۹۲ رشته‌های دکترای حرفه‌ای پزشکی، داروسازی و دندانپزشکی می‌باشند. فاکتورهای پیش‌بینی‌کننده و فاکتورهای عملکرد با توجه به داده‌های در دسترس تعیین گردید. داده‌های موجود از منابع دانشگاهی استخراج، آماده‌سازی و از نظر درستی ورود با چک چند باره در شیت‌های اکسل به تفکیک برای هر ورودی و رشته مورد ارزیابی قرار گرفتند. جهت توصیف وضعیت متغیرهای پیش بین و عملکرد از شاخص‌های اماری میانگین و انحراف معیار و فراوانی استفاده گردید. در بخش امار استنباطی تحلیل واریانس، ضریب همبستگی و تحلیل رگرسیون خطی در نرم‌افزار SPSS انجام گردید.

یافته‌ها: یافته‌ها در بخش توصیف متغیرها در هر سه رشته، بیشترین مقادیر متعلق به ورودی (اولیه) روزانه دانشگاه، شامل سهمیه مناطق یک

و دو می‌باشد. کمترین نمرات شامل دوره آموزش آزاد و سهمیه شاهد می‌باشد. در بررسی انتقالی‌ها و دیگر سهمیه‌ها و تسهیلات بیشترین نمرات متعلق به گروه استعداد درخشان و سهمیه هیئت علمی می‌باشد. کمترین نمرات شامل انتقالی خارج کشور، انتقالی جابجایی، اتباع بیگانه بود. تحلیل واریانس در اکثر موارد بر اساس سهمیه و نوع دوره از نظر اماری معنی دار بود. نتایج ضرایب همبستگی در اکثر موارد همبستگی متوسطی (> 0.5) را بین متغیرهای پیش بین و عملکرد نشان داد. ضرایب رگرسیونی نیز میزان پیشگویی‌کنندگی متفاوتی را در ورودی‌های مختلف و رشته‌های مختلف داشتند نتایج در همه ورودی‌ها یکسان نبود. در رشته پزشکی در اکثر موارد مقادیر معدل‌های دوره‌های مختلف بر اساس دوره و سهمیه تفاوت چندانی مشاهده نشد ولی در ارتباط با از مونها تفاوت بر اساس دوره و سهمیه مشهود بود.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به اینکه اکثر ورودی‌های این سه رشته دارای معدل‌های نزدیک به هم هستند و تغییرپذیری اندکی در آنها مشاهده می‌گردد. متغیر معدل دیپلم پیش‌گویی‌کنندگی خوبی به عنوان معیار پذیرش در این سه رشته محسوب نمی‌گردد. مگر اینکه برای پذیرش رشته‌های دیگر ملاک عمل قرار گیرد. نمرات کنکور پیش‌گویی‌کنندگی بهتری را نشان می‌دهند. همچنین ارتباطی قابل توجهی بین نمره کنکور و معدل دیپلم در این سه رشته مشاهده نمی‌گردد.

کلمات کلیدی: رشته پزشکی، داروسازی، دندان پزشکی، فاکتورهای پیش‌گویی‌کننده، فاکتور عملکرد

ارتقاء فرآیند کارآموزی در عرصه دانشجویان بهداشت عمومی مبتنی بر گام اول نظرسنجی مدل کرک پاتریک

نیره کشیری - محبوبه عبدالهی - هادی علیزاده سیوکی - هاشم حشمتی

دانشگاه ع. پ. تربت حیدریه

مقدمه: کارآموزی در عرصه از مهمترین بخشهای آموزش دانشجویان گروه علوم پزشکی می‌باشد که در این واحد آموزشی، دانشجویان همراه با مربی و در تعامل با محیط، برای ارتقای دانش و مهارت آموخته شده همت می‌گمارند (۱، ۲). هدف نهایی آموزش در دوره کارآموزی در عرصه، آماده سازی دانشجو برای قبول مسئولیتهای آینده به منظور بهره وری بیشتر در تأمین، حفظ و ارتقاء سطح سلامت جامعه است (۳). مدل کرک پاتریک یک روش مدون و قابل تحلیل برای ارزیابی افراد مجموعه بعد از پیاده سازی تغییرات و آموزش ارائه می‌کند. از آنجایی که دانشجویان بهداشت

رضایتمندی در هفته ششم تا هفدهم، $1/38 \pm 2/07$ و رضایتمندی 43% افراد، در سطح متوسط بود. با احتساب نمرات از ۱۰۰ نمره، بیشترین رضایتمندی به ترتیب در پراتیک واکسیناسیون، سالمندان، نوجوان و مدارس به ترتیب $12/46 \pm 83/51$ ، $13/13 \pm 67/86$ ، $10/06 \pm 67/53$ و $14/07 \pm 67/69$ بود. کمترین رضایتمندی به ترتیب در ژورنال کلاب، نشست هفتگی، دهان و دندان به ترتیب $16/49 \pm 25/95$ ، $11/71 \pm 40/95$ ، $14/64 \pm 35/56$ بود.

بحث و نتیجه گیری: نتایج نشان می‌دهد واحدهای کارآموزی که به صورت کاملاً عملی انجام شده رضایتمندی بیشتری را به خود اختصاص دادند و مباحثی که جنبه تئوری آن بیشتر بوده نمره کمتری را کسب کردند. در وهله اول هدف از اجرای مدل کرک پاتریک ارزشیابی دوره بود تا براساس نظرسنجی بشود در دوره‌های بعدی نواقص را برطرف کرده و به بهترین نحو کارآموزی برای دانشجویان بهداشت عمومی اجرا گردد و لذا با توجه به نتایج بدست آمده لازم است هماهنگی بین بخشی بیشتری انجام گردد تا شرایطی فراهم شود تا دانشجویان بتوانند مراقبتهای بیشتری مشاهده و جنبه عملی در کارآموزی تقویت گردد.

کلمات کلیدی: ارتقاء، فرآیند، کارآموزی در عرصه، مدل کرک پاتریک"

نقاط قوت آموزش دانشجویان مامایی در دوره پاندمی کووید ۱۹ با تکنیک گروه اسمی

صغری خانی - زینب حمزه گردشی - فائزه حبیب نژاد روشن - غزل فیضی - فاطمه زمان - آرزو کلته

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: پاندمی کووید ۱۹ آموزش پزشکی را با چالش بزرگی روبرو کرده است و تمامی کشورها به علت رعایت پروتکل‌های بهداشتی و حفظ سلامت دانشجویان و اساتید ناچار به تعطیلی کامل و استفاده از کلاس‌های آنلاین شدند. در این حین آموزش مامایی هم نظیر سایر شاخه‌های عملی دچار تغییراتی شده است. اگرچه حضور دانشجویان در بالین برای کسب مهارت لازم بنظر می‌رسد ولی با گسترش آموزش آنلاین و با استفاده از روش‌های آموزشی متنوع آنلاین همچنان آموزش ادامه پیدا کرد و سعی بران بود تا با استفاده از تکنیک‌های آموزشی، کیفیت آموزش‌های غیرحضور ارتقا یابد. با این پاندمی بنظر می‌رسد آموزش مجازی در کشور ما هم وارد فاز جدیدی شده است و این گذر از آموزش سنتی به آموزش مجازی فرصتی را پیش روی دانشگاه‌ها و نظام آموزش عالی قرار داده تا با وجود تمامی چالش‌ها ان

عمومی در سیستم نظام سلامت مشغول به کار می‌شوند و وظیفه آنها حفظ و ارتقای سلامت جامعه است (۴) و لذا محتوای کارآموزی در عرصه بایستی به گونه‌ای باشد که این توانمندی‌ها و مهارت‌ها را دانشجویان فراگیرند تا دانشجو بتواند وظایف محوله را به خوبی انجام دهند (۵). یکی از مقاصد گروه بهداشت عمومی ارتقاء فرآیند کارآموزی در عرصه دانشجویان بهداشت عمومی است و لذا این مطالعه طراحی گردید. هدف از این پژوهش، «ارتقاء فرآیند کارآموزی در عرصه مبتنی بر گام اول نظرسنجی مدل کرک پاتریک» در دانشجویان بهداشت عمومی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه بود. این مداخلات برای اولین بار در این دانشگاه انجام شده و انتظار می‌رود با نظرسنجی انجام شده بتوان مشکلات و محدودیت‌های موجود را شناسایی و با ارائه راهکارهای اساسی، مقدمات ارتقاء کیفیت کارآموزی در عرصه برای دانشجویان در دوره‌های بعدی فراهم گردد.

روش اجرا: این پژوهش توصیفی بر روی ۱۵ دانشجو کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی در قالب ۳ گروه ۵ نفره (۱۳ خانم و ۲ آقا) در نیمسال اول ۱۴۰۱-۱۴۰۰ تحت نظارت ۶ مربی از اعضا هیات علمی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه انجام گردید. طول مدت کارآموزی ۱۷ هفته بود. در ابتدای ترم مباحث به صورت کارگاهی در طی یک هفته به دانشجویان آموزش داده شد و بعد از پایان هفته آزمون تستی که سؤالات آن توسط اساتید صاحب‌نظر بررسی و اصلاحات لازم انجام شد، از فراگیران گرفته شد. مقرر گردید در طول ترم به صورت هفتگی کلیه فعالیت‌های انجام شده در لاگ بوک‌ها ثبت و در یک روز مشخص در هفته با حضور همگی دانشجویان و اساتید فعالیت‌های هفته قبل گزارش گردد. که در پایان هر جلسه از طریق بحث گروهی نقاط قوت و ضعف توسط دانشجویان و اساتید مطرح و پیشنهادات مناسب ارائه می‌شد. در همان جلسه لاگ بوک‌ها توسط مربی بررسی می‌شد. همچنین طبق برنامه زمان بندی شده در ابتدای ترم هر دانشجویی با یک استاد راهنمای موظف به اجرای یک جلسه ژورنال کلاب شد. در نهایت جهت بررسی رضایتمندی در مورد مباحث ارائه شده در کارآموزی فرم مربوطه با استفاده از پرسلاین طراحی و لینک آن در اختیار دانشجویان قرار گرفت. برای توصیف داده‌ها از انحراف معیار $\pm$ میانگین و (درصد) تعداد، استفاده شد.

یافته‌ها: میانگین نمره کسب شده دانشجویان بعد از کارگاه آموزشی $11/6 \pm 15/13$ ، بدست آمد، کمترین نمره $10/80$ و بیشترین نمره $17/70$ بود. میانگین نمره رضایت از کل دوره کارآموزی، $1/44 \pm 1/93$ بود و رضایتمندی 57% افراد، در سطح ضعیف و متوسط بود. میانگین رضایت در هفته دوم تا پنجم، $2/40 \pm 0/83$ بود و 80% دانشجویان، رضایتمندی خود را در سطح خوب و متوسط اعلام کردند. همچنین میانگین نمره

عالی، این چالش‌ها کم‌رنگ شدند. آموزش از راه دور با تمامی محدودیت‌هایی که در ایران داشت نظیر مشکلات

مربوط به زیر ساخت‌ها اعم از تجهیزات نرم افزاری و سخت افزاری، شبکه و اینترنت، عوامل فرهنگی و مقاومت در برابر تغییر همچنان ادامه پیدا کرد و اکنون زمان مناسبی است که با تقویت ساختارها و تکنولوژی‌های ضروری و اصلاح فرایندهای آموزشی و ارزشیابی و آموزش اساتید و دانشجویان وضعیت کنونی را به فرصت تبدیل کرده و گام بلندی در راه توسعه سیستم‌های آموزش برداشته شود. با توجه به تغییر شرایط یادگیری ناشی از اپیدمی و حمایت دانشجویان از این موارد، ادغام فناوری در آموزش یک انتخاب نیست بلکه یک نیاز برای تمام ذینفعان بوده که خود نیازمند انعطاف پذیری، نو آوری است. با توجه به اینکه آموزش مجازی در دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران نسبت به جوامع دیگر از تجارب کمتری برخوردار است توصیه به استفاده از تجارب کشورهای سرآمد در این زمینه می‌گردد."

کلمات کلیدی: نقاط قوت، کووید ۱۹، دانشجویان مامایی، راهکار، آموزش الکترونیکی

تبیین چالش‌ها و راهکارهای آموزش دانشجویان مامایی در دوره پاندمی کووید ۱۹

فرنگیس حبیبی - صغری خانی - زینب حمزه گردشی - فائزه حبیب نژاد -

فاطمه زمانی - بهاره یوسفی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: در طی پاندمی کووید ۱۹ آموزش علوم پزشکی از جمله آموزش مامایی تحت تأثیر قرار گرفته است و به علت رعایت پروتکل‌های بهداشتی و دوره‌های قرنطینه طولانی مدت آموزش و کسب مهارت‌های بالینی دانش جویان مامایی نیز تحت شعاع قرار گرفته است از آنجایی که جهت فارغ التحصیلی مامایی نیاز به تأمین حداقل استانداردهای صلاحیت حرفه‌ای این رشته می‌باشد کسب مهارت و صلاحیت بالینی مورد توجه صاحب نظران قرار گرفته است. هدف از این مطالعه تبیین چالش‌ها و راهکارهای آموزش دانشجویان مامایی در دوره پاندمی کووید ۱۹ است.

روش اجرا: مطالعه حاضر با استفاده از تکنیک گروه اسمی (Nominal Group Technic: NGT) که یک متدولوژی نیمه کیفی - کمی

ها را به فرصت‌هایی پایدار و مفید برای دانشجویان و سیستم آموزشی تبدیل کند. بنابراین در کنار چالش‌ها و محدودیت‌های ایجاد شده در آموزش آنلاین نقاط قوت و امتیازاتی را برای دانشجویان در پاندمی دارد و سبب می‌شود این نوع آموزش با الگوهای پیشرفته‌تری در آینده ادامه پیدا کند.

روش اجرا: مطالعه حاضر با استفاده از تکنیک گروه اسمی (Nominal Group Technic: NGT) که یک متدولوژی نیمه کیفی - کمی دارد به تبیین نقاط قوت آموزش مامایی در دوران کووید ۱۹ پرداخت. مشارکت کنندگان مطالعه حاضر هفت ماما و یک متخصص بهداشت باروری مطلع در حوزه آموزش بالینی مامایی بودند. این جلسه تکنیک گروه اسمی در ۳۰ آذر ۱۴۰۰ در گروه مامایی و بهداشت باروری دانشگاه علوم پزشکی مازندران اجرا شد. فازهای تکنیک گروه اسمی به شرح ذیل اجرا شد: آمادگی، مقدمه، تولید ایده در سکوت، اشتراک ایده‌ها، نقاط قوت آموزش مامایی در دوره کووید ۱۹ اعضا بر روی فیلپ چارت، بحث، اولویت بندی و نمره دهی و در نهایت جمع بندی نمره‌ها و استخراج لیست نهایی راهکارها آیت‌هایی که امتیاز زیر ۲ را کسب کردند از لیست نهایی خارج شدند.

یافته‌ها: شرکت کنندگان در پاسخ به سؤال نقاط قوت آموزش مامایی در دوران کووید ۱۹ دامنه وسیعی از آیت‌ها را ارائه دادند. در فاز اشتراک ایده‌ها، ۲۳ آیت در نقاط قوت در ارائه راهکارها توسط اعضای نشست ارائه شد. سپس در فاز بحث، آیت‌های تکراری حذف، آیت‌های مشابه در هم ادغام شدند و در نهایت ۱۹ آیت در قسمت نقاط قوت باقی ماند. سپس در مرحله رأی گیری، آیت‌هایی که نمره کمتر از ۲ را کسب کردند از لیست خارج شدند. قسمت نقاط قوت ۵ آیت از نمره ۱۲-۲۵ توسط مطلعین برای ارتقای آموزش مامایی در دوره کووید ۱۹ لیست شد که آیت‌های به شرح زیر اعلام می‌شوند. نقاط قوت آموزش مامایی در دوره کووید ۱۹ شامل: افزایش روش‌های متنوع آموزشی (۲۵ امتیاز)؛ دسترسی اسان به آموزش‌های فرادانشگاهی و بین المللی آنلاین (۲ امتیاز)؛ آشنایی اساتید و دانشجویان با پلتفرم‌های آموزش از راه دور (۱۹ امتیاز)؛ فراهم شدن فرصت کافی ادامه تحصیل برای شاغلین (۱۶ امتیاز) و تقویت زیرساخت‌های آموزش مجازی در دوران بحران (۱۲ امتیاز) بود.

بحث و نتیجه گیری: پاندمی کووید-۱۹، مشکلات زیادی بر بدنه آموزش مامایی تحمیل کرد؛ اما فرصتی بود که منجر به شکوفایی برخی قابلیت‌ها در آموزش شد، که از جمله آن می‌توان به فراگیر شدن و رونق یافتن آموزش مجازی در سراسر کشور اشاره کرد. مشکلات و چالش‌های بسیاری در آموزش ایجاد شده بود که البته به مرور زمان با اقدامات مؤثر در آموزش

توانایی‌های اساتید و دانشجویان لازمه موفقیت در اجرای آموزش الکترونیکی در شبکه مجازی می‌باشد. همچنین در قسمت مباحث عملی استفاده از شبیه ساز، به عنوان یک روش تدریس دروس بالینی، در واقع یک محیط واقعی بالینی را تقلید می‌کند راهکار دیگر "استفاده از فیلمهای آموزشی است که دارای مزایای بی شماری است و ازغنی ترین منابع آموزشی به شمار می‌رود. امید است با برنامه ریزی آموزشی دقیق جامعه علمی در بحران کرونا و یا بحران‌هایی از این قبیل که ممکن است در آینده رخ دهد بستر آموزشی مناسب جهت ارتقای مهارت‌های بالینی دانشجویان مامایی با حداکثر کیفیت انجام شود تا دانشجویان و به طبع آن سلامت مادران و کودکان تحت تاثیرات منفی دوران بحران قرار نگیرند."

کلمات کلیدی: کلید واژه: چالش‌ها، کووید ۱۹، دانشجویان مامایی، راهکار، آموزش الکترونیکی

تأثیر آموزش مبتنی بر مورد اخلاق حرفه‌ای بر حساسیت اخلاقی دانشجویان کارشناسی فناوری اطلاعات سلامت

شهلا دمنابی - زهرا مرادی - مژگان بهشید

دانشگاه ع. پ. تبریز

مقدمه: حساسیت اخلاقی یکی از معیارهای صلاحیت اخلاق حرفه‌ای است. این حساسیت را می‌توان با شیوه‌های آموزشی خاص تقویت کرد. هدف از این مطالعه بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر اخلاق حرفه‌ای بر حساسیت اخلاقی دانشجویان فناوری اطلاعات سلامت بود.

روش اجرا: این مطالعه نیمه تجربی از نوع پیش-پس در سال ۱۳۹۸ در دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی تبریز انجام شد که ۲۷ دانشجوی ترم ۶ و ۸ به روش تمام سرشماری وارد مطالعه شدند. برای جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته مبتنی بر پرسشنامه لوتزن استفاده شد. این پرسشنامه شامل دو بخش، اطلاعات دموگرافیک و ده گویه در زمینه ابعاد حساسیت اخلاقی بود. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS و با استفاده از آمار توصیفی و آزمون‌های تی زوجی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نمره حساسیت اخلاقی دانشجویان قبل از آموزش 0.69 ± 0.73 و بعد از آموزش 0.87 ± 0.79 بود که افزایش معناداری را در نمره دانشجویان پس از آموزش نشان داد ($P=0.001$) همچنین آموزش مبتنی بر مورد بر

دارد به تبیین چالش‌ها و راهکارهای آموزش مامایی در دوران کووید ۱۹ پرداخت. مشارکت کنندگان مطالعه حاضر هفت ماما و یک متخصص بهداشت باروری مطلع در حوزه آموزش بالینی مامایی بودند. این جلسه تکنیک گروه اسمی در ۳۰ آذر ۱۴۰۰ در گروه مامایی و بهداشت باروری دانشگاه علوم پزشکی مازندران اجرا شد. فازهای تکنیک گروه اسمی به شرح ذیل اجرا شد: آمادگی، مقدمه، تولید ایده در سکوت، اشتراک ایده‌ها، ثبت چالش‌ها - نقاط قوت و راهکارهای آموزش مامایی در دوره کووید ۱۹ اعضا بر روی فیلپ چارت، بحث، اولویت بندی و نمره دهی و در نهایت جمع بندی نمره‌ها و استخراج لیست نهایی راهکارها. آیت‌هایی که امتیاز زیر ۲ را کسب کردند از لیست نهایی خارج شدند.

یافته‌ها: شرکت کنندگان در پاسخ به سؤال چالش‌ها و راهکارهای آموزش مامایی در دوران کووید ۱۹ دامنه وسیعی از آیت‌ها را ارائه دادند. در فاز اشتراک ایده‌ها، در قسمت چالش‌ها (تعداد ۴۴ آیت) و در قسمت ارائه راهکارها (۳۰ آیت) توسط اعضای نشست ارائه شد. سپس در فاز بحث، آیت‌های تکراری حذف، آیت‌های مشابه در هم ادغام و در نهایت ۲۰ آیت در قسمت چالش‌ها و ۲۴ آیت در قسمت راهکارها باقی ماند. سپس در مرحله رأی گیری، آیت‌هایی که نمره کمتر از ۲ را کسب کردند از لیست خارج شدند. در نهایت در قسمت چالش‌ها ۵ آیت از نمره ۱۰-۲۵ و در قسمت راهکارها نیز ۵ آیت با نمره ۸-۲۴ توسط مطلعین برای ارتقای آموزش مامایی در دوره کووید ۱۹ لیست شد، که در پاسخ به چالش‌ها فراهم نبودن زیر ساخت آموزش از راه دور و آموزش مجازی با ۲۵ امتیاز، اختلال در آموزش مهارت‌های بالینی با ۲۲ امتیاز، عدم دسترسی به مادران باردار جهت آموزش بالینی با ۲۱

امتیاز، عدم دسترسی بخشی از دانشجویان به گوشی هوشمند یا اینترنت پر سرعت برای استفاده از بستر آموزشی با ۱۱ امتیاز، جدی نگرفتن آموزش مجازی و افت تحصیلی دانشجویان با ۱۰ امتیاز و در پاسخ به راهکارها استفاده از شبیه سازها جهت آموزش مراقبت‌های پره ناتال با ۲۴ امتیاز، توسعه بسترهای مربوط به شبکه‌های آموزش مجازی و آموزش به خدمت گیرندگان با ۱۳ امتیاز، بهبود بستر اینترنت و تقویت سامانه‌های آموزش دانشگاهی با ۱۰ امتیاز، استفاده از فیلم‌های آموزشی با ۹ امتیاز، مشارکت دادن دانشجویان در گروه‌های آموزش مدام دانشگاهی به صورت وینارها و کار گاه با ۸ امتیاز دارای اولویت بیان شدند.

بحث و نتیجه گیری: برای آموزش مؤثر در دانشجویان مامایی در دوره همه گیری کرونا نیاز به برنامه ریزی جهت آموزش مباحث نظری و عملی است که طبق نظرات متخصصین مباحث نظری را با تقویت شبکه اجتماعی مجازی و آماده سازی بستر آموزش مجازی توسط متخصصین دانشگاهی و ارائه آموزش مناسب توسط متخصصین مربوطه به کاربران و افزایش

نمره حساسیت اخلاقی دانشجویانی که قبلاً آموزش اخلاق حرفه‌ای را ندیده بودند افزایش و تفاوت آماری معنی داری را نشان داد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به اینکه یکی از اهداف اصلی آموزش اخلاق حرفه‌ای، پرورش مهارت‌های لازم برای افزایش حساسیت اخلاقی در تصمیم‌گیری‌های اخلاقی می‌باشد. بنابراین روش آموزش مبتنی بر مورد اخلاق حرفه‌ای بر افزایش حساسیت اخلاقی دانشجویان فناوری اطلاعات سلامت مؤثر بود، لذا توصیه می‌شود از این روش آموزش برای تدریس دروس اخلاق حرفه پزشکی استفاده شود.

کلمات کلیدی: حساسیت اخلاقی، گرایش اخلاقی، قدرت اخلاقی، مسئولیت‌پذیری اخلاقی، آموزش مبتنی بر مورد، کارشناسی فناوری اطلاعات سلامت

مراقبت‌های پرستاری فراموش شده: چالش اخلاقی فراموش نشده دانشجویان پرستاری

فاطمه حاجی حسینی - رقیه نظری

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: مراقبت‌های پرستاری فراموش شده به عنوان یک مفهوم جدید در دنیای پرستاری و به معنای حذف شدن و یا انجام نشدن به هنگام مراقبت پرستاری تعریف می‌شود که ایمنی بیماران را به شدت تهدید می‌کند. مراقبت پرستاری فراموش شده کیفیت مراقبت را پایین آورده و سبب وقوع حوادث و عوارض ناخواسته و برآیندهای نامناسب مانند عدم رضایت و بستری شدن مجدد می‌شود. دانشجویان پرستاری به عنوان پرستاران آینده، در عرصه واقعی بالینی با مراقبت‌های پرستاری فراموش شده به عنوان یک چالش اخلاقی مواجه می‌شوند. شناسایی اینکه دانشجویان پرستاری چه مراقبت‌های پرستاری فراموش شده‌ای را به عنوان چالش‌های اخلاقی درک می‌کنند، به درک نقاط ضعف و قدرت دانشجویان و مربیان آنها کمک زیادی خواهد کرد. این پژوهش با هدف "تبیین درک دانشجویان پرستاری از مراقبت‌های پرستاری فراموش شده به عنوان یک چالش اخلاقی" انجام شده است.

روش اجرا: پژوهش حاضر با رویکرد استقرایی و روش تحلیل محتوی قراردادی با روش گرانهایم و لاندمن انجام شد. شرکت کنندگان، ۵۴۰ دانشجوی پرستاری در مقطع کارشناسی (ترمهای دوم تا هشتم) بودند که پس از شرکت در کارگاه ایمنی بیمار و اخلاق پرستاری، تجارب خود را از

درک مراقبت‌های پرستاری فراموش شده در بخش "چالش‌های اخلاقی" مواجه شده "در کارپوشه‌هایی که مختص کارآموزی و یا کارورزی آنها طراحی شده بود، با حفظ رازداری، ثبت کردند. نوشته‌های آنان بعد از مطالعه چند باره، مورد تحلیل قرار گرفت. به منظور کسب صحت و استحکام داده‌ها، معیارهای لیکن و گوبا به کار برده شد.

یافته‌ها: از نتایج تحلیل داده‌ها سه طبقه اصلی (۱-نیازهای مراقبتی برآورده نشده، ۲-مراقبت ناکافی و ۳-مراقبت دیر انجام شده) و هشت زیر طبقه حاصل شد.

بحث و نتیجه گیری: دانشجویان پرستاری "مراقبت‌های پرستاری فراموش شده" را فراموش نمی‌کنند. از آن جا که از یک طرف پرستاران بالینی به عنوان بخشی از کوریکولوم پنهان، جزئی اساسی بستر آموزشی هستند و از طرف دیگر این مراقبت‌های فراموش شده تهدید کننده ایمنی و سلامت بیماران است، لازم است مربیان بالینی و مسئولین آموزشی بیمارستانها به مفهوم "پرستاری فراموش شده" در بستر مفاهیم ایمنی بیمار و اخلاق توجه بیشتری مبذول دارند.

کلمات کلیدی: مراقبت پرستاری فراموش شده، چالش اخلاقی، دانشجوی پرستاری

تبیین تجارب دانشجویان تحصیلات تکمیلی، از بحران کرونا و بر پایان نامه‌های آنها

مصطفی پیوند - محمد خمرنیا - فاطمه ستوده زاده

دانشگاه ع. پ. زاهدان

مقدمه: شیوع ناگهانی کووید-۱۹، سیستم‌های بهداشتی و درمانی دنیا را با چالش‌های متعددی روبرو کرده است، حوزه تعلیم و آموزش نیز تحت تأثیر این ویروس قرار گرفت. در این راستا در بسیاری از کشورها از جمله در کشور ایران برای کاهش شیوع ویروس کرونا آموزش‌های حضوری در مدارس و دانشگاه‌ها برای مدتی تعطیل و یا کاهش یافت. این مطالعه با هدف تبیین تجارب دانشجویان تحصیلات تکمیلی، از بحران کرونا و تأثیر آن بر پایان نامه‌های دانشجویی انجام گردید.

روش اجرا: مطالعه حاضر، با رویکرد کیفی و روش تحلیل محتوا به روش قراردادی در نیمه اول سال ۱۴۰۰ انجام شد. ۲۲ نفر از دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی زاهدان به صورت هدفمند و با رعایت پروتکل‌های بهداشتی و موازین اخلاقی انتخاب و وارد مطالعه شدند. جهت

Postgraduate nursing students of Tehran University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences who were willing to participate in the study were interviewed using semi-structured interviews. Sampling was done using purposeful sampling and continued until data saturation.

Findings: Totally, 14 students with a mean age of 27.35 ± 3.43 participated in this study. All students were female. Following data analysis, three categories and seven subcategories emerged. The main categories extracted in this study included educational, systemic, and individual factors.

Discussion: According to this study results, paying attention to and alleviating educational, systemic, and individual challenges in choosing the appropriate thesis title seems necessary in order to accomplish the research process. Therefore, providing the necessary training, practical guidance from professors and advisors, explaining appropriate strategies in choosing the title, and enabling students in this field can play an influential role in eliminating these challenges.

Nursing Education, Postgraduate, Research, Proposal, Qualitative study"

Keywords: Nursing Education, Postgraduate, Research, Proposal, Qualitative study

جمع آوری داده‌ها از مصاحبه استفاده شد. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختار عمیق جمع‌آوری و همزمان با جمع‌آوری تحلیل شد.

یافته‌ها: داده‌ها منجر به استخراج شش درون‌مایه اصلی، شامل "عدم دسترسی به استاد راهنما"، "قرنطینه شهرها"، "تعطیلی دانشگاه‌ها"، "ترس اجرا"، "عدم امکان اجرا" و "عدم انگیزه" گردید.

بحث و نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان داد که کرونا بر آموزش، پژوهش به خصوص پایان نامه‌ها تاثیرات فراوانی گذاشته است، که این امر باعث تأخیر در انجام پایان نامه‌های آنها شده است. لذا لازم است سیاستگذاران و برنامه‌ریزان نظام سلامت با توجه به ماهیت، تنوع و پیچیدگی این موانع برای تسهیل در روند اجرای پایان نامه‌های دانشجویی برنامه‌ریزی و مداخله نمایند.

کلمات کلیدی: پایان نامه، کرونا، آموزش مجازی

چالش‌های انتخاب عنوان پایان نامه در دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری: یک مطالعه کیفی

مریم خوشبخت پیشخانی - فرحناز محمدی شاه‌بلافی - کبری قربانزاده -

منیژه دهی آروغ - نازیلا وثوقی

دانشگاه ع. پ. اردبیل

Introduction: The process of conducting a student thesis has the stages among which selecting the title is undoubtedly the most important. Students are faced with numerous challenges at this stage. The aim of this study was to determine the challenges faced by postgraduate nursing students regarding thesis title selection.

Methods: This qualitative study was conducted using the conventional qualitative content analysis approach and purposive sampling method in 2017.

حیطه توانمندسازی اعضای هیات علمی

بررسی تأثیر مشارکت در کارگاه‌های توانمندسازی بر کیفیت تدریس و تعهد حرفه‌ای اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی اصفهان

مریم آویژگان - شهرزاد شهیدی - محمدرضا صبری - نیکویمانی - نصراله علی محمدی - مجید خادمیان

دانشگاه ع. پ. اصفهان

مقدمه: دانشگاه‌های علوم پزشکی، هزینه‌های زیادی را برای توانمندسازی هیات علمی صرف می‌کنند، اجرای این برنامه‌ها، زمان بسیاری را طلب می‌کند، بنابراین ارزشیابی معتبر و علمی ضروری است تا تصویری از وضعیت اثربخشی آموزشی این دوره‌ها را نشان دهد. علیرغم تأکید متون بر نقش و اهمیت توانمندسازی، تعداد بسیار کمی به بررسی تأثیر این دوره‌ها در سطح سازمانی پرداخته‌اند. مرور مطالعات نشان می‌دهد که ارزشیابی دوره‌های توانمندسازی اغلب با نظرسنجی و خودارزیابی به ارزشیابی میزان یادگیری، تغییر نگرش و ارزشیابی میزان آموخته‌ها پرداخته‌اند. علیرغم برگزاری چندین ساله این کارگاه‌ها، بازخورد کمتری از پیامدهای آن‌ها، انعکاس داده شده است. اثربخش بودن کارگاه‌ها باعث، افزایش سطح تعهد حرفه‌ای و ارتقای کیفیت تدریس و درنهایت بهبود خدمات درمانی و تشخیصی بیماران می‌شود. بنابراین هدف این مطالعه، بررسی تأثیر شرکت در کارگاه‌های مذکور بر کیفیت تدریس و تعهد حرفه‌ای هیات علمی می‌باشد.

روش اجرا: یک مطالعه تحلیلی مقطعی است که در سال ۱۳۹۹ در دانشکده پزشکی اصفهان انجام گرفت. جامعه آماری شامل ۵۳۸ نفر هیات علمی آموزشی شاغل و نمونه‌گیری شامل مشمولین انتخاب استاد برگزیده طبق اولین آیین‌نامه جشنواره آموزشی ابلاغ شده شامل ۴۳۳ نفر بود. معیارهای ورود مشمولین شامل، هیات علمی آموزشی پیمانی، آزمایشی و رسمی، سابقه آموزشی ۵ سال و بالاتر، میانگین نمره ارزشیابی فراگیران و مسئولین پنج‌ساله ۸۵ و بالاتر (بر مبنای ۱۰۰)، میانگین نمره تعهد حرفه‌ای پنج‌ساله ۷ و بالاتر (بر مبنای ۲۰) و آموزشی بودن. اطلاعات مربوط به نمره ارزشیابی، کیفیت تدریس و تعهد حرفه‌ای پنج‌ساله اخیر از دفتر ارزشیابی دانشگاه و اطلاعات مربوط به میزان مشارکت در کارگاه‌های توانمندسازی پنج‌ساله اخیر از واحد توانمندسازی اخذ گردید. داده‌های مطالعه پس از جمع‌آوری وارد نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۵ شده و با آزمون‌های آماری کای اسکور، t، همبستگی پیرسون و آنالیز واریانس یک طرفه تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: تعداد کل هیات علمی که در مطالعه شرکت داده شدند، ۴۳۳ نفر بودند که ۳۵۵ نفر (۸۲٪) از گروه‌های بالینی و ۷۸ نفر (۱۸٪) از گروه علوم پایه بودند و ۸۰ درصد از کل هیات علمی دانشکده (۵۳۸) را دربر می‌گرفتند. میانگین نمره کیفیت تدریس هیات علمی، $۰/۶۵ \pm ۸/۸۵$ (از ۱۰) بود که بین گروه‌های بالینی و پایه اختلاف معنی‌دار نداشت ($P=۰/۸۵۸$). میانگین نمره تعهد حرفه‌ای هیات علمی، $۰/۸۵ \pm ۱۹/۳۰$ (از ۲۰) بود که بین گروه‌های بالینی و پایه اختلاف معنی‌دار نداشت ($P=۰/۵۹۹$). میانگین نمره ارزشیابی هیات علمی $۴/۲۳ \pm ۹۳/۰۷$ (از ۱۰۰) بود که اختلاف معنی‌داری برای گروه‌های بالینی و علوم پایه وجود نداشت ($P=۰/۱۶۰$). میانگین امتیاز توانمندسازی $۱/۵ \pm ۱۱/۴$ (از ۵) بود که در گروه‌های بالینی به‌طور معنی‌دار، بالاتر از علوم پایه بود ($P=۰/۰۰۹$).

بین نمره کیفیت تدریس و تعهد حرفه‌ای، همبستگی مستقیم و معنی‌دار به میزان $۰/۳۳$ مشاهده شد ($P<۰/۰۰۱$). به‌طوری‌که این همبستگی در گروه‌های بالینی و علوم پایه معنی‌دار بود. بین نمره کیفیت تدریس و ارزشیابی یک ارتباط مستقیم و معنادار به میزان $۰/۸۲$ وجود داشت ($P<۰/۰۰۱$). به‌طوری‌که این همبستگی در گروه‌های بالینی و علوم پایه معنی‌دار بود. در هیچ‌یک از دو گروه، همبستگی معنی‌دار بین کیفیت تدریس و توانمندسازی مشاهده نشد. همبستگی معنی‌داری به میزان $۰/۱۲$ بین نمره توانمندسازی و ارزشیابی ($P=۰/۰۱۲$) وجود داشت. این همبستگی در گروه‌های بالینی معنی‌دار ولی در گروه‌های پایه معنی‌دار نبود. بین میانگین امتیاز توانمندسازی و تعهد حرفه‌ای یک همبستگی به میزان $۰/۳۸$ مشاهده شد که در هیچ‌یک از دو گروه از نظر آماری معنی‌دار نبود ($P=۰/۴۲۸$).

بحث و نتیجه گیری: این مطالعه باهدف تعیین تأثیر کارگاه‌های توانمندسازی بر کیفیت تدریس و تعهد حرفه‌ای هیات علمی انجام شد. یافته‌ها حاکی از سطح بالای نمرات کیفیت تدریس، تعهد حرفه‌ای و ارزشیابی هیات علمی اما استقبال کم از شرکت در کارگاه‌ها است. همبستگی معنی‌داری بین کیفیت تدریس و توانمندسازی مشاهده نشد. ارزشیابی علمی و خودارزیابی صحیح هیات علمی از عوامل مرتبط با توانمندسازی است. اما وقتی سطح نمرات که به مدرس اختصاص می‌دهند بالا باشد و همچنین نمره خودارزیابی فرد نیز بالاتر از آن باشد، نمی‌توان انتظار داشت که انگیزه و نیاز به توانمندسازی ایجاد شود و این دوره‌ها تأثیر مثبت نیز داشته باشند. وقتی هیات علمی به ضعف‌های خود واقف نیستند جهت ارتقای خود بر نمی‌آیند. پیشنهاد می‌شود با توجه به یافته‌ها ابتدا هیات علمی در پایش و ارزیابی خود توانمند شوند. سپس با استفاده از روش‌های علمی، مستمر و شفاف با مشارکت خود هیات علمی، صحت و دقت ارزشیابی افزایش یابد. بر اساس نتایج ارزشیابی رضایت‌بخش و تعیین

آموزش همزمان و غیرهمزمان و با استفاده از شیوه‌هایی نظیر کلاس وارونه، بازاندیشی بر تجارب و فراهم نمودن فرصت بحث گروهی برای شرکت کنندگان برگزار شد.

یافته‌ها: جهت بررسی اثربخشی برنامه‌های توانمندسازی، نظرات شرکت کنندگان، مدرسان دوره‌های مذکور و مدیران آموزشی با استفاده از روش‌های پرسشنامه، مصاحبه و بحث گروهی متمرکز جمع آوری شد. بر این اساس، برنامه‌ها قابل قبول، مفید، لذت بخش و مرتبط با اهداف آموزشی توصیف شدند. تغییرات مثبت در نگرش نسبت به برنامه‌های توانمندسازی اعضای هیأت علمی، آموزش و افزایش دانش در مورد اصول و استراتژی‌های آموزشی و کسب مهارت‌های آموزشی گزارش شد. در برخی موارد تغییرات در رفتارهای آموزشی توسط شخص شرکت کنندگان یا توسط مدیران آموزشی بیان شد.

بحث و نتیجه گیری: دوره‌های توانمندسازی اعضای هیأت علمی موجب ارتقای ظرفیت‌های افراد و همچنین دانشگاه برای استفاده مؤثر از منابع، دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده و بهبود عملکرد سازمان می‌شود. ظرفیت سازی مذکور موجب تقویت توانایی‌ها، مهارت‌ها، دانش و بهبود ساختارها و فرآیندهای سازمانی می‌شود و دانشگاه را قادر به ادامه حیات، انطباق و انجام فعالیت در محیط پیچیده و با عوامل زمینه‌ای متغیر می‌سازد، به طوری که به صورت کارآمد و پایدار می‌تواند با رسالت و اهداف خود مواجه شود."

کلمات کلیدی: برنامه‌های توانمندسازی اعضای هیأت علمی، اثربخش

نیاز واقعی، کارگاه‌هایی با محتوای غنی و کاربردی و روش‌های متنوع و کارا برنامه‌ریزی گردد. همچنین ارتباط تنگاتنگ دو واحد ارزشیابی و توانمندی هیأت علمی در EDC ها و برنامه‌ریزی با توجه به تأثیر متقابل عملکرد این دو واحد توصیه می‌گردد."

کلمات کلیدی: توانمندسازی، ارزشیابی، هیأت علمی، تدریس، تعهد حرفه‌ای

چگونه دوره‌های توانمندسازی آموزشی اعضای هیأت علمی را اثربخش تر برگزار کنیم؟: بیان تجربه یک ساله

مهلا سلاجقه

دانشگاه ع. پ. کرمان

مقدمه: در دانشگاه‌های علوم پزشکی اصلی‌ترین نیروی انسانی را اعضای هیأت علمی، به عنوان مهم‌ترین رکن در فرآیند ارتقا و تضمین کیفیت آموزش پزشکی تشکیل می‌دهند، لذا توجه به مقوله توانمندسازی اعضای هیأت علمی به منظور ایفای مؤثر نقش‌های ایشان یک ضرورت اجتناب ناپذیر تلقی می‌شود. یکی از اصلی‌ترین وظایف مرکز مطالعات و توسعه آموزش، سیاست گذاری در زمینه توسعه آموزش اعضای هیأت علمی، برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی دوره‌های توانمندسازی آموزشی می‌باشد. در دانشگاه علوم پزشکی کرمان، در یک سال گذشته، رویکردی نوین در برگزاری دوره‌های توانمندسازی آموزشی ویژه اعضای هیأت علمی اتخاذ شد.

روش اجرا: ابتدا آیین نامه جامع توانمندسازی آموزشی اعضای هیأت علمی متناسب با بافتار دانشگاه علوم پزشکی کرمان نگارش و مورد تصویب شورای دانشگاه قرار گرفت. در این آیین نامه، مخاطبان برنامه‌های توانمندسازی در ۶ گروه هدف شامل اعضای هیأت علمی جدیدالورود، متقاضی ارتقاء به دانشیاری، متقاضی ارتقاء به استادی، علاقه مند به ارتقاء دانش آموزش پزشکی، مدرسان دوره‌های توانمندسازی آموزش پزشکی و اعضای هیأت علمی آینده، تعیین و برای هر گروه، اهداف و محتوای آموزشی، استراتژی‌ها و روش‌های آموزشی متناسب در نظر گرفته شد. سپس جهت اجرای برنامه‌های توانمندسازی، تلاش شد که از روش‌های آموزش بزرگسالان و متناسب با شرایط سنگین حاصل از پاندمی کووید ۱۹ استفاده گردد. در ساماندهی محتوا و برگزاری برنامه‌ها به نیازهای خاص مخاطبین از جمله، اعضای هیأت علمی علوم پایه و علوم بالینی توجه شد. برنامه‌های توانمندسازی در قالب دوره‌های بلندمدت و کوتاه مدت، با رویکردهای

professionalism in other empowerment programs.

Methods: This research is a comparative study of empowerment programs based on the study and analysis of texts and sources, guidelines and national programs in the field of empowerment programs in the world. The comparative method is one of the main methods in the field of social sciences, especially in comparative and historical sociology. Thinking without comparison is inconceivable, and in the absence of comparison, no scientific thought or research is possible. The adaptive method, which is based on comparisons to understand similarities and differences, is one of the best research methods in the field of reviewing and modernizing educational programs, conducting comparative studies. Therefore, the analysis and comparison of the elements of empowerment programs of world universities were performed based on a board model with four stages of description, interpretation, proximity and comparison. The study environment was the virtual websites of the studied universities and scientific databases. In fact, at this stage, information was collected by referring to books, journals, reputable academic sites and referring to reputable databases, PubMed, Springer, Index, Emerald, Google Scholar, Eric, Copernicus, Web of sciences, Science Direct. Finally, 47 studies considering inclusion criteria, including specific and targeted activities in

بررسی تطبیقی برنامه‌های توانمندسازی اعضای هیئت علمی بمنظور ارتقای پروفشنالیسم

طیبه شکر - لایلا افشار - شهرام یزدانی - سلیمان احمدی

دانشگاه ع. پ. شهید بهشتی

Introduction: Empowering human resources in scientific and educational environments and formulating interventions to maintain and improve the educational capabilities of professors is one of the missions of universities. Experts in the field of education believe that teacher empowerment programs should be designed and implemented in a way that creates the necessary capabilities to play their main role, which is education. In fact, faculty development refers to the wide range of activities that institutions use to renew or assist faculty members in their multiple plans. Various empowerment programs have been designed and implemented to assist faculty members in presenting their various roles. These activities include workshops and seminars, short-term courses and classroom visits, fellowships, and other long-term programs. Therefore, faculty members adherence to the principles and values of professional ethics guarantees the quality of teaching and facilitates the teaching-learning process in universities, and will increase the commitment to meet the needs of students as well as the development of an ethical culture based on ethics. Therefore, this study was conducted to identify the effective features of promoting teacher

طراحی برنامه جامع توانمندسازی آموزشی اعضای هیأت علمی
دانشگاه علوم پزشکی کرمان بر مبنای مدل برنامه ریزی کرن

مهلا سلاجقه - علی نوروزی

دانشگاه ع. پ. کرمان

مقدمه: توانمندسازی اعضای هیأت علمی در بعد آموزشی نیازمند اتخاذ راهکارهای مشخص و منسجم می‌باشد که زمینه ساز نیل به اهداف توانمندسازی در این حوزه باشند. هدف این مطالعه، طراحی برنامه جامع توانمندسازی آموزشی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمان بود.

روش اجرا: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی است که به طراحی برنامه جامع توانمندسازی آموزشی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمان بر اساس چهار گام از مدل برنامه ریزی کرن از شناسایی مشکل و نیازسنجی تا تدوین استراتژی‌های آموزشی پرداخته است. برای اجرای گام‌های شناسایی مشکل و نیازسنجی چهار جلسه گروه متمرکز با اعضای هیأت علمی و برخی از دانشجویان برگزار شد.

یافته‌ها: نیازهای آموزشی اعضای هیأت علمی براساس ویژگی‌های خاص مخاطبان برنامه مشخص شدند. در نتیجه نیازسنجی از گروه هدف، نیازهای آموزشی ویژه هر گروه هدف در ۱۹ حیطه و ۳۲ مهارت تعیین شدند. در گام‌های بعدی، هدف ویژه و اهداف اختصاصی و استراتژی‌های آموزشی برنامه تدوین گردیدند.

بحث و نتیجه گیری: پژوهش منجر به تدوین یک برنامه جامع برای توانمندسازی آموزشی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمان گردید، این نتایج می‌تواند به بومی سازی نیازهای آموزشی اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی، کمک نماید و گامی در راستای بهبود برنامه‌های توانمندسازی اعضای هیأت علمی در کشور بردارد.

کلمات کلیدی: برنامه‌های توانمندسازی اعضای هیأت علمی، مدل برنامه ریزی کرن، طراحی، نیازسنجی

Cases of professionalism were included in the study for comparative study.

Results: Based on the most important findings of the research, the existence of a clear structure and mechanism for the optimal use of the principles of professionalism in faculty members in universities is necessary. Professionalism has been considered in different parts of the world and the implementation of this plan in different countries is facing successes and challenges and needs further investigation. Professionalism programs are different in terms of the type of structure used and each country has used a certain type of models according to the prevailing conditions in that country and has achieved results and in almost all countries with challenges and problems in this field. They have faced the field. Establishment of educational associations and staff units in the Ministries of Health will enable faculty members to properly utilize the principles of professionalism. The use of temporary or regular committees in universities is another feature of the concept of professionalism in these studies".

Keywords: Professionalism, Faculty Member, Comparative Study, Empowerment Program

by the faculty members can help the managers and those involved in the field of education in enhancing and promoting faculty members' competency. The results of this study can be used as enlightenment for further studies in this field".

Keywords: Competency, Content Analysis, Faculty members

بررسی نیازهای آموزشی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی
چهرم در زمینه توانمندسازی با استفاده از تکنیک دلفی

علی دهقانی - صدیقه نجفی پور - عاطفه کرم زاده

دانشگاه ع. پ. چهرم

مقدمه: نیازسنجی آموزشی به عنوان یکی از ابزارهای مهم در راستای توانمندسازی نیروی انسانی موجب نمایان سازی شکافهای آموزشی شده، تصمیم گیری را تسهیل کرده و به تصمیم گیران و برنامه ریزان این امکان را می دهد تا با توجه به منابع مالی محدود و هزینه های فزاینده، با اولویت بندی گزینه های مختلف، راهکار مناسب را برای پرکردن شکافها به کار گیرند. مطالعه حاضر با هدف تعیین نیازهای آموزشی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی چهرم در زمینه توانمندسازی با بهره گیری از تکنیک دلفی طراحی و اجرا شد.

روش اجرا: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی است که با هدف تعیین نیازهای آموزشی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی چهرم در زمینه توانمندسازی با استفاده از تکنیک دلفی انجام گردید. جامعه پژوهش کلیه اعضای هیات علمی علوم پایه، پرستاری و پیراپزشکی، و بالینی دانشگاه علوم پزشکی چهرم می باشد که به صورت نمونه گیری مبتنی بر هدف تعداد ۳۰ عضو هیات علمی وارد مطالعه شدند. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه با سؤالات باز می باشد ابتدا (در مرحله اول) چند سؤال کلی از نمونه های پژوهش پرسیده شد و سپس نیازهای آموزشی لیست شده در پرسشنامه دیگری قرار داده شد و بین افراد خبره جهت ارائه توضیحات قانع کننده برای دلیل انتخاب نیاز آموزشی و سپس اولویت بندی نیازهای آموزشی توزیع گردید. جهت تحلیل داده ها در این مطالعه از شاخص آمار توصیفی مانند نما، میانگین استفاده شد. از روش تحلیل محتوا برای تحلیل پاسخ های افراد خبره توسط پژوهشگران نیز استفاده شد.

Introduction: In the process of education, instructors and students are in constant interaction with each other. Faculty members play a significant role in educating students. This study aimed to explain the concept of competency in faculty members of Guilan University of Medical Sciences.

Methods: In this qualitative study using the content analysis method, 16 faculty members of Guilan University of Medical Sciences in 2018 who were willing to participate in the study were selected through purposive sampling method. Data were collected through semi-structured interviews and their experiences and viewpoints were surveyed until data saturation was reached.

Findings: In this study, five categories were extracted: individual characteristics, individual skills, scientific knowledge, using new technologies, and receiving internal and external organizational support. Furthermore, 'The competent faculty member; a perfect human with all qualifications necessary for education' emerged as the main theme.

Discussion: Based on the results, faculty members considered all the necessary qualifications for a professor in the process of education as the criteria for competency. Consideration of the qualifications stated

حیطه مدیریت و رهبری آموزشی

شناسایی و تدوین مدل توسعه شایستگی‌های کارآفرینانه اعضای هیئت علمی دانشگاهها

فربیا زاهدی فر - زهرا لبادی - فاطمه پرسته قمبوانی

دانشگاه ع. پ. قزوین

مقدمه: اعضای هیئت علمی یکی از ذی نفعان اصلی نظام آموزش عالی و رکن اصلی و تأثیرگذار در عملکرد دانشگاهها به شمار می‌آیند. شناسایی شایستگی‌های کارآفرینی اعضای هیئت علمی، راهی به سوی افزایش کیفیت دانشگاهها به شمار می‌رود. هدف از پژوهش حاضر ارائه مدل توسعه شایستگی‌های کارآفرینانه اعضای هیئت علمی می‌باشد.

روش اجرا: این مطالعه از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا ترکیبی (کیفی و کمی) بود. جامعه پژوهش در بخش کیفی ۲۵ نفر از خبرگان واساتید کارآفرین دانشگاهی و در بخش کمی اعضای هیئت علمی مرتبط با دفاتر رشد و کارآفرینی در دانشگاههای کشور به تعداد ۱۵۰۰ نفر بودند. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۳۰۶ نفر تعیین شد. در بخش کمی، از پرسشنامه محقق ساخته حاصل از یافته‌های بخش کیفی استفاده شد. روایی بخش کمی از طریق اعتبار صوری و محتوایی و پایایی از طریق ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های کدگذاری باز، محوری و انتخابی و مدل سازی معادلات ساختاری در نرم افزارهای SPSS و PLS استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج بدست در بخش کیفی، عوامل مؤثر بر توسعه شایستگی‌های کارآفرینانه اعضای هیئت علمی را در قالب ۵ شاخص اصلی (شایستگی‌های کارآفرینانه اعضای هیئت علمی، مهارت‌ها، شایستگی‌های شخصیتی، عوامل تسهیلگر کارآفرینی و عوامل مداخله) و ۸۲ شاخص فرعی نشان داد. بر اساس این یافته‌ها؛ مدل توسعه شایستگی‌های کارآفرینانه اعضای هیئت علمی طراحی گردید و نتایج بخش کمی نشان داد که مدل تحقیق از برازش مطلوبی برخوردار است.

بحث و نتیجه گیری: کارآفرینی اعضای هیئت علمی یک چارچوب چند بعدی و پیچیده می‌باشد. عوامل مختلفی مانند ویژگی‌های فردی کارآفرین، مهارت‌ها، فرهنگ و، ساختار، سازمانی در توسعه این شایستگی‌ها مؤثر می‌باشد

کلمات کلیدی: مدل، توسعه، شایستگی، کارآفرینانه، اعضای هیئت علمی، دانشگاهها

یافته‌ها: تمامی پاسخگویان در ۲۰ مورد به عنوان نیازهای آموزشی جهت توانمندسازی اساتید به توافق رسیدند. در نهایت پنج اولویت آموزشی برای گروه هدف علوم پایه شامل (۱) روش‌های ارزیابی فراگیر، (۲) چگونه یک کارگاه برگزار نمائیم؟ (۳) آموزش کلاس وارونه، (۴) سخنرانی تعاملی و (۵) تدریس در کارگاه کوچک به روش یادگیری مبتنی بر تیم، پنج اولویت آموزشی برای گروه هدف پرستاری شامل (۱) روش‌های ارزیابی فراگیر، (۲) روش تحقیق کیفی چیست؟ (۳) روش‌های ارزیابی مبتنی بر محیط کار بالینی، (۴) آموزش کلاس وارونه و (۵) سخنرانی تعاملی، پنج اولویت آموزشی برای گروه هدف بالینی شامل (۱) چگونگی برقراری یک ژورنال کلاب آموزشی، (۲) چگونه یک آسکی استاندارد برگزار کنیم؟، (۳) آموزش کلاس وارونه، (۴) روش‌های ارزیابی فراگیر و (۵) چگونه یک کارگاه برگزار نمائیم؟ ارائه گردید. در مرحله آخر نیز ۱۰ اولویت آموزشی با کسب بیشترین نمره به عنوان اولویت نیازهای آموزشی اساتید جهت توانمندسازی شامل روش‌های ارزیابی فراگیر، چگونه یک کارگاه برگزار نمائیم، آموزش کلاس وارونه، سخنرانی تعاملی، چگونگی برقراری یک ژورنال کلاب آموزشی، چگونه یک آسکی استاندارد برگزار کنیم؟، تدریس در کارگاه کوچک به روش یادگیری مبتنی بر تیم، روش‌های ارزیابی مبتنی بر محیط کار بالینی، روش تحقیق کیفی چیست؟ و آشنایی با کنفرانس‌های آموزش پزشکی، سایت‌های و، منابع آموزش پزشکی انتخاب گردید.

بحث و نتیجه گیری: نیازهای آموزشی حاصله از مطالعه دلفی در اساتید دانشگاه علوم پزشکی جهرم بیانگر نیاز به آموزش و توانمندسازی اساتید بود که در بعضی موضوعات برای اساتید علوم پای، پرستاری و بالینی مشترک بود.

کلمات کلیدی: نیازسنجی آموزشی، اعضای هیات علمی، توانمندسازی، تکنیک دلفی

عوامل آموزشی مؤثر در شکل‌گیری هویت حرفه‌ای مثبت در دانشجویان پرستاری: مطالعه کیفی

پونه یوسفی

دانشگاه ع. پ. هرمزگان

مقدمه: هویت حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری با ورود آنها به عرصه اجتماع طی فرآیندی که شامل کسب بینش در رابطه با عملکرد شغلی و ایجاد نگرش، ارزش و عقاید حرفه‌ای است، شکل می‌گیرد. هویت حرفه‌ای دانشجویان هدایت‌کننده تفکرات، رفتار و تعاملات آنها با بیماران است. شکل‌گیری هویت حرفه‌ای مثبت و انعطاف‌پذیر در تکامل شخصی و اجتماعی دانشجویان و عملکرد ایشان در ارائه مراقبت‌های مؤثر و با کیفیت به بیماران بسیار با اهمیت است. این مطالعه با هدف تبیین عواملی که در شکل‌گیری هویت حرفه‌ای مثبت در دانشجویان پرستاری نقش دارد، انجام شده است.

روش اجرا: مقاله کیفی حاضر با روش تحلیل محتوی بر روی دانشجویان پرستاری کارورز دانشکده پرستاری بندرعباس در سال ۱۴۰۰ انجام شد. نمونه‌گیری هدفمند با انجام مصاحبه بدون ساختار به صورت چهره‌به‌چهره صورت گرفت و از دانشجویان خواسته شد در مورد عوامل آموزشی که در ایجاد هویت حرفه‌ای مثبت در ایشان نقش دارد، صحبت نمایند. جمع‌آوری داده‌ها تا رسیدن به اشباع ادامه یافت و متن مصاحبه‌ها برای رسیدن به درک عمیق و استخراج طبقات و زیر طبقات مورد مطالعه مکرر قرار گرفت.

یافته‌ها: دانشجویان کارشناسی مشارکت‌کننده در این مطالعه ۱۶ نفر با میانگین سنی ۲۱ بوده که از این تعداد ۵ نفر مرد و ۱۱ نفر زن بودند، در این مطالعه از تحلیل محتوی بر اساس عنوان، عوامل آموزشی مؤثر بر شکل‌گیری هویت حرفه‌ای مثبت در دانشجویان، شامل: چهار طبقه اصلی با عناوین ویژگی مدرس، برنامه ریزی آموزشی، محتوی آموزشی و سیاست دانشگاه و ۱۴ زیر طبقه استخراج گردید.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج مطالعه نشان داد که ویژگی مدرس: مهارت ارتباطی، تجربه بالینی، دانش، شجاعت و خلاقیت در عمل بالینی در ایجاد هویت حرفه‌ای مثبت دانشجویان تأثیر عمیقی دارد و اساتید با تجربه تر در ایجاد اعتماد به نفس در دانشجویان از عملکرد مطلوب‌تری برخوردارند. تاکید بر کاربرد عملی دانش تئوریک در هنگام تدریس انگیزه بیشتری در دانشجویان برای یادگیری ایجاد کرده و ارزش محتوی درسی را در نظر دانشجویان بیشتر می‌نماید. ایجاد عرصه‌های بالینی اخلاقی که ارزشهای انسانی و احترام متقابل را ترویج می‌نماید در ایجاد حس ارزشمند بودن در

دانشجویان نقش دارد و نگرشی مثبت نسبت به حرفه آینده را در آنها ایجاد می‌کند. مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای در مراقبت از بیمار به عنوان محوری‌ترین وظیفه پرستاران پیامد درک هویت حرفه‌ای مثبت است و تلاش برای ایجاد این نگرش ارزشمند در دانشجویان از رسالت‌های اصلی نظام آموزشی می‌باشد."

کلمات کلیدی: هویت حرفه‌ای، هویت حرفه‌ای مثبت، دانشجویان، پرستاری

بررسی دیدگاه دانشجویان از آموزش و خدمات آموزشی ارائه شده در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان سمنان

لیدا فتاحی زاده - رزیتا هدایتی - فریده ایزدی ثابت - علیرضا دلخوش

دانشگاه ع. پ. سمنان

مقدمه: امروزه کیفیت خدمات آموزشی از ضروریات سیاست‌های کلان دانشگاه‌ها به عنوان عاملی مهم برای رشد، موفقیت و ماندگاری و موضوعی راهبردی، مؤثر و فراگیر از اهداف مهم مدیریت سازمان‌ها و مراکز آموزش عالی می‌باشد. از آنجائیکه کیفیت خدمات آموزشی موضوعی چندجانبه است و باید از جهات مختلف به آن توجه گردد و در این خصوص بهره‌مندی از ابزارهای گوناگون جهت پایش و ارزشیابی به منظور تعیین نقاط قوت و ضعف، ارتقا کیفیت آموزش و تربیت نیروی انسانی توانمند و پاسخگو به نیاز جامعه، غیرقابل انکار می‌باشد.

روش اجرا: این پژوهش مقطعی از نوع توصیفی - تحلیلی با هدف تعیین کیفیت آموزش و خدمات آموزشی ارائه شده در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان سمنان در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ تعداد ۱۱۱ نفر از دانشجویان رشته‌ها و مقاطع مختلف تحصیلی علوم پزشکی دانشگاه انجام شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه الکترونیکی موجود در سایت معاونت آموزشی دانشگاه شامل ۲۳ سؤال بود و ابعاد مختلف سنجش کیفیت آموزش با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: بررسی‌ها نشان داد ۳۸.۶۴ درصد از دانشجویان در اجرای منظم برنامه‌های آموزشی و نحوه تدریس اساتید (۵۸.۲۷ درصد) و انطباق دروس ارائه شده با سرفصل‌ها (۶۰ درصد) و تعامل با اساتید در حین تدریس (۴۸.۴ درصد) و تعامل با دانشجویان در حین آموزش مجازی (۲۸.۷۸ درصد) و همچنین از رفتار و عملکرد کارشناسان حوزه آموزشی دانشگاه

رغم موفقیت‌های قابل توجه در انتقال دانش و مهارت‌های مورد نیاز بالینی، توجه کافی به رشد فردی، مهارت‌های ارتباطی و رفتارهای حرفه‌ای پزشکان در شرایط فعلی نمی‌شود. نهادینه کردن اصول اخلاقی در بین دانشجویان و آماده سازی آن‌ها برای زندگی حرفه‌ای از مسئولیت‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی است که به نظر می‌رسد از حساسیتش کاسته شده است. این کم توجهی می‌تواند در دراز مدت اثری منفی در بخش بهداشت و درمان داشته باشد، از این رو مطالعه حاضر با موضوع بررسی نگرش دانشجویان پزشکی مقطع کارورزی دانشگاه جندی شاپور اهواز به حرفه‌ای گرایبی در سال ۱۴۰۰ انجام شد.

روش اجرا: در مطالعه مقطعی انجام شده، ۱۰۳ نفر از دانشجویان پزشکی مقطع کارورزی دانشگاه جندی شاپور اهواز با نمونه گیری در دسترس بعنوان نمونه وارد مطالعه شدند. ابزار کار پرسشنامه استاندارد روانسنجی شده PSQP با ۳۶ سؤال و ۶ زیر مجموعه اصلی: احساس مسوولیت، نوع دوستی، وظیفه شناسی، تعالی، شرافت و دوستی و احترام بود.

یافته‌ها: در این مطالعه اکثر دانشجویان پژوهش (۵۳٪) مذکر و مجرد (۸۲٪) بودند و همچنین بیشتر افراد (۸۱٪) در رده سنی ۲۰-۲۵ بودند. آزمون‌های آماری نشان داد که ارتباط معنی داری میان نگرش دانشجویان با مشخصات دموگرافیک مورد بررسی وجود نداشت. تجزیه تحلیل داده‌ها با ۹۵ درصد ضریب اطمینان نشان داد که تفاوت معناداری میان میزان نگرش دانشجویان نسبت به هریک از یک مؤلفه‌ها وجود دارد. یافته‌های مربوط به میزان نگرش نشان داد که نمره میانگین میزان نگرش دانشجویان نسبت به مؤلفه مسوولیت پذیری ۶۷٪، مؤلفه نوع دوستی ۸۰٪، مؤلفه وظیفه شناسی ۶۲٪، مؤلفه تعالی ۷۴٪، مؤلفه شرافت و دوستی ۶۷٪، مؤلفه احترام ۸۹٪ می‌باشد که بالاترین نگرش نسبت به شاخص احترام و پایین‌ترین نگرش نسبت به شاخص وظیفه شناسی تبیین شد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج حاصل شده از پژوهش، پیشنهاد می‌شود جهت انتقال نگرش، ضمن توجه به مؤلفه‌های حرفه‌ای گرایبی در برنامه درسی پنهان و ارائه دوره‌های حرفه‌ای گرایبی برای دانشجویان و با تاکید گسترده بر شاخص وظیفه شناسی برای توانمندسازی دانشجویان در نظر گرفته شود.

کلمات کلیدی: حرفه‌ای گرایبی، پروفشنالیسم، پزشکی، کارورزی.

(۵۹.۸۰ درصد) با ایجاد صفحات آموزش مجازی آنلاین و افلاین در سایت دانشکده‌ها (۴۸.۲ درصد) رضایت داشتند و در این خصوص انتظارات آنها در دسترسی به کتابهای مرجع (۳۹ درصد) و منابع الکترونیکی (۶۵.۲۵ درصد) و در اجرای منظم برنامه‌های آموزشی در قالب گزارش‌های صبحگاهی، ژورنال کلاب‌ها، کنفرانس‌ها و راندهای مشترک (۱۸.۷ درصد) و در خصوص یادگیری آموزش علوم پزشکی فراهم شده است.

بحث و نتیجه گیری: در حال حاضر در سطح دنیا، دیدگاه دانشجویان در مورد کلیه ابعاد آموزش‌های ارائه شده در مؤسسات آموزشی بررسی شده و به عنوان عامل ضروری پایش کیفیت در دانشگاهها در نظر گرفته می‌شود. در این خصوص جهت بررسی کیفیت آموزش و خدمات آموزشی ارائه شده علاوه بر نظرات دانشجویان بررسی دیدگاه ارائه دهندگان خدمات آموزشی در ابعاد مختلف (مدیران آموزشی، مدرسین و کارشناسان آموزش) جهت مقایسه و دستیابی به بهترین خدمات آموزشی الزامی است"

کلمات کلیدی: دانشجو، خدمات آموزشی، پرسشنامه الکترونیکی، کیفیت آموزش، ارزشیابی

بررسی نگرش دانشجویان پزشکی مقطع کارورزی دانشگاه جندی شاپور اهواز به حرفه‌ای گرایبی در سال ۱۴۰۰

فاطمه طهماسبی بلداجی - نسرين خواجه علی - بهاره قوامی حسین پور

دانشگاه ع. پ. جندی شاپور اهواز

مقدمه: فراگیران رشته‌های پزشکی در طول دوره تحصیل، به مرور نگرش‌های حرفه‌ای خود را به دست می‌آورند که این نگرش‌ها می‌تواند رفتارهای آنها را در آینده تحت تأثیر قرار دهد. توانمندی پزشکان علاوه بر دانش، قضاوت بالینی و مهارت در انجام امور پزشکی به اعتقاد و پایبندی پزشکان به تعهد حرفه‌ای نیز بستگی دارد. پروفشنالیسم، تعهد حرفه‌ای و یا حرفه گرایبی مجموعه‌ای از ارزش‌ها، ارتباطات و رفتارهایی است که موجب اعتماد مردم به جامعه پزشکان می‌شود و از جمله مهمترین عوامل تعیین کننده شایستگی ارائه کنندگان خدمات در حرفه‌های پزشکی می‌باشد. پایین بودن سطح دانش تعهد حرفه‌ای در دانشجویان می‌تواند علاوه بر تأثیر در ارتباطات بین فردی، ارتباط آنها با بیماران را تحت تأثیر قرار دهد. آموزش پزشکی چنانچه منجر به حرفه‌ای گرایبی در دانشجویان پزشکی شود به هدف و رسالت خود دست پیدا کرده است، از این رو انتظار می‌رود ارزش‌های حرفه‌ای گرایبی در طول تحصیل و مراقبت از بیماران شکل بگیرد. در آموزش پزشکی ایران علی

تأثیر اجرای بسته‌های طرح تحول در آموزش بر شکاف بین انتظارات و کیفیت خدمات آموزشی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

ثریا زحمت کش - محمدرضا یزدانخواه فرد - کامران میرزایی

دانشگاه ع. پ. بوشهر

مقدمه: ارزیابی کیفیت خدمات آموزشی یکی از ارکان اساسی در تدوین برنامه‌های موفقیت دانشگاه‌ها بوده و به میزان قابل توجهی به سطح رضایت دانشجویان، بعنوان مشتریان بیرونی این فرآیند، از این خدمات بستگی دارد. در این راستا یکی از اهداف طراحی و اجرای طرح تحول در آموزش پزشکی، ارتقای کیفیت خدمات آموزشی ارائه شده با تاکید بر آموزش پاسخگو و عدالت محور است.

هدف: این مطالعه با هدف شناسایی و مقایسه شکاف موجود بین انتظارات و کیفیت خدمات آموزشی ارائه شده از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر قبل و بعد از اجرای برنامه طرح تحول در آموزش (بعنوان یکی از عوامل مؤثر بر کیفیت خدمات آموزشی) انجام شد.

روش اجرا: در این پژوهش توصیفی-تحلیلی، دیدگاه دو گروه دانشجویان شاغل به تحصیل دانشگاه علوم پزشکی بوشهر در سالهای ۱۳۹۳ و ۱۳۹۸ (یکسال قبل و ۴ سال پس از اجرای طرح تحول در آموزش پزشکی) (جمعاً ۸۱۴ نفر) که بصورت تصادفی طبقه‌ای از تمامی رشته‌ها و مقاطع تحصیلی انتخاب شده بودند، از کیفیت خدمات آموزشی ارائه شده و انتظارات آنها در پنج بعد ابعاد فیزیکی و ملموس (۴ گویه)، قابلیت اطمینان (۷ گویه)، پاسخگویی (۵ گویه)، همدلی (۶ گویه) و تضمین (۵ گویه) با استفاده از مدل سرکوال در قالب پرسشنامه ۲۸ سوالی استاندارد و در قالب مقیاس ۵ امتیازی لیکرت (کاملاً موافق= ۵، موافق= ۴، نظری ندارم= ۳، مخالف= ۲، کاملاً مخالف= ۱) به صورت خود ایفا مورد ارزیابی قرار گرفت و نتایج با یکدیگر مقایسه شد.

یافته‌ها: ۴۸/۳٪ دانشجویان مذکر و ۵۱/۶٪ آنان مؤنث بودند. میانگین سن دانشجویان (۲/۴۸ ±) ۲۱/۳۸ سال و بیشترین فراوانی معدل بین ۱۶-۱۴ (۵۲/۳) بود. در تمامی ابعاد پنجگانه کیفیت خدمات آموزشی (ابعاد فیزیکی و ملموس، قابلیت اطمینان، پاسخگویی، همدلی و تضمین) بین میانگین واقعیات موجود ارائه خدمات و سطح انتظارات دانشجویان در دو سال انجام مطالعه فاصله قابل توجهی مشاهده شد ($P < 0/001$). در هر دو سال مطالعه، بیشترین شکاف در بعد پاسخگویی (۰/۷۲-) و کمترین فاصله در بعد قابلیت اطمینان (۰/۵۰-) مشاهده شد. بجز بعد پاسخگویی، در سایر ابعاد اختلاف بین میانگین انتظارات و کیفیت خدمات ارائه شده

در سایر ابعاد پس از اجرای طرح تحول در آموزش کاهش نشان داد، اگرچه این تفاوت در ابعاد قابلیت اطمینان و نمره کل ابعاد از نظر آماری معنی دار نبود ($P > 0/05$). همچنین با توجه به مشاهده عدم تفاوت آماری در میانگین خدمات آموزشی ارائه شده در طی دو سال انجام مطالعه ($P > 0/05$)، تفاوت آماری مشاهده شده در اختلافات، عمدتاً ناشی از انتظارات از خدمات ابعاد تضمین، همدلی و ابعاد فیزیکی و ملموس بود. میانگین نمرات شکاف مشاهده شده برحسب دانشکده و رشته تحصیلی دانشجویان تفاوت معنی داری نشان داد ($P < 0/001$)، لیکن ابعاد پنجگانه اختلافات بین دانشجویان پسر و دختر تفاوت معنی داری نشان نداد ($P > 0/05$).

بحث و نتیجه گیری: در همه ابعاد سطح انتظارات دانشجویان فراتر از کیفیت خدمات آموزشی ارائه شده بود که این مسئله نیاز به برنامه ریزی با هدف ارتقا کیفیت خدمات مبتنی بر انتظارات دانشجویان را ضروری می‌نماید. با توجه به اینکه اجرای بسته‌های طرح تحول در آموزش تنها بعنوان یکی از عوامل مؤثر در بهبود کیفیت خدمات آموزشی محسوب می‌گردد، برگزاری دوره‌هایی برای آموزش کارکنان در زمینه شیوه‌های مؤثر ارائه خدمات آموزشی و برقراری ارتباط اثربخش با دانشجویان، توجه به امکانات و تجهیزات مورد نیاز سخت افزاری و نرم افزاری متناسب با نیاز رشته‌ها در دانشکده‌های مختلف، بهبود وضعیت پاسخگویی و بررسی مسائل و مشکلات دانشجویان از طریق تأمین منابع و اختیار کافی کارکنان ارائه کننده خدمات آموزشی می‌تواند در کاهش شکاف موجود مؤثر باشد."

کلمات کلیدی: منابع: خدمات آموزشی، طرح تحول، آموزش، دانشجو، کیفیت، سرکوال

بررسی ارتباط بین محتوای کوریکولوم آموزشی و وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان مقاطع مختلف رشته مهندسی بهداشت محیط ایران طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹

فاطمه مرتضی زاده - فتح الله غلامی بروجنی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: افزایش جمعیت انسانی و عوامل اجتماعی مرتبط با آن نقش عمده‌ای در افزایش بیکاری دارند. برای کنار آمدن با فشار عظیم جمعیت، تقاضا برای تعداد زیادی شغل در حال افزایش است اما میزان ایجاد مشاغل جدید در بخش‌های دولتی و خصوصی چندان قابل توجه نیست. بنابراین از جمله مسائلی که در ارزشیابی آموزش عالی می‌بایست به آن توجه داشت،

بحث و نتیجه گیری: با توجه به گستردگی دروس تخصصی این رشته، موقعیت های شغلی مختلفی در بخش دولتی وجود دارد، اما در شرایط فعلی با توجه به اینکه جذب نیرو در این بخش محدود شده است، لذا شناخت موقعیت های شغلی بخش خصوصی برای دانشجویان این رشته لازم می باشد. با توجه به اینکه فرصت های شغلی زیادی در زمینه رشته مهندسی بهداشت محیط در بخش خصوصی وجود دارد، لذا اصلاح محتوای دروس کاربردی برای انطباق با نیاز بخش های اقتصادی - اجتماعی کشور و در نظر گرفتن تناسب آن با پرورش روحیه کارآفرینی، اشتغال مولد، تفکر مستقل و علمی می تواند نقش عمده ای در وضعیت اشتغال دانشجویان مهندسی بهداشت محیط کشور داشته باشد.

کلمات کلیدی: وضعیت اشتغال، کوریکولوم آموزشی، فارغ التحصیلان، مهندسی بهداشت محیط، ایران

نقش بازخورد در کیفیت آموزش در دوران بحران کرونا از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جهرم

مجید کوثری - صدیقه نجفی پور - اسماعیل رعیت دوست - لیلی مصلی نژاد - رحیم رئوفی جهرمی - مینا سفید فرد

دانشگاه ع. پ. جهرم

مقدمه: با توجه به شیوع بیماری کووید ۱۹ در کشور، برقرار شدن کلاسها بصورت غیرحضور و همچنین کم رنگ شدن تعامل استاد و دانشجو، ضروری است تا به کلیه عوامل تأثیر گذار در فرایند یاددهی یادگیری توجه شود. لذا نیاز است همگام با توسعه یادگیری الکترونیکی در سطح دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی، موضوع ارزیابی برنامه های یادگیری الکترونیکی و سنجش میزان موفقیت این سیستمها اهمیت یافته، تا مشخص شود که تا چه اندازه در پیاده سازی و اجرای دوره های مبتنی بر یادگیری الکترونیکی موفق بوده است. پژوهشها نشان داده است که بازخورد نقش مهمی در یادگیری، به ویژه برای یادگیرندگان و دانشجویان مشارکت کننده در دوره های آموزش الکترونیکی دارد. مطالعات نشان داده است که ارائه بازخورد عاملی است که اگر به شکل صحیح و با اطلاعات مناسب ارائه شود، منجر به اصلاح عملکرد می گردد. از همین روی می توان گفت که تأثیر بازخورد سازنده و مؤثر فراتر از فرایند یاددهی و یادگیری می باشد، چراکه بازخورد برای رشد و هدایت فراگیران ضروری است و همچنین حس اطمینان، بهبود انگیزه و اعتماد به نفس، ارتقا و توسعه یادگیری شخصی، مساعدت در تسهیل رشد و توسعه و احساس رضایت را در آنان به دنبال

مسأله اشتغال دانش آموختگان آموزش عالی است. در این زمینه آمار مربوط به اشتغال، عدم اشتغال و علل آن می تواند، اطلاعات مفیدی در زمینه نقش حرفه ای و عملکرد دانش آموختگان در اختیار مسوولین قرار داده، امکان برنامه ریزی آینده از نظر ظرفیت پذیرش دانشجو، شرایط فارغ التحصیلی و شرایط استخدام و اشتغال را فراهم نماید. از طرف دیگر، محتوای کوریکولوم آموزشی رشته ها نقش اساسی در خود اشتغالی، کارآفرینی و ایجاد فضای کسب و کار مناسب فارغ التحصیلان با توجه به نیاز جامعه دارد. در نتیجه، نیاز به مطالعه دقیق وجود دارد که وضعیت اشتغال دانش آموختگان مقاطع مختلف رشته مهندسی بهداشت محیط سراسر کشور در فاصله زمانی سال های دهه اخیر ارزیابی گردد و زمینه ای برای تحقیقات بیشتر در مورد این موضوع فراهم کند. از این رو هدف از این مطالعه " بررسی ارتباط بین محتوای کوریکولوم آموزشی و وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان مقاطع مختلف رشته مهندسی بهداشت محیط ایران طی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ " بوده است.

روش اجرا: در این مطالعه توصیفی - مقطعی پرسشنامه به صورت الکترونیکی و از طریق فضای مجازی در اختیار فارغ التحصیلان رشته مهندسی بهداشت محیط طی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ قرار گرفت که شامل دو بخش بود، بخش اول در رابطه با اطلاعات دموگرافیک هر فرد و بخش دوم شامل سؤالات اصلی (وضعیت اشتغال، نوع کار و ...) بود. روایی این پرسشنامه توسط ۱۹ نفر از فارغ التحصیلان مهندسی بهداشت محیط (۵ درصد حجم نمونه) به تأیید رسیده و پایایی آن از طریق روش بازآزمایی محاسبه شد. همچنین پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش همسانی درونی (آلفای کرونباخ) برآورد شد. پس از تکمیل پرسشنامه، برای تجزیه و تحلیل داده های وضعیت موجود از استفاده از آمار توصیفی و استنباطی توسط نرم افزار SPSS انجام شد.

یافته ها: نتایج حاصل نشان داد از میان ۳۶۲ پرسشنامه پر شده (۳۰.۷ درصد مرد و درصد زن ۶۹.۳)، ۱۰.۱ درصد از فارغ التحصیلان دارای مدرک کاردانی، ۷۷.۶ درصد دارای مدرک کارشناسی، ۱۸.۸ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۲.۵ درصد دارای مدرک دکترا بودند. در این میان ۴۵.۹ درصد افراد شاغل بودند که تنها ۵۴.۱ درصد دارای شغل مرتبط با رشته تحصیلی بودند و حدود ۵۰ درصد پاسخ دهندگان معتقد بودند که میزان تناسب کوریکولوم (برنامه آموزشی) رشته ارتباط کمی با نیازهای واقعی در شغل کنونی آنها داشته است. بر اساس آزمون کای-اسکوئر میان جنسیت و وضعیت استخدامی، سن و وضعیت استخدامی و تأهل و وضعیت استخدامی افراد ارتباط معنی داری وجود داشت (۰.۰۵ < p)

خواهد داشت و به همین دلیل است که در منابع، بازخورد به عنوان یک استراتژی کلیدی در یادگیری و تدریس شناخته شده است. جمیع نکات گفته شده سبب شد تا این مطالعه با هدف تبیین دیدگاههای دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جهرم در زمینه اهمیت و جایگاه بازخورد طی فرایند یاددهی-یادگیری طی دوران کرونا و آموزش مجازی توسط مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه انجام گردد.

روش اجرا: این مطالعه کیفی در جامعه دانشجویان پزشکی دوره علوم پایه که مشغول گذراندن درس آداب پزشکی می‌باشند طی سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹ انجام شد. طی این مطالعه از دانشجویان در خصوص اهمیت و ضرورت ارائه بازخورد، مفهوم و نقش بازخورد در فرایند آموزش غیر حضوری (آموزش مجازی) پس از اخذ رضایت نامه آگاهانه پرسشگری شد که تحت عنوان تکلیف مرتبط با موضوعات ارائه شده در درس آداب پزشکی در سامانه نوید بارگذاری شد. تعداد ۲۶ دانشجو بصورت تشریحی و کیفی تجارب خود را در سامانه نوید یادداشت نمودند. پاسخهای مشارکت کنندگان از طریق تحلیل محتوای قراردادی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. ابتدا واحدهای تحلیل که شامل متن نوشتاری هر کدام از دانشجویان بود مشخص و سپس واحدهای معنایی از متن مصاحبه‌ها استخراج شد. در مرحله بعد با فشرده شدن واحدهای معنایی کدگذاری اولیه صورت گرفت. سپس کدهای اولیه به لحاظ شباهت و تفاوتها خلاصه و گروه بندی شده و طبقات را شکل دادند. در نهایت درون مایه‌ها از طبقات حاصل شد. همچنین کدها، طبقات و درون مایه‌های استخراج شده در اختیار دو محقق مسلط به مطالعه کیفی در خارج از تیم تحقیق قرار گرفت و مورد تأیید آنها واقع شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل محتوای دیدگاههای دانشجویان نسبت به مفهوم و نقش ارائه دریافت بازخورد طی فرایند یاددهی-یادگیری در دوران کرونا و آموزش مجازی نشانگر ۵ طبقه و ۳۵ زیر طبقه به شرح زیر بود:

طبقات:

۱- بازخورد و فرصتی جهت بازاندیشی

۲- بازخورد و بهبود کیفیت تدریس

۳- بازخورد و آموزش مجازی تعاملی

۴- نقش سازندگی بازخورد

۵- بازخورد فرصتی جهت بهبود یادگیری

خلاصه‌ای از ۳۵ زیر طبقه متناظر با طبقات شامل محتوای زیر بود:

۱- نقش بازخورد در کاهش خطاها و اشتباه، فرصتی جهت اصلاح با بازخورد، تحلیل عملکرد خود با دریافت بازخورد

۲- دریافت بازخورد از دانشجو و نقش آن در بهبود فرایند یاددهی یادگیری، ارتباط بین بازخورد دانشجو و کیفیت تدریس استاد

۳- آموزش مجازی و اهمیت ارائه دریافت بازخورد، ارائه بازخورد به تکالیف دانشجو در سامانه نوید، چگونگی فرایند دریافت بازخورد، بازخورد و تقویت مهارت‌های ارتباطی، فرصت تعامل بیشینه با ارائه بازخورد در کلاسهای آنلاین

۴- پایش تأثیر بازخورد، بازخورد مستمر، بازخورد اختصاصی متناسب با همان درس، بازخورد سازنده، خودداری از بازخورد کلی

۵- ارائه بازخورد به دانشجو و دریافت بازخورد، موفقیت آموزش مجازی و ارائه بازخورد، بازخورد و افزایش انگیزه، مستمر بودن بازخورد، ارائه بازخورد ساختارمند، تأثیر متقابل بازخورد بر عناصر اصلی آموزش، ارتباط بین بازخورد دانشجو و کیفیت تدریس استاد، نقش بازخورد در ارزیابی

بحث و نتیجه گیری: ارائه بازخورد به دانشجویان و دریافت بازخورد از آنان در خصوص فرایند یاددهی و یادگیری طی برگزاری کلاس منجر به افزایش سطح تعامل دانشجو در کلاس می‌گردد. همچنین فرصتی جهت مشارکت دانشجو در بحث، طرح سؤال، اظهار نظر مبتنی بر شواهد علمی، توجه به منابع و خود ارزیابی سطح یادگیری، عملکرد و توانمندی توسط خود فراهم می‌شود. از طرفی فرصتی جهت ارتقای کیفی درس توسط مدرس و پاسخگویی به نیازهای دانشجویان فراهم می‌گردد. لذا ضروری است در فرایند آموزش و نظام یاددهی و یادگیری ارائه بازخورد به دانشجو و دریافت آن مورد تأکید قرار گیرد"

کلمات کلیدی: بازخورد، آموزش غیر حضوری، دانشجویان پزشکی

تحلیل مدیریتی و تبیین دیدگاه دانشجویان دانشکده مجازی، آموزش پزشکی و مدیریت دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی تهران از آموزش مجازی در دوران کووید ۱۹ - سال ۱۳۹۹

زهرا ایازی وانانی - سلیمان احمدی

دانشگاه ع. پ. شهیدبهشتی

مقدمه: در شرایط کرونایی موجود، ضرورت رعایت فاصله اجتماعی و تصمیمات جدید مسئولان و تعطیلی دانشگاه‌ها، کلاس درس رابه خانه منتقل کرد. "برنامه ریزی استراتژیک" موجب می‌شود، دانشگاه فعالیت‌هایش را برای رفع نیازهای در حال تغییر محیط، تطبیق دهد. مهم‌ترین ابزار تحلیل استراتژیک، "ماتریس توز" است که برای شناخت تهدیدها و فرصت‌های موجود در محیط خارجی یک سیستم و بازشناسی ضعف‌ها و قوت‌های داخلی آن بمنظور سنجش وضعیت و تدوین راهبرد، برای هدایت و کنترل سیستم ضرورت دارد.

هدف: این مقاله در سال ۱۳۹۹ باهدف تبیین دیدگاه دانشجویان و ارزیابی پدیده آموزش مجازی دانشجویان در دوران کرونا در دانشکده مجازی، مدیریت و آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی به شناخت و تحلیل عوامل داخلی و خارجی مؤثر بر این نوع آموزش پرداخته است.

روش اجرا: پژوهش حاضر توصیفی-پیمایشی بوده و به توصیف شرایط و ویژگی‌های آموزش مجازی و پیمایش دیدگاه‌های دانشجویان در زمینه عوامل مؤثر بر این نوع آموزش پرداخته و ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و خارجی تدوین و با تعیین ضریب ورتبه، نمره نهایی هر عامل بدست آمده و پس از تحلیل آن‌ها، استراتژی متناسب منتخب شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل "ماتریس توز" حاکی از پیشی گرفتن تهدیدها بر فرصت‌ها و بالابودن میزان نقاط قوت بر نقاط ضعف عوامل مؤثر بر آموزش مجازی داشت که بیانگر موقعیت استراتژیک آموزش مجازی دانشکده در خانه استراتژی‌های اقتضایی (ST) است. این استراتژی در عین رقابتی بودن، تعاملی، تنوع همگرا، بهینه سازی تولید و کاهش هزینه هادر ارائه خدمات آموزشی همچنین افزایش مشتریان و گرفتن سفارشات جدید آموزشی می‌باشد که هماهنگی سطوح تکنیکی، تاکتیکی عملیاتی وجود دارد. استراتژی توسعه ظرفیت تولید در آموزش مجازی و اثربخش بوده و بدنبال انجام کار درست و هدف گرا است.

بحث و نتیجه گیری: کرونا پایان همه‌گیری یک بیماری نخواهد بود و امکان ظهور و بروز بیماری‌ها و بحران‌های دیگری همچنان وجود دارد و می‌طلبد تا با تقویت نقاط قوت و بهره مندی از فرصت‌ها و کاهش نقاط

ضعف و رفع تهدیدها و درس‌هایی که از کرونا گرفته شد، تجربه گرانقدری باشد تا در راستای توسعه آموزش مجازی در این دانشکده و سایر دانشگاه‌ها گام مؤثری برداریم تا مبنای برنامه ریزی مناسب و استراتژیک در آموزش مجازی کشور باشد و در بحران‌های آینده چراغ راه مسئولان، اساتید و دانشجویان گردد.

کلمات کلیدی: توز TOWS، تحلیل TOWS، آموزش مجازی، دانشجویان دوران کرونایی بررسی عوامل استرس

بررسی عوامل استرس دانشجویان دندانپزشکی دوره بالینی در درمان بیماران در ایام همه گیری بیماری کووید ۱۹

رقیه بردال - فاطمه سفیدی - فاطمه درخشی

دانشگاه ع. پ. قزوین

مقدمه: دانشجویان در طول تحصیل خود عوامل استرس زای متعددی را تجربه می‌کنند. لذا اتخاذ تدابیری به منظور کاهش استرس و پیش گیری از عواقب آن لازم است. پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل استرس زای آموزش بالینی در بخشهای مختلف دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی قزوین انجام شد.

روش اجرا: در این مطالعه توصیفی - مقطعی کلیه دانشجویان دو سال آخر رشته دندانپزشکی عمومی در دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی قزوین در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ به روش سرشماری (انتخاب همه) انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه آزمونگر

ساخته استرس محیط دندانپزشکی (Dental Environment Stress: DES) اصلاح شده، جمع آموری گردید. داده‌ها وارد نرم افزار R شدند. اثر سن، جنس، بخش، اثر سن و جنس در بخشهای مختلف با آنالیز آماری Chisquare به طور کلی و به تفکیک سؤالات بررسی شد. در موارد معنی دار شدن اثر.....؟؟

یافته‌ها: میانگین درصد استرس دانشجویان زیر ۴۰ درصد بود. درمان بیماران بین بخشهای مختلف تفاوت معنی داری نداشت (= department ۰.۱۱)، ولی به تفکیک سؤالات تفاوت معنی داری در میزان استرس ناشی از حاضر نشدن مقرر بیماران بین بخشهای مختلف وجود داشت (= ۰.۰۲P). میزان استرس ناشی از حاضر نشدن در زمان مقرر بیماران در بخشهای ارتو و پروتز به طور معنی داری نسبت به بخش اندوکومتر بود ($P < 0.05$). به طور کلی اثر سن روی استرس ناشی از درمان

آموزشی در گرو داشتن مدیران لایق، شایسته، توانا و متخصص تعبیر می‌شود. این موضوع در دانشگاه‌ها به ویژه دانشگاه‌های علوم پزشکی و نقش مهم آن‌ها در نظام آموزش عالی سلامت کشور اهمیت دو چندانی دارد. پژوهش حاضر با هدف شناسایی مؤلفه‌ها و شاخص‌های صلاحیت و شایستگی مدیران گروه‌های آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی انجام شد.

روش اجرا: از نظر هدف کاربردی با رویکرد کیفی بود. جامعه آماری پژوهش شامل مدیران گروه‌های آموزشی و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی بودند که با روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع گلوله برفی ۲۴ نفر انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات شامل مصاحبه نیمه ساختار یافته بود. داده‌ها با استفاده از روش کدگذاری استراوس و کوربین (۱۹۹۸) مشتمل بر سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای تعیین اعتبار بخشی داده‌ها از معیارهای لینکلن و گوبا (۱۹۸۵) استفاده شد. سپس با استفاده از گروه خبرگان و به کمک تکنیک دلفی مؤلفه‌ها و شاخص‌های مدل مورد بررسی قرار گرفت و برایش لازم انجام و مدل نهایی صلاحیت و شایستگی مدیران گروه‌های آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی تدوین گردید.

یافته‌ها: نتایج پژوهش بیانگر آن است که مدل مفهومی صلاحیت و شایستگی مدیران گروه‌های آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی با شش مؤلفه و ۶۸ شاخص تدوین شد. مؤلفه مدیریتی با (۲۴ شاخص)، سازمانی با (۱۲ شاخص)، فردی با (۸ شاخص)، آموزشی با (۸ شاخص)، پژوهشی با (۱۰ شاخص) و مؤلفه اجتماعی با (۶ شاخص) شناسایی گردید.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به جایگاه سازمانی و راهبردی مدیران گروه‌های آموزشی در پیشبرد رسالت‌های نظام آموزش عالی و هدایت همه فرآیندهای یاددهی-یادگیری در نظام آموزش عالی سلامت و هم‌چنین به دلیل داشتن ارتباط مستقیم با فرادستان سازمانی، اعضای هیئت علمی، کارکنان آموزشی و دانشجویان ضرورت دارد در انتصاب مدیران گروه‌های آموزشی، شایستگی و صلاحیت‌های مبتنی بر مدل مفهومی مذکور در نظر گرفته شود و ملاک انتخاب و گزینش این مدیران مؤلفه‌های شش‌گانه برای مدیریت گروه‌های آموزشی باشد."

کلمات کلیدی: صلاحیت و شایستگی، مدیران گروه‌های آموزشی، دانشگاه‌های علوم پزشکی، مدل

بیماران بین بخش‌های مختلف معنی دار نبود (Page:department=0.19)، ولی به تفکیک سوالات استرس ناشی از حاضر نشدن در زمان مقرر معنی دار بود ($P=0.01$). در بخش ارتو و پروتز با افزایش سن استرس ناشی از حاضر نشدن در زمان مقرر افزایش می‌یافت ($P<0.05$) و در بخش رادیو کاهش می‌یافت ($P=0.04$), $Beta = -0.95$ (CI: -0.27 to -0.52), $P=0.01$. به طور کلی (sex:department(total)=0.9P) و به تفکیک سوالات در میزان استرس ناشی از درمان بیماران در بخش‌های مختلف بین دو جنس تفاوت معنی داری مشاهده نشد ($P<0.05$).

اثر جنس در میزان استرس به طور کلی ($P=0.17$) و به تفکیک سوالات معنی دار نبود ($P>0.05$).

اثر سن در درمان بیماران به طور کلی معنی دار شد (Page (total) = 0.01)، که این تفاوت به تفکیک سوالات نیز در میزان استرس ناشی از کار کردن برای بیماران با بهداشت ضعیف ($P=0.005$) و بیماران مسری ($P=0.03$) و عدم برقراری ارتباط با بیماران ($P=0.01$) معنی دار بود به طور کلی استرس ناشی از درمان بیماران به طور معنی داری با افزایش سن کاهش می‌یافت (Beta = -0.95 (CI: -1.29 to -0.34), $P=0.25$) (و در هر سه سوال فوق نیز با افزایش سن کاهش استرس وجود داشت ($P<0.05$)).

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج مطالعه حاضر، باید آموزش‌های لازم در مورد روش‌های مقابله مثبت با استرس مانند حل مسئله به دانشجویان داده شود تا تاثیر منفی عوامل استرس‌زا بر کیفیت آموزش‌های بالینی تا حد امکان کاهش یابد.

کلمات کلیدی: استرس، درمان بیماران، دانشجویان، دندانپزشکی

شناسایی مؤلفه‌ها و شاخص‌های صلاحیت و شایستگی مدیران گروه‌های آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی (ارائه یک مدل مفهومی)

دکتر رقیه ساجدی

دانشگاه ع. پ. سمنان

مقدمه: گسترش همه‌جانبه و پیچیدگی سازمان‌های آموزشی همچون دانشگاه‌ها، لزوم برخورداری از مدیران شایسته و صلاحیت‌های خاص مدیران آن‌ها را افزایش داده است؛ به نحوی که موفقیت یک سازمان

ارزیابی آموزشهای الکترونیک بر فعالیت یاددهی-یادگیری دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اراک در طی پاندمی کووید ۱۹ در سال ۱۴۰۰

سمیه بابایی - محسن شمس - کیمیا پزشکی - احسان مؤمنی

دانشگاه ع. پ. اراک

مقدمه: با توجه به استفاده گسترده از آموزشهای الکترونیک در دوران پاندمی کووید ۱۹ و همچنین برنامه دانشگاه‌ها جهت استفاده از این آموزشها در دوران پسا کرونا و یا موقعیت‌های مشابه در آینده نیاز است اثربخشی این آموزشها از دیدگاه مشتریان اصلی آنها یعنی دانشجویان نیز سنجیده شود. چرا که استفاده گسترده از روشهای آموزش الکترونیک بدون داشتن ارزیابی از آنها می‌تواند به عنوان نقطه آسیب پذیر در آموزش و توانمندسازی دانشجویان به حساب آید از طرفی با توجه به حساسیت تربیت دانشجویان در رشته دندانپزشکی به دلیل ارتباط نزدیک با سلامت افراد جامعه و دروس عملی این رشته که نیازمند توانمند سازی فردی دانشجویان در یاددهی- یادگیری مطالب آموزشی می‌باشد و برخلاف رشته‌های دیگر علوم پزشکی یادگیری به صورت گروهی در این رشته کمتر انجام می‌شود و ماهیت دروس و یادگیری در این رشته بیشتر جنبه فردی و مهارت یابی دارد لذا مطالعه حاضر با هدف بررسی اثربخشی فعالیتهای یاددهی- یادگیری آموزشهای الکترونیک ارائه شده به این دانشجویان در دوران پاندمی کووید ۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۴۰۰ انجام پذیرفته است.

روش اجرا: این مطالعه از نوع تحلیلی و مقطعی بوده که به شیوه نمونه گیری طبقه‌ای تصادفی بر روی ۱۷۰ نفر از دانشجویان دندانپزشکی انجام شده است. اطلاعات با استفاده از پرسشنامه استاندارد یاسینی و همکاران (۱) مشتمل بر مشخصات دموگرافیک دانشجویان و سؤالات حیطه یاددهی- یادگیری جمع آوری و با استفاده از نرم افزار SPSS-20 تجزیه تحلیل شد.

یافته‌ها: در این مطالعه میانگین طول مدت تحصیلی دانشجویان ۷ نیمسال و میانگین معدل ۱۶/۳۶ و میانگین سنی دانشجویان ۲۳/۳۶ سال و ۵۲/۴٪ آنان دانشجوی پسر و مابقی (۴۷/۶٪) دختر بودند. میانگین ارزیابی دانشجویان از اثربخشی فعالیتهای یاددهی-یادگیری در آموزشهای الکترونیک ارائه شده به آنها در دوران پاندمی کووید ۱۹ برابر ۹۳/۳۲±۴۰/۲۱ (از ۱۰۰) با دامنه امتیاز بین صفر تا ۱۰۰ مشاهده شد. ارزیابی دانشجویان از اثربخشی فعالیتهای یاددهی-یادگیری بر حسب وضعیت جنسیت دانشجویان (دختر و پسر)، وضعیت اسکان (بومی و غیر

بومی)، مقطع تحصیلی (علوم پایه یا کلینیک) و میزان استفاده از اینترنت تفاوت معنی داری نداشت (۰/۰۵/P). در این مطالعه با افزایش سن دانشجویان در ترمهای تحصیلی بالاتر اثربخشی فعالیتهای یاددهی- یادگیری آموزشهای الکترونیک کمتر شده بود.

بحث و نتیجه گیری: در آموزشهای مبتنی بر تکنولوژی برای دانشجویان دندانپزشکی در راستای تقویت اثرگذاری آموزشهای مبتنی بر تکنولوژی در این حیطه یادگیری باید بر مواردی همچون درگیر کردن دانشجو توسط استاد در فرآیند یادگیری، مشخص بودن زمان ارائه تکالیف و به خصوص ایجاد فرصت برای تعامل دانشجو و مدرس و همچنین بین خود دانشجویان و استفاده مولتی مدیاها و فیلمهای آموزشی برای دروس عملی دندانپزشکی اشاره کرد.

کلمات کلیدی: یاددهی-یادگیری، پاندمی کووید-۱۹، دانشجویان دندانپزشکی

مدل مدیریت آموزش علوم پزشکی در دوران پاندمی کرونا؛ تحلیلی بر تجربه دانشگاه علوم پزشکی شیراز

زهرا کریمیان - مجید رضا فرخی - محسن مقدمی

دانشگاه ع. پ. شیراز

مقدمه: کوید ۱۹، بیماری با میزان سرایت و خطرات زیاد بیماری، دوره کمون زیاد و گسترش پاندمیک در مدت کوتاه، از بیماری‌های منحصر به فردی است که باعث شده است بخش زیادی از جمعیت دنیا برای مدت زیادی فعالیت‌های اجتماعی خود را تعطیل یا نیمه تعطیل نمایند. این ویژگی تأثیرات بسیار زیادی بر ارتباطات، اشتغال، اقتصاد، و ... به دنبال داشته است. در این میان آموزش عالی به ویژه آموزش پزشکی نیز از این شرایط بی تأثیر نبوده است. مقاله حاضر به مدل مدیریت بحران آموزش علوم پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز در پاندمی کرونا می‌پردازد.

روش اجرا: بازه گردآوری داده‌های در دو ماه ابتدایی شیوع پاندمی کرونا به منظور ارائه مدلی برای مدیریت بحران بود. روش تحقیق کیفی به شیوه تحلیل محتوا بود. در فاز اول داده‌های تحقیق از ۸۳ نفر از مدیران آموزشی دانشگاه گردآوری شد. ابزار گردآوری داده‌ها، ماتریس‌های بارش افکار SWOT و مصاحبه با گروه‌های کانونی در چهار حیطه نقاط قوت و ضعف و شناسایی فرصت‌ها و تهدیدها بود. در فاز دوم وضعیت دانشگاه از طریق تحلیل محتوای نظرات مبتنی بر افراد بررسی و خلاصه شد. در فاز سوم

حیطه مشاوره و حمایت دانشجویی

اضطراب کرونا: ارتباط آن با سلامت مرتبط با کووید-۱۹ در دانشجویان علوم پزشکی

محبوبه دادفر - سیامک سندگل

دانشگاه ع. پ. ایران

مقدمه: اضطراب یکی از شایع‌ترین اختلالات روانی در طول همه گیری کووید-۱۹ است. اهداف مطالعه حاضر (الف) بررسی ویژگی‌های روانسنجی و کشف ساختار عاملی مقیاس اضطراب ویروس کرونا، (ب) بررسی ارتباط نمرات مقیاس اضطراب ویروس کرونا با نمرات مقیاس سلامت مرتبط با کووید-۱۹، و (ج) بررسی تفاوت‌های جنسیتی بودند.

روش اجرا: نمونه‌ای در دسترس شامل ۲۴۱ نفر از دانشجویان شاغل به تحصیل در رشته‌های مختلف دانشگاه علوم پزشکی ایران در شهر تهران انتخاب شدند. مقیاس اضطراب ویروس کرونا و مقیاس سلامت مرتبط با کووید-۱۹ برای دانشجویان اجرا شد.

یافته‌ها: آلفای کرونباخ برای مقیاس اضطراب ویروس کرونا $0/81$ بود. یک عامل با عنوان "اضطراب ویروس کرونا" استخراج شد. نمرات مقیاس اضطراب ویروس کرونا با نمرات مقیاس سلامت مرتبط با کووید-۱۹ همبستگی منفی ($r = -0.054$) داشت. تفاوت معنی داری بین دانشجویان مرد و زن در نمرات وجود نداشت.

بحث و نتیجه‌گیری: ویژگی‌های روانسنجی مقیاس اضطراب ویروس کرونا در نمونه حاضر خوب بود. این مطالعه شواهدی را برای سودمندی مقیاس اضطراب ویروس کرونا، به منظور ارزیابی اضطراب کووید-۱۹ در دانشجویان علوم پزشکی و در محیط‌های غیر بالینی، ارائه می‌کند.

کلمات کلیدی: مقیاس اضطراب ویروس کرونا، سلامت، همه گیری کووید-۱۹، دانشگاه، دانشجو

تحلیل داده‌ها به شیوه تحلیل محتوای استقرایی در سه سطح چالش، استراتژی (کدهای مفهومی) و اقدام (کدهای محوری) انجام شد.

یافته‌ها: مبتنی بر یافته‌های پژوهش چهار چالش اصلی آموزش پزشکی شامل چالش زمان، مکان، سلامت و دسترسی به منابع بود و برای برون رفت از این چالش‌ها ۱۲+۱ استراتژی شامل مجازی سازی، پشتیبانی فنی، توانمندسازی اساتید، مشارکت، به اشتراک گذاری، کمک رسانی، ادغام، فشرده‌گی، حذف، انعطاف پذیری و تنوع، حفاظت، و جداسازی بکارگرفته شد و برای تداوم این استراتژی‌ها استراتژی محوری پایش (مانیتورینگ) محور اصلی استراتژی‌ها بود و در این مدل مبتنی بر تحلیل گویه‌ها ۶۰ اقدام در رابطه با ۱۳ استراتژی استخراج شد. اقدامات انجام شده در چهار سطح فردی، سازمانی (دانشگاهی)، جامعه و بین المللی دسته بندی شدند.

بحث و نتیجه گیری: شیوع کرونا پدیده‌ای بی سابقه با ویژگی‌هایی منحصر به فرد است که بیش از هر چیز بر عنصر «ارتباطات» یعنی محور همه فعالیت‌های روزمره زندگی شخصی و حرفه‌ای تأثیر گذار بوده است. چهار چالش عمده در این بیماری اعم از سلامتی، فاصله مکانی، فشرده‌گی زمانی و محدودیت دسترسی به منابع، هر یک به نوعی از ارتباطات تأثیر می‌پذیرند. مبنای اصلی این تأثیر وابستگی شیوع بیماری به عنصر «مکان» و فاصله اجتماعی و نیز عنصر زمان «طولانی بودن» دوره کمون، ظهور و دروان بیماری و نیز ماندگاری این بیماری در جوامع به علت نبود درمان قطعی یا واکسن پیشگیری از آن است. همه این عناصر تاثیرات عمده‌ای را بر زندگی فردی و اجتماعی و از جمله آموزش در دانشگاهها به دنبال داشته است. در بین استراتژی‌های مطرح شده آموزش مجازی مهمترین راهبرد خروج از بحران بوده است و گرچه یادگیری الکترونیکی در شرایط عادی نیز یکی از شیوه‌های روزآمد در ارائه دروس به صوت ترکیبی است اما با توجه به اینکه مشکل عمده در کوید ۱۹ «عامل فاصله فیزیکی» به عنوان یک محدودیت مکانی و طولانی بودن مدت مهار این بیماری به عنوان یک «محدودیت زمانی» است، اسنفاده از آموزش مجازی به خاطر ویژگی فرامکانی و فرازمانی آن تأثیر عمده‌ای در کاهش آسیب‌های ناشی از تعطیلی کلاسها و یا استمرار آموزش به شیوه حضوری داشته است."

کلمات کلیدی: مدیریت، آموزش پزشکی، پاندمی، کرونا

بررسی وضعیت موجود و تبیین چالش‌های طرح استاد مشاور تحصیلی از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان در دوران همه‌گیری بیماری کووید-۱۹ و مقایسه با قبل

الهام خانلرزاده - رامین منصوری - سارا علیپور

دانشگاه ع. پ. همدان

مقدمه: ورود به دانشگاه موقعیت حساسی برای جوانان است و اغلب با تغییرات مهمی توأم می‌باشد که منجر به ایجاد مشکلات جدیدی در روابط و سازگاری با محیط می‌گردد که می‌تواند آسیب‌های مخرب و جبران‌ناپذیری به همراه داشته باشد. استاد مشاور با تسلط به کلیه آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها، خدمات راهنمایی و مشاوره را به عنوان یک مسئولیت مهم حرفه‌ای انجام داده و دانشجو را بطور مرتب از نظر پیشرفت تحصیلی مورد ارزیابی قرار می‌دهد. از آنجا که در سراسر جهان، شیوع بیماری کرونا و ویروس ۲۰۱۹ منجر به برخی تغییرات اساسی در تعاملات اجتماعی و سازمانی شده است و سیستم‌های آموزشی دنیا در تمامی مقاطع دستخوش تغییرات جدی شده است این امر اهمیت نقش حیاتی، سازنده و حمایتی استاد مشاور را بیش از هر زمان دیگری آشکار می‌کند. با توجه به مشکلات مشاهده شده در اجرا این مطالعه با هدف بررسی وضعیت موجود مشاوره و تبیین چالش‌های طرح منتور شپ (استاد مشاور) از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان در دوران پاندمی کووید-۱۹ در مقایسه با قبل آن انجام شد.

روش اجرا: مطالعه حاضر بصورت تجربی از نوع توصیفی-مقطعی انجام شد. جامعه پژوهش شامل ۱۹۶ نفر از دانشجویان رشته پزشکی همدان متشکل از ۱۰۰ نفر ورودی مهر ۱۳۹۹ (آموزش صرفاً مجازی) و ۹۶ نفر ورودی ۱۳۹۸ (قبل از دوران کووید) بودند. برای انتخاب نمونه‌ها از روش تمام شماری استفاده شد. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌ای مشتمل بر شش بخش (شامل الف) اطلاعات دموگرافیک، (ب) میزان آگاهی از اجرا آیین‌نامه استاد مشاور، (ج) ارزیابی عملکرد استاد مشاور (حاوی چهار قسمت میزان دسترسی، میزان ارتباط با دانشجو، میزان نظارت بر پیشرفت تحصیلی و میزان خدمات مشاوره‌ای و فوق برنامه)، (د) مشکلات دانشجویی، (ه) میزان نیازمندی به استاد مشاور و (و) میزان رضایتمندی از استاد مشاور استفاده شد. روایی محتوای پرسشنامه از طریق نظرخواهی از اساتید صاحب نظر شامل مسئول اساتید مشاور، دبیر و اعضا کمیته دانشجویان آسیب‌پذیر، اعضا کمیته مشورتی دانشجویی و اعضا مرکز مطالعات و توسعه صورت گرفت. پایایی این پرسشنامه با آلفا کرونباخ ۰.۸ تأیید شد. پس از اخذ مجوزها از شورا پژوهشی و کمیته اخلاق و بعد از گذشت یک‌ترم از کلیه

دانشجویان دو گروه بر اساس اهداف مطالعه و طبق پرسشنامه طراحی شده نظرسنجی شد.

یافته‌ها: در گروه مورد مطالعه بعد از دوران کووید ۸۲٪ دانشجویان استاد مشاور خود را نمی‌شناختند و فقط در ۸٪ از دانشجویان استاد مشاور را پیشرفت تحصیلی سهیم دانستند و با توجه به مجازی بودن دوره ۹۱٪ تابحال از طریق فضای مجازی با استاد راهنمای خود ارتباطی نگرفتند.

در بررسی امکان ارتباط گرفتن با استاد مشاور در صورت پیش آمدن مشکلات غیر منتظره ۶۳٪ معتقد بودند این امکان هرگز وجود نداشته است. میزان نیاز به استاد مشاور از که دانشجویان در طول دوره تحصیلی احساس کرده‌اند عبارت است از: ۱۷٪ خیلی کم، ۱۲٪ کم، ۴۳٪ متوسط، ۲۰٪ زیاد و ۸٪ خیلی زیاد. در بررسی بیشترین مشکلاتی که دانشجویان در طول ترم با آن مواجه بودند می‌توان ۴۶٪ تحصیلی، ۲۵٪ روانی عاطفی، ۱۵٪ اقتصادی و ۱۴٪ شخصی خانوادگی بوده است و در حل هرکدام از این مشکلات نقش استاد مشاور را از خود و سایرین کم‌رنگ‌تر شمردند. بصورت کلی در نمونه مورد بررسی ۴۰٪ بسیار کم، ۱۳٪ کم، ۳۹٪ متوسط، ۴٪ زیاد و ۴٪ خیلی زیاد از استاد مشاور خود رضایت داشتند. میزان رضایت مندی (زیاد و اغلب) از استاد مشاور در دوران قبل از کووید ۳۲.۳ در برابر ۱۳ درصد بوده است $p \text{ value}: 0.00$. همچنین معدل دانشجویان در دوران مجازی به طور معنی‌داری بالاتر از قبل از کرونا بوده که به نظر می‌رسد به دلیل امنیت پایین از مونها قابل قضاوت نمی‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه نشان داد با شروع همه‌گیری

کووید نقش استاد مشاور در کمک به پیشرفت دانشجویان با وجود احساس نیاز بیشتر از همیشه در برابر چالش‌های جدید پیش روی آنها در زمینه‌های تحصیلی، روانی، اقتصادی و شخصی، کم‌رنگ‌تر شده است. بصورتیکه بسیاری از دانشجویان هیچ شناختی از استاد مشاور خود و هیچ ارتباطی با وی نداشته‌اند و رضایت آنها از روند مشاوره‌ای که اساتید در دوران پاندمی کووید در پیش گرفته‌اند بسیار کم می‌باشد. به علت ارزیابی‌های مجازی و امنیت پایین از مونها نمی‌توان روی معدل و وضعیت تحصیلی دانشجویان در این دوران اظهار نظر کرد. اما پیشنهاد می‌شود برنامه ریزی هدفمند برای مشاوره دانشجویان چه به صورت مجازی و چه حضوری انجام شود تا شکاف‌های آموزشی، پژوهشی و ارتباطی ناشی از تعطیلی دانشگاه و آموزش‌های مجازی نیز مرتفع گردد.

کلمات کلیدی: استاد مشاور تحصیلی، دانشجوی پزشکی، کووید-۱۹، مشاوره

بررسی اضطراب امتحانات آنلاین و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان پیراپزشکی قم در دوران اپیدمی کووید-۱۹، سال ۱۴۰۰

مائه توره - آری غمخور رودپشتی

دانشگاه ع. پ. قم

مقدمه: برخی مطالعات نشان داده‌اند که در دوران همه‌گیری بیماری کرونا اضطراب دانشجویان افزایش یافته است. یکی از دلایلی که ممکن است باعث افزایش اضطراب در دانشجویان شده باشد تغییر شیوه امتحانات از حضوری به آنلاین باشد. از آنجا که اضطراب بیش از حد می‌تواند منجر به بروز مشکلات جسمی و روحی در دانشجویان شود و بر عملکرد و پیشرفت تحصیلی آنان تأثیر بگذارد، اطلاع از شدت اضطراب ناشی از امتحانات آنلاین و عوامل مرتبط با آن می‌تواند به عنوان یک راهنما جهت کاهش اینگونه اضطراب‌ها کمک کننده باشد. بنابراین مطالعه‌ای با هدف بررسی اضطراب امتحانات آنلاین و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان پیراپزشکی قم در دوران اپیدمی کووید-۱۹ انجام شد.

روش اجرا: این تحقیق یک مطالعه توصیفی تحلیلی از نوع مقطعی بود که در خردادماه و تیرماه سال ۱۴۰۰ و همزمان با امتحانات آنلاین پایان‌ترم دانشجویان دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی قم انجام شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌های اطلاعات دموگرافیک و اضطراب امتحان فریدمن بود. این پرسشنامه صرفاً برای ارزیابی اضطراب ناشی از امتحان طراحی شده است و روایی و پایایی آن در چندین مطالعه در داخل و خارج از کشور ایران تدوین شده است. پرسشنامه‌ها در محیط اپلیکیشن واتساپ طراحی شده و برای دانشجویان ارسال گردید. پس از پایان نمونه‌گیری داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و آزمون‌های آمار تحلیلی شامل؛ آزمون کای اسکور، آزمون فریدمن و ضریب همبستگی پیرسون در سطح معنی داری ۰/۰۱ تحلیل شدند.

یافته‌ها: ۱۹۳ دانشجوی مقطع کارشناسی در رشته‌های کارشناسی پیوسته و ناپیوسته هوشبری، اتاق عمل، فوریت‌های پزشکی و علوم آزمایشگاهی در این مطالعه مشارکت کردند. نتایج نشان داد که ۱۰۲ نفر (۵۲/۸٪) از دانشجویان دارای اضطراب امتحان متوسط هستند. میانگین نمرات اضطراب امتحان آنلاین $42/03 \pm 10/90$ بود. بین نمرات اضطراب امتحان با سن، رشته تحصیلی و محل زندگی رابطه معنی دار آماری وجود داشت ($P < 0/05$). اما بین نمرات اضطراب امتحان آنلاین با جنس، وضعیت تأهل، تعداد اعضاء خانواده، علاقه به رشته تحصیلی و ترم تحصیلی رابطه معنی دار آماری وجود نداشت ($P > 0/05$).

بحث و نتیجه گیری: شیوع اضطراب امتحان آنلاین در بین دانشجویان پیراپزشکی بالا بود. سن بیشتر، سکونت در خوابگاه دانشجویی و تحصیل در رشته تحصیلی کارشناسی هوشبری با افزایش اضطراب امتحانات آنلاین در دانشجویان مرتبط بود. بنابراین توصیه می‌شود در طول امتحانات آنلاین و حتی قبل از آن به اضطراب امتحانات آنلاین و عوامل مرتبط با آن بیشتر توجه شود و راهکارهایی اتخاذ شود تا میزان اضطراب امتحان آنلاین در دانشجویان کاهش یابد. همچنین مراکز مشاوره دانشجویی در طی دوران همه‌گیری بیماری کرونا، رسیدگی به اضطراب ناشی از امتحانات آنلاین را در دستور کار خود قرار دهند.

کلمات کلیدی: اضطراب امتحان، دانشجوی، کووید-۱۹

بررسی تأثیر آموزش تنظیم هیجان مبتنی بر مدل Gross بر راهبردهای هیجانی دانشجویان پرستاری نظامی

مرضیه خلجی - نعیمه سیدفاطمی - شیمای حقانی

دانشگاه ع. پ. ارتش

مقدمه: "دانشجویان پرستاری نظامی به علت قرارگرفتن در معرض تنش‌های متعدد، هیجان‌های منفی زیادی را تجربه می‌کنند. این دانشجویان در آینده به عنوان خط اول در بلایا و حوادث محسوب می‌شوند و لازم است توانایی مدیریت هیجان خود را داشته باشند. آموزش تنظیم هیجان از مداخلاتی است که می‌تواند بر راهبردهای تنظیم هیجان مؤثر باشد. مطالعه حاضر به منظور بررسی تأثیر آموزش تنظیم هیجان مبتنی بر مدل Gross بر راهبردهای بازارزیایی و سرکوب دانشجویان پرستاری نظامی انجام شده است.

روش اجرا: پژوهش حاضر یک مطالعه نیمه تجربی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون همراه با گروه کنترل بود. جامعه پژوهش دانشجویان کارشناسی پرستاری یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی نظامی است. ۱۱۰ نفر به صورت طبقه‌ای با تخصیص متناسب انتخاب شدند و به صورت تصادفی به دو گروه آزمون و کنترل تخصیص یافتند (در هر گروه ۵۵ نفر). به منظور جلوگیری از نشت اطلاعات ابتدا گروه کنترل وارد مطالعه شدند، با استفاده از پرسش‌نامه‌های تنظیم هیجان (ERQ) پیش‌آزمون برگزار شد و بعد از گذشت چهار هفته از تکمیل اولیه پرسش‌نامه‌ها، مجدداً پرسش‌نامه‌ها در اختیار شرکت‌کنندگان گروه کنترل قرار گرفت. بعد از اتمام مطالعه در گروه کنترل، مطالعه در گروه آزمون اجرا شد. ابتدا پیش‌آزمون برگزار شد. دانشجویان در گروه آزمون به مدت ۴ هفته (دو نوبت در هفته) در کلاس‌های آموزش

مطالعه مشارکت داشتند. جهت اندازه گیری فرسودگی تحصیلی دانشجویان از پرسشنامه فرسودگی تحصیلی استفاده شد. این پرسشنامه در سال ۱۹۹۷ توسط برسو و همکاران ساخته شد. پرسشنامه مذکور سه حیطه فرسودگی، یعنی خستگی تحصیلی، بی-علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی تحصیلی را می‌سنجد. این پرسشنامه ۱۵ گویه دارد که در مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت درجه بندی شده است. خستگی تحصیلی ۵ گویه، بی‌علاقگی تحصیلی ۴ گویه و ناکارآمدی تحصیلی ۶ گویه دارد. پایایی پرسشنامه را برسو و همکاران بر اساس خرده مقیاس‌ها، ۰/۷۰ برای خستگی تحصیلی، ۰/۸۲ برای بی‌علاقگی تحصیلی و ۰/۷۵ برای ناکارآمدی تحصیلی گزارش کرده‌اند. برای تعیین روایی پرسشنامه از روش روایی صوری و محتوایی استفاده شد و سؤالات پرسشنامه با استفاده از کتب و مقالات و مشاوره از متخصصان آموزشی و مدیران گروه اصلاح و نهایی گردید، برای تعیین پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ بعد از انجام یک نمونه آزمایشی مورد اندازه گیری قرار گرفت. توزیع، تکمیل و دریافت پرسشنامه با نظارت مستقیم معاون و مراجعه حضوری کارشناس آموزشی و کارشناسان آموزشی گروه‌های آموزش بالینی صورت گرفت. پرسشنامه‌ها پس از دریافت بارم بندی شدند و متوسط بارم نهایی و نیز بارم یکایک حیطه‌ها به تفکیک گروه‌های آموزشی گزارش گردید. برای تحلیل داده‌های این پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل واریانس استفاده شد.

یافته‌ها: در این مطالعه در کل ۱۱۰ فراگیر شرکت کردند که ۴۰ نفر (۳۶/۴ درصد) مذکر و ۷۰ نفر (۶۳/۶ درصد) مؤنث بودند. از لحاظ مقطع تحصیلی ۶۴ نفر (۵۸/۳ درصد) کارآموز، ۳۲ نفر (۲۸/۷ درصد) کارورز و ۱۴ نفر (۱۳ درصد) دستیار بودند. بررسی متغیرهای کمی مورد مطالعه از نظر برخورداری از توزیع نرمال با استفاده از آزمون ناپارامتریک کولموگروف-اسمیرنوف نشان داد که تمامی متغیرهای کمی از توزیع نرمال برخوردارند. فرسودگی متوسط به بالا به گونه‌ای معنی دار از مقطع کارآموزی به کارورزی افزایش می‌یابد و این موضوع در دوره دستیاری هم کاملاً مصداق دارد.

مؤلفه‌های سه گانه فرسودگی تحصیلی یعنی خستگی هیجانی، بی‌علاقگی و ناکارآمدی درسی به ترتیب از میانگین (انحراف معیار) ۱۵.۳۷ (۹.۳۷)، ۱۱.۲۱ (۴.۴۷) و ۱۴.۸۹ (۳.۸۴) برخوردار بودند. میانگین مؤلفه‌های فرسودگی تحصیلی و اختلاف آن‌ها در سطوح مختلف تحصیلی در جدول ذیل آمده است. همانطوری که مشاهده می‌شود شواهدی دال بر بالاتر بودن خستگی هیجانی و بی‌علاقگی در دوره کارورزی نسبت به کارآموزی وجود دارد اگرچه تفاوت محسوسی با دوره دستیاری در این دو مؤلفه دیده نمی‌شود.

تنظیم هیجان قرار شرکت کردند. هر جلسه آموزشی ۶۰ دقیقه بود و در مجموع ۳۲ ساعت برنامه آموزشی برای گروه آزمون برگزار شد. در پایان آموزش، پس از آزمون از آنها به عمل آمد. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ و آزمون‌های آماری توصیفی، کای دو، دقیق فیشر، تی مستقل، تی زوجی مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: آموزش تنظیم هیجان منجر به تفاوت آماری معنادار در راهبردهای تنظیم هیجان "بازاریابی" ($P=0.039$) و "سرکوب" ($P=0.001$) در دو گروه کنترل و آزمون شد.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج، می‌توان از آموزش تنظیم هیجان به عنوان شیوه‌ای برای افزایش راهبردهای سازگارانه و کاهش راهبردهای ناسازگارانه در دانشجویان پرستاری استفاده کرد.

کلمات کلیدی: تنظیم هیجان، دانشجوی پرستاری، پرستاری نظامی

ارزیابی فرسودگی تحصیلی دانشجویان رشته پزشکی مرکز آموزشی درمانی امام خمینی (ره) ساری

پژمان محمدعلیزاده - مهران رضوی پور - سیاوش مرادی - محمد غفاری
همدانی - کاوه حدادی - فتانه عمویی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: ورود دانشجویان پزشکی به محیط بالینی و گذار از پیش بالینی به آموزش بالینی به عنوان یک مرحله حیاتی از آموزش پزشکی و توجه به توسعه کمی دانشگاه‌ها و دانشجویان پزشکی در سال اخیر و عدم توجه کافی به کیفیت و استانداردهای آموزشی، دانشجویان پزشکی را به سمت فرسودگی تحصیلی سوق می‌دهد و هم اکنون فرسودگی تحصیلی در دانشگاه‌های علوم پزشکی به عنوان یک معضل اساسی مطرح است، بنابراین با توجه به نقش پزشکان در تأمین و ارتقای سلامت افراد و تأثیر تربیت پزشکان با انگیزه‌تر و در نتیجه کارآمدتر در ارتقای سلامت جامعه مطالعه حاضر به بررسی و ارزیابی فرسودگی تحصیلی دانشجویان پزشکی مرکز آموزشی درمانی امام خمینی (ره) ساری خواهد پرداخت.

روش اجرا: این مطالعه از نوع توصیفی - مقطعی می‌باشد، جامعه آماری شامل تمامی دستیاران، کارورزان و کارآموزان رشته پزشکی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ به تعداد ۲۲۳ نفر بود که بر اساس نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای و با استفاده از جدول کرجسی و مورگان ۱۱۰ نفر در این

عوامل تنش‌زای مرتبط با آکادمیک، فعالیت‌های گروهی، روابط اجتماعی، درون فردی و بین فردی، محرک و میل تحصیلی، آموزش و یادگیری) و پرسشنامه رضایت تحصیلی دانشجویان (شامل ۵۹ سؤال در زمینه رضایت از تحصیل، اساتید، همکلاسی، ارتقا و پیشرفت تحصیلی، ارزیابی پیشرفت تحصیلی، محیط تحصیل) استفاده شد. داده‌های پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ و آزمون‌های آماری همبستگی پیرسون و تی تست (سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین سن دانشجویان شرکت کننده در مطالعه 21.95 ± 3.40 بود. ۵۹.۴٪ دانشجویان دختر و ۴۰.۶٪ دانشجویان پسر بودند. ۸۹.۸٪ مجرد و ۱۰.۲٪ متأهل بودند. از میان کلیه دانشجویان شرکت کننده در مطالعه ۵۲٪ دانشجوی کارشناسی پرستاری، ۷.۴٪ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری و ۴۰.۶٪ دانشجوی دکترای حرفه‌ای پزشکی بودند. میانگین نمره عوامل تنش‌زا در مقیاس صفر تا چهار، 2.13 ± 0.65 بود که نشان‌دهنده تنش زیاد می‌باشد. از میان ابعاد عوامل تنش‌زا، بیشترین نمره به بعد عوامل تنش‌زای مرتبط با آکادمیک (2.55 ± 0.75) و کمترین نمره به بعد عوامل تنش‌زای مرتبط با روابط اجتماعی (1.68 ± 0.87) تعلق داشت. میانگین نمره رضایت تحصیلی در مقیاس یک تا پنج، 3.07 ± 0.64 بود. از میان ابعاد مورد بررسی در پرسشنامه رضایت تحصیلی، بعد رضایت از تحصیل با میانگین نمره 3.51 ± 0.75 و سپس بعد رضایت از همکلاسی با میانگین نمره 3.07 ± 0.79 بیشترین نمره را کسب نمودند. آزمون همبستگی پیرسون نشان داد ارتباط منفی و معناداری بین عوامل تنش‌زا و رضایت تحصیلی وجود دارد ($p=0/03, r= -0/128$). ارتباط معناداری میان عوامل تنش‌زا با سن وجود داشت ($p=0/01, r= -0/147$). همچنین خانم‌ها به صورت معناداری بیشتر از آقایان عوامل تنش‌زا را تجربه نمودند ($p=0/004, t= 2/90$). ارتباط معناداری بین رضایت تحصیلی با سن ($p=0/03, r= -0/123$)، ترم تحصیلی ($p=0/001, r= -0/193$) و معدل کل ($p=0/01, r= 0/167$) وجود داشت.

بحث و نتیجه گیری: پژوهش حاضر نشان داد دانشجویان پرستاری و پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان، تنش زیادی را تحمل می‌کنند که در این سطح از تنش، عواطف و احساسات دانشجویان آسیب دیده و فعالیت‌های روزمره به مخاطره می‌افتد. با افزایش ترم تحصیلی، دروس سخت‌تر می‌شود و از طرفی واحدهای عملی و حضور در بالین نیز بیشتر می‌شود. نگرانی از توان فعالیت در شرایط بیمارستانی و خطر مواجهه با بیماران مبتلا به کووید ۱۹ می‌تواند از دلایل احتمالی کاهش رضایت تحصیلی در دانشجویان ترم‌های بالاتر باشد. باتوجه به رابطه منفی و معنادار عوامل تنش‌زا و رضایت تحصیلی در دانشجویان، اجرای اقداماتی در راستای

بحث و نتیجه گیری: فرسودگی تحصیلی از مقطع کارآموزی به کارورزی و دستیاری رو به افزایش است، بین جنسیت و فرسودگی تحصیلی رابطه معناداری وجود ندارد و فرسودگی تحصیلی مقطع کارورزی نسبت به کارآموزی و دستیاری بیشتر گزارش شده است. شناسایی انگیزه تحصیلی، عوامل مؤثر در آن و تأثیر آن در فرایند یاددهی یادگیری دانشجویان به اساتید کمک خواهد کرد تا در برنامه ریزی و اجرای برنامه‌های آموزشی خود روش‌های بهتری را بکار گیرند.

کلمات کلیدی: فرسودگی تحصیلی، کارآموزان، کارورزان، دستیاران، پزشکی

بررسی عوامل تنش‌زا در دانشجویان پرستاری و پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان در دوران پاندمی کووید ۱۹ و ارتباط آن با رضایت تحصیلی

فاطمه مقصود - زهرا زنجانی - زهرا هیزمی فینی

دانشگاه ع. پ. کاشان

مقدمه: تحصیل در رشته‌های علوم پزشکی شرایط پرتنشی برای دانشجویان ایجاد می‌کند. مطالعات بیانگر بالابودن سطح استرس و اضطراب در دانشجویان پرستاری و پزشکی می‌باشد که نشان می‌دهد با فشارهای زیادی در طول دوره تحصیل مواجه هستند. از طرف دیگر شیوع و گسترش جهانی کووید ۱۹، بسیاری از مناسبات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی را تحت تأثیر قرار داد و آثار مخربی بر سلامت روان افراد مختلف جامعه از جمله دانشجویان برجای گذاشت. دانشجویان علوم پزشکی با توجه به شرایط درسی و کاری همواره در مواجهه با افراد مبتلا یا ناقل کووید ۱۹ قرار دارند. از طرفی مجازی شدن آموزش‌ها به دنبال شیوع بیماری، چالش‌ها و مشکلاتی برای دانشجویان به وجود آورده است. به نظر می‌رسد این فشارهای روانی و شرایط تنش‌زا می‌تواند بر عملکرد دانشجویان و رضایت تحصیلی تأثیر بگذارد. لذا این مطالعه با هدف بررسی عوامل تنش‌زا در دانشجویان پرستاری و پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان در دوران پاندمی کووید ۱۹ و ارتباط آن با رضایت تحصیلی انجام شد.

روش اجرا: در این مطالعه توصیفی-مقطعی تعداد ۲۸۳ نفر از دانشجویان پرستاری و پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ با روش نمونه‌گیری در دسترس مورد مطالعه قرار گرفتند. جهت جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های اطلاعات دموگرافیک، عوامل تنش‌زای دانشجویان علوم پزشکی (شامل ۲۰ سؤال در قالب ۶ بعد

تیم تحقیق در ارتباط با شیوه انجام مصاحبه و کددهی متون، توصیف عمیق یافته‌ها و استفاده از نظرات ناظرین خارجی در ارتباط با فرایند مطالعه و یافته‌ها حاصل گردید.

یافته‌ها: در این مطالعه بر اساس تحلیل داده‌ها تجربیات سازنده منحصربه فرد پیشین در دوران دستیاری در دانشگاه علوم پزشکی تهران در ۴ طبقه اصلی: تجارب ارتباط بین فردی، کار حرفه‌ای مستقل، دوره آموزش پزشکی عمومی و دانسته‌ها و پیشینه تحصیلی استخراج شد. ممارست درارتباط، تجربه زندگی مشترک در انطباق، تجربه کاری با پزشکی عمومی، تجربه طرح نیروی انسانی، اتفاقات سمبلیک، توانمندی‌های کسب شده پزشکی عمومی، اصلاحات و ادغام سودمند در آموزش پزشکی عمومی، کیفیت آموزش خانواده‌ها. آموزش مدرسه و آموزشگاهی از زیر طبقات نمایان شده این طبقات اصلی است.

بحث و نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های این مطالعه تجارب منحصر به فرد هر دستیار یکی از مهم‌ترین عوامل زمینه‌ای در شکل‌گیری هویت حرفه‌ای اوست که شامل: تجارب ارتباط بین فردی، کار حرفه‌ای مستقل، دوره آموزش پزشکی عمومی و دانسته‌ها و پیشینه تحصیلی از تجارب منحصر به فرد هر دستیاری است که در توسعه حرفه‌ای و افزایش مسولیت پذیری او نقش دارد.

با ایجاد تجربیات سازنده می‌توان در شکل‌گیری هویت حرفه‌ای دستیاران تأثیر مثبتی گذاشت تا بتوانند در قبال جامعه پاسخگو باشند. نقش راهبردهای آموزشی ساختاریافته و نظارت بر آن که به دانشجویان در انجام کار هیجانی لازم می‌دهد و در انتقال از هویت «فردعادی» به هویت «یک پزشک» کمک کند، افزایش اعتماد به نفس دستیاران با اجماع و آگاهی دادن و اطمینان به بیمار و دادن استقلال در کار که موقعیت و فرصت مغتنمی برای شناخت خود و علاقمندی به نوع رشته تخصصی در طبابت و پاسخگویی‌ها رخ دهد، و نیز کمک به آنان در سازگاری با تغییرات قابل توجه مسولیت در زمینه‌های دانش، مدیریت عملکرد و روابط، ایجاد تجسم و تعریف زمینه‌های مختلف صلاحیت‌های حرفه‌ای در برنامه درسی و ارتباط دادن آنها با دیگر مهارت‌ها مانند مهارت‌های تفکر انتقادی برای ایجاد یادگیری از مهمترین وظایف نظام آموزش پزشکی کشور است."

کلمات کلیدی: کلیدواژه: نقش تجارب، شکل‌گیری هویت حرفه‌ای، دستیاران تخصصی پزشکی

کاهش این عوامل و به دنبال آن افزایش رضایت تحصیلی ضروری می‌باشد. به نظر می‌رسد مداخلات روانشناختی در راستای ارتقاء سلامت روان دانشجویان همچون آموزش در زمینه تاب‌آوری، سازگاری، برقراری ارتباط و فعالیت گروهی و حمایت اجتماعی از دانشجویان می‌تواند در این زمینه مؤثر باشد.

کلمات کلیدی: عوامل تنش‌زا، رضایت تحصیلی، دانشجویان پرستاری، دانشجویان پزشکی، پاندمی کووید ۱۹

تبیین نقش تجارب در شکل‌گیری هویت حرفه‌ای دستیاران تخصصی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر فاطمه احمدی نیا - دکتر الهه ملکان راد - دکتر لادن فتی - دکتر زهره خاکبازان - دکتر سیده زهرا ساداتی - دکتر سید علی ساداتی

دانشگاه ع. پ. تهران

مقدمه: هویت حرفه‌ای که به عنوان خودپنداره حرفه‌ای فرد بر اساس ویژگی‌ها، باورها، ارزش‌ها، انگیزه‌ها و تجربیات تعریف می‌شود، موضوع محوری در ادبیات حرفه‌ای بوده است. شکل‌گیری هویت حرفه‌ای (PIF) فرایندی است که از طریق آن "دانشجویان و دستیاران در فکر و رفتار و احساس مانند یک پزشک هستند". PIF بیشتر بعنوان "فرآیند رشد سازگاری که همزمان در دو سطح اتفاق می‌افتد: سطح فردی، که شامل رشد روانشناختی فرد است و در سطح جمعی، که شامل اجتماعی شدن فرد در نقش‌ها و اشکال مناسب مشارکت در کار جامعه است. هدف این پژوهش تبیین نقش تجارب در شکل‌گیری هویت حرفه‌ای دستیاران تخصصی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران بود.

روش اجرا: این مطالعه با مشارکت ۱۸ نفر از دستیاران (مرد و زن) ۲۶ تا ۴۰ ساله و به روش تحلیل محتوای کیفی انجام شد. نمونه‌گیری هدفمند در ۴ بیمارستان تخصصی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران: بیمارستان امام خمینی، بیمارستان سینا، بیمارستان شریعتی، بیمارستان محب یاس، مرکز طبی کودکان که مسولیت مهمی در تربیت دستیار دارند، انجام شد. داده‌ها با استفاده از مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته جمع‌آوری شد. مصاحبه‌ها با تعداد ۱۴ دستیار به اشباع رسید و سه مصاحبه دیگر نیز برای بدست آوردن اطلاعات و جزئیات بیشتر و رفع پاره‌ای ابهامات تا ۱۷ مصاحبه ادامه یافت و سپس با استفاده تحلیل محتوای متعارف مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. به منظور اعتبار و روایی مطالعه از اطمینان از اعتبار یافته‌ها از طریق برقراری ارتباط مطلوب با مشارکت کنندگان، توافق اعضای

ارزیابی دانشجویان دندانپزشکی از میزان کمک رسانی (تعامل با مدرس) در حین آموزشهای الکترونیک ارائه شده به آنان در طی پاندمی کووید ۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۴۰۰

سمیه بابایی - محسن شمسی - کیمیا پزشکی - احسان مؤمنی

دانشگاه ع. پ. اراک

مقدمه: در ارائه آموزشهای الکترونیک خلأ موجود و پاشنه آشیل این نوع از آموزشها ارتباط یکطرفه استاد و دانشجو می باشد که روند یادگیری و آموزش را می تواند کند و یا متوقف نماید. به گونه ای که حیطة کمک رسانی یکی از ابعاد اصلی یادگیری از دیدگاه کریک گریسلی از صاحب نظران حوزه آموزش می باشد (۱). از طرفی با توجه به ماهیت دروس رشته دندانپزشکی که مستلزم ارتباط نزدیک مدرس و فراگیر برای یادگیری مهارتهای عملی و فردی در این رشته می باشد لذا نقش تسهیل گری مدرس و کمک رسانی وی از اهمیت زیادی در یادگیری دانشجویان این رشته برخوردار می باشد که این امر در آموزشهای الکترونیک تا حدودی تحت الشعاع قرار گرفته که با توجه به استفاده گسترده از آموزشهای الکترونیک در دوران پاندمی کووید ۱۹ پژوهش حاضر با هدف بررسی ارزیابی دانشجویان دندانپزشکی از میزان کمک رسانی در امر یادگیری در آموزشهای ارائه شده به آنها در طی پاندمی کرونا صورت پذیرفته است.

روش اجرا: این مطالعه از نوع تحلیلی و مقطعی بوده که به شیوه نمونه گیری طبقه ای تصادفی بر روی ۱۷۰ نفر از دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۴۰۰ انجام شده است. اطلاعات با استفاده از پرسشنامه استاندارد یاسینی و همکاران (۲) مشتمل بر مشخصات دموگرافیک دانشجویان و سؤالات حیطة کمک رسانی در آموزش و یادگیری جمع آوری و با استفاده از نرم افزار SPSS-20 تجزیه تحلیل شد.

یافته ها: در این مطالعه میانگین طول مدت تحصیلی دانشجویان ۷ نیمسال، میانگین معدل ۱۶/۳۶ و میانگین سنی دانشجویان ۲۳/۳۶ سال و ۵۲٪/۴ آنان دانشجوی پسر و مابقی (۴۷/۶٪) دختر بودند. میانگین ارزیابی دانشجویان از میزان کمک رسانی در امر یادگیری در طی آموزشهای الکترونیک ارائه شده به آنها در دوران پاندمی کووید ۱۹ برابر ۳۶/۲۱±۳۲/۳۴ (از ۱۰۰) با دامنه امتیاز بین صفر تا ۱۰۰ مشاهده شد. ارزیابی از میزان کمک رسانی درد دانشجویان دختر و پسر، دانشجویان بومی و غیر بومی، دانشجویان علوم پایه یا کلینیک تفاوتی نداشت (p/۰۰۵).

بحث و نتیجه گیری: در مطالعه حاضر ارزیابی دانشجویان از کمک رسانی به آنها در آموزشهای الکترونیک در دوران پاندمی کرونا ۳۶ از ۱۰۰ به دست آمد که پایین می باشد. یکی از دلایل این امر می تواند ناشی از این باشد که آموزشهای ارائه شده فقط از بستر مجازی بوده و امکان ملاقات استاد و دانشجو به دلیل فاصله گذاریهای اجتماعی و تعطیلی مراکز آموزشی و به خصوص خوابگاهها و عدم دسترسی به استاد باشد لذا این میزان در مطالعه حاضر نسبت به سایر حیطةها از نمره پایین تری برخوردار بود که نشان دهنده تعامل کم مدرسین با دانشجویان می باشد که این عامل در آموزشهای مبتنی بر تکنولوژی به عنوان پاشنه آشیل عدم اثربخشی این آموزشها می باشد در این راستا جهت تقویت یادگیری دانشجویان دندانپزشکی در آموزشهای مبتنی بر تکنولوژی می توان به موارد زیر اشاره داشت ایجاد امکان ارتباط مجازی با استاد برای حل مشکلات یادگیری و محتوای بارگزاری شده برای دانشجویان، دسترسی آسانتر دانشجویان به استاد برای راهنمایی، ایجاد امکان ملاقات حضوری استاد و در نهایت وجود جلسات حضوری برای رفع مشکلات درسی می تواند بر اثر بخشی این حوزه بر یادگیری دانشجویان مؤثر باشد.

کلمات کلیدی: کمک رسانی، پاندمی کووید-۱۹، یادگیری، دانشجویان دندانپزشکی

تعیین معیارهای جذب دانشجوی خارجی در دانشگاههای علوم پزشکی ایران از نگاه اساتید

مینو شهیدی

دانشگاه ع. پ. ایران

مقدمه: بین المللی شدن آموزش عالی به مسأله ای مهم تبدیل شده است. این پژوهش با هدف استخراج معیارهای لازم برای جذب دانشجویان خارجی در دانشگاههای علوم پزشکی ایران بود.

روش اجرا: این پژوهش به روش پیمایشی در زمستان ۱۳۹۷ انجام شد و جامعه پژوهش اساتید هیأت علمی دانشگاههای علوم پزشکی ایران بودند. نمونه گیری به روش نمونه گیری تمام شماری انجام شد. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه نظرسنجی چهار قسمتی پژوهشگر ساخته بود. اطلاعات از طریق ایمیل و برگزاری جلسات نظرسنجی جمع آوری شد. برای ارائه نتایج از آمار توصیفی شامل فراوانی و درصد فراوانی و میانگین بهره برده شد.

روش اجرا: این مطالعه به صورت نیمه تجربی (Quasi-experimental) بر روی دانشجویان سال چهارم رشته دندانپزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی تهران در واحد درسی مبانی اندودانتیکس (پری کلینیک) انجام گرفت. ابتدا در نرم افزار تریت اپ، فضایی تحت عنوان پشتیبانی مبانی اندودانتیکس تعریف شد. دانشجویان نرم افزار تریت اپ را بر روی گوشی‌های هوشمند خود نصب کردند. پس از جلسه توجیهی و آشنایی با این شبکه اجتماعی، دانشجویان به صورت تصادفی به دو گروه مساوی تقسیم شدند که در گروه شاهد، قوانین و راهنمای درس مبانی اندودانتیکس عملی طبق کوریکولوم به روش رایج مربوطه در اختیار دانشجویان قرار گرفت، در حالیکه در گروه آزمون علاوه بر روش معمول بخش اندو، راهنمای مطالعه و قوانین بخش اندو با استفاده از شبکه اجتماعی متخصصان علوم پزشکی تریت اپ به دانشجویان ارائه شد. سپس به منظور ارزیابی رضایتمندی، در پایان واحد درسی پرسشنامه سنجش رضایتمندی محقق ساخته، روا شده در اختیار دانشجویان قرار گرفت. در نهایت اطلاعات بدست آمده از طریق نرم افزار کاربردی SPSS و آزمون‌های آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: بررسی رضایتمندی دانشجویان از نرم افزار تریت اپ نشان داد که در حیطه طراحی Tritapp 5/44 درصد، در حیطه کاربرد آسان و کاربری نرم افزار ۵۵/۵ درصد، در حیطه دریافت پاسخ مناسب و کامل از سوی سیستم پشتیبان ۲۷/۸ درصد و در حیطه کمک کننده بودن این نرم افزار در دوره پاندمی کرونا ۸۳/۴ درصد پاسخ موافق و کاملاً موافق داده بودند. علی رغم اینکه به صورت کلی در میزان رضایتمندی از ارائه راهنمای مطالعه و قوانین بخش در بین گروه مداخله (که اطلاعات را هم از طریق نرم افزار تریت اپ و هم به روش سنتی دریافت کردند) و گروه شاهد (که به روش سنتی اطلاعات را دریافت نموده‌اند) تفاوت معنا دار آماری وجود نداشت، ولی به لحاظ توصیفی در گروه مداخله رضایتمندی بالاتری نسبت به گروه شاهد مشاهده شد به طوری که تمامی دانشجویان گروه مداخله (۱۰۰٪) معتقد بودند که استفاده از نرم افزار تریت اپ به عنوان یک برنامه کمک آموزشی برای ارائه راهنمای مطالعه و قوانین بخش اندو، از گمراهی و اتلاف وقت دانشجو جلوگیری می‌کند. همچنین در حیطه خوداظهاری توانمندی در بین دانشجویان گروه مداخله و گروه شاهد تفاوت معناداری از نظر آماری وجود نداشت.

بحث و نتیجه گیری: در مطالعه مداخله‌ای حاضر، بهره گیری از برنامه Tritapp به عنوان شبکه اجتماعی ویژه پزشکی با هدف ارائه راهنمای مطالعه و قوانین بخش اندودانتیکس موفقیت قابل قبولی داشته است. اما در حیطه افزایش توانمندی دانشجویان تفاوت معناداری ایجاد نکرده بود.

یافته‌ها: میزان پاسخ دهی ۵۱٪ بود و در نهایت ۹۲ پرسشنامه تحلیل شد. در این پژوهش معیارهای حداقلی جذب دانشجوی خارجی در مقاطع تحصیلی مختلف استخراج گردید که شامل حیطه‌های علمی، آموزشی و عمومی بود. تمامی اساتید (۱۰۰٪) تمایل به مشارکت در جذب دانشجوی بین‌الملل و بهره‌مندی از حضور آنها در سطح دانشگاه داشتند و ۸۰ نفر (۸۶٪/۹۰) از اساتید معتقد بودند که دانشجویان بین‌الملل نیاز به کلاس آشنایی با مذهب و فرهنگ ایران را دارند.

بحث و نتیجه‌گیری: پژوهش حاضر معیارهای حداقلی جذب دانشجوی خارجی از نظر اساتید دانشگاه علوم پزشکی ایران را مشخص کرد که این مسأله می‌تواند همراه با انجام اصلاحات مورد نیاز گروه‌های مختلف پزشکی به عنوان یک آیین‌نامه جامع و استاندارد به منظور پذیرش دانشجوی خارجی به تفکیک سطوح تحصیلی مختلف در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور مورد استفاده قرار گیرد."

کلمات کلیدی: آموزش، جذب دانشجو خارجی، اساتید، ایران، همکاری بین‌المللی، جهانی شدن

بررسی تأثیر ارائه راهنمای مطالعه و قوانین بخش اندودانتیکس با smart phone مبتنی بر برنامه Tritapp (شبکه اجتماعی ویژه پزشکی) بر رضایتمندی و خوداظهاری توانمندی دانشجویان دندانپزشکی عمومی در درس مبانی اندودانتیکس عملی

سلما پیرمودن - صدیقه السادات هاشمی گمانگر - زهرا رضی کاظمی

دانشگاه ع. پ. تهران

مقدمه: با توجه به بروز پاندمی کرونا و گسترش آموزش مجازی، نیاز به استفاده از ابزارهای جدیدتر برای حمایت از فراگیران و انتقال دانش، از راه دور احساس می‌شود. در این راستا، اخذ بازخورد از فراگیران از میزان بهره‌وری از چنین نرم افزارهایی به ویژه در خصوص ارتقای توانمندی آموزشی و بالینی آنها بسیار مهم بوده و در اصلاح ساختار آموزشی نقشی اساسی دارد. در مطالعه حاضر، هدف تعیین تأثیر ارائه راهنمای مطالعه و قوانین بخش اندودانتیکس با smart phone مبتنی بر برنامه Tritapp به عنوان یکی از شبکه‌های اجتماعی ویژه پزشکی بر رضایتمندی و خوداظهاری توانمندی دانشجویان دندانپزشکی عمومی در درس مبانی اندودانتیکس عملی بود.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج، اغلب دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی خود آگاهی لازم را نداشتند. لذا پیشنهاد می گردد جهت شناخت بهتر رشته های تحصیلی در دانشگاه و بهبود دیدگاه دانشجویان مشاوره های لازم به دانش آموزان جهت آشنایی بهتر با رشته های تحصیلی دانشگاهی ارائه گردد. همچنین، تضمین امنیت شغلی و ایجاد جایگاه شغلی مناسب برای فارغ التحصیلان این رشته از راهکارهای مناسب جهت تقویت نگرش دانشجویان نسبت به آینده شغلی می باشد.

کلمات کلیدی: نگرش، رشته تحصیلی، آینده شغلی، علوم آزمایشگاهی

بررسی سطح بار ذهنی کاری و فاکتورهای مرتبط با آن در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹

بتول اقبالی - ملیکا حسنی - احمد آموزشی - محمدحسن نمائی - غلامرضا شریف زاده

دانشگاه ع. پ. بیرجند

مقدمه: پزشکی حرفه مقدسی است که وجود آن در هر جامعه ای ضرورت دارد. از همین رو آموزش پزشکی با کیفیت و تربیت نیروی کارآمد همواره مورد توجه برنامه ریزان آموزشی بوده است. دانشجویان پزشکی در مراحل مختلف تحصیل با تراکم کار بیشتری نسبت به سایر رشته ها مواجه هستند. حجم زیاد درس های نظری و فشرده گی برنامه آموزش های بالینی در کنار سال های طولانی تحصیل از مواردی است که می تواند باعث خستگی و فرسودگی این دانشجویان گردد. حجم کاری بالا به علت ایجاد خستگی سبب کاهش کارایی و حافظه فرد و آسیب به فرایند تفکر، تحریک پذیری، زودرنجی و کاهش یادگیری فرد می شود. هم چنین احتمال انتخاب رفتارهای مخاطره آمیز از قبیل کارهای میانبر برای انجام وظایف در افراد خسته تر است.

بار ذهنی کار (mental workload) به عنوان سطحی از نیاز فکری و شناختی یا تلاش تحلیلی مورد نیاز فرد برای انجام یک وظیفه در شرایط فیزیکی، زمانی و محیطی مشخص تعریف شده است. بار ذهنی کاری که فرد حس می کند می تواند جنبه های متفاوت رفتاری او را تحت تأثیر قرار دهد. این موضوع در دانشجویان پزشکی به دلیل نقش مهمی که در نظام سلامت خواهند داشت، از اهمیت ویژه ای برخوردار است و از طرفی درباره بار ذهنی کاری دانشجویان پزشکی اطلاعات بسیار اندکی موجود است. در جستجوی انجام شده مطالعه ای در این زمینه که در کشور ما انجام شده

همچنین در میزان رضایتمندی از ارائه راهنمای مطالعه و قوانین بخش در بین گروه مداخله (که اطلاعات را هم از طریق نرم افزار تریت اپ و هم به روش سنتی دریافت کردند) و گروه شاهد (که به روش سنتی اطلاعات را دریافت نموده اند) تفاوت معنا داری وجود نداشت. به نظر می رسد بهتر است که پشتیبانی ها همزمان به صورت حضوری و مجازی باشد تا دانشجویان برای استفاده از این محتواها انگیزه بیشتری یابند و همچنین زیرساخت های مناسب برای ارائه این محتواها آماده شود.

کلمات کلیدی: دانشجوی دندانپزشکی، "تریت اپ"، "شبکه اجتماعی"، "حمایت از فراگیر"، "راهنمای مطالعه"

بررسی نگرش دانشجویان رشته علوم آزمایشگاهی دانشگاه علوم پزشکی البرز نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود در سال ۱۴۰۰

مهديه مهرپوری - اتوسا معدنی پور

دانشگاه ع. پ. البرز

مقدمه: دانشجویان از ارزشمندترین سرمایه های هر کشور هستند و دیدگاهشان به رشته تحصیلی و آینده شغلی می تواند بعنوان راهنمایی مناسب جهت اتقا کیفیت خدمات آموزشی استفاده شود. هدف این مطالعه تعیین نگرش دانشجویان علوم آزمایشگاهی دانشگاه علوم پزشکی البرز نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی است.

روش اجرا: این پژوهش به صورت مقطعی - توصیفی روی ۱۱۷ نفر از دانشجویان علوم آزمایشگاهی و به صورت سرشماری انجام شد. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه ای مشتمل بر سئوالات دموگرافیک و سئوالات اصلی تحقیق استفاده گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده های گردآوری شده از نرم افزار SPSS20، آمار توصیفی و آزمون های آماری t-test، ANOVA و آزمون های ارزیابی همبستگی استفاده شد.

یافته ها: میانگین و انحراف معیار سنی افراد مورد مطالعه $20/1 \pm 66/43$ بود که ۲۹/۱ درصد مرد و ۷۰/۹ درصد زن بودند. میانگین نمره نگرش دانشجویان به رشته تحصیلی $42/8 \pm 59/19$ بود ($p < 0/05$) که ۴۳ درصد دارای نگرش مثبت و ۵۷ درصد دارای نگرش منفی بودند. همچنین، میانگین نمره نگرش دانشجویان نسبت به آینده شغلی $13/3 \pm 45/50$ بود ($p < 0/000$) که ۳۵/۱ درصد نگرش مثبت و ۶۴/۹ درصد نگرش منفی نسبت به آینده شغلی داشتند.

حیطه یاددهی و یادگیری

تعیین تأثیر برنامه آموزشی ترکیبی بر صلاحیت شناختی و روانی حرکتی دانشجویان پرستاری در بالین

صبا کریمی

دانشگاه ع. پ. کرمانشاه

مقدمه: رسالت اصلی دانشگاه، تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز جامعه، است. نظام آموزشی هر حرفه‌ای پیشگویی کننده توانایی دانش آموختگان آن حرفه است و در این میان پرستاری به دلیل جایگاه ویژه در حفظ و ارتقای سلامت جامعه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، به گونه‌ای که پی بردن به وضعیت آموزش پرستاری یکی از ضرورت‌های برنامه‌های آموزشی است. آموزش پرستاری زیر بنایی برای تأمین نیروی انسانی کارآمد پرستاری است و شامل دو بخش اصلی آموزش نظری و بالینی است. در این فرآیند یادگیری جهت افزایش توانایی شناختی و روانی حرکتی دانشجویان در کارآموزی بخش سوختگی سعی کردیم از برنامه آموزشی ترکیبی شامل بحث گروهی و حل مسئله استفاده کنیم و تأثیر آن را بر توانایی یادگیری، صاحت شناختی و روانی حرکتی دانشجویان پرستاری در بالین مشاهده کنیم.

روش اجرا: مدل آموزشی طراحی شده تلفیقی از سه روش بحث گروهی، حل مسئله و استفاده از نقشه‌های مفهومی است. در این فرآیند ۶۰ دانشجویان پرستاری در طول ۳ ترم تحصیلی بررسی شدند. نحوه تقسیم دانشجویان همان گروه‌های کارآموزی ۸-۶ نفره بود، دانشجویانی که در این کارآموزی قرار گرفته بودند در ترم ۵ واحد نظری سوختگی را گذارنده اند. میزان توانایی دانشجویان بر اساس چک لیست ۱۴ سوالی که دارای نمرات ۱ تا ۳ (۱ مهارت بالینی ضعیف، ۲ مهارت بالینی متوسط، ۳ مهارت بالینی خوب) بود، جهت ارزیابی توانایی روانی حرکتی دانشجویان سنجیده شد. پس از آن دانشجویان وارد بخش شدند و هر دانشجو مسئولیت مراقبت از یک بیمار سوختگی را بر عهده گرفت، ابتدا از دانشجویان خواسته شد که با استفاده از روش حل مسئله به جمع آوری اطلاعات از بیمار بپردازند، سپس اطلاعات را سازماندهی کرده، و تشخیص‌های پرستاری بیمار را تعیین نمایند و در همین حین شروع به تکمیل نقشه مفهومی بیمار خود کنند، و بعد از آن راه حل‌های مختلف جهت رفع مشکلات بیمار را لیست کنند، و بهترین راه حل را انتخاب نمایند، و راه حل انتخاب شده را به نقشه مفهومی خود انتقال دهند. هر دانشجو در مدت ۲ هفته حضور خود در بخش می‌توانست ۲-۳ بیمار را با برنامه تلفیقی حمایت کند، همچنین از پرستاران بخش خواسته شد که مراقبت‌های بالینی بیماران مربوطه را تحت نظارت مربی، به دانشجویان واگذار نمایند تا با این روش ارتباط و اعتماد بین بیمار و پرستار

باشد، به دست نیامد. با توجه به موارد بیان شده مطالعه حاضر با هدف بررسی بار ذهنی کاری و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ انجام شد.

روش اجرا: این پژوهش توصیفی-تحلیلی از نوع مقطعی روی نمونه‌ای شامل ۲۵۵ نفر از دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند، در سال ۱۳۹۹ انجام شد. جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از پرسش‌نامه بود که به صورت آنلاین در اختیار دانشجویان قرار داده شد. این پرسش‌نامه از دو قسمت تشکیل شده بود. بخش اول حاوی سؤالات دموگرافیک و بخش دوم آن نسخه فارسی پرسش‌نامه NASA-TLX بود که بار ذهنی کاری را نشان می‌داد. داده‌های گردآوری شده با استفاده از نرم افزار آماری SPSS19 و آزمون‌های من ویتنی و کروسکال والیس (به دلیل غیر نرمال بودن داده‌های به دست آمده) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: بر اساس این پژوهش ۷۳/۸ درصد از دانشجویان از سطوح بالای بار ذهنی کار برخوردار بودند. میانگین بار کاری در دانشجویان مورد مطالعه ۶۰/۰۴ بود، بیشترین نمره مربوط به خرده مقیاس نیاز ذهنی (۶۴/۲۴) و کمترین نمره مربوط به خرده مقیاس نیاز فیزیکی (۴۳/۴۲) بود. بین بار ذهنی کاری با سن، جنس، وضعیت تأهل، مرحله تحصیلی، بومی بودن، معدل رابطه معنی‌داری یافت نشد.

بحث و نتیجه‌گیری: دانشجویان پزشکی شرکت کننده در این مطالعه، در طول دوره تحصیلی خود در معرض بار ذهنی کاری بالایی قرار داشتند. با توجه به نتایج پژوهش‌های انجام شده پیشین در موضوعاتی مانند فرسودگی شغلی و خستگی دانشجویان پزشکی، عواملی مانند طولانی بودن دوره آموزش پزشکی و مواجهه با استرس‌های چندگانه از قبیل فشار بیش از حد درسی، کمبود اوقات فراغت و فشارهای هیجانی می‌تواند از علل ایجاد آن باشد. لذا به کارگیری استراتژی‌های مداخله‌ای به ویژه در حوزه مشاوره دانشجویی در جهت کاهش بار ذهنی کار و بهبود وضعیت روانی و ذهنی دانشجویان ضروری است."

کلمات کلیدی: بار ذهنی کار، دانشجویان، پزشکی عمومی، برنامه‌ریزی آموزشی

بررسی نقش واسطه‌ای ذهن آگاهی در رابطه با اضطراب آزمون و عملکرد تحصیلی دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی فاطمه الزهرا شیراز در سال ۱۴۰۰

صدیقه مختارپور - محمد حسن کشاورزی - اعظم زارع - محمد جعفری

دانشگاه ع. پ. شیراز

مقدمه: درمان‌های مبتنی بر ذهن آگاهی و پذیرش، به عنوان درمان‌های موج سوم شناختی-رفتاری شناخته می‌شوند. محتوای ذهن آگاهی مبتنی بر یادگیری اجتماعی-هیجانی بر توجه آگاهانه به افکار، هیجانات و حواس بدنی است که باعث کاهش استرس و اضطراب آزمون و همچنین منجر به افزایش عملکرد فراگیران در زمینه مدیریت استرس و بهبود رفتارهای مسئولانه و اجتماعی می‌شود.

روش اجرا: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی - مقطعی است که به منظور بررسی رابطه میزان اضطراب آزمون در دانشجویان پرستاری با سطح ذهن آگاهی آنها صورت گرفت. جامعه آماری این پژوهش مشتمل بر کلیه دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ می‌باشد. تعداد نمونه در این پژوهش بر اساس فرمول کوکران ۱۵۰ دانشجوی محاسبه شد. روش نمونه‌گیری نیز به صورت تصادفی ساده بود. و برای گردآوری داده‌ها از ابزارهای پرسشنامه اضطراب امتحان ساراسون و فرم کوتاه پرسشنامه ذهن آگاهی فرابورگ استفاده شد. عملکرد تحصیلی دانشجویان نیز براساس نمره ترم تحصیلی گذشته آنها بدست آمد.

یافته‌ها: میزان ضریب همبستگی پیرسون میان میزان متغیر ذهن آگاهی و سطح اضطراب امتحان در بین دانشجویان پرستاری $r = -0.174$ ، $p = 0.033$ (=) نشان می‌دهد همبستگی معکوس و معنی داری میان این دو متغیر وجود دارد. ضریب همبستگی پیرسون و سطح معنی داری میان متغیر عملکرد تحصیلی و متغیر ذهن آگاهی $r = 0.284$ ، $p = 0.001$ (=) نشان می‌دهد این دو متغیر همبستگی مثبت و معنی داری با یکدیگر دارند. و در نهایت ضریب همبستگی پیرسون و سطح معنی داری میان متغیرهای عملکرد تحصیلی و سطح اضطراب امتحان $r = -0.170$ ، $p = 0.037$ (=) نشان می‌دهد این دو متغیر نیز همبستگی منفی و معنی داری با یکدیگر دارند.

بحث و نتیجه گیری: شناخت درمانی مبتنی بر ذهن آگاهی (MBCT) در کاهش افکار خودآیند منفی، نگرش ناکارآمد، افسردگی، استرس و اضطراب مؤثر است و می‌توان از این راهبرد درمانی در کاهش و یا بهبود اضطراب و نگرانی در دانش آموزان و دانشجویان استفاده نمود."

ارتقا یابد، همچنین بیمار مراقبت با کیفیت تری را توسط دانشجو دریافت نماید و از طرفی اعتماد به نفس دانشجو نیز بهبود پیدا کند..

یافته‌ها: اجرای مدل آموزشی تلفیقی بر صلاحیت شناختی و روانی حرکتی دانشجویان نتایج حاصل از این پژوهش در زمینه صلاحیت یادگیری شناختی دانشجو از طریق آزمون **pre test** و **post test** سنجیده شد، الف) میزان آگاهی بیمار در مورد انواع دبریدمان و کاربرد هر نوع دبریدمان، در **pre test** میانگین نمره دانشجویان ۰/۱۴ بود (۱۷٪/۲۸). دانشجو پاسخ صحیح داده‌اند، و در **post test** میانگین نمره به ۰/۴ رسید (۴۹٪/۸۱). دانشجو پاسخ صحیح داده‌اند، ب) میزان آگاهی دانشجویان در مورد انواع پانسمان و کاربرد هر یک، در **pre test** میانگین نمره دانشجویان ۰/۱۷ ((۲۱٪/۳۵). دانشجو پاسخ صحیح داده‌اند، و در **post test** میانگین نمره به ۰/۴۷ رسید (۵۷٪/۹۵). دانشجو پاسخ صحیح داده‌اند، ج) میزان آگاهی دانشجویان در مورد پانسمان گرفت ها، در **pre test** میانگین نمره دانشجویان ۰/۱ ((۱۲٪/۲۰). دانشجو پاسخ صحیح داده‌اند، و در **post test** میانگین نمره به ۰/۳۹ رسید (۴۷٪/۷۸). دانشجو پاسخ صحیح داده‌اند، د) میزان اطلاعات دانشجویان در مورد نکات مهم پانسمان سوختگی و عفونت زخم، در **pre test** میانگین نمره دانشجویان ۰/۱۱ ((۱۴٪/۲۳). دانشجو پاسخ صحیح داده‌اند، و در **post test** میانگین نمره به ۰/۴۴ رسید (۵۳٪/۸۸). دانشجو پاسخ صحیح داده‌اند. میزان اطلاعات دانشجویان در مورد داروهای رایج مورد استفاده در سوختگی که در **pre test** میانگین نمره دانشجویان ۰/۲۸ ((۱۷٪/۲۸). دانشجو پاسخ صحیح داده‌اند، و در **post test** میانگین نمره به ۰/۸۵ رسید (۵۱٪/۸۵). دانشجو پاسخ صحیح داده‌اند، ب) میزان اطلاعات دانشجویان در مورد عوارض شایع داروهای مورد استفاده در بخش سوختگی بود که در **pre test** میانگین نمره دانشجویان ۰/۲ ((۱۲٪/۲۰). دانشجو پاسخ صحیح داده‌اند، و در **post test** میانگین نمره به ۰/۷۳ رسید (۴۴٪/۷۳). دانشجو پاسخ صحیح داده‌اند.

بحث و نتیجه گیری: مدرسان پرستاری باید به وظیفه خطیری که بر عهده آن‌ها است توجه بیشتری نمایند و در کلاس‌های درس از روش‌های منفعلی همچون سخنرانی کم‌تر استفاده شود، پیشنهاد می‌شود مربی‌های پرستاری از برنامه تلفیقی که سبب ارتقا توانایی علمی و مهارتی دانشجو می‌شود استفاده نمایند چون دانشجویان پرستاری امروز مراقبین اصلی فردا سیستم درمان کشور هستند."

کلمات کلیدی: کلید واژه: آموزشی تلفیقی، صلاحیت شناختی، روانی حرکتی، دانشجویان پرستاری

کلمات کلیدی: ذهن آگاهی، اضطراب آزمون، عملکرد تحصیلی، دانشجویان پرستار

کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی، انجام گردید و نتایج به دست آمده با اطلاعات حاصل از مبانی نظری و تحقیقاتی مطابقت داده شد.

شناسایی عوامل مؤثر بر توانمندی بالینی دانشجویان پزشکی عمومی

عسگر آرمون - محمد جعفرزاده - جعفر محمدشاهی - عبدالله مهدوی -

محمدعلی جعفری زارع

دانشگاه ع. پ. اردبیل

مقدمه: رسالت و هدف اصلی آموزش‌های بالینی، افزایش توانمندی‌های دانشجویان بالینی و دانش آموختگان رشته‌های پزشکی می‌باشد. نتایج پژوهش‌های متعدد نشانگر آن است که در فرایند توانمندسازی دانشجویان بالینی چالش‌های جدی وجود دارد طوری که آموزش‌های بالینی فعلی، توانایی لازم را برای ابراز شایستگی و مهارت بالینی به دانشجو نمی‌دهند. این در حالی است که وظیفه دانشکده‌های پزشکی تربیت دانش آموختگانی حرفه‌ای و توانمند در ارائه خدمات بالینی همسو با پیشرفت‌های نوین و پاسخگو بودن به نیازهای حوزه سلامت و درمان جامعه است. بنابراین فارغ التحصیل پزشکی باید در عرصه نظری و به خصوص عملی توانمند باشد. در این راستا عوامل متعددی در ارتقای توانمندی بالینی دانشجویان و دانش آموختگان تأثیر دارند. بدین لحاظ این پژوهش با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر توانمندی بالینی دانشجویان پزشکی عمومی انجام یافت.

روش اجرا: مطالعه حاضر در سال ۱۴۰۰ به روش کیفی از نوع اکتشافی انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه اساتید بالینی و اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی کلان منطقه آمایشی دو بود. نمونه تحقیق به شکل هدفمند از میان مشارکت کنندگان گزینش شد و شامل ۱۶ نفر از افراد مطلع و آگاه (اعضای هیأت علمی بالینی خبره، صاحب‌نظران آموزش بالینی، ارزیابان صلاحیت بالینی پزشکی عمومی، محققین برجسته حوزه آموزش) بودند که سابقه آموزشی، ارزیابی توانمندی، مدیریتی یا مطالعاتی در این حوزه را داشتند. جهت انتخاب افراد مطلع و آگاه برای انجام مصاحبه‌ها و شناسایی عوامل، از الگوی نمونه گیری زنجیره‌ای (گلوله برفی) استفاده شد. داده‌های پژوهش از طریق مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختار یافته با مشارکت کنندگان به صورت انفرادی و گروهی جمع آوری شد و گردآوری اطلاعات تا اشباع اطلاعات ادامه یافت. تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده نیز به روش تحلیل محتوای کیفی و بر اساس کدگذاری باز،

یافته‌ها: مطابق یافته‌های حاصل از این مطالعه، عوامل مؤثر بر توانمندی بالینی دانشجویان پزشکی عمومی شامل ۴ عامل؛ عوامل مربوط به استاد (با ۱۴ زیرشاخص: روش آموزش و تدریس استاد، صلاحیت آموزش بالینی استاد، بازنگری مداوم کوریکولوم‌های آموزشی، ارزیابی مستمر نحوه اجرای برنامه‌ها، آموزش و توانمند سازی اساتید بالینی، برخورد مناسب استاد با دانشجو، اشتیاق استاد به آموزش، آموزش کافی در بالین بیمار، آموزش بر روی کیس‌های مختلف بالینی، عادت به یادگیری مادام‌العمر، آموزش انتخاب آزمایش‌های مناسب و آموزش مدیریت مؤثر بیماری، اشتراک گذاری دانش و انجام پژوهش در مسائل آموزشی)، عوامل مربوط به دانشجو (با ۱۲ زیرشاخص: استعداد فردی، یادگیری مداوم و خودمحور، داشتن اعتماد به نفس، علاقه مندی به توانمند شدن، تقویت یادگیری مبتنی بر شواهد، آشنایی با منابع آموزشی توانمندساز، مجهز شدن به مهارت‌های حل مساله، تصمیم‌گیری‌های بالینی مناسب و به موقع، مشاهده و معاینه بیمار به تعداد زیاد، مهارت در شرح حال‌گیری و تشخیص از طریق اطلاعات موجود، مطالعه در حوزه‌های بالینی)، عوامل تجهیزات و فضای فیزیکی (با ۱۰ زیرشاخص: وجود مراکز آموزشی و درمانی کافی، وجود امکانات و تجهیزات کافی در مراکز آموزش بالینی، تهیه تکنولوژی‌های نوین آموزشی، تناسب فضای آموزشی با دانشجو، آزمایشگاه‌های مجهز و مناسب، کتابخانه‌های آموزشی مجهز، وجود امکانات سخت افزاری و نرم افزاری آموزشی، وجود اینترنت پرسرعت، وجود بسترهای آموزش مجازی و تجهیز امکانات واقعیت مجازی)، عوامل سازمانی - مدیریتی (با ۸ زیرشاخص: فرهنگ سازمانی حامی، مدیران آموزشی توانمند و علاقه مند، تشویق اساتید و دانشجویان ممتاز، فراهم سازی منابع مادی و مالی، الگوگیری از مراکز آموزشی مطرح در سطح ملی و بین‌المللی، حمایت از یادگیری‌های سازمانی، تبادل دانشجو و استاد در سطح ملی و بین‌المللی، توجه به استانداردهای اعتباربخشی ملی و بین‌المللی) می‌باشد که به ترتیب دارای بیشترین فراوانی بوده و نسبت به سایر شاخص‌ها در زمینه عوامل مؤثر بر توانمندی بالینی دانشجویان پزشکی اهمیت بیشتری دارند.

بحث و نتیجه گیری: نتایج حاصل نشانگر آن است که، عوامل مؤثر بر توانمندی بالینی دانشجویان پزشکی عمومی، عوامل مربوط به استاد، عوامل مربوط به دانشجو، تجهیزات و فضای فیزیکی و عوامل مدیریتی - سازمانی از اصلی‌ترین عوامل در توانمندی دانشجویان پزشکی عمومی هستند و این امر بیانگر لزوم توجه به هر یک از چهار عامل مذکور در زمینه توانمندسازی دانشجویان پزشکی عمومی می‌باشد. در همین زمینه برگزاری جلسات و کارگاه‌های آموزشی مرتبط برای تمامی افراد دخیل و

اساتید و مدیران آموزشی در زمینه برنامه ریزی برای توانمندسازی دانشجویان و دانش آموختگان پزشکی عمومی و تبیین عوامل استاد، دانشجو، فضای فیزیکی و مدیریتی - سازمانی ضروری می‌باشد. از عمده‌ترین محدودیت‌های این پژوهش، محدود بودن انجام تحقیق در دانشگاه‌های علوم پزشکی کلان منطقه آمایشی دو است."

کلمات کلیدی: توانمندسازی، توانمندی بالینی، دانشجویان پزشکی عمومی

طراحی، اجرا و ارزشیابی نرم افزار آموزشی بازی سازی (گیمیفیکیشن) درس جنین شناسی پزشکی

رحیم پندار - لیلا مصلی نژاد - راحیل حق جو - مرضیه رحیمی پور - بنفشه علیزاده

دانشگاه ع. پ. جهرم

مقدمه: یکی از روشهای آموزش که به درون سازی و تعمیق یادگیری دانشجویان کمک می‌کند، آموزش با استفاده از بازی سازی می‌باشد. استفاده از گیمهای آموزشی یکی از روشهای آموزش مفرح و تأثیر گذار است که می‌تواند در عصر کنونی آموزش به عنوان یکی از روشهای آموزشی مورد استفاده قرار گیرد. استفاده از این شیوه در آموزش علوم پزشکی با مزایای متعددی از جمله تحریک فعالانه یادگیری، ارتقای درک و فهم دانشجو، تعامل و مشارکت بیشتر دانشجویان و لذت بردن از کلاس همراه است. با توجه به تغییر ذائقه آموزشی دانشجویان در عصر جدید و گرایش آنها به تکنولوژیهای روز، و همچنین شرایط سالهای اخیر و بحران کرونا و کاهش کلاس‌های درس حضوری، استفاده از بازی سازی و بخصوص تکنولوژیهای تعاملی، پیش بینی می‌شود که استفاده مؤثر از تکنولوژی بتواند نقش ارزنده‌ای در یادگیری و تأثیر گذاری در عملکرد و رفتار فراگیران داشته باشد. هدف از این مطالعه طراحی، اجرا و ارزشیابی نرم افزار آموزشی بازی سازی (گیمیفیکیشن) جنین شناسی پزشکی بود و برای اولین بار در کشور اقدام به مطالعه شد.

روش اجرا: پژوهش حاضر از نوع طراحی پژوهی (تحقیق و توسعه) است. تیم بازی سازی شامل تیم علمی و تیم فنی بود. تیم علمی محتوای آموزشی را بر اساس سرفصل‌های مشخص شده تهیه و در اختیار تیم فنی قرار داد و تیم فنی مراحل طراحی بازی را اجرا نمود. امکانات فنی مختلفی برای افزایش جذابیت و کارایی از جمله امکان پایش دانشجویان توسط اساتید، مدال‌ها، چالش‌ها، لیدربرد، هدایای مجازی، اوتارها و سایر المانهای مرتبط

با اهداف آموزشی درس بکار گرفته شد. سپس نرم افزار طراحی شده جهت اجرا در شبکه وب قرار گرفت و آدرس مربوطه به دانشجویان اعلام شد تا پس از ارائه محتوای آموزشی طبق جلسات طرح درس، دانشجویان به سایت مربوطه یا همان نرم افزار بازی سازی (گیمیفیکیشن) درس جنین شناسی پزشکی مراجعه و از محتوای آموزشی بازی سازی شده بهره برداری کنند. پس از اتمام جلسات آموزشی با پرسشنامه مربوطه (Fong-Ling) میزان رضایتمندی دانشجویان از نرم افزار آموزشی بازی سازی (گیمیفیکیشن) درس جنین شناسی پزشکی نیز سنجش شد.

یافته‌ها: نرم افزار آموزشی بازی سازی (گیمیفیکیشن) درس جنین شناسی پزشکی با موفقیت طراحی و اجرا شد و هم اکنون در شبکه وب و به آدرس emberio.ir قرار دارد. و در ارزشیابی آن نیز میزان رضایتمندی خوب دانشجویان با درصد بالا (۷۱ درصد) اعلام شد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به آثار مثبت و یادگیری بهتر دانشجویان در استفاده از روش‌های متنوع، بهتر است برای تدریس دروس پزشکیجای روش سخنرانی از روش‌های فعالی مثل بازی استفاده شود.

کلمات کلیدی: طراحی - اجرا - ارزشیابی - بازی سازی (گیمیفیکیشن) - درس جنین شناسی پزشکی "

تأثیر بازی آموزشی بر شایستگی دانشجویان اتاق عمل جهت چیدمان ابزار جراحی روی میز مایو و پشتیبان

معصومه اسدی - مرتضی نصیری

دانشگاه ع. پ. آبادان

مقدمه: یکی از روش‌های آموزش الکترونیکی، آموزش از طریق بازی‌های مبتنی بر کامپیوتر است که امروزه با توسعه سیستم‌های کامپیوتری و پیشرفت‌های فناوری اطلاعات، در علوم پزشکی توسعه چشمگیری یافته و به عنوان شیوه‌های نوین آموزش در دانشگاه‌های بزرگ جهان به شکل گسترده‌ای مورد استفاده قرار گرفته است.

روش اجرا: این مطالعه بر روی ۵۱ دانشجوی کارشناسی اتاق عمل ترم ۲ که واحد درسی آشنایی با ابزار و تجهیزات را گذرانده‌اند اجرا شد. یک جلسه مجازی مازاد از طریق سیستم مدیریت یادگیری به وسیله دو روش متفاوت اجرا شد. دانشجویان گروه آموزش بازی ۲۷ نفر و دانشجویان به طور فردی در طول یک هفته انجام دادند و گروهی دیگر (گروه سخنرانی) که تعداد ۲۴ نفر بودند در طول یک هفته آموزش مبتنی بر سخنرانی را دریافت کردند

عنوان بخشی از یک تیم مشترک با هدف تمرکز بر بهبود نتایج بیمار ارائه دهند. مطالعات متعددی در خصوص آموزش بین حرفه‌ای انجام شده که تمامی آنها حاکی از اهمیت و ضرورت این راهبرد آموزشی در رشته‌های علوم پزشکی می‌باشد.

در سال ۲۰۲۱ مطالعه ترکیبی با هدف آموزش شبیه سازی بین حرفه‌ای برای ارتقای مهارت‌های کارگروهی و برقراری ارتباط در دانشجویان پزشکی و پرستاری با استفاده از چارچوب TeamSTEPS توسط LULU و همکاران انجام شد که نمرات عملکرد تیم، خودارزیابی آموزش IPSE، و شایستگی‌های IPEC افزایش معنی دار آماری را نشان داد. مضامین شامل نیاز به IPSE در کوریکولوم، تأثیر ابزارهای ساختاریافته برای ارتباطات بر ایمنی بیمار و آگاهی از نقش‌ها و مسئولیتها در کار تیمی بین حرفه‌ای بود.

در سال ۲۰۲۰ پژوهشی باهدف بررسی دیدگاه ۳۴۸ نفر از اعضای هیئت علمی و دانش آموختگان دانشگاه علوم پزشکی کرمان در رابطه با آموزش بین حرفه‌ای و کارگروهی، نشان داد که بیش از ۹۰ درصد شرکت کنندگان نگرش خوبی نسبت به کار گروهی و IPE داشتند. لزوم راهکارهایی جهت آشنایی بیشتر فارغ التحصیلان هر رشته با سایر رشته‌ها در تیم مراقبت، تغییر در برنامه آموزشی با تاکید بر آموزش بین حرفه‌ای و برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت از نتایج این مطالعه بود.

هدف: هدف از مطالعه حاضر، بررسی نگرش و دیدگاههای دانشجویان علوم پزشکی در خصوص آموزش بین حرفه‌ای می‌باشد.

روش اجرا: این مطالعه به روش کیفی طراحی و اجرا گردید. نمونه‌گیری مبتنی بر هدف و مشارکت‌کنندگان شامل ۱۸ نفر از دانشجویان سال آخر کارشناسی رشته‌های پرستاری، مامایی، اتاق عمل و هوشبری بودند. جمع‌آوری اطلاعات از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختارمند انفرادی انجام شد. مصاحبه‌ها با اجازه مشارکت‌کنندگان ضبط و سپس پیاده گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار (MAXQDA10) و به روش تحلیل محتوای کیفی انجام شد.

یافته‌ها: در مجموع تعداد ۱۷۶ کد اولیه استخراج شد. پس از حذف کدهای تکراری و ادغام کدهای مشابه در نهایت ۵۸ کد استخراج شد که در ۲ طبقه اصلی و ۶ طبقه فرعی قرار داده شدند. طبقات و زیر طبقات شامل: فرهنگ آموزش بین حرفه‌ای (کارتیمی، نگرش، جوسازمانی)، مدیریت آموزشی (توانمندسازی اساتید، طراحی آموزشی، آمادگی فراگیران) بود.

به منظور ارزیابی دانش تمام دانشجویان در یک آزمون ۴ گزینه‌ای تستی قبل و بعد از مداخله شرکت کردند و همچنین دانشجویان در یک آزمون بالینی ساختارمندعینی بعد از آموزش شرکت کردند و مهارت‌های آنها از طریق زمان باقی مانده برای چیدمان ابزار و همچنین نمره و تعداد اشتباه و تعداد جوایز سنجیده شد.

یافته‌ها: میانگین نمره آزمون ۴ گزینه‌ای به طور معنادار در گروه آموزش مبتنی بر بازی بیشتر از گروه سخنرانی بود و همچنین نمره بالاتر و اشتباهات کمتر و تعداد جوایز بیشتر داشتند همچنین زمان باقی مانده در گروه آموزش مبتنی بر بازی بیشتر بود.

بحث و نتیجه گیری: آموزش مجازی بوسیله آموزش مبتنی بر بازی نسبت به آموزش مبتنی بر سخنرانی بر بهبود دانش و عملکرد چیدمان ابزار جراحی دانشجویان اتاق عمل مؤثرتر بود.

Keywords: Perioperative Nursing, Nursing Education Research, Educational Technology

در کنارهم برای مراقبت ایمن از بیمار؛ دیدگاه‌های دانشجویان علوم پزشکی در خصوص آموزش بین حرفه‌ای

سارا حیدری - مهناز آنتیک چی - خدیجه نصیریانی - ساجده محمدی

دانشگاه ع. پ. یزد

مقدمه: نیازهای مراقبت سلامتی بشر امروزی، بسیار پیچیده تراز آن است که یک تخصص و یا یک گروه حرفه‌ای خاص به تنهایی بتواند پاسخگوی آن باشد، بلکه لازم است تیمی منسجم از حرفه‌های مختلف علوم سلامت با ارتباطاتی مؤثر و سازنده، نیازهای فزاینده بشر در محیطی پیچیده و متأثر از عوامل مختلف را مرتفع نمایند. به طور رایج، حرفه‌های مراقبت سلامت (اعم از پزشک، پرستار، پیراپزشک و دیگر حرفه‌ها) علیرغم اهمیت کار تیمی در مراقبت سلامت به عنوان مجموعه‌ای از حرفه‌ها و واحدهای مجزا فعالیت می‌کنند. در واقع اعضای این تیمها بندرت با هم آموزش می‌بینند.

آموزش بین حرفه‌ای عبارت است از موقعیتی که فراگیران دو یا چند رشته با هم و دربارهم و در جهت ارائه مراقبت همکارانه، مؤثر و مبتنی بر مددجو آموزش ببینند. هدف IPE این است که فراگیران یاد بگیرند که چگونه در یک تیم بین حرفه‌ای کار کنند و دانش، مهارت و نگرش را در عملکرد آینده بکار گیرند و در نهایت مراقبت بین حرفه‌ای از بیمار را به

تولید و تکثیر منظم این مواد هستند (آلیس و همکاران، ۲۰۰۸). در مقابل دانشجویانی که رویکرد یادگیری عمقی را اتخاذ می‌کند، به کار تحصیل و تکالیف درسی علاقه مند بوده و از کشف و بررسی موضوع موردنظر لذت می‌برد و به دنبال مقاصد زیربنایی و درک و فهم معنادار و واقعی مطالبی هستند که خوانده شده است (یالماز و اورهان، ۲۰۱۰). یکی از متغیرهایی که با رویکردهای یادگیری ارتباط دارد باورهای هوشی است به اعتقاد دوئک (۲۰۱۱)، این باورهای ما هستند که به دنیای اطرافمان سازمان می‌دهند، به تجربه‌هایمان معنا می‌بخشند و به طور کلی نظام رفتاری و معنایی هر فرد را تشکیل می‌دهند. یکی از این باورها، باورهای هوشی است. دوئک باورهای هوشی را شامل باورهای ذاتی و باورهای افزایشی می‌داند. افرادی که باور هوشی ذاتی دارند، معتقدند که صفات شخصی آنان نظیر هوش، تغییرناپذیر و قابل اندازه گیری است. فراگیرانی که دارای باور افزایشی در مورد هوش هستند عمدتاً بر بهبود شایستگی‌هایشان و اکتساب دانش جدید تاکید دارند و اعتقاد دارند هوش با یادگیری بیشتر تغییر می‌کند. ساختار هدفی کلاس نیز با رویکردهای یادگیری می‌تواند مرتبط باشد ساختار هدفی کلاس به عنوان اهداف پیشرفت وابسته به موقعیت مفهوم سازی شده است. منظور از اهداف پیشرفت موقعیت، ویژگی‌ها و شرایطی است که در محیط فعالیت یادگیرندگان به طور عمده بر آنان تحمیل می‌شود و تمرکز آنان را بر تکلیف یا خود معطوف می‌سازد و در نتیجه نوعی حالت تکلیف درگیری با خود درگیری در افراد به وجود می‌آورد (موریاما و الیوت، ۲۰۰۹). ساختارهای هدفی کلاسی بر دو نوع اهداف متمرکز هستند. ساختار هدفی تبحری، که در آن بر تسلط، بهبود فردی و فهمیدن در کلاس درس تأکید می‌شود و ساختار هدفی عملکردی، که بر رقابت و توانایی در کلاس درس تأکید دارد. بنابراین پژوهش حاضر قصد دارد بررسی کند آیا متغیرهایی مثل ساختارهدفی کلاس و باورهایهوشی با رویکردهای یادگیری مرتبط است و کدام یک بهتر می‌تواند آن را پیش بینی کند تا به اساتید کمک کند ساختار کلاس درس خود را به آن سو جهت دهند.

روش اجرا: روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان علوم پزشکی سبزوار بودند؛ و جهت نمونه گیری از روش نمونه گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شده است حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۰۰ نفر بود. پرسشنامه‌هایی که جهت جمع آوری اطلاعات از گروه نمونه در نظر گرفته شدند عبارت بودند از: پرسشنامه باورهای هوشی بابایی (۱۳۷۷)، پرسشنامه رویکردهای یادگیری میلر و همکاران (۱۹۹۹) و پرسشنامه ساختار هدفی کلاس میکلی و همکاران (۱۹۹۷). برای تحلیل آماری داده‌ها از ضریب

بحث و نتیجه گیری: تمامی دانشجویان شرکت کننده در مطالعه به لزوم و اهمیت آموزش بین حرفه‌ای در رشته‌های علوم پزشکی اعتقاد داشتند. اکثر دانشجویان به ضرورت ایجاد نگرش مثبت به کار تیمی و آموزش بین حرفه‌ای بین مدیران آموزشی، اساتید و بالتبع آن دانشجویان اشاره نمودند. همچنین به این موضوع پرداختند که لازم است اساتید علوم پزشکی توانمندی و تعامل لازم برای طراحی و اجرای دوره‌های بین حرفه‌ای داشته و اعضای تیم را باتوجه به نقشها و انتظارات آموزش دهند. یکی از مواردی که به آن اشاره شد، نبود جو سازمانی مثبت جهت آموزش بین حرفه‌ای و وجود فرهنگ پزشک سالاری در برخی فضاهای آموزشی مانند مرکز مهارت‌های بالینی و بیمارستانها بود. تعدادی از دانشجویان با سابقه کار بالینی به این نکته اشاره نمودند که با آموزشهای بین حرفه‌ای، مهارت‌های ارتباطی نیز توسعه می‌یابد که باعث افزایش اعتماد بین افراد، تبادل نظر درباره مسائل بیماران، روشن شدن نقشهای افراد و ارائه مراقبت با کیفیت بالاتر و ایمن به بیمار می‌شود.

آموزش بین حرفه‌ای سبب پیشبرد عملکرد مشارکتی و کیفیت مراقبت می‌شود. ایجاد فرهنگ کار تیمی، توانمندسازی اساتید، طراحی آموزشی صحیح و آماده سازی فراگیران، ارائه مراقبت‌های سلامتی ایمن، مطلوب و مبتنی بر جامعه را در سیستم بهداشت و درمان تضمین می‌کند."

کلمات کلیدی: آموزش بین حرفه‌ای، نگرش، دانشجویان علوم پزشکی

رویکردهای یادگیری در دانشجویان پزشکی: نقش ساختار هدفی کلاس درس و باورهای هوشی

راضیه خسرواد - پریسا مهردادپان

دانشگاه ع. پ. سبزوار

مقدمه: رویکردهای یادگیری که از مفاهیم کلیدی یادگیری دانشجویان در آموزش عالی می‌باشند (فلود و ویلسون، ۲۰۰۸)، فعالیت‌های ذهنی و راه‌هایی هستند که فراگیران در هنگام مطالعه و رویارویی با تکالیف یادگیری و تحصیلی به کار می‌برند تا بتوانند به طور مؤثری در دریافت، سازماندهی یا به خاطر آوردن اطلاعات از آنها استفاده نمایند (روساندر و بک استروم، ۲۰۱۲). رویکردهای یادگیری به دو دسته، رویکرد یادگیری عمقی و رویکرد یادگیری سطحی نام گذاری می‌شوند. دانشجویانی که رویکرد سطحی را اتخاذ می‌کند دانشگاه را وسیله‌ای برای رسیدن به نتایج دیگر مانند کسب شغل مناسب می‌دانند بنابراین متکی بر یادگیری طوطی وار، حفظ کردن غیر فعال و به خاطر سپاری محتوای آموزشی جهت باز

در نیمسال اول ۱۴۰۱-۱۴۰۰ انجام شد. در این نیمسال تمامی کلاس‌های این دانشجویان به صورت آنلاین و در بستر اسکای روم برگزار شد. در چهار جلسه از کلاس درس از ابزار Google Docs در کنار روش معمول و در بقیه جلسات درس نیز از روش معمول که همان ترکیب سخنرانی و پرسش و پاسخ بود استفاده شد. در جلساتی که ابزار Google Docs بکار گرفته شد دانشجویان به گروه‌های ۴ نفره تقسیم شدند، سپس لینک‌های مربوط به Google Docs برای هر گروه ارسال شد و از آنها خواسته شد که اجزا و معانی اصطلاحات پزشکی ذکر شده را بررسی کرده و پاسخ خود را در باکس مورد نظر وارد کنند. بعد از پایان این مرحله، اعضای هر گروه باید پاسخ‌های یکدیگر را بررسی کرده و در مورد درستی یا نادرستی پاسخ‌ها تصمیم‌گیری می‌کردند. ابزار سنجش میزان رضایت دانشجویان از روش مورد بررسی، پرسشنامه رضایت از روش تدریس بود. همچنین به منظور دریافت نظرات آنها در مورد بکارگیری این ابزار از مصاحبه غیر رسمی استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج مصاحبه نشان داد بیشتر دانشجویان استفاده از ابزار Google Docs را روشی متفاوت و جالب دانستند که توانسته منجر به افزایش مشارکت آنها در کار کلاسی شود. برخی بیان کردند که تا به حال در هیچ کلاسی از این شیوه استفاده نشده و استفاده از آنرا بسیار خوشایند می‌دانستند. همچنین نتایج پرسشنامه رضایت از روش تدریس نشان داد ۷۵ درصد از دانشجویان این روش را عالی و خوب می‌دانستند. ۵۸ درصد دانشجویان میزان یادگیری با استفاده از این روش بسیار بالا می‌دانستند.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به تاثیرات مثبت بکارگیری Google Docs در مشارکت و یادگیری دانشجویان در درس اصطلاحات پزشکی، و همچنین ساده و در دسترس بودن این ابزار، به نظر می‌رسد ابزار Google Docs می‌تواند در کنار روش‌های معمولی نظیر سخنرانی در کلاس‌های آنلاین مورد استفاده قرار بگیرد.

کلمات کلیدی: کلاس آنلاین، گوگل داکس، مشارکت دانشجویان، اصطلاحات پزشکی

همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندمتغیری به کمک نرم افزار SPSS- 22 استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد ساختار هدفی و کلاس و باورهای هوشی با رویکردهای یادگیری در دانشجویان رابطه دارد و از میان متغیرهای نامبرده بهترین پیش بینی کننده رویکردهای یادگیری، ساختار هدفی تبحری کلاس است. ن

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج مطالعه حاضر فعالیت‌های یادگیری، فعالیت‌های ارزشیابی و توزیع قدرت و مسئولیت را در کلاس‌های درس اساتید هدایت می‌کنند، بنابراین باید ساختار هدفی کلاس را از طریق حذف رقابت در کلاس، عدم تأکید بر نمره و اهمیت دادن به میزان تلاش دانشجویان، به سمت اهداف تبحری سوق دهند تا بتوانند یادگیری عمقی و مدام العمر را در دانشجویان نهادینه کنند.

کلمات کلیدی: ساختار هدفی کلاس، باورهای هوشی، رویکردهای یادگیری

استفاده از ابزار Google Docs در درس اصطلاحات پزشکی، راهی برای افزایش مشارکت دانشجویان کارشناسی فناوری اطلاعات سلامت در محیط‌های آنلاین

آمنه صفری - اکرم ژبانی فرد

دانشگاه ع. پ. اسفراین

مقدمه: شرایط کرونا سبب شد کلاس‌های درس به صورت آنلاین برگزار شوند. با توجه به متفاوت بودن شرایط آموزش و یادگیری در محیط‌های آنلاین ترغیب دانشجویان به مشارکت در کلاس به چالشی برای مدرسان تبدیل شد. ابزارها و روش‌های متفاوتی برای افزایش مشارکت دانشجویان در کلاس‌های آنلاین استفاده می‌شوند که یکی از آنها Google Docs است که به عنوان ابزاری دیجیتالی و پرکاربرد با پتانسیل قابل توجه برای استفاده به عنوان پلتفرمی برای کار گروهی و افزایش مشارکت در کلاس درس شناخته می‌شود. به همین منظور این مطالعه با هدف بکارگیری ابزار Google Docs برای افزایش مشارکت و یادگیری دانشجویان در درس اصطلاحات پزشکی انجام شد.

روش اجرا: این مطالعه به صورت نیمه تجربی بر روی ۱۲ دانشجوی ترم اول کارشناسی فناوری اطلاعات سلامت در دانشکده علوم پزشکی اسفراین

می‌شود این روش تدریس در مقاطع تحصیلات تکمیلی به کار گرفته شود"

کلمات کلیدی: سخنرانی، دانشجو، رضایتمندی، یادگیری

مقایسه تأثیر تدریس به روش سخنرانی و یادگیری مبتنی بر مباحثه بر میزان یادگیری و رضایت دانشجویان کارشناسی پرستاری دانشگاه منتخب نظامی

هنگامه حبیبی - زهره سهرابی - شهلا علیاری - حکیمه حضرتی

دانشگاه ع. پ. ایران

بررسی اهمالکاری و عوامل مرتبط آن در دانشجویان پرستاری در پاندمی کرونا

حمیده عظیمی - فاطمه طالبیان

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: تربیت و آموزش دانشجویان مهم‌ترین رسالت دانشگاه‌ها می‌باشد. باشد زیرا دانشجویان آینده کشور را تشکیل می‌دهند. یکی از چالش‌هایی که اکثر دانشجویان با آن مواجه هستند و تأثیر منفی بر یادگیری و موفقیت تحصیلی بر جای می‌گذارد اهمال کاری تحصیلی نام دارد. با توجه به این که اهمال کاری تحصیلی در بین دانشجویان در حال افزایش است و عوارض ناخوشایندی بر جای می‌گذارد لذا محقق بران شد تا مطالعه‌ای با هدف تعیین بررسی اهمالکاری و عوامل مرتبط آن در دانشجویان پرستاری در پاندمی کرونا انجام دهد.

روش اجرا: پژوهش حاضر از نوع پژوهش توصیفی - تحلیلی است. جامعه پژوهش دانشجویان در حال تحصیل در دانشکده‌های پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران بوده است. حجم نمونه‌ها پژوهش به تعداد ۳۰۰ نفر بود که بصورت تصادفی طبقه‌ای نمونه گیری شد. ابزار گردآوری پژوهش در این مطالعه از پرسشنامه مشخصات دموگرافیک، و پرسشنامه اهمال کاری تاکمن (۱۹۹۱) بود. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار، فراوانی و درصد) و تحلیلی تحلیل شدند.

یافته‌ها: میانگین نمره اهمالکاری دانشجویان ۲۶/۰۵ و متوسط با حداکثر نمره ۵۲ و حداقل نمره، ۱۹ بود. متغیرهای وضعیت تأهل و معدل و سابقه مصرف سیگار دارای ارتباط معنی دار با اهمالکاری بودند. اما ارتباط بین اهمالکاری و جنسیت، سن، وضعیت تحصیل، تجربه وقایع فشارزا در ۶ ماه اخیر از لحاظ آماری معنی دار نبود.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به تأثیر و پیامدهای اهمالکاری تحصیلی بر دانشجویان توصیه می‌شود، مدیران استراتژی‌های آموزشی مناسبی در جهت کاهش اهمالکاری تحصیلی تدوین نمایند تا از پیشرفت تحصیلی بهتری برخوردار شوند."

مقدمه: در نظام آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی به لحاظ ماهیت رشته‌های آموزشی این دانشگاه‌ها، امر تدریس بسیار حائز اهمیت است و ارتقای کیفیت آموزش دانشجویان علوم پزشکی، بدون تحول در فنون تدریس امکان‌پذیر نیست. پس آموزش پرستاری، زمانی می‌تواند مؤثر باشد که به سمت به کارگیری شیوه‌های مختلف تدریس و یادگیری پیش رود. هدف: مطالعه حاضر با هدف مقایسه تأثیر تدریس به روش سخنرانی و یادگیری مبتنی بر مباحثه بر میزان یادگیری و رضایت دانشجویان پرستاری صورت گرفت.

روش اجرا: مطالعه حاضر پژوهش نیمه تجربی بوده که بر روی ۷۶ نفر از دانشجویان ترم پنج کارشناسی پرستاری نیمسال دوم تحصیلی سال ۹۶-۹۷ دانشگاه منتخب نظامی که مشغول گذراندن درس بهداشت مادر و نوزاد ۲ بودند اجرا شد. نمونه‌گیری به صورت سرشماری صورت گرفت. مطالعه در دو گروه ۳۸ نفره اجرا شد. در گروه اول (کنترل) در طول ترم از روش سخنرانی، استفاده شد و شیوه تدریس در گروه دوم (مداخله) شیوه یادگیری مبتنی بر مباحثه بود. برای بررسی میزان رضایت دانشجویان از پرسشنامه رضایت سنجی با شیوه آموزشی توسط فراگیران استفاده گردید. نمرات کسب شده دانشجویان در پایان ترم شاخص اندازه‌گیری میزان یادگیری دانشجویان در هر دو روش بود. در نهایت داده‌ها با نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۱۶ و آزمون‌های آماری استنباطی و توصیفی تجزیه تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد، بین میانگین نمره آزمون پایان ترم گروه آزمون (۶۲/۴۹±۱۶/۲) و گروه کنترل (۸۸/۱۵±۱۰/۳) دو گروه تفاوت معناداری وجود نداشت ($P < 0.05$). گویه‌های رضایتمندی، سهولت دریافت پاسخ‌ها، سوالات، صرف انرژی جهت شرکت در این روش و ایجاد انگیزه ناشی از شیوه آموزشی دو گروه تفاوت معنی‌داری داشتند.

بحث و نتیجه گیری: در این مطالعه آموزش به روش مباحثه نتوانسته سبب بهبود نمرات دانشجویان در مقطع کارشناسی شود و پیشنهاد

کلمات کلیدی: پرستار، دانشجو، اهمالکاری، تعلل

مقایسه روش یادگیری مبتنی بر تیم (TBL) با تدریس از نوع سخنرانی معمول در درس فارماکولوژی دانشجویان مامایی

ذبیح اله قارلی پور - محمدرضا خاکسار

دانشگاه ع. پ. قم

مقدمه: در حال حاضر تغییر در رویه آموزشی از حالت صرفاً معلم محور به شکل تعاملی با دانشجو به عنوان یک روش مناسب شناخته می‌شود که پیامدهای مثبتی را در روند پیشرفت سطح یادگیری و یاددهی به همراه داشته است. از این رو، یادگیری از طریق شیوه‌های تدریس دانشجومحور، نتایج مثبت بلند مدتی را به دنبال دارد. در این بین یادگیری مبتنی بر تیم مستلزم این است که مربیان الگوهای خود را تغییر دهند یعنی اولاً هدف دوره از دانستن مطالب به کاربرد مفاهیم تغییر می‌کند، ثانیاً مربی از ارائه اطلاعات به سمت ایجاد فرصت‌هایی که دانشجو را در یادگیری درگیر نماید، تغییر می‌کند، ثالثاً دانشجو از شرکت کنندگانی غیرفعال به فعال تغییر می‌کند، رابعاً مسئولیت یادگیری از استاد به دانشجو تغییر می‌نماید. در فرآیند آموزش پزشکی، یادگیری مبتنی بر تیم (TBL) به عنوان یک استراتژی یادگیری فعال مطرح می‌باشد که از شواهد برای پشتیبانی از راه حل‌های پیشنهادی و تأمل بر نقاط قوت و ضعف یک راه حل برای توسعه مهارت‌های یادگیری موضوع استفاده می‌کند. مطالعات انجام شده بر این نتیجه توافق دارند که برای دانشجو رشته‌های مختلف علوم پزشکی، TBL نتایج دانشگاهی برابر یا برتر در مقایسه با رویکرد مبتنی بر سخنرانی تولید کرده است. بنابراین استفاده از TBL به عنوان یک استراتژی و چارچوب آموزشی خاص جهت افزایش کیفی و کمی یادگیری فعال (Active learning method) می‌تواند در نظر گرفته شود.

روش اجرا: این مطالعه به صورت انجام مداخله آموزشی درس ۲ واحدی داروشناسی عمومی دانشجو کارشناسی مامایی در دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قم انجام شد. جهت فراهم کردن زمینه اجرای مطالعه، مدیر گروه در جریان اهداف پژوهش و نتایج مورد انتظار تحقیق توسط استاد قرار گرفت و بعد موضوع در گروه مطرح و موافقت گروه، همچنین مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه گرفته شد. سپس در اولین جلسه کلاس درس معرفی و تبیین این روش تدریس توسط استاد صورت گرفت. بعد دانشجویان گروه مداخله به گروه‌های ۴ یا ۵ نفره با سرگروه مشخص تقسیم شدند و شرح وظایف دقیق هر فرد در تیم به

طور دقیق تشریح گردید. در ابتدای جلسه برای مطالب از پیش تعیین شده با توجه به منابع معرفی شده آزمون فردی تستی برگزار می‌گردد و نمرات هر یک درج گردید. البته همان سئوالات گروه با همان شکل و همان ساز و کار از گروه تدریس سنتی نیز آزمون به عمل آمده است. سپس همان آزمون به صورت گروهی و در تیم اجرا می‌شد و تک تک اعضای تیم روی سئوالات بحث و گفتگو می‌کردند. سپس استاد درس با همکاری دانشجو توضیح قسمتهای مبهم، پوشش داده نشده و تکمیل مباحث را انجام داد. در انتهای جلسه تدریس دانشجو به ارزیابی اعضای تیم خود با استفاده از پرسشنامه ارزشیابی همتایان پرداختند. در نهایت هر دو گروه با یک آزمون سنجش شدند و میزان نمرات مربوط به دو گروه مقایسه شد.

یافته‌ها: مقایسه نمرات حاصله از ارزیابی پایان‌ترم دانشجوی نشان داد که میانگین نمرات دانشجوی که با روش TBL برای آموزش آنها استفاده شد از دانشجو با روش معمول آموزش سخنرانی بطور معنی داری ($P \leq 0.05$) بیشتر بود. از طرفی هم دانشجو در بازخوردهایشان از همدیگر و حتی از خود افزایش میزان آمادگی برای یادگیری و ایده آل بودن روش را نشان دادند.

بحث و نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر حاوی پاسخ‌های معنی داری مبنی بر مزیت روش TBL نسبت به روش سخنرانی بود، همانطوریکه دانشجو با انرژی و نشاط در کلاس درس حاضر می‌شدند و روز به روز دارای تعامل بیشتری با هم بودند. بنابراین استفاده از این روش دارای موفقیت بیشتری در مقایسه با روش مرسوم در افزایش سطح یادگیری با توجه به نمرات آزمون دانشجو بود."

کلمات کلیدی: یادگیری مبتنی بر تیم، یادگیری فعال، مامائی، فارماکولوژی

طراحی سیستم تصمیمیار آموزشی جهت تشخیص خوشخیم و بدخیمبودن سرطان سینه برای استفاده توسط دستیاران گروه آنکولوژی

علی محمد نیک فرجام - زهرا کهزادی - زینب کهزادی

دانشگاه ع. پ. کاشان

مقدمه: یکی از شایع‌ترین سرطان‌ها در بین زنان سرطان سینه است که ۲۴.۴٪ سرطان در بین زنان را تشکیل می‌دهد. این سرطان، دومین علت مرگ و میر زنان در ایران محسوب می‌شود. اگر چه نمی‌توان به طور کامل

برای سنجش عملکرد مدل طراحی شده معیارهای Recall، Precision و Accuracy مورد بررسی قرار گرفتند که محاسبه این شاخص‌ها نشان از قدرت مناسب روش پیاده سازی شده دارد. لازم به ذکر است پیاده سازی این روش با استفاده از زبان برنامه نویسی پایتون صورت گرفته است.

یافته‌ها: در این پژوهش، بهترین عملکرد سیستم براساس درخت CART و با استفاده از شاخص gini و عمق ۶ بدست آمد. براساس قوانین و گراف درخت تولید شده، ۸ متغیر در این طبقه بندی تأثیر گذار بودند که عبارتند از: بیشترین انحراف استاندارد بافت سرطانی مشاهده شده، میانگین فواصل از مرکز تا نقاط مشاهده شده، بیشترین تعداد نقاط مقعر، میانگین قسمت‌های نقاط مقعر، میانگین انحراف استاندارد بافت سرطانی مشاهده شده، بیشترین شدت روشنایی قسمت‌های مقعر، میانگین شدت روشنایی قسمت‌های مقعر و بیشترین تعداد ناحیه توده مشاهده شده. طبق نتایج این مطالعه، میزان Precision، Recall و Accuracy به ترتیب ۹۸.۰۷٪، ۹۱.۲٪ و ۹۵.۶٪ به دست آمد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به یافته‌های این پژوهش مقدار معیار Precision نشان می‌دهد که این سیستم به میزان ۹۸.۰۷٪ تعداد زیادی از افرادی که بدخیم بوده‌اند را به درستی بدخیم تشخیص داده و تعداد کمی از افرادی که خوش خیم بوده‌اند را به اشتباه، بدخیم تشخیص داده است. همچنین، مقدار معیار Recall نشان می‌دهد که این مدل ۹۱.۲٪ افراد خوش خیم را به خوبی خوش خیم تشخیص داده و تعداد کمی که بدخیم بوده‌اند را به اشتباه، خوش خیم تشخیص داده است. اولاً، بالا بودن همزمان دو معیار فوق نشان از اطمینان بالای سیستم طراحی شده در تشخیص بدخیم و خوش خیم بودن سرطان سینه دارد. دوماً، تمرکز روی تشخیص افراد بدخیم به احتیاط بیشتر و جلوگیری از صدمه رسیدن به جامعه کمک می‌کند.

لذا، به کارگیری این سیستم تصمیم یار به عنوان ابزاری کمکی می‌تواند باعث افزایش قدرت تجزیه و تحلیل و مهارت دستیاران گروه آنکولوژی می‌شود و در تشخیص سریع این بیماری کمک می‌کند. ارتقای آموزشی دستیاران که جزء مهم کادر درمان بوده و خدمت رسانی آینده سیستم سلامت کشور متکی بر ایشان است مهم بوده و تشخیص به موقع از تحمیل هزینه‌های سنگین تشخیص و درمان بر بیماران جلوگیری می‌کند."

کلمات کلیدی: سیستم تصمیم یار، سیستم آموزشی، سرطان سینه، داده کاوی

از ابتلا به این سرطان پیشگیری کرد؛ اما می‌توان با تشخیص به موقع، اثرات آن را کاهش داد و از مرگ و میرهای زودرس جلوگیری کرد. از یک سو، با پیشرفت تکنولوژی و استفاده از ابزارهای هوشمند در تشخیص و درمان بیماری‌ها، خطاهای ناشی از بی تجربگی متخصصین کاهش یافته و آموزش به دستیاران گروه آنکولوژی از کیفیت بالاتری برخوردار شده است؛ از سویی دیگر، با وجود پایگاه داده‌های بزرگ پزشکی که توسط سازمان‌های جهانی مورد تأیید قرار گرفته‌اند، پیشرفت در ساخت ابزارهای هوشمند شدت گرفته است. بنابراین، بسیاری از محققان به ابزارهای آنالیز داده و داده کاوی روی آورده‌اند که به افزایش دقت در تصمیم گیری و مدیریت حجم بسیار زیاد داده‌های بالینی کمک می‌کند. با استفاده از فرآیند داده کاوی می‌توان ارتباطات و الگوهای نهفته در این داده‌ها را استخراج کرد که به تولید دانش جدید منجر می‌گردد. سیستم‌های پشتیبان تصمیم گیری با ارائه راه حل‌های مبتنی بر کامپیوتر در حل مسائل و تصمیم گیری‌های پیچیده حائز اهمیت هستند و طی دو سال اخیر و همه گیری بیماری کووید-۱۹، اصلی‌ترین کاربرد این سیستم‌ها در حیطه آموزش بوده است. لذا در این پژوهش، سیستم تصمیم یار آموزشی برای آموزش به دستیاران گروه آنکولوژی جهت تشخیص خوش خیم و بدخیم بودن سرطان سینه طراحی گردید.

روش اجرا: برای طراحی این سیستم از داده‌های Breast Cancer Wisconsin استفاده می‌گردد که ۵۶۹ نمونه تصویر پزشکی کامل و باکیفیت از سراسر دنیا جمع آوری شده است. داده‌ها به دو دسته خوش خیم (۲۱۲ نمونه) و بدخیم (۳۵۷ نمونه) تقسیم می‌شوند. تعداد متغیرها (ویژگی‌ها) در این مجموعه داده ۱۰ مورد است که برای هر کدام از تصاویر سه مقدار (میانگین، خطای استاندارد و سه بزرگ‌ترین مقدار) آن ویژگی محاسبه شده است. بنابراین، در نهایت مقدار ۳۰ ویژگی برای هر تصویر مشخص می‌گردد. براساس روش hold out، ۷۰٪ داده‌های موجود برای آموزش روش طراحی شده و ۳۰٪ آن برای آزمون در نظر گرفته شد و روش طبقه بندی استفاده شده درخت تصمیم CART بود.

درخت تصمیم، یکی از تکنیک‌های دسته بندی است که در فرایند داده کاوی کاربرد دارد. روند درخت تصمیم CART به این صورت است که با ارائه نمودن یک درخت، دسته بندی را بر اساس مقدار متغیرها خلاصه سازی می‌کند. این درخت برای ریشه خود (اولین متغیر)، متغیری که قدرت تفکیک بیش تری بین داده‌ها دارد انتخاب می‌کند و زیرقسمت های بعدی نیز به همین صورت انتخاب می‌گردد. در نهایت، دسته‌های تعریف شده (خوش خیم و بدخیم) در انتهای گره‌های برگ قرار می‌گیرند.

بررسی میزان رضایت فارغ التحصیلان و فراگیران مهندسی بهداشت حرفه‌ای و ایمنی کار از برنامه ارزشیابی پایان دوره کارشناسی

فاروق محمدیان - کمال الدین عابدی - فرزانه زارعی

دانشگاه ع. پ. کردستان

مقدمه: مطالعات گذشته نشان می‌دهند که یکی از عوامل مهم تعیین کننده آموزش، کیفیت ارزشیابی دانش آموختگان است. جهت ارتقای کیفیت آموزش، بررسی مستمر وضعیت موجود روشهای آموزشی و ارزشیابی و شناخت نقاط قوت و ضعف آنها از اهمیت اساسی برخوردار است. در این راستا نظرات فراگیران و فارغ التحصیلان به عنوان ذینفعان اصلی آموزش به عنوان یکی از منابع اطلاعاتی مهم محسوب می‌گردند. بر همین اساس این مطالعه با هدف بررسی میزان رضایت فارغ التحصیلان و فراگیران مهندسی بهداشت حرفه‌ای و ایمنی کار از برنامه ارزشیابی پایان دوره کارشناسی طراحی و اجرا گردید.

روش اجرا: این مطالعه مقطعی (توصیفی، تحلیلی) در نیمسال دوم ۱۴۰۰-۱۳۹۹ انجام شد. دانشجویان ترم آخر بعد از گذراندن ارزشیابی پایان دوره و فارغ التحصیلان دو سال اخیر به صورت سرشماری در دسترس در مطالعه شرکت کردند. داده‌ها توسط پرسشنامه محقق ساخته که روایی و پایایی آن انجام شده و اعتبار آن تأیید گردیده بود، جمع آوری گردید. پرسشنامه مذکور شامل سه حیطه رضایتمندی دارای ۱۱ سؤال، اعتبار دارای ۶ سؤال و قابلیت اجرا دارای ۹ سؤال بود. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه شماره ۲۲ با استفاده از آمار توصیفی و آزمون‌های ضریب همبستگی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: میانگین امتیاز (رتبه بندی لیکرت و بیان امتیازات بر اساس مقیاس ۱۰۰) سه حیطه پرسشنامه شامل رضایتمندی، اعتبار و اجرا به ترتیب ۵۳/۶، ۴۵/۵ و ۵۶/۳ به دست آمد. بین امتیاز کلی حاصل از پرسشنامه با حیطه‌های تشکیل دهنده آن همبستگی مثبت وجود داشت که بیشترین همبستگی با قابلیت اجرا و رضایتمندی و کمترین آن با حیطه اعتبار بود. به طور کلی ۵۸ درصد از فراگیران و فارغ التحصیلان رضایت متوسط و کم و ۴۲ درصد از آنها رضایت بالا را گزارش کردند.

بحث و نتیجه گیری: به نظر می‌رسد که ماهیت ارزشیابی سنتی و توجه ناکافی به مهارت‌ها و صلاحیت‌ها منجر به رضایت متوسط و پایین اکثر فراگیران شده است. پیشنهاد می‌گردد به عنوان روش جایگزین از شیوه‌های

ارزشیابی دیگری همچون آزمون ساختارمند عینی که عمدتاً مهارت محور می‌باشد، استفاده گردد.

کلمات کلیدی: رضایت، فارغ التحصیلان، فراگیران، ارزشیابی، پایان دوره، مهندسی بهداشت حرفه‌ای.

آموزش در دوران پسا کرونا: مجازی، حضوری یا آموزش به روش هیبرید

میمنه جعفری

دانشگاه ع. پ. اصفهان

مقدمه: با تحولاتی که در پی فراگیری پاندمی کرونا رخ داد، آموزش‌های مجازی به شکل گسترده‌ای در دانشگاه‌های ایران و جهان رواج پیدا کرد، اگرچه نزدیک به یک دهه است که آموزش‌های مجازی در دانشگاه‌ها گسترش پیدا کرده و حتی در برخی از دانشگاه‌ها، دانشکده آموزش‌های مجازی تأسیس شده بود، ولی با شیوع ویروس کووید ۱۹ و تعطیلی کلاس‌های درس، تداوم آموزش در فضای مجازی نه به‌عنوان یک روش تکمیلی بلکه به‌عنوان یک بخش محوری در دانشگاه‌ها جریان یافت و به شیوه اصلی آموزش تبدیل شد.

به‌طور طبیعی دانشگاه‌ها در ابتدا آمادگی کافی برای برگزاری آموزش‌های مجازی برای همه دانشجویان نداشتند و به همین دلیل در ابتدای این دوره یعنی نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۹-۹۸ شرایط سختی پیش روی استادان و دانشجویان قرار گرفت ولی با بهره‌گیری از زیرساخت‌های موجود و طراحی نرم افزارهای جدید، بتدریج آموزش مجازی و آنلاین توسعه پیدا کرد و جایگزین آموزش حضوری شد. و با وجود اینکه امکان حضور استادان و دانشجویان در کلاس‌های درس نبود و آموزش رسمی با مشکلات پیش‌بینی نشده مواجه شد، ولی دانشگاه‌ها توانستند کلاس‌های درس را به‌صورت آنلاین برگزار کنند.

البته برگزاری کاملاً مجازی کلاس‌های آموزشی در دانشگاه‌ها، مشکلاتی نیز به همراه داشت. عدم حضور دانشجویان در دانشگاه، توقف بخشی از فعالیت‌های فرهنگی و مطالعاتی دانشگاهیان، افزایش ناامیدی، تحت تأثیر قرار دادن سلامت روان و عدم ارائه آموزش‌های چهره به چهره از تاثیرات منفی ویروس کرونا بر جامعه دانشگاهی بوده است.

با در نظر گرفتن اثرات مثبت و منفی آموزش در دوران کرونا، هدف از این مطالعه بررسی استفاده از روش آموزشی به صورت هیبرید (ترکیبی از

آموزش مجازی و حضوری) و مقایسه آن با روش‌های آموزشی حضوری و مجازی بود.

روش اجرا: روش آموزش هیبرید در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ در یکی از دروس نظری مقطع کارشناسی به کار گرفته شد. به صورتی که محتوای آموزشی ابتدا در ۴ جلسه به صورت مجازی ارائه گردید و سپس دانشجویان ۲ جلسه متوالی به صورت حضوری در کلاس حضور داشتند. پس از هر ۲ جلسه آموزش حضوری، محتوای جلسه بعد به صورت مجازی (آفلاین) به دانشجویان ارائه می‌گردید. به عبارتی، از مجموع ۱۶ جلسه کلاس ارائه شده ۹ جلسه به صورت حضوری و ۷ جلسه به صورت مجازی برگزار شد. میانگین نمرات دانشجویان و میزان رضایتمندی آن‌ها با کلاس برگزار شده به صورت کاملاً مجازی (همان درس در نیمسال دوم سال تحصیلی ۴۰۰-۹۹) و کاملاً حضوری (همان درس در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۹-۹۸) مقایسه شد. لازم به ذکر است درس مورد نظر توسط یک استاد مشخص به صورت حضوری، مجازی و ترکیبی برگزار شده بود.

یافته‌ها: دانشجویان با آموزش هیبرید (ترکیبی) عملکرد مشابهی را نسب به هم‌تایان با آموزش حضوری خود داشتند و اثرات منفی آموزش مجازی در دانشجویان پسر و دانشجویان با سطح تحصیلی ضعیف‌تر برجسته‌تر بود. میزان رضایتمندی دانشجویان از روش ترکیبی نسبت به آموزش‌های کاملاً مجازی و کاملاً حضوری، به صورت معناداری بیشتر بود.

بحث و نتیجه گیری: انتظار می‌رود آموزش آنلاین نه به عنوان یک سبک موقت و کوتاه مدت، بلکه به عنوان یک شیوه و روش ماندگار در حوزه آموزش عالی به شکلی جا افتاده، سهل و روان جریان یابد و با تقویت زیرساخت‌های موجود و تأمین نرم افزارهای مناسب و مورد نیاز اشکالات موجود برطرف گردد. در دوران پسا کرونا نیز یادگیری الکترونیکی باید جزئی از سیستم آموزشی دانشگاه‌ها باشد و تلفیقی از دو سیستم حضوری و مجازی در آموزش‌های دانشگاه‌ها به کار گرفته شود."

کلمات کلیدی: آموزش هیبرید، آموزش مجازی، آموزش در پسا کرونا

طراحی مدل آموزش مشارکتی بین حرفه‌ای جهت ارتقاء آموزش بالینی گروه‌های مختلف فراگیران در بخش زایمان

معصومه رحیمی

دانشگاه ع. پ. شهرکرد

مقدمه: هر موقعیت بالینی، با ایجاد فرصت‌ها و تجارب یادگیری، نحوه یادگیری، تدریس و عملکرد فراگیران را تحت تأثیر قرار می‌دهد و پیامدهای مهمی را در آموزش حرفه‌های سلامت به دنبال دارد. بخش زایمان نیز، یکی از موقعیت‌های بالینی مهم، جهت کسب توانمندی‌های مورد نیاز در حیطه بارداری و زایمان، توسط دانشجویان پزشکی، دستیاران زنان و زایمان و دانشجویان مامایی، می‌باشد. با این وجود، مطالعات نشان می‌دهد دسترسی این فراگیران به فعالیت‌های بالینی دشوار شده و مشارکت در فرصت‌های یادگیری و کسب تجارب بالینی به دغدغه اصلی آنان تبدیل شده است.

با وجود تفاوت‌هایی که فلسفه مراقبتی این حرفه‌ها، ممکن است داشته باشد، اجزای اصلی برنامه درسی آنها در حیطه بارداری و زایمان گاهی مشترک بوده و با هم همپوشانی دارد. به همین دلیل، یکی از حیطه‌هایی که در آن استدلال‌های محکمی جهت توجه به آموزش بین رشته‌ای وجود دارد، حیطه آموزش مراقبت‌های بارداری و زایمان طبیعی است. لذا این مطالعه با هدف طراحی یک مدل مشارکتی بین حرفه‌ای در راستای ارتقا آموزش بین حرفه‌ای و عملکرد مشارکتی مؤثر بین فراگیران دستیاران زنان و زایمان، پزشکی و مامایی در اداره زایمان در زنان کم خطر انجام گرفت.

روش اجرا: در مطالعه حاضر، محیط یادگیری بخش‌های زایمان بیمارستان‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی اصفهان و شهرکرد در قالب یک مطالعه کیفی بررسی شد. نتایج نشان داد، بخش‌های زایمان این بیمارستان‌ها سازماندهی و نظم لازم را جهت ایجاد فرصت‌های یادگیری کافی، برای هر سه گروه فراگیران شامل دستیاران سال یک زنان و زایمان، دانشجویان مامایی و اینترن‌های پزشکی ندارد و این موضوع زمینه دستیابی آنان به توانمندی‌های مورد انتظار در حیطه بارداری و زایمان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. چالش اصلی و تاثیرگذار در این خصوص وجود همپوشانی زیاد در فرصت‌های یادگیری هر سه گروه و شتاب و هیجان زدگی دستیاران و دانشجویان مامایی در کسب فرصت‌های یادگیری و بی تفاوتی اینترن‌ها نسبت به مشارکت در این فرصت‌ها بود. با هدف یافتن یک راهکار متناسب در جهت ارتقاء وضعیت آموزش بالینی در بخش زایمان مرور متون گسترده‌ای انجام گرفت. با جمع بندی نتایج مرور متون و همچنین مطالعه کیفی نتیجه گرفته شد، طراحی یک مدل مشارکتی بین

۷. ارائه آموزش رسمی و ساختارمند به هر سه گروه فراگیران **بحث و نتیجه گیری:** اجرای یک مدل مشارکتی بین حرفه‌ای که زمینه آموزش اداره زایمان کم خطر و سایر مهارت‌های پایه بارداری و زایمان را که در برنامه درسی هر سه گروه مشترک و مشابه است فراهم کند، می‌تواند زمینه ارتقاء وضعیت آموزش بالینی در بخش زایمان را از طریق رفع چالش‌های موجود فراهم آورد."

کلمات کلیدی: محیط یادگیری بالینی، بخش زایمان، آموزش بین حرفه‌ای، مشارکتی

بررسی سطح یادگیری و میزان مشارکت فعال دانشجویان رشته بهداشت عمومی با استفاده از روش یادگیری کلاس وارونه

محمد رضا خاکسار - ذبیح اله قارلی پور

دانشگاه ع. پ. هرمزگان

مقدمه: اهمیت آموزش و ارتقاء کیفیت و کمیت آن به ویژه در زمینه‌های پزشکی دارای جایگاه بسیار مهمی می‌باشد زیرا با سلامت انسان سروکار دارد. روش‌های مرسوم و متداول آموزش معمولاً مبتنی بر سخنرانی یکطرفه می‌باشد که شامل انتقال غیر فعال دانش از استاد به دانشجویان است. این روش در حال حاضر مورد انتقاد بسیاری از متخصصان حوزه آموزش است زیرا روش مناسبی برای همه دانشجویان نبوده و یادگیری مطالب فراگرفته شده نیز پایین است و از طرفی هم بعد از مدتی توجه دانشجویان به سرعت کاهش یافته و از مشارکت آنان نیز کاسته می‌شود. بسیاری از متخصصان آموزش بر تکمیل روش‌های سنتی تدریس و استفاده از روش‌های تدریس ترکیبی تأکید دارند. به این منظور برای ارتقای یادگیری فعال دانشجویان به کاربرد اشکال مختلف تکنولوژی آموزشی مانند کلاس وارونه (Flipped Class) توجه می‌شود که در آن دانشجویان مطالب درسی را قبل از شروع کلاس درس مطالعه می‌نمایند و در زمان کلاس ارتباط چهره به چهره و مشارکت فعالانه جهت درک بیشتر و تثبیت مطالب علمی مطالعه شده انجام می‌گیرد. بنابراین کلاس وارونه دارای جایگاه مهم و معتبری در بین مؤسسات آموزشی می‌باشد به طوریکه اجرای این رویکرد آموزشی در برنامه‌های آموزش پزشکی همواره مورد توجه و تأکید قرار می‌گیرد.

روش اجرا: در این مطالعه که به صورت مداخله‌ای طراحی شد، دانشجویان ترم ۳ کارشناسی بهداشت عمومی وارد مطالعه شدند و به دو

حرفه‌ای که زمینه آموزش اداره زایمان کم خطر و سایر مهارت‌های پایه مشترک در حیطه بارداری و زایمان را فراهم کند، راهکار مناسبی است. به منظور طراحی مدل از رویکرد طراحی مدل واکر و اوانت استفاده گردید که در سه مرحله به ترتیب ذیل انجام گرفت:

۱. تعیین مفاهیم و اجزاء مدل: در این مرحله بر مبنای مرور متون و نتایج مطالعه کیفی، مفاهیم و اجزاء سازنده مدل تعیین شدند.

۲. تعیین ارتباطات میان مفاهیم و گزاره‌ها: در این مرحله ارتباطات منطقی میان مفاهیم و اجزاء از طریق مرور متون دقیق و سنتز این متون تعیین گردید.

۳. سازماندهی و طراحی مدل: در این مرحله بر مبنای مفاهیم، گزاره‌ها و ارتباطات، مدل طراحی گردید.

در پایان، اعتباریابی مدل پیشنهادی از طریق برگزاری جلسات گروه متخصصین انجام گرفت.

یافته‌ها: مدل آموزشی مشارکتی بین حرفه‌ای بخش زایمان به منظور ارائه آموزش اداره زایمان کم خطر و مهارت‌های پایه بارداری و زایمان به دستیاران سال یک و دو زنان و زایمان، کارورزان مامایی و اینترن‌های پزشکی با اجزاء ذیل طراحی و ارائه شد:

۱. قرار گرفتن استاد بالینی زنان و زایمان در رأس سیستم مدیریتی بخش زایمان

۲. قرار دادن فراگیران هر حرفه در جایگاه عادلانه

۳. تعیین دقیق اهداف یادگیری، مهارت‌های فردی، حیطه وظایف و سطوح اختیارات هر گروه از فراگیران شامل:

(a) تعیین نقش و حدود عملکرد مشارکتی

(b) تعیین نقش و حدود عملکرد مستقل

۴. تشکیل تیم‌های بین حرفه‌ای با نسبت درست فراگیر:

۵. مدیریت، نظارت و رهبری

۶. توجه فراگیران نسبت به نقش‌ها و وظایف فردی و مشارکتی شامل:

(a) تعیین سطح مسئولیت و پاسخگویی

(b) برنامه ریزی اقدامات و وظایف تیمی

کلمات کلیدی: کلاس وارونه، مشارکت فعال، بهداشت عمومی، میزان یادگیری

ارزیابی رضایتمندی از روش‌های آموزش مدیریت مصرف کیسه‌های خون در اتاق عمل بیمارستان نمازی شیراز در سال ۱۳۹۹

مریم غلامی - علی محمد کشت ورز حسام آبادی - سزانه حق پناه

دانشگاه ع. پ. شیراز

مقدمه: مصرف خون در طب دنیا و ایران، جایگاه والایی دارد و در حفظ جان بسیاری از بیماران مؤثر است. مدیریت مصرف این ماده حیاتی، بویژه در دوران شیوع بیماری کووید-۱۹ و نیاز مبرم به خون در مراکز درمانی، بیش از پیش اهمیت بیشتری پیدا کرده است. سطح پایین دانش و آگاهی درباره کیسه‌های خون، انتقال خون و تکرار انجام ترانسفوزیون باعث بروز خطا در فرآیند انتقال خون می‌شود که استفاده از روش‌های آموزشی می‌تواند در این زمینه کمک کننده باشد. جهت افزایش آگاهی پرسنل بهداشت و درمان در مورد مدیریت مصرف کیسه‌های خون، به ابزاری قدرتمند نیاز است که به موقع، کم هزینه، سریع و مطمئن باشد. لذا هدف این مطالعه ارزیابی رضایتمندی از سه روش آموزش مدیریت مصرف کیسه‌های خون از طریق آموزش الکترونیکی؛ برگزاری جلسات و سخنرانی‌ها، بازآموزی و کارگاه‌های آموزشی؛ و کتاب و کتابچه در اتاق عمل بیمارستان نمازی شیراز بود.

روش اجرا: نمونه مورد مطالعه جهت تکمیل پرسشنامه ۲۰۱ نفر از متخصصین بیهوشی، جراحان و پرسنل اتاق عمل شاغل در بیمارستان نمازی شیراز در سال ۱۳۹۹ بودند. ابزار سنجش مطالعه پرسشنامه محقق ساخته پنج گزینه‌ای مبتنی بر مقیاس لیکرت بود (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم)؛ که روایی (شاخص روایی محتوا CVI: $>79/0$ Content Validity Index و نسبت روایی محتوا $>54/0$ CVR: Content Validity Ratio) و پایایی (آلفای کرونباخ $>0/80$) آن توسط اساتید صاحب‌نظر مورد تأیید قرار گرفت. هر سه روش آموزش به تمامی ۲۰۱ نفر نمونه مورد مطالعه داده شد. داده‌ها در نرم افزار SPSS نسخه ۲۳ مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: افراد مورد مطالعه دارای میانگین سنی $43/52 \pm 10/29$ سال بودند. با توجه به نظرات افراد شرکت‌کننده در مطالعه، میزان رضایتمندی از آموزش مدیریت مصرف خون از طریق الکترونیکی ۱۳۷ نفر (۶۹.۱)

گروه مداخله (گروه کلاس وارونه) و گروه مقایسه (برگزاری کلاس به روش معمول) تقسیم گشتند. انتخاب گروه‌ها بعد از برگزاری جلسه تبیین روش آموزش یادگیری فعال و بصورت تصادفی انجام شد و هدف مطالعه برای آنها بیان شد. گروه مداخله قبل از شروع دوره فایلهای درسی لازم را طبق برنامه آموزشی این دوره دریافت نمودند. گروه مقایسه تا روز برگزاری دوره آموزشی هیچ ابزار کمک آموزشی را دریافت ننمودند و تنها به آنها اطلاع رسانی از طریق معمول سامانه طرح درس و یا از طریق نماینده صورت گرفت. جهت فراهم کردن زمینه اجرای مطالعه، مدیر گروه در جریان اهداف پژوهش و نتایج مورد انتظار تحقیق توسط استاد قرار گرفت و بعد طرح موضوع در گروه و موافقت آن، همچنین مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه علوم پزشکی قم در جریان قرار گرفت. در روز برنامه مطابق اصول روش کلاس وارونه بحث و تبادل نظر در مورد موضوع درسی انجام شد. به این ترتیب که جهت اطمینان از مرور مطالب توسط دانشجویان قبل از برگزاری کلاس یک امتحان کوتاه شامل سؤالات چند گزینه‌ای از مبحث درسی از آنها به عمل آمد. سپس یک سخنرانی کوتاه در مورد مطالب مورد نظر برای دانشجویان انجام شد و به بحث و بررسی اشکالات دانشجویان پرداخته شد. ابزارهای این مطالعه شامل چک لیست محقق ساخته جهت سنجش مشارکت فعال و سؤالات پس از آزمون برای سنجش میزان یادگیری بود. قبل از شروع مطالعه برای اطمینان از پایایی و روایی چک لیست توسط متخصصین آماری و آموزشی پزشکی مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج این مطالعه نشات داد که این روش یادگیری دانشجویان را نسبت به برنامه‌های تدریس معمول افزایش می‌دهد به طوری که میانگین نمرات آزمون گرفته شده در پایان دوره (Post Test) در گروه مداخله با روش کلاس وارونه به طور معنی داری بیش از گروه مقایسه بود ($P \leq 0.01$). سایر نتایج مطالعه حاضر نشان داد که مشارکت دانشجویان گروه مداخله نسبت به گروه مقایسه به طور معنی داری بیشتر بوده و افرادی که به روش وارونه آموزش دیده‌اند به مراتب در بحثها مشارکت بیشتری داشته‌اند.

بحث و نتیجه گیری: افزایش میانگین نمرات در گروه مداخله می‌تواند بر مؤثر بودن آموزش به روش وارونه در دوره‌های آموزشی دلالت نماید. از طرفی افزایش میزان مشارکت فعال در بحث‌های آموزشی به دانشجویان علاوه بر اینکه فرصت اظهار نظر و اشتراک تجربه با دیگران را می‌دهد، بلکه سبب ارتقا سطح دانش آن‌ها می‌گردد و به واسطه افزایش صمیمیت بین استاد و دانشجو با هم افزایش اشتیاق جهت حضور در کلاس را به همراه دارد."

شد. متن مصاحبه‌ها بصورت واحدهای معنایی و دسته بندی به شیوه استقرایی انجام پذیرفت.

یافته‌ها: از تحلیل داده‌ها دو درونمایه اصلی شامل عدم گزارش دهی خطا با زیر طبقات بی تفاوتی در گزارش دهی؛ عادت در عدم اعلام خطاهای بالینی؛ و کاهش انگیزه در پایش بیمار با زیر طبقات بی علاقه‌گی به رشته تحصیلی، نبود سیستم پاداش بدست آمد.

بحث و نتیجه گیری: بنابر نتایج می‌توان بیان نمود که مفاهیم اخلاقی باید برای دانشجویان پرستاری نهادینه سازی شود تا با درک آنها بتوان این مفاهیم را در منش و رفتار مراقبتی دانشجویان مشاهده نمود.

کلمات کلیدی: فرهنگ، ایمنی بیمار، دانشجویان، پرستاری، خطای بالینی

مقایسه تأثیر تدریس به دور روش سخنرانی و پازل در بستر آموزش مجازی بر میزان یادگیری، یادداری و اشتیاق تحصیلی دانشجویان اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی البرز

رعنا آب جار - لیلا ساداتی - فاطمه عدالت - زهرا نوری

دانشگاه ع. پ. البرز

مقدمه: در شرایطی که بحران کوید ۱۹ منجر به حذف کلاس‌های درس حضوری، و تدریس دورس به صورت مجازی شده است، آموزش برخی دروس تخصصی مانند تکنولوژی‌های جراحی با چالش‌هایی مواجه شده است بنابراین برای دستیابی به آموزشی با کیفیت، نیاز به انتخاب الگوی تدریس یاددهی-یادگیری مناسب توسط اساتید می‌باشد. الگویی که بتواند تأثیر مثبتی بر میزان یادگیری، یادداری و اشتیاق تحصیلی دانشجویان در این شرایط بگذارد. بنابراین این مطالعه با هدف مقایسه تأثیر تدریس به دور روش سخنرانی و پازل در بستر آموزش مجازی بر میزان یادگیری، یادداری و اشتیاق تحصیلی دانشجویان اتاق عمل انجام شد.

روش اجرا: این مداخله آموزشی بر روی ۳۰ نفر از دانشجویان ترم سه کارشناسی پیوسته اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی البرز که واحد تکنولوژی جراحی گوارش و غدد را اخذ کرده بودند، انجام گرفت. نیمی از مباحث این درس به روش سخنرانی و نیمی دیگر به روش مشارکتی پازل در بستر فضای مجازی تدریس شد. قبل از شروع تدریس از دانشجویان پیش‌آزمون گرفته شد و بعد از اتمام جلسات در هر دو روش، پس‌آزمون نیز گرفته شد و ۸ هفته بعد، همان آزمون به منظور تعیین میزان یادداری تکرار شد.

درصد، از طریق برگزاری جلسات و سخنرانی‌ها، بازآموزی و کارگاه‌های آموزشی ۱۶۲ نفر (۸۰.۴ درصد) و از طریق کتاب و کتابچه و نشریات ۱۱۱ نفر (۵۵.۲ درصد) بود.

بحث و نتیجه گیری: آموزش مدیریت مصرف کیسه‌های خون از طریق برگزاری جلسات و سخنرانی‌ها، بازآموزی و کارگاه‌های آموزشی نسبت به دو روش الکترونیکی و کتاب و کتابچه مورد رضایت بیشتری می‌باشد، لذا مدیران بیمارستان‌ها با هماهنگی مدیران بانک خون می‌توانند با برنامه ریزی، در کمترین زمان و به بهترین روش آموزش، آگاهی و دانش پرسنل را در مورد مدیریت مصرف کیسه‌های خون بهبود بخشند. نظارت و پایش مستمر موجب ارتقاء تعاملات، آگاهی، دانش و انتقال تجارب بین اساتید و متخصصین بیهوشی و جراحی و کارشناسان بانک خون، و در نتیجه بهبود مصرف کیسه‌های خون می‌گردد.

کلمات کلیدی: آموزش، کیسه خون، مدیریت مصرف

درک دانشجویان کارورز پرستاری از فرهنگ ایمنی بیمار

ویدا شفیعی پور - ام الهدی کاوه سوادکوه - محمدرضا اندرواژ - محمدعلی

حیدری گرجی - هدایت جعفر - زهرا اکبری

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: فرهنگ ایمنی بیمار را می‌توان پذیرش ایمنی بیمار به عنوان اولویت و ارزش مشترک در سازمان و الگوی یکپارچه‌ای از رفتارهای فردی و سازمانی مبتنی بر اعتقادات و ارزش‌های مشترک که به طور پیوسته به دنبال حداقل سازی آسیب‌های ناشی از فرآیند ارائه مراقبت به بیمار است. دانشجویان نیز در این وادی مستثنی نیستند و بعنوان کارکنان آینده و سرمایه نظام سلامت درک آنان از ایمنی بیمار در کاهش خطاهای بالینی بسیار پر اهمیت است

هدف: تبیین درک دانشجویان کارورز پرستاری از فرهنگ ایمنی بیمار

روش اجرا: این مطالعه کیفی به شیوه تحلیل محتوای مرسوم با مشارکت ۲۰ دانشجوی کارورز پرستاری با برگزاری دو جلسه گروه متمرکز انجام شد. روش نمونه گیری هدفمند و با تنوع سن، جنس و کارورز بودن در بخش‌های مختلف بیمارستانی انتخاب شدند. جمع آوری اطلاعات با مصاحبه عمیق و نیمه ساختار انجام پذیرفت. مقبولیت و عینیت داده‌ها با تلفیق در جمع آوری داده‌ها، تنوع مشارکت کننده‌ها، مرور و بازنگری مکرر داده‌ها، بازبینی مشارکت کنندگان تحقیق و خبرگان در تحقیق کیفی انجام

هدف از این مطالعه تبیین راهکارهای بهبود آموزش بالینی مامایی و اولویت بندی آنها بود.

روش اجرا: مطالعه حاضر با استفاده از تکنیک گروه اسمی (Nominal

Group Technic: NGT) که یک متدولوژی نیمه کیفی - کمی دارد به تبیین راهکارهای بهبود آموزش بالینی مامایی و اولویت بندی این راهکارها در بافت آموزشی ایران پرداخت. مشارکت کنندگان مطالعه حاضر هفت ماما و یک متخصص بهداشت باروری مطلع در حوزه آموزش بالینی مامایی بودند. این جلسه تکنیک گروه اسمی در ۲۳ اسفند ۱۴۰۰ در گروه مامایی و بهداشت باروری دانشگاه علوم پزشکی مازندران اجرا شد. فازهای تکنیک گروه اسمی به شرح ذیل اجرا شد: آمادگی، مقدمه، تولید ایده در سکوت، اشتراک ایده‌ها، ثبت راهکارهای بهبود آموزش بالینی مامایی اعضا بر روی فیلپ چارت، بحث، اولویت بندی و نمره دهی و در نهایت جمع بندی نمره‌ها و استخراج لیست نهایی راهکارها. آیت‌هایی که امتیاز زیر ۲ را کسب کردند از لیست نهایی خارج شدند.

یافته‌ها: شرکت کنندگان در پاسخ به سؤال "چه راهکارهایی برای ارتقاء آموزش بالینی دانشجویان مامایی پیشنهاد می‌کنید؟" دامنه وسیعی از آیت‌ها را ارائه دادند. در فاز اشتراک ایده‌ها، تعداد ... آیت‌ها توسط اعضای نشست ارائه شد. سپس در فاز بحث، آیت‌های تکراری حذف، آیت‌های مشابه در هم ادغام شدند و در نهایت ... آیت‌ها باقی ماند. سپس در مرحله رأی گیری، آیت‌هایی که نمره کمتر از ۲ را کسب کردند از لیست خارج شدند. در نهایت ... آیت‌ها با نمره ۲۹-۲ به عنوان راهکارهای ارائه شده توسط مطلعین برای ارتقای آموزش بالینی مامایی لیست شد. در نهایت ۵ اولویت اول راهکارهای پیشنهاد شده لیست شد که شامل: اجرای طرح منتورشیپ (Mentorship) (امتیاز ۲۹) و ارائه مراقبت‌های مامامحور (Midwifery Led-Care) در زایشگاه مادران باردار کم خطر (امتیاز ۲۷)، استقرار مرکز مهارت‌های بالینی مامایی در دسترس دانشجویان مامایی (امتیاز ۲۵)، حضور فعال اساتید و دانشجویان مامایی در گزارش‌های صبحگاهی مبتنی بر شواهد (امتیاز ۱۳)، بازنگری کوریکولوم مامایی مبتنی بر نیازهای جامعه و پاسخگویی اجتماعی (امتیاز ۷) و نظارت دقیق بر اجرای استاندارد لاگ بوک های مامایی به تفکیک واحدهای عملی (امتیاز ۷).

بحث و نتیجه گیری: یافته‌های این مطالعه نشان داد که استفاده از طرح منتورشیپ می‌تواند به بهبود آموزش بالینی مامایی کمک کند. همچنین اصلاح ساختار فعلی زایشگاه‌ها و تفکیک حاملگی‌های کم خطر از پرخطر و در نهایت اجرای برنامه‌های مراقبت ماما محور با استفاده بهینه و در دسترس مرکز مهارت‌های بالینی و مانیتورینگ دقیق اجرای استاندارد لاگ بوک مامایی می‌تواند منجر به بهبود آموزش بالینی مامایی شود.

همچنین در پایان جلسات تدریس پرسشنامه مربوط به اشتیاق تحصیلی توسط دانشجویان تکمیل شد. در نهایت داده‌های مطالعه با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون‌های من ویتنی، ویلکاکسون و تی تست مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: براساس نتایج؛ دو گروه قبل از آموزش با یکدیگر اختلاف معنی داری نداشتند ولیکن بعد از آموزش شاهد اختلاف معنی دار بودیم ($P < 0.001$) به گونه‌ای که گروه سخنرانی به مراتب بالاتری نسبت به پازل کسب کردند. در هر صورت مقایسه داخل گروهی نشان داد که در هر دو گروه بین قبل و بعد از آموزش اختلاف معنی داری وجود دارد ($P < 0.001$) و نمرات بعد به مراتب بیشتر از نمرات قبل هستند. در مقایسه میزان یادداری، اختلاف معنی داری بین دو شیوه تدریس مشاهده نشد ($P = 0.95$). همچنین در اکثر سؤالات پرسشنامه اشتیاق تحصیلی نیز اختلاف معنی داری بین دو شیوه تدریس مشاهده نشد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به تأثیر روش سخنرانی بر میزان یادگیری به نظر می‌رسد که الگوهای استاد محور بتوانند نقش موثرتری در یادگیری دانشجویان در بستر فضای مجازی ایجاد کنند بنابراین توصیه می‌شود که اساتید بیشتر از این روش‌ها در آموزش تئوری دورس تکنولوژی جراحی در قالب آموزش الکترونیک استفاده کنند.

کلمات کلیدی: پازل، سخنرانی، آموزش مجازی، یادگیری، یادداری، اشتیاق تحصیلی، دانشجویان اتاق عمل

راهکارهایی ارتقای کیفیت آموزش بالینی دانشجویان مامایی: تعیین اولویت‌ها با تکنیک گروه اسمی

صغری خانی - زینب حمزه گردشی - بهاره یوسفی - ملیحه ساداتی -
فرنگیس حبیبی - غزل فیضی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: سیستم‌های آموزش بالینی مامایی را باید از منظری وسیع نگریست. چرا که ارائه خدمات سلامت باروری از وظائف عمده فارغ التحصیلان مامایی است. طبق مقررات سیستم مراقبت از مادران باردار، پزشکان از نظر قانونی مسئول زایمان هستند، و قوانین مامایی به اندازه کافی توسعه نیافته است. بنابراین مدیریت حاملگی‌های پرخطر توسط ماما و آموزش این سطح مراقبت به دانشجویان مامایی با چالش مواجه می‌باشد.

سخن آخر اینکه استفاده از بهترین شواهد موجود جهت آموزش و ارائه خدمات سلامت باروری و مامایی مبتنی بر شواهد می‌تواند هم ارتقای مهارت‌های ماما را به همراه داشته باشد و همچنین می‌تواند در ارتقای سلامت مادران و کودکان نقش داشته باشد."

کلمات کلیدی: آموزش بالینی، کارآموزی، مامایی، راهکار

توانمندی روانشناختی دانشجویان مامایی بدنبال آموزش مبتنی بر شبیه سازی مدیریت اورژانسهای مامایی

نیکویمانی - مژگان جانی قربان - حجت اله یوسفی

دانشگاه ع. پ. اصفهان

مقدمه: در راستای کاهش مرگ و میر مادران و نوزادان و رسیدن به اهداف مورد توافق بین المللی، به عنوان یک استراتژی مهم بایستی مراقبتهای مامایی اورژانسی به کلیه زنان مبتلا به عوارض بارداری و زایمان ارائه شود. در سیستم‌های سلامت این مراقبت‌های ضروری بایستی با کیفیت باشند تا نجات بخش جان هزاران مادر و نوزاد بوده و از وقوع عوارض جدی نیز پیشگیری شود. از آنجا که در ۱۵ درصد از زایمانها امکان وقوع عوارض عمده مامایی وجود دارد، وجود کارکنان ماهری که در زمینه انجام مراقبت در این موقعیتهای اورژانسی به خوبی تعلیم دیده باشند و به مهارتشان برای انجام این مراقبتها مطمئن باشند، ضروری است. شبیه سازی به عنوان یک متد آموزشی جهت تعلیم کارکنان مراقب سلامت در مدیریت اورژانسهای مامایی و یک استراتژی پیشگیرانه از مرگ و میر و بیماری مادر و نیز بهبود نتایج نوزادی مطرح می‌باشد. زمانیکه افراد درک نمایند می‌توانند بر کار خود کنترل داشته باشند احساس توانمندی روانشناختی در آنان وجود دارد. این مطالعه با هدف تعیین توانمندی روانشناختی دانشجویان مامایی در مدیریت اورژانسهای مامایی قبل، بلافاصله و یکسال پس از شرکت در مداخله آموزشی مبتنی بر شبیه سازی انجام شده است.

روش اجرا: در این مطالعه با شرکت ۴۲ نفر از دانشجویان ترم ۷ مامایی (۲۰ نفر در گروه کنترل و ۲۲ نفر در گروه مداخله) یک کارآزمایی در عرصه از مرداد ۱۳۹۶ تا مرداد ماه ۱۳۹۸ انجام شده است. تمام دانشجویان ورودی سال ۹۳ به عنوان گروه کنترل و تمام دانشجویان ورودی سال ۹۴ به عنوان گروه مداخله به روش سرشماری به مطالعه وارد شده‌اند (انتخاب سال ورود به صورت تصادفی بوده است). جهت گروه مداخله ۶ جلسه شبیه سازی مدیریت اورژانسهای مامایی برگزار شده است. ابزار سنجش توانمندی روانشناختی در این پژوهش مقیاس توانمندی روانشناختی اشپریتزر

(Spreitzer) می‌باشد که در سه مرحله قبل، بلافاصله و یکسال بعد از مطالعه جهت اندازه گیری توانمندی روانشناختی دانشجویان در دو گروه کنترل و مداخله مورد استفاده قرار گرفت. از آزمون آنالیز واریانس با اندازه‌های تکراری و نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد و حداکثر خطا ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: بر اساس نتایج آزمون آنالیز واریانس با اندازه‌های تکراری، اثر زمان اندازه گیری $F(2, 73/20) = 2.2 = 0.341$ و اثر متقابل زمان و گروه $F(2, 73/20) = 2.2 = 0.341$ و اثر متقابل زمان و گروه $F(2, 73/20) = 2.2 = 0.341$ بر توانمندی روانشناختی دانشجویان در سطح خطای پنج درصد معنادار بود ولی اثر گروه آزمایشی معنادار مشاهده نشد $F(2, 73/20) = 2.2 = 0.341$. نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی مربوط به اثر متقابل نشان داد در گروه مداخله میانگین امتیاز توانمندی روانشناختی قبل از آموزش بطور معناداری کمتر از بلافاصله پس از آموزش $F(1, 40) = 1.43$ و یکسال پس از آموزش $F(1, 40) = 1.43$ بوده است. ولی میانگین امتیاز توانمندی روانشناختی در یکسال پس از مداخله و بلافاصله بعد مداخله تفاوت معناداری نداشت $F(1, 40) = 1.43$. در گروه کنترل نیز میانگین امتیاز توانمندی روانشناختی دانشجویان قبل از مداخله و بلافاصله پس از مداخله $F(1, 40) = 1.43$ و قبل و یکسال پس از مداخله $F(1, 40) = 1.43$ و بلافاصله بعد و یکسال پس از مداخله تفاوت معناداری نداشت $F(1, 40) = 1.43$. همچنین نتایج مقایسه‌های بین گروهی با استفاده از آزمون تعقیبی بونفرونی نشان داد که قبل از مداخله تفاوت معناداری در میانگین امتیاز توانمندی روانشناختی دانشجویان دو گروه کنترل و مداخله وجود نداشته است $F(1, 40) = 1.43$. بلافاصله پس از مداخله میانگین امتیاز توانمندی روانشناختی در دانشجویان گروه مداخله بطور معناداری بیشتر از دانشجویان گروه کنترل بود $F(1, 40) = 1.43$. یکسال پس از مداخله میانگین امتیاز توانمندی روانشناختی دانشجویان در گروه مداخله کماکان بالاتر از گروه کنترل بود لیکن این تفاوت به لحاظ آماری معنی دار نبود. $F(1, 40) = 1.43$

بحث و نتیجه گیری: شبیه سازی مدیریت اورژانسهای مامایی ابزاری ارزشمند در جهت ارتقاء توانمندی روانشناختی دانشجویان مامایی در مدیریت این موقعیتهای بالینی است که با تکرار این تجربه می‌توان توانمندی روانشناختی آنان را در سطح بالایی حفظ کرد."

کلمات کلیدی: توانمندی روانشناختی، اورژانس‌های مامایی، شبیه سازی، دانشجویان مامایی

تهیه الگوی برگزاری کنفرانس مرگ و میر بر اساس الگوی عمومی تدریس

وجیهه وفامهر

دانشگاه ع. پ. اصفهان

- برگزاری چندرشته ای

- استفاده از ابزارها و فناوریهای مناسب

- تاکید بر اصول ایمنی بیمار

- اقدامات اصلاحی

سپس این نکات در سه دسته قبل، حین و پس از برگزاری کنفرانس مرگ و میر دسته بندی گردیده و الگوی زیر به عنوان الگوی برگزاری کنفرانس مرگ و میر جهت ارائه به گروههای بالینی طراحی شد:

(تصویر الگو قابل کپی در سایت نیست و در فایل همراه موجود می باشد)

بحث و نتیجه گیری: استفاده از الگوها و دستورالعملهای مشخص برای برگزاری کنفرانسهای مرگ و میر، می تواند روشی برای بهبود کیفیت و تسهیل برگزاری کنفرانسهای مرگ و میر در تمامی مراکز آموزشی درمانی باشد.

کلمات کلیدی: کنفرانس مرگ و میر، مطالعه موردی کیفی، الگوی عمومی تدریس

بررسی میزان رضایت کارورزان از دوره آموزشی رویکرد به بیماریهای شایع روماتولوژی به شیوه سناریو نویسی و ساخت شرح نامه

بتول زمانی - منصوره مؤمن هروی

دانشگاه ع. پ. کاشان

مقدمه: جایگاه ویژه علم پزشکی و نقش حیاتی آن در سلامت جامعه، توجه به آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص در این رشته را دارای اهمیت ویژه ای ساخته است آنچه که در محیط کاری آینده پزشکان عمومی به طور عمده مطرح می باشد، تشخیص بیماریهای شایع هر رشته و رویکرد صحیح به آنهاست یکی از شیوههای خوب یادگیری برای شناخت بیماریها مطالعه سناریو بیماریهای مختلف و توجه به نکات کلیدی در تشخیص آن بیماری و تولید شرح نامهها در حافظه دانشجو به منظور تقویت استدلال بالینی دانشجویان است در دوران اپیدمی کوید ۱۹ با توجه به اشغال تختهای بخشهای داخلی توسط بیماران کوید و کاهش بیماران داخلی و از دست رفتن فرصت برای ویزیت بیماران واقعی ایده ساخت سناریو بیماریهای شایع و برگزاری کلاسهای آموزشی برای آشنایی کارورزان با این بیماریها با تاکید برای نکات کلیدی درهر بیماری شکل گرفت این مطالعه به منظور

مقدمه: برگزاری کنفرانسهای مرگ و میر دارای مزایای متعددی از جمله افزایش ایمنی بیماران، آموزش دستیاران و دانشجویان، ایجاد رضایت و کاهش هزینهها می باشد. اما علیرغم تلاشها برای اصلاح و ایجاد اتحاد در قالب کنفرانسهای مرگ و میر، باز این کنفرانسها به صورت ناهمگن و بدون دستورالعمل روشن اجرا می شوند و گاهی با کمیتههای مرگ و میر اشتباه می شوند و در نتیجه مزایای خاصی از آنها حاصل نمی شود. هدف این پژوهش تهیه یک الگوی شماتیک برای بهبود برگزاری کنفرانسهای مرگ و میر بر اساس شواهد موجود است.

روش اجرا: این مطالعه به صورت یک مطالعه کاربردی کیفی از نوع case study و توسعه الگو انجام شده است. با استفاده از سه روش: (۱) بررسی اسناد و مرور مطالعات موجود در زمینه برگزاری کنفرانسهای مرگ و میر، (۲) مشاهده غیرساختارمند یک کنفرانس مرگ و میر اجرا شده در بیمارستان و (۳) برگزاری یک گروه متمرکز ۳ ساعته با حضور اساتید فعال در زمینه برگزاری کنفرانس مرگ و میر، دادهها جمع آوری گردید. سپس با بررسی همه جانبه دادههای مربوط به فرایند برگزاری کنفرانس مرگ و میر، ویژگیهای مهم یک کنفرانس مرگ و میر استخراج گردید. در نهایت ضمن انطباق آنها با الگوی عمومی تدریس، الگوی شماتیک برگزاری یک کنفرانس مرگ و میر در رشتههای بالینی علوم پزشکی بر اساس الگوی عمومی تدریس طراحی گردید.

یافتهها: فعالیتها و نکات مهم حین برگزاری کنفرانس مرگ و میر که از طریق سه روش پیش گفت، درباره اجرای موفق یک کنفرانس مرگ و میر به دست آمد، در زیر عنوان های زیر دسته بندی و تشریح شد:

- مدت زمان و فاصله برگزاری کنفرانسها

- مسئول کنفرانسهای مرگ و میر

- انتخاب case ها

- تحلیل ریشه ای وقایع یا RCA

- مدیریت کنفرانس

- حضور مخاطبان

بررسی میزان رضایت کارورزان شرکت کننده در این دوره‌ها برای شناسایی نقاط ضعف و قوت برنامه و ارتقا کیفیت برنامه انجام شد

روش اجرا: این مطالعه روی ۴۱ کارورز دانشگاه علوم پزشکی کاشان که در حال گذراندن دوره کارورزی داخلی بودند انجام شد برای برگزاری دوره ابتدا بیماریهای شایع روماتولوژی که شناخت آنها برای پزشکان عمومی ضروری به نظر می‌رسید انتخاب شدند و طرح درس تدوین گردید و سپس سناریوهایی برای آنها طراحی گردید. پس از طرح و تصویب موضوع در شورای گروه داخلی برنامه برای کارورزان داخلی در قالب کلاس درس برگزار گردید. کلاس بصورت تعاملی با پرسش و پاسخ از کارورزان در مورد تشخیص افتراقی و نکات مهم کلیدی هر سناریو اجرا گردید. در پایان هر دوره از کارورزان در مورد کیفیت دوره نظرسنجی به عمل آمد و پرسشنامه‌های نظرسنجی مورد آنالیز قرار گرفت. پرسشنامه حاوی سوالاتی در مورد کیفیت تدریس و ارتباط آن با نیازهای شغلی آینده و... بود

یافته‌ها: از ۴۱ کارورز ۱۸ (۴۳.۹٪) مرد و ۲۳ (۵۶.۱٪) زن بودند. بر اساس نظرات شرکت کنندگان در مورد مدرس برنامه قدرت تفهیم و انتقال مفاهیم مدرس (۶۳.۴٪) ۲۶ عالی و (۳۶.۶٪) ۱۵ خوب، میزان تسلط در موضوع درس (۹۵.۱٪) ۳۹ عالی و (۴.۸۷٪) ۲ خوب، شیوه تدریس (۷۸.۰۴٪) ۳۲ عالی و (۲۹.۵٪) ۸ خوب و (۲.۴۳٪) ۱ متوسط، میزان علاقه استاد به تدریس (۸۲.۹۲٪) ۳۴ عالی و (۱۷.۰۸٪) ۷ خوب، استفاده از وسایل کمک آموزشی (۵۳.۶۵٪) ۲۲ عالی، (۳۶.۵۸٪) ۱۵ خوب، (۳٪) ۲.۴ متوسط، (۷.۳٪) ۳ ضعیف، رعایت نظم و ترتیب (۸۰.۴۸٪) ۳۳ عالی، (۲۹.۵٪) ۸ متوسط، (۹.۷۵٪) ۴ خوب، (۹.۷۵٪) ۴ متوسط، میزان پاسخگویی به سؤالات دانشجویان (۶۸.۲۹٪) ۲۸ عالی، (۲۴.۳۹٪) ۱۰ خوب، (۷.۳۱٪) ۳ متوسط، مشارکت کارورزان در درس (۷۰.۷۳٪) ۲۹ عالی، (۲۹.۲۶٪) ۱۲ خوب، تلاش برای ایجاد علاقه و انگیزه یادگیری و تشویق کارورزان به مطالعه دقیق و بیشتر (۴۸.۷۸٪) ۲۰ عالی، (۴۳.۹۰٪) ۱۸ خوب، (۷.۳۱٪) ۳ متوسط بود نظر کارورزان در مورد، میزان جدید بودن اطلاعات (۶۵.۸۵٪) ۲۷ عالی، (۲۴.۳۹٪) ۱۰ خوب، (۴.۸۷٪) ۲ متوسط، میزان کاربردی بودن مطالب و انطباق با نیازهای شغلی (۷۰.۷۳٪) ۲۹ عالی، (۲۴.۳۹٪) ۱۰ خوب، (۴.۸۷٪) ۲ متوسط بود. در نهایت میزان رضایت کلی از برنامه ۶۹/۳ بود

بحث و نتیجه گیری: دوره‌های آموزشی برای کارورزان از طریق ارائه سناریو بیمارمان و توجه به عناصر کلیدی با هدف ایجاد شرح نامه با رضایت بالای کارورزان همراه بود. لذا تداوم این برنامه‌ها و تعمیم و گسترش این برنامه به سایر فوق تخصص‌های داخلی با هدف توانمندی سازی کارورزان

بعنوان پزشکان عمومی آینده در رویکرد به بیماریهای شایع داخلی ضروری به نظر می‌رسد"

کلمات کلیدی: رضایت، کارورزان، بیماری شایع، روماتولوژی، شرح نامه، سناریو نویسی

بررسی تأثیر روش تدریس کلاس وارونه و روش تدریس سخنرانی بر پیشرفت تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی و رضایتمندی دانشجویان

وحیده آقامحمدی - حامد رضاخانی مقدم - خدیجه نصیری

دانشگاه ع. پ. خلخال

مقدمه: روش تدریس مناسب منجر به افزایش تعامل و رویکرد حل مساله سبب یادگیری فعال دانشجویان می‌گردد. سخنرانی در کلاس درس، متداولترین نوع ارائه کلاس و به صورت مدرس محور می‌باشد و میزان زیادی از زمان کلاس از فعالیت استاد سپری می‌گردد. از جمله روش‌های نوین تدریس می‌توان روش تدریس کلاس وارونه را نام برد. در روش ارائه کلاس وارونه، محتوای درسی در قالب پاورپوینت، پی دی اف و محتوای صوتی- تصویری برای دانشجو تهیه می‌گردد و دانشجو قبل از کلاس درس برای حضور در کلاس آمادگی کسب می‌کند و در زمان کلاس به فعالیت‌های تعاملی می‌پردازد. هدف از مطالعه حاضر مقایسه اثربخشی روش نوین آموزشی (کلاس وارونه) و روش تدریس سنتی (سخنرانی) بر پیشرفت تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی و رضایتمندی دانشجویان علوم تغذیه دانشکده علوم پزشکی خلخال بود.

روش اجرا: مطالعه حاضر بر روی دانشجویان تغذیه ورودی ۹۹ (به تعداد ۲۰ نفر) که واحد فیزیولوژی تغذیه اخذ نموده‌اند و در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ مشغول به تحصیل بودند، انجام گرفت. این مطالعه در چهار گام اجرا شد؛ در گام اول پس از تقسیم مطالب درسی به دو قسمت، طی هشت جلسه مباحث قسمت اول درس بصورت روش تدریس سخنرانی به دانشجویان ارائه گردید. در گام دوم پیشرفت تحصیلی دانشجویان (شامل آزمون از مباحث مطرح شده و میزان حضور و غیاب) مورد بررسی قرار گرفته و پرسشنامه‌های خودکارآمدی تحصیلی و رضایتمندی توسط آنان تکمیل شد. در ادامه در گام سوم مطالب درسی قسمت دوم به مدت هشت جلسه بصورت روش تدریس وارونه ارائه گردید. در گام چهارم دانشجویان از نظر وضعیت پیشرفت تحصیلی، رضایتمندی و خودکارآمدی تحصیلی مجدداً مورد بررسی قرار گرفتند. در پایان مطالعه،

بررسی نقش آموزش مجازی به شیوه کلاس وارونه و بازی وار سازگی در یادگیری و رضایت دانشجویان: درس بیوشیمی عمومی و بیوشیمی بالینی

محبوبه مهربانی نطنزی - نغمه ژاله جو - زهره خدائی

دانشگاه ع. پ. البرز

مقدمه: استفاده از روش‌های یادگیری ترکیبی و بازی وار سازگی در شیوه تدریس کلاس‌های مجازی می‌تواند نقش دانشجو در کلاس‌های غیرحضوری را پررنگتر نموده و در یادگیری عمیق دانشجویان تاثیرگذار باشد. این پژوهش با هدف بررسی دیدگاه و رضایتمندی دانشجویان داروسازی از بکارگیری شیوه تدریس وارونه و استفاده از بازی وار سازگی انجام شد.

روش اجرا: مطالعه بر روی دانشجویان رشته داروسازی که دروس بیوشیمی عمومی (۴۳ نفر) و بیوشیمی بالینی (۴۳ نفر) را در طی نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ اخذ کرده بودند، انجام شد. محتوای درسی چندرسانه‌ای صوتی-تصویری با استفاده از نرم افزار Camtasia آماده گردید، در سامانه نوید بارگذاری و در اختیار دانشجویان قرار داده شد و تکالیف بصورت گروهی با تعیین بازه پاسخ دهی برای دانشجویان تعریف گردید. پس از آن در هفته بعد طراحی خودآزمون در سامانه و برگزاری کلاس آنلاین جهت رفع اشکال با روش حل مساله و بحث گروهی برگزار گردید. همچنین نرم افزارهای آموزشی بازی وار سازگی مانند نرم افزار Kahoot و روش‌های مختلف بازی مانند بینگو جهت طرح سؤالات و برگزاری آزمون آنلاین و رقابت بین دانشجویان بکار برده شد. جهت بررسی دیدگاه دانشجویان در این مطالعه از مصاحبه فردی و گروهی به شیوه گروه متمرکز استفاده شد.

تمامی دانشجویانی که واحدهای مذکور را اخذ کرده بودند در این مطالعه شرکت نمودند.

یافته‌ها: نتایج استخراج تم مصاحبه‌ها حاکی از رضایت بخش بودن شیوه تدریس وارونه مجازی و استفاده از بازی وار سازگی در این دوره‌ها و بهبود یادگیری دانشجویان بود.

بحث و نتیجه گیری: استفاده از بازی وار سازگی و ایجاد فضای رقابتی برای دانشجویان بر جذابیت تدریس، علاقه مندی دانشجویان و میزان یادگیری آنان تأثیر مثبت داشته است.

کلمات کلیدی: یادگیری، تدریس مجازی، کلاس وارونه، بازی وار سازگی

شاخص‌های بررسی شده در گام‌های دوم و چهارم (شامل وضعیت پیشرفت تحصیلی، رضایتمندی دانشجویان و خودکارآمدی تحصیلی) با استفاده از نرم افزار آماری SPSS و با بهره گیری از آزمون‌های آماری توصیفی، تی زوجی و ویلکاکسون تجزیه و تحلیل گردیدند.

یافته‌ها: در خصوص رضایتمندی دانشجویان در استفاده از روش تدریس کلاس وارونه/ سخنرانی، در همه آیت‌های پرسشنامه به جز آیت " با استفاده از این روش تدریس احتمال پاسخگویی به سؤالات بیشتر است" $p=0/082$ ، تفاوت معنی دار بین دو روش تدریس مشاهده شد ($p<0/05$). میزان امتیاز کل خودکارآمدی در روش تدریس وارونه به طور معنی داری بالاتر از میزان امتیاز کل خودکارآمدی در روش سخنرانی بود ($p<0/001$). در همه آیت‌های پرسشنامه به جز آیت‌های " زمانیکه از دیگران می‌شنوم که در امتحان مردود شده‌اند، برای موفقیت بیشتر تلاش می‌کنم" $p=0/308$ و " من از اینکه در امتحانات پایان‌ترم عملکرد ضعیفی داشته باشم ترس دارم" $p=0/779$ تفاوت معنی دار بین دو روش تدریس مشاهده شد. میانگین نمره آزمون در روش تدریس وارونه به طور معنی دار بالاتر از میانگین نمره آزمون در روش تدریس سخنرانی بود.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به تاثیرگذاری معنی دار روش تدریس وارونه بر پیشرفت تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی و رضایتمندی دانشجویان در مطالعه حاضر بنظر می‌رسد، استفاده از روش‌های تدریس نوین آموزشی در کنار روش‌های سنتی تدریس می‌تواند گامی مفید در راستای ارتقاء کیفیت آموزش دانشجویان باشد. از دلایل تأثیر گذاری روش تدریس وارونه می‌توان به ماهیت آن اشاره نمود، چرا که در این روش تعامل فراگیران افزایش پیدا می‌کند و در نتیجه انگیزه برای یادگیری بیشتر می‌شود. لازم به ذکر است با توجه به اینکه روش تدریس وارونه به اندازه کافی در سیستم آموزشی نهادینه نشده است، لازم است جلسات برگزار شده با این روش بصورت منظم و با حساسیت بیشتری مدیریت شود.

کلمات کلیدی: وارونه، سخنرانی

بررسی تأثیر باز اندیشی بر میزان ارتقاء یادگیری مهارت اجرای فرایند پرستاری در دانشجویان کارشناسی پرستاری طی دوره‌های کارآموزی

زهرا طهماسبی

دانشگاه ع. پ. شهرکرد

"مقدمه: امروزه آموزش در پرستاری به دلیل مبتنی بر عمل بودن این حرفه و توسعه روز افزون حجم اطلاعات و تکنیک‌های مراقبتی مورد نیاز پرستاران، بیش از پیش مورد توجه می‌باشد به طوری که تأکید آموزش پرستاری بر تربیت پرستارانی است که علاوه بر کسب دانش، دارای مهارت‌های بالینی باشند. این مطالعه با هدف بررسی تأثیر روش تمرین باز اندیشی بر میزان یادگیری مهارت اجرای فرایند پرستاری در دانشجویان کارشناسی پرستاری طی دوره‌های کارآموزی انجام پذیرفت.

روش اجرا: این تحقیق نیمه تجربی به صورت دو گروهی به همراه پیش آزمون و پس آزمون انجام گرفت. دانشجویان هر دو گروه به مدت ۶۰ روز در گروه‌های ۸ نفره به ترتیب در بخشهای داخلی و جراحی و اطفال بیمارستان در کارآموزی شرکت کردند. در ابتدا قبل از اجرای مطالعه، مهارت‌های مراقبت پرستاری بر اساس فرایند پرستاری در تمامی دانشجویان کارآموز که در گروه مورد و شاهد حضور داشتند در طی جلسه اول کارآموزی با استفاده از ابزار محقق ساخته ارزیابی فرایند پرستاری، مورد ارزیابی قرار گرفت. دانشجویانی که در گروه شاهد ($n=25$) حضور داشتند با شیوه متداول معمول آموزش بالینی (شامل مراقبت از بیماران، انجام پروسیجرهای عملی با نظارت مربی و برگزاری کنفرانس‌های بالینی) فرایند پرستاری را اجرا کردند. ولی دانشجویانی که در گروه مورد ($n=25$) حضور داشتند فرایند پرستاری را به شیوه بازاندیشی اجرا کردند. در روش تمرین باز اندیشی از دانشجویان خواسته شد که طی دوره کارآموزی فرایند پرستاری بیمار خود را تدوین و اجرا نمایند و با مطالعه و جستجوی منابع و استفاده از تجربیات سایر دانشجویان و کارکنان پرستاری و اعمال بازخورد مربی به اصلاح آن بپردازند به این ترتیب آنها نیازها و مشکلات، تدابیر و اقدامات پرستاری را در قالب الگوی چهار مرحله‌ای توصیف، تحلیل، تئوری سازی و عمل در دفترچه‌های بالینی ثبت می‌کردند. این دفترچه‌ها هر هفته به مربیان عودت داده می‌شد و متعاقباً بازخوردهای لازم براساس مقیاس سطوح بازاندیشی در پرستاری که بر پایه مدل Jones و همکارانش تهیه شده بود و در پژوهش Vong و همکارانش به عنوان ابزار اندازه گیری بازاندیشی مورد استفاده قرار گرفته است، ارائه می‌گردید. سپس مجدداً انجام مراقبت پرستاری بر اساس فرایند پرستاری

در تمامی دانشجویان کارآموز در هر دو گروه، مورد ارزیابی قرار گرفت و اطلاعات با روش‌های اماری توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: مقایسه تاثیر آموزش به روش بازاندیشی و شیوه معمولی در مهارت به کارگیری فرایند پرستاری در همه گروه‌ها نشان داد که هر دو روش به طور معنی داری توانسته اند مهارت به کارگیری فرایند پرستاری توسط دانشجویان در تمامی مراحل فرایند پرستاری ارتقاء دهد ($p<0.05$). همچنین نتایج آزمون آماری t مستقل نشان داد که در تمامی مراحل فرایند پرستاری بین دو گروه اختلاف آماری معنی داری وجود دارد ($p<0.01$) و بیانگر آن است که آموزش به روش بازاندیشی نسبت به آموزش معمولی تاثیر مثبت تری در یادگیری مهارت‌های بالینی دانشجویان پرستاری داشته است.

بحث و نتیجه گیری: این پژوهش به طور مستمر در طول ۳ نیمسال متوالی و برای یک دوره دانشجویی انجام شد و نتایج قابل قبولی از نظر ارتقاء یادگیری اجرای مراقبت پرستاری بر اساس فرایند پرستاری در پی داشت و از طرفی میزان رضایت و انگیزه دانشجویان در دوره‌های کارآموزی را افزایش داد. لذا با اجرای این روش در کارآموزی‌های پرستاری میتوان گامی موثر در جهت افزایش یادگیری مهارت‌های علمی و عملی دانشجویان پرستاری و بهبود سطح مراقبت پرستاری از بیماران برداشت

کلمات کلیدی: باز اندیشی، فرایند پرستاری، دانشجویان کارشناسی پرستاری، کارآموزی

شبیه سازی بر مولاژ در قالب مدل چهار مرحله‌ای Peyton در برابر نمایش مانورهای دست توام با پخش ویدئو بر اساس رویکرد See one, Do one؛ یک برنامه آموزشی مبتنی بر شایستگی مهارت زایمان در کادر فوریت پزشکی

مهرنوش قائم مقامی - دانشگاه ع. پ. اراک

مقدمه: نیروی انسانی کارآمد، مهم‌ترین جزء نظام اورژانس را تشکیل می‌دهد و آموزش مبتنی بر شایستگی بالینی، در مواجهه اولیه با بیماران نقش برجسته‌ای ایفا می‌کند که به ویژه در زایمان زنان صادق است. با توجه به روند افزایشی تعداد زایمان در محیط خارج از بیمارستان در طی دو دهه گذشته، اهمیت تصمیم گیری سریع بالینی و کسب مهارت و نیز احتمال برخورد کادر فوریت پزشکی با مادران در حال زایمان در طول فعالیت

حرفه‌ای خود، آموزش اعضا بسیار ضروری می‌نماید تا دستیابی موفق به شایستگی بالینی به منظور پاسخ گویی به موقعیت‌های واقعی تحقق یابد.

روش اجرا: تمامی کادر فوریت پزشکی واجد شرایط و مشغول به خدمت در مرکز مدیریت حوادث و فوریت پزشکی استان مرکزی به تعداد ۱۹ نفر به شیوه سرشماری به عنوان جامعه پژوهش انتخاب شدند. ابتدا کارگروه تدریس تشکیل شد و محتوای قابل ارائه در قالب دو مدل، نحوه اجرای کارگاه و طراحی سناریو و نحوه ارزشیابی مورد بحث قرار گرفت و فیلم‌هایی از آموزش زایمان طبیعی و مانورهای دست مورد نیاز برای عامل زایمان با دوبله فارسی گردید. در ابتدای کارگاه پس از انجام فرایند Icebreaking به سؤالات پیش آزمون پاسخ دادند و به بازاندیشی فعالانه بر روی تجارب گذشته خود در محیط کاری تشویق شدند. روش شبیه سازی در قالب مدل ۴ مرحله‌ای Peyton در میان ۱۰ نفر و روش نمایش مانورهای دست توام با پخش ویدئو بر اساس رویکرد See one, Do one در میان ۹ نفر دیگر انجام و در انتها پس آزمون، چک لیست مهارت و پرسشنامه‌ها تکمیل شد و داده‌ها در نرم افزار SPSS۲۴ وارد و نتایج تحلیل گردید.

یافته‌ها: سطح معنی داری آزمون لوین (۰.۳۴۶) تساوی واریانس‌های دو گروه مداخله اول و مداخله دوم را تأیید می‌نماید. و همچنین سطح معنی داری آزمون T دنومونه مستقل در حالت تساوی واریانس‌ها بالای ۰.۰۵ و معادل ۰.۶۳۹ است که نشان می‌دهد تفاوت معناداری بین میانگین نمره پیش آزمون، پس آزمون و آزمون یادداری یک ماه بعد در دو گروه مداخله وجود نداشت و میانگین این دو گروه تقریباً باهم برابر بود. سطح معنی داری آزمون لوین (۰.۲۲۱) تساوی واریانس‌های دو گروه مداخله اول و مداخله دوم را تأیید می‌نماید و هم چنین سطح معنی داری آزمون T دو نمونه مستقل در حالت تساوی واریانس‌ها بالای ۰.۰۵ و معادل ۰.۲۱۸ است که نشان می‌دهد تفاوت معناداری بین میانگین نمره چک لیست در دو گروه مداخله وجود نداشت و میانگین این دو گروه تقریباً باهم برابر بود و از مجموع ۲۲ گویه موجود در چک لیست ارزیابی مهارت آموزی، تنها در گویه های سوم "پوشیدن صحیح و به موقع دستکش استریل" و شانزدهم "آزادسازی شانه قدامی" تفاوت دو گروه از نظر آماری معنی دار به نفع مداخله نمایشی گزارش شد و از مجموع ۱۴ گویه موجود در پرسشنامه ارزیابی کیفیت، تنها در گویه های هفتم "نمایش ویدئو زایمان به از بین بردن استرس در من کمک کرد" و دوازدهم "برنامه آموزشی در من انگیزه ایجاد کرد تا در حیطه زنان و زایمان بیش‌تر مهارت کسب کنم" تفاوت دو گروه از نظر آماری معنی دار به نفع مداخله نمایشی گزارش شد.

بحث و نتیجه گیری: در پژوهش حاضر علی رغم تساوی نتایج از نظر آماری در اکثر گویه ها اما مشهود است که برتری با روش نمایش مانورهای دست توام با پخش ویدئو بر اساس رویکرد See one, Do one بود که هم اکنون نیز جهت آموزش مهارت‌های مرحله - مرحله بالینی متداول می‌باشد.

احتمالاً در حوزه پژوهش در آموزش علوم پزشکی نیز می‌تواند قرار بگیرد."

کلمات کلیدی: شبیه سازی، مدل Peyton، نمایش مانورهای دست، پخش ویدئو، رویکرد See one, Do one، آموزش مبتنی بر شایستگی، زایمان، فوریت پزشکی.

بررسی تأثیر روش آموزش مراقبت موردی (case method) بر میزان یادگیری مهارت اجرای فرایند پرستاری در دانشجویان کارشناسی پرستاری طی دوره‌های کار آموزی در عرصه

زهرا طهماسبی - مینا شیروانی

دانشگاه ع. پ. شهرکرد

مقدمه: امروزه با توجه به این که آموزش بالینی مهمترین بخش آموزش پرستاری است و این آموزش یک فرصت بی نظیر در آماده سازی فراگیران جهت کسب هویت حرفه‌ای فراهم می‌کند. نظر به اینکه اجرای مراقبت‌های پرستاری بر اساس فرایند پرستاری موجب افزایش کیفیت مراقبت‌های پرستاری می‌شود، این مطالعه با هدف بررسی تأثیر روش آموزش مراقبت موردی (case method) بر میزان یادگیری مهارت اجرای فرایند پرستاری در دانشجویان کارشناسی پرستاری طی دوره‌های کار آموزی در عرصه انجام پذیرفت.

روش اجرا: این تحقیق نیمه تجربی به صورت دو گروهی به همراه پیش آزمون و پس آزمون انجام گرفت. دانشجویان ترم ۷ و ۸ کارشناسی پرستاری به تعداد ۱۸ نفر که در حال گذراندن واحدهای کار آموزی در عرصه پرستاری بودند، در این مطالعه شرکت داده شدند. در ابتدا یک کارگاه توجیهی یک روزه برای دانشجویان ترم ۷ پرستاری که در بدو ورود به کارآموزی در عرصه پرستاری بودند، برگزار شد. هدف از برگزاری این کارگاه آشنا سازی دانشجویان با روش مراقبت پرستاری موردی بود و تمامی بندهای دستور العمل فوق، روش انجام مراقبت موردی و اجزای فرایند پرستاری جهت دانشجویان به تفصیل ارائه شد. سپس قبل از اجرای روش

" بررسی متغیرهای مؤثر بر رفتار بازخوردجویی دستیاران در محیط کار بالینی

امین حسینی شاوون - رقیه گندمکار - عظیم میرزازاده

دانشگاه ع. پ. اصفهان - دانشگاه ع. پ. تهران

مقدمه: در دهه گذشته، زمینه تحقیقات آموزش پزشکی بر فراگیران به عنوان جویندگان فعال بازخورد به جای دریافت کنندگان منفعل متمرکز شده است. هدف مطالعه حاضر بررسی رابطه متغیرهای جهت گیری هدفی، باورهای هوشی، باورهای انگیزشی و محیط آموزشی با رفتار بازخوردجویی دستیاران بود.

روش اجرا: برای این منظور ۵۳۸ نفر از دستیاران گروه‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی تهران (۳۴۵ نفر خانم و ۱۹۳ نفر آقا) به روش نمونه گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. برای جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های ترکیبی بوس و همکاران (۲۰۱۳) استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه اجرا گردید.

یافته‌ها: نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد، بین متغیرهای جهت گیری هدفی، باورهای هوشی، باورهای انگیزشی و محیط آموزشی با رفتار بازخوردجویی دستیاران رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد ($p=0/01$). نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نیز نشان داد که باورهای انگیزشی و باورهای هوشی به ترتیب بیشترین سهم را در پیش بینی رفتار بازخوردجویی دستیاران دارند. کل واریانس تبیین شده به وسیله مدل کلی برابر با ۴۲/۲ بود.

بحث و نتیجه گیری: باورهای انگیزشی و طرز فکر بیشترین نقش را در رفتار بازخوردجویی دستیاران دارند. برای ارتقای رفتار بازخورد جویی در محیط‌های بالینی این عوامل باید در اولویت قرار گیرند. ارتقای رفتار بازخوردجویی در فراگیران موجب بهبود عملکرد تحصیلی، ایمنی بیماران، اطمینان از مراقبت با کیفیت بالا و توسعه مهارت حرفه‌ای آنان می‌شود."

کلمات کلیدی: رفتار بازخوردجویی، انگیزه بازخوردجویی، طرز فکر، باورهای هوشی و جهت گیری هدفی

مراقبت موردی انجام مراقبت پرستاری بر اساس فرایند پرستاری در تمامی بخش‌های بیمارستان در ماه اول آغاز کار آموزی در عرصه برای دانشجویان با استفاده از ابزار محقق ساخته ارزیابی فرایند پرستاری، مورد ارزشیابی قرار گرفت. سپس دستور العمل اجرای مراقبت پرستاری و تقسیم کار در بین پرسنل پرستاری به روش **case method** که از طرف معاونت درمان به بیمارستان‌ها اعلام شده بود، مجدداً از طرف دانشکده به تمامی بخش‌های بیمارستان جهت اجرا برای دانشجویان کارورز ابلاغ گردید و اجرای آن توسط مسئولین بخش پایش شد. (دستور العمل اجرای مراقبت پرستاری موردی از طرف معاونت درمان در کلیه بیمارستان‌ها برای تقسیم کار پرسنل پرستاری مورد استفاده قرار می‌گیرد اما این روش برای دانشجویان کارورز پرستاری استفاده نمی‌شود). از بین تمامی بخش‌های بیمارستان بخش‌های داخلی، جراحی، ICU، CCU، روانپزشکی و جنرال روش مراقبت موردی را برای دانشجویان کارورز پرستاری اجرا و بخش‌های فوریت‌های اورژانس، اطفال، نوزادان، زنان و دیالیز از این دستور العمل جهت دانشجویان کارورز پرستاری پیروی نمودند. سپس در انتهای دوره کارورزی چک لیست ارزشیابی فرایند پرستاری برای تمامی بخش‌های گذرانده شده توسط کلیه دانشجویان کارورز تکمیل شد و اطلاعات با روش‌های اماری توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج آزمون آماری **t** مستقل نشان داد که تفاوت معنی دار بین نمرات کسب شده در بخش‌هایی که روش مراقبت موردی را اجرا نمودند و بخش‌هایی که این روش را اجرا نکردند وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری: این پژوهش به طور مستمر در طول ۲ نیمسال متوالی و برای یک دوره دانشجویی انجام شد و نتایج قابل قبولی از نظر ارتقاء یادگیری اجرای مراقبت پرستاری بر اساس فرایند پرستاری در پی داشت. بنابراین با توجه به نتایج مطالعه حاضر استفاده از روش مراقبت موردی در دوره‌های کار آموزی و کارورزی دانشجویان پرستاری به برنامه ریزان آموزشی، اساتید و مسئولین بخش‌های بیمارستان توصیه می‌شود چرا که این روش سبب افزایش یاددهی و یادگیری دانشجویان پرستاری، افزایش کیفیت مراقبت‌ها، بهبود نتایج حاصله از بیماری و کاهش هزینه‌های متحمل شده بر فرد، خانواده و جامعه می‌شود.

کلمات کلیدی: مراقبت موردی، فرایند پرستاری، کارآموزی در عرصه

تبیین تجارب یادگیری دانشجویان پزشکی در زمینه منش حرفه‌ای
از طریق اساتید الگو در بالین در دانشگاه علوم پزشکی جهرم ۱۴۰۰

سولماز زارع - فاطمه مهرداد - محمد حسن کشاورزی

دانشگاه ع. پ. شیراز

بررسی تأثیر کلاس درس وارونه مجازی بر یادگیری فعال و
رضایتمندی دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی: درس بیوشیمی

زهره خدائی - محبوبه مهربانی نطنزی - نغمه ژاله جو

دانشگاه ع. پ. البرز

مقدمه: در ایام همه گیری کووید-۱۹ و با تشکیل کلاس‌های درس بصورت مجازی، نقش دانشجویان در کلاس‌های آنلاین کمتر بوده و استفاده از راهکارها و روش‌های آموزشی مناسب در جهت پررنگ‌تر کردن فعالیت دانشجویان، از اهمیت زیادی برخوردار است. این مطالعه جهت بررسی و مقایسه روش تدریس وارونه با روش معمول تدریس در بین دانشجویان رشته‌های بهداشت عمومی، پزشکی و داروسازی دانشگاه علوم پزشکی البرز انجام شد.

روش اجرا: نوع پژوهش حاضر توصیفی-مقطعی بوده که بر روی ۱۴۷ دانشجوی رشته‌های پزشکی، داروسازی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی البرز در دروس بیوشیمی عمومی رشته بهداشت عمومی (۲۰ نفر)، بیوشیمی پایه رشته داروسازی (۴۳ نفر) و بیوشیمی دیسیپلین رشته پزشکی (۸۴ نفر) در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ اجرا شد. محتوای درسی چند رسانه‌ای صوتی-تصویری با استفاده از نرم افزار Camtasia آماده گردید و جهت مطالعه در سامانه نوید بارگذاری و در اختیار دانشجویان قرار داده شد. برای هر مبحث هم تکلیفی کاربردی تعریف شده و از دانشجویان خواسته شد در موعد مقرر به صورت گروهی انجام داده و جواب را در سامانه بارگزاری کنند. پاسخ صحیح تکلیف پس از اتمام زمان پاسخ دهی به آن، برای دانشجویان ارسال شد. هفته بعد، پس از برگزاری خودآزمون در سامانه از مبحث درسی و تکلیف مربوطه، کلاس آنلاین جهت رفع اشکال و مرور مطالب با روش حل مساله و بحث گروهی انجام شد. جهت ارزشیابی و بررسی شیوه تدریس وارونه و مقایسه آن با شیوه سنتی تدریس، از "مصاحبه‌های گروه تمرکز" استفاده گردید.

یافته‌ها: نتایج ارزشیابی و بررسی شیوه تدریس وارونه مجازی در این دروس نشان دهنده تجربه‌های مفید و مثبت دانشجویان از استفاده از روش کلاس وارونه بود. در این روش با برگزاری خودآزمون و پس از آن تعامل با دانشجویان و مشارکت و چالش بیشتر بین دانشجویان، رضایتمندی و میزان یادگیری دانشجویان بالاتر بود.

مقدمه: در سالهای اخیر به موضوع حرفه‌ای گری در آموزش پزشکی توجه زیادی شده، و آموزش و ارزیابی آن بعنوان جزئی مهم در برنامه درسی آموزش پزشکی در دانشگاه‌های سراسر دنیا قرار گرفته است. چنانچه دانشجویان و دستیاران در محیط‌های آموزش بالینی نتوانند به اصول حرفه‌ای گری پایبند باشند در آینده شغلی خود نیز نمی‌توانند به فرد حرفه‌ای بدل شوند. لذا این مطالعه با هدف بررسی تبیین تجارب یادگیری دانشجویان پزشکی در زمینه منش حرفه‌ای از طریق اساتید الگو در بالین در دانشگاه علوم پزشکی جهرم در سال ۱۳۹۹ انجام شد.

روش اجرا: این مطالعه با استفاده از روش تحقیق کیفی تحلیل محتوای مرسوم انجام گرفت. مشارکت کنندگان در این پژوهش شامل ۱۴ نفر از دانشجویان پزشکی با روش هدفمند و گلوله برفی انتخاب و مورد مصاحبه نیمه ساختارمند قرار گرفتند. داده‌های حاصل شده به صورت تحلیل محتوای استقرایی و به روش هشت مرحله‌ای گرانهایم و لیکلن و گوبا مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: در مجموع ۱۷۸ کد اولیه به دست آمد، که بعد از حذف و ادغام کدهای تکراری و مشابه ۴ تم اصلی (درون مایه) که شامل ۹ طبقه و ۳۸ زیر طبقه بود، ظهور یافت. تم‌های اصلی شامل: جوهره اخلاق فردی اساتید الگو (جنبه‌های درونی و بیرونی)، منش حرفه‌ای در مواجهه درمانی با بیماران (تشخیص و درمان، ارتباط با بیمار)، منش حرفه‌ای در امر آموزش دانشجویان (سطح دانش تخصصی، تعهد نسبت به وظیفه آموزشی، آشنا به روش‌های آموزش)، آموزش حرفه‌ای گری و تربیت دانشجویان (التزام به تربیت دانشجوی، توجه به نقش رل مدل و الگو بودن) بود.

بحث و نتیجه گیری: نتایج به دست آمده از این مطالعه نشان داد که دانشجویان پزشکی یادگیری منش حرفه‌ای از اساتید بالینی را یک واقعیت انکار ناپذیر می‌دانند و مهمترین تأثیر پذیری‌های الگویی را در مؤلفه‌هایی شامل: جوهره اخلاق فردی اساتید الگو، منش حرفه‌ای در مواجهه درمانی با بیماران، منش حرفه‌ای در امر آموزش دانشجویان و تلاش برای آموزش حرفه‌ای گری و تربیت دانشجویان می‌دانند. لازم است اساتید به لحاظ ارتباط نزدیک با فراگیران، مؤلفه‌های حرفه‌ای بودن را در خود تقویت کنند."

بحث و نتیجه گیری: دانشجویان تجارب مثبت و دیدگاه رضایت بخشی از بکارگیری روش آموزشی کلاس وارونه مجازی داشتند و این روش تدریس را بر روش تدریس سنتی ترجیح می دادند.

کلمات کلیدی: کلاس وارونه، آموزش مجازی، درس بیوشیمی

تأثیر مدل نظارت بالینی بر ایمنی دارویی اینترنشیپ های پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۴۰۰

صدیقه فرضی - امیر شاه زیدی - حمد جواد طراحی - سیما بابایی

دانشگاه ع. پ. اصفهان

مقدمه: ایمنی دارویی شاخص مهم بهبود کیفیت مراقبت بوده و خطای دارویی مهم ترین تهدید کننده آن است. دانشجویان اینترنشیپ پرستاری به علت تجربه کم، افزایش استقلال و نظارت بالینی ناکافی دچار خطاهای دارویی می شوند. مدل نظارت بالینی یکی از مدل های آموزشی برای ارتقاء فرآیند یادگیری، کاهش گسست بین تئوری و عمل و بهبود ایمنی بیمار است. این مطالعه با هدف بررسی تأثیر مدل نظارت بالینی بر ایمنی دارویی دانشجویان اینترنشیپ پرستاری طراحی گردید.

روش اجرا: این مطالعه به صورت کارآزمایی بالینی، در سال ۱۴۰۰ انجام گردید. ابتدا ۷۰ نفر از دانشجویانی که تمایل به شرکت در پژوهش داشتند انتخاب و سپس به روش تخصیص تصادفی به دو گروه کنترل و مداخله با تعداد برابر تقسیم شدند. در گام بعدی قبل از اجرای مدل نظارت بالینی چک لیست ایمنی دارویی با مشاهده عملکرد دو گروه مداخله و کنترل توسط ناظرین که دو نفر از اساتید بالینی بودند تکمیل گردید، بعد از آن در گروه مداخله مدل نظارت بالینی که در سه مرحله خلاصه می شود اجرا شد. در مرحله اول که مرحله قبل از اجرا می باشد، یک جلسه خارج از برنامه های شیفیتی دانشجویان قرار داده شد و در مورد اهداف، مدل نظارت بالینی و انتظارات صحبت گردید، سپس چک لیست ایمنی دارویی به آن ها داده شد، در مورد آیتم های آن بحث، سؤالات دانشجویان پاسخ و ابهامات آن ها رفع گردید و به آن ها گفته شد که انتظار می رود بر طبق آیتم های چک لیست و موارد توافق شده عمل نمایند. در مرحله دوم که مرحله حین اجرا نامیده می شود ناظرین در بخش حاضر شدند، عملکرد دانشجویان را مبتنی بر ایمنی دارویی طی ۶ جلسه و با فاصله ۲ هفته طبق آیتم های چک لیست ارزیابی کرده، به سؤالات آن ها پاسخ، اشکالات کارشان را در هر جلسه به آن ها بازخورد دادند و نمره ایمنی دارویی هر جلسه را نیز ثبت نمودند. در مرحله سوم ناظرین مجدداً در بخش ها حاضر و نظرات

دانشجویان را از طریق مصاحبه در مورد مدل نظارت بالینی جویا شدند. لازم به ذکر است که عملکرد ایمنی دارویی گروه کنترل نیز طی ۶ جلسه و به فاصله ۲ هفته طی نظارت های عادی بررسی و نمره هر جلسه محاسبه گردید. گردآوری داده ها با استفاده از چک لیست استاندارد Medication Safety Critical Element Checklist انجام شد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS نسخه ۱۶، آمار توصیفی (توزیع فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار) و آمار تحلیلی (Repeated Measures, Independent T Test, Anova) استفاده شد. سطح معنی داری، ۰.۰۵ در نظر گرفته گردید.

یافته ها: نتایج نشان داد تفاوت نمرات ایمنی دارویی قبل از مداخله در گروه کنترل و مداخله معنادار نبود ($P > 0.05$). آزمون Repeated Measures Anova نمرات ایمنی دارویی با گذشت جلسات نظارت بالینی بستگی به نوع گروه (کنترل/ مداخله) دارد ($P \text{ Value} - \text{Interaction} < 0.001$) و تغییر نمرات در گروه مداخله نسبت به گروه کنترل معنی دار بوده است ($P \text{ Value} - \text{Intervention} < 0.001$) به گونه ای که در گروه مداخله با گذشت زمان، نمرات به طور معناداری افزایش یافت ($P < 0.001 \text{ Value} - \text{Time}$) در حالی که در گروه کنترل این گونه نبود ($P \text{ Value} - \text{Time} = 0.137$). در نهایت مقایسه ی دو به دوی نمرات جلسات در گروه مداخله نشان داد که این افزایش نمرات در هر جلسه ی بازدید نسبت به جلسات دیگر معنی دار بوده است ($P < 0.001$)

بحث و نتیجه گیری: یافته ها نشان داد استفاده از مدل نظارت بالینی توسط ناظرین بالینی موجب بهبود ایمنی دارویی اینترنشیپ های پرستاری می شود. بنابراین پیشنهاد می شود که اساتید پرستاری از این مدل در نظارت و آموزش بالینی اینترنشیپ های پرستاری با هدف ارتقاء ایمنی دارویی استفاده نمایند.

کلمات کلیدی: مدل نظارت بالینی، ایمنی دارویی، دانشجو، اینترنشیپ، پرستاری

بررسی مقایسه‌ای میزان رضایتمندی دانشجویان پرستاری از دو شیوه تدریس سخنرانی کلاسیک و مبتنی بر تیم در آموزش دروس تئوری

فرشید الازمی نوده - فائزه بنی یعقوبی - منیره عبادی - فریبا حسین زادگان

دانشگاه ع. پ. ارتش

مقدمه: آموزش مؤثر به منظور افزایش یادگیری در حیطه‌های دانش، مهارت و نگرش در رشته‌های حرفه‌ای بسیار ضروری است اما روش غالب آموزش در دانشکده‌ها سخنرانی است و انتقال دانش در سطوح مختلف حجم زیادی از مطالب علمی معمولاً با یادگیری عمیق و معنادار همراه نیست. رویکردهای آموزشی باید در جهت یادگیری در سطوح بالاتر و رشد تفکر انتقادی سازماندهی شوند. با توجه به پیشرفت روزافزون در حوزه علوم پزشکی، استفاده از روش‌های نوین و کاربردی در انتقال مفاهیم به دانشجویان مؤثر می‌باشد. لذا هدف از مطالعه حاضر بررسی مقایسه‌ای میزان رضایتمندی دانشجویان پرستاری از دو شیوه تدریس سخنرانی کلاسیک و مبتنی بر تیم می‌باشد.

روش اجرا: این مطالعه نیمه تجربی در سال ۱۴۰۰ در یکی از دانشکده‌های پرستاری شهر تهران انجام شد. شرکت کنندگان در پژوهش ۴۲ نفر از دانشجویان پرستاری بودند که به روش سرشماری انتخاب شدند. سپس با روش تصادفی ساده به دو گروه آزمون، ۲۱ نفر (تدریس به روش تیم محور) و کنترل، ۲۱ نفر (تدریس به روش سخنرانی) تقسیم شدند و آموزش یک جلسه درس اورژانس توسط یک مدرس یکسان طی دو روز متوالی بصورت جداگانه به گروه‌ها آموزش داده شد. جهت گردآوری اطلاعات دموگرافیک و رضایتمندی از ابزار پژوهشگر ساخته استفاده شد که روایی و پایایی آن بررسی و تأیید شده بود ($\alpha = 0.92$). تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم افزار نسخه SPSS ۲۰ و با استفاده از آزمون آماری t-test و در سطح معناداری P کمتر از ۰/۰۵ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: جهت تعیین وجود یا عدم وجود تفاوت معنی دار آماری بین میانگین نمرات رضایت دانشجویان از آزمون T مستقل استفاده گردید. میزان رضایت دانشجویان از دو روش آموزشی تیم محور و سخنرانی کلاسیک، با اختلاف آماری معنی داری همراه نبود ($P=0/54$). میانگین رضایت دانشجویان از روش تدریس سخنرانی ۷۴/۳۹ و از روش تدریس تیم محور ۷۱/۴۸ بوده است که نشان می‌داد میزان رضایت دانشجویان از روش سخنرانی بیشتر بود.

بحث و نتیجه گیری: علی‌رغم این که در روش تدریس مبتنی بر تیم، دانشجویان می‌توانند با بیان دیدگاه‌ها و ایده‌های خود ابراز وجود کنند و با بحث‌های گروهی از نگرش و ایده‌های دیگران نیز آگاهی یابند و با تجربه یک فضای همراه با هیجان و آزادی بیان در ابراز اندیشه‌های خود، انگیزه و اشتیاق بیشتری برای یادگیری پیدا کنند اما در این مطالعه رضایت گروه کنترل بیشتر بوده که می‌توان علت آن را حجم زیاد مبحث تدریس شده در یک جلسه، عدم اجرای صحیح شیوه تدریس تیم محور توسط استاد و ملموس نبودن این شیوه تدریس برای دانشجویان دانست و پیشنهاد داده می‌شود که روش‌های نوین آموزشی در وهله اول به اساتید و معلمان بصورت کامل آموزش داده شود، حجم دروس هر جلسه برای ارائه با این روش‌ها، محدود و در قسمت‌های کوچک در نظر گرفته شود و نهایتاً قبل از اجرای این شیوه‌ها یک شمای کلی از روش بکار برده شده در تدریس به دانشجویان ارائه شود تا قبل از شروع تدریس، با نحوه آموزش آشنائی داشته باشند."

کلمات کلیدی: روش تدریس سخنرانی، روش تدریس مبتنی بر تیم، دانشجویان، رضایتمندی، آموزش

چالش‌های یاددهی - یادگیری در آموزش بالینی دوره پزشکی عمومی کشور ایران: رویکرد تحلیل موقعیت

حامد خانی

دانشگاه ع. پ. شهید بهشتی

مقدمه: محیط یادگیری بالینی ذاتاً ادغامی از آموزش (تدریس) و مراقبت‌های بالینی است، این در هم تنیدگی ماهیت آموزش بالینی را پیچیده و چند وجهی کرده است. علاوه بر این، تدریس بالینی یک فرایند پیچیده است که برای تسهیل یادگیری دانشجویان طراحی شده است. در این راستا، در پژوهش حاضر نظام پیچیده یاددهی - یادگیری در آموزش بالینی دوره پزشکی عمومی کشور ایران با نگاه آسیب شناسانه ترسیم و بازنمایی شد.

روش اجرا: در این پژوهش از رویکرد تحلیل موقعیت به عنوان نسخه پست مدرن گراند تئوری استفاده شد. تحلیل موقعیت رویکردی برای شناسایی و توصیف جهان‌های اجتماعی و عرصه‌های کنش و بازنمایی پیچیدگی از طریق نقشه سازی است. داده‌های این پژوهش با تمرکز بر چندزایه نگری و با استفاده از ترکیب روش‌ها و منابع مختلف جمع آوری شد. به عبارتی دیگر، داده‌ها از طریق روش‌های مرور اسناد، متون و مقالات مرتبط، تحلیل

(وضعیت ۶) شناسایی و در نهایت المان‌هایی و توصیه‌های جهت توسعه و حمایت از آموزش بالینی اثربخش ترسیم شد.

بحث و نتیجه گیری: نتایج این پژوهش حاوی پیام‌های مهمی بود که از طریق گفتمان فوکویی قابل تبیین است. همچنین، ترسیم نقشه راه آینده و ارتقای کیفیت آموزش بالینی مستلزم تبیین وضعیت موجود است و نتایج این پژوهش دلالت‌های کاربردی دارد، سیاستگذاران آموزشی، معلمان و مربیان بالینی می‌توانند از نتایج این پژوهش به منظور بهبود آموزش بالینی استفاده نمایند. علاوه بر این، از منظر روش شناختی، مطالعه حاضر استفاده از رویکرد تحلیل موقعیت را به عنوان روشی برای مطالعه نظام‌های پیچیده ترغیب می‌کند و ضرورت توسعه بیشتر روش شناختی را در پژوهش‌های آموزش پزشکی به محققان این حوزه یادآوری می‌کند."

کلمات کلیدی: پژوهش در آموزش پزشکی، آموزش پزشکی دوره کارشناسی، آموزش بالینی، یاددهی- یادگیری، گراند تئوری، تحلیل موقعیت

بررسی سبک‌های یادگیری دانشجویان مراکز آموزش بهورزی دانشگاه علوم پزشکی مشهد بر اساس الگوی ایزالم در سال ۱۴۰۰

هادی زمردی نیت - حسین ابراهیمی پور - علی وفائی نجار - مهدی ورمقانی - وحید قوامی -

دانشگاه ع. پ. مشهد

مقدمه: ایجاد یک محیط یادگیری مؤثر در جهان امروز کار چندان ساده‌ای نیست و می‌توان اذعان داشت که در آموزش گروه‌های بهداشتی و درمانی پیچیده‌تر هم می‌شود. هدف تعیین سبک‌های یادگیری دانشجویان مراکز آموزش بهورزی دانشگاه علوم پزشکی مشهد بر اساس الگوی ایزالم در سال ۱۴۰۰ است.

روش اجرا: در این پژوهش توصیفی- تحلیلی دانشجویان (پسر و دختر) مشغول به تحصیل در رشته بهورزی در مراکز آموزش بهورزی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۴۰۰ مورد بررسی قرار گرفتند. تعداد نمونه این پژوهش براساس جدول برآورد حجم نمونه کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) شامل ۱۳۶ نفر بود که با روش تصادفی طبقه‌ای سهمیه‌ای از دانشجویان زن و مرد مشغول به تحصیل در هشت مرکز بهورزی به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه استاندارد ایزالم-۹۷ می‌باشد که شامل مشخصات دموگرافیک و سؤالات پرسشنامه بود. جهت تجزیه و

کریکولوم دوره پزشکی عمومی (فاز آموزش بالینی)، پیمایش کیفی مبتنی بر وب در میان گروه‌های مختلف (از قبیل معلمان بالینی خبره، متخصصین آموزش پزشکی و دانشجویان) و مصاحبه تلفنی نیمه ساختار یافته با متخصصین و مطلعان کلیدی (از قبیل؛ متخصصین آموزش پزشکی و معلمان بالینی خبره) گردآوری شد. داده‌های این پژوهش بین ۱۰ ژوئیه تا ۱۶ اوت ۲۰۲۱ جمع آوری شد. ۳۱ نفر از مشارکت کنندگان این پژوهش در پیمایش کیفی و ۷ نفر در مصاحبه تلفنی نیمه ساختاریافته مشارکت داشتند.

در این پژوهش به منظور افزایش مقبولیت و اعتبار علمی داده‌ها از معیارهای لینکلن و گوبا بهره گرفته شد. برای تضمین اعتبار و قابلیت اعتماد از استراتژی‌های از قبیل؛ یادآورنویسی، تعامل طولانی مدت با داده‌ها، بازبینی توسط مشارکت کنندگان، بازبینی توسط هم‌تایان، کدگذاری و دسته‌بندی مضامین پدید آمده توسط محقق و متخصص پژوهش کیفی و دستیابی به اجماع استفاده شد. به منظور تضمین تأیید پذیری از استراتژی‌های از قبیل؛ اختصاص زمان کافی برای جمع آوری و تحلیل داده‌ها، نهایت دقت در فرآیند تحقیق، حسابرسی پژوهشی یا مستندسازی کلیه مراحل و رویه‌های تحقیق استفاده شد. نهایتاً، به منظور تضمین قابلیت انتقال پذیری از استراتژی‌های از قبیل؛ ارائه توصیف غنی از نتایج در قالب بحث در مورد یافته‌ها، اعتبار سنجی و ارزیابی کیفیت داده‌ها توسط دو متخصص آموزش پزشکی و مدرس بالینی خبره و استفاده از شرکت کنندگان مختلف بر حسب موقعیت و پوزیشن استفاده گردید.

یافته‌ها: بر اساس نتایج این مطالعه یاددهی-یادگیری در آموزش بالینی دوره پزشکی عمومی کشور ایران در قالب سه نقشه ترسیم و بازنمایی شد. در نقشه اول، مؤلفه‌ها و المان‌های انسانی، غیر انسانی، مادی، نمادین و گفتمانی برای یاددهی- یادگیری صورت بندی شد، سپس گفتمان‌ها و تم‌های پدیدار شده در نسخه ساخت نیافته با استفاده از نسخه منظم نقشه موقعیت مرتب، سازماندهی و به طور خاص بازنمایی و تشریح شد. در نقشه دوم، عرصه‌ها، زیر عرصه‌ها و جهان اجتماعی موجود در آن‌ها بازنمایی شد. در نهایت، بر اساس نقشه سوم (نقشه وضعیت) چالش‌ها و مشکلات (آسیب‌های) مربوط به آموزش بالینی در دوره پزشکی عمومی کشور ایران در شش وضعیت؛ از قبیل چالش‌ها و مشکلات کریکولوم (وضعیت ۱)، چالش‌ها و مشکلات مربوط به فرهنگ، رفتار و نگرش در آموزش بالینی (وضعیت ۲)، چالش‌ها و مشکلات مدیریتی و رهبری در آموزش بالینی (وضعیت ۳)، چالش‌ها و مشکلات مربوط به محیط، فضا و زمان در آموزش بالینی (وضعیت ۴)، چالش‌ها و مشکلات مالی در آموزش بالینی (وضعیت ۵) و چالش‌ها و مشکلات مربوط به تجهیزات و تکنولوژی در آموزش بالینی

Methods: In this sense, 65 junior pharmacy students and all the 11 pharmacy lecturers at Hormozgan University of Medical Sciences participated in this study during the academic year 2020-2021. The students were selected through purposive sampling while the lecturers through consensus sampling. According to previous studies on educational needs analysis of ESP and verbal communication with students, an interview protocol was written with four questions. At the end, an open-ended question was raised on the participants' overview and demands of Pharmacy ESP. The data were collected through structured interviews with the lecturers and students and the results were reported in descriptive statistics.

Findings: The first question asked the participants about the necessitated skills of language learning, namely listening, speaking, reading, and writing. The lecturers unanimously believed that reading comprehension is the most significant skill. Next, they mentioned writing, speaking, and listening, respectively. The lecturers' justification was that students need to read and comprehend English texts and articles to submit their thesis, carry out research projects and keep their knowledge up-to-date. They also need writing skills for the above-mentioned tasks along with reporting their findings. However, speaking skill is merely required for future professional communication with

تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و تحلیلی شامل آزمون‌های کای دو و دقیق فیشر استفاده شد.

یافته‌ها: از ۱۳۲ نفر شرکت کننده ۷۹ نفر زن (۵۹.۸ درصد) و ۶۹ نفر مجرد (۵۲.۳ درصد) بودند. بیشتر افراد دارای سن بین ۲۱-۲۵ سال، ۶۷ نفر (۵۰.۸ درصد) با مدرک دیپلم تجربی ۸۷ نفر (۶۵.۹ درصد) و معدل دیپلم پایین‌تر از ۱۴، ۶۰ نفر (۴۵.۵ درصد) بودند. سبک‌های یادگیری دانشجویان به‌هورزی به ترتیب شهودی عملگرا (۷۴.۲ درصد)، روشمند عملگرا (۱۳.۶ درصد)، شهودی تعاملی (۷.۶ درصد) و روشمند تعاملی (۴.۵ درصد) بود. بین جنسیت، سن، وضعیت تأهل و نوع دیپلم با نوع سبک‌های یادگیری رابطه معنی دار آماری وجود نداشت.

بحث و نتیجه گیری: آگاهی از سبک‌های یادگیری دانشجویان به‌هورزی، می‌تواند در ساختار و سازماندهی محتوی آموزشی، تغییر و انتخاب روش‌های آموزشی مناسب، تعیین فعالیت‌های یادگیری و چگونگی ارزشیابی از آموخته‌های یادگیرندگان مورد استفاده قرار بگیرد.

کلمات کلیدی: سبک یادگیری، الگوی ایزالم، دانشجویان علوم سلامت

نیازسنجی آموزشی درس زبان تخصصی داروسازی از دیدگاه اساتید و دانشجویان داروسازی

افسون پیروزان - محمد فتحعلی پور - علی سلیمی اصل - مجتبی سلمانی

دانشگاه ع. پ. هرمزگان

Introduction: Science is constantly promoting and so must educational content to satisfy students' academic needs. Material and curriculum development are not apart from educational needs analysis. This qualitative study, intended to evaluate the educational demands of pharmacy students who had passed English for Specific Purposes (ESP) and already had an overview of the course. Pharmacy lecturers' ideas regarding ESP were also collected and analyzed for potential professional changes in the educational content.

The third question asked whether English in Pharmacy is better to be taught by a TEFL expert, a pharmacist, or jointly. Both, pharmacy lecturers and students assume that the course must be presented jointly by TEFL specialists and pharmacists since language teachers do not master pharmacy terminology while pharmacists lack knowledge of English language teaching.

The last question mentioned the current issue that English in pharmacy has been eliminated from the list of courses under evaluation in the comprehensive test. All the lecturers and students opposed to this decision since it decreases students' extrovert motivation, degrades the course in the view of students, and most importantly leads to forgetting the relevant terminology, expressions, and concepts.

Conclusion: Overall, it was concluded that both language instructors and pharmacists should take immediate action to promote Pharmacy ESP. Reading comprehension is the most significant skill for this course. It promotes students' vigilance about their specialty's current issues. Writing skill could be taught in educational workshops due to insufficient time in ESP classes. Since students require to enhance their speaking ability, prerequisite and general English syllabi should be enriched with this skill, or extracurricular courses be devoted to develop students' competency. Meanwhile, listening skill is improved as well.

Suggestions: Educational authorities are better reconsidering their decision

international pharmaceutical companies and industries.

Conversely, pharmacy students mentioned the need for speaking skill almost as much as reading skill which came first. It is inferred from their answers that they prefer to be taught reading, speaking, writing, and listening, respectively. They acknowledge the lecturers' view about the utility of reading skill. Yet, they express their enthusiasm for learning to communicate verbally in contexts such as scientific conferences. They believe that their inability in speaking English is due to insufficiencies in previous courses, such as prerequisite and general English. Regarding writing skill, they prefer to learn it in educational workshops rather than in ESP classes. Pharmacy students also express their need to improve listening skill to take advantage of learning from educational videos and audio files.

As for the second question which focused on the necessary educational contents of ESP, lecturers signified the learning demand of pharmacy terminology, academic writing skills, abbreviations used in prescriptions, and medical terminology, respectively. They believe that all of these contents are critical for submitting the thesis, writing articles, presenting the findings in conferences, and participating in specialty courses. Pharmacy students had exactly the same view about the educational contents' order of significance and their utility.

رویکرد این پژوهش کیفی و روش تحلیل روش فراترکیب می‌باشد. پس از طراحی پرسش‌های پژوهش، جستجوی نظام مند پژوهش‌ها بر اساس کلید واژه‌های مرتبط از پنج پایگاه داده داخلی شامل ایرانداکت، مگ ایران، سیلویکا، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پرتال جامع علوم پزشکی و ده پایگاه داده خارجی شامل، Pubmed. Emerald. Ebsco.

Science. Scopus

Google. Elsevier. Springer. Direct

Wiley. Schaler و SID صورت گرفت و با استفاده از کلید واژه،

علایم همراه (Accompanying symptoms)، اقدام

تشخیصی (Diagnostic action)، تصمیم‌گیری درمانی

(Therapeutic decision making) و نسخه نویسی

(Prescription) بر اساس معیارها در مرحله اول و کلید واژه‌ها در

مرحله دوم پژوهش‌ها از نظر عنوان مرتبط، چکیده مرتبط، محتوای مرتبط

و کیفیت مناسب مورد بررسی و برخی از آنها حذف گردید و در نهایت به

روش نمونه‌گیری هدفمند تعداد ۳۲ پژوهش انتخاب شدند در غربالگری

پژوهش‌ها برای ارزیابی کیفیت پژوهش‌ها در هر دو مرحله نمونه‌گیری

نظری و گلوله برفی از برنامه مهارت‌های ارزیابی انتقادی CASP استفاده

شد. پژوهشگر برای تکمیل این ابزار، هر پژوهش را بررسی و در هر سنج

بر مبنای عالی (۵) امتیاز (، بسیار خوب ۴) امتیاز (، خوب ۳) امتیاز (، متوسط

۲) امتیاز (، و ضعیف ۱) امتیاز (امتیازدهی و در نهایت امتیازها را جمع

می‌کند. بر اساس این ابزار ۵۰ امتیازی، اگر پژوهشی پایین‌تر از امتیاز خوب)

کمتر از ۲۱ امتیاز (باشد، باید حذف گردد در فرایند ارزیابی کیفیت در نمونه

نظری چهار پژوهش حذف گردید، اما در نمونه‌گیری گلوله برفی پژوهشی

حذف نشد پژوهشگر از روش بازبینی‌های مکرر و با استفاده از روش تحلیل

محتوا تعداد ۲۸ پژوهش منتخب را بررسی و اطلاعات مورد نظر آن‌ها را به

صورت ۳۵ کد استخراج نمود. علاوه بر این برای پایایی فرایند از ضریب

کاپای کوهن و برای اعتبار فرایند از نسبت اعتبار محتوا و لاوشه استفاده

گردید در نهایت شکل فرایند نسخه نویسی توسط اینترنت‌های پزشکی

ترسیم گردید.

یافته‌ها: در این پژوهش با بررسی پژوهش‌های اشاره شده، فرایند ایجاد

مشکل (نیاز به درمان در شرایط وجود مشکلات بالینی) به عنوان مثال:

سوزش ادرار در یک خانم جوان که ۱۲ گام به ترتیب شامل بررسی علائم

همراه و انجام معاینات لازم، نیاز به اقدام تشخیصی که شامل ۱- آزمایش

ادرار ۲- بررسی تصویر برداری می‌باشد، تصمیم‌گیری درمانی که آیا نیاز

به دارو دارد یا نه، نوشتن نسخه اولیه، تهیه نسخه اولیه توسط اینترنت،

هماهنگی با رزیدنت مربوطه، هماهنگی با رزیدنت داروسازی بالینی، تأیید

regarding the elimination of English in Pharmacy from the comprehensive test. This choice has spoiled students' learning motivation, overview of the course, and constant academic vigilance.

Furthermore, educational content evaluation seems critical for this course.

Hence, it is suggested that future studies evaluate the present book and compile a new one under the supervision of language specialists and pharmacists, based on pharmacy students' educational needs".

Keywords: English in Pharmacy, ESP, Educational needs

تدوین فرایند نسخه نویسی توسط اینترنت‌های پزشکی

احمد علیخانی - فرهنگ بابامحمودی - نرگس نجفی - شهریار عالیان - رؤیا قاسمیان - علیرضا داودی بدایی

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: نسخه دارویی بخش ابتدایی از فرایند درمان بیماری می‌باشد و برای اینکه این مهم بدرستی تنظیم شود رعایت دقیق اصول نسخه نویسی ضرورت دارد. نسخه نویسی یکی از فرایندهای مهم و حیاتی در آموزش پزشکی هر کشور است و تکمیل پروسه آموزش پزشکی بدون فرایند نسخه نویسی امکان پذیر نمی‌باشد و می‌تواند منجر به بروز مشکلات عدیده‌ای گردد. لذا این پژوهش، جهت تدوین فرایند نسخه نویسی توسط اینترنت‌های پزشکی برای اجرای مستند سازی تجربه در بیمارستان است.

روش اجرا: این پژوهش از لحاظ هدف، بنیادی و کاربردی است. بنیادی از آن جهت که هدف اصلی این پژوهش تدوین فرایند یکپارچه مستندسازی تجربه است. کاربردی از آن جهت که بر اساس این فرایند، بیمارستان‌ها می‌توانند مستندسازی تجربه را در سازمان اجرا و بهبود بخشند. از نظر جمع آوری داده‌ها، این پژوهش از نوع توصیفی تحلیلی است: زیرا داده‌ها کاملاً طبیعی و بدون دستکاری گرد آوری شده و از روش تحلیل و بررسی نظام دار محتوای متن‌های مکتوب به دست می‌آید که از نظر تحلیل،

بررسی رابطه بین فضایل اخلاقی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران

دکتر علی مراد حیدری گرجی - دکتر نرگس احمدی پور - دکتر حسین رنجبران - دکتر منصور رنجبر - دکتر فاطمه احمدی نیا

دانشگاه ع. پ. مازندران

مقدمه: فضایل و ارزش‌های اخلاقی یکی از متغیرهایی است که طی سال‌های اخیر، پژوهشگران به شناخت رابطه بین آن با پیشرفت و عملکرد تحصیلی توجه نشان داده‌اند. لذا با عنایت به اهمیت پیشرفت تحصیلی به عنوان یک متغیر پراهمیت در فرایند هویت‌یابی جوانان و همچنین رابطه‌ای که متغیر اخلاق و هوش اخلاقی در پیش بینی عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان و دانشجویان دارد. این پژوهش قصد دارد تا به بررسی ارتباط بین فضایل اخلاقی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران بپردازد.

روش اجرا: این مطالعه توصیفی-مقطعی از سال ۹۷ در طول دونیمسال تحصیلی بر روی دانشجویان سه مقطع کارآموزی، کارورزی و دستیاری دانشکده پزشکی ساری انجام خواهد شد. در این مطالعه از پرسشنامه استاندارد بنیادهای اخلاقی گراهام و همکاران برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد است.

یافته‌ها: نتایج نشان دهنده اینست که میانگین سنی دانشجویان مورد مطالعه 27.05 ± 5.6 سال در دامنه سنی ۵۰-۱ سال می‌باشد. از لحاظ جنسیت ۲۰۷ نفر (۴۷.۸٪) مرد و ۲۲۶ نفر (۵۲.۲٪) زن بودند. ضریب همبستگی بین فضیلت اخلاقی، خرده مقیاس‌های فضیلت اخلاقی با پیشرفت تحصیلی وجود یک ارتباط مثبت معنادار را گزارش داد. میانگین نمره خرده مقیاس‌های فضیلت اخلاقی شامل مراقبت، عدالت و انصاف، وفاداری، اطاعت و تقدس بترتیب ۲۷.۰۸، ۲۷.۹۶، ۲۵.۳۹، ۱۷.۱۶، ۲۵.۸۳ گزارش شده است.

بحث و نتیجه گیری: نتایج حاصل از مطالعه بیانگر تأثیر مثبت و مستقیم فضیلت اخلاقی و خرده مقیاس‌های آن بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان می‌باشد. (این مقاله برگرفته از پایان نامه دوره پزشکی عمومی است.)

کلمات کلیدی: فضیلت اخلاقی، پیشرفت تحصیلی، دانشجویان، مازندران

داروساز بالینی و اتند عفونی مسئول مورنینگ رپورت همان روز، تهیه فرمت نهایی نسخه توسط اینترن پزشکی پس از هماهنگی با گروه‌های مذکور، ارائه نسخه در حضور دانشجویان و اساتید گروه در قالب پاورپوینت با عکس و متن شرح حال کیس مورد نظر و در نهایت نقد و بحث نسخه با توجه به شرایط بیمار که تمام اعضای حاضر در جلسه اعم از اینترها، رزیدنت‌ها، متخصص کلینیکال فارماسی و رزیدنت مربوطه، اساتید مسئول مورنینگ رپورت است. بر اساس گام‌ها و مراحل یاد شده، فرایند نسخه نویسی توسط اینترن‌های پزشکی تدوین شده است. تدوین فرایند نسخه نویسی توسط اینترن‌های پزشکی که مبنایی برای اجرای صحیح فرایند نسخه نویسی در بیمارستان است، از جمله نوآوری‌های این پژوهش محسوب می‌شود. اما محدودیت‌هایی در این پژوهش وجود داشت، برای مثال، برخلاف تلاش پژوهشگر برای جستجوی دقیق و کامل پژوهش‌های موجود در این زمینه جهت تدوین فرایند نسخه نویسی گویای این موضوع است که هنوز تعدادی از پژوهش‌های مناسب یافت نشده باشند که یکی از مهمترین علل این مسئله، عدم قابلیت جستجوی دقیق پژوهش‌ها بر اساس عنوان پژوهش در برخی از پایگاه‌های اطلاعاتی است. بنابراین از دیدگاه کاربردی، به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود که با اجرای عملیاتی فرایند نسخه نویسی، ضعف‌های احتمالی فرایند را شناسایی کنند و در جهت رفع آن گام بردارند.

بحث و نتیجه گیری: نتایج این پژوهش نشان داد که نوشتن نسخه توسط اینترن، با هماهنگی رزیدنت مربوطه و رزیدنت داروسازی بالینی انجام می‌گیرد که پس از آنکه به تأیید اساتید داروسازی بالینی و عفونی رسید در قالب یک پاورپوینت در جلسه مورنینگ رپورت با حضور دانشجویان و اساتید گروه نقد و بررسی می‌گردد که می‌توان به عنوان مبنایی برای برنامه ریزی مدیران در اجرای نسخه نویسی توسط اینترن‌های پزشکی در بیمارستان مورد استفاده قرار گیرد.

کلمات کلیدی: فرایند، نسخه نویسی، اینترن پزشکی، داروساز بالینی، عفونی

آموزش با فیلم راهکاری آموزشی در دوران کرونا و پس از کرونا

فاطمه باقرنژاد - بی بی نرگس معاشری

دانشگاه ع. پ. بیرجند

مقدمه: روش تدریس یکی از فاکتورهای مهم در یادگیری به ویژه در یادگیری مهارت‌های عملی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی می‌باشد. استفاده از روش‌های مناسب برای آموزش مهارت‌های عملی و بالینی یادگیری را در دانشجو تسهیل و عمیق می‌کند. نمایش فیلم‌های ویدئویی یکی از روش‌های آموزش برای آموزش مهارت عملی می‌باشد از مزایای این روش می‌توان به درگیری حس بینایی و شنوایی همزمان، مشاهده موقعیت‌ها و پدیده‌هایی که امکان مشاهده و تجربه آن برای دانشجو وجود ندارد اشاره کرد. اصطلاح یادگیری مبتنی بر ویدیو به فناوری الکترونیکی اشاره می‌کند که تصاویر آموزشی در صحنه به طور متوالی در حال حرکت است. ادغام ویدیو در کلاس‌های سنتی نقش مهمی در آموزش دارد بویژه در دوره‌های آموزشی آن لاین، استفاده از ابزارهای تکنولوژیکی محیط یادگیری بهتری را ایجاد می‌کند و فراگیران از مزایای آن بهره می‌گیرند. نتایج نشان می‌دهد که رسانه‌های تصویری بیش از رسانه‌های متنی برای کاربران قابل درک است. آموزش فیلم ویدئویی انگیزه یادگیری و استقلال یادگیرنده را افزایش می‌دهد. با فیلم‌های آموزشی می‌توان مهارت‌های عملی را در سیستم یادگیری الکترونیکی ترکیب کرد. و به عنوان ابزاری در آموزش از راه دور استفاده گردد. فیلم‌های آموزشی بایستی بر اساس ماهیت دوره، نیازهای فراگیران باشد. درس بیماری‌های شایع کودکان یکی از دروس مقطع کارشناسی بهداشت عمومی می‌باشد که نقش مهمی در یادگیری مراقبت کودکان در فیلد کاری به عنوان کارشناس بهداشتی دارد و از اهداف این درس کسب دانش و مهارت‌های لازم در خصوص مراقبت از کودک بیمار و سالم می‌باشد. این مطالعه با هدف بهره‌گیری از فیلم‌های آموزشی در ارتقای مهارت و رضایتمندی دانشجویان در درس بیماری‌های شایع کودکان انجام شد.

روش اجرا: مدرس جهت آموزش برخی از مباحث مربوط به درس بیماری‌های شایع کودکان (تنفس تند، توكشیده شدن قفسه سینه، خواب آلودگی، ارزیابی کم آبی در کودکان، نحوه صحیح شیر دهی) از فیلم‌های آموزشی مورد تأیید وزارت بهداشت استفاده نمود. در آموزش غیر حضوری نیز برای استفاده دانشجویان از فیلم‌ها، فیلم‌های آموزشی به عنوان منبع آموزشی در سامانه نوید بارگذاری گردید و از دانشجویان خواسته شد قبل از ارائه محتوای مربوطه، فیلم‌ها توسط دانشجویان مشاهده گردد. سپس درس به روش سخنرانی و نمایش فیلم در کلاس ارائه گردید و سپس پرسش و پاسخ انجام شد. به منظور ارزیابی شواهد دستیابی به اهداف فرایند

از پرسشنامه محقق ساخته جهت نظر سنجی و چک لیست خودارزیابی مهارت‌ها استفاده شد. به منظور کاهش خطا و رعایت نکات اخلاقی ضمن ارائه توضیحات کافی به دانشجویان در رابطه با عدم تأثیر تکمیل پرسشنامه‌های نظر سنجی در نمره درس از آنها خواسته شد از ذکر نام خود داری نمایند. ابزارهای استفاده شده در این فرایند به شرح زیر می‌باشد (پیوست)

- پرسشنامه بررسی رضایت دانشجویان از روش آموزش با فیلم که شامل ۲۰ سؤال با طیف ۵ قسمتی لیکرت دامنه نمرات از ۱۰۰-۲۰
- چک لیست خود ارزیابی (تنفس تند، تو کشیده شدن قفسه سینه، ارزیابی کم آبی در کودکان، ارزیابی علایم خطر در کودکان، نحوه صحیح شیر دهی)
- با ۵ سؤال و طیف نمره دهی ۲-۰ و دامنه نمرات ۱۰-۰

یافته‌ها: نتایج نشان داد بیشترین میانگین نمره مربوط به مرتفع کردن نیازهای آموزشی توسط فیلم بوده و پس از آن نیز تطابق فیلم‌ها با اهداف آموزشی، مناسب بودن حجم فیلم، افزایش یادگیری، تسهیل و یادگیری عمیق بیشترین نمره را کسب کرده‌اند و کمترین میانگین نمره مربوط به انتقال مفاهیم به تنهایی توسط فیلم بوده است. در مجموع کل نمره کسب شده ۸۳.۲ بوده و دانشجویان ۸۳ درصد نمره پرسشنامه را کسب کرده و این مبین رضایت دانشجویان در بهره‌گیری از نمایش فیلم برای آموزش بوده است. میانگین نمره کسب شده در چک لیست خود ارزیابی ۸.۵ بوده است.

نتایج خود ارزیابی نشان می‌دهد یادگیری مهارت‌ها با استفاده از نمایش فیلم مطلوب بوده است.

بحث و نتیجه گیری: بهره‌گیری از تکنولوژی و فرصت‌های موجود در فرایند آموزش مؤثر می‌باشد. و لازم است مدرسان و مدیران نظام آموزشی شرایط لازم برای بهره‌گیری از روش‌های آموزشی فعال و جذاب را فراهم نمایند.

کلمات کلیدی: فیلم آموزشی، روش تدریس، دانشجو

جراحی می‌شود. لذا پیشنهاد می‌گردد مربیان پرستاری در آموزش بالین از این روش آموزشی بهره گیرند.

کلمات کلیدی: یادگیری، صلاحیت بالینی، رضایتمندی، دانشجویان پرستاری، روش‌های تدریس

اثربخشی آموزش تریاژ کودکان مبتنی بر شایستگی بر آگاهی و تصمیم‌گیری دانشجویان پرستاری گیلان: یک مطالعه نیمه تجربی

کسری محبی - فریبا عسگری - زهرا طاهری از برمی - سامان معروفی زاده

دانشگاه ع. پ. گیلان

مقدمه: بستری شدن کودکان در سالیان اول زندگی یکی از بحران‌های مهم آسیب‌زا می‌باشد. بستری کودکان در این سنین به دلیل عدم برخورداری از مکانیسم‌های سازگاری منجر به آسیب‌پذیری بیشتر آن‌ها می‌شود. یکی از اقدامات مؤثر در این زمینه، تریاژ صحیح کودکان می‌باشد. تریاژ فرایندی است که با تشخیص سریع و شناسایی وضعیت فرد مراجعه‌کننده، مانع از بستری بی‌مورد آن‌ها می‌شود. استفاده از تریاژ صحیح و اصولی باعث سازماندهی درست بیماران شده و باعث تسهیل ویزیت بیماران توسط پزشک می‌شود. با توجه به تفاوت‌های فیزیولوژی و آناتومیکی در کودکان نسبت به بزرگسالان نیاز است که دانشجویان حداقل یک دوره آموزش در خصوص تریاژ کودکان را پشت سر بگذارند. هدف از این مطالعه تأثیر آموزش تریاژ کودکان به دو شیوه مبتنی بر پیامد و شیوه سنتی می‌باشد.

روش اجرا: پژوهش حاضر یک مطالعه نیمه تجربی با طراحی پیش‌آزمون - پس‌آزمون دو گروهی است. در این پژوهش ۵۷ دانشجوی عرصه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گیلان به روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شدند و در دو گروه آموزش به شیوه سنتی و آموزش به شیوه مبتنی بر پیامد تخصیص یافتند. در گروه کنترل آموزشی سنتی به صورت سخنرانی در کلاس درس ارائه شد. گروه آزمون نیز همان محتوای آموزشی را از طریق آموزش مبتنی بر پیامد دریافت کردند. پس از جمع‌آوری اطلاعات و ورود به نرم افزار SPSS نسخه ۱۶، داده‌ها توسط آزمون‌های آماری توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و استنباطی (آزمون t مستقل، آزمون t زوجی و تحلیل کوواریانس) تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: در ابتدا ۷۰ نفر از دانشجویان در مطالعه شرکت کردند که ۵۷ نفر از آنها تا پایان مطالعه ادامه دادند (تعداد ۲۹ نفر خانم و ۲۸ نفر آقا

بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر "چرخه یادگیری کلب" بر رضایت از آموزش و صلاحیت بالینی دانشجویان پرستاری در واحد کارورزی داخلی - جراحی. عنوان مکرر: بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر چرخه یادگیری کلب

شهلا علیاری - مرضیه میربیگی دستجردی - امیرحسین پیشگوی

دانشگاه ع. پ. ارتش

مقدمه: بیش از نیمی از فرایند حرفه‌ای شدن دانشجویان پرستاری در بالین رخ می‌دهد. از این رو توجه به اهمیت صلاحیت بالینی و رضایت از آموزش در دانشجویان پرستاری برای حل مشکلات آموزش بالینی ضروری است. این مطالعه با هدف تعیین تأثیر آموزش مبتنی بر "چرخه یادگیری کلب" بر رضایت از آموزش و صلاحیت بالینی دانشجویان پرستاری انجام شد.

روش اجرا: مطالعه حاضر یک مطالعه نیمه تجربی است که در سال ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹ بر روی ۵۰ نفر از دانشجویان ترم ۸ پرستاری آجا در بیمارستان‌های منتخب نظامی شهر تهران انجام شد. انتخاب دانشکده و دوره تحصیلی به صورت مبتنی بر هدف و روش نمونه‌گیری به صورت در دسترس بود. جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های مشخصات دموگرافیک، صلاحیت بالینی و رضایت از آموزش روا و پایا استفاده شد. در هر دو گروه مداخله و کنترل پرسشنامه رضایت از آموزش در شروع و پایان دوره کارورزی و پرسشنامه صلاحیت بالینی فقط در پایان دوره توسط دانشجویان تکمیل گردید. دانشجویان گروه مداخله به روش چرخه یادگیری کلب و دانشجویان گروه کنترل طبق روال معمول به مدت ۴ هفته ۵ روزه آموزش دیدند. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: قبل از مداخله بین دو گروه مداخله و کنترل تفاوت معناداری در میانگین نمرات رضایت از آموزش مشاهده نشد ($P=0/05$). میانگین و انحراف معیار صلاحیت بالینی در دو گروه مداخله و کنترل به ترتیب $12/14 \pm 204/52$ و $9/30 \pm 185/08$ بود که از نظر آماری تفاوت معناداری داشت ($P<0/001$). در کل میانگین نمرات کسب شده در گروه مداخله بالاتر از گروه کنترل بود.

بحث و نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش حاضر، نشان داد که آموزش مبتنی بر "چرخه یادگیری کلب" منجر به ارتقا معنی‌دار رضایت از آموزش و صلاحیت بالینی دانشجویان پرستاری در واحد کارورزی داخلی -

رشد و پیشرفت مهارت‌های آنها تحت تأثیر قرار می‌گیرد. مطالعات نشان می‌دهد که قرار گرفتن غیر مؤثر دانشجویان در معرض محیط یادگیری بالینی میزان ترک تحصیل را افزایش داده است. برخی از دانشجویان به دلیل چالش‌هایی که در محیط بالینی با آنها روبرو هستند، این حرفه را ترک کرده‌اند. مطالعه‌ای حاضر با هدف تعیین چالش‌های موجود در محیط آموزش بالینی در هنگام شیوع کووید ۱۹ جهت درک تجارب دانشجویان علوم پزشکی انجام گردید.

روش اجرا: این مطالعه کیفی از نوع پدیدارشناسی تفسیری در راستای چالش‌های موجود در محیط آموزش بالینی در هنگام شیوع کووید ۱۹ انجام شد. جهت جمع آوری داده‌ها از روش مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد. در این مطالعه پدیدارشناختی، با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، شرکت‌کنندگان از دانشجویان پزشکی در قزوین انتخاب شدند. داده‌ها با مصاحبه نیمه ساختار یافته با ۱۲ دانشجوی پزشکی جمع آوری شد. متوسط مدت زمان هر مصاحبه ۵۰ دقیقه بود. روش تجزیه و تحلیل داده بر اساس فعالیت‌های پدیده شناسی ون مانن انجام شد.

یافته‌ها: چالش‌های بالینی موجود در محیط آموزش با ۱۵ طبقه و ۵ درون مایه تبیین گردید. پنج درون مایه اصلی مطالعه حاضر شامل "آموزش بالینی ناکارآمد، مواجهه با تعارضات واقعی کار، چالش‌های حرفه‌ای آینده، چالش‌های مربوط به سیاست‌های سازمانی، چالش‌های مربوط استیگمای کادر درمان" است. مهم‌ترین چالش‌هایی که برای همه دانشجویان مشترک بود عبارتند از: "دور ماندن از اهداف آموزشی به دلیل کاهش حضور در محیط بالینی؛ لغو برخی از دوره‌های بالینی؛ ایجاد استرس در دانشجویان توسط استادان؛ ترس از بیماری و معلولیت و انتقال بیماری به خانواده؛ خستگی و تعریق شدید به دلیل مراقبت از تعداد زیادی از بیماران هنگام پوشیدن لباس؛ مدت زمان طولانی مطالعه و تأخیر در شروع طرح؛ نگرانی در مورد عدم کسب صلاحیت‌های حرفه‌ای مورد نظر در طول تحصیل؛ ترس و فاصله مردم از مواجهه با کادر پزشکی" بنابراین، با توجه به چالش‌های موجود، مدیران باید برنامه ریزی کنند تا مشکلات مربوطه را در بحران COVID-19 از بین ببرند و کاهش دهند.

بحث و نتیجه گیری: نتایج این مطالعه بینش عمیق‌تری نسبت به درک، احساسات، تجربیات دانشجویان علوم پزشکی در طی بیماری همه گیر کرونا و ویروس نشان داد که اطلاعات بدست آمده به شناسایی نیازها و مشکلات و چالش‌های مکرر دانشجویان در محیط بالینی در طی همه گیری بیماری و عملکرد تحصیلی آنها کمک می‌کند. تماس مستقیم با بیماران و پرسنل بیمارستان به دانشجویان فرصت می‌دهد تا تجربیات خود را در شرایط متفاوت جسمی روانی فرهنگی تحت تأثیر همه گیری و احتمالاً تجربیات

بوده‌اند و همچنین ۴۸ نفر ترم ۸ و ۹ نفر از دانشجویان ترم ۷) نتایج بیانگر آن است با کنترل نمرات قبل از مداخله، تفاوت آماری معنی‌داری بین میانگین تعدیل‌شده نمره تصمیم‌گیری دانشجویان در گروه‌های آموزش به شیوه سنتی و آموزش به شیوه مبتنی بر پیامد وجود ندارد ($P = 0/485$). همچنین تفاوت آماری معنی‌داری بین میانگین تعدیل‌شده نمره دانش دانشجویان در گروه‌های آموزش به شیوه سنتی و آموزش به شیوه مبتنی بر پیامد وجود ندارد ($P = 0/340$). آموزش چه به صورت سخنرانی و چه به صورت مبتنی بر پیامد، دانش و تصمیم‌گیری بالینی دانشجویان پرستاری را در مورد تریاژ کودکان افزایش می‌دهد.

بحث و نتیجه گیری: باتوجه به نتایج این پژوهش که میانگین نمرات دانش و تصمیم‌گیری بالینی دانشجویان بسیار پایین می‌باشد، توصیه می‌شود محتوا حاضر و روش مورد استفاده در نحوه آموزش و در بازنگری کوریکولوم پرستاری استفاده گردد. در کوریکولوم آموزشی دوره‌ی کارشناسی، دانشجویان پرستاری در درس پرستاری اورژانس در بحران‌ها و حوادث غیر مترقبه، با اصول تریاژ آشنا می‌شوند ولی به دلیل محدود بودن این مبحث به یک جلسه کلاس دو ساعته، از ارائه مطالب در مورد تریاژ کودکان خودداری می‌شود و همچنین مبحث تریاژ کودکان در واحد پرستاری بیماری‌های کودکان نیز هیچ گونه جایگاهی ندارد. با توجه به اهمیت این مسئله و کم بودن آگاهی دانشجویان در این زمینه، توصیه می‌شود که به صورت واحدی مستقل هم به صورت عملی و هم به صورت نظری، در نظر گرفته شود.

کلمات کلیدی: تریاژ، آموزش مبتنی بر پیامد، دانش، تصمیم‌گیری بالینی، کودکان

چالش‌های موجود در محیط آموزش بالینی در هنگام شیوع کووید

۱۹

لیلا دهقانکار

دانشگاه ع. پ. قزوین

مقدمه: محیط بالینی به عنوان یک شبکه تعاملی از نیروها در محیط بالینی تعریف می‌شود که بر یادگیری بالینی دانشجویان تأثیر می‌گذارد و از مهمترین عوامل تأثیرگذار بر کیفیت آموزش بالینی است و یک محیط یادگیری بالینی مطلوب تأثیر مثبتی بر پیشرفت حرفه‌ای دانشجو دارد. عدم شناسایی چالش‌ها و مشکلاتی که دانشجویان در محیط یادگیری بالینی با آنها روبرو هستند، مانع از یادگیری و رشد مؤثر آنها می‌شود. در نتیجه،

هم کلاسی هایشان، صرف نظر از وضعیت علمی آنها ارائه دهند و یک محیط یادگیری ایمن فراهم نمایند. بنابراین، برای ایجاد مکانیسم‌های پشتیبانی مؤثر برای دانشجویان، داشتن بینشی جامع از درک، احساسات و تجربیات دانشجویان در بحران اهمیت دارد. این مطالعه همچنین می‌تواند انگیزه‌ای برای مؤسسات آموزش عالی و جامعه دانشگاهی برای انجام مطالعات مقایسه‌ای مشابه باشد."

کلمات کلیدی: کلید واژه‌ها: آموزش بالینی، دانشجو، کووید ۱۹

تاثیر آموزش مبتنی بر شبیه سازی با استفاده از رویکرد FAIR هاردن بر مهارت‌های بالینی تیم مراقبت در منزل در طی پاندمی کوید ۱۹

روح ا. کلهر کلهر - افسانه یخ فروش ها - عباس احمدی - پیمان نامدار- احسان مدیریان - لیلی بکه فلاح

دانشگاه ع. پ. قزوین

مقدمه: با شیوع کوید ۱۹ و ازدحام بیماران در مراکز آموزشی درمانی، سازمان جهانی بهداشت به استراتژی مراقبت در منزل افرادی که بیماری خفیف کووید ۱۹ دارند، توصیه نموده زیرا خدمات مراقبت در منزل می‌تواند بار زیادی را از دوش نظام سلامت بکاهد ولی یکی از چالشهای اجرای این روش، عدم توانمندی و آموزش ناکافی تیم سلامت عنوان شده بود و این در صورتی است که شواهد نشان داده است که شبیه سازی ها خصوصاً اگر با اصول یادگیری مؤثر همراه باشد می‌تواند سبب بهبود و اصلاح عملکرد ارائه کنندگان خدمات سلامت گردد با توجه به اینکه Harden و Laidlaw چهار اصل مهم را با عنوان FAIR Model (ارائه فیدبک، مشارکت فعال فراگیر در یادگیری، یادگیری فردی و مرتبط بودن یادگیری) جهت یادگیری مؤثر در فراگیران معرفی نمودند لذا مطالعه فوق با هدف بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر شبیه سازی با استفاده از رویکرد هاردن جهت ارتقاء مهارت‌های بالینی تیم مراقبت در منزل در طی پاندمی کوید ۱۹ انجام شد.

روش اجرا: دوره روتیشن یک ماهه شبیه سازی بالینی جهت توانمندی تیم ارائه کننده مراقبت در منزل توسط در مرکز شبیه سازی دانشگاه علوم پزشکی قزوین برگزار شد. در ابتدا جمعی متشکل از ۶ عضو هیئت علمی (طب اورژانس، پرستاری، فوریت‌های پزشکی) به عنوان expert panel گرد هم آمدند و سناریوهایی در مورد نحوه مهارت‌های تکنیکال

مانند استفاده از تجهیزات و روش‌های محافظت فردی، انجام تست PCR، معاینه فیزیکی و کنترل علائم حیاتی و سچوریشن بیمار، تزریق داروها، تفسیر رادیوگرافی و همچنین مهارت‌های غیر تکنیکال مانند انجام کار گروهی را در فرمت استاندارد طراحی نمودند سپس جهت اجرای سناریوها در طی فعالیت‌های شبیه سازی، از رویکرد هارن شامل ارائه فیدبک، مشارکت فعال فراگیر در یادگیری، یادگیری فردی و مرتبط بودن یادگیری استفاده گردید. نحوه عملکرد تیم سلامت توسط اساتید برگزارکننده در یک مقیاس لیکرت از ۱ تا ۵ (خیلی بد تا خیلی خوب (توسط چک لیستی از اقدامات در نظر گرفته شد. ارزیابی توسط ۳ نفر از اساتید طب اورژانس به صورت مقیاس لیکرت از ۱ تا ۵) خیلی بد تا خیلی خوب(انجام گردید.

یافته‌ها: تیم مراقبت در منزل شامل ۴ نفر متخصص طب اورژانس، ۳ نفر پزشک عمومی، ۲۰ پرستار، ۱۰ نفر تکنسین فوریت پزشکی بودند که میانگین سابقه ۹ سال و میانگین سنی 33 ± 1.5 سال داشتند در ارزیابی عملکرد تیم نشان داد که اعضای تیم از نظر انجام مهارت‌های تکنیکال و انجام پروسیجرها در سطح خیلی خوب و در انجام مهارت‌های غیر تکنیکال مانند مهارت کار گروهی در سطح خوب بودند.

بحث و نتیجه گیری: استفاده از شبیه سازی ها همراه با بکارگیری رویکردهای اثربخش می‌تواند برای ارتقاء سطح آمادگی تیم ارائه کننده خدمات سلامت در مواقع بحرانی از طریق تمرینات مکرر هدفمند و قرار گرفتن در معرض موقعیت‌های نادر اثر بخش باشد."

کلمات کلیدی: شبیه سازی، تأثیر، مهارت بالینی، مدل

ارزیابی مواد آموزشی ارائه شده در آموزش‌های مبتنی بر تکنولوژی به دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۴۰۰ در طی پاندمی کووید ۱۹

سمیه بابایی - محسن شمسی - کیمیا پزشکی - احسان مؤمنی

دانشگاه ع. پ. اراک

مقدمه: در آموزش‌های مبتنی بر تکنولوژی در دوران پاندمی کرونا توجه به مواد آموزشی ارائه شده به دانشجویان در بستر پلتفرم‌های آموزش مجازی از اهمیت زیادی برخوردار است چرا که این مواد آموزشی باید به گونه‌ای طراحی و ارائه گردند که خلأ عدم ارتباط مستقیم فراگیر با استاد را برطرف نماید. لازم به ذکر است حیطه مواد آموزشی بر اساس نظر کریک گریسلی

مقایسه آموزش اخلاق پزشکی به روش بحث در گروههای کوچک و روش سنتی در بستر فضای مجازی

فاطمه بهمنی - اکرم هاشمی - سودابه هویدامنش - سعیده سعیدی تهرانی - مینا فروزنده - مریم منتظری

دانشگاه ع. پ. ایران

مقدمه: آموزش اخلاق پزشکی یکی از اجزای ضروری آموزش پزشکی عمومی است. هر چند روش‌های متعددی برای آموزش اخلاق پزشکی پیشنهاد شده است اما تصمیم‌گیری برای انتخاب روش آموزشی مناسب در شرایط متفاوت دشوار است. پاندمی کووید ۱۹ نیز با استقرار آموزش مجازی این پیچیدگی را بیشتر نمود. هدف از انجام این مطالعه مقایسه روش بحث در گروه‌های کوچک با روش سنتی آموزش اخلاق پزشکی در بستر فضای مجازی است.

روش اجرا: شرکت کنندگان در این پژوهش ۶۱ نفر از دانشجویان پزشکی عمومی در مقطع کارآموزی بودند که در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ واحد اخلاق پزشکی را اخذ کرده بودند. مداخله آموزشی در دو گروه مجزا به صورت مجازی و در بستر سامانه بیگ بلو باتن انجام شد. گروه اول با روش تدریس مورد محور که شامل یک مینی لکچر ۲۰ دقیقه‌ای که پس از آن بحث درباره موارد در گروه‌های کوچک انجام می‌شد و گروه دوم به روش سنتی و به صورت سخنرانی همراه با بحث در گروه بزرگ انجام شد. ۱۶ نفر (۲۶٪) در گروه اول و ۴۵ نفر (۷۴٪) در گروه دوم قرار گرفتند. ارزیابی نگرش بوسیله پرسشنامه نگرش دانشجویان پزشکی به پروفشنالیسم و اخلاق پزشکی و به روش پیش‌آزمون-پس‌آزمون و ارزیابی توانایی استدلال اخلاقی از طریق امتیاز تحلیل مورد در پایان دوره صورت گرفت. تحلیل مورد به وسیله دو ارزیاب به طور مستقل ارزیابی گردید. این مطالعه پیش از انجام مورد تأیید کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه قرار گرفت.

یافته‌ها: از مجموع ۶۱ دانشجوی شرکت کننده در طرح ۳۴ نفر زن (۵۶٪) و ۲۷ نفر مرد (۴۴٪) بودند. تفاوت جنسیتی و امتیازات نگرش پیش‌آزمون در دو گروه معنادار نبود. پایایی پرسشنامه نگرش مورد تأیید قرار گرفت (Cronbach's alpha: 0.749). در مورد نگرش به اخلاق پزشکی، آزمون تی تست نشان داد که امتیازات پس‌آزمون در گروه دوم افزایش بیشتری نسبت به گروه اول دارد. (p value: 0.03) در قسمت

به عنوان یکی از ابعاد اصلی یادگیری فراگیران محسوب می‌گردد (۱). توجه به این حیطة به خصوص در رشته‌هایی همچون دندانپزشکی به دلیل ماهیت دروس عملی و کلینیکی این رشته و نیاز به توانمندسازی فردی دانشجویان از اهمیت بیشتری برخوردار است لذا مطالعه حاضر با هدف ارزیابی مواد آموزشی ارائه شده به دانشجویان دندانپزشکی در آموزشهای مبتنی بر تکنولوژی در طی پاندمی کووید ۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۴۰۰ انجام پذیرفته است.

روش اجرا: این مطالعه از نوع تحلیلی و مقطعی بوده که به شیوه نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی بر روی ۱۷۰ نفر از دانشجویان دندانپزشکی انجام شده است. اطلاعات با استفاده از پرسشنامه استاندارد یاسینی و همکاران (۲) مشتمل بر مشخصات دموگرافیک دانشجویان و سؤالات ارزیابی مواد آموزشی ارائه شده در آموزشهای مبتنی بر تکنولوژی جهت دانشجویان جمع‌آوری و با استفاده از نرم افزار SPSS-20 تجزیه تحلیل شد.

یافته‌ها: در این مطالعه میانگین سنی دانشجویان ۲۳/۳۶ سال بوده و ۵۲٪/۴ آنان دانشجوی پسر و مابقی (۴۷/۶٪) دختر بودند. میانگین ارزیابی دانشجویان از مواد آموزشی ارائه شده پبه آنان در طی آموزشهای مبتنی بر تکنولوژی در دوران پاندمی کرونا $46/26 \pm 18/75$ (از ۱۰۰) با دامنه امتیاز بین صفر تا ۱۰۰ مشاهده شد. ارزیابی دانشجویان از کیفیت مواد آموزشی و تأثیر آن بر یادگیری آنان بر حسب وضعیت جنسیت (دختر و پسر)، وضعیت اسکان (بومی و غیر بومی)، مقطع تحصیلی (علوم پایه یا کلینیک) و میزان استفاده از اینترنت تفاوت معنی داری نداشت (P=0/05).

بحث و نتیجه‌گیری: در خصوص تأثیر مواد آموزشی بر ارزیابی آموزشهای مبتنی بر تکنولوژی در دانشجویان دندانپزشکی به نظر با تأکید بر موارد ذیل می‌توان به یادگیری بهتر نائل شد از جمله موارد مهم در این راستا مرتبط بودن و قابلیت دسترسی دانشجویان به مواد آموزشی و کتب و سایر منابع دیگر، توجه به علایق و نیازهای دانشجویان در انتخاب منابع و مواد آموزشی و ایجاد امکان مرور اطلاعات قبلی می‌تواند در این زمینه کمک کننده باشد. همچنین در زمینه افزایش کیفیت محتوای آموزشی و مواد آموزشی نظارت بر مطالب بارگزاری شده و تعریف استانداردهایی برای تولید محتوا می‌تواند در اثربخشی آموزشهای مبتنی بر تکنولوژی مؤثر باشد.

کلمات کلیدی: مواد آموزشی، پاندمی کووید-۱۹، یادگیری، دانشجویان دندانپزشکی

توانایی تحلیل مورد، آزمون من-ویتنی نشان داد که دو گروه تفاوت معنی داری ندارند.

بحث و نتیجه گیری: در فضای آموزش مجازی، آموزش اخلاق پزشکی به روش سخنرانی سنتی و بحث در گروه بزرگ کلاسی، نسبت به آموزش به روش مبتنی بر بحث در گروههای کوچک، تأثیر بیشتری در ارتقای نگرش دانشجویان پزشکی به اخلاق پزشکی داشت. توانایی استدلال اخلاقی که دانشجویان پس از گذراندن دوره آموزشی اخلاق پزشکی به هر دو روش بدست آوردند، تفاوتی نداشت.

کلمات کلیدی: آموزش مجازی، آموزش اخلاق پزشکی، نگرش به اخلاق پزشکی، استدلال اخلاقی، روش سنتی، بحث در گروههای کوچک

مقایسه روش مشارکتی شامل سخنرانی، یادگیری مبتنی بر مسئله و وبلاگ با سخنرانی در دوره‌های بالینی دانشجویان پزشکی

معصومه شریف زاده

دانشگاه ع. پ. سبزوار

مقدمه: سخنرانی یک روش آموزشی رایج است که نمی‌تواند تفکر انتقادی و انتزاعی را در دانشجویان دوره‌های بالینی به صورت کارآمدی توسعه دهد. اگرچه روش‌های ترکیبی به صورت تئوری قابل قبول هستند، در عمل معمولاً قابل اجرا نیستند. مطالعه حاضر با هدف مقایسه روش ترکیبی از یادگیری مبتنی بر مشکل (PBL)، وبلاگ‌ها و سخنرانی با سخنرانی به تنهایی برای دستیابی به یک روش تدریس مفید برای دوره‌های بالینی اجرا شد.

روش اجرا: این مطالعه نیمه تجربی بر روی ۶۳ مطالعه پزشکی انجام شد. دانشجویان (سال پنجم) جهت گذراندن واحد بالینی زنان و زایمان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، ایران به روش سرشماری وارد مطالعه شدند. بر اساس تعداد دانشجویان و با استفاده از جدول اعداد تصادفی، دانش آموزان به طور تصادفی در دو گروه قرار گرفتند. معیارهای خروج، عدم تمایل به شرکت و غیبت بیش از دو جلسه بود. در ابتدا، یکسانی دانش زنان و زایمان در هر دو گروه بر اساس یک پیش آزمون تأیید شد ($P < 0.05$). روش سخنرانی رایج برای هر دو گروه انجام شد. در گروه مداخله (B)، محقق از هر دانش آموز (۳۲ نفر) خواست تا یک مورد/مشکل را در وبلاگ استاد بارگذاری کنند و همه دانشجویان در رابطه با موضوع، تشخیص‌های افتراقی و

تشخیص و درمان و پاسخ گویی به سؤالات مشارکت کنند. در جلسه بعد ابتدا موارد ارائه شده مورد بحث و بررسی قرار گرفت و

سخنرانی دیگری برگزار شد. در نهایت، دو روش از طریق نظرسنجی یکسان و آزمون‌های عملی و نمره گذاری بر اساس مقیاس لیکرت با استفاده از پرسشنامه با یکدیگر مقایسه شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها در SPSS 19 با استفاده از آزمون t و مجذور کای در سطح معنی داری $P > 0.05$ انجام شد.

یافته‌ها: گروه B نمرات بالاتری را در آزمون‌های علمی کسب کرد ($0.001 < P$)، به‌ویژه در حوزه‌های ادراک، یادگیری و به خاطر سپردن موضوعات، انگیزه و ارتباط با همکلاسی‌ها و معلم خصوصی ($P = 0.10$). بنابراین رضایت در گروه مداخله در مقایسه با گروه کنترل ($P = 0.001$) بیشتر بود (جدول ۱).

بحث و نتیجه‌گیری: آموزش کارشناسان متفکر، خلاق و فعال با ترکیبی از روش‌های جدید مشارکتی با سخنرانی که بدون شک در یادگیری مؤثر هستند برای آینده پزشکی امکانپذیر است. با توجه به نتایج، PBL و وبلاگ‌ها می‌توانند برای بهبود یادگیری و دانش دانشجویان و همچنین روابط بین اساتید و دانشجویان ارزشمند هستند.

کلمات کلیدی: یادگیری، سخنرانی، یادگیری مبتنی بر مشکل، آموزش، وبلاگ‌ها

طراحی، اجرا و ارزشیابی پاورپوینت‌های انیمیشنی، در تدریس آناتومی: راهی جهت یادگیری آسان و بهتر آناتومی برای دانشجویان علوم پزشکی

لیلا بیگم حجازیان - زینب غلام نیا شیروانی - سیده زینب حسینی مطلق

دانشگاه ع. پ. بابل

مقدمه: علم آناتومی فقط مطالعه ساختار و مورفولوژی نیست بلکه دانشجوی پزشکی با یادگیری آناتومی با جغرافیای کامل بدن آشنا می‌شوند. باتوجه به اهمیت این درس به جرأت می‌توان بیان داشت که توسعه دانش پزشکی و رسیدن به افق‌های نو بدون تکیه اساسی به دانش آناتومی ممکن نیست، چراکه علم تشریح در این زمینه دارای نقش محوری می‌باشد. تهیه پاورپوینت‌هایی که به روش انیمیشن تصاویر را نشان می‌دهند، اهمیت بی حد و حصری در یادگیری آسان آناتومی و تجسم قسمت‌های مختلف

یافته‌ها: در بررسی واکنش (رضایت) نسبت به تدریس درس آناتومی به کمک انیمیشن، ۱۴۷ دانشجوی رشته پزشکی ورودی‌های ۱۴۰۰ و ۱۳۹۹ با میانگین سنی $\pm$ انحراف معیار 19.41 ± 1.42 شرکت کردند که ۵۱٪ (۷۵ نفر) مذکر بودند. در سؤالات مورد بررسی در قسمت رضایت سنجی از روش تدریس، سؤال ۱ (جذاب و لذت بخش بودن تدریس) بیشترین میانگین $\pm$ انحراف معیار (4.36 ± 0.79) (از ۵ امتیاز) و سؤال ۳ (ارتقا مهارت برای کار در آینده) کمترین میانگین $\pm$ انحراف معیار (4.16 ± 0.99) (از ۵ امتیاز) را به خود اختصاص دادند. میانگین $\pm$ انحراف معیار کل پرسشنامه 4.11 ± 1.36 (از ۲۵ امتیاز) بدست آمد. در بررسی گزینه‌های پاسخ بصورت طیف لیکرت ۵ قسمتی، سؤال ۱ (جذاب و لذت بخش بودن تدریس) بیشترین درصد در "رضایت خیلی زیاد" (۵۴.۴) و سؤال ۲ (ارتقا مهارت) کمترین درصد در رتبه "خیلی زیاد" (۴۹.۷) را به خود اختصاص دادند.

بحث و نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بکارگیری انیمیشن در تدریس آناتومی، می‌تواند موجب ارتقای میزان رضایت (واکنش)، و یادگیری دانشجویان علوم پزشکی گردد. دانشجویان علوم پزشکی به استفاده از شیوه‌های تدریس متنوعی که درگیری دانشجو را در فرایند یادگیری افزایش دهند تمایل زیادی داشته و با وجود اینکه این روش‌ها زمان زیادی را برای آموزش می‌طلبد اما یادگیری، مهارت و انگیزه شرکت در کلاس درس را افزایش می‌دهد.

کلمات کلیدی: پاورپوینت‌های انیمیشن، تدریس آناتومی، یادگیری، دانشجویان علوم پزشکی

طراحی، اجرا و ارزشیابی کاربرد گزارش کار آزمایشگاه میکروب شناسی (قارچ شناسی و باکتری شناسی) در دانشگاه علوم پزشکی زنجان

سعید امانلو - حبیب ضیغمی - فرهاد رضانی بدر - نیما معتمد

دانشگاه ع. پ. زنجان

مقدمه: دروس عملی و آزمایشگاهی در پرورش مهارت‌های تخصصی دانشجویان اهمیت و جایگاه ویژه‌ای دارد. هدف از انجام این مطالعه استانداردسازی فرم گزارش کار آزمایشگاه و ارزشیابی تکوینی دروس آزمایشگاهی متناسب با اهداف آموزشی درس می‌باشد.

آناتومیکی به شکل ملموس‌تری، در ذهن افراد دارند. در واقع بکارگیری تصاویر انیمیشن در تدریس آناتومی برای آموزش آسان و ایجاد قدرت تجسم سه بعدی و فضایی دانشجویان از استخوان‌ها، عضلات، عروق، اعصاب، مجاورت‌ها و سایر ارگان‌های آناتومیکی می‌باشد. تفاوت این تصاویر انیمیشن، باتصاویر اسلایدهای صامت، قابلیت درک آسان، بهتر و بیشتر آناتومی است. بنابراین مطالعه حاضر با هدف طراحی، اجرا و ارزشیابی تدریس با روش تصاویر انیمیشن آناتومی بر واکنش و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل تنظیم گردید.

روش اجرا: ابتدا، اسلاید قسمت‌های مورد نظر اعم از عضلات، استخوان، عروق، اعصاب، لایه بندی‌های سطحی، عمقی و.....، بصورت اولیه توسط استاد، از اینترنت سرچ و انتخاب می‌شوند، سپس توسط استاد، تغییرات لازم بر روی همین تصاویر، در محیط‌های پینت و پاورپوینت صورت گرفته، و مجدداً طراحی و دوباره سازی می‌شوند، این شکل نهائی به عنوان تصویر خام، نامیده می‌شود. تصویر خام، بعنوان اسلاید اول در ساخت انیمیشن، در محیط پاورپوینت، مورد استفاده قرار می‌گیرد. البته باید در نظر داشت که اسلایدهای انیمیشن، با توجه به لایه بندی، مجاورت و مشخصات آناتومیکی باید دقیق، طراحی شوند و تقدم و تاخراجزاء آناتومیک، در آن حائز اهمیت می‌باشد. جهت یادگیری بهتر و تعامل دانشجویان سر کلاس، در روز قبل از کلاس، فایل تصاویر خام، در قسمت تکالیف نوید و واتساپ گروهی کلاس، بار گذاری و در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرد. در زمان تدریس، دانشجویان کپی سیاه و سفید از تصاویر خام تهیه نموده، و همگام با تدریس استاد و با الگوبرداری از انیمیشن، تمام تصاویر را، با توضیحات استاد، کامل می‌نمایند. (در این قسمت از کار، این اختیار به دانشجو داده می‌شود، که چنانچه مایل باشد، فایل خام را، بر روی گوشی، یا تبلت‌هایشان، در کلاس باز نمایند و با استفاده از محیط‌های نرم افزاری مانند پینت، فوتوشاپ و ....، کار را ادامه دهند). به منظور ارزشیابی تأثیر کاربرد اسلایدهای انیمیشن در تدریس آناتومی، از سطح اول و دوم هرم مدیفیه کرک پاتریک استفاده گردید. در سطح اول واکنش و احساس فراگیر در خصوص این روش یاددهی-یادگیری، مورد سوال قرار می‌گیرد. این سطح دارای سه زیر سطح است: واکنش به عنوان یک احساس عاطفی نسبت به روش آموزشی، واکنش به عنوان قضاوت در مورد کارآمدی روش آموزشی و ترکیبی از هر دو مورد. این سطح توسط پرسشنامه روا و پایا مربوطه ارزشیابی شد. در سطح دوم هرم که سطح دانش، یادگیری و تجربه است و میزان یادگیری دانشجویان توسط آزمونهای درس آناتومی سنجیده گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط نرم افزار SPSS21 و با استفاده از آمار توصیفی (درصد، فراوانی، شاخص مرکزی و پراکندگی) و تحلیلی (همبستگی پیرسون) انجام شد.

مورد بارداری خارج رحمی بر یادگیری و اشتیاق تحصیلی دانشجویان مامایی انجام شد.

روش اجرا: مطالعه حاضر در فاصله زمانی بهمن ماه سال ۱۳۹۷ لغایت بهمن ماه سال ۱۳۹۸ بر روی ۲۰ نفر از دانشجویان مامایی مقطع کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی ایلام در طی دو ترم متوالی به روش متقاطع در بیمارستان آیت الله طالقانی (ره) انجام گردید. نمونه گیری به صورت در دسترس و تخصیص نمونه‌ها به گروه مداخله و کنترل، بصورت تصادفی بر اساس ترتیب شماره دانشجویی انجام شد. نحوه انجام مداخله بدین ترتیب بود که گروه یک در ترم ۶ در کارآموزی بیماریهای زنان و نابوری به عنوان گروه مداخله و در ترم ۷ در کارآموزی بیماریهای داخلی و جراحی به عنوان گروه کنترل و گروه دو در ترم ۶ در کارآموزی بیماریهای زنان و نابوری به عنوان گروه کنترل و در ترم ۷ در کارآموزی بیماریهای داخلی و جراحی به عنوان گروه مداخله در نظر گرفته شدند و تعطیلات تابستان به عنوان دوره شستشو در نظر گرفته شد. در کوریکولوم مامایی آشنایی با انواع نادر بارداری خارج رحمی در اهداف آموزشی کارآموزی بیماریهای زنان و نابوری و کارآموزی بیماریهای داخلی و جراحی قید شده است، به همین دلیل این واحدهای درسی جهت اجراء مداخله انتخاب شدند. گروه مداخله با مطالعه مقالات گزارش مورد بارداری خارج رحمی آموزش داده شدند و گروه کنترل آموزشهای روتین که شامل حضور بر بالین بیماران و مطالعه پرونده بیماران بود، را دریافت کردند. نحوه انتخاب مقالات بدین ترتیب بود که، مربی بالینی قبل از آغاز کارآموزی با جستجو در پایگاههای Iranmedex, Magiran, Google scholar SID, با استفاده از کلید واژه‌های بارداری خارج رحمی، بارداری نا به جا، بارداری سرویکال، بارداری در اسکار سزارین، بارداری تخمدانی، بارداری شکمی، بارداری حفره صفاق، بارداری هتروتوپیک پنج مقاله گزارش مورد با موضوعات بارداری سرویکال، بارداری در اسکار سزارین، بارداری تخمدانی، بارداری شکمی و بارداری هتروتوپیک انتخاب کرد. ملاک انتخاب مقالات عبارت بودند از، چاپ شدن مقاله در طی ۵ سال اخیر، چاپ مقالات در ژورنالهایی که حداقل دارای رتبه علمی پژوهشی بودند و در یکی از پایگاههای معتبر Scopus, ISC, Google scholar, Magiran, Embase نمایه می‌شدند و فارسی زبان بودن (به علت سهولت مطالعه مقاله توسط دانشجو، فقط مقالات فارسی زبان انتخاب شدند) و مربی بالینی با توجه به متن مقالات سؤالات چهار گزینه‌ای با یک گزینه صحیح برای هر سؤالات طراحی نمود. در ترم ۶ و ۷ قبل از آغاز مداخله، گروه مداخله و کنترل، پرسشنامه دموگرافیک، سؤالات استخراج شده از مقالات گزارش مورد و پرسشنامه اشتیاق تحصیلی را به روش خودگزارشی تکمیل نمودند و در طی کارآموزی هر روز قسمتهای مختلف یک مقاله، شامل خلاصه،

روش اجرا: در این فرآیند کاربرد گزارش کار آزمایشگاه برای درس عملی باکتری شناسی و قارچ شناسی طراحی گردید. محتوای آموزشی درس طبق طرح درس و طرح دوره به دانشجویان ارائه شد و تکمیل کاربرد آزمایشگاه، ارزیابی و ارائه بازخورد در طول ترم تحصیلی به انجام رسید. ارزیابی فرآیند با استفاده از مدل کریک پاتریک در یک سطح رضایتمندی انجام شد.

نمرات دانشجویان دو گروه شاهد و آزمون با استفاده از آزمون‌های کولموگروف اسمیرنوف و آزمون independent t-test. مورد ارزیابی قرار گرفت.

یافته‌ها: نمرات درس قارچ شناسی بطور معنی داری در گروه آزمون نسبت به گروه شاهد بالاتر بود ($P=0.004$)، ولی نمرات درس باکتری شناسی اختلاف آماری معنی داری بین دو گروه مشاهده نشد ($P=0.737$). رضایتمندی در حیطه‌های مختلف اهداف آموزشی، انگیزش، ارزشیابی و روش تدریس در سطح زیاد تا خیلی زیاد به دست آمد.

بحث و نتیجه گیری: ارزیابی عملکرد دانشجویان در آزمایشگاه از طریق استانداردسازی فرم گزارش کار آزمایشگاه و متناسب با اهداف آموزشی موجب شفاف سازی اهداف آموزشی، انسجام مطالب و اطلاعات طبقه بندی شده، ترغیب دانشجویان به جستجوی مطالب علمی مرتبط با موضوعات درسی، افزایش یادگیری فعال، تعامل بیشتر دانشجویان با استاد درس و با یکدیگر می‌گردد."

کلمات کلیدی: آموزش، ارزشیابی، یادگیری، کاربرد آزمایشگاه، درس عملی

تأثیر مطالعه مقالات گزارش مورد بارداری خارج رحمی بر یادگیری و اشتیاق تحصیلی دانشجویان مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایلام، طرح متقاطع

الهه بهرامی وزیر - اعظم محمدی - نسیمه شریفی - معصومه اطافی

دانشگاه ع. پ. ایلام

مقدمه: اداره انواع نادر بارداری خارج رحمی به دلیل شیوع کم و در دست بررسی بودن اقدامات تشخیصی و درمانی بحث بر انگیز است. امروزه مطالعه مقالات گزارش مورد برای آموزش اداره بیماریهای نادر استفاده می‌شود و شیوه‌های آموزشی جدید بر یادگیری و اشتیاق تحصیلی دانشجویان نقش بسزایی دارد. مطالعه حاضر با هدف بررسی تأثیر مطالعه مقالات گزارش

ساده بود. ابزار جمع آوری داده پرسشنامه محقق ساخته‌ای براساس مدل کلاست که توسط آقای عربشاهی و همکاران طراحی و روایی و پایایی آن سنجیده شده است این پرسشنامه شامل چهار حیطه جلب توجه، تناسب، اطمینان، رضایت می‌باشد. داده‌های جمع آوری شده توسط نرم افزار SPSS نسخه ۱۸ و با استفاده از آزمون‌های تی مستقل و ضریب همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: از میان شرکت کنندگان ۷۱ درصد زن و مابقی مرد بودند. میانگین کل نمره دانشجویان از پرسشنامه ۸۱.۵ بود. نتایج آزمون تی مستقل نشان داد که بین نمره انگیزش تحصیلی با جنس ($p=0.9$) ارتباط معنی دار وجود نداشت. همچنین بین نمره انگیزش تحصیلی با معدل ($p=0.8$) و تعداد ترم تحصیلی ($p=0.5$) رابطه معنی دار وجود نداشت. مهم‌ترین عوامل انگیزشی از نظر دانشجویان استفاده از وسایل کمک آموزشی، صحبت از آینده حرفه‌ای و شغلی، بیان اهداف درس به صورت واضح، ارتباط چشمی استاد با دانشجو و کوتاه بودن زمان درک یک مطلب بود. شروع درس با طرح سؤال، انجام تکالیف ساده و انتخابی بودن محتوای درس پایین‌ترین عوامل انگیزشی مؤثر بر یادگیری بودند.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتیجه این مطالعه استفاده اساتید از وسایل کمک آموزشی که باعث افزایش جلب توجه و کاهش یکنواختی می‌شود در انگیزش دانشجویان نقش بسزایی دارد. همچنین توجه به آینده شغلی و دادن آگاهی درباره جنبه‌های مختلف رشته، طراحی طرح دوره‌ها و بیان اهداف به صورت واضح و روشن در ابتدای کلاس، توانایی استاد در برقراری ارتباط با دانشجویان در جلب توجه و انگیزش دانشجویان مؤثر می‌باشد و باید به همه اعضای هیات علمی به خصوص در بدو استخدامی در زمینه‌های مختلف آموزش لازم داده شود.

کلمات کلیدی: انگیزش، یادگیری، دانشجویان

مقدمه، معرفی بیمار، بحث و نتیجه گیری مقاله با محوریت استاد بالینی مامایی حاضر در کارآموزی به مدت ۴۵ دقیقه به بحث گذاشته شد. بعد از مداخله نیز درترم ۶ و ۷ گروه مداخله و کنترل، پرسشنامه‌های ذکر شده را تکمیل نمودند. برای مقایسه میانگین نمرات بین گروه کنترل با مداخله از آزمون تی مستقل و برای مقایسه میانگین نمرات درون گروه کنترل و درون گروه مداخله در پیش آزمون و پس آزمون از آزمون تی زوجی استفاده شد.

یافته‌ها: در فاز یک و دو مطالعه در گروه مداخله، پس آزمون میانگین نمرات یادگیری دانشجویان از مقادیر پیش آزمون به صورت معنی داری بیشتر بود ($P<0.001$). همچنین در فاز یک و دو مطالعه میانگین نمرات یادگیری دانشجویان در گروه مداخله به صورت معنی داری بیشتر از گروه کنترل بود ($P<0.001$). در فاز یک و دو مطالعه در مقایسه درون گروهی و بین گروهی مداخله با کنترل میانگین نمرات اشتیاق تحصیلی پس آزمون با پیش آزمون اختلاف معنی دار آماری نداشت.

بحث و نتیجه گیری: مطالعه مقالات گزارش مورد بارداری خارج رحمی یادگیری دانشجویان را افزایش داد، اما تاثیری بر اشتیاق تحصیلی نداشت. در آموزش اداره نادر بارداری خارج رحمی باید شیوه‌های جدید آموزشی از جمله مطالعه مقالات گزارش مورد بارداری خارج رحمی مد نظر قرار گیرد و برای افزایش اشتیاق تحصیلی دانشجویان از روشهای دیگری استفاده شود."

کلمات کلیدی: مقالات گزارش مورد، بارداری خارج رحمی، مامایی، یادگیری، اشتیاق تحصیلی

عوامل انگیزشی مؤثر بر یادگیری دانشجویان پرستاری و بهداشت

حسین شاه دوستی - اکرم ژانیفرد

دانشگاه ع. پ. اسفراین

مقدمه: انگیزش عاملی درونی است که فرد را از درون به فعالیت واداشته و اولین و مهم‌ترین عامل در امر یادگیری است و برای ایجاد تغییر رفتار در فراگیران، باید به عوامل مرتبط با انگیزه و میزان تأثیر آنها پی برد. لذا هدف این مطالعه تعیین عوامل انگیزشی مؤثر بر یادگیری دانشجویان در رشته‌های پرستاری و بهداشت براساس مدل کلاست می‌باشد.

روش اجرا: نوع مطالعه از نوع مقطعی توصیفی می‌باشد که بر روی ۶۰ نفر از دانشجویان بهداشت و پرستاری دانشکده علوم پزشکی اسفراین در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ انجام شد. روش نمونه گیری به صورت تصادفی

مقایسه تأثیر کلاس وارونه و روش سخنرانی بر میزان یادگیری و رضایتمندی دانشجویان در درس باکتریولوژی و انگل شناسی رشته اتاق عمل دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارتش

مژگان محمدی مهر

دانشگاه ع. پ. ارتش

مقدمه: انتخاب مناسب‌ترین و موثرترین شیوه آموزش مهم‌ترین عامل پیشرفت آموزشی و یادگیری دانشجویان است. راهبرد کلاس وارونه با درگیر کردن دانشجویان در امر آموزش، باعث تعمیق یادگیری در یادگیرنده و یادگیری خودراهبر می‌گردد. هدف از این مطالعه، بررسی مقایسه‌ای دو شیوه تدریس کلاس وارونه و سخنرانی بر میزان یادگیری و رضایتمندی دانشجویان در درس میکروبیشناسی دانشکده پیراپزشکی بود.

روش اجرا: این پژوهش یک مطالعه کمی به روش نیمه تجربی و انجام مداخله آموزشی است. پژوهش در درس باکتریولوژی و انگل شناسی رشته اتاق عمل نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ در دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارتش انجام شد. تعداد دانشجویان مورد مطالعه در گروه کنترل و مداخله ۲۳ نفر بودند. بررسی میزان یادگیری در دو گروه کنترل (تدریس به شیوه سخنرانی) و گروه مداخله (تدریس به صورت کلاس وارونه) با استفاده از آزمون *pre test* و *post test* صورت گرفت. رضایتمندی دانشجویان در دو گروه توسط پرسشنامه رضایتمندی بررسی شد. داده‌ها توسط آزمون‌های آماری توصیفی و استنباطی (آزمون لوین و آنوا) به کمک نرم افزار SPSS نسخه ۱۹ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: بر اساس یافته‌های آمار توصیفی، در گروه کنترل (تدریس به شیوه سخنرانی) میانگین نمرات در آزمون پری تست 3.65 ± 1.46 و میانگین نمرات در آزمون پست تست 6.13 ± 2.26 به دست آمد. در گروه مداخله (تدریس به شیوه کلاس وارونه) میانگین نمرات در آزمون پری تست 3.78 ± 1.24 و میانگین نمرات در آزمون پست تست 9.30 ± 0.822 بود. با نتایج آزمون لوین نشان داد، واریانس یادگیری در بین دو گروه (تدریس به شیوه سخنرانی و کلاس وارونه) با هم برابر است. نتایج آزمون آنوا نشان داد که بین میزان یادگیری دانشجویان در گروه شاهد (تدریس به شیوه سخنرانی) و گروه مداخله (تدریس وارونه) تفاوت معنی داری وجود دارد ($P \geq 0.001$). طبق یافته‌های آمار توصیفی پرسشنامه رضایتمندی، میانگین نمره رضایتمندی گروه شاهد (شیوه تدریس سخنرانی) 11.43 ± 33.04 و گروه مداخله (تدریس به روش کلاس وارونه) 4.51 ± 61.52 به دست آمد که با توجه به نتایج آزمون لوین واریانس رضایتمندی

در بین دو گروه (سخنرانی و وارونه) با هم برابر بودند و نتایج آزمون آنوا نشان داد بین رضایتمندی از شیوه تدریس در گروه شاهد و گروه مداخله تفاوت معنی داری وجود داشت ($P \geq 0.001$). که نتایج میانگین بیانگر آن است که دانشجویان رضایت و تمایل بیشتری به شیوه تدریس وارونه نسبت به سخنرانی داشتند. همچنین بر اساس تفسیر میانگین به دست آمده، رضایتمندی از روش تدریس کلاس وارونه، بسیار بالا و رضایتمندی از روش تدریس سخنرانی، سطح متوسط به دست آمد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج این مطالعه و اثربخشی تدریس به شیوه کلاس وارونه در مقایسه با تدریس به شیوه سخنرانی بر یادگیری و رضایتمندی دانشجویان در درس باکتریولوژی و انگل شناسی دانشکده پیراپزشکی، توصیه می‌گردد اساتید از این شیوه تدریس نوآورانه و یادگیری فعال در برگزاری کلاس‌های درس استفاده نمایند.

کلمات کلیدی: کلاس وارونه، شیوه سخنرانی، یاددهی یادگیری، رضایتمندی، اتاق عمل

تبیین تجارب دانشجویان مامایی از آموزش در محیط‌های بالینی در پاندمی کووید ۱۹: یک مطالعه پدیدار شناسی

زیبا رئیسی دهکردی - اکرم کرمی - بهاره متقی

دانشگاه ع. پ. شهرکرد

مقدمه: آموزش بالینی فرایندی است پویا که طی آن دانشجویان مختلف گروه‌های پزشکی از جمله دانشجویان پرستاری و مامایی با حضور بر بالین بیمار تجربیات کسب می‌کنند و ذهن خود را با استفاده از تجربیات و تفکر منطقی برای حل مشکل بیمار آماده می‌سازند. در آموزش بالینی مهارت‌ها آموزش داده می‌شوند و می‌توان واقعیت‌های موجود در محیط کار را به دانشجویان تفهیم نمود (۲). حدود نیمی از زمان آموزش دانشکده‌های پرستاری صرف آموزش بالینی می‌شود به طوری که آموزش بالینی محور اصلی آموزش حرفه‌ای پرستاری و مامایی را تشکیل داده و در شکل دهی هویت رشته‌ای نقش اساسی دارند. چنان که این آموزش شرایط یادگیری را بطور مناسب فراهم نیابد، امکان پرورش مهارت‌های بالینی وجود ندارد. در قرن ۲۱ ما شاهد یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های نوظهور جهانی هستیم. شیوع بیماری واگیردار کووید ۱۹، با سیر صعودی در حال گسترش بوده به نحوی که سازمان بهداشت جهانی بر کنترل سریع این همه‌گیری و تغییر سیاست‌های حاکم بر نظام سلامت کشورها، در راستای پاسخگویی سریع و ایمن به نیازهای جامعه، تاکید نموده است. (۱۷) با توجه به اهمیت تجارب بالینی در شکل دهی توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان مامایی و با توجه به تاثیرات که پاندمی کووید ۱۹ بر اجرای فرآیندهای آموزشی در محیط‌های بالینی، این تحقیق با هدف تبیین دیدگاه دانشجویان در مورد آموزش در محیط‌های بالینی در پاندمی کووید ۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد طرح ریزی شده است.

روش اجرا: این مطالعه کیفی با استفاده از روش پدیدار شناسی توصیفی انجام گردید. ویژگی‌های مشارکت کنندگان در پژوهش شامل: دانشجویان مامایی مقطع کارشناسی پیوسته و ناپیوسته که مشغول گذراندن واحدهای بالینی (کارآموزی یا کارورزی) خود در طی پاندمی کووید ۱۹ در واحدهای بالینی بودند، مشارکت کنندگان علاقمند به شرکت در مصاحبه بوده و رضایت آگاهانه داشتند. انتخاب مشارکت کنندگان به صورت مبتنی بر هدف آغاز شد و سپس با حداکثر تنوع از نظر، ترم تحصیلی، نوع و مدت کارآموزی ادامه یافت. نمونه‌گیری تا زمانی ادامه پیدا کرد. در مطالعه حاضر روش جمع آوری نمونه‌ها مصاحبه‌های عمیق فردی و نیمه ساختاریافته بود. مصاحبه با برقراری ارتباط و جلب اعتماد مشارکت کنندگان آغاز شد. ابتدا یک سؤال باز مانند "لطفاً از تجربیات آموزشی خود در محیط‌های بالینی در پاندمی کووید ۱۹ توضیح دهید؟" مطرح شد، سپس سؤالات

دیگر بر اساس راهنمای مصاحبه و پاسخ مشارکت کنندگان پرسیده شد. روش تحلیل داده‌ها با استفاده از روش ۷ مرحله‌ای کلایزی صورت گرفت. دقت و استحکام داده‌ها بر اساس چهارمعیار گوبا و لینکن شامل اعتبار یا مقبولیت، قابلیت اعتماد، تأیید پذیری و قابلیت انتقال بود.

یافته‌ها: مشارکت کنندگان در این تحقیق، ۱۳ دانشجوی مامایی بودند که تجربه کارورزی و کارآموزی را داشتند. محدوده سنی اکثریت شرکت کنندگان ۲۲-۲۸ سال بود. از توصیف غنی و عمیق مشارکت کنندگان به طور کلی، ۲۸۹ کد اولیه استخراج گردید. معنای درونی با تحلیل و مقایسه، به صورت دو طبقه اصلی و نه زیر طبقه استخراج شد. شامل: موضوعات حرفه‌ای (ارتباط نامطلوب/ عدم همکاری پرسنل بهداشتی درمانی/ محدودیت‌های بالینی/ ترس و نگرانی/ کاهش تعاملات مانند عدم شرکت در کنفرانس و گزارش‌های صیحگاهی/ کاهش مدت زمان کارآموزی و کارورزی‌ها/ کاهش کیس‌های آموزشی) زیر ساخت‌های آموزش (فراهم آوردن امکانات مناسب آموزشی در بالین مانند شبیه سازی کردن/ تأمین امکانات مناسب آموزشی در بالین/ فرایند آموزش) بودند.

بحث و نتیجه گیری: ایجاد آمادگی در ابعاد مختلف انسانی و امکانات خود نیازمند برنامه ریزی دقیق است. اکنون زمان مناسبی است که با تقویت امکانات و تکنولوژی‌های ضروری و اصلاح فرآیندهای آموزشی وضعیت تهدید آمیز کنونی را به فرصت تبدیل کرده و گام بلندی در راه توسعه سیستم‌های آموزش برداشته شود."

کلمات کلیدی: دانشجویان مامایی، آموزش بالینی، کووید

حیطه یادگیری الکترونیکی

بررسی تأثیر نقش شبیه سازهای با دقت متوسط تا بالا در آماده سازی دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری و اتاق عمل جهت کار در بالین

لیلا بذرافکن - فریده یزدان پنا - مریم امیری نیا - رحمت اله عرب زاده آتنه
حیبی - ماریا جلالی نژاد

دانشگاه ع. پ. شیراز

مقدمه: آموزش مبتنی بر استفاده از شبیه سازها عبارت است از هر نوع فعالیت آموزشی که در آن از شبیه سازی سناریوهای بالینی برای افزایش آگاهی و مهارت دانشجویان استفاده می شود. محیط های شبیه سازی، قادر به ایجاد مکانی برای دانشجویان هستند تا بتوانند، بدون ایجاد هیچگونه خطری برای بیماران، توانمندی های خود را در زمینه مهارت های تخصصی رشته گسترش دهند. در شبیه سازی تلاش بر این است که شرایط یادگیری آنقدر به شرایط واقعی نزدیک شود که مفاهیم آموخته شده قابل انتقال به جهان واقعی گردد.

هدف: هدف از انجام این مطالعه، بررسی تأثیر نقش شبیه سازهای با دقت متوسط تا بالا در آماده سازی دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری و اتاق عمل جهت کار در بالین بود که در این راستا دانش، مهارت و نگرش دانشجویان سنجیده شد.

روش اجرا: این پژوهش از نوع شبه تجربی می باشد که در دانشکده علوم پزشکی لارستان انجام شد. جامعه آماری پژوهش، دانشجویان رشته پرستاری و اتاق عمل می باشند که از طریق سرشماری انتخاب شدند. شرایط ورود به مطالعه شامل گذراندن واحد تئوری اصول و مهارت های پرستاری جهت دانشجویان رشته پرستاری و گذراندن واحد تئوری اصول و فنون مهارت های بالینی جهت دانشجویان اتاق عمل بود. دانشجویان بطور شفاهی از هدف، زمینه و روش تحقیق مطلع شدند. رضایت کتبی آگاهانه از داوطلبان برای شرکت در تحقیق بدست آمد. از هر رشته، دانشجویان دو ورودی بعنوان گروه کنترل و دانشجویان دو ورودی دیگر بعنوان گروه آزمون در نظر گرفته شدند. در مجموع ۱۹۲ دانشجو در این مطالعه شرکت کردند که ۹۶ دانشجو در گروه کنترل و ۹۶ دانشجو نیز در گروه آزمون حضور داشتند. در ابتدای مطالعه دانشجویان هر دو گروه در پیش آزمون شرکت نمودند. در گروه کنترل، آموزش مهارت های بالینی رشته پرستاری و اتاق عمل بصورت سنتی و با ارائه سخنرانی و نمایش پاورپوینت و با استفاده از چند مانکن بسیار ساده با قابلیت پایین که به دانشجو هیچ بازخوردی

نمی داد، صورت گرفت. در گروه آزمون، آموزش مهارت های بالینی رشته پرستاری و اتاق عمل علاوه بر سخنرانی و نمایش پاورپوینت، در محل مرکز مهارت های بالینی و با استفاده از مولژهای با قابلیت متوسط تا بالا که قابلیت دادن بازخورد نیز داشتند، صورت گرفت. پس از اتمام آموزش ها، از هر دو گروه پس آزمون گرفته شد. از ۴ ابزار جهت جمع آوری داده ها استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS استفاده شد.

یافته ها: نتایج نشان داد دانشجویان گروه آزمون نسبت به گروه کنترل به طور معنی داری به سوالات حیطه دانش پاسخ بهتری داده اند، و همچنین عملکرد بهتری در آزمون آسکی داشته اند ($P < 0.001$). در حیطه نگرش، میانگین کل نمره نگرش دانشجویان نسبت به نقش شبیه سازها در گروه آزمون بالاتر از گروه کنترل بود و در خصوص ایمنی و امنیت بیمار ($P = 0.014$)، بالا بردن احساس اعتماد به نفس دانشجو ($P = 0.041$)، ارتباط دادن بین موضوعات آموزش داده شده در واحدهای نظری ($P = 0.024$) رابطه آماری معنی دار شد، و همچنین در رابطه با آموزش دیدن با مولژهای با قابلیت پایین، یک تجربه یادگیری قابل اعتماد نیست ($P = 0.004$)، نیز رابطه آماری معنی دار شد.

بحث و نتیجه گیری: روش آموزشی شبیه سازی با استفاده از مولژهای پیشرفته، روشی موثر برای آموزش - یادگیری بهتر می باشد که مزیت های فراوانی دارد و می تواند باعث افزایش دانش و بهبود صلاحیت بالینی شود و در بالا بردن ایمنی و امنیت بیمار، بالا بردن احساس اعتماد به نفس دانشجو، ارتباط دادن بین موضوعات آموزش داده شده در واحدهای نظری، روشی بی نظیر می باشد.

کلمات کلیدی: آموزش پرستاری و اتاق عمل، شبیه سازهای با دقت متوسط تا بالا، آزمون آسکی

بررسی موانع مؤثر در توسعه در آموزش پزشکی مجازی در دوران کرونا از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز

پریسا نبیئی - میترا امینی رؤیا خلیلی - پروین رضوان دزفولی

دانشگاه ع. پ. شیراز

مقدمه: همزمان با شروع بیماری کرونا در سطح جهان، تغییرات زیادی در شیوه آموزشی با توجه به پروتکل های جهانی ایجاد شد. در این رستا، برای کاهش شیوع کرونا بسیاری از دانشگاه های کشور تعطیل شد و آموزش مجازی در دستور کار آموزش دانشگاهی قرار گرفت. در این اساس دانشجویان و اساتید چالش های بسیاری در ارتباط با این نوع آموزش قرار

طراحی، اجرا و ارزیابی برنامه آموزشی الکترونیکی داینامیک انگل شناسی به دانشجویان پزشکی در دوران کرونا

مهسا شکرو - زهرا اسلامی راد - رضا حاجی حسین

دانشگاه ع. پ اراک

مقدمه: وقوع پاندمی کرونا در یکسال اخیر نیاز به شیوه‌های جدید آموزش را دو چندان نموده است. زیرا توقف آموزش هزینه‌های سنگین و جبران ناپذیر در بر خواهد داشت. بنا بر این به نظر می‌رسد که آموزش مجازی یکی از بهترین راه حل‌هاست. با پیدایش آموزش الکترونیک به تدریج تصور تهیه جا و مکان برای آموزش از بین رفته است. زیرا استفاده از فناوری‌های نوین در آموزش این امکان را فراهم ساخته که فراگیران بدون ترک منزل و با صرف هزینه مقبول در هر مکان، از کلاس‌های آموزشی نوین که به صورت مجازی ارائه می‌گردد استفاده نمایند. با توجه به شرایط کنونی دنیا از نظر پاندمی کرونا، کمبود روش‌های آموزشی از راه دور به خصوص برای دروس عملی بسیار احساس می‌شود. از آنجا که درس انگل شناسی به عنوان یکی از دروس اصلی علوم پایه برای رشته پزشکی محسوب می‌گردد و این درس شامل قسمت عملی نیز هست حضور دانشجویان در آزمایشگاه‌ها آن‌ها را در خطر ابتلا به بیماری کرونا قرار خواهد داد لذا مدرسان این درس به طراحی و تهیه یک محتوای آموزش مجازی داینامیک برای قسمت کرم شناسی از درس عملی (آزمایشگاه) انگل شناسی پرداختند.

روش اجرا: مطالعه شبه آزمایشی بود. نمونه‌ها دانشجویان پزشکی دوره علوم پایه بودند. مداخله یک برنامه آموزشی برای آموزش انگل شناسی بود که در چند مرحله انجام شد و سپس ارزشیابی شد. مرحله اول آماده سازی بود که در این مرحله بعد از بررسی‌ها انجام شده، روش تدریس با کمک تولید محتوای داینامیک انتخاب شد. سرفصل‌ها انتخاب شد. ابتدا با توجه به سرفصل در انگل شناسی عملی (آزمایشگاه انگل شناسی) اهداف این محتوای الکترونیکی مشخص گردید. سپس توسط میکروسکوپ دوربین دار از ۱۲۰ عدد لام آموزشی موجود در گروه انگل شناسی به صورت مجزا و با بزرگنمایی‌ها مختلف عکسبرداری شد. پس از اتمام عکسبرداری فایل تصاویر به کامپیوتر منتقل شد. کیفیت و حجم هر یک از تصاویر با نرم افزار فتوشاپ بررسی و اصلاح شد. در نهایت بخش‌ها و اجزاء مختلف انگل‌ها در هر یک از تصاویر توسط نرم افزار علامت گذاری و نامگذاری و مشخص گردید. همچنین این تصاویر صداگذاری شد. آزمون طراحی شد. محتواها به صورت داینامیک در آمد و بر روی نوید بارگذاری شد.

یافته‌ها: ۸۰ نفر از دانشجویان از این محتوا استفاده کردند و ۳۶ نفر پرسشنامه رضایت سنجی را کامل پاسخ دادند و همگی در آزمون پایان

گرفتند که هدف این مطالعه بررسی موانع مؤثر در توسعه این آموزش پزشکی مجازی از دیدگاه دانشجویان بود.

روش اجرا: کلیه دانشجویانی که به عنوان دانشجوی آموزش پزشکی به صورت مجازی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز در طول دوره کرونا به روش مجازی آموزش مجازیم بهره مند بوده‌اند به روش سرشماری به عنوان نمونه انتخاب شدند ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه موانع توسعه یادگیری الکترونیکی بود که توسط رضایی و همکاران (۱۳۸۷) ساخته شده و ایجاد تغییراتی در این پژوهش استفاده شد. اطلاعات جمع آوری شده در مقیاس لیکرت با نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج بررسی نشان داد نگرانی اساتید و مقاومت آن‌ها در برابر تغییر و ورود تکنولوژی جدید آموزشی از مهمترین موانع توسعه یادگیری (۸۷٪/۳۱) می‌باشد. همچنین سرعت خطوط ارتباطی جهت برقراری ارتباط و آشنایی و تسلط در دانشجویان به برنامه‌های رایانه‌ای نیز با (۸۱٪/۴) از دیگر موانع زیر ساختی و تجهیزاتی آموزش مجازی در این دانشگاه می‌باشد این دانشجویان همچنین پیشنهاد نموده بودند که با افزایش دسترسی دانشجویان مجازی به کتابخانه‌های الکترونیکی و فراهم نمودن امکانات لازم جهت رجوع دانشجویان به اساتید و رفع مشکلات خود در زمینه درسی می‌توان کیفیت این نوع آموزش را افزایش داد.

بحث و نتیجه گیری: با شیوع ویروس کرونا و به دنبال آن تعطیلی مراکز آموزشی، دست‌اندرکاران نظام آموزشی خود را موظف دیدند تا جهت حفظ سلامتی دانشجویان، با استفاده از نرم افزارهای مختلف، جریان آموزش را از طریق فضای مجازی دنبال کنند. اما به دلیل نبود زیرساخت‌ها و امکانات لازم، در بحث طراحی و اجرا این نوع آموزش با چالش‌های جدی روبه رو شد. با توجه به نتایج بدست آمده به نظر می‌رسد توسعه مهارت‌های یادگیری الکترونیکی در بین اعضای هیات علمی و دانشجویان و برنامه ریزی برای تعامل الکترونیکی بین اساتید و دانشجویان می‌تواند در توسعه فضای لازم جهت پیشبرد یادگیری الکترونیکی در دانشگاه‌ها اثرگذار باشد."

کلمات کلیدی: یادگیری الکترونیکی، آموزش پزشکی، موانع توسعه

دانشگاه‌های علوم پزشکی مناطق آمایشی دهگانه کشور از آموزش مجازی در زمان شیوع کووید-۱۹ در سال ۱۳۹۹ انجام خواهد شد. نتایج این پژوهش، به دانشگاه کمک خواهد کرد تا با در نظر گرفتن راهبردهای مناسب و بهتر بر افزایش رضایت دانشجویان تمرکز داشته باشد.

روش اجرا: این مطالعه به روش تحلیلی توصیفی، برای تعیین میزان رضایت دانشجویان از سیستم آموزش مجازی سال ۱۳۹۹ طراحی شد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی مناطق آمایشی دهگانه کشور بود. براساس حجم نمونه تعداد ۱۳۰۰ نفر وارد مطالعه شدند. جهت جمع‌آوری اطلاعات، از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد که روایی آن توسط متخصصین و پایایی آن با مقدار آلفای کرونباخ ۰/۷۶ مورد تأیید قرار گرفت. پرسشنامه دارای دو بخش اصلی و سؤالات اصلی (شامل ۷ بعد) بود. پس از تکمیل پرسشنامه‌ها اطلاعات مربوط به هر پرسشنامه در نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌های این مطالعه نشان داد، تعداد دانشجویان دختر بیشتر از پسران و دانشجویان شرکت‌کننده در مطالعه بیشتر در مقطع کارشناسی بودند. بیشترین میزان رضایتمندی دانشجویان در دو عامل شیوه ارائه دروس به دانشجو و برآورده شدن انتظارات دانشجویان بود و پس از آن تعامل استاد با دانشجو، علاقه و نگرش دانشجویان و پایایی و قابلیت اعتماد به کارکرد فناوری عوامل رضایت‌بخش دانشجویان بودند. همچنین، بین متغیرهای شیوه ارائه دروس به دانشجو، برآورده شدن انتظارات دانشجویان از یادگیری، تعامل استاد با دانشجو، علاقه و نگرش دانشجویان، پایایی و قابلیت اعتماد به کارکرد فناوری با میزان رضایت دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور از نحوه عملکرد سیستم آموزش مجازی در زمان شیوع کووید-۱۹ همبستگی معناداری وجود داشت.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج حاصل از تجزیه تحلیل نشان داد که دانشجویان نسبت به دسترسی به امکانات مراکز آموزش‌های مجازی، یادگیری از طریق این روش و کاربرد روش آموزش مجازی در زمان شیوع کووید ۱۹ رضایت، رغبت و نگرش مثبتی دارند. این شیوه می‌تواند در وقت و هزینه افراد صرفه‌جویی کند و در نهایت موجب ارتقای میزان رضایت دانشجویان خواهد شد. لذا، با گسترش استفاده از شیوه‌های مجازی آموزش، بهبود و ارتقاء زمینه و زیرساخت‌های مورد نیاز آموزش مجازی می‌تواند به افزایش اثربخشی و به تبع آن رضایتمندی دانشجویان منجر شود.

کلمات کلیدی: رضایتمندی، کووید-۱۹، آموزش مجازی، دانشجو.

نمره کافی کسب کردند. از دانشجویان درمورد خصوصیات برنامه برای ایجاد رضایت سؤال پرسیده شد مانند: میزان جلب توجه و ایجاد انگیزه در دانشجو، متناسب بودن حجم محتوا با تعداد واحد درسی، ارائه محتوا با نظم و ترتیب و توالی منطقی، میزان پیوستگی مطالب، سازماندهی محتوا با استفاده از عناوین اصلی و فرعی درس، متناسب بودن طراحی با علائق و نیازهای دانشجو، لذت بخش بودن استفاده از این محتوای الکترونیکی، امکان مرور اطلاعات قبلی توسط سیستم، دریافت بازخورد از اساتید، میزان تناسب زمان اختصاص داده شده به محتوای الکترونیکی هر درس با توجه به سختی آن و میزان تناسب سامانه الکترونیکی به کار رفته (نوید، سمالایو و ...) سؤال شد. در ارزیابی رضایت دانشجویان در پاسخ به سوالهای ابعاد مختلف رضایت نمره همه سؤالات بالای ۳.۵ بود و به طور میانگین ۴ شد که نشان‌دهنده رضایت بسیار بالای آنها بود.

بحث و نتیجه‌گیری: در شرایط کرونا و حتی بدون شرایط کرونا می‌توانیم از آموزش مجازی برای یادگیری بهتر دانشجویان در آموزش مباحث عملی هم استفاده کنیم بدون این که رضایت و میزان یادگیری دانشجو کاهش یابد.

کلمات کلیدی: برنامه آموزشی، انگل شناسی پزشکی، دوران کرونا

رضایت دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی مناطق آمایشی دهگانه کشور از اجرای آموزش مجازی در زمان شیوع کووید-۱۹ در سال ۱۳۹۹

صادق شرفی - ساجده رهدار سعید جلوای - زینب ناصری - فاطمه مقصودی

محبوبه ممتازان

دانشگاه ع. پ آبادان

مقدمه: توسعه آموزش مجازی و یادگیری الکترونیکی از مقوله‌هایی است که در سال‌های اخیر با گسترش و تاثیرگذاری روزافزون بر فرآیندهای تدریس و یادگیری مورد توجه قرار گرفته است، با توجه به شیوع بیماری کرونا (کووید-۱۹) در آخرین روزهای سال ۲۰۱۹، اعلام آن سازمان بهداشت جهانی به‌عنوان یک معضل بهداشتی در جهان و ممنوعیت تجمعات؛ آموزش مجازی در دانشگاه‌ها در پیش گرفته شد. بنابراین، با درک و بررسی عوامل مؤثر بر نظام یادگیری الکترونیک و به دنبال آن، میزان رضایت دانشجویان به صورت مجازی در ایام کووید-۱۹ و با توجه به ممنوعیت حضور دانشجویان در دانشگاه و الزامی بودن مشارکت در این نوع ساختار آموزشی، این پژوهش با هدف بررسی میزان رضایت دانشجویان

بررسی ارتباط بین یادگیری خودتنظیمی برخط و پذیرش یادگیری الکترونیکی در دانشجویان علوم پزشکی مازندران در همه گیری کووید-۱۹ در سال ۱۴۰۰

مهسا کمالی - دکتر معصومه باقری نسامی

دانشگاه ع. پ مازندران

مقدمه: یادگیری خود تنظیمی یک فرآیند فعال و سازمان یافته‌ای است که به کمک آن یادگیرندگان اهدافی را برای خود انتخاب و سپس سعی می‌کنند تا شناخت، انگیزش و رفتار خود را تنظیم، کنترل و بر آن نظارت نمایند. هدف دانشگاه‌های علوم پزشکی تربیت فارغ التحصیلانی است که بتوانند یادگیری خود را تنظیم نمایند. با توجه به اینکه انتظار می‌رود این مهارت‌ها برای یادگیری مؤثرتر مفید باشند، تعیین اینکه آیا این مهارت‌ها با عملکرد تحصیلی مرتبط هستند یا خیر، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. دوره بحرانی پاندمیک کووید-۱۹، چالش‌هایی را بر سر راه دانشجویان قرار می‌دهد. به طوریکه یادگیری الکترونیکی دیگر انتخابی نیست و دانشجویان مجبور به پذیرش آن هستند. از اینرو، با در نظر گرفتن اینکه آیا دانشجویان توانسته‌اند خودشان را با این شرایط سازگار و تنظیم نمایند، مطالعه حاضر با هدف تعیین ارتباط بین یادگیری خود تنظیمی بر خط و پذیرش یادگیری الکترونیکی میان دانشجویان علوم پزشکی مازندران در همه گیری کووید-۱۹ در سال ۱۴۰۰ انجام شده است.

روش اجرا: در این مطالعه توصیفی-مقطعی ۲۳۴ دانشجو دانشگاه علوم پزشکی مازندران که حداقل یک‌ترم آموزش مجازی در دوران پاندمی کووید-۱۹ تجربه کردند، به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. پس از اخذ کد اخلاق پرسشنامه‌ها و رضایت نامه آگاهانه به صورت الکترونیکی از طریق ایمیل، شبکه مجازی واتس آپ و تلگرام در اختیار دانشجویان قرار گرفت. پرسشنامه‌های این مطالعه شامل پرسشنامه اطلاعات جمعیت شناختی، پرسشنامه یادگیری خودتنظیمی برخط و پرسشنامه پذیرش یادگیری الکترونیکی بود. پرسشنامه یادگیری خودتنظیمی برخط اولین بار توسط بارنالد و همکاران مطرح شد. شامل ۲۴ سؤال در ۵ طیف لیکرتی (۱۰۰-۲۴ نمره) می‌باشد. ابعاد این پرسشنامه شامل ساختارمند سازی محیط، تعیین هدف، استراتژی‌های کاربری، مدیریت زمان، جستجو برای کمک گرفتن و ارزیابی خود می‌باشد. نتایج مطالعه‌ای در ایران نشان داد که ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه مذکور ۰/۸۴ تا ۰/۹۴ می‌باشد. پرسشنامه پذیرش یادگیری الکترونیکی اولین بار توسط پون و همکاران ساخته شد. شامل ۴۱ سؤال در ۵ طیف لیکرتی (۴۱-۲۰۵ نمره) می‌باشد. ابعاد این پرسشنامه شامل نگرش و رفتار فراگیران، فناوری سیستم، کاربردهای تعاملاتی، عوامل مؤسسه‌ای و

مشخصه‌های مدرسین می‌باشد. ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه در مطالعه‌ای در ایران ۰/۹۳ گزارش شده است. در نهایت داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی، ضریب همبستگی پیرسون، آزمون ANOVA، آزمون T-test و آزمون رگرسیون خطی تک متغیره و چند متغیره تحلیل شدند.

یافته‌ها: میانگین سنی مشارکت کنندگان $21/11 \pm 1/72$ سال بود. ۱۱/۰۱ دانشجویان دندانپزشکی، ۲۷/۴٪ دانشجویان پرستاری و مامایی، ۱۵/۰۰ دانشجویان داروسازی، ۱۸/۸٪ دانشجویان پیراپزشکی، ۸/۵٪ دانشجویان بهداشت و ۱۹/۲٪ دانشجویان پزشکی در این مطالعه شرکت کردند. نتایج آمار توصیفی نشان داد، بیشتر دانشجویان دختر (۶۰/۳٪)، مجرد (۹۰/۶٪)، ترم ۲ تحصیلی (۴۴/۰٪) و دارای دسترسی خوب به اینترنت (۵۰/۴٪) می‌باشند. ۱۹/۷٪ دانشجویان شغل دیگری غیر از دانشجویی داشتند. میانگین نمره یادگیری خودتنظیمی بر خط $16/25 \pm 79/45$ و میانگین نمره پذیرش یادگیری الکترونیکی $20/10 \pm 142/84$ بود. آنالیز رگرسیون خطی چند متغیره با روش Enter انجام شد. نتایج نشان داد، مدل مناسبی جهت بررسی رابطه یادگیری خودتنظیمی برخط با متغیرهای ذیل می‌باشد ($F=8/42, p<0.001$) که متغیرهای رشته پزشکی ($\beta=0/794$)، نمره پذیرش یادگیری الکترونیکی ($\beta=0/490$)، نداشتن شغل دیگر در کنار دانشجویی ($\beta=0/249$)، سن ($\beta=0/203$) و جنس دختر ($47/0 = \beta$) درصد واریانس یادگیری خودتنظیمی برخط را تبیین می‌کنند.

بحث و نتیجه گیری: نتایج مطالعه فوق نشان داد، بعد از رشته پزشکی نمره پذیرش یادگیری الکترونیکی به عنوان مؤثرترین فاکتور بر روی یادگیری خودتنظیمی برخط می‌باشد. از اینرو، در شرایط پاندمی کنونی مدیران و اساتید آموزشی می‌توانند در راستای افزایش یادگیری خودتنظیمی برخط با راهکارهای بهبود پذیرش یادگیری الکترونیکی در عصری که آموزش مجازی اجباری است، مؤثر واقع شوند."

کلمات کلیدی: یادگیری خودتنظیمی، پذیرش یادگیری الکترونیکی، دانشجو، علوم پزشکی، آموزش مجازی

Efficacy of serious game training in comparison with the traditional training in learning the laparoscopic cholecystectomy skills: an interventional analytic study

عدنان تیزمغز - زهره سادات میرمقتدایی

دانشگاه ع. پ شهید بهشتی

introduction: In this study, we evaluated the efficacy of serious game LC training compared to the traditional LC training in laparoscopic cholecystectomy skills of junior residents.

Methods: Forty-four junior residents with no history of LC performance were assigned into either the serious game training group (case group, n=22) or the traditional (Zollinger's Atlas of Surgical Operations) training group (control group, n=22). Participants were allowed to perform the operation only when they achieved a score of more than 80% in the theory checklist.

Findings: Mean LC skills score based on the pre-surgery theory checklist was $84.5 \pm 11.1\%$ in the case group and $68.2 \pm 17.6\%$ in the control group ($P=0.021$). The total number of attempts needed to reach an 80% score in the theory checklist was 2.97 ± 1.40 in the case and 4.17 ± 2.03 in the control group ($P=0.001$). The mean operation time and the number of attempts needed to complete the operation without complications were significantly lower in the case group ($P=0.028$ and $P=0.041$, respectively). The final skills score was $90.8 \pm 9.2\%$ in the case group and $80.1 \pm 14.2\%$ in the control group ($P=0.012$).

بررسی مقایسه تأثیر آموزش هموویژنلانس به روش آموزش مجازی و نقشه مفهومی بر دانش پرستاران شاغل در بیمارستان منتخب آجا

سعیده آقایی بجستان - سیدامیر حسین پیشگوی - عفت آفاقی

دانشگاه ع. پ ارتش

مقدمه: هموویژنلانس یک سیستم نظارت کشوری بر سلامت خون و فرآورده‌های آن در تمام مراحل زنجیره انتقال خون است. انجام صحیح هموویژنلانس به حدی ضروری است که تاکید زیادی بر آموزش در این زمینه شده است. مطالعه حاضر با هدف بررسی مقایسه تأثیر آموزش هموویژنلانس به روش آموزش مجازی و نقشه مفهومی بر دانش پرستاران یک بیمارستان نظامی انجام شد.

روش اجرا: مطالعه از نوع نیمه تجربی است که در سال ۱۳۹۹ بر روی ۶۹ نفر از پرستاران یک بیمارستان نظامی در تهران انجام شد. تخصیص واحدهای مورد پژوهش به سه گروه آموزش مجازی، کنترل و نقشه مفهومی به صورت تصادفی ساده انجام گرفت. ابزار اندازه گیری، پرسشنامه دانش هموویژنلانس محقق ساخته بر اساس محتوای سازمان انتقال خون روا و پایا بود.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که میانگین نمره دانش قبل از مداخله در گروه کنترل $3/01 \pm 9/13$ ، در گروه نقشه مفهومی $2/81 \pm 9/78$ و در گروه آموزش مجازی $2/18 \pm 10/13$ بود که از نظر آماری تفاوت معنی داری نداشت ($P=0/44$). همچنین میانگین نمره دانش دو هفته بعد از مداخله آموزشی در گروه نقشه مفهومی $2/47 \pm 12/11$ ، در گروه آموزش مجازی $2/13 \pm 13/13$ و در گروه کنترل $2/71 \pm 8/86$ بود که از نظر آماری تفاوت معنی داری مشاهده شد ($P < 0/001$) و نمره دانش پرستاران در گروه آموزش مجازی و در گروه نقشه مفهومی قبل و بعد از مداخله تفاوت معنی داری دیده شد ($P < 0/001$)؛ اما در گروه کنترل نمرات قبل و بعد تفاوت معناداری نداشت ($P=0/38$).

بحث و نتیجه گیری: نتایج نشان داد که آموزش هموویژنلانس به روش آموزش مجازی و نقشه مفهومی با فاصله زمانی دو هفته تأثیر معنی داری بر روی دانش پرستاران داشته است و هر دو روش اثربخش بوده است اما میانگین نمرات در گروه آموزش مجازی نسبت به نقشه مفهومی بالاتر بود.

کلمات کلیدی: نقشه مفهومی، هموویژنلانس، آموزش مجازی، دانش، پرستار

روش اجرا: این مطالعه به صورت یک مطالعه کیفی با رویکرد تحلیل محتوا انجام شد. در این مطالعه دیدگاه اساتید دانشکده دندانپزشکی دانشگاه، با سؤالات باز بررسی شد. سؤالات باز به صورت الکترونیکی در اختیار اساتید که گروه هدف قرار داده شد. پاسخ آنها بعد از جمع‌آوری پیاده‌سازی و به این صورت تحلیل شد. متن پیاده‌سازی شده به صورت مکرر مطالعه و در نرم‌افزار اکسل نسخه ۲۰۱۸ به واحدهای معنادار کدگذاری شدند. سپس کدها بر اساس شباهت‌ها و تفاوت‌های خود، طبقه‌بندی و نامگذاری گردیدند تا جایی که طبقات و زیرطبقات مشخص شدند. تحلیل توسط دو نفر انجام و نتایج برای تأیید به دو نفر از اساتید ارسال شد.

یافته‌ها: در مجموع تعداد ۱۵ عضو هیات علمی به سؤالات این مطالعه پاسخ دادند. نتایج این مطالعه در چهار طبقه اصلی چالش‌های آموزش الکترونیکی در آموزش نظری، چالش‌های آموزش الکترونیکی در آموزش عملی، چالش‌های ارزیابی الکترونیکی و راهکارهای غلبه بر چالش‌ها قرار گرفتند.

۱. چالش‌های آموزش الکترونیکی در آموزش نظری

این طبقه شامل زیرطبقاتی همچون چالش‌های مربوط به استاد و چالش‌های مربوط به دانشجو و چالش‌های سیستمی قرار داشت. شرکت‌کننده ۲: «عدم ارتباط مستقیم با دانشجویان باعث کاهش نظارت بر عملکرد آنها در طی کلاس شده بود». شرکت‌کننده ۱۱: «شرکت نکردن برخی از دانشجویان در کلاس درس و عدم توجه به مطلب در حال تدریس چالش بزرگی بود». قطعی مکرر اینترنت، کمبود فضای آموزشی و عدم امکان آموزش به صورت آفلاین برای برخی دروس از جمله چالش‌های سیستمی در این مطالعه بود.

۲. چالش‌های آموزش الکترونیکی در آموزش عملی

زیرطبقات این حوزه شامل چالش‌های روانشناختی، چالش‌های مربوط به بیمار و چالش‌های سیستمی بود. چالش‌های روانشناختی شامل ترس و استرس ناشی از ابتلا به کرونا برای اساتید، دانشجویان و بیماران بود. کمبود بیمار به دلیل ترس از کرونا و در نتیجه ضعف در آموزش مهارت‌های ارتباطی به دلیل وابستگی وجود بیمار در بخش‌های بالینی از چالش‌های مربوط به بیمار بود.

تعطیلی ناگهانی بخش‌ها به دلیل دستورالعمل‌های کشوری پیشگیری از کرونا و کم بودن فضاهای آموزشی در بخش‌ها از جمله چالش‌های سیستمی در آموزش‌های عملی بود.

شرکت‌کننده ۷: «تعطیلی بخش‌های بالینی در برهه‌هایی از زمان، موجب تراکم بیشتر دانشجویان پس از بازگشایی بخش‌ها شد».

Discussion: Serious game training was more effective than traditional training in all aspects of LC performance. Therefore, broader usage of the serious game for LC training is recommended".

Keywords: Cholecystectomy [MeSH], Laparoscopic [MeSH], Education [MeSH], Touch Surgery TM [MeSH].

بررسی تجارب اساتید دانشکده دندانپزشکی در مورد آموزش الکترونیکی در دوره پاندمی کووید ۱۹

آفاق زارعی - نرجس اکبری

دانشگاه ع. پ بیرجند

مقدمه: در سال‌های اخیر با رشد و گسترش فناوری، یکی از رویکردهای مفید برای افزایش اثربخشی و کارایی آموزش استفاده از فناوری اطلاعات است زندگی ما را به شکلی غیر قابل تصویری تغییر داده است (۱، ۲). آموزش از راه دور، یادگیری الکترونیکی و دانشگاه‌های مجازی دستاوردهای استفاده از فناوری اطلاعات هستند که باعث غلبه بر مشکلات آموزش سنتی می‌شوند (۳).

یادگیری الکترونیکی به کلیه فعالیتهای یاددهی و یادگیری اطلاق می‌شود که در بستر سیستم‌های الکترونیکی از قبیل اینترنت، نوارهای صوتی و تصویری، کامپیوتر، ماهواره و ... ارائه می‌شود (۴). این مفهوم از اواسط دهه ۱۹۹۰ در دانشگاه‌ها رونق گرفت و امروزه به یک موضوع مهم در آموزش دانشگاه‌ها تبدیل شده است (۵) و منجر به گسترش کمیت دانش و مهارت و افزایش کیفیت آموزش پزشکی شده است (۶).

همزمان با بروز همه‌گیری کووید ۱۹، پارادایم آموزشی از آموزش سنتی به سمت آموزش الکترونیکی سوق پیدا کرد. ادعا می‌شود که جهان در این بحران کاملاً به فناوری اطلاعات وابسته است (۷). بنابراین در دنیایی که فناوری اطلاعات و آموزش الکترونیکی تنها چاره گذار از مشکلات مطرح شده در زمینه آموزش است، بررسی دیدگاه کاربران آن از اهمیت زیادی برخوردار است. از این رو در این مطالعه، به بررسی دیدگاه اساتید دانشکده دندانپزشکی در مورد چالش‌های آموزش الکترونیکی در دوره کووید پرداخته شد.

طبقه سوم: چالش‌های مربوط به ارزیابی الکترونیکی

زیرطبقات این حوزه مربوط به طراحی سؤال و پیشگیری از تقلب بود. شرکت‌کننده ۴: «یکی از چالش‌ها، ارزیابی الکترونیکی بود. راهبردهایی برای جلوگیری از تقلب ارائه شد مانند تصادفی بودن سؤالات. اما در نهایت جزوه و کتاب در دسترس دانشجو هست و در همه دروس امکان طرح سؤال‌های مفهومی وجود ندارد، در نتیجه تقلب قابل حذف نیست».

طبقه چهارم: راهکارهای غلبه بر چالش‌های موجود

زیرطبقات این حوزه شامل راهکارهای آموزش نظری و راهکارهای آموزش عملی بود. راهکارهای غلبه بر چالش‌های آموزش نظری شامل ارزیابی دوره‌ای، ایجاد تکالیف و بازخورد به آنها، تعیین پروژه، پرسش و پاسخ آنلاین بود. برخی از راهکارهای غلبه بر چالش‌های آموزش عملی نیز عبارت بود از استفاده از کلیپ ویدیویی کمک آموزشی، گرفتن ویدیو از انجام مهارت‌ها توسط دانشجویان، انجام کار دو یا چند دانشجو بر روی یک بیمار با کسب اجازه از وی، استفاده از روایتگری و ایفای نقش توسط دانشجویان در برخی دروس، ترغیب دانشجویان به یافتن بیمار در کلینیک‌های درمانی عصر.

بحث ونتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشان داد که از نظر اساتید دندانپزشکی، چالش‌های آموزش در این رشته شامل چالش‌های آموزش نظری، آموزش عملی، چالش‌های ارزیابی الکترونیکی بود. همچنین اساتید در این مطالعه راهکارهایی را جهت رفع این چالش‌ها و ادامه آموزش در دوره پساگردا ارائه دادند.

علی‌رغم مزایای زیادی که برای آموزش الکترونیکی برشمرده شده است، مطالعات چالش‌هایی را نیز برای آن عنوان کرده‌اند. از جمله عدم داشتن مهارت‌های مناسب اساتید برای آموزش آنلاین و مجازی، عدم آماده کردن طرح درس آنلاین به دلیل وقت‌گیر بودن آن، عدم وجود حمایت فنی، افزایش بار استفاده از پلتفرم‌های آموزش آنلاین (۷). چالش‌های دانشجویان نیز عبارتند از عدم وجود نگرش مناسب، مشارکت پایین، فقدان انضباط شخصی و نیز عدم وجود محیط یادگیری مناسب در منزل (۸).

با توجه به این که یادگیری الکترونیکی که بعد از شروع کووید به بخش جدایی‌ناپذیر از آموزش تبدیل شده است، دانشگاه‌ها باید توجه ویژه‌ای به این بخش اختصاص دهند تا بتوانند آموزش را به آسان‌ترین روش برای فراگیران فراهم کنند."

کلمات کلیدی: آموزش الکترونیکی، یادگیری الکترونیکی، آموزش

دندانپزشکی، کووید ۱۹

آموزش الکترونیک، گره گشای آموزش پرستاران در دوران پاندمی

سیمین تاج شریفی فر - الهام آجرلو - هنگامه حبیبی - رقیه سیدی

دانشگاه ع. پ ارتش

مقدمه: پرستاران بزرگ‌ترین گروه بهداشت و درمان در خط مقدم پاسخگویی هستند. نیازهای آموزشی آنها در نوپدیدی بیماری‌ها در تمام زمینه‌های مرتبط مانند خودحفاظتی، ارتباطات و مدیریت اطلاعات، تریاژ، مراقبت، حمایت‌های روانی و ... بروز می‌کند. ماهیت پاندمی‌های نوپدیدی مانند کووید-۱۹ موجب کمبود شدید منابع از جمله نیروی انسانی کارآمد در بیمارستان‌ها می‌شود. افزایش تعداد بیماران، بیماری پرستاران و ترس از حضور در محل کار همگی دست در دست هم داده تا آموزش‌های معمول برای توانمندسازی آنان کافی نباشد. آموزش الکترونیک می‌تواند روشی برای یادگیری محتواهای در حال تغییر و تحول مانند آنچه در پاندمی‌های نوپدید با آن مواجه هستیم، باشد. مطالعه حاضر با هدف مقایسه تأثیر دو روش آموزش سخنرانی و نرم‌افزار چندرسانه‌ای بر دانش و نگرش پرستاران نظامی در تریاژ بیماران در آغاز پاندمی کووید-۱۹ (بهار ۹۹) انجام شد.

روش اجرا: این مقاله حاصل یک مطالعه کمی، نیمه تجربی و مداخله‌ای است. مشارکت‌کنندگان ۵۰ پرستار شاغل در بخش‌های اورژانس و یا اعضای کمیته بحران در دو بیمارستان نظامی بودند که به روش تصادفی به دو گروه آموزش مجازی و سخنرانی با محتوای تریاژ در پاندمی‌های نوپدید تخصیص یافتند. پیش‌آزمون و پس‌آزمون قبل و بعد از مداخلات در هر دو گروه انجام شد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته، روا و پایا بود. یافته‌ها با نرم افزار SPSS نسخه ۲۵ آنالیز شد. سطح معنی داری آزمون‌ها کمتر از پنج درصد در نظر گرفته شد

یافته‌ها: واحدهای پژوهش هر دو گروه از نظر متغیرهای سن، جنس، سطح تحصیلات، سابقه عضویت در تیم بحران، شیفت کاری، سابقه کار و شرکت در دوره‌های آموزشی همگن بودند. میانگین و انحراف معیار نمرات دانش نمونه‌های پژوهش، قبل از مداخله در گروه سخنرانی $28/86 \pm 7/88$ و در گروه آموزش چندرسانه‌ای $27/28 \pm 4/85$ و بعد از مداخله در گروه سخنرانی $38/54 \pm 8/90$ و در گروه آموزش چند رسانه‌ای $40/00 \pm 10/47$ بدست آمد. میانگین نمرات دانش در دو گروه قبل از مداخله تفاوت معناداری نداشت. آزمون t مستقل اختلاف معناداری در میانگین نمرات دو گروه، بعد از مداخله نشان نداد ($0/05$)

بحث ونتیجه گیری: در پاندمی‌های نوپدید، آموزش کادر درمان، امری خطیر است. نتایج این مطالعه نشان داد می‌توان از هر دو روش آموزشی با

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج ما، تصاویر دیجیتال آسیب شناسی می تواند آموزش آسیب شناسی دهان را بهبود بخشد و به دانشجویان و اساتید دندانپزشکی در یادگیری بالینی و عملی کمک کند.

کلمات کلیدی: تصویر میکروسکوپی دیجیتال، آسیب شناسی از راه دور، آموزش دندان پزشکی، آسیب شناسی دهان، تصویر دیجیتال آسیب شناسی

تأثیری برابر بهره جست. با توجه به احتمال انتقال بیماری های واگیر، زمانبر بودن هماهنگی های مورد نیاز در تشکیل کلاس های حضوری برای پرستاران در دوره پاندمی و کمبود نیروی انسانی، بکارگیری روش های مجازی و غیرحضوری در آموزش های موارد کلیدی همانند تریاژ، ضرورت می یابد.

کلمات کلیدی: یادگیری الکترونیک، تریاژ، پاندمی، نظامی، نو پدید

بررسی کیفیت آموزش از دیدگاه دانشجویان دانشکده پرستاری طبس در دوران پاندمی COVID-19 در سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹

مصطفی عبدالهی - ایوب ایار - نجمه توکل - منصوره توسلی

دانشگاه ع. پ بیرجند- دانشگاه ع. پ اصفهان

مقدمه: بیماری کروناویروس (COVID 19) یک بیماری تنفسی است که اولین بار شیوع این بیماری در ووهان چین شناسایی شد. با گسترش ویروس، سیستم آموزشی در حال حاضر با یک بحران کاملاً جدید و بزرگ روبرو شد که منجر به تعطیلی مدارس و مؤسسات آموزشی گردید. ایران از اوایل اسفند ۱۳۹۸ تحت تأثیر ویروس کرونا قرار گرفت و تمامی مدارس و دانشگاه ها تحت تأثیر این ویروس قرار گرفتند. و سیستم آموزش الکترونیکی را در اواخر اسفند ماه سال ۱۳۹۸ معرفی کردند. (۱) چند هفته پس از شناسایی اولین مورد در ایران، تمام مدارس و دانشگاه ها توسط دولت تعطیل شد (۲) مسؤولان آموزش و پرورش در مدارس، سامانه ای مجازی به نام SHAD را معرفی کردند. و در دانشگاه ها، سیستم های یادگیری مجازی مانند NAVID معرفی شدند (۳) قبل از همه گیری کووید-۱۹ در ایران، دانشجویان به ندرت از آموزش الکترونیکی استفاده می کردند. (۴). از آنجاییکه دانشجویان، مهم ترین افراد در نظام آموزش می باشد. این مطالعه به بررسی کیفیت آموزش از دیدگاه دانشجویان دانشکده پرستاری طبس در دوران پاندمی COVID-19 در سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹ می پردازد.

روش اجرا: این پژوهش از نظر هدف کاربردی است و از نظر روش یک مطالعه توصیفی از نوع مقطعی می باشد که بر روی دانشجویان دانشکده پرستاری طبس در بازه زمانی دی ماه ۱۳۹۹ لغایت فروردین ۱۴۰۰ انجام شد. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانشجویان دانشکده پرستاری طبس در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ به تعداد ۱۸۰ دانشجو بود که تمام آن ها به روش سرشماری وارد مطالعه شدند که در نهایت تعداد ۱۰۸ دانشجو حاضر به شرکت در مطالعه شدند که در مقاطع کارشناسی و کاردانی مشغول به تحصیل بودند. ابزار اندازه گیری داده ها پرسشنامه محقق ساخته

تصاویر میکروسکوپی دیجیتال با استفاده از فناوری نقشه برداری آنلاین: راه حلی برای آموزش پزشکی در یادگیری الکترونیکی

علی رحمانی - رضا اسدی - هانیه گنجعلی - غزل قاسمی نور - علی فارسی پیشه

دانشگاه ع. پ مشهد

مقدمه: مطالعه ما با هدف ایجاد یک پایگاه داده حاوی تصاویر دیجیتالی آسیب شناسی دهان و فک و صورت (OMFP) با کیفیت بالا بدون هزینه بالای تصویربرداری برای دانشجویان و اساتید در کشورهای کم درآمد انجام شد.

روش اجرا: ابتدا انتظارات و معیارهای کلی نرم افزار با پرسش از متخصصان و دانشجویان OMFP در جلسات گروه متمرکز تعیین شد. سپس، ما یک پایگاه داده تصاویر دیجیتال OMFP در زوایای مختلف و بزرگنمایی های مختلف تولید کردیم. در مرحله بعد، با کمک برنامه نویسان، نرم افزار آفلاین به پایگاه داده متصل شد و برای ارزیابی خطاهای نرم افزار به صورت آزمایشی اجرا شد. همچنین از کاربران خواسته شد تا نرم افزار را ارزیابی کنند و ارزیابی تا رسیدن به نتیجه مطلوب ادامه یافت. در نهایت نسخه به روز شده به ۲۷ دانشجوی دندانپزشکی (سال سوم و چهارم) در طول دوره آسیب شناسی بالینی ارائه شد. سپس نظر دانشجویان در خصوص پایگاه داده با استفاده از پرسشنامه استاندارد ارزیابی شد. نمرات دانشجویان نیز با ترم گذشته مقایسه گردید.

یافته ها: یافته های ما نشان داد که اکثر دانشجویان نرم افزار آسیب شناسی دیجیتال را مفید، آسان برای استفاده، قابل اعتماد، سازمان دهی شده، سازگار و فراگیر می دانند. به طور کلی، شرکت کنندگان تجربه را رضایت بخش ارزیابی کردند. بین نمرات امتحانی دانش آموزان در مقایسه با میانگین جامعه تفاوت معناداری وجود نداشت.

افراد در نظام آموزش می باشد، بی شک مطالعه و شناسایی تجارب دانشجویان در این دوران، می تواند به آمادگی بیشتر در مسیر رشد و اعتلای آموزش مجازی بیانجامد.

کلمات کلیدی: آموزش الکترونیک، پرستاری، کووید-۱۹، دانشجویان، کیفیت آموزش

تدوین و اجرای درس فیلم های آموزشی روماتولوژی بر مبنای اصول هفت گانه جهت ارائه در دوره مقدمات بالینی پزشکی عمومی

میترا عباسی فرد - معصومه رحیمی - مهسا حسنی پور - زهرا باقری - احسان زارع رنجبر - حسن احمدی نیا

دانشگاه ع. پ رفسنجان

مقدمه: در وقوع همه گیری کووید-۱۹، ضرورت توانمندسازی فراگیران حرفه های علوم پزشکی به موازات اهمیت حفظ سلامت آنان، سبب شد، آموزش الکترونیک به عنوان تنها راهکار مطرح جهت گذر از چالش پیش رو، مورد توجه قرار گیرد. آموزش الکترونیک رویکردی است که در صورت ارائه مؤثر و سازماندهی شده، چند عنصر مهم آموزش، شامل یادگیرنده-محوری و یادگیری فعال را ایجاد کرده و تعامل و مشارکت میان فراگیران را به خوبی تقویت می سازد (۲)؛ بدین ترتیب، لازم است اساتید آموزش علوم پزشکی به منظور تربیت دانش آموختگان توانمند، بویژه در حرفه پزشکی از رویکردهای یاددهی-یادگیری نوآورانه و متنوع آموزش الکترونیک استفاده نمایند (۳-۵). در این راستا تهیه و تولید محتوای مناسب از مهمترین اقدامات است و ارائه سخنرانی ها با استفاده از پلتفرم های متنوع آموزش الکترونیک یکی از موثرترین روش ها است (۶). به منظور ارائه سخنرانی های مؤثر، یکی از متداول ترین روش ها، استفاده از فیلم جهت ارائه یا تکمیل محتوا می باشد (۷). درس فیلم ها تأثیر زیادی بر یادگیری داشته و رضایت و عملکرد فراگیران را ارتقاء می دهند (۸-۱۰). از اینرو، فعالیت آموزشی حاضر با هدف تدوین و ارائه محتواهای آموزشی درس روماتولوژی در مقطع مقدمات بالینی، با استفاده مؤثر از تکنولوژی فیلم و پلتفرم های مجازی موجود بر مبنای مدل اصول هفت گانه طراحی درس فیلم ها (Video Lessons)، مطابق شکل ۱ انجام گرفت.

روش اجرا: فعالیت حاضر در نیمسال اول سال های تحصیلی ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ در دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان انجام گرفت. بدین منظور در ابتدا کارگروه تهیه و تولید محتوا متشکل از اساتید گروه آموزش روماتولوژی، متخصص آموزش پزشکی و متخصص تولید محتوا تشکیل

شامل دو بخش: فرم مشخصات دموگرافیک (سن، جنس، مقطع تحصیلی، رشته تحصیلی، میانگین معدل، وضعیت محل سکونت، مهارت کار با سامانه های مجازی، شیوه دسترسی به آموزش مجازی) و بخش دوم شامل ۵ مؤلفه (فناوری و زیر ساخت، دسترسی و سهولت، آموزش، ارتباطات و رضایت) و ۳۱ شاخص می باشد که کیفیت یادگیری را بر اساس ۳۱ شاخص روی یک مقیاس ۶ درجه ای لیکرت شامل کاملاً مخالفم نمره ۱ و کاملاً موافقم نمره ۶ در نظر گرفته شدن نحوه گردآوری داده ها در این مطالعه خود گزارش دهی و به صورت آنلاین بود. جهت روایی ابزار مطالعه از CVR و CVI استفاده شد تعداد سؤالات پرسشنامه ۴۰ سؤال بود که در اختیار ۱۰ نفر از اساتید دانشگاه قرار گرفت و براساس نظرات اساتید CVI و CVR بدست آمد که براساس نظرات اساتید سؤالاتی که همخوانی نداشتند حذف گردیدند سپس همسان سازی درونی با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه گردید و سؤالات نامرتب حذف شد. تحلیل عاملی اکتشافی انجام و ۵ عامل شناسایی شد. تحلیل داده ها نیز با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ صورت گرفت. به این منظور از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (آزمون های آماری کولموگروف اسمیرنوف، من ویتنی، کروسکال والیس و همبستگی اسپیرمن) استفاده گردید. در تحلیل داده ها، P-value کمتر از ۰/۰۵ از نظر آماری معنادار لحاظ شد. این مطالعه توسط کمیته اخلاق معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند با کد اخلاق IR.BUMS.REC.1399.407 مورد تأیید قرار گرفت

یافته ها: نمره کل کیفیت آموزش برابر با $29/71 \pm 109/36$ با دامنه ۱۸۵-۳۲ بود. کمترین میانگین کیفیت آموزش در دوران پاندمی کووید ۱۹ در بعد رضایت از آموزش به روش مجازی ($1/40 \pm 3/25$) و بیشترین میانگین در بعد دسترسی و سهولت از سامانه های مجازی توسط دانشجویان ($1/27 \pm 4/01$) بود. کیفیت آموزش در دوران پاندمی کووید ۱۹ از دیدگاه دانشجویان کاردانی به صورت معنی داری از کارشناسی بیشتر بود. همچنین کیفیت آموزش از دیدگاه دانشجویان فوریت های پزشکی از دانشجویان پرستاری ($P=0/044$) به صورت معنی داری بیشتر بود. بین کیفیت آموزش سایر رشته ها اختلاف معنی داری مشاهده نشد (۰/۰۵)

بحث و نتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشان داد که دانشجویان در در زمینه یادگیری الکترونیکی با چالش هایی مانند عدم ارائه دروس به صورت منظم و برنامه ریزی شده عدم تعامل مناسب، سیستم پشتیبانی متوسط مواجه هستند. به نظر می رسد که سامانه آموزش الکترونیکی ایران برای استفاده بهینه باید ارتقا یابد از آنجائیکه دانشجویان، مهمترین

گردید. پس از آن محتوای آموزشی دوره تعیین و جهت کاربرد در رویکرد کاملاً الکترونیک شامل ۴ بخش تهیه گردید:

۱. سرفصل دروس و مطالب

۲. بخش آغازین دوره (Welcome and Start Here): در این بخش، فیلمی تحت عنوان "کلاس خوشامدگویی" با هدف شبیه سازی فضای حضوری کلاسها، جلب علاقه و انگیزه فراگیران و همچنین توجیه و بیان اهداف و انتظارات به آنان تهیه گردید.

نمونه فیلم:

<https://s17.picofile.com/d/8414057676/09c3a326-3646-43a6-afc1-383cabe85741/seronegative1.mp4>

۳. مواد و محتوای اصلی دوره در قالب درس فیلم: محتوای آموزشی دوره در قالب درس فیلمهای آموزشی تهیه و تنظیم گردید. مدل جامع هفت اصلی، مبنای طراحی درس فیلمهای آموزشی قرار گرفت. در ابتدا سخنرانی از مباحث مهم به صورت تصویری و در قالب mini-lecture ضبط می شد. در حین انجام سخنرانی از تابلو به منظور ارائه نقشه مفهومی و دسته بندی مطالب استفاده می شد. فیلم پس از ضبط، مجدداً توسط مدرس بازبینی شده و با استفاده از نرم افزار Camtasia Studio در قالب آموزشی تکمیل می شد، به ترتیبی که مفاهیم مهم در حین سخنرانی مدرس با استفاده از اشکال رایانه ای متناسب ارائه می شد.

نمونه فیلمهای آموزشی:

<https://s17.picofile.com/d/8414057676/09c3a326-3646-43a6-afc1-383cabe85741/seronegative1.mp4>

<https://s16.picofile.com/d/8411886200/07d276de-7723-49b4-b871-81752f8850c1/RA3.mp4>

<https://s17.picofile.com/d/8414052076/ee85d158-527c-4c0a-aef4-4f4d8c3465b0/ssc2.mp4>

فایل های مرور و جمع بندی: به منظور مرور و جمع بندی نکات اصلی آموزشی، برای هر مبحث بر مبنای محتوای اصلی، مجموعه ای اسلاید طراحی و صداگذاری شد. محتوای فایل ها به صورتی بود که امکان توجه فراگیران به نکات آموزشی مهم را فراهم سازد و خلاصه قابل فهمی از مطالب اصلی هر مبحث را به آنان ارائه داده و زمینه تثبیت و بخاطر سپاری مطالب را به شکلی ساختارمند فراهم کند.

نمونه فایل:

https://s16.picofile.com/d/8411885818/c8893d35-2d28-4454-86cb-aea9ead0dd9a/lupus_slide_final.mp4

یافته ها: ارزیابی محتوای الکترونیک درس با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته به روش کمی و با استفاده از سؤالات باز پاسخ و تحلیل محتوای کیفی پاسخها به روش کیفی صورت گرفت. کیفیت محتوای آموزشی دوره از دیدگاه دانشجویان نمره میانگین (۷۹.۸۴) را کسب نمود و در بخش کیفی تم های زیر حاصل شد:

- افزایش تعامل فراگیران با محتوای آموزشی

- تسهیل یادگیری و درک مطالب

- دسترسی آسان و همیشگی به یک محتوای آموزشی جامع و ساختارمند

- سازماندهی مناسب محتوای آموزشی

- ایجاد ارتباط بین آموخته های تئوری و عملکرد بالینی

- افزایش قابلیت درک و جذابیت محتوا

بحث و نتیجه گیری: در آموزش الکترونیک، در نظر گرفتن اصول مهم

یادگیری در تدوین محتوا شامل: سازماندهی و توالی مناسب، جذابیت،

کاربرد مولتی مدیای متنوع و متناسب در ارائه، ایجاد زمینه انجام

بازاندیشی و تفکر برای فراگیران و ارائه مثال های کاربردی، میزان رضایت

و یادگیری فراگیران را افزایش داده و در مقطع مقدمات بالینی زمینه

مطلوبی را جهت دستیابی به اهداف آموزشی شامل، تسهیل کاربرد و

بخاطر سپاری آموخته های تئوری در بالین و آماده سازی فراگیران جهت

ورود به دوره های بالینی فراهم می نماید."

کلمات کلیدی: فیلم، آموزش الکترونیک، پزشکی، روماتولوژی،

فیزیوپاتولوژی

مقایسه تأثیر آموزش فرزندپروری به روش چند رسانه ای و شبکه های اجتماعی بر استرس والدی (Parenting Stress) پرستاران در پاندمی کووید ۱۹

مهناز عباسی لعل آبادی - شهلا علیاری - زهرا فارسی - مرضیه خلجی

دانشگاه ع. پ ارتش

مقدمه: شیوع ویروس کووید سبب افزایش استرس پرستاران شده و جنبه هایی از زندگی آنان نظیر روابط پرستاران با فرزندان شان را تحت تأثیر قرار داده است.

مقایسه تأثیر آموزش مبتنی بر شبکه تحت وب و سخنرانی در زمینه تریاژ بیمارستانی بر یادگیری دانشجویان پرستاری دانشگاه‌های نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران

زهرا فارسی - اشکان مروتی - ناهید رجائی

دانشگاه ع. پ ارتش

مقدمه: برای انجام تریاژ مناسب بیماران توسط کارکنان مراقبت بهداشتی و به ویژه پرستاران نیاز به دانش و مهارت کافی می‌باشد. لذا، آموزش دانشجویان پرستاری با رویکردی مناسب در زمینه تریاژ ضروری است. مطالعه حاضر با هدف تعیین تأثیر آموزش مبتنی بر شبکه تحت وب و سخنرانی در زمینه تریاژ بیمارستانی بر یادگیری دانشجویان پرستاری دانشگاه‌های نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران انجام شد.

روش اجرا: این کارآزمایی کنترل شده تصادفی در سال ۱۳۹۸ الی ۱۴۰۰ انجام شد. شرکت‌کنندگان به صورت تمام شماری انتخاب و به صورت تصادفی ساده در دو گروه آزمون و یک گروه کنترل قرار گرفتند. آموزش تریاژ بیمارستانی به روش مبتنی بر شبکه تحت وب و سخنرانی انجام شد. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه محقق ساخته دانش و چک‌لیست ارزیابی مهارت انجام تریاژ بیمارستانی بود که روایی و پایایی آن تأیید شد و در مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون مورد استفاده قرار گرفت ($P < 0.05$).

یافته‌ها: در گروه مبتنی بر وب میانگین نمرات دانش از $15/30 \pm 3/75$ به $20/36 \pm 2/11$ ($P < 0.0001$) و نمرات مهارت از $20/80 \pm 3/45$ به $27/11 \pm 9/16$ ($P < 0.0001$) افزایش یافت. در گروه سخنرانی میانگین نمرات دانش از $18/95 \pm 1/82$ به $27/05 \pm 0/88$ ($P < 0.0001$) و نمرات مهارت از $23/50 \pm 2/66$ به $27/50 \pm 1/10$ ($P < 0.0001$) افزایش یافت. در گروه کنترل میانگین نمرات دانش از $17/90 \pm 2/29$ به $19/50 \pm 2/30$ ($P < 0.0001$) و نمرات مهارت از $22/65 \pm 2/56$ به $25 \pm 1/37$ ($P < 0.0001$) افزایش یافت. بعد از مداخله اختلاف میانگین نمره دانش ($P < 0.0001$) و مهارت ($P < 0.0001$) دانشجویان پرستاری در گروه مبتنی بر وب نسبت به گروه‌های دیگر بالاتر بود.

بحث و نتیجه‌گیری: میزان یادگیری در گروه مبتنی بر وب بیشتر از دو گروه دیگر افزایش یافت که می‌تواند ناشی از این امر باشد که دانشجویان در زمان‌ها و مکان‌های مختلف می‌توانستند به آموزش ارائه شده مبتنی بر وب دسترسی داشته باشند. انجام مطالعات بیشتر با حجم نمونه بالاتر توصیه می‌شود."

هدف: این مطالعه با هدف، مقایسه تأثیر آموزش فرزندپروری به روش چند رسانه‌ای و شبکه‌های اجتماعی بر استرس والدی پرستاران درپاندمی کووید انجام شد.

روش اجرا: این مطالعه نیمه تجربی در سال ۱۳۹۹ (مهر ماه - آذرماه) در بیمارستان‌های بعثت، گلستان، امام رضا (ع) و خانواده در شهر تهران انجام شد. ۶۰ پرستار خانم که دارای فرزند ۵-۲ سال بودند به روش در دسترس انتخاب شدند. بیمارستان‌ها به صورت تصادفی به گروه‌های آزمون و کنترل (هر گروه ۲۰ پرستار) تخصیص یافتند. در گروه اول آموزش به روش چند رسانه‌ای اجرا شد؛ بدین ترتیب که ۴ دی وی دی که هر کدام شامل ۵ جلسه آموزشی بودند به مدت چهار هفته به پرستاران ارائه شد. در گروه شبکه اجتماعی، مطالب آموزشی به صورت پاورپوینت صداگذاری شده با پیام‌رسان روبیکا و وات‌ساپ در ۲۰ جلسه به مدت چهار هفته در روزها ساعات مشخصی ارائه شد. در گروه کنترل مداخله‌ای توسط پژوهشگران صورت نگرفت. داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه روا و پایایی استرس والدی آبی‌دین (Parenting Stress Index) قبل و دو هفته بعد از مداخله جمع‌آوری شد.

یافته‌ها: نمره استرس والدی پرستاران در گروه‌های چند رسانه‌ای، شبکه‌های اجتماعی و کنترل قبل از مطالعه تفاوت معناداری نداشت ($P = 0.956$)؛ در حالی که دو هفته بعد از مداخله این تفاوت معنی‌داری بود ($P < 0.0001$). آموزش فرزندپروری در گروه شبکه‌های اجتماعی اثربخش‌تر بود ($P < 0.0001$). به طوری که نمره استرس والدی پرستاران در گروه چند رسانه‌ای از $83/47 \pm 15/46$ به $71/16 \pm 9/97$ ($P < 0.0001$)، در گروه شبکه‌های اجتماعی از $81/5 \pm 15/34$ به $51/3 \pm 11/479$ ($P < 0.0001$)

بحث و نتیجه‌گیری: آموزش فرزندپروری به روش شبکه‌های اجتماعی تأثیر بیشتری نسبت به روش چند رسانه‌ای بر استرس والدی پرستاران دارد. لذا بهره‌گیری از روش‌های غیر حضوری جهت آموزش‌های روانشناسی به پرستاران جهت کاهش استرس و ارتقا عملکرد آنان پیشنهاد می‌گردد.

کلمات کلیدی: استرس، والدگری، پرستار، چند رسانه‌ای، شبکه‌های اجتماعی، پاندمی، کووید

کلمات کلیدی: تریاژ بیمارستانی، آموزش، سخنرانی، مبتنی بر وب، دانشجو، پرستار

بررسی معایب و محاسن آموزش الکترونیکی از دیدگاه پرستاران مرکز آموزشی درمانی شهدای تبریز

نسرین شمس - خدیجه نظیری - نازیلا میرمعروفی - حسن اسراری

دانشگاه ع. پ تبریز

مقدمه: در شرایط همه گیری کووید ۱۹، سیستم آموزشی با پدیده جدیدی به نام آموزش الکترونیکی روبرو شده است. بدلیل محدودیت و موانع در تشکیل کلاسهای حضوری از جمله عدم امکان تجمع و از طرفی نیاز آموزشی جامعه و خصوصاً نیاز به آموزش مداوم جامعه پزشکی، روشهای غیرحضوری در آموزش ضرورت یافته است. در حال حاضر بدلیل تازه بودن این شرایط و عدم وجود تجربه کامل قبلی در زمینه آموزش الکترونیکی، جای مطالعه بیشتر در این زمینه وجود دارد تا با در نظر گرفتن نکات مثبت و منفی در جهت ارتقاء کیفیت آموزش الکترونیکی قدم برداشته شود. بنابراین مطالعه حاضر به منظور بررسی محاسن و معایب آموزشهای الکترونیکی در بین پرستاران مرکز آموزشی درمانی شهدای تبریز در سال ۱۴۰۰ انجام گرفت.

روش اجرا: مطالعه حاضر یک مطالعه توصیفی است. جامعه آماری شامل ۸۰ نفر کادر پرستاری می باشد که در طول سال پرستاران با شرکت در کلاسها و سمینارهای الکترونیکی داخل بیمارستان و آموزش مداوم، تحت آموزش قرار گرفتند. جهت بررسی محاسن و معایب آموزش الکترونیکی از پرسشنامه استاندارد خوشرنگ استفاده گردید. به این منظور پرسشنامه بصورت الکترونیکی در اختیار پرستاران قرار گرفت و نمونهها بطور داوطلبانه در مطالعه شرکت نمودند. سپس دادهها با نرم افزار spss20 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در تحلیل دادهها از آمار توصیفی و آزمونهای T-test و Anova استفاده گردید.

یافتهها: بر اساس نتایج پژوهش، در بررسی حیطههای سه گانه پرسشنامه خوشرنگ، نمرات کل در حیطه عوامل ذهنی-عاطفی و ارتباطی بین استاد و فراگیر، ۷۲.۲۷٪ و در حیطه هزینه و اثربخشی آموزشی ۸۴.۰۱٪ و در حیطه عوامل مرتبط با تدریس-یادگیری، ۶۲.۴۴٪ بدست آمد. همچنین بیشترین رضایت در حیطه هزینه و اثربخشی آموزشی بدست آمده است. در این مطالعه درصد میانگین کل نمرات پرسشنامه ۷۲.۹۰٪ گزارش شده که بر اساس پرسشنامه خوشرنگ در حد بالا بوده و در کل نشان دهنده

رضایت بخشی از آموزش الکترونیکی می باشد. آنالیز نتایج آماری نشان داد که در حیطه عوامل ذهنی-عاطفی و ارتباطی، بین جنس مؤنث و مذکر اختلاف معنی دار وجود دارد ($P=0.03$) و جنس مؤنث با نمره ۳۷.۲۹٪ بیشتر از جنس مذکر با نمره ۳۲.۸۶٪ این حیطه از آموزش الکترونیکی را به عنوان محاسن این شیوه قبول دارند.

بحث و نتیجه گیری: بر اساس میانگین کل نمرات پرسشنامه، فراگیران از آموزش الکترونیکی رضایت بالایی داشتند که نشان می دهد در شرایط فعلی پاندمی کرونا و شرایط مشابه بعدی، این نوع آموزش می تواند جایگزین آموزش حضوری گردد. با توجه به رضایت بیشتر فراگیران در حیطه هزینه-اثربخشی، آموزش الکترونیکی از نظر فراگیران هزینه کمتر در بر داشته و موجب رضایتمندی آنها گردیده است و نشان می دهد در صورت ادامه ای این روش آموزشی، از این منظر مورد استقبال قرار خواهد گرفت. همچنین با توجه به نمره ۷۲.۲۷٪ در حیطه عوامل ذهنی-عاطفی و ارتباطی، ارتباط بین استاد و فراگیران که در حد بالا گزارش شده، نشان می دهد که با توجه بیشتر و بهبود روند برگزاری آموزش الکترونیکی و تجربه بیشتر، این نوع آموزش به سطح بالاتر و قابل قبول تری نسبت به آموزش غیرالکترونیکی خواهد رسید.

پیشنهاد می شود با بسترسازی مناسب جهت آموزش الکترونیکی در بیمارستانها که از مراکز مهم آموزشی می باشند، از جمله فراهم کردن امکانات آموزشی لازم جهت برگزاری کلاسها بصورت الکترونیکی نظیر کامپیوتر و وسایل کمک آموزشی و همچنین استفاده از اساتید مجرب برای برگزاری کلاسها و همچنین تداوم برگزاری کلاسها و فرهنگ سازی مناسب، در جهت تقویت آموزش الکترونیکی اقدام گردد.

کلمات کلیدی: آموزش الکترونیکی، کرونا، پرستار

تأثیر تدریس مجازی خلاقانه روش تحقیق پرستاری بر خودکارآمدی پژوهشی: یک مطالعه نیمه تجربی

هاجر صادقی - کبری قربان زاده - زهرا جمشیدی - فسانه کرمی

دانشگاه ع. پ توانبخشی - دانشگاه ع. پ خلخال - دانشگاه ع. پ شیراز - دانشگاه ع. پ اصفهان

مقدمه: "دانشجویان تحصیلات تکمیلی پرستاری با یادگیری پژوهش و انجام دادن آن سروکار دارند و ضمن عدم توانمندی کافی انجام پژوهش، دانشجویان پرستاری در طول همه گیری کووید-۱۹ در زمینه اجرای پایان نامه چالشهایی را تجربه نموده اند که نیاز به راهکار دارد. این مطالعه با هدف بررسی تأثیر روش تدریس مجازی خلاقانه روش تحقیق پرستاری بر

خودکارآمدی پژوهشی و علاقه به پژوهش دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران انجام شد.

روش اجرا: در این مطالعه نیمه‌تجربی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون، ۷۰ دانشجوی پرستاری در سال ۱۳۹۹ به صورت روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به طور تصادفی ساده به دو گروه ۳۵ نفره در گروه مداخله و شاهد تقسیم شدند. ابزارهای چند رسانه‌ای (گرافیک، عکس، صدا، ویدئو، انیمیشن)، جلسات تصویری گوگل میت، گردشگری مجازی مراکز پژوهشی، فیلم آموزشی تحلیل آماری، ایجاد سناریو چالش انواع مطالعات و یادگیری بر مبنای مساله، تمرین عملی، اتاق فکر و گفتگو و نقدمطالعات (گروه واتساپ)، بر مبنای روش تحقیق از کتب مرجع، ۱۸ جلسه (۴.۵ ماه) در اختیار گروه مداخله قرار گرفت. همچنین رضایت‌نامه آگاهانه کتبی اخذ شد. گروه شاهد آموزش کارگاهی دریافت کردند. جهت بررسی پیامدهای مداخله، پرسشنامه خودکارآمدی پژوهشی (SERM) فیلپس و راسل قبل و بعد از مداخله سنجش شد. داده‌ها با استفاده از آزمون t مستقل و زوجی، آنالیز واریانس یک راهه و ضریب همبستگی پیرسون در نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۲ تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: مینگین انحراف معیار کل خودکارآمدی در گروه شاهد و آزمون قبل از مداخله به ترتیب، 28.7 ± 119.9 و 27.8 ± 122.4 بود که تفاوت آماری معنی دار نبود ($P > 0.07$)

بحث و نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد روش تدریس مجازی با خودکارآمدی بالاتری همراه بوده است که نیاز به مطالعات بیشتر پیشنهاد می‌گردد. با توجه به نارسایی‌های سیستم فعلی آموزش و روشهای سنتی در آماده نمودن دانشجویان و با استناد به نتایج مطالعه، استفاده از روشهای خلاقانه تدریس مجازی نه تنها در جهت افزایش عمق یادگیری و کارآمدی دانشجویان توصیه می‌شود، بلکه می‌تواند برنامه ریزان را در مدیریت آموزشی حمایت نماید.

کلمات کلیدی: آموزش مجازی، پرستاری، تدریس خلاق، خودکارآمدی پژوهشی

ارزیابی کارایی و میزان یادگیری در اکوسیستم آزمایشگاه مجازی (VirtuLab)

رضا اسدی- علی رحمانی-فاطمه شیران خراسانی-غزل قاسمی نور-علی فارسی
پیشه

دانشگاه ع. پ مشهد

مقدمه: در حال حاضر، انقلاب فناوری عمیقاً نحوه تفکر، یادگیری و عملکرد ما را در زندگی تغییر داده است. آموزش آن چنان تحت تأثیر پیشرفت‌های بزرگ فناوری قرار گرفته است که جامعه بشری را به جایی می‌رساند که آموزش از راه دور اجتناب ناپذیر می‌شود. از کاربردهای متعددی که فرصت آموزش از راه دور را فراهم می‌کند، آزمایشگاه‌های مجازی (VirtuLab) است که از شبیه‌سازی‌ها برای اهداف آموزشی و تبدیل دانش نظری به مهارت‌های عملی استفاده می‌کنند. هدف از این مطالعه راه‌اندازی آزمایشگاه مجازی و ایجاد محتوای تعاملی برای دانشجویان پزشکی به منظور جایگزینی برخی از آزمایشگاه‌های فیزیکی موجود با آزمایشگاه‌های مجازی بود.

روش اجرا: در این تحقیق برای مقایسه روش تدریس سنتی و روش مجازی در ابتدا با کمک نرم‌افزارهای کامپیوتری، یک محیط گرافیکی از یک دستگاه شبیه‌سازی شده تعریف کردیم که می‌تواند به دانشجویان پزشکی کمک کند تا ۴ کاربرد مختلف دفیبریلاتور (AED Mode, CARDIOVERSION, DC SHOCK, PACEMAKER) را به صورت مجازی یاد بگیرند. پس از تکمیل آزمایش مجازی، از شرکت‌کنندگان دعوت شد تا برای عملکرد بهتر، بازخورد ارائه کنند. سپس با استفاده از پرسشنامه، نظرات و امتیازات کاربران جمع‌آوری و مقایسه‌های آماری برای تعیین اثربخشی آزمایشگاه مجازی انجام شد.

یافته‌ها: یافته‌های ما نشان داد که زمان، تعداد کلیک‌ها و تعداد اشتباهات (کلیک‌های ناموفق) از مراحل اولیه تا مرحله آخر به طور معنی‌داری کاهش یافته است. بازخوردهای بدست آمده از زبان آموزان نشان داد که آزمایشگاه مجازی محتوای آموزشی را ۹۳٪ برای آنها ملموس‌تر و قابل درک‌تر کرده و امکان تجربه واقعی، عینی و مثبت از دانش نظری را فراهم نموده است. فراگیران رضایت خود را از شبیه‌سازی ابراز کردند و آن را انگیزه‌بخش دانستند. زمان‌های ثبت شده توسط کاربران در طی مراحل نشان می‌دهد که با کمک شبیه‌سازی مجازی، زمان و اشتباهات فراگیران طی مراحل به میزان قابل توجهی کاهش می‌یابد.

بر نظریه اشتراوس و کوربین به مطالعه چالش‌های مرتبط به دانشجویان پزشکی همدان می‌پردازد نمونه‌گیری بر اساس روش هدفمند و تئوریک صورت گرفته و تا رسیدن به اشباع نظری ادامه داشته است. در این مطالعه با دانشجویان رشته پزشکی که حداقل یک سال تجربه آموزش مجازی را داشته‌اند مصاحبه نیمه ساختاریافته انجام شده، داده‌ها هم‌زمان با جمع‌آوری، به روش گراند تئوری کدگذاری و تحلیل می‌گردد

در مدل اشتراوس و کوربین مبنا و زیربنای تشکیل مدل یا چارچوب مفهومی را مفاهیم و مضامین تشکیل می‌دهند، داده‌های پژوهش حاضر در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام می‌گیرد، به منظور احراز اعتبار پذیری تحقیق از تکنیک‌های کسب اطلاعات دقیق موازی، خود بازبینی محقق و تاییدپذیری استفاده می‌شود. همچنین قبل از کدگذاری مصاحبه‌های مکتوب شده به فرد مصاحبه‌شونده بازگردانده می‌شود تا آن را بررسی و مرور نماید و در صورت صحت آن مفاهیم را تأیید نهایی نماید. در نهایت کدگذاری در قالب پارادایمی مرکب از شرایط زمینه‌ای، شرایط علی، پیامد و راهبردهای احتمالی، حول مقوله مرکزی تشکیل می‌شود.

بحث و نتیجه گیری: یافته‌ها نگرش دانشجویان مشارکت‌کننده در باب آموزش مجازی و فرصت و آسیب‌های ناشی از این آموزش را بیان نموده و می‌تواند بر ارائه برنامه‌های آموزشی مناسب بر اساس خروجی این اطلاعات به منظور دستیابی به نتایج بهتر آموزشی کمک کند.

کلمات کلیدی: آموزش_مجازی، کووید ۱۹، فرصت‌ها و آسیب‌ها، شهر همدان، نظریه زمینه‌ای

طراحی، اجرا و ارزشیابی آموزش دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی بالینی به روش ترکیبی در درمانگاه چشم پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کردستان

جمیل اسلامی پور - خالد رحمانی - مجید شفیعیان - فرزانه زارعی

دانشگاه ع. پ کردستان

مقدمه: متخصصان مراقبت‌های بهداشتی از مدیریت بیماریهای چشم در سطح جامعه ناراضی هستند و از طرفی با افزایش سن جمعیت، نیازهای چشم پزشکی همچنان در حال افزایش است. شکایات اصلی چشم پزشکی در بخش اورژانس بین ۵ تا ۱۹ درصد است. بنابراین ضروری است تا کیفیت آموزش چشم پزشکی را از طریق استفاده از فناوری جدید، نیازسنجی و همسویی محتوا با سایر رشته‌ها و تولید محتوای چشم پزشکی معتبر

بحث و نتیجه گیری: نتایج به ما نشان داد که آزمایشگاه مجازی می‌تواند موانع زمان و مکان کسب مهارت را در بین فراگیرانی که در تلاش برای دسترسی به آزمایشگاه‌ها یا تجهیزات بالینی هستند، از بین ببرد.

همچنین آزمایشگاه مجازی امکان آموزش با هزینه کمتر را ارائه می‌دهد. با **Virtulab** امکان یادگیری و آزمایش گزینه‌های مختلف به طور مکرر بدون هیچ هزینه اضافی و در نتیجه بهبود مهارت‌های عملی در یک سری مراحل وجود داشت. علاوه بر این، یک محیط جذاب برای افزایش انگیزه، اعتماد به نفس و یادگیری مؤثر در کاربران ایجاد شد.

کلمات کلیدی: آموزش الکترونیکی، آزمایشگاه مجازی، یادگیری تعاملی، شبیه‌سازی

تجربه دانشجویان پزشکی از آموزش مجازی (فرصت‌ها و تهدیدها)

علیرضا زارعی - محبوبه روبین تن - آمنه زارعی

دانشگاه ع. پ زنجان - دانشگاه ع. پ همدان

مقدمه: با ظهور و بروز بیماری جهانی کرونا در طی دو سال اخیر، تغییر ماهیت آموزش، نیازهای آموزشی، عدم امکان دریافت حضوری دانش و درعین حال نیاز به یادگیری، در کنار محدودیت دسترسی به منابع در دسترس پیشین آموزشی به علت عدم امکان حضور منظم و مداوم در کلاس، نیاز به بر خورداری از فرصت‌های آموزشی انعطاف‌پذیر و توجه به گسترش فرصت‌های آموزشی جدید و احتمالاً جایگزین را آشکار ساخت. فضای مجازی با توجه به گستره و دامنه منابع در باب دانش و امکانات بی نظیر ارتباطی، فارغ از محدودیت‌های زمانی و مکانی، متن و بستر بسیار مناسبی در جهت بکارگیری روش‌های نوین آموزش در اختیار کاربران قرار داد و این امر علم و تکنولوژی را همگام و هم مسیر نمود. این روش نوین به دلیل پتانسیل‌های بالقوه بالا، امکان تبدیل به یکی از کاربردی‌ترین و مهم‌ترین روش‌ها در زمینه خدمات آموزشی را دارا می‌باشد. درعین حال تمرکز بر آموزش مجازی و عدم حضور دانشجویان بخصوص در حوزه پزشکی که بر اساس نیاز این رشته باید بخش مهمی از آموزش در بستر دانشگاه و با حضور فیزیکی دانشجویان به شکل تعاملی صورت گیرد آثار تبعی منفی را نیز به دنبال داشته است.

روش اجرا: پژوهش حاضر به دنبال آن است تا فرصت‌ها و چالش‌های آموزش مجازی را از دید دانشجویان رشته پزشکی بررسی کند. جامعه آماری تحقیق حاضر دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهر همدان است که با استفاده از روش کیفی و رویکرد نظریه زمینه‌ای مبتنی

مانیتوربا کمک نرم افزار adobe connect در بستر اینترنت تشکیل گردید و با کمک میکروفون همزمان توضیحات لازم در مورد بیماری برای دانشجویان آنلاین داده می‌شد.

علاوه بر استفاده آموزشی و موارد ذکر شده، از این روش برای ذخیره اطلاعات بیماران جهت مستند سازی، تهیه بانک اطلاعاتی بیماران و آموزش موارد نادر بیماری برای گروههای دیگر نیز استفاده می‌شود. تصاویر تهیه شده از مانیتور، پس از تدوین موارد خاص، نادر یا آموزشی جهت استفاده دانشجویان، در سامانه نوید قرار می‌گیرد.

برای ارزشیابی آموزشی، از مدل چهار مرحله‌ای کرک پاتریک استفاده شد. برای بررسی سطح اول مدل کرک پاتریک از پرسشنامه رضایتمندی محقق ساخته در طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای استفاده شد. برای اطمینان از روایی پرسشنامه، از نظر متخصصین چشم پزشکی و آموزش پزشکی استفاده شد و برای تعیین پایایی نیز از روش آلفای کرون باخ استفاده گردید (که برابر ۹۱ بود). برای بررسی سطح دوم (میزان یادگیری) از آزمون‌های تئوری و عملی پایان دوره دانشجویان استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج حاصل از بررسی پرسشنامه هانشان داد که میزان رضایتمندی دانشجویان از اجرای این طرح بالای ۷۴٪ بود. میانگین نمره رضایتمندی در این طرح ۱۱۵ (۱۱۹.۲- ۱۱۲.۴) با فاصله اطمینان ۹۵٪) بود. حداقل نمره رضایتمندی (با دامنه نمرات از ۳۱ تا ۱۵۵) برابر ۹۶ و حداکثر ۱۴۶ (با انحراف معیار ۱۰.۴) بود.

میانگین نمرات نهایی ۱۵.۹ (بین ۱۵.۴ الی ۱۶.۴) بود. حداقل نمره ۱۲ و حداکثر ۱۸.۷ بود. که نسبت به میانگین نمرات دوره‌های قبل از اجرای این روش، بالاتر بود.

بحث و نتیجه گیری: روش آموزش ترکیبی می‌تواند کیفیت آموزش بالینی چشم پزشکی را بهبود ببخشد و برای آموزش بالینی فراگیران رشته چشم پزشکی کارآمد و مؤثر می‌باشد.

کلمات کلیدی: چشم پزشکی بالینی، یادگیری الکترونیکی، آموزش ترکیبی

افزایش داد. اختلالات بینایی تا سال ۲۰۵۰ به میزان قابل توجهی افزایش یابد. آنچه که آموزش چشم پزشکی را با چالش مواجه می‌کند، این مساله است که معاینه با چشم غیرمسلح و بدون تجهیزات خاص به‌طور کامل امکان‌پذیر نیست و تصویر چشم در حال معاینه با یک وسیله معاینه چشم پزشکی هم فقط توسط فرد معاینه کننده قابل مشاهده است. بنابراین یکی از معضلات آموزش بالینی چشم‌پزشکی با توجه به مدت‌زمان بسیار محدود حضور دانشجویان، آموزش و نشان دادن نشانه‌های بیماریهای چشم و آموزش استفاده از تجهیزات مختلف جهت استفاده عملی توسط دانشجو برای معاینه بیماران است که خود دوره یادگیری طولانی دارند و مخصوصاً در موارد تعداد زیاد دانشجو عملاً مهارتی در استفاده از این تجهیزات به دست نمی‌آید و معاینه بیمار برای همه دانشجویان هم مقدور نیست. لذا دانشجو تصور درستی از بیماری و نشانه‌های آن به دست نخواهد آورد.

هدف: بررسی تأثیر آموزش به روش ترکیبی در درمانگاه چشم پزشکی در دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی در دانشگاه علوم پزشکی کردستان

روش اجرا: این مطالعه یک مطالعه اقدام پژوهی بود که طی آن محقق با استفاده از پرسشنامه اقدام به نظر سنجی از دانشجویان در مورد رضایتمندی از روش‌های آموزشی جاری در درمانگاه چشم پزشکی نمود. براساس نتایج حاصله دانشجویان رضایتمندی ضعیفی را گزارش نمودند (بیشتر از ۷۰ درصد دانشجویان روش فعلی آموزش چشم پزشکی بالینی را کارآمد و موثر نمی‌دانستند).

در دستگاه اسلیت لامپ که به‌طور معمول برای معاینات چشم پزشکی استفاده می‌شود، تصاویر فقط برای پزشک معاینه کننده قابل مشاهده است. در دستگاه فتواسلیت لامپ، دوربینی در وسط لوله انتقال تصویر به چشم مشاهده گر قرار می‌گیرد که می‌تواند علاوه بر عکسبرداری، با اتصال سیم رابط مخصوص، تصویر را بر روی یک مانیتور هم منتقل کند که برای افراد دیگر هم قابل مشاهده باشد. دستگاه فتواسلیت لامپ به‌طور معمول برای عکسبرداری وضبط تصاویر ضایعات و پاتولوژیهای چشم استفاده می‌شود. محقق با استفاده از دستگاه فتواسلیت لامپ، توسط سیم رابط مخصوص، تصویر چشم بیمار را بر روی یک مانیتور قابل مشاهده برای تمام دانشجویان منتقل کرده و ضمن معاینه بیمار همزمان به شرح بیماری برای دانشجویان می‌پردازد. وبدون اتلاف وقت و آزردن بیمار، تمامی دانشجویان به‌طور همزمان و یکسان از آموزش بهره مند خواهند شد.

در زمان شیوع ویبکهای پاندمی کووید که امکان تجمع و حضور دانشجویان در درمانگاه مقدور نبود، در چند دوره برای دانشجویان، از روش آموزش همزمان در بستر نرم افزار adobe connect استفاده شد. به این صورت که درمانگاه به صورت مجازی با share screen کردن تصویر

تأثیر آموزش مبتنی بر کیس به روش استدلال استقرایی جهت افزایش دقت تشخیصی به دانشجویان پزشکی

منوچهر خوشباطن - کبری مولد - سعیده غفاری فر

دانشگاه ع. پ تبریز

مقدمه: تشخیص درست و در نهایت درمان بیماران به طور مستقیم به مهارت‌های بالینی پزشک وابسته است یکی از مهم‌ترین آنها استدلال بالینی است. اما با وجود اهمیت این موضوع تاکنون روش سیستماتیکی برای آموزش استدلال بالینی برای دانشجویان پزشکی وجود نداشته است. با توجه به اینکه یادگیری مبتنی بر کیس‌های بالینی (CBL) یکی از بهترین روش‌های آموزشی برای افزایش درک مباحث بالینی است لذا ما این مطالعه را با هدف ارزیابی تأثیر آموزش استدلال بالینی به روش Structural Assessment در کورس CBL برای دانشجویان مقاطع بالینی سراسر کشور بود، طراحی و اجرا کردیم.

روش اجرا: این مطالعه One group pretest-posttest design با حجم نمونه ۳۰۰ نفر از دانشجویان مقطع بالین سراسر کشور طراحی شد. در شروع دوره در طی ۳ جلسه، روش جدید Structural Assessment برای دانشجویان تدریس شد.

در این روش نوآورانه ابتدا اطلاعات حاصل از کیس را جمع بندی کرده (Information gathering) و در صورت نیاز ترجمان علمی صورت گرفت سپس یافته‌های غیر طبیعی بیمار را به صورت لیستی تهیه شد (Problem representation) به صورت ستونی برای هر یک از علائم بیمار تشخیص‌های افتراقی مطرح به گونه‌ای که تشخیص افتراقی‌های که شایع‌تر بوده یا بیشتر تهدید کننده حیات بودند در صدر ستون نوشته شده و تشخیص افتراقی‌های ناشایع و اهمیت کمتر در رده‌های بعدی ستون نوشته شد و از بین تشخیص‌های افتراقی مطرح برای مجموعه علائم بیماری، بیماری‌هایی که تعداد دفعات بیشتری در ستون‌ها تکرار شده بودند به عنوان تشخیص‌های احتمالی در نظر گرفته می‌شوند (Differential diagnosis) و سپس با بررسی بیشتر علائم و ویژگی‌های تشخیصی از جمله علائم بالینی و تست‌های آزمایشگاهی هر یک از تشخیص‌های احتمالی مواردی که با توجه به علائم کیس مورد پرسش به نفع یا ضرر این تشخیص بوده نوشته شد (Diagnosis justification) و در نهایت با ارزیابی مجموعه به تشخیص بیماری رسیده شد (probable diagnosis).

شرکت کنندگان در ۱۲ جلسه ۲ ساعته در طول ۶ ماه که در بستر پلت فرم اسکای روم برگزار شد، شرکت کردند. شرکت کنندگان به منظور بحث

در مورد کیس‌های مطرح شده در طول دوره، به ۱۵ گروه تقسیم شدند. یک هفته پیش از زمان معین برگزاری کلاس، یک کیس بیماری شایع در اختیار گروه‌ها قرار می‌گرفت. در مدت زمان باقی مانده تا برگزاری کلاس دانشجویان فرصت داشتند تا در گروه با راهنمایی‌های تسهیل گر در مورد کیس بحث کنند و اپروچی برای کیس به روش Structural Assessment آماده کرده و در گوگل فرم بارگذاری کنند.

در هر جلسه یک نفر از دانشجویان به ارائه کیس به همراه بحث و پرسش و پاسخ پیرامون جنبه‌های مختلف آن می‌پرداخت و در پایان جلسه یکی از اساتید متخصص آن حیطه نکات کاربردی مدیریت بیماری را به دانشجویان آموزش می‌داد و در نهایت پنل پرسش و پاسخ برگزار می‌شد.

در ابتدای دوره و در انتهای دوره آزمونی متشکل از سؤالات چهار گزینه‌ای و (CRP (Clinical Reasoning Problem در سامانه سجاب (<http://sajab.tbzmed.ac.ir>) از سؤالات استاندارد پره انترنی و المپید استدلال بالینی، برگزار شد. در پایان دوره از شرکت کنندگان نظرسنجی در مورد کیفیت و میزان رضایت آنان از دوره، بعمل آمد. اپروچ‌های ارسالی در طی دوره نیز اصلاح شد و براساس معیارهای روش Structural Assessment نمره داده شد.

یافته‌ها: در این مطالعه ۳۰۰ نفر از دانشجویان از ۳۰ دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور شرکت کردند؛ که از این تعداد ۱۴۷ (۴۹.۱٪) نفر دانشجوی مقطع اکسترنی، ۱۱۶ (۳۸.۶٪) نفر دانشجوی مقطع فیزیوتراپولوژی و ۳۷ (۱۲.۳٪) نفر فارغ التحصیل بودند. نتایج بررسی‌ها نشان داد که میانگین نمرات اپروچ‌های گروه‌های شرکت کننده در هر جلسه روند افزایش داشته به طوری که در اولین جلسه این مقدار حدود ۲ بوده و در آخرین جلسه به حدود ۴.۵ رسیده (شکل ۱). نتایج نشان داد که میانگین نمره آزمون ۴ گزینه‌ای ($\text{mean} \pm \text{SD} = 12.95 \pm 2.43$) دانشجویان در پایان دوره به طور معنی داری از میانگین ابتدای دوره ($\text{mean} \pm \text{SD} = 9.88 \pm 4.06$) بیشتر بوده ($P \text{ value} < 0.001$). همچنین میانگین نمره آزمون CRP در پایان دوره ($\text{mean} \pm \text{SD} = 21.77 \pm 4.64$) تفاوت معنی داری با میانگین نمره ابتدای دوره ($\text{mean} \pm \text{SD} = 16.14 \pm 8.54$) دارد ($P \text{ value} < 0.001$).

نتایج نظرسنجی در نمودار نشان داده شده است (شکل ۲)

بحث و نتیجه گیری: نتایج نشان داد که استفاده از روش نوین و نوآورانه Structural Assessment برای آموزش استدلال بالینی در کورس CBL، به طور قابل توجهی مهارت استدلال بالینی دانشجویان بهبود یافت.

کلمات کلیدی: استدلال بالینی، استدلال استقرایی، آموزش مبتنی بر کیس، آموزش مبتنی بر مشکل، تفکر نقادانه

بررسی تأثیر رویکرد تعاملی در آموزش مجازی با استفاده از نقشه مفهومی

فاطمه کشمیری - عاطفه السادات حیدری

دانشگاه ع. پ شهید صدوقی یزد

مقدمه: در هنگامه همه گیری Covid19 به دلیل محدودیت برنامه‌های کاملاً حضوری، نیاز به توسعه مهارت‌های دانشجویان در بستر آموزش مجازی است. استفاده از رویکرد یادگیری مبتنی بر مفهوم در محیط یادگیری الکترونیکی می‌تواند در انتقال مفاهیم به دانشجو مؤثر و برای درک عمیقتر و کاربرد مؤثرتر دانش کمک کننده باشد (۱). در مطالعه حاضر از نقشه مفهومی به عنوان یکی از ابزارهای رایج در رویکرد یادگیری مفهومی در بستر آموزش مجازی/ترکیبی استفاده شده است. لذا از رویکرد روش نقشه مفهومی در بستر آموزش مجازی در درس "اصول و فنون آموزش در علوم پزشکی" استفاده شد. این مطالعه به صورت توسعه‌ای انجام شد.

روش اجرا: این مطالعه در دوران بحران Covid 19 در سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ با استفاده از نقشه مفهومی انجام شده است. در این روش دانشجویان محتوای آموزش را قبل از کلاس دریافت می‌کردند. در کلاس که به صورت مجازی همزمان برگزار می‌شد از دانشجویان خواسته می‌شد براساس مراحل روش تدریس نقشه مفهومی مراحل انجام این روش را به صورت فردی و گروهی اجرا کنند و در نهایت میزان یادگیری فراگیران به روش نقشه مفهومی ارزیابی شد. دانشجویان مفاهیم اصلی و فرعی را تشخیص داده و شکل مناسبی برای نقشه‌های مفهومی انتخاب و ترسیم کردند. سپس گره‌ها و ابعاد مختلف موضوع را تعیین می‌کردند و متون توصیفی مناسب به هر یک از گره‌ها و شبکه‌های تعیین شده در نقشه مفهومی اضافه می‌کردند. نقشه‌ها در جلسات اولیه به صورت گروهی و در جلسات پایانی به صورت فردی ترسیم شده است. در گام نهایی ارزیابی هم‌تا توسط افراد مختلف در گروه‌های کوچک انجام شد و بازخورد مناسب هم در رابطه با برداشت از مفهوم مورد نظر و هم در رابطه با محتوا و جزئیات نقشه مفهومی طراحی شده توسط دانشجویان ارائه می‌شود و توسط مدرس جمع بندی نهایی انجام شد. در جلسات آموزشی ارائه بازخورد به عنوان نکته مهم و کاربردی در هدایت یادگیری فراگیران در نظر گرفته شده است و آموزش به نحوی طراحی شده است که ارائه بازخورد به هریک از سؤالات و گزینه‌های مورد

تأکید فراگیران، ارائه شود. این فرایند در بستر آموزش همزمان با تسهیلگری مدرس اجرا می‌شد. ارزیابی در رابطه با میزان یادگیری در آزمون‌های پایانی براساس تدوین پروژه نقشه مفهومی مرتبط با مفاهیم آموزشی در کل دوره آموزشی و سؤالات چند گزینه‌ای با چند پاسخ صحیح انجام شد. داده‌ها با استفاده از شاخص‌های توصیفی (Mean, SD, percentage) آنالیز شد.

یافته‌ها: ۵۴ نفر در این دوره شرکت کردند که ۳۴ نفر (۶۲/۹۶٪) زن و ۲۰ نفر (۳۷/۰۳٪) مرد بودند. یادگیری دانشجویان که با استفاده از بررسی نقشه‌های مفهومی ترسیم شده توسط دانشجویان به عنوان پروژه نهایی با مقیاس $2/28 \pm 17/56$ تعیین شد.

بحث و نتیجه گیری: علیرغم اینکه درس اصول و فنون آموزش در علوم پزشکی یک درس غیرتخصصی برای دانشجویان بوده است و در بین دانشجویان آشنایی قبلی با مفاهیم آن وجود نداشته است اما ایجاد فرصت یادگیری قبل از کلاس، حل مسئله در حین کلاس و ایجاد فرصتی برای یادگیری معنادار از طریق ترسیم نقشه مفهومی توانسته به یادگیری دانشجویان در ایجاد یک نقشه کاملاً توصیفی از نقشه کامل پدیده روش تدریس از طراحی تا ارزیابی کمک کند.

کلمات کلیدی: نقشه مفهومی، آموزش تعاملی، آموزش مجازی

طراحی، اجرا و ارزیابی نرم افزار مبتنی بر تلفن همراه هوشمند برای مدیریت اورژانس‌های پزشکی در مطب دندانپزشکی

مریم بختیار - دانشگاه ع. پ

مقدمه: وقوع اورژانس‌های پزشکی در مطب‌های دندانپزشکی شایع نیست ولی می‌تواند تهدید کننده زندگی باشد. سه مرحله مهم برای نجات یک بیمار از موقعیت اورژانسی شامل پیشگیری، تشخیص و درمان به موقع است. میزان آمادگی تئوری و عملی دندانپزشک و پرسنل مطب و تجهیزات موجود از مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار در یک موقعیت اورژانسی است. یکی از اسان ترین روش‌های به روزرسانی دانش دندانپزشک، استفاده از نرم افزارهای موبایلی است. هدف از این پژوهش طراحی، ساخت و اجرای نرم افزار آموزشی در زمینه اورژانس‌های پزشکی در مطب دندانپزشکی است.

روش اجرا: این مطالعه یک مطالعه کاربردی-تولیدی است، که در سه مرحله انجام شد. مرحله اول جمع آوری اطلاعات و طراحی الگوریتم‌های درمانی، مرحله دوم ساخت نرم افزار و مرحله سوم ارزیابی میزان کارایی

علوم پزشکی زنجان به منظور نیل به آینده مطلوب با استفاده از روش بحث گروهی متمرکز تدوین شد. بدین منظور یک جلسه دو ساعته بحث گروهی متمرکز (Focused Group Discussion) تشکیل شد. اعضای جلسه شامل پژوهشگران مطالعه حاضر به همراه تعدادی از صاحب نظران حوزه آموزش مجازی دانشگاه بودند. متن گفتگوهای در این گروه متمرکز، برای آنالیز کیفی ضبط شده و بعد از تایپ متن مذکور مورد تجزیه و تحلیل کیفی قرار گرفت.

یافته‌ها: براساس نتایج ۴ مؤلفه مهارت‌ها و دانش یادگیری الکترونیکی، ساختار و فرایند توسعه یادگیری الکترونیکی، انگیزش و نگرش و نهایتاً استانداردهای محتوای الکترونیک به عنوان عوامل کلیدی نقشه راه استقرار آموزش مجازی در دانشگاه تبیین شد. در انتها اعضای مشارکت کننده در جلسه بحث گروهی متمرکز با توجه به نتایج مصاحبه‌های انجام شده و برنامه استراتژیک دانشگاه علوم پزشکی زنجان به بیان نقطه نظرات خود پرداختند. دسته بندی نظرات ایشان نشان داد که زیر ساخت‌های سازمانی مورد نیاز را می‌توان در سه دسته کلی منابع مالی، فناوری اطلاعات و ارتباطات و اطلاع‌رسانی و انگیزش در نیروی انسانی طبقه بندی کرد. هم چنین نقشه راه استراتژیک آموزش مجازی در دانشگاه علوم پزشکی زنجان در شش گام ارتقای فرهنگ سازمانی در آموزش مجازی در بین اساتید و دانشجویان، ارتقای کیفیت و استانداردهای آموزش مجازی در دانشگاه، توسعه زیرساخت‌های فیزیکی و تجهیزات آموزش مجازی دانشگاه، توسعه منابع انسانی، استفاده از فناوری‌های نوین در آموزش مجازی و درآمدزایی و کاهش هزینه‌ها و به اشتراک گذاری محتوای الکترونیک و تجارب تدوین شد. در نهایت برای تسهیل حرکت در این مسیر هشت دسته اقدام ضروری پیش بینی شد.

بحث و نتیجه گیری: نتایج این پژوهش نشان داد که برای دستیابی به یک سیستم موفق آموزش الکترونیک در دانشگاه نیاز به تأمین منابع مالی برای راه اندازی مرکز آموزش مجازی و تأمین نیروی انسانی متخصص در کنار گسترش زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و از همه مهمتر اطلاع‌رسانی و ایجاد انگیزش در نیروی انسانی احساس می‌شود. نتایج این پژوهش می‌تواند به عنوان مبنایی برای توسعه آموزش مجازی در سایر دانشگاه‌های علوم پزشکی همسطح با ZUMS در ایران مورد بهره برداری قرار گیرد. می‌تواند به عنوان مبنایی برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در خصوص توسعه آموزش‌های مجازی مورد استفاده قرار گیرد و در راستای راه اندازی و استقرار موفق مراکز آموزش مجازی مفید واقع شود.

کلمات کلیدی: آموزش مجازی، دانشگاه، یاددهی-یادگیری

سیستم نرم افزاری در ارتقا سطح آگاهی دندانپزشکان. حجم نمونه این مطالعه ۲۹ نفر دندانپزشک شاغل در شیراز بودند که با روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. برای ارزیابی نرم افزار قبل و بعد از استفاده از دندانپزشکان آزمون گرفته شد. داده‌ها با روش آمار توصیفی و آمار تحلیلی توسط نرم افزار SPSS تحلیل گردید.

یافته‌ها: تحلیل آزمون‌ها رابطه معنا داری را از نظر افزایش و به روز رسانی دانش نشان داد. همچنین در ارزیابی میزان رضایت کاربران، درصد بالای رضایت برای جنبه‌های مختلف نرم افزار به دست آمد.

بحث و نتیجه گیری: این نرم افزار می‌تواند با افزایش و به روز رسانی دانش در سه مرحله پیشگیری، تشخیص و درمان یک موقعیت اورژانسی به دندانپزشک کمک کرده و باعث شود تا با حفظ آرامش و اعتماد به نفس بیشتر تصمیم بگیرد.

کلمات کلیدی: نرم افزار، تلفن همراه، اورژانس پزشکی، مطب دندانپزشکی

مؤلفه‌های اساسی در راه اندازی و استقرار آموزش مجازی در دانشگاه علوم پزشکی زنجان

نرگس پورسینا - دانشگاه ع. پ زنجان

مقدمه: با توجه به اهمیت و جایگاه آموزش مجازی در آموزش عالی، پژوهش حاضر با هدف طراحی و تدوین نقشه راه تفضیلی راه اندازی و همچنین استقرار موفق آموزش مجازی در دانشگاه علوم پزشکی زنجان انجام شد.

روش اجرا: این پژوهش به روش تحلیل محتوای کیفی هدایت شده (Directed content analysis) اجرا شد. بدین منظور از منابع مکتوب موجود در این زمینه و همچنین مصاحبه با ۱۰ نفر از متخصصان حوزه آموزش مجازی به منظور شناسایی مؤلفه‌های تأثیر گذار در آموزش مجازی موفق استفاده شد. روش نمونه گیری در این مطالعه هدفمند بود و مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع داده‌ها ادامه پیدا کرد. داده‌ها با استفاده از مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختار و مشاهده جمع آوری شد. متن مصاحبه‌ها کلمه به کلمه پیاده شد و هم زمان با جمع آوری اطلاعات مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در ادامه تحلیل کیفی و با توجه به مدل عوامل مهم تأثیرگذار بر فرآیند آموزش مجازی و نقش و ارتباط آن‌ها و همچنین باتوجه به برنامه استراتژیک آموزش مجازی، نقشه راه آموزش مجازی در دانشگاه

بررسی اثر آموزش "در گروه کوچک، نقشه ذهن و مفهومی در آموزش مجازی" بر یادگیری درس فارماکولوژی دانشجویان رشته بهداشت

سیده فاطمه عسکری - یحیی محمدی - مجید زارع بیدکی - یاسر سموئی - سیده بنت الهدی موسوی

دانشگاه ع. پ بیرجند- دانشکده علوم بهزیستی و توانبخشی

مقدمه: در دو سال اخیر با بروز و گسترش ویروس COVID-19 و همه گیری بیماری کرونا، تأثیر آن بر جامعه فراگیرتر شده و حتی آموزش پزشکی را نیز تهدید کرده و می‌کند. از همین رو، در سراسر جهان و به تبع کشورمان ایران، آموزش مجازی به عنوان یک بازوی قدرتمند جهت امر یادگیری در نظر گرفته شده و پلتفرم‌های خاص برای آن تعیین شده است.

با وجودی که آموزش مجازی در ایران و حتی جهان، مغفول مانده بود اما در عرض دو سال اخیر و با شیوع بیشتر پاندمی کووید-۱۹، به مزر شکوفایی خود رسیده و در حال حاضر با وجود نواقصی که دارد، از الزامات آموزشی می‌باشد.

از کمبودهای کلاس‌های درسی مجازی، که در کلاس‌های حضوری با روش تدریس سخنرانی نیز مشاهده می‌شود، عدم تعامل مناسب و باز خورد گرفتن از دانشجو است. در بستر سامانه‌های آموزش مجازی از قبیل نوید، تعامل با دانشجویان همانند کلاس‌های حضوری می‌تواند از طریق تکالیف و آزمون‌ها انجام شود اما در قالب این تعاملات به اهداف کار گروهی در سامانه‌های مجازی نمی‌توان دست یافت. برای افزایش کیفیت تدریس و اجرای اصول حاکم بر انتخاب تجارب و فعالیت‌های یادگیری یادگیرندگان (انتخاب تجارب یادگیری به گونه‌ای که دانشجو فرصت لازم برای تمرین رفتار متناسب با هدف را داشته باشد، انتخاب تجارب یادگیری به گونه‌ای که دانشجو احساس رضایت کند، تجارب یادگیری با آمادگی یادگیرنده هماهنگ باشد، امکان بهره گیری از تجارب گوناگون فراهم باشد، تجارب یادگیری منجر به نتایج نامطلوب نشود، تجربیات یادگیری ایده‌ها و مهارت‌های تفکر را که برای یادگیرنده و جامعه ارزش تربیتی دارد، پرورش دهد) از دو روش تلفیقی آموزش در گروه کوچک و نقشه ذهن و مفهومی در بستر سامانه آموزش مجازی استفاده شد تا ارتقای ارتباط صحیح بین دانشجویان (که در آموزش مجازی بسیار کم‌رنگ بوده و جنبه کپی و تقلب این ارتباط پررنگ‌تر می‌باشد) و ارتباط دانشجویان با اساتید بررسی شود.

روش اجرا: این مطالعه بر روی ۳۰ نفر دانشجوی کارشناسی رشته بهداشت عمومی در طی یک نیمسال (نیم سال دوم تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰) انجام یافت (کد مصوبه اخلاق طرح IR.NASRME.REC.1400.146 می‌باشد).

از سامانه نوید به عنوان بستر رسمی آموزش مجازی و نرم افزار x mind به عنوان ابزار تهیه نقشه‌های ترسیمی توسط دانشجویان استفاده شد.

در طی یک محتوای آماده شده، توضیحات مربوط به نقشه ذهن و مفهومی، نحوه رسم آن به کمک نرم افزار و به کارگیری آن برای دانشجویان از طریق سامانه نوید ارائه شد. سپس دانشجویان در سامانه نوید به دو دسته تقسیم شدند. دسته اول فقط در معرض روند عادی تدریس قرار می‌گیرند. دسته دوم به گروه‌های ۳-۵ نفره تقسیم شده (گروه بندی تصادفی بود اما معیار دوستی رعایت گردید) و ابتدا به صورت انفرادی و بعد در گروه خود به رسم نقشه مفهومی و تبادل اطلاعات پرداختند.

در پایان ترم، تفاوت نمرات دانشجویان هر دسته و رضایت آنها از نحوه اجرای کلاس و انگیزش تحصیلی ارزیابی شد.

چگونگی مشاهده و ثبت داده‌های حاصل از مشاهده: با استفاده از نرم افزارهای طراحی پرسشنامه، پرسشنامه‌های محقق ساخته در اختیار دانشجویان قرار گرفته که خروجی به شکل فایل اکسل جهت انجام آزمون‌های آماری مورد استفاده قرار گرفت. در مورد پیش آزمون و پس آزمون درس، از سامانه نوید و فرادید استفاده شد. در طول مطالعه، نقشه‌های ذهن و مفهومی دانشجویان نیز مشاهده و بررسی گردید و روند تکاملی رسم آن، مورد ارزیابی قرار گرفت.

پس از پایان جمع آوری اطلاعات نتایج آزمون‌های Pre test و Post test با استفاده از نرم افزار SPSS تحلیل شد. برای تحلیل از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار و فراوانی‌ها) و از آمار استنباطی از آزمون‌های (T مستقل و T زوجی) استفاده شد در صورت غیر نرمال بودن داده‌ها از آزمون‌های معادل استفاده شد.

یافته‌ها: پژوهش در نیم سال دوم ۱۳۹۹-۱۴۰۰ انجام شد که در هیچ سنجه‌ای اختلاف معناداری وجود نداشت. این سنجه‌ها شامل: جنسیت، تعداد هر گروه، سن، میانگین نمره دانشجویان در گروه‌های کنترل و مداخله قبل و بعد از مداخله، میانگین نمره انگیزش تحصیلی دانشجویان در گروه‌های کنترل و مداخله قبل و بعد از مداخله و میانگین نمره رضایت تحصیلی دانشجویان در گروه‌های کنترل و مداخله بعد از مداخله می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج به دست آمده، در هیچ سنجه‌ای اختلاف معناداری وجود نداشت که می‌تواند به علت کمی حجم نمونه باشد که از محدودیت‌های مطالعه می‌باشد و در ترم پیش روی تحصیلی جبران می‌شود.

کلمات کلیدی: نقشه ذهن، نقشه مفهوم، آموزش در گروه کوچک، آموزش مجازی، فارماکولوژی، سامانه نوید

آمادگی برای یادگیری الکترونیک از نظر فاکتورهای دموگرافیک در دانشگاهیان دانشگاه علوم پزشکی آبادان در سال ۱۴۰۰: اهمیت توجه به مهارت کار با کامپیوتر در دانشجویان

سحرگلابی - مریم عادلای پور - مهشید نقاش پور - زهرا شیخی

دانشگاه ع. پ آبادان

مقدمه: با توجه به شرایط کنونی دنیا، آموزش الکترونیک به رویکردی مهم در آموزش تبدیل شده است (۱). هدف از این مطالعه بررسی آمادگی دانشگاهیان دانشگاه علوم پزشکی آبادان برای یادگیری الکترونیک از نظر فاکتورهای دموگرافیک در سال ۱۴۰۰ بود.

روش کار: نمونه گیری به صورت سرشماری از همه دانشگاهیان دانشگاه علوم پزشکی آبادان (اعضای هیأت علمی، دانشجویان و کارمندان) انجام شد. پس از اخذ معرفی نامه، داده ها به صورت آنلاین جمع آوری شد. به این منظور، ابتدا سؤالات پرسشنامه در سامانه دیجی سروی به صورت آنلاین طراحی شده و لینک پرسشنامه در اختیار افرادی که معیارهای ورود به مطالعه را داشتند، قرار گرفت. تعداد نمونه مورد نیاز به تفکیک جدول اعداد تصادفی از هر دانشکده انتخاب شد. ملاک رضایت شرکت در مطالعه، تکمیل یا عدم تکمیل فرم ارسال شده بود. تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS ورژن ۲۶ انجام شد. ابتدا با استفاده از آزمون آماری Kolmogorov-Smirnov نرمالیتی داده ها مورد ارزیابی قرار گرفت و از آنجا که در این آزمون فرض H_0 این است که داده ها دارای توزیع نرمال هستند و فرض H_1 این است که داده ها دارای توزیع نرمال نیستند و با توجه به اینکه معنی داری آماری داده ها در این آزمون $P \leq 0.001$ بود، لذا فرض H_0 رد شده و فرض H_1 تأیید گردید. بنابراین داده ها از توزیع نرمال برخوردار نبودند. از این رو از آزمون های ناپارامتریک برای آنالیز داده ها استفاده شد. بدین منظور، برای مقایسه میانگین رتبه متغیرهای کمی آگاهی و نگرش نسبت به آموزش الکترونیک و میزان مهارت کار با کامپیوتر از نظر گروه های سنی، سمت سازمانی، سطح تحصیلات و تجربه کاری از آزمون Kruskal-Wallis و برای مقایسه میانگین رتبه متغیرهای کمی از نظر گروه های جنسی، محل سکونت و وضعیت تأهل از آزمون Mann-Whitney استفاده شد (۲).

یافته ها: میانگین رتبه آگاهی و نگرش نسبت به آموزش الکترونیک و نیز میزان مهارت کار با کامپیوتر در کل دانشگاهیان دانشگاه علوم پزشکی آبادان به ترتیب $17/05 \pm 3/6$ ، $4/77 \pm 30/31$ و $5/57 \pm 25/86$ بود. براساس نتایج آزمون آماری Kruskal-Wallis و Mann-Whitney اختلاف معنی داری در میانگین رتبه آگاهی و نگرش نسبت به آموزش الکترونیک از نظر متغیرهای دموگرافیک وجود نداشت. علاوه بر این، نتایج آزمون Mann-Whitney نشان داد که تفاوت آماری معنی داری در میانگین رتبه آگاهی و نگرش نسبت به آموزش الکترونیک در اعضای هیأت علمی، از نظر درجه علمی وجود ندارد. براساس نتایج آزمون Kruskal-Wallis، تفاوت آماری معنی داری در میانگین رتبه میزان مهارت کار با کامپیوتر بین دانشجویان ($82/5 \pm 5/2$) با اعضای هیأت علمی ($140/1 \pm 4/2$) و کارمندان ($142/1 \pm 3/9$) وجود داشت، به طوری که میانگین نمره اعضای هیأت علمی و کارمندان به طور معنی داری بالاتر از دانشجویان بود ($P \leq 0.001$). همچنین نتایج آزمون آماری Kruskal-Wallis نشان داد که بین میانگین رتبه میزان مهارت کار با کامپیوتر از نظر سطح تحصیلات شرکت کنندگان تفاوت آماری معناداری وجود دارد ($P \leq 0.001$). بر اساس این آزمون، میانگین مهارت کار با کامپیوتر در دانشگاهیان با مدرک کارشناسی ارشد ($148/6 \pm 3/83$) بیشتر از دانشگاهیان با سایر مدارک تحصیلی بود ($P \leq 0.001$). با این حال، هیچ اختلاف معنی داری در میانگین رتبه میزان مهارت کار با کامپیوتر از نظر سن، جنس، وضعیت تأهل و سابقه کار بین دانشگاهیان وجود نداشت. علاوه بر این، نتایج آزمون آماری Mann-Whitney نشان داد که تفاوت آماری معنی داری در میانگین رتبه میزان مهارت کار با کامپیوتر در اعضای هیأت علمی، از نظر درجه علمی وجود نداشت.

نتیجه گیری: با توجه به پیشرفت های عصر جدید و استفاده اجتناب ناپذیر از رویکرد آموزش الکترونیک در ارائه دروس به ویژه در حوزه علوم پزشکی، توصیه می شود اقداماتی متناسب با سیاست های کلان دانشگاه علوم پزشکی آبادان در حوزه های اشاعه روش های نوین تدریس و استفاده بهینه از فناوری های نوین آموزشی با برنامه ریزی مدبرانه برای بسترسازی برای به کارگیری فناوری های نوین آموزشی و ایجاد انگیزه برای اعضای هیأت علمی و دانشجویان در استفاده از آموزش الکترونیک در دانشگاه انجام شود. همچنین پیشنهاد می شود برای درک بهتر مشکلات استفاده از سیستم آموزش الکترونیک در دانشگاه علوم پزشکی آبادان، پروژه های تحقیقاتی طراحی و اجرا شود.

کلمات کلیدی: سطح دانش یادگیری الکترونیک، یادگیری، آمادگی، اساتید، دانشجویان

بررسی آمادگی یادگیری الکترونیک دانشجویان، اعضای هیئت علمی و کارمندان دانشگاه علوم پزشکی آبادان با اندازه گیری سطح دانش، نگرش و مهارت‌های رایانه‌ای در خصوص یادگیری الکترونیک با استفاده از پرسشنامه ARQ در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰

مهشید نقاش پور - سحر گلای - احلام آل منیع - زهرا شیخی

دانشگاه ع. پ آبادان

مقدمه: ارزیابی آمادگی یادگیری الکترونیکی ابزاری مفید برای تعیین نقطه شروع برنامه آموزشی است. هدف این مطالعه بررسی وضعیت آمادگی یادگیری الکترونیک دانشجویان، اعضای هیئت علمی و کارمندان دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی آبادان با اندازه گیری سطح دانش، نگرش و مهارت رایانه‌ای در خصوص یادگیری الکترونیک بود.

روش اجرا: این مطالعه مقطعی در معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی آبادان در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ روی ۱۸۷ نفر (۱۵۰ دانشجو، ۲۹ عضو هیات علمی و ۸ کارمند) انجام شد که با نمونه گیری به روش سرشماری وارد مطالعه شدند. برای ارزیابی دیدگاه‌های دانشگاهیان از پرسشنامه آمادگی یادگیری الکترونیکی (Academics' E-Readiness Questionnaire (ARQ) تدوین شده توسط ظریف صنایی و همکاران استفاده شد (۲). این پرسشنامه در پنج بخش (۱) مشخصات زمینه‌ای (۱۰ سؤال)، (۲) نحوه دسترسی به کامپیوتر و اینترنت (۶ سؤال)، (۳) بررسی میزان مهارت کار با کامپیوتر (۱۲ سؤال)، (۴) بررسی آگاهی نسبت به آموزش الکترونیکی (۱۰ سؤال) و (۵) بررسی نگرش نسبت به آموزش الکترونیکی (۱۰ سؤال) تنظیم شده که در بستر سامانه دی جی سروی به صورت آنلاین به شرکت کنندگان ارائه شد. پرسشنامه دارای سه بخش بود. بخش دانش یادگیری الکترونیک دارای سه گزینه "صحیح"، "غلط" و "نمی‌دانم" بود. پاسخ به گزینه "صحیح" "مطلوب" و "پاسخ به گزینه "غلط" و "نمی‌دانم" نامطلوب" در نظر گرفته شد. بخش مهارت حاوی گزینه‌های "تا حدودی مسلط" و "تسلط کامل" بود. پاسخ به گزینه "تسلط کامل" و "تا حدودی مسلط" به عنوان "مطلوب" و پاسخ به "عدم تسلط" "نامطلوب" در نظر گرفته شد. بخش نگرش دارای ۵ گزینه "کاملاً موافقم"، "موافقم"، "نظری ندارم"، "مخالفم" و "کاملاً مخالفم" بود. "مطلوب" برای دو گزینه اول و "نامطلوب" برای ۳ گزینه دیگر به کار رفت. از آزمون آماری chi-squared با استفاده از نرم افزار SPSS IBM Statistics برای تعیین درصد دانش و نگرش نسبت به یادگیری الکترونیک و مهارت

رایانه‌ای از نظر متغیرهای دموگرافیک شامل موقعیت (هیأت علمی، کارمند، دانشجو)، طبقات سن، جنس، محل سکونت، مدرک تحصیلی و وضعیت تأهل استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که ارتباط معنی داری بین سطح دانش یادگیری الکترونیک و طبقه‌های سنی وجود دارد. درصد سطح مطلوب دانش در افرادی ۲۲ تا ۲۶ ساله در مقایسه با سایر طبقات سنی بالاتر بود ($p=0/009$). همچنین ۳۸ نفر (۹۵٪) از افراد ۱۸ تا ۲۲ ساله، ۷۵ نفر (۷۷٪/۳) از افراد ۲۲ تا ۲۶ ساله و ۲۱ نفر (۱۰۰٪) از افراد ۲۶ تا ۳۰ ساله، سطح دانش نامطلوبی داشتند. ارتباط معنی داری بین سطح نگرش نسبت به یادگیری الکترونیک و طبقه‌های سنی مشاهده شد. درصد سطح نامطلوب نگرش در افراد ۳۰ تا ۴۶ ساله در مقایسه با سایر سنین بالاتر بود 39 ($p=001/0$) نفر (۹۷/۵٪) از شرکت کنندگان ۱۸ تا ۲۲ ساله، ۹۵ نفر (۹۹٪) از شرکت کنندگان ۲۲ تا ۲۶ ساله، ۲۰ نفر (۹۵/۲٪) از شرکت کنندگان ۲۶ تا ۳۰ ساله، ۱۰ نفر (۱۰۰٪) از شرکت کنندگان ۳۰ تا ۳۴ ساله و ۱۳ نفر (۱۰۰٪) از شرکت کنندگان ۳۴ تا ۳۸ ساله سطح نگرش نامطلوبی نسبت به یادگیری الکترونیک داشتند. همچنین ارتباط معنی داری بین سطح مهارت‌های رایانه‌ای با موقعیت ($p \leq 0/001$)، مدرک تحصیلی ($p \leq 0/001$) و محل سکونت ($p \leq 0/001$) وجود داشت. بیست و هفت نفر (۹۳/۱٪) از اعضای هیأت علمی، ۸ نفر (۱۰۰٪) از کارمندان و ۸۸ نفر (۵۸/۷٪) از دانشجویان سطح مهارت رایانه‌ای مطلوب داشتند. افرادی با مدرک کارشناسی ارشد در مقایسه با سایر مدارک تحصیلی درصد سطح مهارت رایانه‌ای مطلوب بالاتری داشتند ($n=15$). کمترین درصد سطح مهارت رایانه‌ای مطلوب در شرکت کنندگانی با مدرک کارشناسی (۶۳/۵٪، $n=54$) بود. همچنین افرادی که محل سکونت آنان خوزستان بود در مقایسه با افرادی که در خارج از خوزستان سکونت داشتند سطح مهارت رایانه مطلوب بالاتری داشتند.

بحث و نتیجه گیری: نتایج نشان داد که درصد بالایی از دانشگاهیان دانشگاه علوم پزشکی آبادان سطح دانش و نگرش و در نتیجه آمادگی یادگیری الکترونیک نامطلوبی دارند. با این حال، سطح مهارت رایانه‌ای در کلیه کارمندان، بیش از ۹۰ درصد از اعضای هیات علمی و بیش از نیمی از دانشجویان مطلوب بود. این نتایج نشانگر نیاز به گسترش آموزش الکترونیکی در دانشگاه با بکارگیری تدابیری برای کاهش مقاومت دانشگاهیان به ویژه افراد با سن بالاتر برای تغییر در این زمینه و افزایش مهارت دانشجویان و کارشناسان دانشگاه در زمینه کار با کامپیوتر است که از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی قابل دستیابی است.

کلمات کلیدی: دانش یادگیری الکترونیک، مهارت رایانه‌ای، نگرش یادگیری الکترونیک، آمادگی، اعضای هیأت علمی، دانشجویان

تأثیر سیستم مبتنی بر وب تصمیم یار آموزش عفونت‌های حاد تنفسی بر دانش بالینی کارورزان پزشکی

سیده راضیه فرهی-فاطمه رنگرز جدی - منصوره مؤمن هروی- احسان نبوتی- حسین اکبری

دانشگاه ع. پ کاشان

مقدمه: عفونت‌های حاد تنفسی یکی از مهم‌ترین مشکلات بهداشت عمومی جهان (۱، ۲) و مسئول مرگ بسیاری از کودکان و بزرگسالان (۲-۴)، به ویژه در کشورهای در حال توسعه می‌باشد (۵). علائم بالینی و علل این بیماری‌ها مشابه هستند لذا افتراق آن‌ها از یکدیگر دشوار می‌باشد (۳). همچنین اکثر عفونت‌های تنفسی منشأ ویروسی دارند اما برای درمان آن‌ها آنتی‌بیوتیک تجویز می‌شود (۶، ۷) در حالی که به دلیل منشأ ویروسی این بیماری‌ها آنتی‌بیوتیک در درمان آن‌ها مؤثر نیست. این تجویز بی‌رویه آنتی‌بیوتیک‌ها، فاکتور مشارکت کننده مهم در ایجاد مقاومت آنتی‌بیوتیک می‌باشد (۸). سازمان بهداشت جهانی آموزش دانشجویان پزشکی را یکی از فاکتورهای مهم در مهار مقاومت آنتی‌بیوتیک معرفی نموده و بر وجود آموزش تجویز منطقی آنتی‌بیوتیک در کوریکولوم درسی دانشجویان پزشکی تأکید نموده است (۹). لذا آموزش پزشکی به منظور افزایش دانش بالینی و نیز تغییر رفتار تجویزی دانشجویان در آینده باید علاوه بر استفاده از روش‌های سنتی آموزش با رویکردهای مختلف تأثیرگذار بر دانشجویان نسل دیجیتال مانند استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات از قبیل سیستم‌های تصمیم یار همراه شود (۱۰، ۱۱).

لذا با توجه به شیوع بالای عفونت‌های حاد تنفسی و تشابه علائم بالینی آنها با یکدیگر و نیز تجویز غیرمنطقی آنتی‌بیوتیک برای این بیماری‌ها، دانش و مهارت ناکافی دانشجویان پزشکی در دوره آموزشی خود به دلیل عدم برنامه مدون آموزشی و آموزش ناکافی باعث شد تا مطالعه‌ای با هدف بررسی تأثیر سیستم تصمیم یار آموزش عفونت‌های حاد تنفسی بر دانش بالینی کارورزان پزشکی انجام شود.

روش اجرا: مطالعه نیمه تجربی قبل و بعد در بخش عفونی بیمارستان شهید بهشتی کاشان در طی اردیبهشت تا شهریور ماه ۱۴۰۰ انجام شد. هر ماه ۸ کارورز برای گذراندن دوره کارورزی خود به بخش عفونی معرفی می‌شدند. در طی ۵ ماه دوره مداخله ۴۰ نفر کارورز در مطالعه شرکت

کردند. در اولین جلسه برگزاری کلاس حضوری، دانش کارورزان در خصوص عفونت‌های حاد تنفسی بر اساس چهارده سناریوی بالینی از پیش طراحی شده ارزیابی شد. سپس سیستم تصمیم یار آموزش عفونت‌های حاد تنفسی با نام همتا که در طی سال ۱۳۹۸-۱۴۰۰ طراحی شده بود توسط استاد به دانشجویان معرفی شد. این سیستم برای پشتیبانی از نوشتن و مدیریت سناریوهای شبیه سازی شده عفونت‌های حاد تنفسی و همچنین نمایش سناریوها و آموزش از طریق ارائه بازخورد به دانشجو از طریق یک رابط کاربرپسند مبتنی بر وب ساخته شده بود. برای هشت بیماری عفونت حاد تنفسی شامل سرماخوردگی، فارنژیت، برونشیت، سینوزیت، ایت حاد مدیا، کووید ۱۹، آنفلوانزا، پنومونی حداقل ۷ سناریوی بالینی توسط متخصصین عفونی بر اساس تجربه و نیز جستجوی متون پزشکی تدوین شده و در سیستم تصمیم یار آموزش همتا قرار گرفتند. پس از معرفی آدرس سیستم در اختیار دانشجویان قرار داده شد و از دانشجویان خواسته شد تا در سیستم ثبت نام کنند و تا پایان دوره حضور یک ماهه در بخش عفونی با مطالعه سناریوهای بالینی و دریافت بازخوردهای آموزشی، آموزش عفونت‌های حاد تنفسی را از طریق سیستم فراگیرند. در پایان دوره مجدد پس از مطالعه حداقل ۸ سناریو از طریق سیستم همان چهارده سناریو به منظور ارزیابی دانش در اختیار دانشجویان قرار گرفت. دانش تشخیصی، دانش تجویز و مجموع این دو به عنوان دانش بالینی ارزیابی شد. برای آنالیز داده‌ها از نرم افزار SPSS نسخه ۲۵ استفاده شد. از آمار توصیفی برای توصیف مشخصات دموگرافیک شرکت کنندگان و برای مقایسه نتایج پیش آزمون و پس آزمون از آزمون آماری تی زوجی در سطح معناداری ۰/۰۵ استفاده شد.

یافته‌ها: ۲۱ مرد (۵۲/۵٪) و ۱۹ زن (۴۷/۵٪) در مطالعه شرکت کردند که ۱۶ نفر دانشجوی سال ششم (۴۰٪) و ۲۴ نفر دانشجوی سال هفتم پزشکی (۶۰٪) بودند. نتایج نشان داد میانگین دانش کارورزان در تشخیص عفونت‌های حاد تنفسی از ۸۵/۰±۸۷/۳ در پیش آزمون به ۲۱/۱±۸۶/۵ در پس آزمون به طور معناداری افزایش یافت (اختلاف میانگین (۳۴/۱)± و ۹۹/۱ و (P<۰۰۱/۰)). میانگین دانش کارورزان در تجویز آنتی‌بیوتیک برای عفونت‌های حاد تنفسی از

۲/۲±۳۸/۵ در پیش آزمون به ۷۷/۲±۰۶/۹ در پس آزمون نیز افزایش معناداری یافت (اختلاف میانگین (۶۷/۲)±۶۷/۳ و (P<۰۰۱/۰)). در مجموع میانگین دانش بالینی کارورزان در زمینه عفونت‌های حاد تنفسی از ۳۷/۲±۲۶/۹ در پیش آزمون به ۵۶/۳±۹۲/۱۴ در پس آزمون افزایش یافت که این اختلاف از نظر آماری معنی دار بود (اختلاف میانگین (۵۳/۳)± و ۶۶/۵ و (P<۰۰۱/۰)).

دار نمی‌باشد و کفایت لازم برای باقی ماندن را نداشت. با اجرای مجدد آزمون مدل ساختاری و حذف متغیر شیوه اجرا، مدل نهائی ارزیابی آموزش مجازی نشان داد که بالاترین ضریب مسیر مربوط به مؤلفه راهبردها و روشها و در جایگاه دوم امکانات و فناوری و نهایتاً محتوا در جایگاه سوم قرار دارد. در این مدل ۶۱/۶ درصد از تغییرات ارزشیابی توسط سه متغیر قابل تبیین است.

بحث ونتیجه گیری: جهت ارتقاء کیفیت آموزش مجازی، شناسائی عوامل مؤثر و ارائه مدل ارزیابی کیفیت آموزش مجازی نقش تعیین کننده‌ای دارد. مطالعه‌ای که در سال ۱۳۹۸ توسط قنبری و همکاران انجام شد با نتایج این تحقیق همخوانی دارد. در مطالعه مذکور مدل ارائه شده نشان داد که بین مؤلفه‌های مورد بررسی، بالاترین ضریب مسیر مربوط به سه مؤلفه‌های عوامل تسهیل کننده، تعامل بین استاد و دانشجو و تمایل کاربر گزارش شد.

کلمات کلیدی: مدل ارزیابی کیفیت آموزش مجازی، پاندمی کرونا، دانشجویان دندانپزشکی

بازاندیشی در تالار گفتگو: نوآوری در تعامل آموزشی استاد - دانشجو و هم‌تایان در آموزش مجازی و تأثیرات آن

فاطمه خشتی - لیلا مصلی نژاد - سعید عبداللهی فرد

دانشگاه ع. پ چهارم

مقدمه: به کار گیری سیستم مدیریت یادگیری، یکی از ابزارهای مناسب برنامه ریزی، ارائه و ارزشیابی دانشجویان است. با توجه به اهمیت تعامل با دانشجو استفاده از تکالیف ضروری و تالارگفتگو (فورمها) نیز در تیم مدیریت یادگیری تعبیه شده است. برخی از اساتید بر حسب رشته خود از این بخش بهره می‌گیرند و از طریق بحث در فضای مجازی به ایجاد تعامل آفلاین هم‌تایان کمک می‌نمایند. آنچه در آموزش فعلی وجود دارد، تکالیف دانشجو در یک جمع بحث گروهی بررسی می‌شود و دانشجویان با مشاهده پاسخهای یکدیگر، می‌توانند دانش مورد نیاز خود را ارتقا دهند.

با توجه به اهمیت باز اندیشی در دانش موجود، باز اندیشی فرایند بازبینی و مرور آموخته‌ها جهت ارتقای دانش، درک و آگاهی فراگیران است. این فرایند یک پروسه فراشناختی است که با هدف ایجاد درک عمیق از شخص و موقعیتش ایجاد می‌شود و به منظور آگاهی فرد، حین و بعد از موقعیت عملکرد و مواجهه آینده رخ می‌دهد. استفاده از باز اندیشی در فضای تالار

بحث ونتیجه گیری: سیستم‌های تصمیم یار آموزش به عنوان یک مداخله آموزشی مبتنی بر فناوری اطلاعات بر میزان دانش بالینی کارورزان پزشکی در زمینه تشخیص عفونت‌های حاد تنفسی و تجویز آنتی بیوتیک مؤثر بود. توصیه می‌شود در شرایط عدم امکان برگزاری کلاس هاس حضوری از سیستم تصمیم یار برای آموزش عفونت‌های حاد تنفسی استفاده شود.

کلمات کلیدی: آموزش، سیستم تصمیم یار، دانش، عفونت‌های حاد تنفسی، تشخیص، آنتی بیوتیک

ارائه مدل ارزیابی کیفیت آموزش مجازی در پاندمی کرونا از دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران

فردیس فضل - طاهره ملانیا - رقیه ولیپور خواجه غیائی - حسن فضل

دانشگاه ع. پ مازندران

مقدمه: طی پاندمی کووید-۱۹، دانشگاه‌ها به شکل گسترده‌ای ملزم به ارائه آموزش‌های خود به شیوه الکترونیکی شده‌اند. طبق تعریف، آموزش مجازی یا یادگیری الکترونیکی شامل هر نوع یادگیری که در آن از شبکه برای انتقال دانش، تعامل و تسهیل در یادگیری استفاده شود، می‌باشد. مطالعه حاضر با هدف ارائه مدل ارزیابی کیفیت آموزش مجازی در پاندمی کرونا از دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران انجام شد.

روش اجرا: پژوهش انجام شده، مطالعه‌ای توصیفی - تحلیلی از نوع مقطعی است. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته بوده است. این پرسشنامه در ۵ مؤلفه: شیوه اجرا، امکانات و فناوری، محتوا، راهبردها و روش‌های آموزشی، ارزشیابی، طراحی شده است. برای تأیید روایی محتوایی پرسش نامه از نظرات متخصصین آموزش (متخصصین آموزش عالی، برنامه ریزی درسی، آموزش پزشکی) استفاده شد و مورد تأیید آنها قرار گرفت. برای پایایی ابزار، پرسشنامه توسط ۳۰ نفر از دانشجویان تکمیل گردید و پایایی آن از طرق ضریب آلفای کرنباخ ۰/۹۸ محاسبه گردید. سپس پرسشنامه به شکل مجازی و آنلاین از طریق شبکه‌های اجتماعی یا ایمیل، برای تمامی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران که واحدهای مجازی خود را در نیم سال دوم سال ۹۸-۹۹ و نیم سال اول سال ۹۹-۱۴۰۰ گذرانده‌اند، ارسال گردید.

یافته‌ها: بر اساس نتایج بدست آمده، آزمون تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی نشان داد تمامی سؤالات دارای بار عاملی بیشتر از متغیر پنهان به خود را داشتند. ولی بین متغیرهای پنهان، بار عاملی متغیر شیوه اجرا معنی

و تقویت نقد و تحلیل، ارتقا دایره تفکر دانشجو، رشد فکری و خلاقیت دانشجویان، طبقه بندی ذهنی از موضوعات در ذهن افراد، تکمیل یادگیری و نواقص آن، کمک به ایده پردازی، آشنایی با نگرش همپایان به موضوعات، فرصت ارائه نظرات و تعامل در گروه، لزوم تسلط دانشجو و بعد تحلیل موضوعات

ماندگار شدن جزئیات دروس در ذهن، فضای گفتگوی فعال و کارآمد، اصلاح اشتباهات در محیط صمیمی و راحت و لزوم تسلط کافی بر محتوای یادگیری را یادآوری کردند. دانشجویان به نگرانی از برداشت اشتباه از نظرات همپایان اشاره کردند و اهمیت تصحیح و تحلیل نهایی استاد در این پروسه را یادآوری نمودند.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به تاثیرات مثبت روش بر روی یادگیری / تحلیل / رضایتمندی و تأثیر آن بر شاخص‌های یادگیری فعال و تثبیت یادگیری از دیدگاه دانشجویان، بکارگیری این روش در آموزش مجازی و ارائه تکالیف در سیستم مدیریت یادگیری توصیه می‌شود.

کلمات کلیدی: یادگیری فعال، تالار گفتگو، باز اندیشی، آموزش پزشکی

بررسی تأثیر آموزش مجازی در دوران کرونا بر یادگیری و استراتژیهای مقابله در کارورزان پزشکی: یک مطالعه ترکیبی

فریبا یدالهی - نیره حسینی

دانشگاه ع. پ کرمانشاه

introduction: The COVID-19 pandemic caused a mandatory move to remote working and telelearning worldwide. However, little is known regarding the impact of virtual learning on medical internships. Moreover, much of the available literature studies are focused largely on perceptions by students and less by faculty members. This paper describes the impact of COVID-19 on internships from both faculty members and students perspectives on their experiences in learning throughout the pandemic.

گفتگو با ایجاد یک شرایط ویژه یادگیری می‌تواند مورد بررسی قرار گیرد و تاثیرات آن زمینه را برای بکارگیری مؤثران فراهم سازد.

این مطالعه با هدف طراحی و اجرا و ارزشیابی بازاندیشی در تالار گفتگو و تأثیر آن انجام گردیده است.

روش اجرا: این مطالعه یک مطالعه نیمه تجربی با نمونه گیری اسان بر روی ۳ گروه از دانشجویان رشته‌های مختلف در درس روانشناسی سلامت، روانشناسی عمومی و بهداشت روانی و اعتیاد در طی سه سال متوالی از ورودی رشته‌های پزشکی، علوم آزمایشگاهی بهداشت بود که بر روی حدود ۵۰۰ دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی جهرم انجام گردید.

در این روش که در سطح کلاس و کوریکولوم یک درس، درس‌ها، چند استادی، دانشکده‌ای و دانشگاهی قابل انجام خواهد بود، استاد بر حسب درس خود در بخش تکالیف گروهی، سؤالات خود را بر مبنای طراحی در سطوح بالای بلوم (تجربه، تحلیل، ترکیب) در تالار گفتگو مطرح می‌نماید. دانشجویان بر حسب مدت زمان درخواستی و بازه زمانی به تکمیل آن اقدام می‌نمایند.

بخش دوم و موازی آن بازاندیشی در تکالیف قبلی است که دانشجو ضمن بررسی بحث و پاسخ همپایان در تالار گفتگو، نسبت به تحلیل کلی بیانات، مباحث، خلاصه نمودن و معرفی بهترین پاسخ‌ها، مثال‌ها و یا تجربیات اقدام و حتی پاسخ‌های اشتباه و یا اشتباه را شناسایی و بدون ذکر نام افراد در این تکالیف بیان می‌کند. این موضوع زمینه تقویت تحلیل، یادگیری عمیق و بازاندیشی را در دانشجویان فراهم می‌سازد. استاد پس از اتمام فرایند، به بررسی تحلیل دانشجو و بازخورها اقدام می‌نمود و صحت و سقم آن را مورد بررسی قرار می‌داد.

ارزشیابی مطالعه با استفاده از مصاحبه گروهی متمرکز در کلاس‌های هر ورودی و با انجام سؤال باز پاسخ در سامانه آلام اس و واتساب در ارتباط با تأثیر روش بر یادگیری و احساس آنها از بکارگیری روش در کلاس درس انجام گردید.

یافته‌ها: نتایج: نتایج مطالعه از تحلیل محتوای بیان شده نشان داد. رضایتمندی دانشجویان از روش از درصد بالایی برخوردار بود. نمره متوسط ۸ از ۱۰ در کل گروهها در طیف ۱۰ نمره‌ای خود اظهاری دانشجو)

نتایج حاصل ارزیابی از طریق سؤالات باز نشان داد که این روش تأثیر عمده‌ای در یادگیری و درونی سازی آموزشهای ارائه شده دارد. شیوه مذکور تأثیر مثبتی تثبیت یادگیری، تکمیل و درون سازی آن، روبه رو شدن با دیدگاههای مختلف، به چالش کشیدن ذهن افراد و درگیری با مباحث یادگیری، ایجاد شک علمی در یافته‌های فردی، یادگیری از همپایان، ارتقا

ارائه چارچوب آموزش الکترونیک مبتنی بر سامانه مدیریت یادگیری الکترونیک برای کارکنان معاونت بهداشتی دانشگاه ع. پ شهید بهشتی

صغری علیزاده - محمد حسین زاده

دانشگاه ع. پ شهید بهشتی

مقدمه: نیاز روزافزون به فنون نوین آموزش الکترونیکی و مجازی در علوم پزشکی به صورتی که بتوان بدون محدودیت زمانی در هر نقطه از امکانات کامل آموزشی استفاده کرد، هر روز بیشتر از قبل احساس می شود. هدف از این مطالعه، ارائه چارچوب آموزش الکترونیکی مبتنی بر سامانه مدیریت یادگیری الکترونیک برای کارکنان معاونت بهداشتی بوده است.

روش اجرا: مطالعه حاضر شامل سه بخش بود. در ابتدا میزان آمادگی کارکنان معاونت بهداشت (آموزش دهندگان و فراگیران)، از طریق یک مطالعه توصیفی - پیمایشی با استفاده از پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفت. در فاز دوم تحلیل برنامه های آموزشی اجرا شده در سال قبل از اجرای پژوهش در معاونت بهداشت انجام شد و در فاز سوم برای مدیریت فرآیند آموزش الکترونیک بر پایه مدل طراحی آموزشی انتخابی، با توجه به جدید بودن، ساختاری که متضمن کیفیت باشد بر اساس امکانات بالقوه و نیروی انسانی معاونت بهداشت پیشنهاد گردید.

یافته ها: نتایج مطالعه نشان داد که ۸۴.۴٪ از آموزش دهندگان و ۸۷.۴٪ فراگیران موافق کارایی بهتر و اجرای برنامه های آموزشی بصورت الکترونیکی بودند. ۷۲.۲٪ از آموزش دهندگان عنوان نمودند که برنامه های آموزشی آنها بصورت الکترونیک قابل ارائه بوده و ۸۴.۴٪ از آموزش دهنده ها و ۶۴.۴٪ فراگیران، ارائه آموزشها به صورت الکترونیکی را ضروری می دانستند. ۸۲.۶٪ اهداف برنامه های آموزشی از نوع شناختی بوده و در ۹۲.۴٪ آنها از تدریس نظری استفاده شده بود. طراحی ساختار آموزش الکترونیک در حیطه های برنامه ریزی، تولید محتوا، اجرای درس، ارزشیابی و بارگذاری الکترونیک انجام شد، وظائف هر حیطه متناسب با طراحی آموزشی گانه و بر اساس امکانات معاونت بهداشت معین گردید.

بحث و نتیجه گیری: مطالعه حاضر نشان داد آموزش دهندگان و فراگیران آمادگی اجرای آموزش الکترونیکی را دارا بوده و برنامه های آموزشی نیز قابلیت تبدیل به الکترونیکی شدن را داشته و ساختاری که متضمن کیفیت و مدیریت صحیح این بخش باشد بر اساس امکانات بالقوه و نیروی انسانی معاونت بهداشت طراحی گردید.

کلمات کلیدی: آموزش الکترونیکی، سامانه مدیریت یادگیری، آموزش کارکنان

Methods: A mixed-method study design was conducted on f medical interns and their supervisors in Iran. Participants were surveyed using questionnaires with both close-ended and open-ended questions about the internship experience. Statistics were employed quantitatively and qualitatively.

Findings: COVID-19 interrupted internships significantly, with a reduction in the number of placements offered and necessary changes to the internship scope. Overall, the internship experience has been positive. Supervisors and interns reported high concern of documented learning gains such as the development of technical skills and skills unique to virtual learning.

Conclusion: The study findings fill current gaps in the literature on faculty perceptions and internship experiences during COVID-19. Recommendations are proposed to optimize internships scope, a potentially reliable belended Curriculum in the post-COVID era".

keywords: Internship, Remote INTERNSHIP, Perception Virtual learning, COVID-19

کلمات کلیدی: Education, Medical education, Adaptive, Linear, Distance, Knowledge, Satisfaction, Dentistry, Tooth bleaching

بررسی مقایسه‌ای تأثیر آموزش مداوم الکترونیکی به دو روش "خطی ثابت" و "شاخه‌ای انطباقی" مبحث بلیچینگ دندانهای تیره تکی بر دانش و رضایتمندی دندانپزشکان

صدیقه السادات هاشمی کمانگر - میترا ذولفقاری هاشمی کمانگر - آئین

محمدی

دانشگاه ع. پ تهران

بررسی ارتباط علی آمادگی یادگیری الکترونیکی، باورهای انگیزشی و اضطراب کرونا بر رضایتمندی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی البرز از آموزش مجازی در دوران پاندمیک کووید ۱۹

سارا اسمعیل زاده ساعیه - کامران سلطانی عربشاهی - محسن اعرابی

دانشگاه ع. پ البرز - دانشگاه ع. پ ایران

"مقدمه: شیوع بیماری کرونا در جهان و ایران تعطیلی طولانی مدت دانشگاهها ضرورت توجه به آموزشهای مجازی، آمادگی یادگیری الکترونیک و رضایتمندی دانشجویان را ضروری می‌سازد. مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش پیش بینی کننده اضطراب کرونا بر آمادگی یادگیری الکترونیک، باور انگیزشی و رضایتمندی دانشجو بر اساس معادلات ساختاری انجام شده است.

روش اجرا: مطالعه حاضر مطالعه توصیفی- تحلیلی از نوع معادلات ساختاری می‌باشد که بر روی ۲۱۶ نفر از دانشجویان در حال تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی البرز در دوران پاندمیک کووید ۱۹ صورت گرفت. روش نمونه گیری بصورت چند مرحله‌ای در مرحله اول دانشکده‌ها مشخص و در مرحله دو نمونه گیری به صورت تصادفی انجام شد. گردآوری اطلاعات، بوسیله پرسشنامه‌های الکترونیک اضطراب کرونا، آمادگی یادگیری الکترونیک، باور انگیزشی و رضایتمندی دانشجویان، پس از جمع آوری اطلاعات داده‌ها به نرم افزار SPSS شد و سپس با استفاده از نرم افزار لیزرل ۸.۸ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج حاصل از مدل اندازه گیری با نرم افزار لیزرل نشان داد که مدل مفهومی از برازش خوبی برخوردار بود اضطراب کرونا از مسیر مستقیم بر رضایتمندی دانشجو تأثیر مثبت و معنادار داشت ($\beta=0.22$). همچنین باور انگیزشی بر آمادگی یادگیری الکترونیک تأثیر مثبت و معنادار داشت ($\beta=0.76$) و به ازای یک واحد افزایش باور انگیزشی، آمادگی یادگیری الکترونیک ۰.۷۶ واحد افزایش داشت نتیجه مدل ساختاری نشان داد اضطراب کرونا بر آمادگی یادگیری الکترونیک و باور انگیزشی اثر ندارد و همچنین آمادگی یادگیری الکترونیک و باور انگیزشی بر رضایتمندی دانشجویان اثر ندارد.

"مقدمه: مطالعات کمی در زمینه اثربخشی شیوه‌های آموزش غیر حضوری انجام شده و در مباحث آموزش مداوم در دندانپزشکی تا کنون مطالعه‌ای انجام نشده است. لذا ارزیابی کارایی برنامه‌های متداول الکترونیکی و مقایسه آنها با روش‌های انطباقی ضروری به نظر می‌رسد.

روش اجرا: مطالعه حاضر، یک مطالعه نیمه تجربی (quasi-experimental) مداخله‌ای با گروه کنترل با طراحی پس آزمون بود که در آن پژوهشگران میزان تأثیر آموزش مداوم الکترونیکی مبحث بلیچینگ دندانهای تیره تکی را به دو روش "خطی ثابت" و "شاخه‌ای انطباقی" در دو گروه (در مجموع ۶۰ نفر) مورد ارزیابی قرار دادند. در انتهای برنامه، از هر کدام از شرکت کنندگان پس آزمون گرفته می‌شد و فرم رضایتمندی هم اخذ می‌شد. به منظور تعیین اثر نوع مداخله بر پیامد یادگیری از روش t-test و برای تعیین اثر مداخله بر رضایتمندی شرکت کنندگان از روش Pearson Chi-Square استفاده شد.

یافته‌ها: میانگین نمرات پس آزمون شرکت کنندگان در گروه خطی ۱/۴۷±۳۳/۶ و در گروه شاخه‌ای ۲/۳۱±۶/۴ بود.

میانگین نمرات رضایتمندی شرکت کنندگان در گروه خطی ۴/۰۲±۰/۵۳ و در گروه شاخه‌ای ۴/۱۵±۰/۴۲ بود. نتایج آزمون t-test نشان داد دو گروه از نظر نمره پس آزمون ($p=0.7$) و میزان رضایتمندی ($p=0.2$) تفاوت معنی داری با یکدیگر ندارند.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به مزایای روش شاخه‌ای و نتایج مطالعه مبنی بر اثر بخشی روش شاخه‌ای، هم در پیامد یادگیری (نمره پس آزمون) و هم خوداظهاری و نگرش فراگیران، این شیوه آموزشی توانسته به اندازه روش خطی دست کم در مبحث بلیچینگ دندانهای تیره تکی مؤثر واقع شود. لذا استفاده از روشهای تطبیقی در طراحی آموزشی توصیه می‌گردد"

دسترسی پیدا می‌کردند. در شروع هر مبحث یک مقدمه ارائه می‌شد، سپس یک سؤال از محتوای آموزشی مرحله بعد ارائه می‌شد تا حس کنجکاوی مخاطب را نسبت به موضوع برانگیزد. در صورت پاسخگویی صحیح، محتوای آموزشی مربوط به سؤال نمایش داده می‌شد و در صورت پاسخ غلط، علت غلط بودن پاسخ برای شرکت کننده توضیح داده می‌شد و مخاطب مجدداً به صفحه گزینه (پاسخ) های احتمالی عودت داده می‌شد. لازم به ذکر است جای گزینه‌ها به صورت خودکار عوض می‌شد. این سؤالات (سؤالات PMP) تا پایان محتوای آموزشی ادامه داشت. این سؤالات صرفاً جهت خودآزمایی بود و در ارزیابی نهایی تاثیری نداشت. در پایان مرحله پاسخگویی به سؤالات، محتوای آموزشی به صورت خلاصه و pdf در اختیار نمونه‌ها قرار داده می‌شد تا بتوانند آن را دانلود کرده و به صورت offline مطالعه نمایند. یادگیری الکترونیکی غیر تعاملی به این شکل بود که اپلیکیشن محتوای آموزشی، طراحی شده توسط مهندس IT بر روی تلفن‌های اندروید نمونه‌ها نصب می‌شد. در صفحه نخست اپلیکیشن، آیتم‌های اصلی وجود داشت و با کلیک بر روی هر آیتم اصلی، زیر مجموعه‌های آن نمایش داده می‌شد. بدین صورت متن به زیرمجموعه‌هایی در حجم‌های کم اما مرتبط تقسیم می‌شد و شرکت کنندگان در هر زمان می‌توانستند متن را مطالعه نمایند. آگاهی و خودکارآمدی ماماها در دو مرحله قبل و بعد از مداخله توسط پرسشنامه محقق ساخته روا و پایا به صورت الکترونیکی توسط افراد هر دو گروه تکمیل شد. داده‌ها با نرم افزار SPSS/21 و با آزمون‌های آمار توصیفی، کای دو، تی مستقل و تی زوجی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: در ابتدای مطالعه، دو گروه از نظر مشخصات دموگرافیک، نمره آگاهی و خودکارآمدی همگن بودند. نتایج نشان داد که پس از مداخله نمرات آگاهی در زمینه تغذیه، ورزش و مراقبت کلی دوران بارداری در هر دو گروه افزایش چشمگیری داشت. همچنین نمرات خودکارآمدی در گروه یادگیری تعاملی با رایانه، در زمینه ورزش و مراقبت‌های کلی دوران بارداری و در گروه یادگیری از طریق تلفن همراه، در هر ۴ زمینه بررسی شده در پژوهش، افزایش چشمگیری داشت. اما در مقایسه دو گروه مطالعه، نمرات آگاهی و خودکارآمدی بعد از مداخله تفاوت معنادار نبود.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به تأثیر مثبت روش‌های یادگیری الکترونیکی بر آگاهی و خودکارآمدی ماماها، استفاده از انواع روش‌های یادگیری الکترونیکی در کنار روشهای سنتی جهت بازآموزی حین خدمت پیشنهاد می‌شود.

کلمات کلیدی: یادگیری الکترونیکی، آگاهی، خودکارآمدی، ماما

بحث و نتیجه گیری: با توجه به بررسی فرضیه‌های تحقیق می‌توان چنین استدلال کرد که علی‌رغم نارضایتی از سیستم آموزش مجازی ولیکن ترس و اضطراب کرونا سبب افزایش رضایتمندی از آموزش مجازی می‌شود لذا تدارک بسترهای لازم آموزش مجازی جهت آموزش مجازی در زمان بحران و فجایع طبیعی سبب افزایش رضایتمندی دانشجویان از آموزش مجازی می‌گردد. از سوی دیگر باورهای انگیزشی تأثیر بر آمادگی یادگیری الکترونیک دانشجویان دارد، بنابراین افزایش میزان این عامل موجب افزایش انگیزه دانشجویان در محیط آموزشی تحت وب و موفقیت آن‌ها می‌شود."

کلمات کلیدی: اضطراب کرونا، آمادگی یادگیری الکترونیک، باور انگیزشی، رضایتمندی، آموزش مجازی

مقایسه تأثیر یادگیری الکترونیکی تعاملی و غیر تعاملی بر آگاهی و خودکارآمدی ماماها شاغل

فرحناز عزیزی - مهرناز گرانمایه - زینت کشتکار

دانشگاه ع. پ تهران - دانشگاه ع. پ ایران

"مقدمه: بازآموزی ماماها با روش‌های نوین و کارآمد به منظور افزایش کیفیت مراقبت‌های دوران بارداری و در نتیجه سلامت زنان باردار امری ضروری است. مطالعه حاضر با هدف تعیین و مقایسه تأثیر دو روش یادگیری الکترونیکی تعاملی و غیرتعاملی (رایانه و تلفن همراه) بر آگاهی و خودکارآمدی ماماها مراکز بهداشتی در زمینه مراقبت‌های دوران بارداری انجام گردید.

روش اجرا: این مطالعه نیمه تجربی دو گروه قبل و بعد، بر روی ۷۶ نفر از ماماها شاغل در مراکز بهداشتی و درمانی دانشگاه علوم پزشکی تهران و ایران در سال ۱۳۹۸ صورت گرفت. روش نمونه‌گیری به شیوه در دسترس بود که به صورت تصادفی در دو گروه یادگیری الکترونیکی تعاملی از طریق رایانه و غیرتعاملی از طریق اپلیکیشن تلفن (۳۸ نفر در هر گروه)، همراه با محتوای آموزشی در مورد تغذیه، ورزش، کنترل وزن و مراقبت کلی دوران بارداری قرار گرفتند. جهت تعیین اعتبار محتوای آموزشی از نظرات ۱۰ نفر از اساتید دانشگاه علوم پزشکی تهران استفاده شد. در گروه یادگیری الکترونیکی تعاملی، سامانه الکترونیکی از طریق آدرس www.cme.tums.ac.ir قابل دسترس بود. نمونه‌ها پس از عضویت در سامانه آموزش مداوم اینترنتی جامعه پزشکی، دریافت کد کاربری و رمز عبور وارد سامانه کاربری خود می‌شدند و به محتوای آموزشی

فرصت‌های آموزشی ایجاد شده در دوران همه‌گیری کرونا: تحلیل محتوا

حمیده حکیمی - نوشین موسی زاده - مریم دهقانی

دانشگاه ع. پ مازندران

کلمات کلیدی: فرصت آموزشی، آموزش مجازی، دانشجویان، پاندمی کرونا، تحلیل محتوا

بررسی نقاط قوت و ضعف آموزش مجازی مبتنی بر دیدگاه دانشجویان کارشناسی مامایی و پرستاری در دوران شیوع بیماری کرونا در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد

اکرم کرمی دهکردی - زیبا رئیسی دهکردی - بهاره متقی دستنایی

دانشگاه ع. پ شهرکرد

مقدمه: پاندمی کوید ۱۹ به جز نظام سلامت، نظام آموزش و تربیت را تحت تأثیر قرارداد. در این پاندمی سیستم‌های آموزشی سراسر دنیا از دوره‌های مقدماتی تا عالی به ناچار روش‌های نوین آموزشی از جمله آموزش مجازی را جایگزین روش‌های آموزشی قبلی خود کردند. تحول نوین آموزشی شامل فناوریها و آموزش از راه دور، آموزش الکترونیکی مبتنی بر وب و کامپیوتر ابزاری قوی در جهت انتقال دانش به سوی یاددهی-یادگیری نوین و مؤثر و ارتقای کیفیت و کارایی آموزش می‌باشد. گرچه این روش آموزشی در هنگام شیوع کرونا یک نیاز آبی بود ولی مزایا، آسیب‌ها و چالشهایی را به همراه داشت. در این راستا محققان نقاط قوت و ضعف آموزش مجازی در سامانه نویدو LMS را در دانشجویان مامایی و پرستاری مورد بررسی قرار دادند.

روش اجرا: پژوهش حاضر مطالعه توصیفی است که به صورت سرشماری در دو نیمسال تحصیلی ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ بر روی ۳۲۷ دانشجوی پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد انجام شد. جهت بررسی نقاط قوت و ضعف آموزش مجازی، از طریق سامانه LMS، نوید و شبکه مجازی واتس اپ از کلیه دانشجویان مصاحبه به عمل آمد. سپس کلیه نقاط ضعف و قوت آموزش مجازی در حیطه های یادگیری و ارزشیابی بر حسب اولویت و تکرارپذیری لیست و پس از ورود به نرم افزار SPSS مورد آنالیز قرار گرفت.

یافته‌ها: ۲۲۰ نفر دانشجوی پرستاری (۱۱۱ پسر و ۱۰۹ دختر) و ۱۰۱ نفر رشته مامایی (۷۹ نفر کارشناسی پیوسته و ۲۲ نفر ناپیوسته) با محدوده سنی بین ۱۹ تا ۴۸ سال بودند. دانشجویان نقاط قوت آموزش مجازی در حیطه افزایش یادگیری را موارد زیر مطرح کردند: قابلیت ضبط فایل‌های تدریس شده، گوش کردن و یادداشت برداری مکرر و استفاده فایل‌ها برای ترم‌های آینده، دسترسی آسان به کلاس‌های درس باگوشی همراه و کامپیوتر، گوش دادن به کلاس و فایلها در شرایط خیلی راحتتر، بیشتر بودن جذابیت صوتی و تصویری در فایل‌های ویدیو و فیلم، در دسترس بودن آموزش الکترونیکی به طور ۲۴ ساعته و امکان استفاده از آموزش

مقدمه: پاندمی کرونا تغییراتی اساسی در تمام بخشهای اجتماعی ایجاد کرد به طوری که اثر آن تا مدت‌ها در تمام جهان باقی خواهد ماند. اگر چه در ابتدا تصور بر این بود که این بیماری فقط بر حوزه سلامت تاثیرگذار است اما به مرور تاثیرات آن بر تمامی عرصه‌های کشورهای جهان مشخص شد. یکی از این حوزه‌ها، حوزه آموزش بود که طی آن اکثر دانشگاهها مجبور به تعطیلی فعالیت حضوری شده و به آموزش الکترونیک و آنلاین روی آورده‌اند. در کنار چالشهای ایجاد شده در آموزش مجازی، شرایط جدید پیش آمده باعث ایجاد فرصتهای آموزشی جدید گردید لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی فرصتهای آموزشی ایجاد شده در دوران همه‌گیری کرونا انجام شد.

روش اجرا: مطالعه حاضر در سال ۱۴۰۰ انجام شد. پژوهش از نوع کیفی بود که با رویکرد تحلیل محتوا قراردادی انجام شد. مشارکت کنندگان ۱۷ دانشجو دانشگاههای علوم پزشکی ایران بودند که به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. نمونه‌گیری تا زمان اشباع داده‌ها انجام شد. تولید داده‌ها از طریق مصاحبه عمیق نیمه ساختارمند و از طریق اسکایپ و حضوری صورت گرفت.

یافته‌ها: از تجزیه و تحلیل داده‌ها ۱۷۶ کد اولیه، سه طبقه اصلی و نه زیر طبقه استخراج شد. طبقات شامل آموزش مؤثر، مقرون به صرفه بودن و روانی سالمتر بود. محتوا آموزشی بهتر، انعطاف پذیر بودن یادگیری، آموزش چند رسانه‌ای و فرصتهای یادگیری بیشتر از زیرطبقات آموزش مؤثر بود. همچنین صرفه جویی در زمان و صرفه جویی در هزینه زیرطبقات، طبقه مقرون به صرفه بودن را تشکیل داده و کاهش اضطراب، تزریق نشاط و شادابی و تقویت اعتماد به نفس از زیرطبقات روان سالمتر بودند.

بحث و نتیجه گیری: بحران کرونا نشان داد که در کنار مشکلات و ضعفهای آموزشی پدید آمده ناشی از بیماری، این دوره با فرصتهایی نیز همراه بود که می‌تواند زمینه ساز رشد و تعالی در بخشهای آموزشی باشد. همچنین می‌توان توجه سیاستگذاران و برنامه ریزان آموزشی را به این مهم جلب کرد که با فراهم سازی هر چه بهتر زیرساختهای آموزش مجازی، بتوان در دوران پساکرونا از این رویکرد آموزشی در کنار روش سنتی استفاده بهینه‌تر گردد.

نقاط ضعف ارزشیابی دانشجویان درسنامه نیز شامل موارد ذیل بود: سختگیری بیشتر در آزمون آنلاین، اختصاص زمان کمتر برای آزمون، وجود استرس به علت دیروصل شدن به سامانه یا قطعی اینترنت هنگام آزمون (۱۰۰٪)، ناعادلانه بودن سنجش دانشجویه سبب اینکه برخی دانشجویان جواب سؤالات را از دانشجویان سال بالاتر می‌پرسند، هنگام آزمون شخص دیگری به جای دانشجو شرکت میکند یا دانشجویان از خرد جمعی استفاده کنند (۴۰٪).

بحث و نتیجه گیری: در پاندمی کرونا برای ارتقای کیفیت و کارایی آموزش دانشگاه‌های علوم پزشکی از فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان ابزاری نیرومند و قوی بهره گرفته شد. نتایج مطالعه حاضر در دانشکده پرستاری و مامایی شهرکرد نشان می‌دهد آموزش مجازی در حیطه های یادگیری و ارزشیابی دارای نقاط ضعف و قوت بسیاری می‌باشد که در این راستا راهکارهای اجرایی و مدیریتی غنی با زیر بنای محکم‌تری می‌تواند در جهت رفع نقاط ضعف و آسیبهای آن گام بردارد.

کلمات کلیدی: نقاط ضعف، نقاط قوت، آموزش مجازی، دانشجو، کارشناسی مامایی، کارشناسی پرستاری، کروناویروس

بررسی دیدگاه دانشجویان نسبت به کیفیت محیط یادگیری راه دور در دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج در دوران پاندمی کوید-۱۹ در سال ۱۴۰۰

شماره ضمیمه محمدی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

مقدمه: دریافت بازخورد و نظر سنجی از فراگیران پیرامون کیفیت محیط یادگیری از راه دور، پیشینیزی مهم جهت شناسایی، رفع نواقص و ارتقاء تجربه یادگیری با این رویکرد در راستای تحول و ارتقا آموزش مجازی می‌باشد. لذا مطالعه حاضر با هدف بررسی دیدگاه دانشجویان نسبت به کیفیت محیط یادگیری راه دور در دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج در دوران پاندمی کوید-۱۹ ۱۴۰۰ انجام شد.

روش اجرا: این یک مطالعه توصیفی-مقطعی بود که بر روی ۱۹۴ دانشجوی مقطع کارشناسی رشته پرستاری و مامایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج در خرداد ماه نیمسال دوم سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ انجام شد. نمونه گیری به روش آسان انجام شد. پرسشنامه الکترونیکی در گوگل فرم طراحی شد. لینک پرسشنامه در گروه کلاسی دانشجویان در شبکه اجتماعی ارسال شد. داده‌ها توسط فرم اطلاعات جمعیت شناختی و مقیاس محیط یادگیری

مجازی در هر زمان و مکان، برگزاری کلاس مجازی با هماهنگی دانشجویان و استاد در هر زمان که تمایل داشته باشند (۱۰۰٪)، کمتر بودن استرس و نگرانی در خصوص حضور و غیاب و سوال پرسیدن استاد در کلاس آموزش مجازی (۸۵٪) تقویت قابلیت نسبی یادگیری مستقل (۷۰٪)، پیشنهاد دادن و خواندن نظرات و جوابهای سایر دانشجویان در قسمت گفتگوی سامانه، داشتن فرصت بیشتر جهت پاسخدهی به سؤالات و تکالیف و حتی مطالعه مجدد مطالب و پاسخدهی بدون استرس (۶۷٪) بهره گیری دانشجویان علاقه مند به تحصیل دارای مشکلاتی نظیر دوری راه، شاغل بودن، داشتن بیماری، متأهل بودن و دارای فرزند از آموزش مجازی (۵۲٪)، تکرار زیاد و اختصاص وقت بیشتری برای دیدن و گوش کردن فایلها در دانشجویان ضعیف تر (۴۵٪) افزایش مطالعه فردی و یادگیری در دانشجویانی که شخصیتهای گوشه گیر دارند (۳۰٪). همچنین ۷۱٪ از دانشجویان کاهش هزینه‌ها از جمله هزینه رفت و آمد دانشجویان و اساتید و هزینه های دانشگاهی را مطرح کردند.

نقاط ضعف آموزش مجازی در حیطه یادگیری به شرح ذیل بود: بی کیفیت بودن (صوتی و تصویری) برخی فایلهای آموزشی، قطعی مکرر و کاهش کیفیت صدای استاد در هنگام تدریس مجازی درسنامه، بارگزاری محتوای آموزشی به یکباره، با تعداد زیاد و در زمان کوتاه درسنامه، عدم یادگیری دروسی مثل آمار که به حل تمرین و مساله نیاز دارند. حجم زیاد مطالب بسیار سخت دروس آناتومی، ایمونولوژی، ژنتیک، زبان انگلیسی و عدم تدریس با کیفیت و توضیحات مناسب در فایلها و کلاس آنلاین (۱۰۰٪)، عدم برگزاری کلاسها در زمان تعیین شده، بارگزاری مطالب با حجم زیاد درسنامه (۹۰٪)، خستگی استاد و دانشجو به علت نگاه کردن ممتد به صفحه نمایش رایانه یا گوشی همراه و عدم حضور فیزیکی آنها در آموزش (۸۵٪)، عدم به چالش کشیده شدن دانشجو در کلاس به علت اینکه آموزش مجازی پویا نبودن، استاد محور بودن و عدم ارتباط کلامی و غیر کلامی و چهره به چهره دانشجو با استاد (۸۲٪)، عدم فهم و درک برخی از مباحث و فایلها توسط برخی دانشجویان (۷۰٪) عدم دسترسی به استاد پس از اتمام کلاس یا فایل بارگزاری شده جهت مشورت و رفع اشکال (۶۸٪)، محدودیت ارتباط و عدم تعامل بین دانشجویان و استاد، در آموزش مجازی و کمتر بودن رقابت بین دانشجویان (۵۰٪)، عدم دسترسی به یک سیستم پر سرعت و قوی هنگام دانلود و آپلود برای کلیه دانشجویان (۴۰٪)، عدم بازخورد مناسب اساتید به سؤالات و تکالیف دانشجویی درسنامه (۲۵٪)، معرفی منبع امتحانی از فایلهای صوتی و کلاس مجازی و وقت گیر بودن نت برداری (۲۰٪)، حذف خیلی سریع فایل‌های بارگزاری قبل از امتحان از سامانه و عدم دانلود فایل از سامانه (۱۸٪)، عدم به کارگیری سایر بسترهای آموزش مجازی مثل Sky Room (۱۵٪).

از راه دور جمع آوری شد. اطلاعات توسط نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۲ و با استفاده از آمار توصیفی، تی تست، آنالیز واریانس یکطرفه و ضریب همبستگی پیرسون تحلیل شد.

یافته‌ها: در بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری و مامایی، ۵۹/۳٪ کیفیت محیط یادگیری از راه دور را خوب، ۲۵/۸٪ متوسط و ۱۴/۹٪ عالی بیان نمودند. میانگین نمره کل کیفیت محیط یادگیری از راه دور $23/81 \pm$ ۱۰۰/۱۵ بود. میانگین نمره حمایت استاد $6/05 \pm$ ۱۹/۴۵، تعاملات با همتایان $4/85 \pm$ ۱۷/۱۶، تعاملات شخصی $4/90 \pm$ ۱۶/۹۲، یادگیری فعال $2/10 \pm$ ۸/۲۲، استقلال فراگیر $3/12 \pm$ ۱۴/۸۱، آموزش معتبر $3/80 \pm$ ۱۰/۷۹ و لذت از آموزش از راه دور $9/93 \pm$ ۱۲/۷۷ بود.

بحث و نتیجه گیری: مطالعه حاضر نشان داد بیش از نیمی از دانشجویان کیفیت محیط یادگیری آموزش از راه دور را خوب ارزیابی کردند. جهت دستیابی به رضایت حداکثری ذینفعان توجه به حیطه‌های مختلف کیفیت محیط یادگیری از راه دور بایستی مد نظر اساتید، مدیران، کمیته‌های برنامه ریزی درسی، آموزش مجازی، توانمندسازی اساتید و مسئولین اجرای بسته تحول در آموزش مجازی در دفاتر توسعه آموزش پزشکی در دانشکده‌های پرستاری و مامایی قرار گیرد.

کلمات کلیدی: دانشجویان، کیفیت محیط یادگیری از راه دور، پاندمی

کوید-۱۹

ICHPE 2022

The 23rd Iranian Conference on Health Professions Education

Medical Education in Transition to the Post- COVID Era:
Quality Maintenance and Improvement

18th - 20th May 2022

Important Dates

Deputy of Education
Iran University of Medical Sciences

www.ichpe.org

Abstract Submission Deadline
12th January – 10th April 2022

edc@iums.ac.ir

Conference Secretariat Contact
Number: +982186702227

Internal Sponsor

Virtual University
of Medical Sciences
(VUMS)

International
Sponsor

Organizers

Iran University Of
Medical Sciences
(IUMS)

Ministry of Health
and Medical Education
(MOHME)

<https://www.linkedin.com/company/iranian-conference-on-health-professions/education-ichpe>

بیست و سومین همایش کشوری آموزش علوم پزشکی

آموزش پزشکی در گذر از دوران کرونا، حفظ و ارتقای کیفیت

پانزدهمین جشنواره آموزشی شهید مطهری و
چهارمین جشنواره دانشجویی ایده های نوآورانه آموزشی

۲۸-۳۰ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱

معاونت آموزشی

دانشگاه علوم پزشکی ایران

www.ichpe.org

تاریخ مهم

مهلت ارسال خلاصه مقاله

۱ دی لغایت ۱۵ بهمن ۱۴۰۰

edc@iums.ac.ir

تلفن دبیرخانه همایش: ۰۲۱-۸۷۷۰۲۲۲۷

دبیرخانه تخصصی

دبیرخانه همایش
۲۶ اردیبهشت ۱۴۰۱

به نام آفریدگار دانایی

روز اول جشنواره شهید مطهری: چهارشنبه ۲۸ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ (May 18, 2022)

افتتاحیه پانزدهمین جشنواره کشوری شهید مطهری اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی	۸:۳۰-۸:۰۰
جشنواره شهید مطهری ۱ ارزشیابی اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی هیأت ریسه: دکتر محمد جلیلی، دکتر جواد سرآبادانی، دکتر نوید محمدی، دکتر آبتین حیدرزاده رتبه اول طراحی، اجرا و ارزشیابی آزمون قضاوت موقعیتی با هدف ارزیابی توانمندی رهبری تیمی در دستیاران تخصصی پزشکی (دکتر نازنین شماعیان رضوی، دانشگاه ع.پ. تهران) رتبه دوم طراحی و اجرای سیستم مدیریت هدفمند ارزشیابی کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیات علمی (دکتر فاطمه کشمیری، دانشگاه ع.پ. یزد) رتبه سوم طراحی، اجرا و ارزشیابی آزمون از راه دور چندرسانه ای (Multimedia Tele Exam MMTE) در زمان پاندمی کووید-۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی مازندران (دکتر علی اصغر قربانی، دانشگاه ع.پ. مازندران)	۸:۳۰-۹:۴۵
استراحت	۹:۴۵-۱۰:۰۰

۱۰:۴۵-۱۱:۰۰	جشنواره شهید مطهری ۲ مدیریت و رهبری آموزشی اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی هیأت ریسه: دکتر نادر ممتازمنش، دکتر فرشید عابدی، دکتر رضا دهنویه رتبه اول (ستادی) برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی فرایند شناسایی (recognition) بین المللی نهاد ملی اعتباربخشی دوره آموزش پزشکی عمومی: گامی در جهت ارتقای کیفیت آموزش پزشکی عمومی (دکتر رقیه گندمکار، دبیرخانه پزشکی عمومی) رتبه اول رویکرد نظام مند در توانمندسازی آموزشی هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران: گامی در جهت توسعه هویت معلمی با ترکیب رویکردهای رسمی و غیررسمی توانمندسازی (دکتر مریم علیزاده، دانشگاه ع.پ. تهران) رتبه دوم طراحی و اجرای ترویج گفتمان آکادمیک در اعضای هیات علمی و دانشجویان بر اساس الگوی (crisis) هاردن: طرحی نو در تداوم تعامل اساتید و دانشجویان در شکل گیری سواد آکادمیک در دانشگاه علوم پزشکی شیراز (دکتر جواد کجوری، دانشگاه ع.پ. شیراز) رتبه سوم طراحی، اجرا و ارزیابی نظام مدیریت برنامه درسی آموزش مجازی در دوران کووید ۱۹ (دکتر مریم آویژگان، دانشگاه ع.پ. اصفهان)
۱۱:۴۵-۱۳:۰۰	جشنواره شهید مطهری ۳ تدوین و بازنگری برنامه های آموزشی اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی هیأت ریسه: دکتر الهام بوشهری، دکتر یدا.. زارع زاده، دکتر نیکو یمانی رتبه اول طراحی، اجرا، استقرار و ارزشیابی برنامه توانمندسازی مدیران سلامت قطب شمالغرب ایران در راستای ارتقای کیفیت خدمات آموزشی و افزایش ایمنی و اثربخشی خدمات سلامت (دکتر لیلا دشمنگیر، دانشگاه ع.پ. تبریز) رتبه دوم سایکوتویپا، مراقبت از سلامت روان خود و همتایان؛ برنامه ای ارتقای آگاهی و مهارت دانشجویان علوم پزشکی (دکتر الهه خدادوست، دانشگاه ع.پ. ایران) رتبه سوم بازنگری و اجرای کوریکولوم مبتنی بر توانمندی در واحدهای بالینی رشته های توانبخشی در مقطع کارشناسی (دکتر نگین مرادی، دانشگاه ع.پ. اهواز)
۱۳:۰۰-۱۴:۰۰	اقامه نماز و صرف ناهار
۱۴:۰۰-۱۵:۴۵	جشنواره شهید مطهری ۴ و ۵ اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی هیأت ریسه: دکتر ریتا مجتهدزاده، دکتر سید فرزین میرچراغی، دکتر محمد حسین زاده محصولات آموزشی

رتبه اول طراحی، اجرا و ارزشیابی آموزش اپروچ به تروماهای چشم، مبتنی بر بازی‌وارسازی در بستر واقعیت مجازی تعاملی و رایانه شخصی برای دانشجویان دوره دستپاری تخصصی چشم (دکتر میثم سیاه منصوری، دانشگاه ع.پ. کرمانشاه) رتبه دوم سیستم دستپار تشخیص افتراقی (دکتر علی ثنایی فر، دانشگاه ع.پ. مشهد) رتبه سوم طراحی لباس شبیه ساز سالمندی و اجرای آموزش مراقبتهای پرستاری سالمندی (دکتر خدیجه نصیریانی، دانشگاه ع.پ. یزد) رتبه سوم حیطه یادگیری الکترونیکی: طراحی، اجرا و ارزیابی آموزش اخلاق پزشکی و اصول رفتار حرفه‌ای مبتنی بر استدلال و نقد چالشهای شبیه سازی شده برای دانشجویان علوم پزشکی: یک رویکرد بین رشته ای (دکتر مژگان بهشید، دانشگاه ع.پ. تبریز)	۱۶:۰۰-۱۵:۴۵ استراحت
جشنواره شهید مطهری ۶ یاددهی و یادگیری اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی هیأت رییس: دکتر میترا امینی، دکتر فریبا حقانی، دکتر فرشاد علامه رتبه اول طراحی، اجرا و ارزشیابی دوره کارورزی پرستاری مراقبت ویژه و فارماکولوژی بالینی براساس رویکرد سناریو نویسی- بازانديشي (دکتر فاطمه بهرام نژاد، دانشگاه ع.پ. تهران) رتبه دوم طراحی، اجرا و ارزشیابی آموزش ترکیبی مهارت همدلی با استفاده از سینما، سناریو و روایت‌نویسی به دانشجویان پرستاری (خانم فاطمه شهبازی، دانشگاه ع.پ. زاهدان) رتبه سوم طراحی، اجرا و ارزشیابی آموزش مبتنی بر شبیه سازی با استفاده از رویکرد FAIR هاردن جهت ارتقای مهارت های بالینی تیم مراقبت در منزل در طی پاندمی کووید ۱۹: طرح پایلوت کشوری (دکتر لیلی یکه فلاح، دانشگاه ع.پ. قزوین)	۱۷:۱۵-۱۶:۰۰
اختتامیه جشنواره، اهدای جوایز جشنواره‌ها و افتتاحیه بیست و سومین همایش کشوری آموزش پزشکی اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی	۲۰:۰۰-۱۸:۰۰

روز اول: چهارشنبه ۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۱ (May 18, 2022)

کارگاه ۱ کارگاه دانشجویی اتاق مجازی ۹ محل فیزیکی: سالن ۳ (مرکز همایشهای رازی)	کارگاه ۵ اتاق مجازی ۷ محل فیزیکی: اتاق شماره ۷ (مرکز همایشهای رازی)	کارگاه ۴ اتاق مجازی ۱۰ محل فیزیکی: اتاق شماره ۵ (مرکز همایشهای رازی)	کارگاه ۳ اتاق مجازی ۱۴ محل فیزیکی: اتاق سالن ۲ (مرکز همایشهای رازی)	کارگاه ۲ اتاق مجازی ۱۲ محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی)	کارگاه ۱ اتاق مجازی ۸ محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایشهای رازی)	زمان
چگونه یک کارگاه را آغاز کنیم و به پایان برسانیم؟	فرا انگیزش، ارتقای انگیزه با تکیه بر خویشتن	تولید محتوای الکترونیکی با نرم افزار iSpring Suite	ارزشیابی در محیط کار واقعی (ارزشیابی در بالین)	چگونه مهارت‌های بالینی را با استفاده از واقعیت مجازی (VR) آموزش دهیم؟ از طراحی آموزشی تا بکارگیری در عمل	کارگاه آموزش مکس کیودا ۲۰۲۰	۸:۰۰ تا ۱۲:۰۰
کارگاه ۲ کارگاه دانشجویی اتاق مجازی ۱۰ محل فیزیکی: اتاق شماره ۵ (مرکز همایشهای رازی)	کارگاه ۱۰ اتاق مجازی ۷ محل فیزیکی: اتاق شماره ۷ (مرکز همایشهای رازی)	کارگاه ۹ اتاق مجازی ۱۲ محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی)	کارگاه ۸ اتاق مجازی ۹ محل فیزیکی: سالن ۳ (مرکز همایشهای رازی)	کارگاه ۷ اتاق مجازی ۱۴ محل فیزیکی: سالن ۲ (مرکز همایشهای رازی)	کارگاه ۶ اتاق مجازی ۸ محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایشهای رازی)	۱۳:۳۰ تا ۱۷:۳۰
سایکوتوپیا	دانشجوی پزشکی در رویاروی با استرس	آزمون قضاوت موقعیتی: ارزیابی ویژگی های حرفه ای و مهارت‌های غیر تحصیلی فراگیران علوم پزشکی	چگونه یک برنامه درسی مبتنی بر توانمندی تدوین کنیم؟	ابزار سازی: چگونه یک پرسشنامه محقق ساخته معتبر و قابل اطمینان بسازیم؟	معرفی و آموزش عملی نرم افزارهای SPARKOL و تیک تاک در تولید محتوای خرد مبتنی بر رویکرد Micro Learning	

روز دوم: پنجشنبه ۲۹ اردیبهشت ۱۴۰۱ (May 19, 2022)

عنوان برنامه					زمان
صبحانه کاری ۵ اتاق مجازی ۱۱ محل فیزیکی: سالن شهید یاسینی (مرکز همایشهای رازی)	صبحانه کاری ۴ اتاق مجازی ۷ محل فیزیکی: اتاق شماره ۷ (مرکز همایشهای رازی)	صبحانه کاری ۳ اتاق مجازی ۱۲ محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی)	صبحانه کاری ۲ اتاق مجازی ۱۰ محل فیزیکی: اتاق شماره ۵ (مرکز همایشهای رازی)	صبحانه کاری ۱ اتاق مجازی ۸ محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایشهای رازی)	۷:۴۵ تا ۷:۰۰
چالشهای تدریس مجازی و راهکارهای مواجهه با آنها	الگوی ارزشیابی آموزش مجازی در دوران همه گیری کووید-۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی کاشان	آموزش بین حرفه ای	داربست سازی در آموزش حضوری و الکترونیکی: آموزش پاسخگو در عصر پسا کرونا	شاخص ها و شیوه های ارزشیابی پاسخگویی در دانشگاه های علوم پزشکی	
تلاوت آیاتی از کلام خدا و پخش سرود جمهوری اسلامی					۸:۰۰ تا ۷:۴۵
بخش اول سخنرانی های کلیدی اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی					۱۰:۰۰ تا ۸:۰۰
دکتر بهرام عین اللهی: مرجعیت علمی و راه کارهای دستیابی به آن				سخنرانی کلیدی اول	۸:۳۰ تا ۸:۰۰
دکتر ابوالفضل باقری فرد: آموزش علوم پزشکی و تکنولوژی های نوین در دوران پسا کرونا				سخنرانی کلیدی دوم	۹:۰۰ تا ۸:۳۰
دکتر غلامعلی منتظر: هوش مصنوعی و یادگیری ماشین				سخنرانی کلیدی سوم	۹:۳۰ تا ۹:۰۰
Ethics of Medical Education in the Post-Covid-19 Era: Prof. Shabih Zaidi				سخنرانی کلیدی چهارم	۱۰:۰۰ تا ۹:۳۰
استراحت					۱۰:۱۵ تا ۱۰:۰۰

سپوزیوم ۲	محل فیزیکی: سالن ۲ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۱۴	گزینش دانشجویان: چالش ها و راهکارها	۱۲:۱۵ تا ۱۴:۴۵
سپوزیوم ۱	محل فیزیکی: سالن اصلی (مرکز همایشهای رازی) سالن اصلی مجازی	Faculty Burnout and Support Systems	
ارائه تجربیات ۱	محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۱۲	تجربیات کلان منطقه ۱ و ۲	
مناظره	محل فیزیکی: سالن شهید یاسینی (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۱۱	آموزش علوم پزشکی: حضور یا مجازی؟	
ایده های نوآورانه ۱	محل فیزیکی: اتاق ۵ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۱۰	ارائه ایده‌های برتر	
پایان نامه دکتری ۱	محل فیزیکی: سالن ۳ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۹	ارائه پایان‌نامه‌های دکتری	
پایان نامه ارشد ۱	محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۸	ارائه پایان‌نامه‌های ارشد	
کلینیک مشاوره ۱	محل فیزیکی: اتاق شماره ۷ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۷	بین‌المللی سازی در دانشگاه- های علوم پزشکی ایران	
پوستر ۳	محل فیزیکی: اتاق ۳۰۲ شهید وفایی (دانشکده پزشکی) اتاق مجازی ۶	پژوهش در آموزش علوم پزشکی ۱	
پوستر ۲	محل فیزیکی: اتاق ۳۱۸ شهید صفاری (دانشکده پزشکی) اتاق مجازی ۵	یادگیری الکترونیکی ۱	
پوستر ۱	محل فیزیکی: اتاق ۳۱۵ شهید عباسی (دانشکده پزشکی) اتاق مجازی ۴	یاددهی و یادگیری ۱	
سخنرانی کوتاه ۳	محل فیزیکی: اتاق ۳۳۸ شهید محتشمی (دانشکده پزشکی) اتاق مجازی ۳	پژوهش در آموزش علوم پزشکی ۱	
سخنرانی کوتاه ۲	محل فیزیکی: اتاق ۳۳۷ شهید قاضی (دانشکده پزشکی) اتاق مجازی ۲	برنامه‌ریزی درسی ۱	
سخنرانی کوتاه ۱	محل فیزیکی: اتاق ۳۳۳ شهیدان لاری (دانشکده پزشکی) اتاق مجازی ۱	ارزیابی دانشجویان ۱	
۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵			۱۲:۱۵ تا ۱۴:۴۵

اقامه نماز و صرف ناهار

سمپوزیوم ۴	محل فیزیکی: سالن ۲ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۱۴	آزار، ارغاب و قلدری	سمپوزیوم ۴
سمپوزیوم ۳	محل فیزیکی: سالن اصلی مجازی (مرکز همایشهای رازی)	Student Engagement in Medical Education: The Future Trends and Roles of Medical Teachers and Students in the POST-COVID Era	سمپوزیوم ۳
ارائه تجربیات ۳	محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۱۲	تجربیات کلان منطقه ۵ و ۶	ارائه تجربیات ۳
ارائه تجربیات ۲	محل فیزیکی: سالن شهید باسنی (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۱۱	تجربیات کلان منطقه ۳ و ۴	ارائه تجربیات ۲
ایده های نوآورانه ۲	محل فیزیکی: : اتاق ۵ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۱۰	ارائه ایده‌های برتر	ایده های نوآورانه ۲
پایان نامه دکتری ۲	محل فیزیکی: سالن ۳ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۹	ارائه پایان‌نامه‌های دکتری	پایان نامه دکتری ۲
پایان نامه ارشد ۲	محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۸	ارائه پایان‌نامه‌های ارشد	پایان نامه ارشد ۲
کلینیک مشاوره ۲	محل فیزیکی: اتاق شماره ۷ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۷	Distance and Distributed Learning	کلینیک مشاوره ۲
بخش دانشجویی	محل فیزیکی: اتاق ۳۰۲ شهید وفاپی (دانشکده پزشکی) اتاق مجازی ۶	کارگاه کوریکولوم پنهان	بخش دانشجویی
کارگاه حین همایش ۱	محل فیزیکی: اتاق ۳۱۸ شهید صفاری (دانشکده پزشکی) اتاق مجازی ۵	راه اندازی و مدیریت ویکی WIKI برای کارهای گروهی	کارگاه حین همایش ۱
پوستر ۴	محل فیزیکی: اتاق ۳۱۵ شهید عباسی (دانشکده پزشکی) اتاق مجازی ۴	یاددهی و یادگیری ۲	پوستر ۴
سخنرانی کوتاه ۶	محل فیزیکی: اتاق ۳۲۸ شهید محتشمی (دانشکده پزشکی) اتاق مجازی ۳	یاددهی و یادگیری ۱	سخنرانی کوتاه ۶
سخنرانی کوتاه ۵	محل فیزیکی: اتاق ۳۳۷ شهید قاضی (دانشکده پزشکی) اتاق مجازی ۲	مدیریت و رهبری آموزشی ۱	سخنرانی کوتاه ۵
سخنرانی کوتاه ۴	محل فیزیکی: اتاق ۳۳۲ شهیدان اسدی لاری (دانشکده پزشکی) اتاق مجازی ۱	ارزیابی دانشجوی ۲ برنامه‌ریزی درسی ۲	سخنرانی کوتاه ۴
استراحت			۱۵:۴۵ تا ۱۶:۰۰

بخش دوم سخنرانی‌های کلیدی		۱۶:۰۰ تا ۱۸:۰۰
اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی		
Why Have a Philosophical Basis for Health Professions Education?: Prof. John Sandars	سخنرانی کلیدی پنجم	۱۶:۳۰ تا ۱۶:۰۰
Medical Education Crossing the Boundaries: Prof. David Gordon	سخنرانی کلیدی ششم	۱۷:۰۰ تا ۱۶:۳۰
Trends in Medical Education and the Covid-19 Pandemic: Prof. Ronald Harden	سخنرانی کلیدی هفتم	۱۷:۳۰ تا ۱۷:۰۰
The Continuing Use of the SPICES Model in Curriculum Development: Prof. John Dent	سخنرانی کلیدی هشتم	۱۸:۰۰ تا ۱۷:۳۰
نشست معاون آموزشی وزیر با دانشجویان عضو شبکه کشوری توسعه آموزش اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی		۲۰:۰۰ تا ۱۸:۰۰

روز سوم: جمعه ۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۱ (Friday, May 20, 2022)

عنوان برنامه				زمان
صبحانه کاری ۹ اتاق مجازی ۷ محل فیزیکی: اتاق شماره ۷ (مرکز همایشهای رازی)	صبحانه کاری ۸ اتاق مجازی ۱۲ محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی)	صبحانه کاری ۷ اتاق مجازی ۱۰ محل فیزیکی: اتاق شماره ۵ (مرکز همایشهای رازی)	صبحانه کاری ۶ اتاق مجازی ۸ محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایشهای رازی)	۷:۴۵ تا ۷:۰۰
رفتار حرفه ای در صداپرداری و تصویرپرداری از بیماران	تجربه طراحی و اجرای برنامه آموزش همتا: مشارکت دانشجویان در فرایند یاددهی و یادگیری تحت عنوان همتا حامی علمی دانشجویان	نقش آموزش علوم اجتماعی خاص در ارتقا توانمندی های دانشجویان و دانش آموختگان علوم پزشکی و خدمات حوزه سلامت	اخلاق حرفه ای و استفاده از شبکه های اجتماعی در آموزش های دوران کرونا، چالش ها و راهکارها	
تلاوت آیاتی از کلام خدا و پخش سرود جمهوری اسلامی				۸:۰۰ تا ۷:۴۵
بخش سوم سخنرانی های کلیدی اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی				۸:۰۰ تا ۱۰:۰۰
The Vision of Transformation in Medical Education after the COVID-19 Pandemic: Dr. Poh Sun Goh			سخنرانی کلیدی نهم	۸:۳۰ تا ۸:۰۰
Clinical Education and Assessment During the Covid-19 Pandemic: Prof. Shahid Hassan			سخنرانی کلیدی دهم	۹:۰۰ تا ۸:۳۰
Dignified Workplace Learning: Challenges, Consequences and Cultural Change: Prof. Lynn Monrouxe			سخنرانی کلیدی یازدهم	۹:۳۰ تا ۹:۰۰
Medical Education Research Isn't What It Used to Be: Prof. Lambert Schuwirth			سخنرانی کلیدی دوازدهم	۱۰:۰۰ تا ۹:۳۰
استراحت				۱۰:۱۵ تا ۱۰:۰۰

سپهروز یوم ۶	محل فیزیکی: سالن ۲ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۱۴	تغییر و مدیریت تغییر: کجاییم؟ مسیر کنونی به کجا می‌رسد؟ به کجا باید رفت؟	اقامه نماز و صرف ناهار	۱۲:۱۵ تا ۱۳:۴۵
سپهروز یوم ۵	محل فیزیکی: سالن اصلی (مرکز همایشهای رازی) سالن اصلی مجازی	Technology-Enhanced Learning		
گفتگوی فناوری (TechTalk)	محل فیزیکی: سالن شهید باستانی (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۱۱	Tech Talk		
کارگاه حین همایش ۳	محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۱۲	آموزش پزشکی در محیط متاورس، فرصت‌ها و محدودیت‌ها		
کارگاه همایش ۲	محل فیزیکی: اتاق شماره ۵ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۱۰	تکنیک‌های ارتباط با هوش قلبی و انسجام ذهن و قلب در مدیریت استرس و ارتباط بین فردی اساتید علوم پزشکی		
بخش دانشجویی	محل فیزیکی: سالن ۳ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۹	سپهروز یوم: بازی وار سازی در آموزش علوم پزشکی		
پایان نامه ارشد ۳	محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۸	ارائه پایان‌نامه‌های ارشد		
کلینیک مشاوره ۳	محل فیزیکی: اتاق شماره ۷ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۷	Internationalization of Higher Education		
پوستر ۷	محل فیزیکی: اتاق ۶ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۶	مدیریت و رهبری آموزشی یادگیری الکترونیکی		
پوستر ۶	محل فیزیکی: اتاق ۵ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۵	برنامه ریزی درسی توانمندسازی اعضای هیات علمی مشاوره و حمایت دانشجویی		
پوستر ۵	محل فیزیکی: اتاق ۴ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۴	ارزشیابی دوره و هیات علمی ارزیابی دانشجو		
سخنرانی کوتاه ۹	محل فیزیکی: اتاق ۳ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۳	مشاوره و حمایت دانشجویی یادگیری الکترونیکی		
سخنرانی کوتاه ۸	محل فیزیکی: اتاق ۲ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۲	مدیریت و رهبری آموزشی یادگیری و یادگیری		
سخنرانی کوتاه ۷	محل فیزیکی: اتاق ۱ (مرکز همایشهای رازی) اتاق مجازی ۱	برنامه ریزی درسی توانمندسازی اعضای هیات علمی		

سمپوزیوم ۸	اتاق مجازی ۱۴ محل فیزیکی: سالن ۲ (مرکز همایشهای رازی)	توسعه آموزش مداوم پزشکی و چالش های پیش رو	استراحت
سمپوزیوم ۷	سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی (مرکز همایشهای رازی)	بهره وری در آموزش علوم پزشکی	
ارائه تجربیات ۵	اتاق مجازی ۷ محل فیزیکی: اتاق شماره ۷ (مرکز همایشهای رازی)	کلان منطقه ۹ و ۱۰	
ارائه تجربیات ۴	اتاق مجازی ۱۲ محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی)	کلان منطقه ۷ و ۸	
بخش دانشجویی	اتاق مجازی ۱۰ محل فیزیکی: اتاق ۵ (مرکز همایشهای رازی)	مناظره: ادامه ی آموزش الکترونیکی در دوران پسا کرونا، آری یا خیر؟	
بخش دانشجویی	اتاق مجازی ۹ محل فیزیکی: سالن ۳ (مرکز همایشهای رازی)	سمپوزیوم سیستم حمایت دانشجویی	
کلینیک مشاوره ۴	اتاق مجازی ۸ محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایشهای رازی)	فوت و فن نگارش و چاپ مقالات آموزش پزشکی	
میز گرد	اتاق مجازی ۱۱ محل فیزیکی: سالن شهید باستانی (مرکز همایشهای رازی)	Pedagogy of Joy through Art and Literature in ME	
کارگاه همایش ۵	اتاق مجازی ۶ محل فیزیکی: اتاق ۳۰۲ شهید وفایی (دانشکده پزشکی)	هوش مصنوعی در آموزش پزشکی	
کارگاه همایش ۴	اتاق مجازی ۵ محل فیزیکی: اتاق ۳۱۸ شهید صفاری (دانشکده پزشکی)	چگونه ثروت آفرینی را در دانشگاه های علوم پزشکی رهبری کنیم؟	
پوستر ۹	اتاق مجازی ۴ محل فیزیکی: اتاق ۳۱۵ شهید عباسی (دانشکده پزشکی)	یاددهی و یادگیری یادگیری الکترونیکی	
پوستر ۸	اتاق مجازی ۳ محل فیزیکی: اتاق ۳۲۸ شهید محشمسی (دانشکده پزشکی)	ارزیابی دانشجو مشاوره و حمایت دانشجویی	
سخنرانی کوتاه ۱۱	اتاق مجازی ۲ محل فیزیکی: اتاق ۳۲۷ شهید قاضی (دانشکده پزشکی)	یادگیری الکترونیکی	
سخنرانی کوتاه ۱۰	اتاق مجازی ۱ محل فیزیکی: اتاق ۳۲۳ شهیدان اسدی لاری (دانشکده پزشکی)	یاددهی و یادگیری مشاوره و حمایت دانشجویی	
۱۵:۴۵ تا ۱۳:۴۵			۱۵:۴۵ تا ۱۶:۰۰

بخش چهارم سخنرانی‌های کلیدی		
اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی		۱۶:۰۰ تا ۱۷:۰۰
Humanistic Learning Environment: Prof. Alice Fornari	سخنرانی کلیدی سیزدهم	۱۶:۳۰ تا ۱۶:۰۰
The Next Generation of Massive Open Online Courses (MOOCs): Dr. Stephen Downes	سخنرانی کلیدی چهاردهم	۱۶:۳۰ تا ۱۷:۰۰
اختتامیه و اهدای جوایز برگزیدگان همایش کشوری آموزش علوم پزشکی		
اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی		۱۸:۰۰ تا ۲۰:۰۰

برنامه تفصیلی روز اول، چهارشنبه ۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۱ (Wednesday, May 18, 2022)

روز	ساعت	کارگاه‌های پیش از همایش و کارگاه‌های دانشجویی پیش از همایش
چهارشنبه	۸:۰۰ تا ۱۲:۰۰	اتاق مجازی: اتاق مجازی ۸؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایش‌های رازی) مدرس: دکتر خیرالنساء رمضان زاده عنوان: آموزش مکس کیودا ۲۰۲۰
چهارشنبه	۸:۰۰ تا ۱۲:۰۰	اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۲؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایش‌های رازی) مدرس: دکتر نسیم خواجهی راد و همکاران عنوان: چگونه مهارت‌های بالینی را با استفاده از واقعیت مجازی (VR) آموزش دهیم؟ از طراحی آموزشی تا به کارگیری در عمل
چهارشنبه	۸:۰۰ تا ۱۲:۰۰	اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۴؛ محل فیزیکی: سالن ۲ (مرکز همایش‌های رازی) مدرس: دکتر جواد کجوری، دکتر میترا امینی، دکتر لیلا بذرافکن عنوان: ارزشیابی در محیط کار واقعی (ارزشیابی در بالین)
چهارشنبه	۸:۰۰ تا ۱۲:۰۰	اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۰؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۵ (مرکز همایش‌های رازی) مدرس: دکتر منیژه هوشمندجا عنوان: تولید محتوای الکترونیکی با نرم افزار iSpring Suite
چهارشنبه	۸:۰۰ تا ۱۲:۰۰	اتاق مجازی: اتاق مجازی ۷؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۷ (مرکز همایش‌های رازی) مدرس: دکتر علی نوروزی، دکتر مریم علیزاده عنوان: فرا انگیزش، ارتقای انگیزه با تکیه بر خویشتن
چهارشنبه	۸:۰۰ تا ۱۲:۰۰	اتاق مجازی: اتاق مجازی ۹؛ محل فیزیکی: سالن ۳ (مرکز همایش‌های رازی) مدرس: دکتر عظیم میرزازاده عنوان کارگاه دانشجویی: چگونه یک کارگاه را آغاز کنیم و به پایان برسانیم؟
چهارشنبه	۱۲:۳۰ تا ۱۳:۰۰	اقامه نماز و صرف ناهار
چهارشنبه	۱۳:۳۰ تا ۱۷:۳۰	اتاق مجازی: اتاق مجازی ۸؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایش‌های رازی)

مدرس: دکتر زهرا کریمیان، دکتر لیلی مصلی نژاد عنوان: معرفی و آموزش عملی نرم افزارهای SPARKOL و تیک تاک در تولید محتوای خرد مبتنی بر رویکرد Micro Learning		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۴؛ محل فیزیکی: سالن ۲ (مرکز همایشهای رازی) مدرس: دکتر علی اصغر حیات، دکتر سولماز زارع عنوان: ابزار سازی: چگونه یک پرسشنامه محقق ساخته معتبر و قابل اطمینان بسازیم؟	۱۷:۳۰ تا ۱۳:۳۰	چهارشنبه
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۹؛ محل فیزیکی: سالن ۳ (مرکز همایشهای رازی) مدرس: دکتر نیکو یمانی، دکتر اطهر امید عنوان: چگونه یک برنامه درسی مبتنی بر توانمندی تدوین کنیم؟	۱۷:۳۰ تا ۱۳:۳۰	چهارشنبه
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۲؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی) مدرس: دکتر رقیه گندم کار، دکتر نازنین شماعیان رضوی، دکتر محمد جلیلی عنوان: آزمون قضاوت موقعیتی (Situational Judgement Test): ارزیابی ویژگی های حرفه ای و مهارت های غیر تحصیلی فراگیران علوم پزشکی	۱۷:۳۰ تا ۱۳:۳۰	چهارشنبه
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۷؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۷ (مرکز همایشهای رازی) مدرس: دکتر جمال شمس عنوان: دانشجوی پزشکی در رویاروی با استرس	۱۷:۳۰ تا ۱۳:۳۰	چهارشنبه
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۰؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۵ (مرکز همایشهای رازی) مدرس: الهه خدادوست عنوان کارگاه دانشجویی: سایکوتوپیا	۱۷:۳۰ تا ۱۳:۳۰	چهارشنبه
اختتامیه جشنواره، اهدای جوایز جشنواره ها و افتتاحیه بیست و سومین همایش کشوری آموزش پزشکی اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی	۲۰:۰۰ تا ۱۸:۰۰	چهارشنبه

برنامه تفصیلی روز دوم، پنجشنبه ۲۹ اردیبهشت ۱۴۰۱ (Thursday, May 19, 2022)

روز	ساعت	مشخصات برنامه
پنجشنبه	۷:۰۰ تا ۷:۴۵	صبحانه کاری ۱ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۸؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایشهای رازی) برگزارکننده: دکتر رضا غفاری، دانشگاه علوم پزشکی تبریز عنوان: شاخص ها و شیوه های ارزشیابی پاسخگویی در دانشگاه های علوم پزشکی
پنجشنبه	۷:۰۰ تا ۷:۴۵	صبحانه کاری ۲ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۰؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۵ (مرکز همایشهای رازی) برگزارکننده: دکتر لیلی مصلی نژاد، دانشگاه علوم پزشکی چهارم عنوان: داربست سازی در آموزش حضوری و الکترونیک . آموزش پاسخگو در عصر پسا کرونا
پنجشنبه	۷:۰۰ تا ۷:۴۵	صبحانه کاری ۳ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۲؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی) برگزارکننده: دکتر داوود رسولی، دانشگاه علوم پزشکی ایران عنوان: آموزش بین حرفه ای
پنجشنبه	۷:۰۰ تا ۷:۴۵	صبحانه کاری ۴ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۷؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۷ (مرکز همایشهای رازی) برگزارکننده: دکتر الهام موسوی نسب، دانشگاه علوم پزشکی کاشان عنوان: الگوی ارزشیابی آموزش مجازی در دوران همه گیری کووید- ۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی کاشان
پنجشنبه	۷:۰۰ تا ۷:۴۵	صبحانه کاری ۵ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۱؛ محل فیزیکی: سالن شهید یاسینی (مرکز همایشهای رازی) برگزارکننده: دکتر نوشین کهن، دانشگاه علوم پزشکی مجازی عنوان: چالشهای تدریس مجازی و راهکارهای مواجهه با آنها

روز	ساعت	مشخصات برنامه
پنجشنبه	۷:۴۵ تا ۸:۰۰	تلاوت آیاتی از کلام خدا و پخش سرود جمهوری اسلامی
پنجشنبه	۸:۰۰ تا ۱۰:۰۰	بخش اول سخنرانی‌های کلیدی هیات رئیسه: دکتر کامران سلطانی عربشاهی، دکتر یدا.. زارعزاده، دکتر عبدالرضا پازوکی، دکتر خلیل قاسمی فلاورجانی اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی
پنجشنبه	۸:۲۰ تا ۸:۳۰	سخنرانی کلیدی اول: مرجعیت علمی و راه کارهای دستیابی به آن، دکتر بهرام عین اللهی
پنجشنبه	۸:۳۰ تا ۸:۴۰	پرسش و پاسخ
پنجشنبه	۸:۴۰ تا ۸:۵۰	سخنرانی کلیدی دوم: آموزش علوم پزشکی و تکنولوژی‌های نوین در دوران پسا کرونا، دکتر ابوالفضل باقری فرد
پنجشنبه	۸:۵۰ تا ۹:۰۰	پرسش و پاسخ
پنجشنبه	۹:۰۰ تا ۹:۲۰	سخنرانی کلیدی سوم: هوش مصنوعی و یادگیری ماشین، دکتر غلامعلی منتظر
پنجشنبه	۹:۲۰ تا ۹:۳۰	پرسش و پاسخ
پنجشنبه	۹:۳۰ تا ۹:۵۰	سخنرانی کلیدی چهارم: Ethics of Medical Education in the Post-Covid-19 Era: Prof. Shabih Zaidi
پنجشنبه	۹:۵۰ تا ۱۰:۰۰	پرسش و پاسخ
پنجشنبه	۱۰:۰۰ تا ۱۰:۱۵	استراحت
پنجشنبه	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	سخنرانی کوتاه ۱ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱؛ محل فیزیکی: اتاق ۲۳۲: شهیدان اسدی لاری (دانشکده پزشکی) هیات رئیسه: دکتر رضا غفاری، دکتر کاوه اسلامی، دکتر سمیه نوری حکمت حیطه ارزیابی دانشجویان و ارزشیابی دوره و هیات علمی ۱. طراحی مدل ژنریک اعتباربخشی برنامه های آموزشی علوم پزشکی در ایران (جوکار فریبا، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان) ۲. تبیین تمایل دانشجویان به شیوه برگزاری امتحانات بصورت حضوری و یا غیرحضوری و شناسایی علل آن در دوران پاندمی کرونا (کیکاوسی آرنی لیلا، دانشگاه

مشخصات برنامه	ساعت	روز
علوم پزشکی البرز) ۳. طراحی ابزار Mini-CEX ویژه سالمندی و ارزیابی صلاحیت حرفه ای بالینی دانشجویان عرصه پرستاری: یک رویکرد نوآورانه ارزشیابی بالینی در پرستاری سالمندی برای اولین بار در ایران (مهاجر سمیرا، دانشگاه علوم پزشکی مشهد) ۴. بررسی اثربخشی بیوریتیم در ارزشیابی تحصیلی دانشجویان با استفاده از شبکه عصبی مصنوعی (ابوالحسن نژاد وحیده، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان) ۵. شناسایی چالش های ارزشیابی الکترونیکی عملکرد تحصیلی دانشجویان در دوران پاندمی کرونا (مقدسی جواد، دانشگاه آزاد، واحد علوم و تحقیقات تهران) ۶. بررسی دیدگاه اساتید و دانشجویان کارشناسی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی البرز در مورد وضعیت ارزشیابی بالینی (سعیدی نسترن، دانشگاه علوم پزشکی البرز) ۷. دیدگاه دانشجویان پزشکی در مورد کیفیت سرپرستی و روند اجرای پایان نامه های پزشکی بر اساس یک بستر الکترونیک در دانشگاه آزاد واحد مشهد (رئیس السادات سید محمد علی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد) ۸. تبیین اثربخشی ارزیابی دانشجویان به شیوه OSPE در درس گیاهان دارویی عملی: یک مطالعه پدیدار شناسی (عسکری سیده فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند) ۹. بررسی دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در زمینه آزمونهای مجازی: مطالعه کیفی (کاتبی کتابون، دانشگاه علوم پزشکی تبریز) ۱۰. بررسی دیدگاه دانشجویان مقطع علوم پایه پزشکی نسبت به وضعیت اخلاق حرفه ای در تدریس استاد در دانشگاه علوم پزشکی بابل (خالق زاده آهنگر حسین، دانشگاه علوم پزشکی بابل)		
سخنرانی کوتاه ۲		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۲؛ محل فیزیکی: اتاق ۲۳۷؛ شهید قاضی (دانشکده پزشکی)		
هیات رئیسه: دکتر هلن درگاهی، دکتر آرش نجیمی، دکتر محبوبه مافی نژاد		
حیطه برنامه ریزی درسی		
۱. طراحی، اجرا و ارزشیابی کوریکولوم آموزشی «انفورماتیک بالینی» ویژه دانشجویان پزشکی، حرکتی نوین به سمت آینده پزشکی (کرباسی زهرا، دانشگاه علوم پزشکی کرمان) ۲. تدوین برنامه درسی مراقبت از بیماران دیابتی در بلایا برای پرستاران (ظاهری فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۳. طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه درسی آلاینده ها و سلامت برای دانشجویان پزشکی عمومی بر اساس مدل کرن (کولیوند علی، دانشگاه علوم پزشکی اراک) ۴. بکارگیری دوره آموزشی آداب پرستاری بر آگاهی دانشجویان (عابدینی زهرا، دانشگاه علوم پزشکی قم) ۵. ارزیابی اهداف برنامه درسی اجرا شده پزشکی عمومی با برنامه درسی مبتنی بر تربیت هنری از دیدگاه دانشجویان پزشکی (محمدی یحیی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند) ۶. نیازسنجی برنامه درسی رشته پزشکی مبتنی بر تربیت هنری در دانشگاه های علوم پزشکی از دیدگاه خبرگان (فرخ فال خدیجه، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند)	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	پنجشنبه

روز	ساعت	مشخصات برنامه
		۷. نکات موثر در بهبود برنامه آموزش بالینی پزشکی عمومی در ایران: یک مطالعه سه سوسازی شده (شاطر جلالی ماریا، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن) ۸. آموزش پزشکی با مشارکت جامعه راهی به سوی پرورش مروج سلامت (حیدرپور پیغام، دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی) ۹. انطباق برنامه درسی دوره پزشکی عمومی با پارادایم سازنده‌گرایی از منظر اخلاق پزشکی (نعمتی مریم، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۰. طراحی برنامه آموزشی ارتقاء توانمندی‌های دانشجویان رشته‌های توانبخشی در جهت ارائه خدمات با کیفیت به معلولین در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (سرگزی سمانه، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)
		سخنرانی کوتاه ۳ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۳؛ محل فیزیکی: اتاق ۲۳۸؛ شهید محشمی (دانشکده پزشکی) هیات رئیسه: دکتر مهستی علیزاده، دکتر فواد ایرانمنش، دکتر محمدحسن کشاورزی حیطه پژوهش در آموزش علوم پزشکی ۱. نیازسنجی آموزشی پرستاران بخشهای ویژه بیمارستان شهید مطهری مرودشت مبتنی بر الگوی شایستگی (عرب زاده رحمت اله، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۲. برازش یک مدل برای درگیری شناختی دانشجویان علوم پزشکی در تکالیف یادگیری: نقش سبک های هویت و اهداف پیشرفت (ریبیعی مهدی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار) ۳. شناسایی مولفه‌های انگیزشی مورد هدف استراتژی‌های تنظیم انگیزشی در فرایند پایش فراانگیزشی (نوروزی علی، دانشگاه علوم پزشکی زنجان) ۴. طراحی مدل معرف آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد (BEME) و عوامل مؤثر بر به کارگیری آن توسط اساتید (زرقی نازیلا، دانشگاه علوم پزشکی مشهد) ۵. بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی البرز در مورد عوامل مؤثر بر ارتباط دانشجو- بیمار (آقاباری مریم، دانشگاه علوم پزشکی البرز) ۶. ارزیابی حرفه ای گری اساتید بالینی از دیدگاه کارآموزان و کارورزان پزشکی گروه های آموزشی مرکز آموزشی درمانی امام خمینی (ره) ساری در سال ۱۴۰۰ (محمدعلیزاده پژمان، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۷. طراحی و اعتبارسنجی پرسش نامه ی دانش، نگرش و عملکرد نسبت به استدلال بالینی و پزشکی مبتنی بر شواهد (احمدی سیدامیریاسین، دانشگاه علوم پزشکی لرستان) ۸. بررسی نظرات دانشجویان در خصوص میزان رعایت اصول اخلاقی در آموزش مجازی اساتید (یوسفی مهدی ، دانشگاه علوم پزشکی مشهد) ۹. واکاوی عوامل تاثیرگذار بر تدوین طرح و تداوم اجرای دانش پژوهی آموزشی: یک تحلیل محتوای قراردادی کیفی (مرادی سیاوش، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۰. کووید-۱۹ و اثر بر آموزش علوم تشریحی: دیدگاه اساتید علوم تشریحی دانشگاه علوم پزشکی ایران در باب نقاط قوت و ضعف، فرصت ها و تهدیدها (قربانلو مهرداد، دانشگاه علوم پزشکی ایران)
		پوستر ۱ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۴؛ محل فیزیکی: اتاق ۳۱۵؛ شهید عباسی (دانشکده پزشکی)

روز	ساعت	مشخصات برنامه
		اداره کننده: دکتر زهره سهرابی، دکتر صدیقه نجفی پور، دکتر سمیه اکبری
		حیطه یاددهی و یادگیری
		۱. تعیین تاثیر برنامه آموزشی ترکیبی بر صلاحیت شناختی و روانی حرکتی دانشجویان پرستاری در بالین (کریمی صبا، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه)
		۲. بررسی نقش واسطه ای ذهن آگاهی در رابطه با اضطراب آزمون و عملکرد تحصیلی دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی فاطمه الزهرا شیراز در سال ۱۴۰۰ (مختارپور صدیقه، دانشگاه علوم پزشکی شیراز)
		۳. شناسایی عوامل مؤثر بر توانمندی بالینی دانشجویان پزشکی عمومی (آرمون عسگر، دانشگاه علوم پزشکی اردبیل)
		۴. طراحی، اجرا و ارزشیابی نرم افزار آموزشی بازی سازی (گیمیفیکیشن) درس جنین شناسی پزشکی (پندار رحیم، دانشگاه علوم پزشکی چهارم)
		۵. تاثیر بازی آموزشی بر شایستگی دانشجویان اتاق عمل جهت چیدمان ابزار جراحی روی میز مایو و پشتیبان (اسدی معصومه، دانشگاه علوم پزشکی آبادان)
		۶. درکنارهم برای مراقبت ایمن از بیمار؛ دیدگاه های دانشجویان علوم پزشکی در خصوص آموزش بین حرفه ای (حیدری سارا، دانشگاه علوم پزشکی یزد)
		۷. رویکردهای یادگیری در دانشجویان پزشکی: نقش ساختار هدفی کلاس درس و باورهای هوشی (مهردادیان پریسا، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)
		۸. استفاده از ابزار Google Docs در درس اصطلاحات پزشکی، راهی برای افزایش مشارکت دانشجویان کارشناسی فناوری اطلاعات سلامت در محیط های آنلاین (ژیانی فرد اکرم، دانشگاه علوم پزشکی اسفراین)
		۹. مقایسه تاثیر تدریس به روش سخنرانی و یادگیری مبتنی بر مباحثه بر میزان یادگیری و رضایت دانشجویان کارشناسی پرستاری دانشگاه منتخب نظامی (حیبی هنگامه، دانشگاه علوم پزشکی ایران)
		۱۰. بررسی اهمالکاری و عوامل مرتبط آن در دانشجویان پرستاری در پاندمی کرونا (عظیمی حمیده، دانشگاه علوم پزشکی مازندران)
		۱۱. مقایسه روش یادگیری مبتنی بر تیم (TBL) با تدریس از نوع سخنرانی معمول در درس فارماکولوژی دانشجویان مامایی (قارلی پور ذبیح اله، دانشگاه علوم پزشکی قم)
		۱۲. طراحی سیستم تصمیمیار آموزشی جهت تشخیص خوشخیم و بدخیمبودن سرطان سینه برای استفاده توسط دستیاران گروه آنکولوژی (کهزادی زهرا، دانشگاه علوم پزشکی کاشان)
		۱۳. بررسی میزان رضایت فارغ التحصیلان و فراگیران مهندسی بهداشت حرفه ای و ایمنی کار از برنامه ارزشیابی پایان دوره کارشناسی (محمدیان فاروق، دانشگاه علوم پزشکی کردستان)
		۱۴. آموزش در دوران پسا کرونا: مجازی، حضوری یا آموزش به روش هیبرید (جعفری میمنه، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)
		۱۵. طراحی مدل آموزش مشارکتی بین حرفه ای جهت ارتقاء آموزش بالینی گروه های مختلف فراگیران در بخش زایمان (کهن شهناز، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد)
		۱۶. بررسی سطح یادگیری و میزان مشارکت فعال دانشجویان رشته بهداشت عمومی با استفاده از روش یادگیری کلاس وارونه (خاکسار محمدرضا، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان)
		۱۷. ارزیابی رضایتمندی از روش های آموزش مدیریت مصرف کیسه های خون در اتاق عمل بیمارستان نمازی شیراز در سال ۱۳۹۹ (کشت و رز حسام آبادی علی

روز	ساعت	مشخصات برنامه
		محمد ، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۱۸. درک دانشجویان کارورز پرستاری از فرهنگ ایمنی بیمار (شفیع پور ویدا، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۹. مقایسه تاثیر تدریس به دو روش سخنرانی و پازل در بستر آموزش مجازی بر میزان یادگیری، یادداری و اشتیاق تحصیلی دانشجویان اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی البرز (آب جار رعنا، دانشگاه علوم پزشکی البرز) ۲۰. راهکارهایی ارتقای کیفیت آموزش بالینی دانشجویان مامایی: تعیین اولویت ها با تکنیک گروه اسمی (حمزه گردشی زینب ، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۲۱. توانمندی روانشناختی دانشجویان مامایی بدنبال آموزش مبتنی بر شبیه سازی مدیریت اورژانسهای مامایی (جانی قربان مژگان، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)
		پوستر ۲ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۵؛ محل فیزیکی: اتاق ۳۱۸؛ شهید صفاری (دانشکده پزشکی) اداره کننده: دکتر محسن کشاورز، دکتر منیژه هوشمند جا، دکتر افسانه دهنداد حیطه یادگیری الکترونیکی ۱. بررسی تاثیر نقش شبیه سازی با دقت متوسط تا بالا در آماده سازی دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری و اتاق عمل جهت کار در بالین (یزدان پناه فریده ، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۲. بررسی موانع موثر در توسعه در آموزش پزشکی مجازی در دوران کرونا از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز (نبیئی پریسا، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۳. طراحی، اجرا و ارزیابی برنامه آموزشی الکترونیکی داینامیک انگل شناسی به دانشجویان پزشکی در دوران کرونا (شکور مهسا، دانشگاه علوم پزشکی اراک) ۴. رضایت دانشجویان دانشگاه های علوم پزشکی مناطق آمایشی دهگانه کشور از اجرای آموزش مجازی در زمان شیوع کووید-۱۹ در سال ۱۳۹۹ (شرفی صادق، دانشگاه علوم پزشکی آبادان) ۵. بررسی ارتباط بین یادگیری خودتنظیمی برخط و پذیرش یادگیری الکترونیکی در دانشجویان علوم پزشکی مازندران در همه گیری کووید-۱۹ در سال ۱۴۰۰ (کمالی مهسا، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۶. بررسی مقایسه ی تاثیر آموزش هموویژلانس به روش آموزش مجازی و نقشه ی مفهومی بر دانش پرستاران شاغل در بیمارستان منتخب آجا (آقایی سعیده، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۷. Efficacy of serious game training in comparison with the traditional training in learning the laparoscopic cholecystectomy skills: an interventional analytic study (تیزمغز عدنان، دانشگاه علوم پزشکی ایران) ۸. بررسی تجارب اساتید دانشکده دندانپزشکی در مورد آموزش الکترونیکی در دوره پاندمی کووید ۱۹ (زارعی آفاق، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند) ۹. آموزش الکترونیک، گره گشای آموزش پرستاران در دوران پاندمی (شریفی فر سیمین تاج، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۱۰. تصاویر میکروسکوپی دیجیتال با استفاده از فناوری نقشه برداری آنلاین: راه حلی برای آموزش پزشکی در یادگیری الکترونیکی (رحمانی علی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد)
پنجشنبه	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	

روز	ساعت	مشخصات برنامه
		۱۱. بررسی کیفیت آموزش از دیدگاه دانشجویان دانشکده پرستاری طبس در دوران پاندمی COVID-19 در سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹ (عبدالهی مصطفی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد) ۱۲. تدوین و اجرای درس فیلم های آموزشی روماتولوژی بر مبنای اصول هفت گانه جهت ارائه در دوره مقدمات بالینی پزشکی عمومی (رحیمی معصومه، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد) ۱۳. مقایسه تاثیر آموزش فرزندپروری به روش چند رسانه ای و شبکه های اجتماعی بر استرس والدی (Parenting Stress) پرستاران درپاندمی کووید-۱۹ (عباسی لعل آبادی مهناز، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۱۴. مقایسه‌ی تاثیر آموزش مبتنی بر شبکه تحت وب و سخنرانی در زمینه تریاز بیمارستانی بر یادگیری دانشجویان پرستاری دانشگاه‌های نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران (مروتی اشکان، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۱۵. بررسی معایب و محاسن آموزش الکترونیکی از دیدگاه پرستاران مرکز آموزشی درمانی شهدای تبریز (نظیری خدیجه، دانشگاه علوم پزشکی تبریز) ۱۶. تاثیر تدریس مجازی خلاقانه روش تحقیق پرستاری بر خودکارآمدی پژوهشی: یک مطالعه نیمه تجربی (صادقی هاجر، دانشگاه علوم پزشکی توانبخشی) ۱۷. ارزیابی کارایی و میزان یادگیری در اکوسیستم آزمایشگاه مجازی (VirtuLab) (اسدی رضا، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله) ۱۸. تجربه دانشجویان پزشکی از آموزش مجازی (فرصت‌ها و تهدیدها) (زارعی علیرضا، دانشگاه علوم پزشکی) ۱۹. طراحی ، اجرا و ارزشیابی آموزش دانشجویان پزشکی مقطع کارآموزی بالینی به روش ترکیبی در درمانگاه چشم پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کردستان (اسلامی پور جمیل، دانشگاه علوم پزشکی کردستان) ۲۰. تاثیر آموزش مبتنی بر کیس به روش استدلال استقرایی جهت افزایش دقت تشخیصی به دانشجویان پزشکی (مولد کبری، دانشگاه علوم پزشکی تبریز) ۲۱. بررسی تاثیر رویکرد تعاملی در آموزش مجازی با استفاده از نقشه مفهومی (حیدری عاطفه سادات، دانشگاه علوم پزشکی یزد)
		پوستر ۳
		اتاق مجازی: اتاق مجازی ۶؛ محل فیزیکی: اتاق ۳۰۲؛ شهید وفايي (دانشکده پزشکی) اداره کننده: دکتر اطهر امید، دکتر منصوره تقوی نیا حیطه پژوهش در آموزش علوم پزشکی
پنجشنبه	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	۱. مقایسه تاثیر آموزش به روش شبیه سازی و فیلم آموزشی بر مهارت اداره دیستوشی شانه در دانشجویان مامایی (آرادمهر مریم، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه) ۲. تجربه زیسته دانشجویان پزشکی از دوران تحصیل: مطالعه ای کیفی با رویکرد تحلیل محتوا (عابدینی سمیره، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان) ۳. اعتلای اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه علوم پزشکی مازندران (حسینی کارنامی سیدحسین ، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۴. مقایسه تاثیر آموزش به دو روش سخنرانی و چند رسانه‌ای بر میزان دانش، نگرش و عملکرد پرستاران بخش های اورژانس در زمینه بکارگیری مدل ارتباطی SBAR در ثبت و گزارش نویسی پرستاری در مراکز درمانی منتخب نظامی (جعفری گلستان نسرين، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۵. بررسی تاثیر بکارگیری مدل ترخیص ایده‌آل بر میزان تبعیت دارویی بیماران مبتلا به نارسایی احتقانی قلب بستری در بخش‌های ویژه بیمارستان‌های منتخب

روز	ساعت	مشخصات برنامه
		(جعفری گلستان نسرین، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۶. بررسی توانایی تعیین تشخیص های پرستاری در دانشجویان پرستاری دانشگاه های منتخب شهر تهران (جعفری گلستان نسرین، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۷. دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر نسبت به محیط یادگیری خود (میرزایی زکامران، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر) ۸. سنجش محیط یادگیری آموزش مجازی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی در نیمسال ۹۸۲ بکمک پرسشنامه DELES (وطنچیان یزدی مهران، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی) ۹. چالش های اخلاق حرفه ای در پرستاری از دیدگاه اساتید پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (آموزشی زهرا، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند) ۱۰. کیفیت آموزش پزشکی در گذر از دوران کرونا در بین دانشجویان رشته های علوم پزشکی (حسین زاده دوگلسر فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۱. مقایسه ی تأثیر آموزش از طریق برگزاری کارگاه و آموزش از طریق ارائه محتوای آموزشی غیرحضوری بر میزان آگاهی، نگرش و عملکرد پرستاران در زمینه تزریقات ایمن در بخش های اورژانس بیمارستانهای منتخب آجا (جعفری عباس، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۱۲. طراحی و ارزشیابی آموزش های تلفیقی در بخش های بالینی دانشگاه علوم پزشکی شیراز (نشاط آور راضیه، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۱۳. فاکتورهای پیش بینی کننده عملکرد دانشجویان دکترای حرفه ای پزشکی، داروسازی و دندانپزشکی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی (شاکریان ساره خاتون، دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی) ۱۴. ارتقاء فرآیند کارآموزی در عرصه دانشجویان بهداشت عمومی مبتنی بر گام اول نظرسنجی مدل کرک باتریک (کثیری نیره، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه) ۱۵. نقاط قوت آموزش دانشجویان مامایی در دوره ی پاندمی کووید ۱۹ با تکنیک گروه اسمی (حبیب نژاد فائزه، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۶. تبیین چالش ها و راهکارهای آموزش دانشجویان مامایی در دوره ی پاندمی کووید ۱۹ (حبیبی فرنگیس، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۷. تأثیر آموزش مبتنی بر مورد اخلاق حرفه ای بر حساسیت اخلاقی دانشجویان کارشناسی فناوری اطلاعات سلامت (دمنایی شهلا، دانشگاه علوم پزشکی تبریز) ۱۸. عنوان مقاله : مراقبتهای پرستاری فراموش شده: چالش اخلاقی فراموش نشده ی دانشجویان پرستاری (حاجی حسینی فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۹. تبیین تجارب دانشجویان تحصیلات تکمیلی، از بحران کرونا و بر پایان نامه های آنها (خمرنیا محمد ، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان) ۲۰. چالش های انتخاب عنوان پایان نامه در دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری: یک مطالعه کیفی (خوشبخت پیشخانی مریم، دانشگاه علوم پزشکی گیلان) بررسی روایی و پایایی نسخه فارسی پرسشنامه تعلق پذیری دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۴۰۰ (رودسری شهرزاد، دانشگاه علوم پزشکی شیراز)
پنجشنبه	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	کلینیک مشاوره ۱ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۷؛ محل فیزیکی: اتاق ۷ (مرکز همایشهای رازی) مشاور: دکتر محمدحسین نکوفر عنوان: بین المللی سازی در دانشگاه های علوم پزشکی ایران
پنجشنبه	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	پایان نامه ارشد ۱

روز	ساعت	مشخصات برنامه
		اتاق مجازی: اتاق مجازی ۸؛ محل فیزیکی: اتاق ۴ (مرکز همایشهای رازی) هیات رئیسه: دکتر رضا لاری پور، دکتر الهام بوشهری، دکتر فخرالسادات میرحسینی، دکتر فاطمه کشمیری ۱. تبیین تجارب دستیاران پزشکی از تصمیم گیری بالینی: یک مطالعه کیفی (مینا سادات هاشمی پرست، دانشگاه ع.پ.تبریز) ۲. ارزشیابی برنامه ی دوره دکتری آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان براساس الگوی سیپ در سال ۱۳۹۸ (سمیرا درخشانیفرد، دانشگاه ع.پ.اصفهان) ۳. بررسی پیامدها و عوامل تسهیل کننده یادگیری خودراهبر از دیدگاه دانشجویان مجازی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی دانشگاههای علوم پزشکی شهر تهران و ارتباط آن با پیشرفت تحصیلی آن ها در سال ۹۸-۱۳۹۷ (معصومه صفی خانی، دانشگاه ع.پ.کرمان)
پنجشنبه	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	پایان نامه دکتری ۱ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۹؛ محل فیزیکی: سالن ۳ (مرکز همایشهای رازی) هیات رئیسه: جناب آقایان دکتر یدالله زارع زاده، دکتر جواد حاتمی، دکتر مصطفی قادری، دکتر فضل الله احمدی، دکتر نوید محمدی ۱. تحلیل چالش های تامین مدرسین بالینی برای دانشگاهها ی علوم پزشکی و ارائه بسته سیاستی مناسب (اکرم صادقیان، دانشگاه ع.پ.اصفهان) ۲. تدوین سند و طراحی نسخه ی نمایشی بازی وارهی (gamification) مراقبتی پای دیابتی (مریم اعلا، دانشگاه ع.پ.ایران)
پنجشنبه	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	ایده های نوآورانه دانشجویی ۱ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۰؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۵ (مرکز همایشهای رازی) هیات رئیسه: دکتر فریبرز اکبرزاده، دکتر ایده دادگران حیطه مشاوره و حمایت دانشجویی: رتبه اول: سداد (سامانه داشبورد اطلاعات دانشجویان)؛ حلقه گمشده پروژه منتورینگ کشوری (ارائه دهنده: زهرا اسدی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور) حیطه یاددهی و یادگیری: رتبه اول: آموزش مهارت های بین حرفه ای و بالینی بر مبنای اتاق فرار با استفاده از گیمیفیکیشن (Escape Hospital) برای مقاطع بالینی علوم پزشکی (ارائه دهنده: فاطمه کیخسروی، دانشگاه آزاد کرمان) رتبه دوم: طراحی و اجرای دوره آموزشی اصول اخلاق حرفه ای برپایه بازی وارسازی (Gamification) و سناریوهای حل مسئله به دانشجویان مقطع کارآموزی رشته پزشکی (ارائه دهنده: راضیه حاجی علی اکبری ممقانی، علوم پزشکی سمنان)
پنجشنبه	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	مناظره

روز	ساعت	مشخصات برنامه
		اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۱؛ محل فیزیکی: سالن شهید یاسینی (مرکز همایشهای رازی) مدیر جلسه: دکتر غلامرضا حسنزاده اعضا: دکتر کامران سلطانی عربشاهی، دکتر ریتا مجتهدزاده عنوان: آموزش الکترونیکی در بالین؛ آری یا خیر؟
		ارائه تجربیات کرونا ۱ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۲؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی) سخنرانان: (نمایندگان کلان منطقه ۱ و ۲) مدت زمان برای هر کلان منطقه ۴۵ دقیقه تجربیات کلان منطقه ۱ هیات رییس: دکتر عالیہ زمانی، دکتر کامران عزتی، دکتر تقی امیریانی، دکتر منصور بابایی، دکتر رزیتا هدایتی، دکتر حمید واحدی ۱. طراحی، اجرا و ارزشیابی آموزش الکترونیکی با بکارگیری ترکیبی مفروضات الگوی رهبری مشارکتی و مدل مدیریت تغییر (ADKAR) دکتر قاسم عابدی، دانشگاه ع.پ.مازندران) ۲. تدریس مبحث بیماری های غدد درون ریز به شیوه webservice teaching در دستیاران داخلی (دکتر محمد تقی مقدم نیا، دانشگاه ع.پ.گیلان) ۳. برگزاری واحد درسی استدلال بالینی در رویکرد به علائم و نشانه های شایع به روش Virtual Small Group در دانشجویان پزشکی عمومی (دکتر محسن محمدی، دانشگاه ع.پ. بابل) ۴. ضعف در حیطه های دانش، نگرش و مهارتی بواسطه عدم اجرای عملی برنامه های آموزشی (دکتر تورج فرازمندفرد، دانشگاه ع.پ.گلستان) ۵. جایگزین نمودن آموزش دانشجویان با استفاده از مولژ بجای حضور بر بالین بیمار (دکتر فریده ایزدی ثابت، دانشگاه ع.پ. سمنان) ۶. طراحی، اجرا و ارزشیابی فرایند دسترسی سریع دانشجویان علوم پزشکی به اطلاعات آموزشی و پژوهشی اعضای هیات علمی (خانم ربابه زروج حسینی، دانشگاه ع.پ. شاهرود) تجربیات کلان منطقه ۲
پنجشنبه	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	

مشخصات برنامه	ساعت	روز
هیات ریسه: دکتر مهران سیف فرشد، دکتر علی بهادری، دکتر وحیده آقا محمدی، دکتر هادی یوسفی، دکتر عزیز کامران ۱. برگزاری سومین دوره کوتاه مدت اخلاق پزشکی و رفتار حرفه ای اعضای هیات علمی در دوران پاندمی کووید (دکتر مهران سیف فرشد، دانشگاه ع.پ. تبریز) ۲. استفاده از آموزش مجازی، در ارائه کیس، متد و آموزش بالینی دانشجویان پرستاری (دکتر علی بهادری، دانشکده ع.پ. سراب) ۳. طراحی، اجرا و ارزشیابی آموزش مبتنی بر تدریس وارونه و سخنرانی به منظور ارتقای خودکارآمدی تحصیلی و رضایتمندی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان در دوران کرونا (دکتر وحیده آقا محمدی، دانشکده ع.پ. خلخال) ۴. تبیین تجارب دانشجویان علوم پزشکی خوی از آموزش مجازی غیرهمزمان در دوران کرونا (دکتر هادی یوسفی، دانشکده ع.پ. خوی) ۵. پیاده سازی روایت نویسی برای دانشجویان پزشکی عمومی مقطع انترنی در بخش جراحی (دکتر عزیز کامران، دانشگاه ع.پ. اردبیل)		
سمپوزیوم ۱ Virtual Location: Main virtual hall; Physical Location: Main Hall (Razi International Conference Center) Title: Faculty Burnout and Support Systems Moderator: Prof. Sucheta Dandekar Co-Moderator: Prof. Vahid Shariat	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	پنجشنبه
سمپوزیوم ۲ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۴؛ محل فیزیکی: سالن ۲ (مرکز همایشهای رازی) برگزار کننده: دکتر جلیل کوهپایه زاده (مسوول)، دکتر سید حسن امامی رضوی، دکتر آبتین حیدرزاده، دکتر طاهره چنگیز، دکتر محمد جواد کبیر عنوان: ظرفیت پذیرش دانشجو، چالش ها و راهکارها	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	پنجشنبه
اقامه نماز و صرف ناهار	۱۲:۱۵ تا ۱۳:۴۵	پنجشنبه
سخنرانی کوتاه ۴ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱؛ محل فیزیکی: اتاق ۲۳۲؛ شهیدان اسدی لاری (دانشکده پزشکی) هیات ریسه: دکتر میترا قریب، دکتر فریبا حقانی، دکتر سمیه دلآوری حیطه ارزیابی دانشجو و برنامه ریزی درسی ۱. استفاده از روش های نمره ثابت، آنکوف، آنکوف بلی/خیر و آنکوف سه سطحی جهت تعیین استاندارد و میزان قبولی دانشجویان پرستاری شرکت کننده در آزمون عینی ساختارمند بالینی (مقصودی فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر)	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	پنجشنبه

مشخصات برنامه	ساعت	روز
۲. بررسی آزمون های MCQ و SCT در ارزشیابی بالینی درس بیماری‌های دهان و دندان دانشجویان دندانپزشکی رشت (میرفرهادی نسترن، دانشگاه علوم پزشکی گیلان) ۳. پیاده سازی الگوی ارزشیابی DREEM جهت ارزیابی محیط آموزش بالینی دستیاران تخصصی و فوق تخصصی پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل در دوران همه گیری COVID-19 (قائمی امیری مریم، دانشگاه علوم پزشکی بابل) ۴. ارزیابی دانشجویان کارشناسی اتاق عمل و هوشبری با استفاده از آزمون از راه دور چند رسانه ای در زمان پاندمی COVID-19 در دانشگاه علوم پزشکی مازندران (الله وردی آرمین، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۵. طراحی، اجرا و ارزشیابی آزمون عملی نهایی دوره کارآموزی به روش آسکی در دانشجویان رشته بهداشت عمومی: رویکردی جدید در راستای بهبود روش های ارزشیابی دانشجویان بهداشت عمومی (شهرآبادی رضا، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار) ۶. تاثیر خودکارآمدی تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشکده پیراپزشکی در نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ (کوچکی معصومه، دانشگاه علوم پزشکی کاشان) ۷. تحلیل و طراحی برنامه دانشجو به عنوان مدرس مجازی بر اساس مدل ADDIE (روزبهنانی نسرين، دانشگاه علوم پزشکی اراک) ۸. پیامدهای آموزش پزشکی با رویکرد توسعه شایستگی‌های دینی: یک مطالعه کیفی (حیدری مرتضی، دانشگاه علوم پزشکی قم) ۹. شناسایی قابلیت های دروس علوم پایه برای تلفیق فرایند محور مهارت های نرم حرفه دندانپزشکی (ولی پور رقیه، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۰. طراحی، اجراء و ارزشیابی بسته مهارت آموزی ویژه پزشکان بدو خدمت شاغل در حوزه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کاشان (رجبی آرانای زهره، دانشگاه علوم پزشکی کاشان) ۱۱. بازنگری در ارائه درس اخلاق حرفه ای به شکل ادغام چند تم طولی در برنامه درسی کارشناسی تکنولوژی اتاق عمل: یک مطالعه ترکیبی (ساداتی لیلا، دانشگاه علوم پزشکی البرز)		
سخنرانی کوتاه ۵		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۲؛ محل فیزیکی: اتاق ۲۳۷؛ شهید قاضی (دانشکده پزشکی) هیات رئیسه: دکتر مرضیه مولوی نجومی، دکتر ماندانا شیرازی، دکتر زهره سادات میرمقتدایی حیطه مدیریت و رهبری آموزشی		
۱. شناسایی مولفه‌های رضایت شغلی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران و ارائه راهکارهای پیشنهادی (گوهری‌نژاد سلیمه، دانشگاه علوم پزشکی ایران) ۲. تأثیر بکارگیری آموزش به شیوه گروه همتایان بر خودکارآمدی بالینی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جهرم در دوران پاندمی کرونا (کرم زاده جهرمی عاطفه، دانشگاه علوم پزشکی جهرم) ۳. بررسی حرفه مندی دانشجویان پرستاری کارآموزی در عرصه دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ (شفیعان سارا، دانشگاه علوم پزشکی کرمان)	۱۵:۴۵ تا ۱۳:۴۵	پنجشنبه

روز	ساعت	مشخصات برنامه
		۴. استخراج مصادیق مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی از قصه‌های قرآنی (اعتراف اسکوئی میر علی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز) ۵. ارتقای مدیریت آموزش پزشکی برای اجرای پزشکی همگن (طباطبایی شیما، دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی) ۶. تبیین راهکارها و استراتژی‌های ثروت‌آفرینی آموزشی در دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی-مطالعه ترکیبی (ذبیحی ززولی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۷. ارزیابی رضایتمندی دانشجویان از الگوی منتور و متنی در آشناسازی دانشجویان جدیدالورود (اندرواژ محمدرضا، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۸. مقایسه طراحی و به کارگیری لیدرشیپ Coaching در مدل Supervising با لیدرشیپ Laissez-Faire در مدل Report Back و ارزشیابی آموزش درمانگاهی واحد بهداشت بر اساس الگوی SNAPPS در دانشجویان مامایی (قائم مقامی مهرنوش، دانشگاه علوم پزشکی اراک) ۹. طراحی، بکارگیری و ارزشیابی کتابچه ثبت فعالیت‌های عملی (logbook) برای ارزشیابی مهارت‌های پزشکان بدو خدمت شاغل در معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کاشان (رجبی آرانی زهره، دانشگاه علوم پزشکی کاشان) ۱۰. طراحی نقشه راه استقرار استانداردهای اعتباربخشی برنامه ای جهت تحقق راهبرد تعالی مرجعیت علمی در دانشگاه‌های علوم پزشکی (میدانی زهرا، دانشگاه علوم پزشکی کاشان)
پنجشنبه	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	سخنرانی کوتاه ۶ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۳؛ محل فیزیکی: اتاق ۲۳۸؛ شهید محشمی (دانشکده پزشکی) هیات رئیسه: دکتر حسین کریمی مونقی، دکتر ریتا رضایی، دکتر آفاق زارعی حیطه یاددهی و یادگیری ۱. بررسی اثربخشی همزمان روش یادگیری همتایان و میکرولرنینگ بر یادگیری درس بیوشیمی دانشجویان پزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی ایران (توکلی یرکی معصومه، دانشگاه علوم پزشکی ایران) ۲. بررسی میزان تاثیر لاگ بوک بر یادگیری دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ (افضلی پور رضا، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان) ۳. توانمندی ساختاری دانشجویان مامایی بدنبال آموزش مبتنی بر شبیه سازی مدیریت اورژانسهای مامایی (جانی قربان مژگان، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان) ۴. الگوسازی مواجهات غنی از ارزش در آموزش علوم پزشکی (سابقی حکیمه، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند) ۵. تأثیر روایت نویسی بر اساس مدل بازاندیشی گیبس بر مهارت همدلی دانشجویان مامایی (احمری طهران هدی، دانشگاه علوم پزشکی قم) ۶. تاثیر مقایسه ای کلاس وارونه و کلاس پازل بر استدلال بالینی دانشجویان کارشناسی پرستاری در تفسیر گازهای خون شریانی (بهرام نژاد فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی تهران) ۷. تاثیر آموزش ترکیبی بر مهارت‌های ارتباط با بیمار دانشجویان پرستاری: یک مطالعه ارزشیابی آموزشی (کریمی هنگامه، دانشگاه علوم پزشکی بابل) ۸. بررسی ارتباط هوش هیجانی با انگیزش تحصیلی و تعیین فاکتورهای پیش بینی کننده آنها در نمونه‌ای از دانشجویان علوم پزشکی (الازمنی نوده فرشید، دانشگاه علوم پزشکی اراک)

روز	ساعت	مشخصات برنامه
		۹. طراحی، اجرا و ارزشیابی گروه مباحثه مجازی مکمل گزارشهای صبحگاهی: تجربه دانشکده طب ایرانی دانشگاه علوم پزشکی ایران (اقبالیان فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی ایران) ۱۰. آیا آموزش مهارت های همدلی بر همدلی دانشجویان کارشناسی پرستاری موثر است؟ (یک مطالعه نیمه تجربی) (صداقتی کسبخی مریم، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۱. مقایسه تأثیر کلاس وارونه و جیگساو بر مشارکت و رضایت دانشجویان پرستاری از فضای کلاس درس (کیانی فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر)
		پوستر ۴ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۴؛ محل فیزیکی: اتاق ۳۱۵؛ شهید عباسی (دانشکده پزشکی) اداره کننده: دکتر لیلا مصلی نژد، دکتر افسانه یخ فروشها حیطه یاددهی و یادگیری ۱. تهیه الگوی برگزاری کنفرانس مرگ و میر بر اساس الگوی عمومی تدریس (وفامهر وجیهه، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان) ۲. بررسی میزان رضایت کارورزان از دوره آموزشی رویکرد به بیماریهای شایع روماتولوژی به شیوه سناریو نویسی و ساخت شرح نامه (زمانی بتول، دانشگاه علوم پزشکی کاشان) ۳. بررسی تاثیر روش تدریس کلاس وارونه و روش تدریس سخنرانی بر پیشرفت تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی و رضایتمندی دانشجویان (رضاخانی مقدم حامد، دانشگاه علوم پزشکی خلخال) ۴. بررسی نقش آموزش مجازی به شیوه کلاس وارونه و بازی وار سازی در یادگیری و رضایت دانشجویان: درس بیوشیمی عمومی و بیوشیمی بالینی (ژاله جو نغمه، دانشگاه علوم پزشکی البرز) ۵. بررسی تاثیر باز اندیشی بر میزان ارتقاء یادگیری مهارت اجرای فرایند پرستاری در دانشجویان کارشناسی پرستاری طی دوره های کارآموزی (طهماسبی زهرا، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد) ۶. شبیه سازی بر مولاژ در قالب مدل چهار مرحله ای Peyton در برابر نمایش مانورهای دست توام با پخش ویدئو بر اساس رویکرد See one, Do one؛ یک برنامه آموزشی مبتنی بر شایستگی مهارت زایمان در کادر فوریت پزشکی (قائم مقامی مهرنوش، دانشگاه علوم پزشکی اراک) ۷. بررسی تاثیر روش آموزش مراقبت موردی (case method) بر میزان یادگیری مهارت اجرای فرایند پرستاری در دانشجویان کارشناسی پرستاری طی دوره های کارآموزی در عرصه (طهماسبی زهرا، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد) ۸. بررسی متغیرهای مؤثر بر رفتار بازخوردجویی دستیاران در محیط کار بالینی (حسینی شاوون امین، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان) ۹. تبیین تجارب یادگیری دانشجویان پزشکی در زمینه ی منش حرفه ای از طریق اساتید الگو در بالین در دانشگاه علوم پزشکی چهارم ۱۴۰۰ (مهربد فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۱۰. بررسی تاثیر کلاس درس وارونه مجازی بر یادگیری فعال و رضایتمندی دانشجویان رشته های علوم پزشکی: درس بیوشیمی (مهربانی نطنزی محبوبه، دانشگاه علوم پزشکی البرز)
پنجشنبه	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	

مشخصات برنامه	ساعت	روز
۱۱. تأثیر مدل نظارت بالینی بر ایمنی دارویی اینترنتیپ های پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۴۰۰ (شاه زیدی امیر، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان) ۱۲. بررسی مقایسه ای میزان رضایتمندی دانشجویان پرستاری از دو شیوه تدریس سخنرانی کلاسیک و مبتنی بر تیم در آموزش دروس تئوری (بنی یعقوبی فائزه، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۱۳. چالش های یاددهی- یادگیری در آموزش بالینی دوره پزشکی عمومی کشور ایران: رویکرد تحلیل موقعیت (خانی حامد، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی) ۱۴. بررسی سبک های یادگیری دانشجویان مراکز آموزش بهورزی دانشگاه علوم پزشکی مشهد بر اساس الگوی ایزالم در سال ۱۴۰۰ (زمردی نیت هادی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد) ۱۵. نیازسنجی آموزشی درس زبان تخصصی داروسازی از دیدگاه اساتید و دانشجویان داروسازی (پیروزان افسون، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان) ۱۶. تدوین فرایند نسخه نویسی توسط اینترنتن های پزشکی (بابا محمودی فرهنگ ، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۷. بررسی رابطه ی بین فضایل اخلاقی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران (حیدری گرجی علی مراد، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۸. آموزش با فیلم راهکاری آموزشی در دوران کرونا و پس از کرونا (باقرنژاد فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند) ۱۹. بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر "چرخه یادگیری کلب" بر رضایت از آموزش و صلاحیت بالینی دانشجویان پرستاری در واحد کارورزی داخلی- جراحی. عنوان مکرر: بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر چرخه یادگیری کلب (میریگی دستجردی مرضیه، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۲۰. اثربخشی آموزش تریاژ کودکان مبتنی بر شایستگی بر آگاهی و تصمیم گیری دانشجویان پرستاری گیلان: یک مطالعه نیمه تجربی (محبی کسری، دانشگاه علوم پزشکی گیلان) ۲۱. بررسی سطح بار ذهنی کاری و فاکتورهای مربوط با آن در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند در سال تحصیلی ۱۳۹۹_۱۴۰۰ (حسینی ملیکا ، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند)		
کارگاه حین همایش ۱ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۵؛ محل فیزیکی: اتاق ۳۱۸؛ شهید صفاری (دانشکده پزشکی) مدرس: دکتر مرتضی رستمیان عنوان: راه اندازی و مدیریت ویکی WIKI برای کارهای گروهی	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	پنجشنبه
کارگاه دانشجویی اتاق مجازی: اتاق مجازی ۶؛ محل فیزیکی: اتاق ۳۰۲؛ شهید وفايي (دانشکده پزشکی) مدرس: زهرا خدادوستان عنوان: کوریکولوم پنهان	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	پنجشنبه

مشخصات برنامه	ساعت	روز
کلینیک مشاوره ۲ Consultation Clinic 2 Virtual Location: Room 7; Physical Location: Room 7 (Razi International Conference Center) Title: Distance and Distributed Learning Consultant: Prof. Janet Grant, Moderator: Prof. Soleiman Ahmady	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	پنجشنبه
پایان نامه ارشد ۲ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۸؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایشهای رازی) هیات رئیسه: دکتر رضا لاری پور، دکتر الهام بوشهری، دکتر فخرالسادات میرحسینی، دکتر فاطمه کشمیری	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	پنجشنبه
۱. بررسی روایی و پایایی مقیاس هیجان پزشکی در محیط های یادگیری بالینی (MES) از نظر دانشجویان کارورز پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران ۱۳۹۸ (مریم برجیس آرانی، دانشگاه ع.پ.ایران) ۲. تعیین فعالیت های حرفه ای قابل اعتماد برای دانش آموختگان دکتری تخصصی آموزش پزشکی (رضا زایری، دانشگاه ع.پ.تهران) ۳. بررسی رابطه سلامت روان با وجدان تحصیلی و تاثیر تعاملی آن بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه در دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ (ریحانه گلباف، دانشگاه ع.پ.مشهد)		
پایان نامه دکتری ۲ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۹؛ محل فیزیکی: سالن ۳ (مرکز همایشهای رازی) هیات رئیسه: دکتر یدالله زارع زاده، دکتر جواد حاتمی، دکتر مصطفی قادری، دکتر فضل الله احمدی، دکتر نوید محمدی	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	پنجشنبه
۱. تبیین استراتژی های تنظیم انگیزش و مؤلفه های انگیزشی مورد هدف و طراحی و روانسنجی ابزار ارزیابی آنها در دانشجویان پزشکی بر مبنای مدل فرا انگیزشی میل و شولر (علی نوروزی، دانشگاه ع.پ.تهران) ۲. توسعه و تدوین نظام نظارت و حمایت آموزشی در دوره آموزش پزشکی عمومی (معصومه صیدی، دانشگاه ع.پ.شهید بهشتی)		
ایده های نوآورانه دانشجویی ۲ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۰؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۵ (مرکز همایشهای رازی) هیات رئیسه: دکتر عیسی رضایی، دکتر سیاوش مرادی حیطه یادگیری الکترونیکی: رتبه اول: اپلیکیشن جامع ثبت، تحلیل و آموزش خطاهای رایج پرستاری بر بستر آموزش الکترونیک (ارائه دهنده: سمیه ناظمی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان) رتبه دوم: اپلیکیشن اندمیک یار، ویژه استفاده پزشکان در مناطق بومی ایران (ارائه دهنده: سوسن رسولی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان)	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	پنجشنبه

مشخصات برنامه	ساعت	روز
حیطه برنامه ریزی درسی: رتبه اول: دوره آموزش مهارت های ارتباطی در فضای مجازی ACTIVE (ارائه دهنده: محمدطاها پهلوان فلاحي، دانشگاه علوم پزشکی تهران)		
ارائه تجربیات کرونا ۲ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۱؛ محل فیزیکی: سالن شهید یاسینی (مرکز همایشهای رازی) سخنرانان: (نمایندگان کلان منطقه ۳ و ۴) مدت زمان برای هر کلان منطقه ۴۵ دقیقه تجربیات کلان منطقه ۳ هیات رییس: دکتر حسین عماد ممتاز، دکتر محمد رسول خزاعی، خانم فرزانه زارعی، دکتر مصیب مظفری، دکتر معصومه نجفی ۱. ارتقاء زیرساخت های الکترونیکی آموزشی در سطح دانشگاه (دکتر حسین عماد ممتاز، دانشگاه ع.پ. همدان) ۲. کدهای اخلاق در آموزش مجازی (دکتر محمد رسول خزاعی، دانشگاه ع.پ. کرمانشاه) ۳. طراحی، اجرا و ارزشیابی ژورنال کلاب آموزش پزشکی (MEJC) (خانم فرزانه زارعی، دانشگاه ع.پ. کردستان) ۴. بازطراحی زیرساخت های آموزشی (دکتر مصیب مظفری، دانشگاه ع.پ. ایلام) ۵. چالش های آموزش مجازی (دکتر معصومه نجفی، دانشکده ع.پ. اسدآباد) تجربیات کلان منطقه ۴ هیات رییس: دکتر اکبر بابایی حیدرآبادی، دکتر علی شیخیان، دکتر میثم مردسلطانی، دکتر محمد صباغان، دکتر مسعود تراب پور ۱. نرم افزار تقلب سنج (دکتر کاوه اسلامی، دانشگاه ع.پ. اهواز) ۲. مدیریت سامانه اسکای روم (دکتر علی شیخیان، دانشگاه ع.پ. لرستان) ۳. طراحی و رهبری تیم واکنش سریع (دکتر عزت اله قاسمی، دانشگاه ع.پ. دزفول) ۴. راه اندازی و برگزاری منظم جلسات کمیته راهبردی و اجرای ارزیابی آزمونهای برخط (دکتر مهشید نقاش پور، دانشگاه ع.پ. آبادان)	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	پنجشنبه
ارائه تجربیات کرونا ۳ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۲؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی) سخنرانان: (نمایندگان کلان منطقه ۵ و ۶)	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	پنجشنبه

مشخصات برنامه	ساعت	روز
مدت زمان برای هر کلان منطقه ۴۵ دقیقه تجربیات کلان منطقه ۵ هیات رییس: دکتر جواد کجوری، دکتر میترا امینی، دکتر صدیقه نجفی پور، دکتر سیدحسن کوهپایه، دکتر محمدرضا یزدانخواه فرد، دکتر پرویز آقایی، حمیدرضا میری، روح اله، روهنده، دکتر مهکامه عاشورپور ۱. چالش ها و فرصت های آموزش پزشکی در کرونا (دکتر جواد کجوری، دانشگاه ع.پ.شیراز) ۲. نقش پاسخگویی اجتماعی دانشجویان پزشکی در حمایت علمی از همتایان و دانشجویان ورودی جدید: یک برنامه مبتنی بر توانمندی (دکتر صدیقه نجفی پور، دانشگاه ع.پ.چهرم) ۳. طراحی و اعتباربخشی کدهای اخلاقی یاددهی-یادگیری در آموزش آنلاین (دکتر سیدحسن کوهپایه، دانشگاه ع.پ.فسا) ۴. بررسی تجربه پاسخگویی اجتماعی اساتید و دانشجویان دانشکده علوم پزشکی لارستان در دوران کرونا (دکتر مهکامه عاشورپور، دانشکده ع.پ.لارستان) تجربیات کلان منطقه ۶ هیات رییس: دکتر فضل اله آیت اللهی، دکتر علی نوروزی، دکتر محمود کهن، دکتر داوود حکمت پو، دکتر محمد بیات، دکتر لیلی یکه فلاح، دکتر افسانه یخ فروشها، ۱. تجارب آموزشی کلان منطقه ۶ آمایشی کشور در دوران کرونا (دکتر فضل اله آیت اللهی، دانشگاه ع.پ.زنجان) ۲. مطالعات میان رشته ای در آموزش علوم پزشکی (دکتر حمیدی مهرداد، دانشگاه ع.پ.زنجان) ۳. برگزاری مدرسه تابستانی مجازی در دانشگاه های علوم پزشکی کشور در دوران کرونا (دکتر محمود کهن، دانشگاه ع.پ.البرز) ۴. طراحی و اجرای سیستم یادگیری الکترونیکی در دوران کرونا (دکتر داوود حکمت پو، دکتر محمد بیات، دانشگاه ع.پ.اراک) ۵. استفاده از روش آموزش مبتنی بر شبیه سازی با استفاده از رویکرد FAIR هاردن جهت ارتقای مهارت های بالینی تیم مراقبت در منزل طی پاندمی کوید ۱۹ (دکتر لیلی یکه فلاح، دکتر افسانه یخ فروشها، دانشگاه ع.پ.قزوین) ۶. استفاده از سامانه فرادید در برگزاری غیر حضوری تمامی آزمون ها و در نظرسنجی و برگزاری انتخابات تشکل های دانشجویی (دکتر ذبیح الله قارلی پور، خانم فرشته داوودی، دانشگاه ع.پ.قم)		
Symposium 3 سمپوزیوم ۳ Virtual Location: Main virtual hall; Physical Location: Main Hall (Razi International Conference Center)	۱۵:۴۵ تا ۱۳:۴۵	پنجشنبه

مشخصات برنامه	ساعت	روز
Title: Student Engagement in Medical Education: The Future Trends and Roles of Medical Teachers and Students In the Post-Covid Era Moderator: Dr. Suleyman Yildiz Co-Moderator: Prof. Nikoo Yamani		
سمپوزیوم ۴ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۴؛ محل فیزیکی: سالن ۲ (مرکز همایشهای رازی) برگزار کننده: دکتر بهنام شکیبا (مسوول)، دکتر فرشاد شاه کرمی، دکتر نسیم ترابی، دکتر هما محمدصادقی، دکتر رضا لاری پور عنوان: گزینش دانشجو: ارباب، آزار و قلدری	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	پنجشنبه
استراحت	۱۵:۴۵ تا ۱۶:۰۰	پنجشنبه
بخش دوم سخنرانی‌های کلیدی هیات رئیسه: دکتر محمد جلیلی، دکتر رقیه گندمکار، دکتر محمد حسین زاده، دکتر سعیده غفاری فر اتاق مجازی: سالن اصلی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایشهای رازی	۱۶:۰۰ تا ۱۸:۰۰	پنجشنبه
سخنرانی کلیدی پنجم: Why Have a Philosophical Basis for Health Professions Education?: Prof. John Sandars	۱۶:۰۰ تا ۱۶:۳۰	پنجشنبه
سخنرانی کلیدی ششم: Medical Education Crossing the Boundaries: Prof. David Gordon	۱۶:۳۰ تا ۱۷:۰۰	پنجشنبه
سخنرانی کلیدی هفتم: Trends in Medical Education and the Covid-19 Pandemic: Prof. Ronald Harden	۱۷:۰۰ تا ۱۷:۳۰	پنجشنبه
سخنرانی کلیدی هشتم: The Continuing Use of the SPICES Model in Curriculum Development: Prof. John Dent	۱۷:۳۰ تا ۱۸:۰۰	پنجشنبه
نشست معاون آموزشی وزیر با دانشجویان عضو شبکه کشوری توسعه آموزش اتاق مجازی: سالن اصلی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایشهای رازی	۱۸:۰۰ تا ۲۰:۰۰	پنجشنبه

برنامه تفصیلی روز سوم، جمعه ۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۱ (20 May 2022)

روز	ساعت	مشخصات برنامه
جمعه	۷:۴۵ تا ۷:۰۰	صبحانه کاری ۶ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۸؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایشهای رازی) برگزارکننده: دکتر ریتا رضایی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز عنوان: اخلاق حرفه ای و استفاده از شبکه های اجتماعی در آموزش های دوران کرونا ، چالش ها و راهکارها
جمعه	۷:۴۵ تا ۷:۰۰	صبحانه کاری ۷ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۰؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۵ (مرکز همایشهای رازی) برگزارکننده: دکتر رضا محمدبابائی، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی عنوان: نقش آموزش علوم اجتماعی خاص در ارتقا توانمندی های دانشجویان و دانش آموختگان علوم پزشکی و خدمات حوزه سلامت
جمعه	۷:۴۵ تا ۷:۰۰	صبحانه کاری ۸ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۲؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی) برگزارکننده: دکتر صدیقه نجفی پور، دانشگاه علوم پزشکی جهرم عنوان: تجربه طراحی و اجرای برنامه آموزش همتا : مشارکت دانشجویان در فرایند یاددهی و یادگیری تحت عنوان همتا حامی علمی دانشجویان
جمعه	۷:۴۵ تا ۷:۰۰	صبحانه کاری ۹ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۷؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۷ (مرکز همایشهای رازی) برگزارکننده: دکتر مرجان کوهنورد، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه عنوان: رفتار حرفه ای در صدا برداری و تصویربرداری از بیماران
جمعه	۷:۴۵ تا ۸:۰۰	تلاوت آیاتی از کلام خدا و پخش سرود جمهوری اسلامی اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی

بخش سوم سخنرانی‌های کلیدی		
هیات رئیسه: دکتر عظیم میرزازاده، دکتر میترا امینی، دکتر الهه ملکان راد، دکتر حمیدرضا برادران اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایش های رازی	۸:۰۰ تا ۱۰:۰۰	جمعه
سخنرانی کلیدی نهم: The Vision of Transformation in Medical Education after the COVID-19 Pandemic: Dr. Poh Sun Goh	۸:۲۰ تا ۸:۰۰	جمعه
پرسش و پاسخ	۸:۳۰ تا ۸:۲۰	جمعه
سخنرانی کلیدی دهم: Clinical Education and Assessment During the Covid-19 Pandemic: Prof. Shahid Hassan	۸:۵۰ تا ۸:۳۰	جمعه
پرسش و پاسخ	۹:۰۰ تا ۸:۵۰	جمعه
سخنرانی کلیدی یازدهم: Dignified Workplace Learning: Challenges, Consequences and Cultural Change: Prof. Lynn Monrouxe	۹:۲۰ تا ۹:۰۰	جمعه
پرسش و پاسخ	۹:۳۰ تا ۹:۲۰	جمعه
سخنرانی کلیدی دوازدهم: Medical Education Research Isn't What It Used to Be: Prof. Lambert Schuwirth	۹:۵۰ تا ۹:۳۰	جمعه
پرسش و پاسخ	۱۰:۰۰ تا ۹:۵۰	جمعه
استراحت	۱۰:۱۵ تا ۱۰:۰۰	جمعه
سخنرانی کوتاه ۷		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱؛ محل فیزیکی: اتاق ۲۳۲: شهیدان اسدی لاری (دانشکده پزشکی)		
هیات رئیسه: دکتر نوشین کهن، دکتر زریچهر وکیلی، دکتر آزاده کردستانی مقدم		
حیطه برنامه ریزی درسی و توانمندسازی اعضای هیات علمی		
۱. میزان انطباق برنامه درسی بخش روانپزشکی رشته پزشکی (مقاطع کارآموزی و کارورزی) با نیازهای شغلی پزشکان عمومی (رئیسون محمدرضا، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند) ۲. بررسی تطبیقی مشخصات درس بیماری های دهان، فک و صورت در کوریکولوم آموزشی دندانپزشکی عمومی ایران و کشور های منتخب جهان (ایرانی طلب مینا، دانشگاه علوم پزشکی گیلان) ۳. : بررسی وضعیت موجود آموزش محیط زیست در برنامه درسی رشته پزشکی عمومی از دیدگاه اساتید و دانشجویان پزشکی (سعیدی مسعود، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	جمعه

۴. دیدگاه دانشجویان کارورز پزشکی در دستیابی به صلاحیت های بالینی درپاندمی کرونا- مطالعه کیفی (یوسفی محمدرضا، دانشگاه علوم پزشکی گلستان) ۵. تدوین، اجرا و ارزشیابی واحد درسی "مقدمه ای بر یادگیری مجازی" برای دوران پاندمی کرونا (شکور مهسا، دانشگاه علوم پزشکی اراک) ۶. طراحی، اجرا و بررسی اثربخشی مدل آموزشی توانمندیهای همکاری بین حرفه ای منطبق بر آموزش علوم پزشکی مبتنی بر جامعه (CBME) بر نگرش و عملکرد کارورزان پزشکی و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران (کرباسی مطلق مریم، دانشگاه علوم پزشکی تهران) ۷. ارزیابی آموزش مبتنی بر تکنولوژی بر حیطه محتوای یادگیری دانشجویان دندانپزشکی در طی پاندمی کووید ۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۴۰۰ (شمسی محسن، دانشگاه علوم پزشکی اراک) ۸. طراحی، اجرا و ارزشیابی طرح آموزش هدفمند اساتید (طاها) در کلان منطقه شش آمایشی کشور (نوروزی علی، دانشگاه علوم پزشکی زنجان) ۹. طراحی یک مدل مفهومی در راستای توانمند سازی اساتید دانشگاه نسل سوم در دانشگاه های علوم پزشکی (ناصری لیلا، دانشگاه علوم پزشکی زنجان) ۱۰. نیازسنجی دوره توانمندسازی اساتید مبتنی بر تبیین "نیاز واقعی" (بوشهری الهام، دانشگاه علوم پزشکی بندرعباس)		
سخنرانی کوتاه ۸ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۲؛ محل فیزیکی: اتاق ۲۳۷؛ شهید قاضی (دانشکده پزشکی) هیات رئیسه: دکتر افشین صرافی نژاد، دکتر شهنام صدیق معروفی، دکتر مریم اعلا حیطه مدیریت و رهبری، یاددهی و یادگیری ۱. بررسی تاثیر فیدبک مبتنی بر پیام کوتاه بر میزان درخواست آزمایشات دستیاران بخش اطفال (زارع سحر، دانشگاه علوم پزشکی کاشان) ۲. تجارب دانشجویان پرستاری از کارآموزی در دوران پاندمی کووید ۱۹ در دانشکده پرستاری و مامایی تبریز (فیض اله زاده حسین، دانشگاه علوم پزشکی تبریز) ۳. شناسایی مولفه ها و شاخص های توسعه کمی آموزش علوم پزشکی (قهرانی نسیم، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۴. شناسایی و تبیین مولفه های جامعه پذیری اعضای هیات علمی جدیدالورود دانشگاه علوم پزشکی زنجان (علیرضائی سمیرا، دانشگاه علوم پزشکی زنجان) ۵. به کارگیری رویکرد مشاوره ای-حمایتی از نقش دانش پژوهی اعضای هیات علمی: یک مطالعه دانشورانه (کشمیری فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی یزد) ۶. تبیین مفهوم حرفه ای گری در آموزش علوم پزشکی (غیائی سیده فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی زنجان) ۷. طراحی، اجرا و ارزشیابی ماجول های بومی ارتقاء عملکرد تخصصی ماماها در ارزیابی و مشاوره سلامت جنسی (کریمیان زهرا، دانشگاه علوم پزشکی کاشان) ۸. تاثیر برنامه ارتقای حرفه ای گرایی (پرفشنالیسم) در آموزش بالینی دانشجویان پرستاری با استفاده از آموزش هوش اخلاقی (گازرانی اکرم، دانشگاه علوم پزشکی مشهد) ۹. تعیین تاثیر ساخت سازه های هنری سیمی بر کیفیت ساخت اجزای پلاک متحرک در واحد ارتودنسی عملی یک (فرزان آرش، دانشگاه علوم پزشکی زنجان) ۱۰. تبیین علل عدم انگیزه و علاقه به یادگیری درس آمار حیاتی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زاهدان: یک تحلیل کیفی (پاینده ابوالفضل، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان)	جمعه ۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	
سخنرانی کوتاه ۹	جمعه ۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	

اتاق مجازی: اتاق مجازی ۳؛ محل فیزیکی: اتاق ۳۳۸: شهید محتشمی (دانشکده پزشکی) هیات رئیسه: دکتر ناهید ظریف صنایعی، دکتر فرهاد رضائی بدر، دکتر علی عمادزاده حیطه مشاوره و حمایت دانشجویی، یادگیری الکترونیکی ۱. دیدگاه دانشجویان در مورد کیفیت سرپرستی و روند اجرای پایان نامه های پزشکی در دانشگاه آزاد واحد مشهد (رئیس السادات سید محمدعلی، دانشگاه علوم پزشکی آزاد مشهد) ۲. اثربخشی آموزش مهارتهای زندگی تحصیلی بر امید و نشاط در دانشجویان (مهری علی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار) ۳. بررسی فراوانی اضطراب پژوهش و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان در سال ۱۳۹۹-۱۳۹۸ (خانلرزاده الهام، دانشگاه علوم پزشکی همدان) ۴. بررسی شیوع رفتارهای قلدرمآبانه در میان دستیاران پزشکی و اثرات این رفتارها بر وضعیت سلامت روان آنها (ترابی سیده نسیم، دانشگاه علوم پزشکی ایران) ۵. مقایسه تاثیر آموزش به روش چند رسانه ای و شبکه های اجتماعی بر احساس شایستگی والدی پرستاران شاغل در بیمارستان های منتخب آجا علیاری شهلا، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۶. برنامه کاربردی آموزشی مبتنی بر تلفن هوشمند جهت درمان سرطان مثانه: طراحی، توسعه و ارزیابی با مشارکت متخصصین و کاربران (خسرویگی عاطفه، دانشگاه علوم پزشکی کاشان) ۷. اثربخشی آموزش تریاژ در جنگ مبتنی بر رویکرد آموزش بین حرفه ای بر دانش و عملکرد دانشجویان علوم سلامت (مؤید ملیحه السادات، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله) ۸. راهکارهای ایجاد انگیزه در اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز به منظور ارتقا کیفیت آموزش مجازی در دوران کوید ۱۹ (عرب زاده رحمت اله، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۹. شاخصهای موفقیت اساتید علوم پزشکی در آموزشهای مجازی دوران کرونا (محمدحسین زاده معصومه، دانشگاه علوم پزشکی مشهد) ۱۰. طراحی و اعتبار بخشی سامانه ی مدیریت یادگیری مبتنی بر مورد بالینی (بهرامیان پریسا، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی) ۱۱. برنامه آموزشی Home-Based Learning ادغام شده با Microlearning، بر اساس مدل طراحی آموزشی گانه جهت ساخت ابر دانش (Knowledge Cloud) از واحد درسی بیماری های داخلی برای دانشجویان مامایی در سامانه آموزش مجازی نوید و سمالایو در زمان همه گیری کرونا و پروس (قائم مقامی مهرنوش، دانشگاه علوم پزشکی اراک)		
پوستر ۵ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۴؛ محل فیزیکی: اتاق ۳۱۵: شهید عباسی (دانشکده پزشکی) اداره کننده: دکتر مریم علیزاده، دکتر لیلا بذرافکن حیطه ارزشیابی دوره و هیات علمی، ارزیابی دانشجو ۱. بررسی روایی و پایایی نسخه فارسی ابزار سنجش اثربخشی فعالیت گروه مدرسین در دانشجویان پزشکی مقطع بالینی بر اساس روش PBL در سال ۱۴۰۰	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	جمعه

۲. بررسی مقایسه ای برنامه‌ی جدید آموزش پزشکی عمومی با کوریکولوم قبلی مصوب وزارت بهداشت در دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی همدان (خانلرزاده الهام، دانشگاه علوم پزشکی همدان) ۳. ارزشیابی برنامه آموزشی درس آداب پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان براساس مدل CIPP (امید اطهر، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان) ۴. چالش باز یابی هویت در مسیر شکل گیری هویت حرفه ای رزیدنت های جراحی در طول دوره دستیاری (کریمی سحر ، دانشگاه علوم پزشکی البرز) ۵. ارزیابی مهارت بازانديشی اعضای هیات علمی (برزگر مرضیه، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۶. بررسی ویژگی های مدرس بالینی اثربخش از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران در دوران پاندمی کرونا (رنجبر منصور، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۷. ارزشیابی آزمون صلاحیت بالینی کارورزان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از نقطه نظر دانشجویان (شکرریز فومنی رضا، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی) ۸. ارزشیابی عملکرد آموزش مجازی اساتید در دانشکده علوم پیراپزشکی مشهد (فضائلی سمیه، دانشگاه علوم پزشکی مشهد) ۹. بررسی رضایتمندی کارورزان از دوره ۲۸ روزه طب اورژانس در دانشگاه علوم پزشکی مشهد (وفادار مرادی الناز، دانشگاه علوم پزشکی مشهد) ۱۰. ارتقای شیوه اجرا و ارزشیابی کارآموزی در عرصه کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی دانشگاه علوم پزشکی لرستان (ایمانی نسب محمد حسن ، دانشگاه علوم پزشکی لرستان) ۱۱. ارزیابی محیط آموزشی درمانگاههای مراکز آموزشی درمانی دانشگاه علوم پزشکی قزوین (بخ فروش ها افسانه، دانشگاه علوم پزشکی قزوین) ۱۲. مقایسه دیدگاه های اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی به اخلاق در تدریس در دانشگاه علوم پزشکی مازندران (صادقی محلی دکتر فروزان، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۳. ارزیابی کیفیت برنامه کارآموزی رشته بهداشت عمومی براساس الگوی CIPP در دانشگاه علوم پزشکی گلستان (خطیرنامی زهرا، دانشگاه علوم پزشکی گلستان) ۱۴. بررسی تحقق استانداردهای فدراسیون جهانی آموزش پزشکی (WFME) در دوره پزشکی عمومی دپارتمانهای دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله... (عج) (صدقی جلال آزاده، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله) ۱۵. طراحی روش ارزشیابی شناختی فلش کارت (CEFC) برای دانشجویان پرستاری در بخش جراحی عمومی (کریمی صبا، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه) ۱۶. بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان نخبه دانشگاه علوم پزشکی شیراز از اجرای دوره آموزشی پزشکی مبتنی بر شواهد (نبیئی پریسا، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۱۷. کاربرد آزمون آسکی غیرحضوری در ارزیابی مهارت ارائه خدمت کارکنان شبکه های بهداشتی: مثال ارائه خدمات با رویکرد مهارت های روانشناختی در مدیریت بیماری دیابت (زیادلو طاهره، دانشگاه آزاد البرز) ۱۸. ارتباط خودکارآمدی، تفکر انتقادی و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه شهرکرد (ریسی دهکردی فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد) ۱۹. پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران با استفاده از آزمون آسکی بر اساس متغیرهای انگیزش، محیط پاسخگو و استرس آزمون (نوروزی اعظم، دانشگاه علوم پزشکی ایران)		

۲۰. مقایسه رضایت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان از اساتید مشاور تحصیلی قبل و حین همه گیری کووید-۱۹ (صادقی ورزقان علی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان)		
پوستر ۶		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۵؛ محل فیزیکی: اتاق ۳۱۸؛ شهید صفاری (دانشکده پزشکی)		
اداره کننده: دکتر سولماز زارع، دکتر محمدرضا اندرواژ		
حیطه برنامه ریزی درسی، توانمندسازی اعضای هیات علمی، مشاوره و حمایت دانشجویی		
۱. طراحی، اجرا و ارزشیابی دوره آموزش و توانمندسازی ایده پردازی آموزشی مبتنی بر پروژه و کار تیمی دانشجویان علوم پزشکی کاشان-۱۴۰۰ (زمانی فرد محمد مسعود، دانشگاه علوم پزشکی کاشان)		
۲. ادغام عمودی دو درس آناتومی و تکنولوژی جراحی در برنامه درسی کارشناسی تکنولوژی اتاق عمل به منظور ارتقاء پیامدهای آموزشی (باری ابادر، دانشگاه علوم پزشکی البرز)		
۳. نگرش دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان نسبت به یادگیری مادام العمر (شعبانی بهنام، دانشگاه علوم پزشکی کرمان)		
۴. تبیین صلاحیت های مورد انتظار فارغ التحصیلان استعداد درخشان: قدم اول در طراحی برنامه های آموزشی با رویکرد مبتنی بر توانمندی برای دانشجویان استعداد درخشان (دولتی صدیقه، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان)		
۵. بررسی میزان پاسخگویی اجتماعی در برنامه های درسی رشته تکنولوژی پرتوشناسی (دل آشوب ام البنین، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان)		
۶. بررسی تأثیر کلاس آموزشی آنلاین درخصوص مدیریت مطب بر سطح آگاهی دانشجویان دندان-پزشکی دانشگاه علوم پزشکی البرز در سال ۱۴۰۰ (خرمیان طوسی سمیه، دانشگاه علوم پزشکی البرز)	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	جمعه
۷. طراحی، اجرا و ارزشیابی درس اصول طب فیزیکی و توانبخشی به روش آموزش مجازی جهت دانشجویان پزشکی در نیمسال اول ۱۴۰۰-۱۳۹۹ در دانشگاه علوم پزشکی کاشان؛ تنها دانشگاه در ایران (میانه ساز الهه، دانشگاه علوم پزشکی کاشان)		
۸. Social Accountability 3A Model (Awareness, Action, Achievement): A Practical Guide for Clinical Education Planners (مبصری خورشید، دانشگاه علوم پزشکی تبریز)		
۹. تدوین سند توانمندی های مورد انتظار دانش آموختگان پزشکی عمومی در ارتباط با آلاینده ها و سلامت (جعفری حامد، دانشگاه علوم پزشکی اراک)		
۱۰. طراحی، اجرا، ارزشیابی برنامه درسی مواجهه زودرس بالینی برای دانشجویان سال دوم پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی کاشان در سال تحصیلی ۱۳۹۸ (رضائی علیرضا، دانشگاه علوم پزشکی کاشان)		
۱۱. بررسی میزان رضایت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار از شیوه دستیار آموزشی (مهردادیان پریسا، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار)		
۱۲. میزان پاسخگویی روشهای تدریس برنامه درسی در ایجاد تفکر انتقادی در دانشجویان علوم پزشکی: مطالعه گراندد تئوری (جلمبادانی زینب، دانشگاه علوم پزشکی تربت جام)		
۱۳. بررسی تاثیر مشارکت در کارگاه های توانمندسازی بر کیفیت تدریس و تعهد حرفه ای اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی اصفهان (آویژگان مریم، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)		
۱۴. چگونه دوره های توانمندسازی آموزشی اعضای هیات علمی را اثربخش تر برگزار کنیم؟: بیان تجربه یک ساله (سلاجقه مهلا، دانشگاه علوم پزشکی کرمان)		

۱۵. بررسی تطبیقی برنامه های توانمندسازی اعضای هیات علمی بمنظور ارتقای پروفشنالیسم (شکری طیبه، دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی) ۱۶. طراحی برنامه جامع توانمندسازی آموزشی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمان بر مبنای مدل برنامه ریزی کرن (سلاجقه مهلا، دانشگاه علوم پزشکی کرمان) ۱۷. تبیین مفهوم توانمندی از دیدگاه اعضای هیات علمی (خوشبخت پیشخانی مریم، دانشگاه علوم پزشکی گیلان) ۱۸. بررسی نیازهای آموزشی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی چهارم در زمینه توانمندسازی با استفاده از تکنیک دلفی (دهقانی علی، دانشگاه علوم پزشکی چهارم) ۱۹. اضطراب کرونا: ارتباط آن با سلامت مرتبط با کووید-۱۹ در دانشجویان علوم پزشکی (دادفر محبوبه، دانشگاه علوم پزشکی ایران) ۲۰. بررسی وضعیت موجود و تبیین چالش های طرح استاد مشاور تحصیلی از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان در دوران همه گیری بیماری کووید-۱۹ و مقایسه با قبل (منصوری رامین، دانشگاه علوم پزشکی همدان)		
پوستر ۷ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۶؛ محل فیزیکی: اتاق ۳۰۲؛ شهید وفایی (دانشکده پزشکی) اداره کننده: دکتر مانوش مهرابی، دکتر سمیه علیزاده، دکتر سیدمجتبی یاسینی حیطه مدیریت و رهبری آموزشی، یادگیری الکترونیکی ۱. شناسایی و تدوین مدل توسعه شایستگی های کارآفرینانه اعضای هیات علمی دانشگاه ها (زاهدی فر فریبا، دانشگاه علوم پزشکی قزوین) ۲. عوامل آموزشی موثر در شکل گیری هویت حرفه ای مثبت در دانشجویان پرستاری: مطالعه کیفی (یوسفی پونه، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان) ۳. بررسی دیدگاه دانشجویان از آموزش و خدمات آموزشی ارائه شده در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان سمنان (فتاحی زاده لیدا، دانشگاه علوم پزشکی سمنان) ۴. بررسی نگرش دانشجویان پزشکی مقطع کارورزی دانشگاه جندی شاپور اهواز به حرفه ای گرایبی در سال ۱۴۰۰ (طهماسبی بلداجی فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی اهواز) ۵. تاثیر اجرای بسته های طرح تحول در آموزش بر شکاف بین انتظارات و کیفیت خدمات آموزشی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر (میرزایی کامران، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر) ۶. بررسی ارتباط بین محتوای کوریکولوم آموزشی و وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان مقاطع مختلف رشته مهندسی بهداشت محیط ایران طی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ (مرتضی زاده فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۷. نقش بازخورد در کیفیت آموزش دردوران بحران کرونا از دیدگاه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی چهارم (کوثری مجید، دانشگاه علوم پزشکی چهارم) ۸. تحلیل مدیریتی و تبیین دیدگاه دانشجویان دانشکده مجازی، آموزش پزشکی ومدیریت دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی تهران از آموزش مجازی دردوران کووید-۱۹ سال ۱۳۹۹ (ایازی وانانی زهرا، دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی) ۹. بررسی عوامل استرس دانشجویان دندانپزشکی دوره بالینی در درمان بیماران در ایام همه گیری بیماری کووید ۱۹ (بردال رقیه، دانشگاه علوم پزشکی قزوین) ۱۰. شناسایی مؤلفه ها و شاخص های صلاحیت و شایستگی مدیران گروه های آموزشی دانشگاه های علوم پزشکی (ارائه یک مدل مفهومی) (ساجدی دکتر رقیه،	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵ جمعه	

دانشگاه علوم پزشکی سمنان) ۱۱. ارزیابی آموزشهای الکترونیک بر فعالیت یاددهی-یادگیری دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اراک در طی پاندمی کووید ۱۹ در سال ۱۴۰۰ (شمسی محسن، دانشگاه علوم پزشکی اراک) ۱۲. مدل مدیریت آموزش علوم پزشکی در دوران پاندمی کرونا؛ تحلیلی بر تجربه دانشگاه علوم پزشکی شیراز (فرخی مجید رضا ، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۱۳. طراحی، اجرا و ارزیابی نرم افزار مبتنی بر تلفن همراه هوشمند برای مدیریت اورژانس های پزشکی در مطب دندانپزشکی (بختیار مریم، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۱۴. مولفه های اساسی در راه اندازی و استقرار آموزش مجازی در دانشگاه علوم پزشکی زنجان (پورسینا نرگس، دانشگاه علوم پزشکی زنجان) ۱۵. بررسی اثر آموزش "در گروه کوچک، نقشه ذهن و مفهومی در آموزش مجازی" بر یادگیری درس فارماکولوژی دانشجویان رشته بهداشت (محمدی یحیی ، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند) ۱۶. بررسی آمادگی یادگیری الکترونیک دانشجویان، اعضای هیات علمی و کارمندان دانشگاه علوم پزشکی آبادان با اندازه گیری سطح دانش، نگرش و مهارت های رایانه ای در خصوص یادگیری الکترونیک با استفاده از پرسشنامه ARQ در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ (نقاش پور مهشید، دانشگاه علوم پزشکی آبادان) ۱۷. تاثیر سیستم مبتنی بر وب تصمیم یار آموزش عفونت های حاد تنفسی بر دانش بالینی کارورزان پزشکی (رنگرز جدی فاطمه ، دانشگاه علوم پزشکی کاشان) ۱۸. ارائه مدل ارزیابی کیفیت آموزش مجازی در پاندمی کرونا از دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران (فضلی فردیس، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۹. بازاندیشی در تالار گفتگو: نوآوری در تعامل آموزشی استاد - دانشجو و همتایان در آموزش مجازی و تاثیرات ان (مصلى نژاد لیلی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم) ۲۰. بررسی تاثیر آموزش مجازی در دوران کرونا بر یادگیری و استراتژیهای مقابله در کارورزان پزشکی: یک مطالعه ترکیبی (یدالهی فریبا)		
کلینیک مشاوره ۳ Virtual Location: Room 7; Physical Location: Room 7 (Razi International Conference Center) Title: Internationalization of Higher Education Consultant: Prof. Hossam Hamdy Moderator: Prof. Mohammad Hasan Sheikhha	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	جمعه
پایان نامه ارشد ۳ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۸؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایشهای رازی) هیات رئیسه: دکتر رضا لاری پور، دکتر الهام بوشهری، دکتر فخرالسادات میرحسینی، دکتر فاطمه کشمیری ۱. بررسی تاثیر اجرای طرح منتورینگ دانشجویی بر ابعاد کمی و کیفی عملکرد تحصیلی دانشجویان پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی قم (سارا خوش گفتار، دانشگاه ع.پ. شهیدبهبشتی) ۲. طراحی ابزار پایا و روا در ارزیابی اخلاق حرفه ای مامایی توسط زائو (سمیرا سیف زاده، دانشگاه ع.پ. شیراز) ۳. بررسی تأثیر محیط یادگیری غنی شده با میکرولرنینگ (یادگیری خرد) بر یادگیری و انگیزش دانشجویان پزشکی در درس علوم تشریح دستگاه گوارش (زهرا	۱۰:۱۵ تا ۱۲:۱۵	جمعه

رعنالداعی، دانشگاه ع.پ.مشهد)		
سمپوزیوم دانشجویی		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۹؛ محل فیزیکی: سالن ۳ (مرکز همایشهای رازی) ارائه دهندگان: حمید یزدانی نژاد، زهرا اسدی، رضا ابوعلی عنوان: بازی وار سازی در آموزش علوم پزشکی	۱۲:۱۵ تا ۱۰:۱۵	جمعه
کارگاه حین همایش ۲		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۰؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۵ (مرکز همایشهای رازی) مدرس: دکتر لیلا صفابخش، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان عنوان: تکنیک‌های ارتباط با هوش قلبی و انسجام ذهن و قلب در مدیریت استرس و ارتباط بین فردی اساتید علوم پزشکی	۱۲:۱۵ تا ۱۰:۱۵	جمعه
کارگاه حین همایش ۳		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۲؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی) مدرس: دکتر مجید زارع بیدکی، دکتر سیده بنت الهدی موسوی، مهندس علیرضا احتشام پور عنوان: آموزش پزشکی در محیط متاورس، فرصت‌ها و محدودیت‌ها	۱۲:۱۵ تا ۱۰:۱۵	جمعه
گفتگوی فناوری (تک تاک)		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۱؛ محل فیزیکی: سالن شهید یاسینی (مرکز همایشهای رازی) مسوول: دکتر مریم سلیمانی موحد عنوان: از تجربه تا دنیاها پیش رو	۱۲:۱۵ تا ۱۰:۱۵	جمعه
Symposium 5		
سمپوزیوم ۵ Virtual Location: Main virtual hall; Physical Location: Main Hall (Razi International Conference Center) Title: Transforming medical education practices via technology-enhanced learning Moderator: Mr. Hasnain Zafar Baloch Co-Moderators: Prof. Mohammad Taghi Joghataei – Prof. Navid Mohammadi	۱۲:۱۵ تا ۱۰:۱۵	جمعه
سمپوزیوم ۶		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۲؛ محل فیزیکی: سالن ۲ (مرکز همایشهای رازی) برگزار کننده: دکتر عظیم میرزازاده (مسوول)، دکتر طاهره چنگیز، دکتر علی جعفریان، دکتر رضا دهنویه عنوان: تغییر و مدیریت تغییر: کجاییم؟ مسیر کنونی به کجا می‌رسد؟ به کجا باید رفت؟	۱۲:۱۵ تا ۱۰:۱۵	جمعه

جمعه	۱۲:۱۵ تا ۱۳:۴۵	اقامه نماز و صرف ناهار
		سخنرانی کوتاه ۱۰ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱؛ محل فیزیکی: اتاق ۲۳۲؛ شهیدان اسدی لاری (دانشکده پزشکی) هیات رئیسه: دکتر علیرضا شهریار، دکتر مریم اکبری لاکه، دکتر سلیمه گوهری نژاد حیطه یاددهی و یادگیری، مشاوره و حمایت دانشجویی ۱. ارزیابی مدل preceptor one minute برای آموزش کارورزان درمورد مداخلات ترک سیگار (برادران بی نظیر مریم، دانشگاه علوم پزشکی تبریز) ۲. مقایسه تاثیر دو تکنیک آموزشی در افزایش خلاقیت دانشجویان پرستاری: نقشه ذهنی و سخنرانی (رضاپور نصرآباد دکتر رفعت، دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی) ۳. تاثیر آموزش همتا بر اضطراب مبتلایان سوختگی (عسگری محمدرضا، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه) ۴. طراحی اجرا و ارزشیابی برنامه گراند راند پرستاری به عنوان استراتژی آموزش بالینی در دانشجویان پرستاری (خوشبخت پیشخانی مریم، دانشگاه علوم پزشکی گیلان) ۵. بررسی بکارگیری روش‌های تدریس در دوران کرونا؛ دانشگاه علوم پزشکی بیرجند (رمضان زاده، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند) ۶. مقایسه تاثیر دو روش آموزشی سخنرانی و راند دونات به شیوه مجازی بر روی رضایت مندی و میزان یادگیری دانشجویان عرصه کارشناسی اتاق عمل (نوری خانقاه زهرا، دانشگاه علوم پزشکی ایران) ۷. رفتارهای زورگویانه محیط‌های بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری (برخورداری شریف‌آباد معصومه، دانشگاه علوم پزشکی آزاد یزد) ۸. ارزیابی محیط آموزشی دانشکده دندانپزشکی از دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی اردبیل در دوران پاندمی کووید ۱۹ بر اساس مدل DSLES (احمدیان یزدی ناهید، دانشگاه علوم پزشکی اردبیل) ۹. بررسی مدیریت استرس ناشی از پاندمی کووید ۱۹ و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی البرز (آقاچوک زاده آرزو، دانشگاه علوم پزشکی البرز)
جمعه	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	سخنرانی کوتاه ۱۱ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۲؛ محل فیزیکی: اتاق ۲۳۷؛ شهید قاضی (دانشکده پزشکی) هیات رئیسه: دکتر میترا ذوالفقاری، دکتر مجتبی خواجه آزاد، دکتر فاطمه رنجبر حیطه یادگیری الکترونیکی ۱. The Structural Equation Model of Academic Efficacy in Online Learning: data from university students of nine countries (رحمت پور پردیس، دانشگاه علوم پزشکی البرز) ۲. طراحی و تولید محتوای الکترونیکی "تکنیک‌های آموزش بالینی مؤثر" (مهرپرور امیر هوشنگ، دانشگاه علوم پزشکی یزد)

۳. عوامل موثر بر پذیرش آموزش آنلاین توسط دانشجویان پرستاری در دوران همه گیری بیماری کووید ۱۹ (حسین زاده اسماعیل، دانشگاه علوم پزشکی تهران) ۴. ارزیابی کیفیت محتواهای آنلاین آموزشی مجازی در دوران اپیدمی کرونا از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر (میرزایی؛ کامران، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۵. روانسنجی ابزار سنجش اثربخشی آموزش الکترونیکی در دوران کووید - ۱۹ (یکه فلاح لیلی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین) ۶. آمادگی برای یادگیری الکترونیک از نظر فاکتورهای دموگرافیک در دانشگاهیان دانشگاه علوم پزشکی آبادان در سال ۱۴۰۰: اهمیت توجه به مهارت کار با کامپیوتر در دانشجویان (کلابی سحر، دانشگاه علوم پزشکی آبادان) ۷. بررسی اثر پاندمی COVID-19 بر کیفیت آموزش از دیدگاه اساتید دانشکده پرستاری طبرستان در سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹ (ایار ایوب، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند) ۸. مقایسه اثربخشی ابزارهای تعاملی شیوه حضوری و غیر حضوری در قبل و بعد از پاندمی کرونا از دیدگاه دانشجویان (کریمیان زهرا، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۹. طراحی، اجرا و ارزشیابی تدریس واحد کنترل میکروبی داروها به دانشجویان داروسازی عمومی به شیوه ی نوین آموزش فاصله دار مجازی (حصاری زهرا، دانشگاه علوم پزشکی گیلان) ۱۰. تبیین دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در خصوص چالش‌ها و فرصت‌های آموزش مجازی و راهکارهای غلبه بر موانع (عبدی نسرین، دانشگاه علوم پزشکی کردستان)		
پوستر ۸		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۳؛ محل فیزیکی: اتاق ۲۳۸؛ شهید محتمشی (دانشکده پزشکی)		
اداره کننده: دکتر مریم کرباسی مطلق، دکتر مهسا شکور		
حیطه ارزیابی دانشجو، مشاوره و حمایت دانشجویی		
۱. Evaluation of the quality of clinical pharmacy internship from the perspective of nursing students in Pandemic Covid 19 (عراقیان فرشته ، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۲. ارتباط خودارزیابی بالینی با خودآگاهی هیجانی و علاقه به رشته تحصیلی در دانشجویان پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر (اکابریان شرافت، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر) ۳. ارزشیابی کارآموزی دانشجویان بهداشت عمومی بر اساس مدل کرک پاتریک (دشتگرد علی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند) ۴. Comparison of professional ethical sensitivity of nurses and nursing students of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in Yazd in 1398 (بحری عهدیه، دانشگاه علوم پزشکی یزد) ۵. مرور سریع نظام مند روش‌های ارزیابی دانشجویان پزشکی سراسر جهان در دوران همه‌گیری کووید ۱۹ (دهقان‌زاده الواری صبا، دانشگاه علوم پزشکی تبریز) ۶. اثر بازخورد بدون بازاندیشی دانشجو بر نتایج ارزیابی های تراکمی (سادات هجرتی زینب ، دانشگاه آزاد کازرون) ۷. طراحی و اعتباریابی فهرست واریس سوالات آزمون تشریحی (علیرضایی طهرانی سیماء، دانشگاه علوم پزشکی ایران) ۸. آزمون کتاب بسته یا کتاب باز؟ (ضیائی سهیلا، دانشگاه آزاد کازرون) ۹. بررسی میزان خودکارآمدی پژوهشی و عملکرد مبتنی بر شواهد در دانشجویان پزشکی (صالحی علیرضا، دانشگاه علوم پزشکی شیراز) ۱۰. سنجش نگرش دانشجویان کارشناسی ارشد بیوشیمی دانشگاه علوم پزشکی سمنان به مولفه های برنامه درسی رشته تحصیلی (ایرجی مهسا، دانشگاه علوم	جمعه ۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	

پزشکی سمنان) ۱۱. تبیین تجربه استفاده از دفترچه ثبت مهارت الکترونیک (Log book)، چالش ها و موانع اجرای آن در دانشگاه علوم پزشکی تهران (مطوری پگاه، دانشگاه علوم پزشکی تهران) ۱۲. بررسی تاثیر آموزش تنظیم هیجان مبتنی بر مدل Gross بر راهبردهای هیجانی دانشجویان پرستاری نظامی (خلجی مرضیه، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۱۳. ارزیابی فرسودگی تحصیلی دانشجویان رشته پزشکی مرکز آموزشی درمانی امام خمینی (ره) ساری (محمدعلیزاده پژمان، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۴. بررسی عوامل تنش‌زا در دانشجویان پرستاری و پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان در دوران پاندمی کووید ۱۹ و ارتباط آن با رضایت تحصیلی (مقصود فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی کاشان) ۱۵. تبیین نقش تجارب در شکل‌گیری هویت حرفه ای دستیاران تخصصی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران (احمدی نیا فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی تهران) ۱۶. ارزیابی دانشجویان دندانپزشکی از میزان کمک رسانی (تعامل با مدرس) در حین آموزشهای الکترونیک آرایه شده به آنان در طی پاندمی کووید ۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۴۰۰ (شمسی محسن، دانشگاه علوم پزشکی اراک) ۱۷. تعیین معیارهای جذب دانشجوی خارجی در دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران از نگاه اساتید (شهیدی مینو، دانشگاه علوم پزشکی ایران) ۱۸. بررسی تاثیر ارائه راهنمای مطالعه و قوانین بخش اندودانتیکس با smart phone مبتنی بر برنامه Tritapp (شبکه ی اجتماعی ویژه پزشکی) بر رضایتمندی و خوداظهاری توانمندی دانشجویان دندانپزشکی عمومی در درس مبانی اندودانتیکس عملی (پیرموزن سلما، دانشگاه علوم پزشکی تهران) ۱۹. بررسی نگرش دانشجویان رشته علوم آزمایشگاهی دانشگاه علوم پزشکی البرز نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود در سال ۱۴۰۰ (مهرپوری مهدیه، دانشگاه علوم پزشکی البرز) ۲۰. بررسی اضطراب امتحانات آنلاین و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان پیراپزشکی قم در دوران اپیدمی کووید-۱۹، سال ۱۴۰۰ (تورده مائده، دانشگاه علوم پزشکی قم)		
پوستر ۹ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۴؛ محل فیزیکی: اتاق ۳۱۵؛ شهید عباسی (دانشکده پزشکی) اداره کننده: دکتر حبیب ا... رضایی، دکتر معصومه خیرخواه حیطه یاددهی و یادگیری، یادگیری الکترونیکی ۱. چالش های موجود در محیط آموزش بالینی در هنگام شیوع کووید ۱۹ (دهقانکار لیلا، دانشگاه علوم پزشکی قزوین) ۲. تاثیر آموزش مبتنی بر شبیه سازی با استفاده از رویکرد FAIR هاردن بر مهارت های بالینی تیم مراقبت در منزل در طی پاندمی کوید ۱۹ (کلهر روح الله، دانشگاه علوم پزشکی قزوین) ۳. ارزیابی مواد آموزشی آرایه شده در آموزش های مبتنی بر تکنولوژی به دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۴۰۰ در طی پاندمی کووید ۱۹ (شمسی محسن، دانشگاه علوم پزشکی اراک) ۴. مقایسه آموزش اخلاق پزشکی به روش بحث در گروههای کوچک و روش سنتی در بستر فضای مجازی (بهمنی فاطمه، دانشگاه علوم پزشکی ایران) ۵. مقایسه روش مشارکتی شامل سخنرانی، یادگیری مبتنی بر مسئله و وبلاگ با سخنرانی در دوره های بالینی دانشجویان پزشکی (شریف زاده معصومه، دانشگاه	جمعه ۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	

علوم پزشکی سبزوار) ۶. طراحی، اجرا و ارزشیابی پاورپوینت های انیمیشنی، در تدریس آناتومی: راهی جهت یادگیری آسان و بهتر آناتومی برای دانشجویان علوم پزشکی (حجازیان لیلا بیگم، دانشگاه علوم پزشکی بابل) ۷. طراحی، اجرا و ارزشیابی کاربرد گزارش کار آزمایشگاه میکروب شناسی (قارچ شناسی و باکتری شناسی) در دانشگاه علوم پزشکی زنجان (امانلو سعید، دانشگاه علوم پزشکی زنجان) ۸. تاثیر مطالعه مقالات گزارش مورد بارداری خارج رحمی بر یادگیری و اشتیاق تحصیلی دانشجویان مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایلام، طرح متقاطع (بهرامی وزیر الهه، دانشگاه علوم پزشکی ایلام) ۹. عوامل انگیزشی موثر بر یادگیری دانشجویان پرستاری و بهداشت (شاه دوستی حسین، دانشگاه آزاد تهران) ۱۰. مقایسه تاثیر کلاس وارونه و روش سخنرانی بر میزان یادگیری و رضایتمندی دانشجویان در درس باکتریولوژی و انگل شناسی رشته اتاق عمل دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارتش (محمدی مهر مژگان، دانشگاه علوم پزشکی ارتش) ۱۱. تبیین تجارب دانشجویان مامایی از آموزش در محیط های بالینی در پاندمی کووید ۱۹: یک مطالعه پدیدار شناسی (رئبسی دهکردی زیبا، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد) ۱۲. ارائه چارچوب آموزش الکترونیک مبتنی بر سامانه مدیریت یادگیری الکترونیک برای کارکنان معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی (علیزاده صغری، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی) ۱۳. بررسی مقایسه ای تاثیر آموزش مداوم الکترونیکی به دو روش "خطی ثابت" و "شاخه ای انطباقی" مبحث بلیچینگ دندانهای تیره تکی بر دانش و رضایتمندی دندانپزشکان (هاشمی کمانگر صدیقه السادات، دانشگاه علوم پزشکی تهران) ۱۴. بررسی ارتباط علی آمادگی یادگیری الکترونیکی، باورهای انگیزشی و اضطراب کرونا بر رضایتمندی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی البرز از آموزش مجازی در دوران پاندمیک کووید ۱۹ (اسمعیل زاده ساعیه سارا، دانشگاه علوم پزشکی البرز) ۱۵. مقایسه تاثیر یادگیری الکترونیکی تعاملی و غیر تعاملی بر آگاهی و خودکارآمدی ماماهاای شاغل (عزیزی فرحناز، دانشگاه آزاد گیلان) ۱۶. فرصتهای آموزشی ایجاد شده در دوران همه گیری کرونا: تحلیل محتوا (موسی زاده نوشین، دانشگاه علوم پزشکی مازندران) ۱۷. بررسی نقاط قوت و ضعف آموزش مجازی مبتنی بر دیدگاه دانشجویان کارشناسی مامایی و پرستاری در دوران شیوع بیماری کرونا در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد (کرمی دهکردی اکرم، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد) ۱۸. بررسی دیدگاه دانشجویان نسبت به کیفیت محیط یادگیری راه دور در دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج در دوران پاندمی کوید-۱۹ در سال ۱۴۰۰ (ضیغمی محمدی شراره، دانشگاه علوم پزشکی آزاد البرز) ۱۹. بررسی نگرش دانشجویان در استفاده از شبکه مجازی واتساپ در فرایند آموزش در زمان همه گیری کووید ۱۹ (محسنی زاده سیدمصطفی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند)		
کارگاه حین همایش ۴ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۵؛ محل فیزیکی: اتاق ۳۱۸؛ شهید صفاری (دانشکده پزشکی)	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	جمعه

مدرس: دکتر زهره سهرابی، عاطفه ذبیحی عنوان: چگونه ثروت آفرینی را در دانشگاه های علوم پزشکی رهبری کنیم؟		
کارگاه حین همایش ۵		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۶؛ محل فیزیکی: اتاق ۳۰۲: شهید وفایی (دانشکده پزشکی) مدرس: دکتر فرشید عابدی، دکتر فاطمه سلمانی، مهندس احسان صدر، دکتر بهروز مینایی عنوان: هوش مصنوعی در آموزش پزشکی	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	جمعه
میز گرد		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۱؛ محل فیزیکی: سالن شهید یاسینی (مرکز همایشهای رازی) ارائه کنندگان: احمد حائریان (مسوول)، مسعود میرزایی، مهدی کدخدازاده، ابراهیم کلانتر مهرجردی، مهدی آقاباقری عنوان: Pedagogy of Joy through Art and Literature in Medical Education	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	جمعه
کلینیک مشاوره ۴		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۸؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۴ (مرکز همایشهای رازی) مشاور: دکتر جواد کجوری، دکتر میترا امینی، استاد دانشگاه علوم پزشکی شیراز عنوان: فوت و فن نگارش و چاپ مقالات آموزش پزشکی	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	جمعه
سمپوزیوم دانشجویی		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۹؛ محل فیزیکی: سالن ۳ (مرکز همایشهای رازی) ارائه دهنده: علیرضا صدرنشین عنوان: سیستم حمایت دانشجویی	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	جمعه
مناظره دانشجویی		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۸؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۵ (مرکز همایشهای رازی) مسئول: علی حاجی محمدی عنوان: ادامه ی آموزش الکترونیکی در دوران پسا کرونا، آری یا خیر؟	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	جمعه
ارائه تجربیات کرونا ۴		
اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۲؛ محل فیزیکی: اتاق شماره ۶ (مرکز همایشهای رازی)	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	جمعه

سخنرانان: (نمایندگان کلان منطقه ۷ و ۸) مدت زمان هر کلان منطقه ۴۵ دقیقه تجربیات کلان منطقه ۷ هیات رییس: دکتر نیکو یمانی، دکتر شهرزاد حبیبی، دکتر بیژن ایرج، دکتر الهام موسوی نسب، دکتر حاجی مقصودی ۱. آموزش بالینی و تئوری در دوران پاندمی (دکتر شهرزاد حبیبی، دانشگاه ع.پ.شهرکرد) ۲. آموزش بالینی و راند مجازی در دوران کرونا (دکتر بیژن ایرج، دانشگاه ع.پ.اصفهان) ۳. بسته آموزشی الکترونیکی ویژه دانشجویان (دکتر الهام موسوی نسب، دانشگاه ع.پ.کاشان) ۴. تجربیات آموزش مجازی (دکتر حاجی مقصودی، دانشگاه ع.پ.یزد) تجربیات کلان منطقه ۸ هیات رییس: دکتر سمیه نوری حکمت، دکتر فواد ایرانمنش، میترا ستوده، دکتر سعید میرزایی، دکتر علیرضا یوسفی، دکتر حمید جعفری، ام البنین سرگزی اول ۱. گنجینه آموزش (دکتر سمیه نوری حکمت، دانشگاه ع.پ.کرمان) ۲. راه اندازی مرکز آزمون (دکتر فواد ایرانمنش، دانشگاه ع.پ.رفسنجان) ۳. طراحی لوگوموشن مرتبط با درس ایمنی شناسی عملی دانشجویان، عاوم آزمایشگاهی و پرستاری با استفاده از نرم افزار های Camtasia و After Effect (میترا ستوده، دانشگاه ع.پ.ایرانشهر) ۴. بررسی جو آموزشی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بم در دوران پاندمی کرونا (دکتر سعید میرزایی، دانشگاه ع.پ.بم) ۵. تولید محتوای آموزشی با بهره گیری از نرم افزار Studio Camtasia و استودیو ضبط و تنظیم صدا (دکتر علیرضا یوسفی، دانشگاه ع.پ.جیرفت) ۶. آموزش مباحث عملی درس فوریت های پزشکی در بلایا برای دانشجویان کاردانی فوریت های پزشکی با استفاده از فضای پخش زنده اینستاگرام در دوران همه گیری کووید ۱۹ (دکتر حمید جعفری، دانشکده ع.پ. سیرجان) ۷. تولید محتوا برای کلاس های آموزشی رشته علوم آزمایشگاهی با نرم افزار Avidemux و ZD soft screen recorder (ام البنین سرگزی اول، دانشگاه ع.پ. زابل)		
ارائه تجربیات کرونا ۵ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۷: محل فیزیکی: اتاق شماره ۷ (مرکز همایشهای رازی) سخنرانان: (نمایندگان کلان منطقه ۹ و ۱۰)	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	جمعه

مدت زمان هر کلان منطقه ۴۵ دقیقه تجربیات کلان منطقه ۹ هیات رییس: دکتر حمیدرضا ریحانی، دکتر فرشید عابدی، دکتر بهرام بیباک، دکتر هاشم حشمتی، دکتر حامد محمدی، دکتر سیدجمال میرموسوی ۱. همکاری و هماهنگی گروه های آموزشی غیر مرتبط در مدیریت بیماران کرونا (دکتر حمیدرضا ریحانی، دانشگاه ع.پ.مشهد) ۲. طراحی و پیاده سازی نظام آموزش از راه دور برای آموزش دانشجویان و پزشکان کشور افغانستان در کرونا (دکتر فرشید عابدی، دانشگاه ع.پ.بیرجند) ۳. مدیریت، اجرا و پایش برنامه اعتباربخشی با کار پوشه الکترونیک(کالکت) در کرونا (دکتر بهرام بیباک، دانشگاه ع.پ.خراسان شمالی) ۴. طراحی، پیاده سازی و ارزشیابی فرایند بروزرسانی سیستم آموزش دانشگاه؛ ابزاری کارآمد و اثربخش برای مدیریت و رهبری نیروی انسانی، منابع و امکانات آموزشی به منظور حفظ و ارتقای کیفیت (دکتر هاشم حشمتی، دانشگاه ع.پ. تربت حیدریه) ۵. تشویق و ترغیب داوطلبانه دانشجویان کارآموزی در عرصه ترم ۷ بهداشت عمومی در مرکز واکسیناسیون کرونا به مدت ۲ ماه به عنوان بخشی از کارآموزی (دکتر حامد محمدی، دانشکده ع.پ. تربت جام) ۶. مشارکت و حضور دانشجویان و اساتید در ارائه خدمات به بیماران در یکی از سلامتکده های طب سنتی در کنار خدمات تشخیصی و درمانی کرونا (دکتر جمال موسوی، دانشگاه ع.پ. سبزوار)	تجربیات کلان منطقه ۱۰ هیات رییس: دکتر عظیم میرزازاده، دکتر مریم زادسر، دکتر مهرداد روانشاد، دکتر زهرا جوهری، دکتر سلیمه گوهری نژاد، دکتر شقایق کامران، دکتر سیمین تاج شریفی فر، دکتر سید محمد ساعتچی، دکتر محمد جواد عالم زاده انصاری، دکتر نسیم خواجوی راد ۱. ارائه گزارش تجمیعی وضعیت تجربیات آموزشی دانشگاه های کلان منطقه ۱۰ در دوران کووید ۱۹ (دکتر سلیمه گوهری نژاد) ۲. ارائه نمونه گزارش تجربه موفق آموزشی دوران کووید ۱۹ (دکتر زهرا جوهری) ۳. ارائه نمونه گزارش تجربه ناموفق آموزشی دوران کووید ۱۹ (دکتر نسیم خواجوی راد) ۴. پرسش و پاسخ		
سمپوزیوم ۷ اتاق مجازی: سالن اصلی مجازی؛ محل فیزیکی: سالن اصلی (مرکز همایشهای رازی) برگزار کننده: دکتر غلامرضا حسن زاده (مسوول)، دکتر الهه ملکان راد، دکتر فرشاد علامه، دکتر بابک ثابت، دکتر علی اکبری ساری، دکتر فرشید عابدی عنوان: عدالت، تعالی و بهره وری در آموزش علوم پزشکی		جمعه ۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	

سمپوزیوم ۸ اتاق مجازی: اتاق مجازی ۱۴؛ محل فیزیکی: سالن ۲ (مرکز همایشهای رازی) برگزار کننده: دکتر بهنام ثبوتی (مسوول)، دکتر کامران سلطانی عربشاهی، دکتر بابک شکارچی، دکتر علی بیداری، دکتر علیرضا خوشدل عنوان: توسعه آموزش مداوم پزشکی و چالش های پیش رو	۱۳:۴۵ تا ۱۵:۴۵	جمعه
استراحت	۱۵:۴۵ تا ۱۶:۰۰	جمعه
بخش چهارم سخنرانی های کلیدی هیات رئیسه: دکتر ریتم مجتهدزاده، دکتر طاهره چنگیز اتاق مجازی: سالن اصلی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایشهای رازی	۱۶:۰۰ تا ۱۷:۰۰	جمعه
سخنرانی کلیدی سیزدهم: Humanistic Learning Environment: Prof. Alice Fornari	۱۶:۰۰ تا ۱۶:۲۰	جمعه
پرسش و پاسخ	۱۶:۲۰ تا ۱۶:۳۰	جمعه
سخنرانی کلیدی چهاردهم: The Next Generation of Massive Open Online Courses (MOOCs): Dr. Stephen Downes	۱۶:۳۰ تا ۱۶:۵۰	جمعه
پرسش و پاسخ	۱۶:۵۰ تا ۱۷:۰۰	جمعه
استراحت	۱۷:۰۰ تا ۱۸:۰۰	جمعه
اختتامیه و اهدای جوایز برگزیدگان همایش کشوری آموزش علوم پزشکی اتاق مجازی: سالن اصلی محل فیزیکی: سالن اصلی مرکز همایشهای رازی	۱۸:۰۰ تا ۲۰:۰۰	جمعه